Domus prof. paris. soc. jes. 1

PHILIPPI CÆSII à ZESEN

COELVM ASTRONOMICO-POETICVM

ſive

MYTHOLOGICUM STELLARVM FIXARVM,

hoc eſt,

Signorum cœleſtium, ſive Conſtellationum omnium ad certas imagines redactarum, inque Cœlo fictitio ſive Organo Globi Aſtronomici continui, mythologico nomine & picturâ, ab Antiquis repræſentatarum

SVCCINCTA DESCRIPTIO.

EMANUELE ROMA



AMSTELÆDAMI,
Apud IOANNEM BLAEU.
cIↄ Iↄc LXII.

INCLYTÆ
AMSTELÆDAMENSIS
REIPVBLICÆ
CONCORDI
CAPITVM
QVADRIGÆ,
ILLVSTRIBVS
NECNON
AMPLISSIMIS
DOMINIS
CONSVLIBVS,
D. CORNELIO DE GRAAF,
Libero Domino in Suid-Polsbroek,
D. CORNELIO WITSEN,
D. CORNELIO DE VLAMING
AB OVTSHOORN,
Equiti, Toparchæ in Outshoorn, & Gnephoeck,
D. HENRICO HOOFT,
MECOENATIBVS MEIS MAGNIS,
COELVM HOC ASTRONOMICO-POETICVM
ANIMO DEVOTISSIMO ET OBLIGATISSIMO
D. D. D. D.

PHILIPPVS CÆSIVS à ZESEN.

CÆSIA quæ PALLAS Globulo *Vivaria* ficto
Vranies propiùs conſpicienda dedit,

hîc deſcripta Tibi, PROCERVM QVADRIGA, ſacravit
CÆSIADES, recitans myſtica Mythologûm.

Scilicet Æthereum quæ Grex emblemate Templum
pingit, & illuni nocte micare facit,

unde trahat varium Picturæ, & Nominis ortum,
prodit, & ex Vatum traditione refert.

Eſt blax & blennus, qui luxuriantia Cœlo
Sidera non curat, qua micat ipſe DEVS.

P. C. à Z.

PRÆ-

PRÆFAMEN.

BENIVOLE LECTOR,

CUm ſingulis ferè mortalibus à natura inditum ſit, ut Cœlum, regium illud Palatium auro gemmiſque nitidum, intentis oculis contemplentur; quippe Deus ipſe, Ovidio teſte,

Os Homini ſublime dedit, Cælumque tueri
juſſit, & erectos ad ſidera tollere vultus;

imò ipſum Cœlum, & nobiliſſima ejus ſidera, voce tubâ clariore, ad ſui contemplationem omnes invitent; nullum planè eſt dubium, quin primi Parentes ante diluvium, ubi ſcilicet feliciore cœlo pariter ac ingenio, & diuturniori vitâ fruerentur, ad penitiorem cœleſtium cognitionem, quippe quæ omnibus, Zabarellâ teſte, licet rudis & imperfecta, tamen longè expetibilior eſt, quàm exquiſitiſſima & perfectiſſima terreſtrium, adeoque ad pleniorem ſideralem Scientiam devenerint. De *Adamo* prodidit Ioſephus, quòd filiis ſuis ex aſtris prædixerit, mundum igni, & aquâ periturum: *Sethum* quoque, & ejus filios ſiderali Scientiæ deditos, ne inventa ſua perirent, duas erexiſſe Columnas, quibus ea inſcripta poſteritati relinquerent. *Enochum* proavum Noë, hanc ipſam Scientiam ſcriptis evulgâſſe, teſtatur Origenes, Sixtus Senenſis, & Tertullianus; qui codices ipſos legit, ac genuinos fuiſſe, Libro de habitu muliebri,

comprobare conatur. *Abrahamus* quoque, natione *Chaldæus*, imò ejus Pater *Thare*, ſideralis Scientiæ periti exiſtimantur. De illo teſtis eſt idem Ioſephus ex Beroſo; de hoc Philo Iudæus de Nobilitate. Nulla enim nobilior, nulla jucundior, in qua nobiles illæ animæ ſe occuparent. Quin & ipſi deſertores veri Numinis longè poſt Diluvium nobilitate hujus Scientiæ illecti, eam ſummo ardore excolere adnixi ſunt. *Anaxagoras*, Laërtio teſte, tam privata, quàm publica negligens, interrogatus, *annon patriam curaret*, digito Cœlum monſtrans, reſpondit, *illam multùm ſibi curæ eſſe: imò eum in finem ſe natum, ut ſpecularetur Solem, Lunam, Cœlos. Pythagoras*, referente M. Antonio Imperatore in ejus vita, diſcipulis ſuis injunxit, ut cœlum manè aſpicerent: quo inſimul recordarentur eorum, quæ ſemper ſuum officium præſtant, & nunquam ex ordine ac ſtatione ſua recedunt: Atque hinc factum, quòd tam diſcipuli, quàm ipſe præceptor, in Aſtronomia tam multa præſtiterint. Quin & *Seneca* Epiſtolâ 65 inquit: *Vetas me Cœlo intereſſe? id eſt, jubes me vivere capite demiſſo? Majus ſum, & ad majora genitus, quàm ut ſim mancipium mei corporis: quod equidem non aliter aſpicio, quàm vinculum circundatum meæ libertati.* Eâ quoque causâ *Sapor* Rex Perſarum ad alium ſcribens Regem, ſeipſum filium Solis, & fratrem

Lunæ

Lunæ vocavit, cùm in centro Operis ſphærici ſedens, quod ab Arabe quodam affabrè factum acceperat, Cœli, ſtellarum, Solis, & Lunæ, aliorumque Planetarum motum exactè contemplaretur. Imò non aliunde *Endymion* Æthlii & Calices filius, dici videtur Amator pariter ac Amaſius Lunæ; & *Phaëthon* Sole prognatus, Soliſque equos regendo vitam amiſiſſe; quàm quòd hic aſſiduo ſtudio Solis curſum obſervârit, æquè ac ille Lunæ; ſed antequam obſervationes ſuas ad finem perduxerint, vitâ ſint functi. Ad hujus enim Scientiæ tot difficultatibus implicitæ, ut ad ejus perfectionem ſeculorum aliquot ſpacium requiratur, jam deperditæ reſtaurationem, illorum hominum vita admodum labilis minimè ſufficere videbatur: quippe qua longè breviori, quàm antiquiſſimi Patres, gaudebant. Ut ſic, quod antea unus Adam admodum longævus invenerat, jam deperditum multi ejus poſteri, imò pœnè dixerim omnes, quotquot unquam poſt diluvium, vel diſtractionem populorum vixere, vix ac ne vix quidem reperire vel reparare potuerint. *Thales* enim *Mileſius*, ut à tempore Græcorum minus μυθικῷ, ſive fabuloſo, ordiar, quamquam ſummo ardore in id ſtudium intentus fuerit, tamen nihil aliud, quàm tria, vel quatuor tantùm memoratu digna, inveniſſe legitur. Primum eſt, quòd Cynoſuram, cui & nomen ἄρκτου indidit, Hy-

gino, & Laërtio ex Callimacho teſtibus, popularibus ſuis monſtraverit. Alterum, quòd Solis defectum, & curſum à converſione ad converſionem primus obſervaverit. Tertium, quòd Lunarem orbem ſeptingenteſimam vigeſimam Solis eſſe partem primus dixerit; primus etiam diem menſis ultimum τριακάδα, hoc eſt, trigeſimum appellaverit. Quartum denique, quòd naturam rationemque defectuum Solis & Lunæ primus patefecerit, animoſque mortalium inſigni trepidatione liberaverit. Thaletis auditor, *Anaximander Mileſius*, oſtendit quoque Solis converſiones, & æquinoctia; conſtruxit Sphæram, prodente Plinio; invenit rotunditatem terræ, eamque moveri circa mundi medium, teſte Theone & Laërtio: primus diſtinxit horas ex umbra gnomonis; ac monuit Lacedæmonios de urbe cuſtodienda, ob inſtantem terræmotum, referente Plinio: qui addit, urbem poſtea corruiſſe, magnamque partem montis Taygeti abruptam. Quin & Solem terræ magnitudinem æquare ſtatuit. Hujus diſcipulus *Anaximenes Mileſius* primus intellexit Lunam notho lumine lucere, ejuſque exinde deliquium, terrâ inter Solem & Lunam interpoſitâ, oriri, teſte Theone ex hiſtoria aſtrologica Eudemi: primus quoque oſtendit ſidera circa terram moveri. *Anaxagoras Clazomenius* multa abſurda ſtatuit; inter alia tamen, quòd Luna

habeat

habeat colles, & valles, variaque habitacula; & quòd cometæ ex flammulis per concurſum planetarum ortis in aëre procreentur, ut Laërtius refert: prædixit quoque de lapide è cœlis ruituro; quod Euſebius anno Abrahæ 1552 accidiſſe teſtatur. *Æolus* rex quidam Inſularis Iovis & Hippotæ filius dictus, unde & Ovidio *Hippotades* audit, ſigna tempeſtatum ventorumque prævia ex aſtris primus obſervavit, ac primus ventorum naturam & varietatem ex illis ipſis cognovit; eamque cognitionem & Scientiam, quò navigantibus prodeſſet, evulgavit. Atque hinc ventorum præſes, imperator ac moderator fingitur: quos pro lubitu in utrem è pelle delphini includat, & rurſus emittat. *Pythagoras*, Italicæ & Pythagoricæ ſectæ princeps, primus obliquitatem Eclipticæ inveniſſe dicitur Plutarcho: quamquam & modò dicto Anaximandro, juxta Plinium, ſive etiam *Oenopide Chio*, teſte Diodoro, Cenſorino, & Theone Smyrn. ex Eudemo, hoc inventum attribuatur; in quo poſtmodum *Cleoſtratus Tenedius*, prodente Plinio & Hygino, Signa, initiaque Arietis & Sagittarii, imò Solem & Lunam, non redire ad idem punctum primus obſervavit. Quin & primus Pythagoras ſtatuit motus Solis, Lunæ, & aliorum Planetarum circulares, & æquales, contrarioſque quotidianæ mundi revolutioni, teſte Gemino: imò primus intellexit Terram

 moveri

moveri, Sole immoto, uti & Cœlo; dixitque Terram eſſe Planetam, inque centro mundi, inter Martem & Venerem, circumrotari circa Solem. Et in hoc dogmate Pythagoram ſecuti ſunt, *Philolaus Crotoniata*, *Hicetas*, *Timæus Locrus*, *Ariſtarchus Samius*, *Seleucus*, *Cleantes Samius*, *Leucippus*, *Ecphantus*, *&* *Heraclides Ponticus*, imò ipſe *Plato* jam ſenex, teſte Theophraſto. Poſt Pythagoram *Euctemon*, & *Meton* Pauſaniæ filius, Athenis ſolſtitium obſervabant primi. Primus deinde introduxit hypotheſes circulorum revolutionum *Eudoxus Cnidius*, Aſtronomus non *κατ' Ἡσίοδον*; ut Plato vulgares appellitat Aſtronomos. Hunc ſecutus *Autolicus* doctrinam de ſiderum ortu & occaſu evulgavit. *Timochares*, & *Ariſtillus* ſtellarum fixarum declinationes intellexerunt. *Conon* Solis Lunæque defectuum obſervationes collegit. *Archimedes* doctrinam de Solſtitiis perfectiorem reddidit. *Eratoſthenes Cyrenæus* obſervavit Tropicorum diſtantiam, ac cœlorum motus: quin & terræ dimetiendi rationem tradidit. Hunc ſecutus *Hipparchus* nunquam ſatis laudatus, Plinio teſte, Opus reliquit de conſtitutione ſtellarum fixarum, & ſtatione immota; de menſtruo Lunæ motu, ſecundùm Latitudinem, &c. Et hic eſt, qui primus ſtellas fixas numerare, ac in aſteriſmos & certa colligere ſigna auſus eſt, Catalogo eorum conſtituto. Ex his denique

que per tot ſecula & tot anteceſſoribus obſervatis, *Claudius Ptolemæus Peluſienſis*, quem multi ab Albumazare decepti Regem Ægypti fuiſſe falsò ſtatuunt, tam dilucidas ſiderum rationes, ut in æternum ſufficerent, Cardano judice, excogitavit; ita ut ſolus cœleſtis machinæ modum & ſubtilitatem, ſi non inveniſſe, tamen exprimere auſus fuiſſe dicatur. Et hujus Σύνταξιν Mathematicam *Maimon*, *Rex Saracenorum*, anno Chriſti 827, Arabicè reddi curavit, ac *Almageſtum* vocavit. *Fridericus* autem *Secundus*, *Romanorum Imperator*, eandem, circa annum 1230, ex Arabico in linguam Latinam transferri juſſit, cùm Græca tunc temporis ferè ignorarentur. Atque hinc factum, ut Ptolemæum ſecuti ſint juniores omnes, uſque ad Copernicum: exceptâ Aſtronomiâ Alphonſinâ; quam *Rex Caſtellæ & Legionis Alphonſus*, impenſis in hoc opus quadraginta ducatorum millibus, operâ *Rabbi Iſaaci Hazan*, aliorumque Iudæorum, teſte Auguſtino Ricio, circa annum 1270, inſtauravit: & Thebitianâ, qua *Thebitius Ben-Core*, *Iudæus*, inter alia, circa annum 1300, in Ptolemaicam induxit motum cœli ſtellati trepidationis, ſive acceſſus & receſſus; adeóque Syſtema mundi Ptolemaicum aliquatenus immutavit & adauxit. Sed rejectâ tam Alphonſinâ, quàm Ptolemaicâ ſive Ariſtoteleâ, & Thebitianâ, ut axiomatis Mathematicis adverſâ,

verſâ, motibusque cœleſtibus haud reſpondente, novas ac planè alias conſtituit hypotheſes *Nicolaus Copernicus Boruſſus*, dum circa annum 1540, vetuſtiſſimam Pythagoricam hypotheſin tam diu ſepultam luci reſtituens, ſive potiùs Philolaicam cum Heraclidis Pontici, & Ecphanti opinione conjungens, ex illis duabus, propriam fecit. Siquidem præſupponens cum Heraclide, terram, rotæ inſtar, circa axem ſuum, ab occaſu verſus ortum, moveri, eumque motum eſſe diurnum; ſtatuit quoque cum Philolao, eandem moveri circa Solem immotum, atque hunc motum eſſe annuum. Copernicum ſecuti ſunt *Federicus Cæſius* Lyncæus, Princeps de S. Angelo, *Mæſtlinus*, *Galilæus Galilæius*, & alii, præſertim hoc tempore; quamplurimi; inter quos etiam ſe offert *Renatus Carteſius*, *renatæ Philoſophiæ parens*, quanquam aliquantiſper à Copernico diſcedat. Et licet *Tycho Brahe*, *Nobilis Danus*, non amplexus ſit totum, & multa in eo correxerit, tamen valde admiratus eſt Copernicum. Hic autem *Tycho* ad inſtaurandam Aſtrologiam, Arcem *Vranoburgum* in Inſula Daniæ Huena condidit, plurima inſtrumenta Mathematica, in eadem arce repoſita invenit, ac multas aluit operas: ut in Aſtrologia excolenda impenderit ducenta aureorum millia. Hinc ſiderum obſervatione anteceſſores omnes antecelluit: nempe & Hipparchi, & Ptolemæi,

mæi, & Alphonſinorum induſtriam longè exſuperavit, omnibus eorum dogmatis ad veritatis trutinam revocatis. Quinimò Copernicum negligens, quaſi Scripturæ Sacræ auctoritatem impugnâſſet, novam ex inverſa Copernicæa & Ptolemaica hypotheſin excogitavit: nempe Solis & Lunæ Sphæras, cum extima cœli ſtellati, Terræ in medio Vniverſi, tanquam centrum, quieſcenti homocentricas fecit; reliquorum autem quinque Planetarum, videlicet Mercurii, Veneris, Martis, Iovis, & Saturni orbes, Soli mobili, tanquam ſuo proprio centro. Itaque exinde tres præcipuæ exſtiterunt Aſtronomorum ſectæ: *Ariſtotelea* ſive *Ptolemaica*, *Pythagorica* ſive *Copernicana*, & *Tychonica* ſive *Brahæana*: quibus nuperrime quartam, in Tychonica hypotheſi nonnulla mutans, addidit *Andreas Argolus Italus*; ut ex iis, quæ Ephemeridibus ſuis præmiſit, videre eſt. De *Iordani Bruni* longè aliis ac antea inauditis hypotheſibus hîc nihil dicam; ſed avido Lectori illum ipſum, uti & Oculum Sidereum Abrahami à Frankenberg, legendum commendo. De tribus autem prioribus adeatur Clariſſimi Lipsdorpii Copernicus Redivivus cap. 7 & 8.

Atque ex his apparet, quàm difficile inventu ſit præclaræ hujus Scientiæ complementum; cùm tot ac tanti Viri per tot ſecula, in eam inveſtigandam tot theſauros ac labores

res inſumpſerint, ac ſinguli quidem, pro ſuæ dexteritatis modulo, aliquid contulerint, ſed univerſi necdum perficere potuerint. Cæterùm induſtriæ, ac lucubrationi indefeſſæ unici ferè *Tychonis Brahæi*, utpote qui novis ac variis inſtrumentis ad id excogitatis, numerum, quantitatem, & poſitûs ſiderum longè accuratiori diligentiâ, quàm quiſque anteceſſorum fecerat, obſervârit, *Guilielmus Cæſius* ſive *Blaeuwius*, cujus exquiſitiſſimam Globi cœleſtis ſtructuram, ſive potiùs picturam in hoc Tractatulo maximè attendimus, ſe debere faſſus eſt, quòd Globos ſuos Aſtronomicos decenti ſtellarum imaginumque poſitu longè exactiores perfectioreſque reddere potuerit, quàm à vetuſtis, ac recentioribus Mechanicis unquam ſit factum. Et cùm Ethnicorum fabuloſas Imagines ſtellis applicatas, utpote hactenus in Scholis Aſtronomorum receptas, eorumque nomina, retinuerit idem *Cæſius*; nos operæ pretium facturos putavimus, ſi fabulas illas, quas ſub hiſce picturis mythologicis, earundemque nominibus aſteriſmis à veteribus accommodatis, latitare cognoſcimus, operâ noſtrâ ex antiquorum Poëtarum aliorumque ſcriptis decerptas, Aſtronomiæ pariter ac Poëſeos Studioſis ob oculos poneremus; quo unicuique ſit notum, quid ſibi velint tam variæ variorum animalium aliarumque rerum figuræ in Cœlum ſtellatum, tanquam in theriotro-

riotrophium, ſive vivarium quoddam, introductæ, atque adeò ſtellæ ipſæ aſteriſmique faciliori negotio memoriæ mandentur. Sed ne Lectorem Benivolum in anteceſſu hoc longiori, quàm par eſt, præfatione detineamus, filum hîc abrumpentes, nos noſtrumque laborem benignitati ejus commendamus, eumque valere jubemus. Amſtelædami, Anno æræ Dionyſianæ cIↄ Iↄc LXII.

EPISTOLA
CLARISSIMI VIRI
IOANNIS CRVSII I.C^ti.
ad Auctorem
COELI ASTRONOMICO-POETICI,
ob fugam vacui huc appoſita.

S*Ilui ad tempus, Generoſe ac nobiliſſime* CÆSI; *& quaſi dormivi. Sed buccina famæ* Cælum *tuum* Aſtronomico-Poëticum *ſub prælo incaleſcere annunciantis me iterum ſuſcitavit. Quæris, cur tanto deſiderio expectem Editionem iſtius Operis? Bonum publicum pro me reſpondebit: Cui labores tuos indefeſſos per totam Germaniam, imò pœnè dixerim totam Europam, à primis tuis incunabulis adeò addictos vidimus, ut communis Europæ Profeſſoris titulo ornari vel maximè dignus videaris. Quippe regiam hanc ad Nominis & famæ immortalitatem ſemitam tanto ſemper niſu calcaſti, ut inter aſtra, præſertim hoc ipſo, quod nunc in lucem prodit, Opere locum ſis adeptus. Inter aſtra verſaris: in Cœlum ipſum penetraſti his ipſis lucubrationibus. Cœlum portas ſuas aureas tibi aperuit; ſive Tu ipſe, ut eloquar quod res eſt, eaſdem tibimet ipſi aperuiſti; imò non tibi ſòli, ſed eàdem operà & aliis, dum Cœleſtis Hiſtoriæ velum meris fabulis contextum detrahis, ac veritatem nudam ingenii tui dexteritate oſtendis. Sanè ante duos, & quod excurrit, annos,* Cœlum *tuum* Aſtronomico-Poëticum ſtellarum fixarum, *prout primâ manu conceperas, legi cum magna admiratione: quam procul dubio longè majorem excitabit Editio ipſa; cui ab ultimâ manu tot acceſſiſſe divitias audio & gaudeo. Perge Amiciſſime mi; & nos etiam bea altero illo, quod promittis,* Stellarum errantium ſive Planetarum Cœlo. *Atque ſic omnia* Mythologorum Secreta *erunt detecta. Vale* CÆSIORVM *Gentis avitæ novum ac ſupremum Decus, & à me ſalve, qui æternùm Tuus. Bredæ,* M.DC.LXII. *Kalend. Maji.*

NOMENCLATOR AVCTORVM

& Artificum, quorum auctoritate in hoc Opuſculo uſi ſumus.

A.

Petrus Abanus.
Abrachis.
Chriſtoph. à Caſtro.
Aceſander.
Aceſilaus.
Aceſodorus.
Achæus.
Achilles Statius, *alii* (Tatius.
Ioſephus à Coſta Hiſp.
Acuſilaus.
Adamantius.
Ado.
Paulus Ægineta.
Claudius Ælianus.
Æneas Philoſophus.
Æneius Euxitheus.
Æſchines.
Æſchylus.
Aëtius.
Afranius.
Agatarchides Gnidius.
Agathias.
Agathocles.
Agellius.
Agrætas.
Albertus Magnus.
Alboaſar ſive Albumaſar Arabs.
Albricus.
Alcæus Poëta.
Alcetas.
Andreas Alciatus.
Alcimus.
Alcman.
Vlyſſes Aldrovandus.
Alexander Cornelius Polyhiſtor.
Alexander Myndius.
Alpheus Mitylenæus.
Alphonſus Rex Caſtellæ.
Andreas Althamerus.
Ambroſius Pater.
Ammianus Marcellinus.
Lucius Ampelius.
Anacreon.
Ioannes Laurentius Ananias.
Anaxagoras Clazomenius.
Anaximander Mileſius.
Anaximenes Mileſius.
Andrætas Tenedius.
Andron Tejus.
Anticlides Hiſtoricus.
Antigonus Caryſtius.
Antimachus.
Antimenides.
Antipater Tarſenſis.
Antiphon Orator.
Apianus.
Apollodorus Athenienſis, ſive Bibliothecographus.
Apollodorus Cyrenaicus.
Apollodorus Cyzicenus.
Apollodorus Gelous.
Apollonius Rhodius ſive Argonauticographus.
Apollonius Smyrnæus.
Lucius Apulejus.
Aratus Solenſis.
Archelaus.
Archemachus Euboicus.
Archias Poëta.
Archimedes Centimanus.
Andreas Argolus.
Arion.
Ariſtarchus Samius.
Ariſtides Orator.
Ariſtillus.
Ariſtippus Hiſtoricus.
Ariſtocles.
Ariſtodemus Abderites.
Ariſtophanes Comicus.
Ariſtoteles.
Arnobius.
Arrianus Hiſtoricus.
Artemidorus Epheſius.
Artemon.
Aſclepiades Myrleanus.
Athenæus.
Athenagoras.
Athenodorus Byzantius.
Athenocles.
Atrapanus.
Attalus Arati interpres.
Aventinus.
Averrhoës.
Auguſtinus Pater.
Avicenna.
Rufus Feſtus Avienus.
Aurelius Victor.
Auſonius.
Autolycus.

B.

Rogerius Bachonius.
Bacchylides.
Baptiſta Pius.
Caſparus Barlæus.
Baronius Hiſtoricus.
Bartholinus.
Baſilius.
Guilielmus Batecumbus Anglus.
Ioannes Bayerus.
Lazarus Bayſius.
Chriſtianus Becmannus.
Beda.
Bellonius.
Beroſus.
Georgius Berſmannus.
Bias.
Biblia Sacra.
Blaiſe Vigeneré Gallus.
Hector Boëthius.
Severinus Boëthius.
Bolemo.
Theodorus Botterus Hiſtoricus.
Tycho Brahe Nobilis Danus.
Brentius.
Iordanus Brunus Nolanus.
Brylingerus.
Iſmaël Bullialdus.
Ioannes Bureus.

C.

C. Cælius.
C. Cælius Auguſtinus Curio.
Cæſar Germanicus.
Cæſius ſive Calpurnius Baſſus.
Abrahamus Cæſius.
Federicus Cæſius Lyncæus.

cæus, Princeps de S. Angelo.
Guilielmus Ianſſonius Cæſius, ſive Blaeu.
Callimachus.
Calliſthenes.
Calliſtratus Iuriſconſ.
Guilielmus Camdenus.
Ioachimus Camerarius.
Thomas Campanella.
Martianus Capella.
Hieronymus Cardanus.
Ioannes Carmuel.
Ludovicus Carrion.
Renatus Carteſius.
Ludovicus Caſanova.
M. Antonius Caſanova.
Aurelius Caſſiodorus.
L. Caſſius Hemina.
Caſtor.
Catullus.
Nicolaus Cauſſinus.
Cecrops.
Cedrenus.
Celſus Epicureus.
Cenſorinus.
Chærecrates.
Chæremon Ægyptius.
Chares Mitylenæus.
Charicles.
Charon Lampſacenus.
Chœrilus.
Chronicon Samaritan.
Chryſermus Hiſtoricus.
Chryſoſtomus Pater.
Marcus Tullius Cicero.
Quintus Cicero.
Claudianus.
Clavius.
Cleanthes Samius.
Clemens Alexandrinus.
Clemens Romanus
Cleomedes Aſtrologus.
Cleoſtratus Tenedius.
Clidemus.
Cointus Smyrnæus.
Columella.
Commelinus.
Conon Mathematicus.
Nicolaus Copernicus.
Corinnus Delius.
Andreas Corſalius.
Albertus Crantzius.
Crates.
Cratinus.
Crinagoras Poëta.
Petrus Crinitus.
Cteſias.
Curtius.
Cyprianus.
Cyrillus.

D.

Hermannus Dalmata.
Damagetes Poëta.
Henricus Decimator.
Antonius Delrius.
Demaratus.
Demetrius Byzantius.
Demetrius Scepſius.
Democritus.
Demodocus.
Demoſthenes.
Dercylus.
Dialochus.
Dicæarchus.
Didymus.
Thomas Digeſſeus.
Diocles.
Diodorus Siculus.
Diogenes Laërtius.
Diogenetus Erythræus.
Dionyſiocles.
Dionyſiodorus.
Dionyſius Chalcidicus.
Dionyſius Halicarnaſſ.
Dionyſius Mileſius Argonautographus.
Dionyſius Mitylenæus.
Dionyſius Thrax.
Diophanes Hiſtoricus.
Dioſcorides Sicyonius.
Dioſcorides Medicus.
Dioxippus Corinthius.
Diphilus Siphnius Medicus & Poëta.
Dorion.
Dorotheus Sidonius.
Cornelius Drebbellius.
Ieremias Drexelius.
Dubravius.
Duris Samius.

E.

Echemenes Cyprius.
Ecphantes.
Egeſias.
Empedocles.
Ennius.
Ephorus.
Ephræm Syrus.
Epicharmus Siculus.
Epigenes.
Epimenides Poëta Corcyræus.
Epiphanius Cyprius.
Eraſmus Roterodamus.
Eratoſthenes Cyrenæus.
Ethymologicon.
Evanthes.
Eubulus.
Eucherius.
Euctemon.
Eudoxus Gnidius.
Eumelius Poëta Corinthius.
Euphorion.
Eupolemus.
Euripides.
Clemens Euſebius.
Euſtathius.
Euthymius.

F.

Fabricius Hiſtoricus.
Georgius Fabritius.
Ioh. Baptiſta Ferrarius.
Iul. Firmicus Maternus.
Florent, Wigornienſis.
L. Iulius Florus.
Francaſtorius.
Abrah. a Frankenberg.
Libertus Fromondus.
Fulgentius.
Fulvius Vrſinus.

G.

Gabrias.
Galenus Medicus.
Galienus Imperator.
Galilæus Galilæius.
Thomas Gaſconius.
Petrus Gaſſendus.
Theodorus Gaza.
Geminus.
Gregorius Gemiſtus.
Cornelius Gemma.
Rainerus Gemma Friſius.
Geſnerus.
Glareanus.
Goltzius.
Gregorius Magnus.
Gregorius Nazianzen.
Gretſerus.
Hugo Grotius.
Mich. Gualterus Theol.
Lilius Greg. Gyraldus.

H.

Thaddæus Hagecius ab Haic.
Harpocration.
Hecatæus Mileſius.
Heliodorus Lariſſæus.
Helladius.
Hellanicus Lesbius.
Helmoldus Hiſtoricus.
Hephæſtion Thebanus.
Heraclides Ponticus.
Heraclitus Sicyonius.
Hermocreon Poëta.
Hermogenes.
Hermolaus.
Herodianus Hiſtoricus.
Herodotus.

Heſio-

Heſiodus.
Heſychius.
Otto Heurnius.
Hicetas Syracuſanus.
Hierocles Stoicus.
Hieronymus Pater.
Hieronymus Philoſ.
Hipparchus.
Hippocrates.
Homerus.
Horatius.
Horus Apollo.
Nicolaus Hunnius.
C. Iulius Hyginus.

I.

IArchas Indus.
Ibycus.
Idmon Poëta.
Iginius.
Ionſtonius.
Flavius Ioſephus.
Iſacius Tzetzes.
Iſidorus Characenus.
Iſidorus Hiſpalenſis.
Iſigonus.
Iſocrates.
Iunianus Iuſtinus.
Iunius Medicus.
Hadrianus Iunius.
Iuvenalis.

K.

KAbaliſtæ.
Kalendaria Rom.
Barthol. Keckermannus.
Thomas à Kempis.
Kiranides.
Ath. Kircherius Germ.
Henricus Kitſchius.

L.

LActantius Pater.
Lactant. Firmian.
Lælius Biſciola.
Lampridius.
Leo Ebræus.
Leonides Poëta.
Lerius.
Leucippus.
Ioannes Lipperſeinius.
Dan. Lipſdorpius Lub.
Livius.
Iacobus Nicolaus Loënſis.
Dionyſius Longinus.
Lonicerus.
Nicolaus Liranus.
Lucanus Poëta.
Lucianus.
Lucretius.
Ludov. Princ. Anhaltin.
Lutatius.
Martinus Lutherus.
Lycophron.
Lyſimachus Alexandr.

M.

MAcrobius.
Magyrus Phyſic.
Virgilius Malvezzius Bolongiæ Marchio.
Mancinus.
Marcus Manilius.
Baptiſta Mantuanus.
Georgius Markgravius.
Martialis.
Iac. Martinius Scotus.
Marullus.
Iulius Maternus.
Maximus Tyrius.
Benedictus Mazzotta Licyenſis.
Petrus Medinenſis.
Ioan. Henricus Meibomius Medicus.
Pomponius Mela.
Melanthes.
Philippus Melanthon.
Meliſtus Euboicus.
Menæchmus.
Menander.
Gerardus Mercator.
Mercurius Triſmegiſt.
Gaudentius Merula.
Iacobus Metius.
Methon Atticus.
Meurerus.
Ioannes Micrælius.
Iacobus Micyllus.
Mimnermus.
Minucius Felix.
Miſoponerus.
Mnaſeas Petarenſis.
Mneſagoras.
Mœro Poëtria Byzant.
Michaël Mœſtlinus.
Morellius.
Ioannes Morenus.
Hieronymus Munnos.
Munſterus Coſmogr.
Sebaſtianus Munſterus.
Muſæus.
Myrtilus.

N.

NAtalis Comes.
Naucrates Erythr.
Mich. Neander Sorav.
Nicander Colophonius.
Nicephorus Gregoras.
Nicetas Choniates.
Nicocrates Cyprius.
Nicomachus Geraſenus
Bartholdus Niehuſius.
P. Nigidius Figulus.
Nonnus Panopolyta.
Numenius.
Nymphodorus Syracuſ.

O.

ADolphus Occo.
Olaus Magnus.
Mart. Opitius Poëta.
Oppianus.
Origenes.
Oroſius.
Orpheus.
Abraham Ortelius.
Orus Mileſius.
Ovidius Naſo.

P.

PAcuvius.
Palæphatus.
Marcellus Palingenius.
Pamphilus Poëta.
Panyaſis.
Parmenides.
Paullus Iuriſconſultus.
Pauſanias.
Pedo Albinovanus.
Peireſcius.
Perſius.
Petellis Gnoſſius.
Petronius Arbiter.
Phanocles Poëta.
Phanodemus Atticus.
Phavorinus.
Pherecydes.
Philemon.
Philip. Byzantin. Poëta.
Philo Byblius.
Philochorus.
Philolaus Cratoniata.
Philoponus.
Philoſtephanus.
Philoſtratus.
Philoxenes.
Phocylides.
Franciſcus Phœbus Comes Focenſis.
Phœnix Colophonius.
Photius.
Phurnutus.
Piccolhomineus Italus.
*I.*Picus Mirand. Comes.
*Ioan.*Pierius Valerianus.
Franciſcus Pifferus.
Pigaffetta.
*Ioan.*Pincierus Medicus.
Pindarus.
Piſander Camirenſis.
Pithœus.
Platina.
Plato.
Plautus.
Plinius.

Plutarchus.
Polemo.
Angelus Politianus.
Iulius Pollux.
Polybius.
Polycrates Samius.
Polycharmus Hiſtoric.
Ioan. Iouianus Pontanus.
Porphyrius.
Poſidippus Poëta.
Poſidonius.
Guilielmus Poſtellus.
Proclus Lycius.
Procopius Gazæus.
Propertius.
Prudentius.
Pſellus. (luſienſis.
Claudius Ptolemæus Pe-
Pythagoras Samius.

Q.

QVintilianus.

R.

R. Abbini, (Eſra.
Abraham Aben-
Azarias.
Moſes Ben-Maimon.
Ionas.
Iſaacus Hazan.
David Kimchi.
Hannibal Raimundus.
Raviſius Textor.
Ioannes Mullerus Regio-
montanus Aſtronom.
Reinerus Reineccius.
Thomas Reineſius.
Antonius Reita.
Thomas Rhadius.
Rhianus Cretenſis.
Ribadeneira.
Auguſtinus Ricius.
Ioannes Roſſinus.
Ruffinus Hiſtoricus.

S.

C*Laudius* Salmaſius.
Sanchoniathon Be-
rytius.
Franciſcus Sanctius.
Sanfordus Anglus.
Petrus Santerus Siculus.
Sappho Poëtria.
Alexander Sardus.
Claudius Saturnius.
Saxo Grammaticus.
Ioſephus Scaliger.
Iul. Cæſar Scaliger.
Elias Schedius.
Guilielmus Schickardus.
Iulius Schillerus.
Ioannes Schonerus.
Sedulius.
Ioan. Seldenus Iuriſc.
Seleucus Delius.
Semus Eliſienſis Gram.
Seneca Philoſophus.
Seneca Tragœdiogr.
Dan. Sennertus Medic.
Q. Serenus Samonicus.
Servius.
Sextus Aurelius.
Sidonius Antipater.
Paullus Silentiarius.
Silenus Chius.
Silius Italicus.
Simonides.
Simplicius.
Henricus Sirturus.
Sixtus Senenſis.
Socrates.
Solinus.
Ioannes à Someren.
Sophocles.
Soſibius Timonax.
Soſipater Chariſius.
Soſiphanes.
Soſtratus.
Sozomenus.
Ioan. Sperlingius Phyſ.
Speuſippus.
Ioannes Stadius.
Staphylus Theſſalus.
Staſinus Cyprius.
Statius Papinius.
Stephanus.
Steſichorus.
Godſcalcus Stewichius.
Ioannes Stobæus.
Strabo.
Strozza Pater.
Suarezius.
Suetonius Tranquillus.
Suidas.
Sulpitius.
Surius.
Symmachus.
Georgius Syncellus.
Syneſius.

T.

C*Ornelius* Tacitus.
Tarquitius.
Tatianus.
Taxites.
Tertullianus.
Thales Mileſius.
Thalmudici.
Thebitius Ben-Core Iu-
dæus.
Theo Arati Scholiaſtes.
Theocritus.
Theodorus.
Petrus Theodori.
Theodoretus.
Theolytus.
Theon Smyrnæus.
Theophanes.
Theophilus.
Theophraſtus.
Theophylactus.
Theopompus.
Therſicles.
Thevetus.
Thycidides.
Tibullus.
Timachides.
Timæus Locrus.
Timagetes
Timochares.
Tortellius.
Toſtatus.
Trebius Niger.
Nicolaus Trigautius.
Tryphon Grammaticus.
Ioannes Tzetzes.
Iſacius Tzetzes.
Tubero.
Adrianus Turnebus.

V.

VAdianus.
Valerius Flaccus.
Valerius Maximus.
Valerius Probus.
Laurentius Valla.
Varianus.
Marcus Varro.
Terentius Varro.
Flavius Vegetius.
Ioan. Velcurio Phyſicus.
Venantius Fortunatus.
Verrius Flaccus.
Franciſcus Verulamius.
Americus Veſputius.
Vettius Valens Antioch.
Virgilius Maro.
Vitruvius.
Vlpianus Rhetor.
Volaterranus.
Iuſtus à Vondelen.
Gerhardus Ioan. Voſſius.
Vſuardus.

X.

XAnthus Lydus.
Xenocrates.
Xenophanes.
Xenophon.
Xiphilinus.

Z.

ZAbarella. (olus.
Zenobius Accia-
Zenodotus Epheſius.
Iacobus Zieglerus.

COELI ASTRONOMICO-POETICI, ſeu MYTHOLOGICI ſtellarum fixarum

MEMBRUM I.

De ſtellis circa Globum artificioſè pictis, earumque diſcrimine, appellatione, ac diſtributione: item de via lactea, ſeu Galaxia.

S*Igna cæleſtia*, illiſque in Globo noſtro fictitio aptatæ picturæ pariter ac nomenclaturæ originem ex antiquiſſimis Poëtarum mythologiis deſumtam explicaturi, de partibus eorum, hoc eſt, *ſtellis*, antequam ad ipſas ex earundem collectione conflatas certas conſtellationes, & imagines nos accingamus, aliquid præmittendum, prælibandumque putavimus.

Stellarum autem aliæ ſunt *fixæ*; aliæ *erraticæ*, ſeu *Planetæ*.

Fixæ dicuntur, quia orbi ſuo quaſi infixæ adhærent, & *ſpatiis immutabilibus*, ut Cicero l. 1 de Nat. Deor. loquitur, *ab ortu in occaſum commeantes, nullum unquam curſus ſui veſtigium inflectunt*. Videatur de hoc *Abrahamus Cæſius*, Avus meus, *Ioachimo Camerario*, Viro illi maximo, ob Matheſeos, ac Poëſeos ſtudia indefeſſa, in magno habitus pretio, *in Propoſitionibus ſuis Aſtronomico-Phyſicis de Sole*.

De *Erraticis*, cùm ſuos proprios, & ab octavo per Organum noſtrum hic repræſentato ſtellarum fixarum orbe, planè diverſos agnoſcant orbes, imò tam variis cieantur motibus, ut uno inſtrumento vix repræſentari poſſint, adeoque in hoc noſtro Globo aſtronomico non exprimantur, in peculiari Tractatu acturi, hîc tantùm *ſtellas fixas*, ſeu *inerraticas*, eaſque in Globi ſuperficie depictas conſiderabimus.

Sphæræ cœleſtis conſtructio à plurimis ante plurima ſecula fuit tentata, & à nonnullis etiam creditur perfecta. Primus horum, teſte Diodoro l. 5, fuit *Atlas Ægyptius*, aliis *Phœnix*: ſive ille fuerit Mauritaniæ rex, & frater Promethei, partis Ægyti principis illius, qui Eupolemo, ac Alexandro Cornelio Polyhiſtori idem, ac Enoch, ſed falsò, creditus; ſive alius Atlas, Aſtrologus dictus, Promethei Græcis circa Abrahæ annum 431, Euſebio ſic colligente, celebratiſſimi filius. Atlantis exemplum ſecutus dicitur *Hercules*, ejus diſcipulus: item *Muſæus*; & Laërtio teſte, *Anaximander Mileſius*, Thaletis diſcipulus; ut Plinio traditum l. 7, cap. 56. Quin & idem tentâſſe fertur *Poſidonius*, & *Archimedes Centimanus*; ut eſt apud Ciceronem l. 1 Quæſt. Tuſcul. Imò *Cleomedes*, aliique ab aliis in hoc ipſo laudantur: ut in Ancilla noſtra Aſtronomiæ ſect. 2, memb. 1, uberius indicatum. Et id quidem exigui fuit laboris; cùm circulorum cœleſtium naturam, & proprietates ex ipſa haurire licuerit Geometria. Verùm *Globos cœleſtes repræſentatitios* ſtellis, ſigniſque decenti ordine, & poſitu adornare, an vetuſtiſſimorum Artificum aliquis ante *Hipparchum* tentaverit, dubius quidem hæreo; ſed an idipſum ante illum quiſpiam perfecerit, non crediderim. Hipparchus enim, multorum teſtimonio, imprimis autem Ptolemæi, & Plinii, ſtellas inſtrumentis ad id excogitatis primus ſciſcitatus eſt; adeoque novam ſtellam

lam in ævo ſuo apparentem obſervavit. Quinimò ſtellas numerare, ac ſidera ad normam expangere auſus eſt primus. Et extat etiamnum in Ptolemæi μεγάλης συντάξεως, hoc eſt, magnæ conſtructionis libris, *Almageſtum Arabes* vulgò vocant, *Catalogus ſtellarum fixarum*; quem concinnavit idem Hipparchus in eum finem, ut ex eo quavis occaſione imagines ſiderum cœleſtibus analogæ adornari, & globis ſolidis appingi poſſent. Idque poſtmodum ex eo Catalogo tentatum fuit à *Batecumbo*, *Zieglero*, *Regiomontano*, *Schonero*, *Gemma Friſio*, aliiſque: quorum ultimo loco laudatus, ex ſuis per radium aſtronomicum obſervationibus, novum adornare Globum auſus eſt; at morte præventus non edidit. Edidit tamen poſt eum, circa annum 1548, *Gerardus Mercator Belga* quoſdam ex veteri Catalogo compoſitos. Sed longè perfectiores, accuratioreſque, ac diverſæ magnitudinis, quorum diameter in maximis accedit ad pedes geometricos duos, & dimidium, noſtro ſeculo, imprimis ex Catalogo fixarum *Hipparchi, Ptolemæi, Alphonſi,* & *Copernici,* per *Tychonem Brahe, Equitem Danum*, ad veritatis trutinam revocato, & locupletato, induſtria inſuperabili adornavit *Guilielmus Cæſius* ſive *Blaeu Amſtelodamenſis.* Et horum picturas in hoc opuſculo præ aliis explicare allaboramus. Imò, quod maximos Mathematicos in maximam duxit admirationem, idem *Cæſius* nunquam ſatis laudatus, *duplicem* pari dexteritate *Sphæram Copernicæam* primus, ac ſolus hactenus, quod ſciam, conſtruxit. Vna eſt *particularis*, qua oculis conſpiciendum, manibuſque quaſi palpandum ſubjecit motum terræ duplicem; diurnum circa axem ſuum; & annuum per eclipticam: imò ipſam axis terreni directionem ad eandem ſemper cœli plagam. Vnde quoque reflexio axis, &, quæ hinc ſequitur, præceſſio æquinoctiorum, adeoque variatio tempeſtatum anni, ortus, & occaſus ſiderum,& id genus alia facili negotio monſtrari, & obſervari poſſunt. Altera eſt *univerſalis*, qua totius Mundi diſpoſitionem exhibuit. Vbi Sol quieſcere conſpicitur in centro, circa eum Mercurii Sphæra

moveri, circa hunc Sphæra Veneris: Terra verò, Lunaque, intra orbem Veneris, & Martis, eclipticam annuo ſpatio percurrere; ſupra Sphæram Martis locum occupare illa Iovis, & ſupra hanc Sphæra Saturni; extima denique ſtellarum fixarum, ipſa etiam immobilis, mundum claudere. Atque ex hac cognoſcuntur orbium cœleſtium ſitus, Planetarum ſtationes, retrogradationes, ac directiones, aliaque phænomena ex motu terræ in ecliptica procedentia. Et duplicem hanc Sphæram commendat C. Barlæus hiſce verſibus:

Inverſas Superum Sedes, & mœnia mundi
ſuſpice, qui mundi Sceptra capeſſis, Homo.
Suſpice currentem *circum tria ſidera* terram.
atque alio Venerem, Mercuriumque loco.
Suſpice diſtantem ſpatiis immanibus æthram:
& procul à Phœbo tot radiare faces.
Stat Phaëthon, *nullaſque* immotus *flectit habenas.*
Fabula tot Vatum futilis ille fuit.
Terra ruit. ruimus ſecuris motibus ipſi:
atque oculos noſtros devius error habet.
Non hoc, Perſa ſagax, non hoc ſciviſtis, Athenæ.
Nil tabulis debent hæc, Ptolemæe, *tuis.*
Heu ſerò ſapimus. dum terra ſeneſcit, & æther,
vix miſeri tantæ diſcimus artis opus.
Vive, tuoque comes fulge, Copernice, *Phœbo.*
nec laudes terræ verberet umbra tuas.
In centro cum Sole mica. Sic cerneris Orbi,
Teque repertorem ſuſpicit ille ſuum.
Qui mediis Solem diſponit Sedibus, illi
in medio Solis debuit eſſe locus.

Qui plura de hoc *Copernicano Mundi Syſtemate* noſſe deſiderat, adeat eruditiſſimi viri Danielis Lipsdorpii Copernicum Redivivum: ubi inſimul & *Brahæana*, ſeu *Tychonica Hypotheſis* examini ſubjicitur.

Stellæ fixæ rurſus ſunt, vel *ſolitariæ*; quas nomine proprio carentes, Σποράδες, hoc eſt, *diſperſas*, *ſparſiles*, ac *diſſeminatas*, ſeu *informes*,

cum

cùm ſcilicet extra imaginum formas ceciderint, nec ad ullam certam figuram commodè referri potuerint, dicere placuit: vel *conſtellata*, aut *formata*; quæ ad certam aliquam conſtellationis formam, ſeu imaginem relatæ, partim propriâ, partim à conſtellationis ſuæ nomine mutuatâ appellatione diſcernuntur.

Redacta autem ſunt ab Eudoxo, Hipparcho, aliiſque confuſa illa *ſtellarum conſtellatarum* agmina ad has *imagines*; quas Hipparchus ἀστερίσμους, Plinius *ſidera*, & *ſigna*, Valla, aliique *aſtra*, Hyginus, & Ariſtoteles σώματα, id eſt, *corpora*, Proclus ζώδια, hoc eſt, *animalia*, Ptolemæus σχήματα, id eſt, *figuras*, reliqui Aſtronomi *conſtellationes*, μορφώσεις, ſeu *configurationes*, imò μετέωρα, vocare conſueverunt. Idque factum ob quatuor potiſſimum cauſas. *Prima*, ac potior, eaque *methodica*, erat, *ſtellas cognoſcendi, diſtinguendique facilitas.* Difficile enim, imò impoſſibile ferè fuiſſet, iſtam adeo numeroſam ſtellarum multitudinem cognoſcere, ac dignoſcere, niſi certis quibuſdam velut imaginibus, aut ſignis, docendi, diſcendique causâ, antiquitas ſtellarum ſeriem deſignâſſet. *Alteram*, nempe *adulationem*, quæ *hiſtorica*, nobis affert Cicero l. 5 Quæſt. Tuſc. ſtatim ab initio: *Nec vero Atlas*, inquit, *ſuſtinere cœlum; nec* (frater) *Prometheus affixus Caucaſo, nec ſtellatus Cepheus, cum uxore* (Caſſiopeja,) *genero* (Perſe,) *filia* (Andromeda,) *traderetur; niſi cœleſtium divina cognitio nomen eorum ad errorem fabulæ traduxiſſet.* Primis enim Aſtronomiæ inter ethnicos cultoribus *nominis immortalitas*, & *gloria* hoc modo quæſita eſt. *Tertia cauſa*, eaque *phyſica*, erat *operatio ſtellarum*, ſeu *operationis ejuſmodi expreſſio*, & *indicatio*; ut ſcilicet earum natura per ejuſmodi animalium, aliarumque rerum, quæ eandem naturam, & efficaciam cum illis obtinent, picturas ſtellarum agminibus aptatas, eo facilius cognoſceretur; quemadmodum ex Manilii Sphæra barbarica videre eſt. *Quarta* denique, quæ *mathematica*,

tica, erat *ſimilitudo:* cum ipſa ſtellarum ſimilis diſpoſitio nonnullis imaginibus, & figuris conſtituendis occaſionem præbuerit. Propter hanc enim aliud *Deltoton,* aliud *Corona,* aliud *Crux,* aliud *Plauſtrum,* aliud *Eridanus,* aliud *Draco,* & ſic conſequenter vocatur. Hæc qui attendere volet, veram picturæ, nominiſque rationem à fabuloſa facili negotio dignoſcet. Videatur de hoc Plinius l. 2, c. 3, & Voſſius de quatuor artibus popularibus pag. 156. Quamquam & nullus inficiari poterit, ineptiſſimas, imò ſpurcas ſæpiſſime figuras, & à diſpoſitione ſtellarum prorſus alienas corporibus illis cœli nobiliſſimis eſſe aſſignatas.

Tribuitur autem prima iſta aſſignatio, vel diſtributio ſtellarum in certas claſſes, & configurationes imprimis Phœnicibus: à quibus poſtmodum illa ad Græcos, & ab his ad Arabes, qui barbaris figmentis pleraque deformârunt, &, dum illis humanam effigiem referre religio erat, ridiculis monſtris interpolârunt; ab Arabibus autem, & Græcis ſimul ad Romanos, ac denique ad nos pervenit. Veriſimile enim eſt ejuſmodi turpium idolorum, aliarumque rerum fœdarum in Globis Aſtronomicis picturas, & appellationes, quas & noſtri Aſtronomi adhuc retinent, neque ab Ebræis, ſanctiſque Patribus, quos literis Ebraicis Globos ſuos inſigniviſſe legimus; neque à Chriſtianis: ſed ex idololatrarum cerebro fluxiſſe. Et hoc quoque nuperrime ſentiens Iulius Schillerus Auguſtanus, IC. haſce figuras vaniſſimas in Sanctorum, & ejuſmodi imagines, juxta Bayeri ſui relictam, at non perfectam Emblematum Chriſtianorum diſtributionem, & adaptationem, commutavit, ac *Cœlum ſtellatum Chriſtianum* evulgavit. Vbi primo, Zodiacum, quem *Coronam,* ſeu *Circulum S. Apoſtolorum* vocat, aliis, quàm Drexelius, nempe duodecim Apoſtolorum imaginibus exornavit; ita ut *Arietis* locum attribuerit *Petro, Tauri Andreæ, Geminorum Iacobo majori, Cancri Ioanni, Leonis Thomæ, Virginis Iacobo minori, Libræ Philippo, Scorpii Bartholomæo, Sagittarii Matthæo, Capricorni Simoni, Aquarii Iudæ Taddæo,* & *Piſcium Matthiæ.*

Matthiæ. Atque hæc ſunt ejus Signa Zodiacalia. Cætera extrazodiacalia, nempe *hemiſphærii Septentrionalis* itidem ex Novi, *Meridionalis* verò ex Veteris Teſtamenti hiſtoria deſumpſit. Planetas quod attinet, hos ex utroque Teſtamento conſtituit: &

Eſt *Saturnus Adam*, primus pater Orbis in orbe;
Iuppiter eſt *Moſes*; ſucceſſor *Ioſua Mavors*;
Hinc *Sol juſtitiæ* medio ſuper æthere *Chriſtus*;
Lucifer eſt præeuns *Iohannes*; *Mercur Elias*;
Tandem *Luna*, Dei Genetrix eſt virgo *Maria*.

Sed nos, ut in ſequentibus patebit, ſervatâ quidem ſtellarum antiquâ in imagines certas diſtributione, mutatâ tamen omni earundem ex fabulis, ac commentis Poëtarum plerumque deſumptâ appellatione, vera ex veris Sacræ ſcripturæ hiſtoriis rerum naturam ſtellarum haud impugnantium nomina omnibus, quoad fieri potuit, impoſuimus. Quod ipſum quoque Guilielmum Schickardum in Aſtroſcopio ſuo feciſſe notum.

Cæterùm non eſt dubium, Phœnices ejuſmodi ſtellarum diſtributionem poſt diluvium à S. Patribus accepiſſe; quos ex Fl. Ioſephi Antiquitatum Iudaic. l. 1, c. 3, conſtat Aſtronomiam apprimè calluiſſe, eamque iis ab Adamo primo Parente, cui ab ipſo Deo cœlitus quaſi infuſa erat, veluti theſaurum naturæ maximum, communicatam fuiſſe: ſed aliis, credo, planeque diverſis imaginibus ab his, quibus ſtellarum ſeriem Phœnices repræſentârunt. Et monumentis proditum eſt, Adami hæredes, eo mortuo, futuram illam duplicem generis humani exſtirpationem, per aquam unam, alteram per ignem, ab ipſo Adamo illis revelatam perpendiſſe; imò conſiderâſſe, ſcientias omnes, licet perditas, iterum reſtitui poſſe priſtinæ integritati, adminiculo humani intellectus, exceptâ Aſtronomiâ: quippe quæ non niſi longo tempore, magnis vigiliis, aſſiduiſque obſervationibus comparari poteſt. Hinc duas conſtruxiſſe columnas; in quibus notis, caracteribusve, & figuris hieroglyphicis totam Aſtronomiam mirificè delineâſſent; alteram ex lateribus, quæ, incendio oborto, du-

rata reſiſteret igni, nec cremaretur; alteram ex lapidibus, quæ, ſi fortè diluvio lateritia corrumperetur, ſuperſtes eſſet lapidea. Et hanc refert idem Ioſephus ex Beroſo poſt diluvium à Noah in Syria repertam; imò ævo Cæſarum integram permanſiſſe. Idem Noah, cujus Proavi Enoch libros de ſiderali ſcientiâ Tertullianus legit, hodieque exſtare ajunt in regno reginæ Sabæ, eâdem Armenios imbuit, ac Scythas; &, qui poſt eum Aſtronomiæ peritiſſimus, Abrahamus natione Chaldæus, uti & Ioſeph Patriarcha, Ægyptios: à quibus Græci eandem, & ab his Latini poſtmodum acceperunt. Videatur de hoc Euſeb. l. 9, Præpar. Euang. c. 18, 19, & Philo lib. de Nobilitate. Auditores Moſis integram Globi ſuperficiem in 72 triangulos, ad Septentrionem ſcilicet ter duodecim, & totidem ad meridiem, datis cuilibet triangulo denis baſeos gradibus, ita diſtribuiſſe, ut nulla planè ſtella extra illam configurationem remanſerit, ſcriptores teſtantur. Poſtellus autem in libello ſuo de ſignorum cœleſtium vera configuratione, ad horum exemplum, demtis fabuloſis Aſtronomorum noſtrorum picturis, ſpatium Globi intermedium, quod 12 ſigna continet, in duodecim figuras quadratas, reliquum verò ad utrumque polum in 24 triangulos, verſus ſeptentrionem 12, & totidem verſus meridiem collocando, diſtribuit: ut ſingula ſigna quadrata contineant 30 gradus in longitudine, totidemque in latitudine, id eſt, quindecim citra, & quindecim ultra eclipticam; ſinguli autem trianguli 30 gradus in baſi, & 60 in lateribus. Atque ſic in univerſum 36 conſtituit Globi imagines; quarum tres, ſcilicet triangulus ſuperior, & inferior, cum quadrangulo intermedio, conjunctim ſumtæ, nobis unum faciunt duangulum, ſeu figuram duangularem, ex contractu duorum ſemicirculorum, à polo in polum, factam: omnes autem eodem modo ſumptæ duodecim duangulos. Et verum quidem eſt, quod in tota dimenſionis ratione nihil notius, aut frequentius ſit, quàm *duangulus, triangulus, & quadrangulus*; imò quod in haſce figu-

ras neceſſariò, quicquid in tota rerum natura menſuramus, oporteat reſolvi. Attamen ſtellarum in ejuſmodi ſigna diſtributione mathematicâ non ſatis contentus eſſe videtur Aſtronomus; dum faciliori pariter, ac jucundiori viâ ex pictis animalium, aliarumque ejuſmodi rerum imaginibus, ſtellæ ſingulæ ab aliis dignoſci, ac ſecerni, earumque natura, & virtus varia, tam maligna, quàm bona, ex animalis, cujus imago eis applicatur, eâdem naturâ exactè cognoſci queat. Et idem itidem in *Cœlo ſtellato Chriſtiano* modo memorato deſideratur. Nam laſciva illa, & impudica pariter ac inconſtans natura ſtellarum *Arietis*, qui planè ejuſdem naturæ, ut cætera omittam, ex divi *Petri*, cujus ſanctimonia, & vitæ integritas longè aliud nobis promittunt, imagine iiſdem ibidem applicatâ, minimè cognoſci poteſt. Sanè ſpurcificis, & ſalacitatem, imò impietatem inſtillantibus aſtris rerum ejuſmodi impuris, ac impiis moribus ſpurcatarum imagines applicari oportebat.

Stellæ conſtellatæ extra ſignum ſuum conſideratæ iterum ſunt, vel *ſingulatim*, vel *collectim nominatæ.*

Singulatim nominatæ ſunt, *Sirius*, vel *canicula*, der Hunde-ſtern / arabicè *Aſchere*; *Procyon* der kleine Hundeſtern; *Stella polaris*, der Nord- oder angel-ſtern; *Canopus*, der Schif-ſtern; *Cor Leonis* das Leuen-hertz / arabicè Schickardo *Kalbol-aſadi*; *Cauda Leonis*, der Leuen-ſchwantz / arabicè Schickardo *Dhanbol-aſadi*; *Cor Hydræ*, das Schlangen-hertz / der ſchlangen hertz-ſtern / arabicè *Alpharad*; *Cor Scorpii*, das Skorpions-hertz / arabicè Schic. *Calbolacrabi*; *Caput Draconis*, der Drachen-kopf / arabicè Schic. *Raſo tabbani*; *Caput Herculis*, des Drachen-ſtreiters

 haupt-

haupt-ſtern / arab. *Ras algeti*; *Humerus Orionis*, des Rieſen ſchulter / ſive der ſchulter-ſtern / arabicè *Algauza*; *Spica Virginis*, der ähren-ſtern / ſive die Jungfer-ahre / arab. *Azimech*, Schickardo *Huzimethon*; *Hircus*, ſeu *Capra*, der Ziegen-ſtern / arab. *Alatudo*, &c.

Hic notandum, quod Peruani, Ioſepho à Coſta teſte l. 5 Rerum Occidentalis Indiæ, c. 2, præter Deum creatorem, quem ſuâ linguâ *Viracocham* nuncupant, venerentur quoque ſtellas tam fixas, quàm erraticas; eaſque, aliæ hujus, aliæ alîus cujuſdam animalis nomen, & figuram affingentes, imò munus cuilibet ſingulare attribuentes, ſinguli ſingulas adorent. Nullum enim uſpiam animal, ſeu quadrupes, ſeu volatile, in terra eſſe credunt, cujus ſimulacrum in cœlo non ſplendeat; unde ſimile in terris procreetur, ſuumque accipiat incrementum; ita ut cum Platone, quoad doctrinam de ideis, apprimè conſentire videantur. Opiliones imprimis adorant ſtellam *Vrcuchillay*, quam *Arietem* fingunt *diverſicolorem*; cujus unica ſit cura, ut cuſtodiret pecora. Id autem ſidus idem putatur eſſe, ac *Lyra*. Alii invocant *Chuquichinchai*, hoc eſt, *Tigrem* appellatam; quam *tigribus*, *urſis*, ac *leonibus* præfectam tradunt: item ſtellam aliam, *Machuacuai* dictam, *ſerpentibus*, ac *colubris* imperantem; à quibus hoc pacto ſe tutos fore perſuaſum habent. Præter has quoque venerantur *Chacana*, *Catuchillay*, *Vrcuchillay*, *Mequiquiray*, *Mirco*, *Topatatca*, *Mamana*, *Colca*, quæ nobis eſt *Capella*, & alias aliter dictas.

Collectim nominatæ ſunt, *Pleiades*, das Siebengeſtirn / *Hyades*, die Gluffe / ſive Gluk-henne / vel die Küchlein; quæ omnes in Tauro continentur: item *Tres Reges*, aliter *Cingulum Orionis*, vel *Baculus Iacobi*, der Jakobs-ſtab / ſive die drei Könige; & *Plauſtrum*, der Wagen / ſive Heerwagen / &c.

Porrò

Porrò omnes *ſtellæ fixæ* in cœlo pariter, ac Globo conſpicuæ, & maximè fulgentes, ratione *quantitatis*, vel *diverſitatis lucis*, diſcernuntur; ut aliæ ſint *Primæ Magnitudinis*, quarum diameter apparens eſt 8 ſcrupulorum, quæque eminentiâ lucis omnes, excepto Sole, & Lunâ, antecellunt; aliæ *Secundæ*, quarum diameter apparens eſt 6 ſcrupulorum; aliæ *Tertiæ*, 4 ſcrupulorum; aliæ *Quartæ*, 3; aliæ *Quintæ*, 2; aliæ *Sextæ*, unius ſcrupuli.

Et hac methodo numerum *ſtellarum fixarum* conſtituerunt Artifices: nempe *primæ magnitudinis* omnes fere 15; quæ globum terrenum centies ſepties, Bayero tantùm 68, aliis 105, excedunt: *ſecundæ* 45; quæ terram ſuperant octogies ſepties: quibuſdam nonagies, aliis 28 cum ſemiſſe: *tertiæ* 208, alii 205; quæ terram excedunt ſeptuagies bis, ſecundùm alios 11 ferè: *quartæ* 474, Bayerus 475, alii 477; quæ terram ſuperant quinquagies quater, juxta alios ſeſquiquatuor vicibus; *quintæ* 217, Bayerus 216; quæ terram magnitudine vincunt tricies ſemel, Bayero $11\frac{1}{8}$, aliis ſemel tantum, & quod excedit: *ſextæ* 53, alii 49, Bayerus 94; quæ terræ molem, ut veteres ſtatuerunt, ſuperant decies octies, vel ſecundùm modernos, non niſi tertiam globi terreni partem mole ſuâ conficiunt. Atque ſic ſtellas fixas, quæ oculis exactè conſpici poſſunt, Bayerus in univerſum numeravit 1725; Plinius N. H. l. 2, c. 42, ætate Impp. Veſpaſianorum, 1060; Albategnius, Alphraganus,

ganus, & Ptolemæus 1022; Rabbi Kimchi 1089.

Primæ magnitudinis ſtellæ hiſce verſiculis continentur:

Primâ luce *Canis major* præfulget in auſtro:
mox *Humerus dexter*; *Pes lævus Orionis*; inde
eſt *Oculus Tauri*: ſupraque coruſca *Capellæ*:
hinc *Lyra*; *Arcturus*; *Cor Scorpii*; *Ariſta Puellæ*;
anteit *Cor Hydræ*; ſic *Cor*, & *Cauda Leonis*:
aſt infra *Fohamand* lucet *Canopus*; *Acarnar*.

His præterea etiam adduntur *Nebuloſæ*, & *obſcuræ*, vel *triſtes*, ideò ſic dictæ, quia viſum noſtrum plerumque fugiunt. Et ex ejuſmodi ſtellis cum viſibilibus computatis Kabaliſtæ 29000 myriades conſtituunt.

Hæ autem ſtellæ nebuloſæ, *tubo optico à Iacobo Metio, & Ioanne Lipperſeinio, teſte Sirturo in Teleſcopio c.* 25, *p.* 24, *Medioburgi in Selandia, anno* 1609, *primùm invento, ſed poſtea in Italia per Galilæium correcto, in Anglia per Drebbelium, teſte Gaſſendo in Vita Peireskii p.* 303, *aucto, imò in Gallia per Th. Campanellam, & Thomam Gaſconium, uti & Equitem quendam Neapolitanum longè perfectiori reddito, omnes exactè conſpici poſſunt, imò longè plures. Nam de tubo à ſe invento ſcribit Ant. Reita p.* 69, *his verbis:* Hujus Teleſcopii adminiculo uno intuitu totam circumfuſam Iovi, & Saturno legionem, & comitatum video, Galilæano interim vix centeſimam partem aperiente. Quid? & adhuc heri cum ſtupore, & ſummâ admiratione, Sudarium Veronicæ, ex ſtellis 140; Aquilarem Lyram, 150; Taurum 200; Plejades ultra 100; Oriona plus 100 ſtellis coagmentatum, lucidiſſimè ſum intuitus, *&c. Vid. ib. p.* 70, 98, 103, *de tubo octo pedum longo à Io. Carmuele parato. Iordanus Brunus de Vniverſo, & mundis, ſeu Infinito, & innumerabilibus, cap.* 9. *p.* 233, *& l.* 4, *c.* 13, *p.* 408, *ſcribit, quod in infinito Vniverſi ſpatio innumerabiles reperiantur Soles, vel ſtellæ fixæ, & innumerabiles terræ, ſive Planetæ; & licet Aſtronomi* 1726, *Talmudiſtæ* 12000, *Myſtæ* 144000, *Kabaliſtæ* 290 *millies mille ſtellas numerent, imò Deus ipſe omnes numeraverit, ac nominaverit, Eſd.* 16, 57. *Eſ.* 40, 26. *Pſ.* 147, 4; *ha-*

ctenus

Etenus tamen nobis nullus certus ſtellarum numerus fuerit cognitus. Videatur & Galilaius Syſtem. Mundi Dial. 3, p. 245, P. Gaſſend. Exercit. Epiſt. p. 49, Io. Bureus in Tab. Philoſ. Hebr.

In Globo noſtro conſpicitur *Tabella* verſus Polum meridionalem, ſub Eridano poſita, in qua ſtellarum magnitudinis viſibilis ratione differentium notæ diſtinctæ exhibentur. *Primæ* enim *magnitudinis*, ſeu *honoris* ſtella inibi angulis octo majuſculis, radiiſque intercurrentibus delineatur; *ſecundæ* ſex itidem majuſculis; *tertiæ* quinque majuſculis; *quartæ* octo minuſculis, abſque radiis intercurrentibus; *quintæ* ſex minuſculis; *ſextæ* quinque minuſculis; & denique *nebuloſa* circello valde parvo, abſque angulis. Cæterùm quamquam omnes ſtellæ abſolutè rotundæ ſtatuantur; tamen *fixæ* propter ſcintillationem, qua ab *erraticis* differunt, angulos quoſdam habere videntur, & ita quoque in Globo pinguntur, licet diverſimodè; uti modo diximus. Extra Globum enim aliàs plerumque ſeptem angulis, ſeu radiis omnes delineantur, & quidem rectè: quia quælibet ſtella in cœlo ſeptem radios jaculatur, ac diffundit, tres ſcilicet ad dextram, hoc eſt, ad eas partes, à quibus receſſit; & totidem ad ſiniſtram, hoc eſt, ad eas partes, ad quas jam recto curſu accedit; denique unum, videlicet ſeptimum, ad partem diametraliter oppoſitam. Exemplum petamus à Sole: ille oriens, ac in primo Arietis puncto conſtitutus, ſpargit dextros radios retrò in antecedentia, ſeu medietatem Zodiaci meridionalem, quæ tunc occupat ſuperius hemiſphærium; nempe radios hexagonos, ſeu ſextiles, tetragonos, ſeu quadratos, trigonos, ſeu triangulares; & totidem ſiniſtros in conſequentia, ſeu medietatem Zodiaci ſeptentrionalem Antipodibus tunc conſpicuam, ad quam Solem tendere videmus; ſeptimum autem, ſeu diametralem irradiationem in ipſum occaſum: ut apud Firmicum, Pontanum, alioſque Aſtronomos videre eſt.

Denique diſtribuuntur, & collocantur omnes ſtellæ in Globo pariter ac ipſo cœlo, per

tres

tres principales Globi, vel Cœli regiones, ſeu partes; nempe vel per *partem intermediam*, quæ eſt Zodiacus; vel per *partem ſeptentrionalem*, à Zodiaco verſus Polum arcticum; vel denique per *partem meridionalem*, à Zodiaco verſus Polum antarcticum.

Atque hinc eſt, quod aliæ ſtellæ nobis dicantur *Zodiacales*, ſeu *intermediæ*; aliæ *Extrazodiacales*; eæque rurſus vel *boreales*, vel *auſtrales*.

Per has autem tres partes tranſit tractus ille, ſeu circulus tortuoſus, pallidus, aut ſubcandidus ſatis latus, ac ſplendidus; qui nonnullis *Iunonius*, & *Lacteus*, Ptolemæo *Faſcia*, aliis *Veſtigium Solis*, ac *Zona* ſeu *Via peruſta*, vulgò *Via D. Iacobi*, Germanicè die Milch-ſtraße/ ſive Jakobs-ſtraße/ Arabibus verò *Via Lactis*, & Græcis ὁ γαλαξίας, ſeu γαλαξίας vocatur; & nullas ferè alias, exceptis conſtellatis, quàm *ſtellas parvulas*, quas diximus *nebuloſas*, & *obſcuras*, abſque perſpicillo ſive teleſcopio artificiali plerumque inconſpicuas, earumque maximam partem comprehendere videtur: unde & in Globo admodum paucæ, eæque notabiliores, per illum tractum depictæ cernuntur.

Lacteus enim iſte candor, fulgorque *Viæ lacteæ*, quam Heſychius *Pultem triticeam in lacte coctam* interpretatur, haud aliunde eſt, ut Democritus rectè perſpexit, quàm ab ingenti frequentia ſtellarum iſto cœli tractu conſtipatarum; aciemque oculorum ita fugientium, ut abſque tubo dioptrico, non niſi confuſum advertant fulgorem. Et hinc quærit Manilius lib. 1 Aſtronom.

An

An major denſâ ſtellarum turba coronâ
contexit flammas, & craſſo lumine candet,
& fulgore nitet collato clarior orbis?

Atque ita non eſt *à reflexione Solis* haud intermicantibus ſtellis, ut Anaxagoras, teſte Laërtio l. 2, & illum ſecutus Hippocrates, ſtatuit: neque *ex tenui nebuloſa ſubſtantia,* juxta Bayerum: neque *à relicto ibi Solis* per hunc tractum olim currentis *lumine*, ut priſcis temporibus fabulati ſunt Pythagoræi, teſte eodem Manilio, cum ſcribit:

Illac Solis equos diverſis curribus iſſe,
atque aliam triviſſe viam, longumque per ævum
exuſtas ſedes, incoctaque ſidera flammis,
cæruleam verſo ſpeciem mutâſſe colore,
infuſumque locô cinerem, mundumque ſepultum. &c.

Neque à *Phaëthontæo incendio*; neque à *lacte Junonis*, quod Hercules, cùm ejus ubera, Palladis inſtinctu, ſuxiſſet, ex ore ſuo rejecerit, eoque cœlum niveo infecerit colore; ut eſt apud Philoponum in prim. Meteor. quod interpretatur de *Solis lumine reflexo*; neque ab *animabus Heroum mortuorum*, quas ſibi hanc in cœlo ſedem elegiſſe dicunt: unde & *Heroum Sedes*, & *Via cœli regia* vocatur; ut idem Manilius dicto loco fuſius enarrat. Imò hinc eſt, quod accuratiores Phyſici in eo diſſentiant ab Ariſtotele, quòd l. 1 Meteorolog. c. 8, viam hanc lacteam non in cœlo, ſed in aëre exhalationum congeriem eſſe putaverit, adeoque inter meteora numeraverit. Dicunt enim Galaxiam eſſe Zonam in cœlo latiſſimam colorem lactis repræſentantem, totum cœlum perpetuò ferè cingens, ac in duas quaſi partes ſecans, imò unam eandemque ſemper diſtantiam à terra ſervans; quod meteora haud faciunt. Videatur Ariſtoteles 1 Metaph. c. 8, Plutarchus de Philoſophor. decretis, Magyri Phyſica pag. 309, Somnium Scipionis Macrobii l. 1, cap. 15, Velcurionis Phyſ. p. 151; Averroës, Philoponus, Cardanus, Meurerus in Meteorologia pag. 58, 59, &c. item Sperlingius in Phyſicis, & Benedictus Mazzotta in triplici Philoſophia p. 7, c. 1.

Tendit

Tendit autem *Galaxias*, ſeu *Via lactea*, vulgo *Via Iacobi in Gallicia* dicta, (quæ unâ ſui parte candidior, fulgidiorque, ac latior, quàm aliâ, imò alibi duplex, alibi ſimplex) à ſtella illa verſus polum arcticum mirabili, & in globo depicta (quæ inſolito præ aliis fulgore, anno 1572, per annum & trientem in poſteriori parte ſolii Caſſiopeiæ fuit conſpicua) verſus meridiem per ipſam Caſſiopejam, Perſeum, Aurigam, Clavam, & Brachium Orionis, ubi Geminorum pedes attingit; hinc per Æquatorem, Canem majorem, Argo-navem, ubi latiſſima, pedes Centauri, Crucem, Triangulum auſtrinum: unde remeat in boream per Aram, Caudam Scorpionis, Sagittarii arcum; ubi nomen *Viæ lacteæ*, inter Æquatorem, & Zodiacum, quos tranſit, appoſitum conſpicimus: dehinc per Aquilam, Sagittam, Cygnum, Caput Cephei, donec redeat ad mirabilem illam Caſſiopeiæ ſtellam. Sed hoc quoque obſervandum, quod brachium hujus Viæ lacteæ à Cygno ſe retro flectat verſus meridiem uſque ad Serpentarium; ubi in Æquatoris circulo in quatuor illi adpictis ſtellis deſinit: ita ut circa Aquilam, & Cygnum duplicata conſpiciatur. Verùm lubet apponere hîc ſupra citati Manilii verſus tractum illum itidem deſcribentes:

Alter in adverſum poſitas ſuccedit ad Arctos,
& paullum à Boreæ gyro ſua fila reducit,
tranſitque inverſæ per ſidera Caſſiopejæ.
inde per obliquum deſcendens tangit Olorem,
Æſtivoſque ſecat fines, Aquilamque ſupinam,

tem-

temporaque æquantem Gyrum, Zonamque ferentem
Solis equos, intra caudam, qua Scorpius ardet,
extremamque Sagittarii lævam, atque Sagittam.
inde ſuos ſinuat flexus per crura, pedeſque
Centauri alterius, rurſuſque aſcendere cœlum
incipit, Argivamque ratem per apluſtria ſumma,
& medium mundi Gyrum, Geminoſque per ima
Signa ſecans ſubit Heniochum, teque inde profectus,
Caſſiopeja, petens, ſuper ipſum Perſea tranſit,
orbemque ex illa cæptum includit in illa,
triſque ſecat medios Gyros, & Signa ferentem
partibus è binis, quotiens præciditur ipſe.

Viam ſive *ſemitam lacteam* Achilles ſic definit: ὁ γαλαξίας ἐστὶν ὁ ἐν τῇ σφαίρᾳ κατακεχρωσμένος κηρῷ λευκῷ; & Ovidius:

Eſt via *ſublimi cœlo manifeſta ſereno,*
Lactea *nomen habet candore notabilis ipſa.*

Quod autem in hoc *cœli Cingulo,* ſeu *Orbe lacteo,* ut Cicero vocat, tam frequens ſtellarum parvularum hæreat agmen, idipſum tubo dioptrico non ita pridem invento deprehenderunt Aſtronomi: ejus enim beneficio ſtellulæ etiam minimæ oculis alioquin inconſpicuæ evidenter inibi diſcernuntur. Et licet hic tractus nullum in Sphæra uſum habeat; tamen cum abſolute τὴν περὶ τοῦ οὐρανοῦ πραγματείαν perſequatur, ut Scaliger inquit, neceſſariò ponendus fuit; æquè ac *candidæ* illæ *duæ maculæ* colore ad Viam lacteam accedentes: quæ velut parvæ nubeculæ, nautis *Nubeculæ Magellani* dictæ, circa Polum auſtrinum, altera & quidem minima inter Hydrum, & polarem Zodiaci, altera, quæ triplo latior eſt illâ, in ipſo polari Doradinali, ſeu Zodiaci, propè Doradinis caput, in Globo depictæ conſpiciuntur.

Ejuſmodi nubem, ſed atram, imo tam miram, & in pyramidis cujuſdam Ægyptiacæ modum formatam in Arabia videri oculatus teſtis eſt Bellonius.

MEMBRVM II.

De Signis, ſeu Aſteriſmis in globo conſiderandis in genere; & in ſpecie de Signis Zodiaci, eorumque pictura, & appellatione.

EXpedivimus hactenus *ſtellas fixas* in Globo *ſingulatim*, & *extra formas* conſideratas. Sequitur, ut illas ipſas quoque *collectim*, & *cum formis*, hoc eſt, prout ad certas *imagines*, & *figuras*, quas *ſigna*, & *Aſteriſmos* vocamus, redactæ ſunt, conſideremus.

Ejuſmodi autem *Imagines*, ſeu *Signa cœleſtia* in Globo noſtro numerantur, & conſpiciuntur 64: & ex his alia ſunt *Zodiacalia*; alia *Extrazodiacalia*.

Zodiacalia, quæ & *intermedia* dicta, quòd meditullium Globi, id eſt, *Zodiacum* occupent, & juxta duodenum Solis, circulum ſuum permeantis, cum Luna coitum conſtituta, ſunt XII; nempe *Aries*, *Taurus*, *Gemini*, *Cancer*, *Leo*, *Virgo*; *Libra*, *Scorpius*, *Sagittarius*, *Capricornus*, *Aquarius*, & *Piſces*.

His ſingulis ſinguli duodecim cœli venti adſcribuntur ab Ampelio: nempe *Arieti* Africus, *Tauro* Circius, *Geminis* Aquilo, *Cancro* Septentrio, *Leoni* Thraſcias, *Virgini* Argeſtes, *Libræ* Zephyrus, *Scorpio* Africus, *Sagittario* Auſter, & Africus, *Capricorno* Auſter, *Aquario*, Eurus, & Notus, *Piſcibus* Eurus.

Signa autem Zodiacalia Marcellus Palingenius hiſce includit verſiculis:

Sunt,

Sunt *Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo,*
Libra, Nepa, Arcitenens, Capricornus, Hydrochooſque,
& *duo* cœleſti radiantes lumine *Piſces.*

Ex his ſex *ſeptentrionalia* vocantur, &

Sunt: *Aries, Taurus, Gemini, Cancer, Leo, Virgo;*
1. ♈ 2. ♉ 3. ♊ 4. ♋ 5. ♌ 6. ♍

Reliqua ſex *meridionalia* poſteriorem Zodiaci ſemicirculum conſtituentia, ut

Libraque, Scorpius, Arcitenens, Caper, Amphora, Piſces.
7. ♎ 8. ♏ 9. ♐ 10. ♑ 11. ♒ 12. ♓

Cæterùm Signa hæc, veteribus Ægyptiis pro θεοῖς βȣλαίοις, hoc eſt, *Diis conſiliariis* habita, annotante Scholiaſte in 4 Argonautiκῶν Apollonii, prout certum corporis humani membrum quaſi ſuum unumquodque gubernat; ut ex Medicorum obſervatione notum eſt, ab illa gubernatione denominari poſſunt: ita ut primum, nempe Arietem, alio eoque fictitio nomine dicas, *Caput*, ſeu *Signum Capitale*; Taurum, *Cervicarium* vel *Collarium*; Geminos, *Humerarium*, ſeu *Brachiarium*; Cancrum, *Pectorarium*; Leonem, *Cordiale*, *Scapulariumve*, aut *Regium*; Virginem, *Stomacharium*, *Coſtariumve*; Libram, *Vmbilicarium*, ſeu *Femorarium*, item *Clunarium*; Scorpionem, *Inguinarium*, ſeu *Seminarium*, *Pudendumve*, aut *Genitale*; Sagittarium, *Feminarium*, ſeu *Coxarium*, *Natariumve*; Capricornum, *Genuarium*; Aquarium, *Tibiarium*, *Surariumve*; Piſces, *Pedaneum*. Videatur de hoc Voſſius l. 2 de Idol. pag. 568, & Campanella in libris Aſtrologicis. Omnes enim iſtæ partes, à quibus appellationes hæ deſumptæ, quaſque ſingulas ſigna ſua ſingula regunt, nunquam tentari debent medicamentis, cum Sol in ſignis earum verſatur, quia curationem tunc ægrè admodum admittunt. Vnde nos aliquando ſic luſimus:

Der Wider hält das haupt; der Stier das hals-genükke;
Der Zwilling arm und hand; der Krebs der brüſte trohn;
Der Leu das hertze ſelbſt; die Magd das Magen-ſtükke;
Die Waag des Nabels ſchnur; die Schaam der Schorpiohn;
Der Schütz das hinterteil; das Knie der Bok ingleichen;
Der Waſſerman das bein; den Fuß der Fiſche zeichen.

ζωδιακὸν Arabes *Almantica*, ſeu *Nitac*, quòd utrumque *baltheum*, ſive ζωστῆρα ſignificat; Ebræi vero חשב אפורת הגלגל *opus Phrygionarium*, h. e. *Limbum textilem*, ſeu *Faſciam*, vocant; Germani den Tier-Kreis. Lucano eſt

varii mutator Circulus anni;

Proclo λοξὸς κύκλος, Arato μοῖρα, & ἠελίοιο κέλευθος; aliis *Signifer*, ἀγαλματοποιὸς, ζωγράφος, *Sigillarius*; item ζωδίων περιπόλησις, & τὸ δωδεκατημόριον, Germanico *Media ſolis via*: quo tamen potius Eclipticam, quæ Zodiaci meditullium occupat, ac ἡλιακὸς κύκλος, vel ἐκλειπτικὸς κύκλος vocatur, intelligit. Dividitur enim Zodiacus juxta latitudinem in tres partes, ſeu ταινίας; quarum intermedia eſt Circulus eclipticus, reſpectu extremarum, valde arctus & gracilis. ἔχει δὲ ἐγχαράξεις τρεῖς, ἃς οἱ μαθηματικοὶ ταινίας καλοῦσιν, ἔστι δ᾽ ὁ κατὰ μέσον [illegible] ἐν τῇ σφαίρᾳ κηρῷ μεμιλτωμένῳ. Achill. Statius.

Extrazodiacalia ſunt vel *Septentrionalia*, vel *Meridionalia*.

Globum Ptolemaus, & ante illum Hipparchus, in tria diviſit, in Zodiacum, *in* partem aquilonarem, *&* *in* auſtrinam.

Extrazodiacalia ſeptentrionalia, quæ aliter *borea* vocantur, ſunt 23; *Vrſa minor*, *Vrſa major*, *Draco*, *Cepheus*, *Caſſiopeia*, *Andromeda*, *Perſeus* cum *Capite Meduſæ*, *Triangulum boreale*, *Auriga*, *Coma Beronices*, *Bootes*, *Corona ſeptentrionalis*, *Serpentarius*, *Serpens Ophiuchi*, *Hercules*, *Aquila*, *Antinous*, *Sagitta*, *Vultur cadens* cum *Lyra Arionis*, *Cygnus*, *Delphinus*, *Equuleus*, *Pegaſus*.

Illa memoriæ ſublevandæ cauſâ hiſce verſiculis includuntur:

Ad boreamque tria & viginti ſidera cernes:
Eſt *minor Vrſa*, *Draco*, *Cepheus*, & *Caſſiopeja*,
Andromede, *Perſeus*, *Auriga*, *Trigonus*, & *Vrſa*
major, *Pegaſides*, & *Equi-præſectio*, *Delphin*,
Aquila, & *Antinous*, *Vultur*, *Telum*, *Coma*, *Cygnus*,
Hercles, *Anguitenens*, *Serpenſque*, *Corona*, *Bootes*.

Extra-

Extrazodiacalia meridionalia, quæ vulgo *notia* vocantur, ſunt 29; *Cetus*, *Eridanus*, *Orion*, *Lepus*, *Canicula*, *Canis major*, *Hydra*, *Crater*, *Corvus*, *Centaurus*, *Lupus*, *Ara*, *Corona auſtrina*, *Indus*, *Grus*, *Piſcis auſtrinus*, *Phœnix*, *Columba Noæ*, *Argo-navis*, *Crux*, *Muſca*, *Triangulum auſtrinum*, *Apous Indica*, *Pavo*, *Pica Indica*, *Hydrus*, *Dorado*, *Piſcis volans*, *Chamaleon*.

Quæ itidem verſiculis, & quidem hiſce comprehenduntur:

Vigintique novem vergentia *ſidera ad auſtrum*,
ſunt *Lepus*, & *Cetus*, cum *Nilo*, ſævus *Orion*,
Sirius, & *Procyon*, *Argo* ratis, *Hydra*, *Craterque*,
Corvus, *Centaurus*, *Lupus*, *Ara*, *Corollaque*, *Piſcis*
auſtrinus, *Piſciſque volans*, *Dorado*, *Columba*,
Deltoton, *Pavo*, *Crux*, *Muſca*, *Chamæleon*, *Hydrus*,
Picaque, *Grus*, *Phœnix*, *Indus*, *Paradiſeus ales*.

Theon vult omnes imagines in cœlo converſis ad nos tergis eſſe: ſed in globis pingi oportere vultibus ad nos converſis. Dorſa enim in ſuperficie cœli concava, in convexa globi, qua cœli concavum repræſentat, omnino ſupina eſſe debent.

Signa Zodiacalia quod attinet, quæ in hoc membro conſiderare decrevimus, ordine omnia in *Globo Ecliptica affixa* conſpiciuntur. Et primum quidem eſt

I. ARIES; der Widder / das Lentzengeſtirn:

P*Rinceps Zodiaci*, *Ductor exercitus Zodiaci*, Nigidio *Dux gregis*, *Ductor opulenti gregis*, *Princeps ſignorum cæleſtium*; Manilio *Laniger*, *Phrixeum pecus*, *Phrixi vector*, Ovidio *Ovis aurea*, *Vervex*, *Æquinoctialis*, *Vernus Portitor*, *Ar-*

VITTORIO EMANUELE BIBLIOTECA ROMA

canus, *Auratus*, *Chryſomallus*, aliis ſed barbarè *Chryſovellus*; nonnullis *Arietinum Caput*; item *Iupiter Ammon*, Propertio *Iupiter Libycus*, Dionyſio *Deus Libycus*, Nonno *Ammon Libycus*, *Iovis ſidus*; Manilio, & Virgilio *Minervæ ſidus*: Græcis κριός; quibuſdam Αἰγόκερος, Ægocerus, quod tamen potius Capricorno convenit: Ebræis טָלֶה: Arabibus *Elhemal*, ſive *Elhamel*, *Schickardo Achamalo*, hoc eſt, *aries*, Germanicè der Hammel. Hic ſummâ nocte in ſummo reſidet cœlo, inter Octobris finem, & initium Novembris:

Ac ſua reſpiciens aurato vellere terga,

inque Tauri locum ſuccedens, ſub notam ♉, capiti ejus imminentem, in globis locatur: & ſeptendecim ſtellis in noſtro conſpicuus, procreationem, caliditatemque denotat.

Picolomineus in Sphæra ſua Italica Arieti *tantum* 13 *ſtellas attribuit: uti & Poſtellus; qui tamen extra Signum adhuc quinque informes addit. Bayerus verò computat* 19: *nempe tres tertiæ magnitudinis; quarum prior in auricula ſiniſtra, quæ omnium firmamenti ſtellarum prima cenſetur; & poſterior in cornu ſiniſtro, utraque Martialis, & Saturnina, quia fulgentiores ſunt, Arabicè* Scartai, *vel* Sartai, *hoc eſt*, Arietis miniſtræ complanetæ, *item* Meſartim, *dicuntur; tertia verò in dextro cornu, ſeu vertice, quæ borealior lucida, Martialis, & Clavio informis ſuper caput, Abrachidi verò ſuper muſcidam, quibuſdam* Principalis: *porrò unam quartæ in cauda Veneream; duas quintæ itidem in cauda Venereas; &* 13 *ſextæ hinc inde diſſeminatas, ac partim* ♀ *&* ☿, *partim* ♄ *&* ♂ *naturam participantes.*

Prima *Arietis* ſtella, quam Methon Atticus, Cycli decemnovennalis inventor, qui ante mortem Alexandri Magni 108, atque ita ante Chriſtum natum 400, & quod excurrit, annis vixit, in ipſo æquinoctii verni limite, hoc eſt, primo Zodiaci gradu, ubi ſe interſecat Zodiacus & Æquator, ac in globis adpicta conſpicitur

Arietis

Arietis nota ♈, obſervâſſe dicitur, noſtro ſeculo, motu ſtellarum ab occaſu in ortum hypothetico, quem longitudinem vocant Aſtronomi, in 28 gradum ejuſdem ſigni retracta videtur; latitudine interim pœnè eâdem manente. Quippe hoc motu, hoc eſt, ordine, ut vulgò loquuntur, ſecundum ſucceſſionem ſignorum, omnes ſtellæ unoquoque annuo ſpatio 51 ſecundas, ac ſingulis 70 annis, & 7 menſibus unum gradum, centum verò annis unum gradum, & 25 minutas procedunt: ut obſervatum Tychoni Brahæo. Atque hinc eſt, quod Arietis figura in Globis ad notam ♉, ac figura ♉ ad notam ♊, & ſic conſequenter omne, quod ſupereſt, ſignum ad ſequentis notam pingatur. Interim tamen à verni æquinoctii puncto ordimur Arietis ſignum, procedentes uſque ad gradum trigeſimum. Quod ſequuntur reliqua undecim: quæ ſingula totidem conſtant gradibus. Æquinoctia autem verna, quæ tempore Chriſti, anno biſextili in 24 Martii, communi verò in 25 incidiſſe dicuntur, noſtris temporibus, ſi credimus Tabularum calculo, communibus annis incidunt in 11 Martii, & intercalaribus in 10. Sed videamus cur, & qua occaſione Aries inter aſtra locatus ſit.

De *Ariete κατηστερισμένῳ*, ejuſque *ἀποθέωσι* duæ imprimis ſunt opiniones. Primam, ac receptiſſimam nobis propinat fabula illa de Phrixo, & Helle, Athamantis Thebanorum regis, & Nephelis poſtea repudiatæ filiis: quos Ino Athamantis altera uxor Cadmo Phœnice, & Harmoniâ prognata, prorſus novercali proſequebatur affectu. Quippe omnem amorem, quo inflammata fuerat in privignum, illo non aſſentiente, in acerrimum convertit odium. Nec ceſſavit, uſque dum, toſtis omnibus quæ ſerebantur, frumenti ſeminibus, ac corruptis ſacerdotibus Delphicis, tale relatum oraculum; *ſi Thebani vellent, ut fruges naſcerentur, Phrixum eſſe mactandum Iovi.* Et hinc eſt, quòd *Aries oriens* inexhauſtas, & inexplebiles cupiditates, imò audacia, impudentia, & inconſtantia proferre dicatur ingenia. Sed Phrixus, cum jam aræ, Athamantis juſſu, eſſet immo-

 landus,

landus, teſte Apollodoro l. 1, Arietem ex Neptuno, & Theophane genitum, aureâque lanâ opertum, vel potius navem, cujus inſigne aries aureus, unà cum ſorore Helle conſcendiſſe, atque ſic aufugiſſe dicitur. Quò reſpiciunt fortè Aſtrologi, qui naſcentibus oriente ariete peregrinandi aviditatem tribuunt. Alii tamen dicunt Phrixum non ad aram, ut immolaretur, eſſe ductum: ſed, ut ad ſacrificia eligeret victimam pulcherrimam, miſſum. Vbi Aries quidam, Iove annuente, ei patefecerit omnes novercæ inſidias: ut Didymo proditum. Hinc ille cum ſorore Arietis tergori inſidens, prout ipſe Aries ſuaſerat, aufugerit. Sed Aries hic ſchemate ſaltem Poëtico pro pecude ſumitur: cùm revera fuerit Phrixi alumnus, ut quidam ſcribunt, vel potius Ephorus, aut Præceptor *Crius*, hoc eſt, *Aries* dictus. Quo ſuaſore, & impulſore, imò ductore, & vectore Phrixus fugam capeſſit: ut proditum Dionyſio in Argonauticis. Rurſus alii tradunt Nephelen, quod *nubem*, ſive *nebulam* ſignificat, Phrixum rapuiſſe, eique auream ovem à Mercurio captam dediſſe: qua per aëra fuerit vectus. Vbi iterum Crium, ſeu Arietem Præceptorem, cum aurifaciundi arte, aut aureis conſiliis, & adhortationibus, intelligo. Atque hinc quoque Phrixus rerum aſtronomicarum ſcientiâ delectatus, ac in cœlum ab Ariete ſublatus dicitur: ut traditum Luciano in dialogo de Aſtrologia. Cæterum Helle, cùm deventum eſſet ad anguſtias maris inter Cherſoneſum, & Troada, ob nauſeam obortam foris incumbens, atque ſic in mare decidens ſubmergitur: vel ut alii malunt, quos inter eſt Hellanicus, morbo in itinere abſumta, navigantium more, in mare dejicitur. Vnde fretum *Helleſponti*, & *Athamantidis* nomen accepit: ut proditum Æſchylo in Perſis, & Ovidio in Epiſt. Leandri, ubi ſic canit:

Fluctibus immodicis Athamantidos æquora canent,
Vixque manet portu tuta carina ſuo.
Hoc mare, cùm primùm de virgine nomina merſâ,
quæ tenet, eſt nactum, tale fuiſſe puto.

Eſt

Eſt ſatis amiſſâ locus hic infamis ab Helle :
utque mihi parcat, nomine crimen habet.
Invideo Phrixo, quem per freta triſtia tutum
aurea lanigero vellere *vexit* ovis.

Hîc demum nonnulli ajunt locutum fuiſſe Arietem, & hortatum Phrixum, ut intrepido ſit animo : ſe illum incolumem in Colchidem portaturum. Vbi quoque ſalvus ad regem Æetam pervenit : cujus filiam Calciopen poſtea duxit ; quam proprio nomine *Eveniam*, cognomine verò *Calciopen*, & *Ophiuſam* dictam prodidit Pherecydes l. 6. Arietem verò Iovi Phrixio, hoc eſt, fugæ faventi, ſive, ut alii ſcribunt, Iovi Laphyſtio, vel juxta nonnullos Mercurio, aut Marti immolavit. Quibuſdam placet Phrixum, vel etiam ipſum Æetam Arietem Diis mactâſſe ; & vellus aureum, quod Simonides *purpureum*, alii *candidum*, at poſtea à Mercurio inauratum, dixere, in templo, vel luco Marti, aut juxta alios, Iovi ſacro, ramis quernis affixiſſe. Hinc Apollonius l. 2 Argonauticorum :

Phrixus & Æetæ regnumque & mœnia adivit.
Hunc aries vexit, quam mox Cyllenius aureum
fecit. Nunc etiam ſuſpenſa eſt aurea quercu
pellicula, interdum crepitat quæ leniter auris.
Iupiter ipſe fugæ favit, quo Phrixius illum
mactatum cepit ſtructis fumantibus aris.

Manilius verò pellem Arietis jam tunc auream fuiſſe, ubi mare trajecerunt, exiſtimâſſe videtur, cùm l. 4 Aſtron. ſic canit : — *Teſtis tibi Laniger ipſe,*
cum vitreum findens aurato vellere *pontum,*
orbatumque ſuâ Phrixum per fata ſorore
Phaſidos ad ripas, & Colchida regna revexit.

Inter tot ſententias ego ſuſpicor Arietem Phrixi Ephorum, ob ſummam ſapientiam pariter ac fidelitatem, Inſpectorem ſive ſacerdotem ſummum Templi Colchici in honorem Phrixi, vel alterius cujuſdam ab ipſo Phrixo conditi conſtitutum fuiſſe : unde & aries Diis mactatus dicatur, ſchemate Poëtico. Templi autem illius meminit Mela l. 1, cap. 21, hiſce verbis : *Hîc ſunt Colchi.*

Hinc Phaſis erumpit. Hîc eodem nomine, quo amnis eſt, à Themiſtagora Mileſio deductum oppidum. Hîc Phrixi templum, & lucus ſabulâ vetere pellis aureæ nobilis. Sic quoque vellus arietis aureum in Martis luco vel fano ſuſpenſum, fortè nihil aliud fuit, quàm navis, qua vectus Aries, & Phrixus, arietis inſimul figurâ inſignis, ac poſtea in perpetuam rei memoriam, cum auri copia, quod Phrixus ſecum portaverat, vel à Mercurio, aut Æeta demum obducta auro, Martis templo illata. Et eadem de cauſa Aries quoque, precibus Nepheles, vellere ſuo aureo ſpoliatus, vel cum aureo vellere, ut Manilius voluit, à Diis inter aſtra relatus dicitur: ut teſtatur Ovidius, & alii,

quorum carminibus nihil eſt, niſi fabula, cœlum.

Videamus nunc alteram de Ariete in ſignum cœleſte mutato opinionem: quam nobis explicat Ampelius in Libro memoriali: *Aries,* inquit, *beneficio Liberi, quod, cùm exercitum in Indiam per Libyam duceret, per loca arenoſa, & ſicca, cùm aquæ inopia eſſet, & exercitus ejus ſiti affligeretur,* Aries *eis aquam demonſtravit: & ob id à Libero* Iovis Ammon *eſt appellatus: eique fanum fecit ad eum locum, ubi aquam invenit. Quod abeſt ab Ægypto, & Alexandria millia paſſuum novem. Ob eam rem à Iove petiit, ut inter ſidera reciperetur Aries.* Sed Germanici Interpres hanc fabulam paullò aliter narrat: *Nigidius*, inquit, *hunc arietem dicit ducem, & principem ſignorum Zodiaci Circuli. Immortali autem honore donatum, quod cùm Liber* (ſic dixerunt Fabulatores *Noah*, & *Mitzraim*, Chami filium, item *Moſen*) *exercitum in Africam duceret, & aquæ inopiâ pateretur; ſubitò* aries *ex arena,* (quæ Græcis ἄμμος dicitur) *exivit* (fortè *Cham* vel *Ammon* cum cornibus arietinis fictus, cujus delubrum in arenoſis Ammoniæ, ſeu Libyæ locis à filio Oſiride conditum erat) *& Liberum cum exercitu ſuo ad aquam perduxit divinitus. Hoc facto Liber eum Arietem*, Iovem Ammonem (den Hammel ſive Sand-gott) *appellavit*, (nam forte credidit Iovem Ammonem ſub ſpecie arietis ſibi apparuiſſe, ac ipſum ex fonte bibentem, aquam eâ occaſione monſtrâſſe;)

eique

eique ſanum magnificum fecit, eo in loco, in quo reperta eſt aqua: & abeſt ab Alexandria itinere dierum novem. Præterea Aries *dux aquæ immortalis mutatus, & cœli ſidera conſecutus.* Videatur & de hoc Hyginus fab. 133, & Iſiodorus l. 3 Orig. cap. ult. De genitura Arietis ejus hæc habet Morelliana editio: *Genitum autem hunc Arietem dicunt ex Neptuno, & Theophane, Altidis* (Voſſio *Attidis*) *filiâ: quam cum adamâſſet, in Inſulam Crinniſſam* (Voſſius legit *Crioneſin*, Κριοῦ νῆσον, hoc eſt, *Arietis Inſulam*) *traduxit, inque* ovem *convertit: cum qua in* arietem *mutatus, concubuit; ex qua* Aries Chryſovellus *natus.* Vbi pro *Chryſovellus*, lege *Chryſomallus*, χρυσόμαλλος, hoc eſt, *aurei velleris.* Otto Heurnius autem de hoc Ariete ex Dionyſio Mytelenæo longè aliter ſenſit: *Erat*, inquit, *ſummo in honore in Aſiæ partibus barbarie obſitis Philoſophia: adeo ut* Arietem, *Phrixi, Athamantis Thebarum regis filii, Pædagogum, ſapientiæ cultu ita conſpicuum, ut* Aureus, *ob doctrinæ præſtantiam, vulgò diceretur, tanto deſiderio Colchi captum adſervârint, ut omnes occumbere, quàm tanto viro carere maluiſſent: qui tamen ab Iaſone reliquiſque Argonautis tandem inde liberatus. Vnde Argonautarum ad* aureum Vellus *conſequendum ſabula.* Sed alii ſcribunt, inter quos eſt Suidas, *aureum Vellus* nihil aliud fuiſſe, quàm *Librum in membrana* (puto *arietinâ*) exaratum, quo *aurifaciundi ars* contineretur; fortè à memorato Crio, ſeu, quod idem, Ariete Phrixi Ephoro conſcriptum. Ac argumento ſit, quòd, qui argonauticæ expeditioni interfuerint, ad unum omnes medicinam calluerint, ac proinde etiam fortè Chymicæ dediti fuerint: ut Clemens Alexandrinus Stromat. l. 1, ex Apollonio Rhodio refert. Quin & ipſe Æſculapius ſe ſocium præbuit. Videatur de hoc maximus Medicorum Sennertus lib. de Conſ. & diſſ. Chym. cum Ariſtot. & Galen. item Plutarchus, Iuſtinus l. 29, & Xenophon l. 6. Imò ruſſus aliam originem nobis enarrat Varro l. 2 de Re Ruſt. c. 1: *De antiquis*, inquit, *illuſtriſſimus quiſque paſtor erat, ut oſtendit Græca, & Latina lingua; & veteres Poëtæ, qui alios vocant* πολύαρνας, *id eſt*, dominos agnorum multorum, *alios*

πολυ-

πολυμήλυς, *id eſt*, poſſeſſores multarum ovium, *alios* πολυβύτας, *id eſt*, boves multos poſſidentes: *qui ipſas pecudes, propter caritatem*, aureas *habuiſſe* pelles *tradiderunt: ut Argis Atreus, quam ſibi Thyeſten ſubduxiſſe queritur: ut in Colchide Æeta; ad cujus* arietis pellem *profecti regio genere dicuntur Argonautæ: ut in Libya ad Heſperidas; unde* aurea mala, *id eſt, ſecundum antiquam conſuetudinem*, capras, & oves, *quas Hercules ex Africa in Græciam exportavit. Ea enim ſuâ voce Græci appellârunt* μῆλα. Attamen non ob ſolas pecudes, arbitratur illuſtris Voſſius, Argonautas profectos: ſed per eas συνεκδοχικῶς intelligere oportere opes regis univerſas; imprimis verò *auream* illam *pellem*, qua Aries Phrixi onerabatur, vel potius theſaurum illum, quem Phrixus, Athamantem, & novercam fugiens, nave vectum in Colchidem deportârat. *Hos enim*, inquit l. 1 de Orig. & progreſſu Idololatr. p. 178, *conſanguinei Phrixi, ante omnes autem Iaſon, prognatus Æſone, fratre Phrixi hujus patruele, non abſurdè repoſcebant. Nam veriſimile eſt, eos fuiſſe partim ex bonis Nepheles matris: partim, quia ejus domos, & agros auferre non poterat, ex pecuniis Athamantis patris, & novercæ Inûs.* (Et hæc eſt *Ino* illa, quæ cum filio Melicerta in mare ſe præcipitavit, & jam in Deorum numerum recepta, *Leucothea* dicebatur: unde Propertius l. 2, Eleg. 28:

Ino etiam primâ terris ætate vagata eſt.
Hanc miſer implorat navita Leucotheam.)

Eos quoque velleris aurei *nomine vocârunt; quia ex* pecudibus pecunia *comparetur; eoque &* pecuniæ *dicuntur, quaſi* res pecuinæ: *imò poſtquam ſignari cœperunt nummi, ſæpe iis pecudis, vel bovis nota imprimebatur. Vnde proverbium: Ne bos in lingua.* Sanè pecus veteribus videtur μῆλον dictum à μέλω, quòd iis id maximè curæ fuerit; æquè ac noſtris mercatoribus ſunt nummi.

Cæterùm nihil mirum, ſi Phrixus ſuo ſalvatori, & conſiliario adeò fideli, imò ſuo quaſi deo etiam attribuerit, ut ſuſpicamur, nomen *Iovis Ammonis*: quin & voluerit, ut idem divinus honos ei deferatur, ac antiquiſſimo illi Ammoni, ſeu Hammoni, filio Noë.

Qui

Qui Ægyptiis, teſte Herodoto, Αμμȣ̃ν dictus, in Ammoniæ ſeu Libyæ occidentali parte ſuum habuit delubrum. Vnde fortè à Libyis ſol occidens creditus eſt: æquè ac *Belus*, & *Moloch*, qui in oriente culti, ſol oriens: ut illud ex Macrobii Saturnal. l. 1, cap. 21 conſtat. Atque ſic Arietis hujus nomen tanto pedetentim inclaruit honore, ut etiam poſtea apud Romanos *Aries* ſymbolum fuerit principatus: quod proditum Varroni l. 5 de lingua Lat.

Verùm *Aries* non tantùm *Iovis* eſt *Sidus*; ſed etiam filiæ ejus *Minervæ*, ut ex Virgilii lib. 11 Æneidos videre eſt. Nam uti illa conſilii præſes; ſic ex Manilii ſententia Aſtronom. l. 2,

conſilium ipſe ſuum eſt Aries, *ut principe dignum eſt:*
audit ſe, Libramque videt. —

hoc eſt, ut Voſſius exponit, ex ſuo conſilio præcedit: cætera ex ejus conſilio ſequuntur. Et de hoc Servius ad modò adductum Virgilii locum ſatis eruditè: *Hæc numina*, inquit, *quæ inter ſidera non videmus, licet ſigna ſua propria non habeant, cum aliis poteſtate ſunt permixta. Vt Ophiuchus ipſe eſt* Æſculapii: *Gemini* Apollinis, & Herculis *eſſe dicuntur: ſic* Minervæ *Aries eſſe dignoſcitur.*

Sed inſimul & huic fabuloſæ, & Poëticæ explicationi juvat ſubſtituere aliam, & veram ex ipſo ſacroſancto Codice depromptam rationem tralationis hujus Arietis in cœlum. Atque ſic denotabit hic Aries potius illum *Arietem*, quem Abrahamus cœlitus miſſum, loco filii ſui Iſaaci, ſacrificavit, teſte hiſtoriâ Moſis Geneſ. c. 22, v. 13: vel, ſi mavis, alterum illum, qui ſub *Agni* nomine, Dux eſt, & ſacrificium univerſi ovilis humani; cujuſque typus erat is, quem Abraham ſacrificavit.

II. TAVRVS; der Stier / ſive der Farre:

Bos, *Portitor Europæ*, *Proditor Europes*; Ovidio *Taurus Candidus*; Manilio *Princeps armenti*; *Bubulum caput*; *Io*, Ovidio *Inachis*, Virgilio 3 Georg.

Georg. *Inachia Iuvenca*; *Iſis*, *Chironis filia*; *Oſiris*; *Veneris ſidus*: Græcis Ταῦρος, Interpreti Ptolemæi Κυρτὸς, Arato Πεπτηὼς, propter *genua incurvata*, æquè ac Manilio *Flexus*, *Nixus*, & Lucano *curvatus*; Ebræis שור; Arabibus *Ataur*, *Altaur*, *Altor*, Schickardo *Attauoro*, id eſt, *Taurus*. Hic adverſus Geminis, averſuſque Arieti, ſub ♉ charactere, illorum priſtinam ſedem capite, & collo occupans, ingeniculatus, & tanquam bos humi procumbens, jugumque ab Auriga poſcens pingitur; & 44 in globo noſtro ſtellis conſtans, inter quas *Pleiadum*, *Hyadumque* ſidera cernimus, agriculturam deſignat. Cæterùm nocte mediâ, circa medium Novembris, & initium Decembris, in meridiano conſpicitur.

Picolomineus ei tantum 33 *adſcribit ſtellas*; *quibus Poſtellus adhuc undecim extra ſignum numeratas adjicit*: *Bayerus autem* 48; *quarum una primæ magnitudinis*, Lampadias *dicta*, *oculum auſtrinum format*; *quinque tertiæ caput*; 8 *quartæ*; 20 *quintæ*, & 13 *ſextæ reliquum dimidium corpus*.

Taurus, qui recentioribus tantum dimidius pingitur, Plinio, & Vitruvio integer erat; ac in cauda ejus *Pleiades*, quæ nunc in fronte, locabantur: quamquam & aliis eædem ſeorſim à Tauro ſint effictæ. Cæterùm Vaccáne, an Taurus conſtellatio hæc cenſeri, & utrum ad Iovem, an ad ſcortum ejus referri debeat, inter ipſos fabulatores antiquos ambigitur. Hinc Ovidius:

Vacca *ſit*, *an* Taurus, *non eſt cognoſcere promptum.*
Pars prior apparet, *poſteriora latent.*
Seu tamen eſt Taurus, *ſive hoc eſt* femina *ſignum*,
Iunone invitâ munus amoris habet.

Hujuſmodi enim pecudis faciem induens Iupiter Cretenſis junior, *Europam* Agenoris Cananæi, ſeu, ut poſtea dixere, Phœnicum regis ex Melia nympha filiam, Cadmi, & Phœnicis ſororem, cum virginibus Tyriis, juxta littora

littora Serapiæ, choræas agere ſolitam, juvencis miſtus adiit; illamque tergo ſuo inſidere auſam rapuit, ac in Cretam inſulam, ſuperato Ponto, abduxit. Vbi rurſus depoſitâ tauri formâ, optatum amoris finem nactus, in ſempiternam rei memoriam, uni ex quatuor Orbis partibus virginis regiæ nomen indidit, *Europamque* vocavit: ut fuſius videre eſt apud Ovidium in tertio Metamorph. Quinimò hac occaſione, teſte Hygino, imaginem Tauri in cœlum collocans, 44 circiter ſtellis exornâſſe dicitur. Atque hinc Sidonii numiſmata cum femina tauri dorſo inſidente ac mare transfretante in Europæ honorem cuderunt.

Sed & hæc fabula à Phœnicibus, aliiſque, ut reliquæ omnes, ficta eſt ex vera hiſtoria; quam Echemenes de rebus Cretenſibus ſcribens, hiſce enarrat verbis: *Cùm forte fortuna*, inquit, *Cadmi ſoror, Europa, ad littus Serapiæ civitatis, inter Tyrum, & Sidonem ſitæ, deambularet, à Cretenſibus, qui mercatum eò venerant, ſpecioſâ ejus formâ ineſcatis, rapta eſt, anno mundi 2517, & Cretam navi avecta, cujus prora candido Tauro inſignita erat.* Idem ferè refert Herodotus l. 1, & Agatharchides in reb. Europicis. Atque ſic *Europa* navi rapta cujus ἐπίσημον *Taurus.* Niſi cum Palæphato malis, à *Tauro*, viro Cnoſſio, vel Cretenſi raptam, & oblatam Iovi, vel regi Cretenſi; quem, vero nomine, Lactantius l. 1 de falſa Rel. cap. 11, ex Euſebio, & Diodorus in quinto, Ἀϛέριον, *Aſterium*, ſive, ut Lycophron, Ἀϛερον (unde & *Europam* jam Diis adſcriptam, *Aſtartem*, quæ Atergatis mater, dictam teſtatur Lucianus lib. de Dea Syria) Auguſtinus autem de Civ. Dei l. 18, c. 12, *Xanthum*, vocant.

Alii tamen volunt, quod hoc ſigno denotetur *Io antiqua*, aliter *Callithoë* dicta, Inachi fluvii, ſeu potius regni Archivi conditoris, ex Meliſſa Oceanina filia: ut inter alios auctor eſt Caſtor, Deiotari regis nepos, in opere de Erroribus ex inſcitia temporum ortis. Vnde Ovidius l. 1 Metamorph.

Inachus *unus abeſt, imoque reconditus antro*
fletibus auget aquas: natamque miſerrimus Io
luget ut amiſſam.

Ce-

Cecrops quidem dixit Argo, & Iſmene Aſopi fluvii Thebani filiâ prognatam; Acuſilaus Pyrene, & Aceſodotus Neptuno, & Hallirrhoë, fortè *Calirrhoë*; ut eſt apud Euſebium nomen Iûs, pro *Callithoë*: ſed perperam. Antiquam verò vocamus ad differentiam alterius Iûs filiæ Iaſi, quem genuit Argus alter, Agenoris filius: inter quas ducentorum circiter annorum eſt intervallum. Cæterùm Io hæc fuit prima Iunonis Argivæ ſacerdos; ut Theo in Aratum tradit: cui primus itidem ſacra feciſſe dicitur Phoroneus, Iûs frater: ut ex Hygini fab. 143 conſtat. Hujus autem Iunonis verum nomen ſilentio obnubilatur. Vnde conjicio fuiſſe Nioben filiam non Tantali, quæ Phrygia, & Amphioni nupſit; ſed Phoronei, Inachi neptem: quam antiquiſſimus Iupiter Argivus, qui nullus alius eſt, ac Apis Sicyonius, Inachi nepos, atque adeo Niobes frater, primam, Apollodoro teſte, vitiavit, aut, ut honeſtius loquar, in uxorem duxit: unde natus eſt Argus; à quo Peloponneſi *Argos* dicta. Et hinc eſt, quòd Iuno, id eſt, regina inſignitè zelotypa fuiſſe dicatur ob concubitum Iovis, & Iûs amitæ Niobes: ut Io in vaccam mutata candidam, ejus poſtulato, tradita ſit Argo cuſtodienda; quem Aſclepiades Myrleanus Areſtoris, Aceſilaus Terræ filium dicunt, cùm tamen fuerit ipſius Niobes. Andrætas in Navigat. Propont. refert, quòd Io operâ Iyngis Echûs ſive Suadelæ, & Panos filiæ, ut etiam eſt apud Scholiaſten Theocriti, Iovem veneficiis, & cantationibus ad amorem ſui illexerit: unde Iynx in avem cineream ſui nominis, quæ Gazæ Latinè *torquilla*, Hermolao *turbo*, aliis *verticilla*, & *motacilla*, quia caudam, & collum continuè movet, à Iunone converſa ſit. Et hæc avis ad maleficas artes utilis, ut idem ſcribit, à mulieribus veneficis rotæ cereæ alligari, ac ſubjectis prunis, additis quibuſdam carminibus magicis, torreri, & comburi ſolet. Cæterùm Argo illo pervigili, unde & centoculus fingitur, qui cuſtodiæ ſuæ concreditam Vaccam in monte Mycenæo olivæ alligaverat, poſtea Iovis juſſu à Mercurio, hoc eſt, oratore, aut nuncio, aut alio miniſtro regio interemto,

teremto, Io per varias terras mari profugit. Ac primùm quidem dicitur tranâſſe illud mare, quod ab ipſa *Ionium* dictum: deinde ſinum Thracium, ab hoc Iûs in bovem mutatæ tranſitu *Boſphorum* nuncupatum; ut innuit Prometheus Æſchyli. Sed poëticè duntaxat tranâſſe, uti & in vaccam converſa dicitur; quia navis, qua vecta Io, παράσημον erat *bos candidus*; ut eſt apud Lutatium, Statii Interpretem, alioſque multos: hiſtoricè verò navigâſſe: ut ea diſcriminat Lactantius l. 1 de Falſa rel. c. 11. Et in Faſtis certus habetur dies, quo Iſidis, hoc eſt, Iûs navigatio celebrabatur. Tandem ea appulit in Ægyptum: ubi vaccæ, ſeu bovis formâ, Moſcho in Europa teſte, rurſus depoſitâ, hoc eſt, nave figurâ bovis inſigni relictâ, Epaphum ad Nili fluenta enixa eſt; ut Apollodoro proditum. Qui tamen unà memorat, quod Io juxta Ioppen Iudeæ civitatem, Iove juvencæ tergus mulcente, ut etiam eſt apud Æſchylum, priſtinam receperit formam: unde quoque dicta ſit Ioppe. Quin & Epaphum peperiſſe in antro quodam Eubœæ maritimo, quod inde dictum ſit *Aula bovis*, memoriæ prodidit Strabo l. 10. Poſt partum autem deam factam, & ab Ægyptiis Iſidis nomine, ut præſidem navigantium, ac tempeſtatum, cultam, teſtatur Lucianus in Dialogo Zephyri, & Noti. Alii ſcribunt hoc factum demum poſt mortem Iûs, juſſu filii Epaphi; qui ductâ in uxorem Memphi Ægyptii regis filiâ, atque hinc imperio Ægypti adepto, urbem condidit, cui nomen dedit uxoris. Atque ſic *Io*, quæ *Iſis* poſtea dicta, cùm Ægyptiis agriculturam, aliaque humanæ vitæ maximè neceſſaria oſtendiſſet, non ſolùm in Deorum numerum, ſed etiam inter ipſa ſidera, ut agriculturæ ſymbolum, recepta dicitur. Videatur de hoc quoq; ſignum Virginis, & Pavonis.

Verùm quòd ſi princeps Zodiaci ſignum, ut cum maximo Voſſio loquar, figuram Arietis accepit in honorem *Chami*, ſive *Iovis Ammonis*, qui ad potentiam ſignificandam arietinis fingebatur cornibus: quid impedit, quo minùs credamus ſecundum Zodiaci ſignum figuram accepiſſe Tauri; perque illud intellectum vel

 filium

filium Chami *Oſirim*, ſive *Meſorim*, ſeu *Mizraim*; à quo Ægyptus edocta agriculturam (quippe & agriculturæ ſymbolum erat bos:) unde Tibullus quoque Oſirin, cujus capiti & cornua bubula addebantur, primum facit agricolam l. 1, eleg. 7:

Primus aratra manu ſollerti fecit Oſiris,
& teneram ferro ſollicitavit humum.
Primus inexpertæ commiſit ſemina terræ,
pomaque non notis legit ab arboribus.
Hic docuit teneram palis adjungere vitem,
& viridem durâ cedere falce comam.

Vel *Ioſephum Patriarcham*; qui propter ſervatam in fame ingenti Ægyptum, non ſolum *Saphenath Paneah*, hoc eſt, *Salvator mundi*, ut Ægyptiacè id ſonuiſſe indicat Hieronymus in Quæſt. Ebraic. ab ipſo rege vocari, ſed etiam bovis ſymbolo cohoneſtari meruit, & tandem in eo divinos adeptus eſt honores. Et in hac conjectura præivit illuſtris Grotius in Somphomphania tragœdia.

Cæterùm, ut inter has, quibus Taurus inſignitur, ſtellas, ſeptem illæ Lunares, & Martiales, vel Lunares, & Ioviales, quæ in collo conſpicuæ, *Pleiades*, antiquis *Tauri Cauda*, aliis *Maſſa gallinæ* vocantur; item *Vergiliæ*, aut *Vergiliarum ſidus*, quas ab ortu ſuo coſmico circa æquinoctium vernum ſic dictas Servius 1 Georgic. teſtatur; vel etiam *Steropis ſidus*, *Signatricia lumina*, *Atlantiades*, Iſidoro *Brutum*, aliis *Septiſtellium*, Germanicè das Sieben-geſtirn/ Iob. 38, 31; Arabicè *Athoraie*, rectiùs *Attaria*, Schickardo *Attoraia*: ita aliæ quinque Martiales, quæ ἐν τῷ μελώπῳ, ſeu fronte hærent, audiunt *Hyades*, Iob 9,9, Latinis *Suculæ*, Germanicè Berkel dictæ, (ὗες enim Græcis ſunt *ſues*, & ὑὰς *ſucula*:) vel potius *Succulæ*, aut *Succidæ*, à *ſuccis*, & *imbribus*, quos ortu, & occaſu ſuo coſmico efficiunt; uti & quibuſdam *Pulli gallinacei*, Germanice die Küchlein/ vel die Glucke/ Gluck-henne; quod tamen Pleiadum globo commodius, ac frequentius applicatur. Videatur de his Plinius lib. 18, c. 26, & Agellius l. 13, c. 9.

Pleia-

Pleiades, Græcè πλειάδες, à πλεῖν, id eſt, *navigare* dictæ; quia ab ortu eorum verno navigationis plerumque tempus incipit: finguntur Atlantis ex Pleione Nympha, aliis Heſperidâ fratre Atlantis Heſpero prognatâ, filiæ: unde & à matre quibuſdam *Heſperides*, à patre verò *Atlantiades* nuncupantur. Cum his Iupiter fertur concubuiſſe; eaſque poſtmodum inter ſidera retuliſſe, ne vim paterentur ab Orione; qui eas per quinquennium perſecutus erat. Singularum nomina ſunt, *Aſterope*, *Electra*, *Alcyone*, *Celæno*, *Taygete*, *Maja*, *Merope*: quarum ſeptima vix cerni poteſt: unde Aratus, qui Pleiades Ἑξάστερον vocat:

— Septem illa eſſe feruntur,
quamvis ſint oculis hominum ſex *obvia ſigna.*

& Ovidius Aratæa vertens:

Pleiades *ante genu* ſeptem *radiare feruntur:*
ſed tantùm apparet ſub opacâ ſeptima *nube.*

Has nempe à cæſura Tauri ad originem cervicis traduxere poſteri. Idem l. 4 Faſtorum, verſ. 167, & ſeqq.

Pleiades *incipiunt humeros relevare paternos*;
quæ ſeptem dici, ſex tamen eſſe ſolent:
Seu quod in amplexus ſex *hinc venere Deorum:*
nam Marti Aſteropen *concubuiſſe ferunt*;
Neptuno Alcyonem, *& te, formoſa* Celæno;
Majan, & Electram, Taygetamque *Iovi*:
Septima *mortali* Merope *tibi, Siſyphe, nupſit.*
Pœnitet, & facti ſola pudore latet.
Sive quod Electra *Trojæ ſpectare ruinas*
non tulit, ante oculos oppoſuitque manum.

Fingitur enim *Stella Electræ*, cùm in ipſo quaſi Tropico æſtivo, Trojæ vicino, conſiſtat, poſt Trojæ excidium, ſub Cancri Tropico ſe abſcondere; quia Dardanus, gentis Trojanæ conditor, natus fuerit ex Electra. Atq; hinc ſeptima Pleiadum ſtella à pleriſque non pingitur. Si vera hæc fabula: quid mirum, quod Stoici vitam, & animas rationales, imò Avicenna phantaſiam, ſeu interiorem ſenſum, & Simplicius tres quoque exteriores, nempe tactum, viſum, & auditum, in ſtellis agnoſcant.

Eſt autem Pleiadum ſidus in ſe conglobatum, & confertum, ita ut admodum parvum occupet ſpatium, Lucidâ tertiæ magnitudinis in meditullio ferè hærente: unde Manilius l. 3 Aſtronom.

Averſus venit in cœlum, diveſque puellis,
Pleiadum parvo referens glomerabile ſidus.

Atque ſic quoque eâdem ferè loquendi formulâ Valerius Flaccus l. 5 dixit, *Pleiadum globos*; & eaſdem ὀλίζωνας, hoc eſt, *exiguas* vocavit Nicander. Cæterùm Plinius l. 18, c. 15, Vergiliarum ſidus dixit *veſtium inſtitorem*: quia

Menſe Novembri
matutina parùm cautos jam frigora mordent.

Porrò *Hyades*, Græcè ὑάδες, Tullio Tyroni, M. Ciceronis Alumno & Liberto, οὐκ ἀπὸ τῶν ὑῶν, ſed παρὰ τὸ ὕειν, id eſt, *pluere*, dictas, quia ortu ſuo, aut Soli, vel Lunæ junctæ, pluviam excitant, quinque, cum Heſiodo, & pleriſque hodiernis Aſtronomis, ſtellis conſtare diximus. Sed Thales Mileſius poſuit duas, Borealem unam, alteram Auſtralem; Euripides in Phaëthonte tres; Achæus quatuor; Pherecides cum Proclo ſex; Hyginus autem additâ illâ in extremo cornu ſeptentrionali, Martiali & Mercuriali, aliâque in auſtrali trium ultimâ, ejuſdem naturæ, ſeptem; quas cum pleriſque caput taurinum conſtituere dicit. Hinc Ovidius Faſtor. 5:

Ora micant Tauri ſeptem *radiantia* flammis,
Navita quas Hyades *Grajus ab imbre vocat.*
Pars Bacchum nutrîſſe putat: pars credidit eſſe
Tethyos has neptes, Oceanique ſenis.

Harum autem maxima in auſtrino ♉ oculo dicitur λαμπαδίας, *Lampadias*, quaſi lampas, & facula; Romanis *Palilicium*, vel *Parilicium*, quòd ortus ejus congrueret cum Paliliis, hoc eſt, Paſtorum feriis, Palis deæ in honorem, pro pecoris partu, celebratis, teſte Varrone l. 5, & Ovidio 4 Faſtorum: item *Subruffa*; Arabicè *Aldebaran*, quod planè idem denotat ac λαμπαδίας, id eſt, *ſuccularum lucida*; Schickardo *Debiron*, aut *Addebiris* cum articulo, quod eſt *ductor*. Aben Ezra ait, Amos 5, 8,

Ebraicè

Ebraicè propter claritatem vocari אֱדוֹם id eſt, ὑπόκιῤῥον; ut eandem etiam Ptolemæus dixit. Rabbi Ionas autem, citante Kimchi, Ieſ. 13, 10, ſcribit eam eſſe, quæ dicitur in Bibliis כסיל. *Hyades* autem filiæ dicuntur Atlantis, æquè ac *Pleiades*; quòd ille primus & ipſas has ſtellas, & quas in rebus humanis exercent vires, obſervaverit. Ac in ſtellas converſæ ſunt à Libero patre, ob educationis beneficium: ut teſtis eſt Apollodorus l. 3, & Ovidius loco adducto. Vnde & ὑάδες videntur dictæ. Ὕης enim vocatur, teſte Suida ex Clidemo, Bacchus, quia ſacra ejus fiebant, cùm plueret: & Ὕη, *Hye*, nominatur quoque ipſa Semele Bacchi mater: ut eſt apud Pherecydem, & Heſychium.

Cæterùm oriente hoc ſidere naſcuntur immundorum gregum paſtores, nempe *ſubulci*: unde & *ſucularum ſidus*, ut modò dictum, vocàrunt. Hinc Manilius:

> Paſtoremque ſuum *generant*.

Et his ſtellis emergentibus naſcebatur Eumæus, Vlyſſis ſubulcus. Atqui toto Tauro oriente *Cinædos*, ſeu *ſaltatores* naſci dicunt. Quod propterea fieri cenſeo; quia *puellas* illas *ſaltatrices*, nempe *Atlantiades*, comprehendit: & ſic illis orientibus, non aliâ aliquâ parte Tauri, natos evadere ſaltatores, & inquietos, magis concederem. Tutelam denique, ut concludamus, quòd attinet: Tauro tribuitur à veteribus *Scythia*, *Aſia*, *Arabia*. Moderni longè plura recenſent loca, & inter illos Argolus in Ephemeridibus ſuis p. 34, uti & Mazzotta.

Sed ut veram & huic ſigno ex ſacris hiſtoriis, demptâ fictitiâ, tribuamus expoſitionem, aptandum ei cenſemus illum *Taurum*, ſeu *bovem*, *quem Ebræi Adamum, Protoplaſtum noſtrum, primùm ſacrificâſſe teſtantur*: aut *quem ex Lege fœderis divini, Iſraëlitas Deo obtuliſſe*, Moſes hiſtoriæ ſuæ libro 3, cap. 1, v. 3, teſtatum reliquit.

III. GEMINI; die Zwillinge / ſive Zweſlinge / das Zwillings-geſtirn / ſive das Zwillings-zeichen:

Manilio *Phœbi ſidus*; *Apollo*, & *Hercules*; *Triptolemus*, & *Iaſion*; *Amphion*, & *Zethus*; *Pollux*, & *Caſtor*, *Ledæi Iuvenes*, ac *fratres*, Horatio *Helenæ fratres*, *Tyndarides*, *Tyndaridæ*, *Pueri Tyndarei*, *Oebalii*, *Oebalidæ*, *Gemini Lacones*, *Cygno generati*, *Dioſcuri*, id eſt, *Iovis filii*; *Dii Samothraces*; *Dii Germani*: Græcè Δίδυμοι, id eſt, *Gemini*; Plutarcho Ἄνακες, Anaces; Theodoreto Ἐφέστιοι, id eſt, *Familiares*; Lacedæmoniis apud Plutarch. in Apophth. Lacon. Σιώ, in duali, à Dorico, vel Æolico σιὸς, id eſt, *Deus*: Arabicè quibuſdam *Elgeuze*, vel *Algeuze*; hinc ſtellam in capite Gemini præcedentis dicunt *Ras algeuze*, hoc eſt, *caput Gemini*; ſed potiùs pertinet ad Orionem, ſeu Gigantem: aptiùs igitur *Abrachaleus*, vel *Abracaleus*; & *Afelar*, Apiano *Anelar*, aliis *Anhelar*, ſed minus rectè, rectiùs *Aphellan*: quorum primum videtur fluxiſſe ex Arabico *Ab*, hoc eſt, *pater*, & Græco ἡρακλῆς, *Hercules*; eſtque nomen poſterioris Geminorum, nempe *Pollucis*: alterum verò ex Græco Ἀπόλλων, vel Germanico Abbolle / hoc eſt, Sol, qui manè ex *aquis*, & veſperi rurſus in *aquas* volvi videtur, ut in Roſenmahnd ſive Majo noſtro p. 131 indicavimus; eſtque nomen prioris Geminorum: quem Manilius, Varro, & Ptolemæus *Phœbum*, ſive *Apollinem* nuncupant, nos verò cum pleriſque

riſque Romanis *Caſtorem*, vel etiam *Theſeum*. Sunt autem duo corpuſcula in globo noſtro 25 ſtellis inſignita, conſertis brachiolis, & cruſculis, antiquam Cancri ſedem occupantia, ac intimam amicitiam, fraternitatem, conjugia, confœderationes, & ejuſmodi alia ſignificantia. Et deprehenditur hoc ſignum in meridiano circa medium noctis decedente Decembri, & ineunte Ianuario.

Poſtellus huic ſigno intrinſecus attribuit novem, & extrinſecus 7 ſtellas: Bayerus autem 32; nempe duas in capite, & unicam in pede Pollucis ſiniſtro ſecundæ magnitudinis; item 4 tertiæ; 7 quartæ; 9 quintæ; & 8 ſextæ, per totum ſignum ſparſas. Cæterùm ſtella illa tertiæ magnitudinis informis, hoc eſt, extra ſignum poſita, eclipticam ante pedem Caſtoris attingens, Proclo dicitur Propus, *vel* Præpes; *Baſſo Cæſio* Tropus, *cùm Tropico ſit vicina, & converſionem Solis pede quaſi indicet. Sed utrumque nomen huic ſtellæ non ſemper convenire poteſt, ob cauſas à Bayero in Vranometria allatas, quem adi.*

Cùm Gemini, quibus

— *conjuncta manent alterno brachia nexu*;
dum ſurgens *alter florentia tempora veris*
ſufficit, æſtatem ſitientem provehit alter:
nudus uterque tamen ſentit quia uterque calorem;

ut cum Marco Manilio loqui liceat, unam in duobus animam, hoc eſt, indiſſolubilem fraternitatem ac amicitiam, denotent; variæ eâ cauſâ de hoc ſigno natæ ſunt opiniones. Quidam enim nominant *Apollinem*, & *Herculem*, ſuſpicor Ægyptios illos ſi non fratres, tamen ſanguine pariter, ac amicitiâ conjunctos: quippe quorum ille Oſiridi, ſive Mizraimo regi fuit frater; à quo laurus, uti ab ipſo Oſiride hedera, reperta: hic verò genere propinquus, & exercitus præfectus: ut ex Diodori libro primo conſtat. Vide ſis quid ad Lyræ, & Herculis ſignum de iis diximus.

Alii nominationem facientes, cooptant *Triptolemum*, & *Iaſionem*. Hic erat Iovis, & Electræ, hoc eſt, ut vero nomine vocat Iſacius, Minois, & Phroniæ filius;

cum quo in novali dormiente congreſſa fingitur Ceres; ut eſt apud Homerum l. 5 Odyſſeæ: unde natum eſſe Plutum divitiarum deum teſtatur Scholiaſtes Theocriti. Ille verò fuit Cranai Athenienſium regis ex filio Rharo, & Hyona nuru nepos, ut ex Cœrilo viſum Pauſaniæ in Atticis; vel ex Celeo nepote, ut mavult Suidas, prònepos: qui Virgilio 1 Georgicorum, ut videtur, eſt ille puer

— unci monſtrator aratri.

A Græcis enim elogio inventoris agriculturæ paſſim celebratur: imò utrumque à Cerere adamatum, & ad ſidera perlatum tradit Hyginus: fortè quod primi filiæ Proſerpinæ raptum Cereri indicârint: ut vulgò creditum.

Rurſus alii, ut Cæſius Baſſus in Aratea Cæſaris Germanici ſcribit, appellant *Amphionem*, & *Zethum*, *ideò unus Lyram, alter Zonam habet*; quos videbimus ad ſignum Lyræ: vel etiam *Theſeum*, nullo addito ſocio, quod miror. Suſpicor tamen eos ſubintelligere Herculem Thebanum; cùm hujus ope, & virtute, quam & imitatus eſt, ex Orco liberatus ſit Theſeus; ut ad ſignum Herculis parebit: vel potiùs *Pirithoum* ex uxore Ixionis regis Lariſſæ in Theſſalia, à Iove quodam tralatitio genitum; qui cum Theſeo arctiſſimam iniviſſe legitur amicitiam: idque in loco quodam Atticæ haud procul à Serapidis templo eſſe factum indicat Pauſanias in Atticis. Theſeus autem, teſte Plutarcho in ejus vita, Ægei illius, qui mari Ægeo nomen dedit, ac rex fuit Athenarum, ex Æthra Pittheo Trœzeniorum rege natâ, filius erat, ac ſucceſſor, atque adeò nepos Pandionis II, & pronepos Cecropis II. Vt mendum non inſcitiâ auctoris horum ſcientiſſimi, ſed typothetarum incuriâ irrepſiſſe ſuſpicer apud maximum Voſſium in primo de Idololatria pag. 116: ubi Pandion ille *Theſei* dicitur *proavus*, cùm ejus fuerit avus. Quippe Erichthonio, quarto, vel, juxta alios, quinto Athenienſium rege, quem Vulcani, & Athenæ ſive Minervæ Græcanicæ ex Cranao genitæ filium fuiſſe ad ſignum Aurigæ demonſtravi-

ſtravimus, natus erat Pandion I; hoc Erechtheus, eo Cecrops II, illo Pandion II, iſto Ægeus Theſei pater: qui omnes in regnum Atticum alter alteri ſucceſſerunt.

Sed mirè confundere ſolent plerique tempora non diſtinguentes, hunc, quem filium diximus Erechtei, Cecropem II, & Cecropem I Moſi æqualem: qui ex Ægypto profectus, Athenienſium primus condidit regnum, ac urbem; iiſque, ut Chares Mytilenæus tradit, nomen impoſuit à Palladis Saiticæ nomine: quæ Νηῒθ, *Neith* Ægyptiis dicta, teſte Heſychio, & Platone in Timæo; non *Sais*, ut idem Chares appellat, uti & inter alios Arnobius; qui eandem *alteram Nili prolem*, ut Tullius *Nilo ortam*, dixit: ſed fortè *Saitica Dea*; cum præſes fuerit urbis in Saitica præfectura maximæ, cui nomen Sais: ut ſimiliter ex Strabone l. 17 conſtat. Verba Platonis ſunt: Τῆς πόλεως θεὸς ἀρχηγός ἐστιν, Αἰγυπτιστὶ μὲν τοὔνομα Νηῒθ, ἑλληνιστὶ δὲ, ὡς ὁ ἐκείνων λόγος, Ἀθηνᾶ. Atque hinc ſuſpicer nomen *Athenæ*, quod Phurnutus δυσετυμόλογον vocat, levi literarum immutatione, & tranſpoſitione, ne tralatitium, ſed novum, ac Græcis proprium videretur numen, formatum fuiſſe ex Ægyptiaco *Nieth*, vel, ut eſt apud Heſychium, *Neitha*. Niſi factum malis, ex Chaldæo הגה, hoc eſt, *meditari, ſtudere, docere*; ut Ἀθηνάα, vel Ἀθηνᾶ ſit doctrinæ, ac ſtudiorum præſes: vel ex θεὸς, *Deus*, & νοῦς, *mens, conſilium*, præpoſitâ particulâ intenſivâ α; æquè ac *Sibyllæ*, unde *Kabila*, ſeu *Kybilla* dicta, ex Dorico, vel Æolico σιὸς, hoc eſt, *Deus*, & βουλὴ, *voluntas*. Vt *Athena* ſit quaſi *Mens divina*, quæ propriè loquendo eſt *Sapientia*, Memoriæ filia; juxta illud Afranii apud Agellium l. 13, c. 8:

Vſus me genuit, mater peperit Memoria,
Sophiam vocant me Graji, vos Sapientiam.

Vnde & eadem dea, quibuſdam, teſte Arnobio l. 3, *Mentis*, vel *victoriæ filia*, Phurnuto ἡ τοῦ Διὸς σύνεσις, *Iovis intellectus*, hoc eſt, *providentia*, dicta (reſpectu ſcilicet numinis naturalis, non animalis) Romanis vocatur *Minerva*, quaſi *Meminerva*: quod eſt, uti & *mens*, ac *memoria*,

moria, ab antiquo verbo *meno*, vel *meneo*, vel *memino*, ſive adhuc uſitato *memini*; quæ valent, *in mentem revoco*, *reminiſcor*, *animo meo*; *vel alterius conſilium ſuggero*. zu gemühte führen / meinen / erinnern / gedenken / eingedenk machen / in die gedanken ziehen. Et huc quoque collimare videtur Arnobius loco adducto, ubi ſic ſcribit: *Minervam dixerunt Memoriam nonnulli: unde ipſum nomen Minerva, quaſi quædam Meminerva formatum eſt.*

Cæterùm ſi nomen *Athenæ* non ex Ægypto profectum, ſed in ipſa Attica natum exiſtimemus, valde veriſimile eſt id nominis non Cranai filiæ, ſed urbi ab ipſo Cecrope conditore primùm fuiſſe datum: quia antequam illa naſceretur, hæc procul dubio

condita ſurrexit tectis, ac mœnibus altis.

Atque ſic urbs nomen dederit Athenæ, non Athena urbi. Vulgatiſſima opinio eſt, controverſiâ inter urbis conditores obortâ, utrum à Minerva, an Neptuno, ei eſſet dandum nomen, Minervam prævaluiſſe. Vnde ſuſpicor conditorum duas fuiſſe partes; alteram populi primorum Senatum, Minervæ nomine conſtituentium, quorum præſes, ac princeps fuerit Cecrops: alteram plebis Neptuno, hoc eſt, rebus nauticis imprimis deditæ, cui cum imperio archithalaſſico fortè præfuit Cecropis ſocer, & Cadmi ex Autonoë filius, Actæon indigena: & hinc ſuſpicor eſſe, quod à quibuſdam primus in Attica regnâſſe dicatur. Si jam Minerva, hoc eſt, Cecrops, qui διφυὴς, id eſt, *biformis* fingitur, fortè ob divinam, & humanam, qua præditus fuit, ſapientiam, cum proceribus priores tulit: poterit eſſe, quod urbem nominaverit ἀθῖνας, quaſi dicas *planitiem*, *abſque aggeribus*, vel, ut θῖνας ſignificare ait Hieronymus in Ezech. c. 47, *arenarum tumulus*. Nam *Megarenſis ager, ſicut & Atticus*, inquit Strabo l. 9, *aſper, minimeque ferax, cujus partem ampliorem continent montes, quos Oneos, id eſt, Aſinarios vocant.* Et paullò ante: *Montanæ Atticæ plaga multis inſignita nominibus Bœotiam disjungit ab Attica.* Sed *urbs*, ait idem eodem libro, *ſaxum eſt in plano quaqua verſum habitato.* Verùm regionem ipſam vocatam autumo

mo *Atticam*, vel *Acticam*, quaſi dicas *littoralem*, uti & ipſum *Actæonem* q. d. *Principem littoralem*, vel *juxta littus cum remigibus ſuis, & nautis habitantem*, ab ἀκτὴ, hoc eſt, *littus*; unde ἄκτιος *littoralis*, & ἀκταῖος, *maritimus*: quia *Atticæ maxima pars ad mare eſt extenta*: ut loquitur idem Strabo. Cui tamen non aſſentior, cum ſcribit; *urbem etiam ab Actæone Acticam dictam*; *Attidem verò, & Atticam ab Attide Cranai filia*; *à quo & inquilini Cranai vocentur*: *Athenas denique ab Athena, id eſt, Minerva, appellationem deorum ſortitam.* Sed hodie cum ipſa urbe & nomen obſolevit: quippe quæ vicus nunc eſt, & ab Italis, ac Turcis, Vadiano teſte, *Satines* vocatur.

Atque eodem modo, ut ad ſemitam noſtram, unde pauliſper digreſſi videmur, redeamus, confundunt etiam ſæpiſſimè duos illos Pandiones: nempe primum, Erichthonii ex Paſithea, ſive, ut alii malunt, Phraſithea; & ſecundum Cecropis II ex Metiaduſa Eupalami filium. Quorum ille ex matertera ſua Zeuxippe, prodente Apollodoro l.3, ſuſcepit Prognen & Philomelam; item Erichtheum, & Butem Heroa, teſte Pauſania in Atticis, Geminos: ac Prognen Tereo Martis & Nymphæ Biſtonidis filio, Thraciæ Phocidisque regi, nuptam, ſed poſtea in Philomelam, ſeu Luſciniam, quæ & Aëdon, ab ἀεὶ, & ᾄδω, quòd ſemper canat, dicta; Philomelam verò, cui Tereus princeps ad furorem uſque libidinoſus ſtuprum intulerat, linguamque ne turpe hoc facinus ſorori indicaret, præciderat, in hirundinem, vel, ut Pauſanias tradit, in ſui nominis avem; Itymque Prognes filium in Phaſianum, vel Phaſidis avem, imò ipſum Tereum in Upupam converſos vidit; idque cum ſumma ſuæ familiæ ignominia: ut indicat Horatius l.4 Carminum;

Nidum ponit, Itym flebiliter gemens,
infelix avis, & Cecropiæ domus
æternum opprobrium; quòd malè barbaras
regum eſt ulta libidines.

Texit autem Ovidius l. 6 Metamorph. integram hanc fabulam, ſeu potius mythihiſtoriam. Nam hiſtoria eſt, ſed commentis interpolata rei naturam exprimentibus.

Quippe

Quippe Tereus nefario ſtupro propriam polluit familiam : atque hinc putidus factus, in Upupam avem obſcœnam, fœtidam, ac ſtercore humano nidum ſuum conſpurcantem, converſus fingitur. Sic dicuntur in aves querulas converſæ & uxor, quòd filium Itym Tereo comedendum adeò malè conſulta appoſuerit, ut Horatium innuere modò vidimus; & uxoris ſoror ob virginitatem amiſſam; imò filius Itys ob matris inconſideratam crudelitatem. Vnde Sophocles in Electra de luſcinia Veris nuncia:

> Ἃ Ἴτυν ἄιεν Ἴτυν γ᾽ ὀλοφύρεται,
> ὄρνις ἀτυζομένα Διὸς ἄγγελος.
> *Quæ Itym ſemper Itym queritur,*
> *avis querula, Iovis nuncia.*

Similiter ferè ille Homerica l. 7 Odyſſ. vertens:

> *Sic canit, ut vernis arrident floribus arva,*
> *& primi ſurgunt Zephyri, Pandione nata,*
> *conſidens ramis florentibus arboris altæ,*
> *mille modis varians vocem, cùm ſilva querelis*
> *perſonat, & flet Itym dilectum.* —

Alter verò Pandion, ut ex Strabone l. 9 conſtat, quatuor habuit filios, Ægeum, Lycum, Pallantem, & Niſum: quibus & duas addit filias Tzetzes Chil. 7, hiſt. 142. Eò Atticam in quatuor diviſit regiones filiis diſtribuendas: ut traditum Sophocli, Philochoro, & Thriaſio. Vbi ſoli Ægeo ut natu maximo ſorte obvenit ſola quidem regio maritima; ſed tamen ſimul annexum Neptunium, hoc eſt, maris unà cum reliquo imperio, quòd & pater ſolus poſſederat, univerſum dominium. Et eâ cauſâ magis crediderim Neptuni filium dictum, quàm quòd, Theſeo juſſi paterni immemore, Cretâ nigris revertente velis, in mare ſe dederit præcipitem; ut maximo Voſſio viſum: imò eâdem magis Neptunum ipſum, quàm quòd genuerit filium animâ elatum; ut Tzetzes, cui nimis laxè filiorum Neptuni patet nomenclatura, inter alios voluit Chil. 2, hiſt. 51:

> Θησεὺς υἱὸς ἦν Ἀττικοῦ Αἰγέως, καὶ τῆς Αἴθρας.
> Ὡς δὲ ἀνδρεῖον, ἔφασαν παῖδα τοῦ Ποσειδῶνος.

Τὰς

Τοὺς θυμικοὺς γὰρ σύμπαντας, καὶ πάντας τοὺς ἀνδρείους,
υἱοὺς, καὶ φίλους, ἐραστὰς φασὶ τοῦ Ποσειδῶνος.
Theſeus filius erat Attici Ægei, & Æthræ.
Tanquam autem ſtrenuum, vocârunt filium Neptuni.
Animâ enim elatos cunctos, & omnes ſtrenuos,
filios, & amicos, amaſiosque dicunt Neptuni.

Æthram verò tertiam Ægei uxorem dicas; ſi verum eſt, quod ſcriptum Phanodemo l. 5. rer. Attic. Αἰγεὺς ὁ Πανδίονος υἱὸς βασιλεύων Ἀθηνῶν, γαμεῖ Μήταν πρῶτον τὴν Ὁπλῆτος, δεύτερον Χαλκιόπην Ῥηξήνορος. *Ægeus Pandionis filius, cùm regnaret Athenis, Metam primùm Hopletis filiam duxit: ſecundò Chalciopen Rhexeronis.* Niſi Æthram duxerit antequam rex eſſet: vel *Metam* quoque *Æthram* eodem modo, ut Ægeum Neptunum, dictam velis. Quin & memoriæ prodidit Apollodorus l. 1, Medeam poſt crematam Creontis Corinthi regiam, currum junctis, qui traherent, draconibus accepiſſe à Sole, & Athenas contendiſſe; ubi nupſerit Ægeo. Vnde natum dicunt Medum; qui poſtea Mediæ ex ſuo nomine ſic dictæ imperaverit. Sed valdè fabuloſum mihi hoc videtur, præcipuè cùm mirus ea de re inter ſcriptores ſit diſſenſus. Suſpicor enim nonnullos ob nominum ſimilitudinem in errorem inductos, Metam Hopletis, ut Phanodemus vocat, & Medeam Æetæ Colchorum regis, ex Idyia Oceano prognata, teſte Heſiodo, filiam confudiſſe. Præſertim cum Medeam cum filio ſuo profugam, in patrocinium ſuum, ut videtur, receperit Ægeus. Nam eam circa diſceſſum Ægei Athenis degiſſe, argumento ſit; quòd Theſeus eandem, mortuo patre, inſidias ei machinantem, Athenis cum Medo aufugere coëgerit: ut teſtis eſt Apollodorus loco adducto.

Atque ita ex his patet, quales illi fuerint, unde genus ſuum tam paternum, quàm maternum traxerit Theſeus. Iccircò non hiſtoricè, ſed poëticè ſcribere amat Ovidius, cum Theſeum ſic alloquitur:

Nec pater eſt Ægeus, nec tu Pittheidos Æthræ
filius: auctores ſaxa, fretumque tui.

Cæte-

Cæterùm poſtquam multa præclara facinora perpetrâſſet, varias item feminas rapuiſſet; ut inter alias Phædram, cujus raptus mentio fiet ad ſignum Coronæ Septentrionalis; uti & Antiopen, ac Helenam; quæ tamen illibatâ virginitate, ut ipſa teſtatur contra Eraſiſtratum, & Pauſaniam, apud Ovidium, à fratribus Caſtore, & Polluce, poſt Colchicam expeditionem in patriam reverſis, Theſeumque jam quinquageſimum ætatis annum agentem perſequentibus, teſte Strabone l. 9, iterum recepta eſt: tandem in Scyro inſula per inſidias, Lycomedis juſſu, obtruncatus dicitur. Mortem tamen Theſei ulciſcens Cimon, urbem Scyron funditus delevit, oſſibus ejus Athenas reportatis.

Sed receptiori opinione Geminos dicas *Sidera Ledæa*, ſive *Sidus Ledæum*, hoc eſt, *Pollucis* & *Caſtoris*. Leda enim, quæ Apollonio Α᾽ἰθωλὶς dicitur, Tyndarei, vel, ut aliter ſcribitur, Tyndari Laconiæ, ſive, ut ab Oebalo patre vocatur, Oebaliæ regis uxor, cum qua Iupiter ille, quem Cicero in tertio de Nat. Deor. tertium dixit, in cygnum transformatus, teſte Servio, & Manilio l. 1 Aſtron. concubuit, ex eo congreſſu duo fingitur peperiſſe ova: ex quorum altero nati ſint *Pollux*, & *Helena*; ex altero *Caſtor*, & *Clytemneſtra* Agamemnonis uxor: quibus nonnulli addidere ſororem *Timandram*. Hinc Helena apud Ovidium in epiſtola ſua ad Paridem:

Dat mihi Leda Iovem Cygno decepta parentem,
quæ falſam gremio credula fovit Avem.

Et Sidonius Antipater, omnes Iovis amores complectens:

Ζεὺς κύκνος, ταῦρος, σάτυρος, χρυσὸς, δι᾽ ἔρωτα
Λήδης, Ε᾽υρώπης, Α᾽ντιόπης, Δανάης.

Quod Latinè ſonat:

Fit *Taurus*, *Cygnus*, *Satyruſque*, *Aurumque*, ob amorem
Europæ, *Ledes*, *Antiopes*, *Danaës*.

Caſtorem, & Pollucem in Lacedæmone juxta Taygetum Laconiæ montem natos dixit Homerus in Hymnis: nempe Pephni, quæ urbs erat maritima in inſula ejuſ-

ejuſdem nominis ad Lacedæmonios ſpectante. Quamvis inter Meſſenios, & Lacedæmonios de horum ortu non exigua interceſſerit controverſia; cùm utrique apud ſe natos contenderent. E Pephno autem Alcman in cantico quodam tradidit à Mercurio deportatos fuiſſe Pellenen, ut imbi nutrirentur; hoc eſt, quemadmodum ego interpretor, in locum fuſcum, ac tenebricoſum, ſive occultum; quòd ex adulterio eſſent nati. Hinc quoque ex ovo, hoc eſt, ex loco quodam in ſuperiori ædium parte, qui ab ovali figura Lacedæmoniis ὦον, ex ὠὸν, id eſt, *ovum*, dicebatur, abſcondito, ac fortè itidem ovi formâ rotundo prorepſiſſe finguntur: ut fuſiùs demonſtraturi ſumus ad ſignum Cygni.

Nonnulli tamen Pollucem, & Helenam tantùm ex Iove conceptos, eòque immortales fuiſſe crediderunt: Caſtorem verò & Clytemneſtram ex Tyndareo: unde mortales cenſeantur. Imò alii omnes Tyndareo prognatos, & fortè Iovis filios fictos, ut gloria iis eo major conciliaretur, non inani conjecturâ fulti exiſtimârunt. Vt anſam arripuerit Voſſius ſuſpicari Tyndareum ipſum fuiſſe illum Iovem. *Qui fortè, ut mihi videtur, Caſtorem, & Clytemneſtram mortales genuit, ubi in Deorum numerum nondum receptus erat: at eo receptus Pollucem, & Helenam immortales. Sanè à Tyndareo Helena dicitur *Tyndaris*; imò ab avo Oebalo Anguli filio, & Tyndarei patre, *Oebalis*: ut apud Ovidium in Epiſtolis:

Tyndaris *infeſtis fugitiva repoſcitur armis*:

& Virgilium l. 2 Æneidos:

Non tibi Tyndaridis *facies inviſa* Lacœnæ.

Quin & Caſtor, & Pollux ab eodem patre dicuntur Τυνδαρίδαι ipſi Homero loco adducto; quamvis cum Theocrito in Διοσκούροις, eos ex Iove furtim conceptos tradat: Latinis *Tyndarides*, vel *Tyndaridæ*, & *Pueri Tyndarei*: ut apud Ovidium 8 Metamorph.

Tyndaridæ gemini præſtantes:

& Senecam:

Hinc clara *Gemini ſigna Tyndarida* micant.

Item

Item *Fratres Oebalii*, & *Oebalidæ*, ab avo. Vnde Politianus:

Nec tanta Oebalios *tenuit concordia* fratres.

Sed & alia his Tyndaridis tribuerunt nomina: ut teſtis eſt Theodoretus l. 8 Græcanic. affectionum: Καὶ μέν τοι, καὶ Τυνδαρίδας θεοὺς ἐκάλεσαν Ἕλληνες, καὶ Διοσκούρους ὠνόμασαν, καὶ Ἐφεσίους, καὶ Ἄνακας· καὶ τεμενῶν οὐκ ἐν Σπάρτῃ μόνον, ἀλλὰ καὶ Ἀθήναις, τούτους ἠξίωσαν. *Tyndaridas Deos vocârunt Græci, & Dioscuros nominârunt, & Familiares, & Anaces. Et templis non Spartæ tantùm, ſed & Athenis, ſunt dignati.*

Dioſcuros autem vocant, quaſi dicas *filios Iovis*. Nam ut Bacchus videtur Διόνυσος dictus, ex Διὸς, *deus*, vel δῖος *divinus*, *Iove oriundus*, & υἱὸς, *filius*, trajectis literis mediis, & ι ex υἱὸς in ν converſo, ut ſit quaſi *filius Dei*, vel *Iovis*; quemadmodum & idem κατ᾽ ἐξοχὴν *Liber*, quaſi *Iovis Liber*, hoc eſt, *filius*, ut in ſingulo numero antiqui dixere, apud Latinos vocatur: ſic nomen Διοσκούρων compoſitum eſt ex genitivo διὸς, *Iovis*, & κόρος, vel epentheſi poëticâ τοῦ υ facto κοῦρος, *filius*, vel *puer*.

Deinde *Familiares* dixerunt, quod familiis, ſeu rebus domeſticis præeſſe crederentur. Hinc veriſimile eſt, quod etiam Vives ad Auguſtin. de Civ. Dei l. 1, c. 3, cenſet, illos juvenes duos, quos Dionyſius Halicarnaſſenſis Romæ in æde humili, & obſcura haſtatos habitu ſedentium, ſe vidiſſe ſcribit, cum epigraphe *Denates*, vel potiùs, ut Voſſius legit, *Penates*, fuiſſe ſimulachra Caſtoris, & Pollucis: non autem Apollinis, & Neptuni Trojæ conditorum ab Ænea in Italiam advecta; ut aliis creditum. Et in hac opinione firmor, quod Romani eos coluerint, ac fortè crediderint Vrbis præſides, ac cuſtodes; cùm in bello Latino non fortiter ſolùm, ſed etiam conſideratè ſe geſſiſſe dicantur: imò quod iis, teſte Halicarnaſſæo Antiquit. l. 6, & Livio l. 2, A. Poſtumius Dictator eo ipſo inductus, durante adhuc bello, anno Vrbis CCLVII, templum voverit, ac condiderit: quod vulgò *Caſtoris*, & *Caſtorum* dictum; ac fortè illud ipſum fuit, quod modò dictus Dionyſius Romæ ſe vidiſſe

vidiſſe ait. Sed & Cæſar Caſtori dicâſſe dicitur ædem: in qua Pollucis nulla mentio.

Præterea appellati ſunt *Anaces*, tanquam *viri principes*, & *magni non ſtaturâ, ſed dignitate*; eò quòd genus ducere viderentur ab Anac, ſive Ænac: qui & Ebræis dicuntur עֲנָקִים; Septuaginta Interpretibus Ἐνακείμ, aliis *Anakim*, Luthero Num. c. 13, v. 34, Enaks-kinder/ & Ioſuæ 11, 22, Enakim in numero ſingulo. Hinc quoque Dioscurorum Athenis templum dicebatur Ἀνακαῖον: ut eſt apud Heſychium, & Harpocrationem. Nam veriſimile eſt eos deſcendiſſe ab Anakim Cananææ, ſive Palæſtinæ: unde Cadmus Phœnix cum Cananæis à Ioſua profligatis, fugâ ſibi conſulens, in Græciam conceſſerat. Atque ex his videmus, quòd ἄνακες, (pro quo nonnulli poſtea, ut Latini à *lac, lactis*; ſic ab *Enac, Enactes* dixere) non ſit ab ἀνακῶς, hoc eſt, *curioſè, ſtudioſè, conſideratè*; ut viſum eſt Plutarcho in Theſeo, & Euſtathio in Odyſſ. α: neque ab ἄνω, id eſt, ſupra, quòd Tyndaridarum in cœlo ſit ſedes. Quippe ſi hoc eſſet, ſoli Tyndaridæ ἄνακες ſint appellandi: ut monitum quoque noſtro Voſſio. Verùm obſtat, præter ea, quæ jam diximus, quòd Cicero in tertio de Nat. Deor. Tritopatreum, Eubuleum, Dionyſum ex Iove, & Proſerpina Athenis natos, eodem vocabulo appellet: imò quod Cyprii, teſte Harpocratione, & Athenæo l. 6, ſic quoque dicant reges, eorumque liberos, ac fratres.

Denique Nigidius, ut ex Cæſio Baſſo Aratæi commentatore conſtat, ab inſula Thraciæ finitima, Dardania priùs vocatâ, ſed à Samiis eò pulſis nomen *Sami Thracum* adeptâ, *Deos Samothraces* dixit; quorum argumentum nefas ſit ememorare, propter eos, qui myſteriis præſunt. In hac autem opinione Nigidius ſecutus eſt Orpheum; qui in hymno, ſive carmine eo, quod Κυρήτων θυμίαμα inſcribitur, de iis ſic cecinit:

Οἵτε Σαμοθρῄκην ἱερὴν χθόνα ναιετάοντες.
Κυρῆτες, Κορύβαντες, ἀνάκτορες ἐδ' δυνάτοί τε
ἐν Σαμοθρῄκῃ ἄνακτες· hoc eſt,
Quique Samothracen *ſacram tellurem habitantes.*

D *Divi*

Divi Curetes, Corybantes, & induperantes,
Dîque Potes, Reges Samothraces.

Et mox:

Οἵτε καὶ οὐράνιοι Δίδυμοι κλήζεσθ' ἐν ὀλύμπῳ·
& qui cœleſtes Gemini *vocitamini Olympo.*

Sed alii negant eos in Samothrace cultos; cujus numina ſint *Tellus*, & *Cœlus*, hoc eſt, Terra, & Cœlum: de quibus ſic Varro l. 4 de L. L. *Terra, & Cœlum, ut Samothracum initia docent, ſunt Dii magni, & hi, quos dixi, multis nominibus. Neque quas ante portas ſtatuit duas virileis ſpecies aheneas, dei magni; neque ut vulgus putat, hi Samothraces dii, qui* Caſtor, & Pollux: *ſed hi mas, & femina; & hi, quos augurum libri ſcriptos habent ſic,* DIVI POTES: *& ſunt pro illis, qui in Samothrace* θεοὶ δυνατοί.

Quòd verò alter horum, nempe *Pollux*, quibuſdam quoque dicatur *Hercules*, item *Alcides*, non adeò operoſum eſt rationem inveſtigando elicere. Vtrumque enim commune quaſi virorum fortium eſt cognomentum: ut ad ſignum Herculis fuſiùs explicaturi ſumus. Et Hercules Amphitryoniades ſive Thebanus priùs *Alcides* dictus, poſtmodum quoque à Pythia, cùm conſultum veniſſet oraculum, cognomen *Herculis*, & id quidem primus accepiſſe fertur: ut teſtis eſt Apollodorus l. 2. Quin & utrique tam Caſtori, quàm Polluci nomen *Alcidis*, ob bellicam fortè virtutem, quæ Græcis ἀλκὴ, attributum fuiſſe, indicare videtur Tacitus de Morib. vet. Germanor. *Apud Naharvalos*, inquit, *antiquæ religionis lucus oſtenditur. Præſidet ſacerdos muliebri ornatu: ſed Deos interpretatione Romani* Caſtorem, Pollucemque *memorant. Ejus numinis nomen* Alcis. *Nulla ſimulachra, nullum peregrinæ ſuperſtitionis veſtigium: ut fratres tamen, ut juvenes venerantur.* Hîc uterque communi nomine *Alcis* in ſingulo numero videtur dictus: quòd conjunctim, ut unum numen, ſit cultus. Et valde veriſimile eſt Germanos hæc ſacra à Romanis accepiſſe; cùm eorum proceres, nempe Segeſtes cum filio Segimundo, Flamius Arminii frater, Iulius Paullus, & Claudius Civilis regiâ ſtirpe orti, aliique in Italia educti, ac Romanâ civi-

tate

tate donati, Romanis militârint, eorumque ſacris fuerint initiati; adeò ut in Germaniam reverſi ea cum popularibus ſuis procul dubio communicârint. Nam ſi modò dictus Segimundus, teſte Tacito l. 1 Annal. ipſe Vbiorum Aræ ſacerdos, reliquique Germanorum duces & principes facti; quid obſtat ſuſpicari illos principum ſecutos exemplum, Patriæ Deos, & ſacra immutâſſe. Nam *totus*, ut cum Claudiano ex 4 Conſ. Honorii loquar,

componitur orbis
Regis ad exemplum: nec ſic inflectere ſenſus
humanos edicta valent, ut vita regentis.

Et non de nihilo eſt, quod Tacitus dicit *nullum peregrinæ ſuperſtitionis veſtigium* in illis ſacris fuiſſe; ſcilicet quod à Romana conſuetudine abiret: item quòd addat; *ut fratres tamen, ut juvenes venerantur.* Imò ipſi Romani omnibus nervis contendebant, ut Deos ſuos in peregrinas introducerent terras: quod ipſum non obſcurè indicat Tacitus l. 11 Annalium: *Fruſtra*, inquit, *Arminium præſcribi: cujus ſi filius hoſtili in ſolo adultus in regnum veniſſet, poſſe extimeſci infectum alimoniâ, ſervitio, cultu omnibus externis.*

Invitus quidem receſſero à maximo Voſſio, cui lib. 1 de Idololatr. p. 280, prorſus contraria fovetur opinio: tamen recedere me jubent rationes modò adductæ.

Quin & eâdem cauſâ haud crediderim Germanos per duo hæc numina intellexiſſe principium unum boni, alterum mali. Deos quidem tam malos, quàm bonos coluiſſe, non nemini notum: ſed nuſquam legas, eos bonum, & malum ſociato cultu, ut hîc in Caſtoris, & Pollucis numine factum fingunt, proſecutos fuiſſe. Quippe princeps bonorum Deorum, qui nonnullis, Munſtero Coſmograph. l. 3 teſte, erat *Belbuch*, ubi malim *Belbok*; aliis, nempe Rugianis, Bohemis, & Brandenburgi incolis poſtea *Swantewit* (cujus ſimulachrum, ut Saxo Grammat. l. 14 Hiſt. Dan. teſtatur, quatuor capitibus, raſâque barbâ, & cornu, quod in dextra geſtabat, ex vario metalli genere conflato conſpicuum) ſeparato

cultu honorabatur : uti & princeps malorum; quem *Zernebuch*, vel *Zcernebok* nominabant. Hic quoque cultus in Marchionatu Brandenburgico : unde Menander in Deſcriptione orbis terræ p. 124 : *Brandeburga, ubi olim fuit* Πανθεῖον *Vandalorum, quorum dii fuerunt tum alii, tum etiam* Zornebok, & Swandewit, *quomodo id narratur in Chron. Brandenburg.*

Nomine *Belbok* videtur ſignificari quaſi *Dominus*, vel *amicus Deus*. Conflatum enim ſuſpicari quis poſſet ex *Bel*, aut *Baal*, ſive *Belenus*, (quem Noricum quoque deum fuiſſe Tertullianus Apologet. c. 24 aſtruere videtur; niſi potius ſcripſerit *Tibelinus*, pro quo Pithœus Subſec. l. 1, c. 4, *Norici Belenus*, & Nicolaus Loënſis Epiphyllid. l. 5, c. 15, *Dius Belenus* legunt) & Germanico *bok*; quod primo ſignificatu *hircum* denotat; ſed poſtea quoque Idololatris dæmonem hirci formâ colentibus, idem, ac *Dæmon* & *Deus*, ſignificare cœpit. Dæmon enim hirci ſpecie Zabiis, aliiſque populis non tantùm apparuit; ſed hirci ſimulachro cultus quoque fuit : eóque iiſdem ipſe vocabatur *hircus*. De illis teſtis eſt Rabbi Moſes Ben-Maimon l. 3 More Nebochim c. 47 : de his autem alii ſubinde mentionem ingerunt; imò ipſa Scriptura vocabulo לשעירים, Deut. 32, v. 17; quod LXX Seniores τοὺς τράγους, hoc eſt, *hircos*, R. D. Kimchi *piloſos Dæmonas*, ſeu *Satyros*, & Lutherus Feld-teufel interpretantur. Sed ſi hæc non arrident, poteris etiam deducere à Germanico, vel Belgico **belle**, hoc eſt, *nola, tintinabulum*; & *bok*: ut *Belbok* merè ſit Germanicum, & idem ſignificet, ac Belgicum **Belhamel**, ſive Gallicum *clocheman*, hoc eſt, *vervex ſectarius*. Quod numini illi optimè convenit : præſertim cùm in ejus ſacris etiam nolas adhibuerint. Vt enim vervex noſter ſectarius dux eſt gregis; ſic Belbok ille dux quoque, & princeps fuit deorum bonorum. Niſi potiùs fuerit princeps malorum; ac idem ac *Zornbok*: cùm particula **bel** antiquis Germanis quoque *iram* ſignificâſſe videatur; unde Belgis adhuc in uſu eſt **belgen**, hoc eſt, *ſtomachari, iraſci, offendi*, & *offendere*. Et **bulbak**, quod

quod iiſdem ſignificat *larvam, ſpectrum,* ſive *larvatum hominem*, fortè corruptum eſt ex *Belbok.* Nam valde vereor, ne falſus ſit Munſterus, ac bonum dæmonem cum malo confuderit. Quo errore inductus, etiam *candidum deum* vocavit, ad differentiam ſaltem *Nigri Dei*, qui malorum princeps; non autem eò, uti Schedio de diis Germanis viſum, quòd *bel* candidum, ſive album, in quo mirum quantum fallitur, linguâ veteri Germanicâ, ſive Vandalica ſignificârit. Atque ſic cenſet Belboc idem fuiſſe numen, ac *Swantewit*, vel Swandewitz. Quod magis placet de *Iuterbuck*, vel potius Guhterbok, quaſi dicas, *bonus Deus*, vel *bonus dæmon.* Vnde adhuc hodie oppidum quoddam Saxoniæ Superioris, quod haud procul Witebergâ diſtat, Gühterbok dici videmus. Quidam neſcio quam fabulam de *Iuttæ* cujuſdam *capro* fingentes, à *Iutta* ſive *Iutha* deducere volunt. Sed ſatis eſt, ſi ſcimus, quòd guht *bonus* ſignificet; & Guhterbock *bonus* fuerit *deus.*

Similiter errare videntur, qui *Swantewits* quaſi *deum luminis* interpretantur. Potuit quidem fieri, quòd witz, à Belgico vel Saxonico *wit*, vel elegantiori Germanico weis, quod utrumque *candidum* ſignificat, fortè formatum, Vandalicâ, ſive etiam veteri Germanicâ linguâ *lumen* ſignificârit; quia quod *album* eſt, *lucem* quaſi ſpargere videtur: unde & apud Græcos λευκὸς, hoc eſt, *albus*, à λύκη, quod *lucem* ſignificat, originem ducit. Imò quamvis Swantewit *Deus* fuerit *luminis*, quia *bonus*; attamen vocabulum nudum abſque numine conſideratum, nunquam *Deum luminis* ſignificavit. Quippe reverâ compoſitum eſt ex Germanico Schwahn, quod *olorem*, vel *Cygnum* ſignificat, & nomen fuiſſe fertur filii Herculis Germanici, ſive Almanni, cujus mentionem faciemus ad ſignum Herculis; & itidem Germanico, licet inferioris dialectûs, vocabulo *wit*, hoc eſt, *albus.* Vt *Swantewit* tantundem ſit, ac *Cygnus albus*, ein weiſſer ſchwahn. Quin & Latinè ſcribentibus idem Alemanni filius vocatur Cygnus: unde urbs Voytlandiæ *Cygnea*, vel *Cygneum*, vulgò Zwiſſau dicta, nomen quoque

accepiſſe ſcribitur. Vbi in epitaphio quodam pervetuſto *Schwanhildis*, Schwanii ſive *Swenonis*, ut quibuſdam Germanis, vel, ut Latinis dicitur, Cygni filiæ, inter oracula ad Cygneos plurima, habetur & illud: *CYGNORVM meorum CANDOREM ſolliciti ſervate.* Vnde ſuſpicor illum Alemanni filium fuiſſe ipſum Swantewit; vel ſaltem unà cum Swantewiti idolo cultum. Hoc autem Helmoldo vocatur *Zuante Vith*; ubi Voſſius addit; *hoc eſt, Sanctus Vitus: uti nunc Polonicè Swiety Wit.* Hic Corveiæ patronus, ac poſtea Ranorum ſive Rugianorum Deus ſummus, temporibus Diocletiani, circa annum à Chriſto nato ccc, martyr obiit cum Modeſto, & Creſcentia: ut eſt apud Surium in Vita ejus, & in Martyrologio Bedæ, Vſuardi, & Adonis. Rugiani enim à Carolo Cæſare expugnati, atque ad religionem Chriſtianam adacti, juſſique tributis colere S. Vitum Corbegienſem, defuncto victore, in cultu quidem S. Viti perſtitiſſe dicuntur, ſed ſic, ut ad religionem redierint gentilem, imò ſuo Vito quotannis hominem Chriſticolam litare conſueverint. Sed videatur de hoc Saxo Grammaticus l. 14, Dubravius l. 1, Crantzius Vandaliæ l. 3, c. 37, & l. 5, Atlas Ioh. Blaeuwii in Marchionatu Brandenburgico; imprimis autem Helmoldus l. 2 Annal. Slavor. c. 12, uti & l. 1, c. 6, & 53; ubi inter alia hæc legas: *Sub nomine Deorum, boni ſcilicet, atque mali, omnem proſperam fortunam à bono Deo, adverſam à malo, dirigi profitentur. Ideò etiam malum deum ſuâ linguâ* Diabol, *ſive* Zeernebock, *id eſt, nigrum Deum appellant.* Sed vocabulum *Diabol*, cum Slavicum non ſit, nec Crantzius habeat in Vandalia ſua l. 3, c. 37, ubi Helmoldum ad verbum exſcripſit, tacito auctore; fortè de *diabolo* ex gloſſemate in contextum irrepſit: ut Voſſius quoque ſuſpicatur. *Zeerneboch* verò, ſive *Zcernebuch*, vel *Zoernebok*, qui Saxonibus antiquis, Fabricio l. 1 Origin. Sax. teſte, *Tybelinus* dicebatur, (quod eſt ex Germanico teufel, aut Belgico dievel, ſive duivel, vel duvel, hoc eſt, *cacodæmon, diabolus*, cùm habitet in abyſſo, in der tuft, ſive tieffe, & im abgrunde der erden/ oder höllen,

hőllen, ſic dictus; non autem ex διάβολος) verè Slavicum, imò & merè Germanicum æſtimamus. Nam conflatum eſt ex Germanico zorn, hoc eſt, *ira*, & bok; quo Idololatræ priùs malum dæmonem, imò poſtea & bonum appellâſſe ſupra oſtendimus. Vt *Zernebok*, vel Zornebok ſit quaſi *Iræ deus*, ſive *iracundus*, vel *iraſcens*, ac *malus dæmon*, ein zorniger böſer Gott. Quem quoque, quia *hirci nigri* figurâ apparuit, & cultus fuit, *Nigrum Deum* appellârunt. Atque hinc eſt, quod Slavis, ſive Vandalis non primo, ſed ſecundo ſignificatu *Zerne* tantundem ſonet, ac *nigrum*. *Zernewitz* enim iis dicitur *nigrum lumen*: quod primo ſignificatu eſt *iracundum album*, ein Zorniges weis. Vt *Zernewitz* propriè dictum ſit quaſi *ira*, ac *malitia*; quæ ex merè *candido* ſive *bono*, ac *lucido* pectore nunquam procedit, ſed ex *nigro*, hoc eſt, *malo, iracundo*, ac tenebricoſo, obfuſcans *albedinem*, ſive *lucem*, vel *amicæ lucis candorem nigris iracundiæ*, ac *malitiæ* tenebris. Ejuſmodi *nigrum lumen* eſt ipſe Satanas hypocrita, ſive Lucifer lumine ſuo tenebris offuſo. Sic *Zernebitz* iiſdem eſt *niger fundus*, ob eandem rationem.

Cæterùm ſi quando Germani per numina illa, quæ *ut fratres, ut juvenes* venerati ſunt, non intellexerint Caſtorem, & Pollucem: magis mihi arrideret, ſi capias cum illuſtri Voſſio illos Deos, qui Romanis *Cœlus*, & *Tellumo*; puta Cœli, & Terræ numen: vel Romanorum *Iovem*, & *Neptunum*; qui fratres, ac ſemper juvenes finguntur. Præſertim cùm Diodorus l. 4 tradat, Dioscuros à Celtis maris accolis, quibus & Germani accenſentur, fuiſſe cultos. Sed & Dioscuri fuerunt numina marina, ſive nautica: imò Pollux, quia immortalis, pertinet quoque ad cœlum, & Caſtor, ob mortalitatem, ad terram. De illo teſtis eſt Theocritus Idyllio in Dioscuros:

Vos tamen ex undis naves ſervatis, & ipſos
nautas in ſummo poſitos diſcrimine vitæ.
Continuo venti ceſſant, fremituſque minacis
æquoris, aufugiunt nubes, urſæque niteſcunt:

apparet præſepe ſimul tenue inter aſellos. &c.

Item Horatius l. 1 Carm. Odâ 12:

> *Dicam & Alciden,* pueroſque Ledæ;
> *hunc* equis, *illum ſuperare* pugnis
> *nobilem:* quorum ſimul alba nautis
> Stella refulſit,
> *defluit ſaxis agitatus humor;*
> *concidunt venti, fugiuntque nubes,*
> *& minax (quod ſic voluere) ponto*
> *unda recumbit.*

Et Homerus, vel alius Hymno in Dioſcuros: ubi nautas iis, tanquam diis bonis & fauſtis, agnos candidos ſacrificâſſe legas. Quippe antiquitus, non ſolùm Græcis, ſed & Batavis, teſte Ioh. à Someren in Deſcriptione Bataviæ p. 135, pro *diis rerum nauticarum, & marium* ſunt habiti: *quòd hi principes,* ut Ampelius loquitur, *mare tutum à prædonibus præſtitiſſent.* Vnde eorum imagines Neptuni idolo ſociatas coluere Corinthii: æquè ac eoſdem Romani, tanquam bellorum, victoriarumque præſides, ſuetis ceremoniis bellicis, venerati ſunt; poſitis eorum idolis ante templum Iovis. Imò nautæ veteres navium proras eorum effigiatis, aut pictis ſignis exornabant, quò familiariores Deos haberent: ut traditum Luciano Navig. Perſio Satyrâ 6, Statio l. 8 Theb. & Lutatio. Ac navem illam, qua S. Lucas, & S. Paulus ex Alexandria navigabant, inſigne Caſtoris habuiſſe ſcribit Gretſerus in libro de Cruce.

Quin & Caſtor, & Pollux à quibuſdam in magna tempeſtate è cœlo, ubi eos jam degere dicunt, deſcendere, ac navigantibus quaſi ſtellæ velo inſidere creduntur. Et adjuvari tunc periclitantes his numinibus ajunt: ut traditum Senecæ l. 1 Nat. Quæſt. c. 1. Sed flammæ illæ, quas ſpectra Xenophanes credidit, ac Galli, & Hiſpani nunc *S. Hermi,* aut *S. Telmi ignes,* Itali *S. Petri,* & *S. Nicolai,* teſte Fromondo Meteorol. l. 2, c. 2, artic. 2, appellant, nihil aliud ſunt, quàm *ignea* in mari *meteora* aëri fluctuanti innatantia, ejuſdemque naturæ, ac *ignis fatuus* in terra. Videatur de hoc Voſſius Idol. l. 3, p. 774.

Hæ

Hæ Flammæ, inquit Natal. Comes l. 8 Mythol. c. 9, *cùm geminæ apparent, ſalutiferæ putantur navigantibus. At ſi una tantùm, periculoſa eſt navigiis: & eò magis, ſi terribilis illa, & dira peſtis, quam nautæ* Helenam *vocant, ſuo adventu geminas flammas fugaverit*. Hîc miror, quòd nautæ, flammulam illam unicam, *Helenam* dixerint: cùm eam unà cum fratribus in cœlum receptam, navigantibus præſidere, ac ſalutarem eſſe ſcribat Euripides in Oreſte. Sed fortè id factum, quòd ea multis exitii fuerit cauſa. Quin & geminæ illæ unico nomine à quibuſdam *Caſtores* dictæ; quòd aëri fluctuanti inequitare quaſi videantur, more Caſtoris, qui eques erat; ut teſtis eſt Horatius Serm. l. 2:

> *Caſtor* gaudet *equis: ovo prognatus eodem*
> *pugnis:*

& Ovidius:

> *Tyndaridæ fratres*, hic *eques*, ille *pugil*:

item Staſinus in rebus Cypriis:

> Κάϛορά θ' ἱππόδαμον, ἠδ' ἀεθλοφόρον Πολυδεύκεα.
> *Caſtora equorum domitorem*, & fortem Pollucem.

Qui verſus, unico ſaltem vocabulo mutato, etiam in Homeri hymno in Dioſcuros occurrit:

> Κάϛορά θ' ἱππόδαμον, καὶ ἀμώμητον Πολυδεύκεα·
> —— & inculpatum *Pollucem*.

Hinc ſæpenumerò in equo candido videbatur, à Iunone accepto, teſte Pindaro in Pythiis ode 1: vel à Mercurio; quem *Cyllarum* vocant, ut ad Signum Equulei videbimus: vel à Neptuno; quem *equos utrique donâſſe, poteſtatemque, quò naufragis ſaluti eſſent, dediſſe*, traditum Hygino in poët. aſtron. c. de Geminis. Et Romæ in æde Caſtoris ad forum dicatus erat equus ſtellatus. Illa autem opinio de Caſtorum deſcenſu navigantibus ſalutifero inde profluxit, quòd circa Pollucis, & Caſtoris capita, cùm ingens tempeſtas Argonautas è Sigæo digreſſos invaſiſſet, ac Orpheus pro illorum ſalute vota concepiſſet, geminæ apparuerint flammæ; iiſque ſecuta ſit mirabilis ventorum, mariſque tranquillitas. Vnde creditum quandam his juvenibus ineſſe divinita-

tem; eoſque navigantibus, ignibus iſtis poſtea apparentibus, præſentiæ ſuæ, ac favoris mittere ſymbola. Atque hinc ſimulachra eorum viros juvenes haſtatos, & galeâ probè munitos, addito lateri enſe, *capiteque flammis cincto*, plerumque repræſentabant. Sed & eandem paullò aliter nobis exponit ſupra dictus Cæſius ſive Calpurnius Baſſus commentario in Aratea Germanici; ubi ſic ſcribit: *Nigidius dicit*, Caſtorem, & Pollucem, Tyndaridas, *Geminorum honore decoratos, quòd principes pacationis dicantur: quòd mare totum prædonibus, maleficiſque pacatum reddidiſſent; & quo in tempore navigaverint cum Iaſone, atque Hercule ad pellem inauratam auferendam, multis laboribus, tempeſtatibuſque conflicti, periculorum atque animorum experti, impendia laboribus liberare ſtuduerunt: atque cùm à Iove eſſent elati, petierunt à patre, ut ſibi liceret in eo cœli loco conſtitui, unde mortalibus auxiliantes proſpicere poſſent.*

Cæſus autem fertur Caſtor à Lynceo Apharei ex nympha Arene Oeacli, teſte Steſichoro, vel, ut aliis placet, ex Arne Æolo prognata filio, ob raptum Phœbes (quam Tzetzes Ilairam, alii Elairam, vel Naëiram vocant) & Talaytæ filiarum Leucippi, item Philodices Inacho natæ: ac ſepultus eſt non procul à Sciade Laconiæ loco; ut proditum Pauſaniæ in Laconicis. Quippe filiæ illæ deſponſatæ erant Lynceo, & Idæ fratribus germanis, genus à Perſeo ducentibus: unde in raptores Caſtorem, & Pollucem impetum facientes, Lynceus Caſtorem interfecit: Pollux verò Lynceum primum illum metallorum inventorem. Ac Ida ſimiliter Pollucem interemiſſet, niſi rex Ceraunus, teſte Tzetze Hiſt. 48, chil. 2, Polluci ſuppetias tuliſſet. Hinc nata eſt fabula, cùm κεραυνὸς *fulmen* ſignificet, quòd Iupiter Idam, ut eſt apud Theocritum, fulmine percuſſerit. Poſt quadrageſimum autem demum ab eo bello annum Dioſcuri inter Deos relati, ſive potiùs culti dicuntur: & cauſam hujus receptionis indicat Horatius Epiſtolarum l. 2:

Romulus, & Liber pater, & cum Caſtore Pollux
poſt ingentia facta Deorum in templa recepti,
dum terras, hominumque colunt genus, aſpera bello

com-

componunt, agros aſſignant, oppida condunt.

Cæterùm mortuo Caſtore, ac inſtituto in ejus honorem Tripudio Caſtoreo, in quo, ut eſt apud Pindarum Pyth. Ode 2, armati tripudiabant juvenes; Pollux fertur à Iove petiiſſe, ut Caſtori immortalitatem largiretur. Verùm eo tum denegato, denique impetrâſſe, ut dimidium ſuæ ipſius immortalitatis illi impertiret. Iccircò cum fratre ſex menſibus alternis vivere, ac ſex quoque alternè mori, hoc eſt, altero in aſtris occidente, alter protinus apparere dicitur. Hinc Virgilius l. 6 Æneidos:

Si fratrem Pollux alternâ morte redemit,
Itque, reditque viam toties.

Atque ſic inter hos fratres, quos uno partu in ædibus Tyndarei editos dixere Horatius loco adducto, & Apollonius l. 1, tam perpetua, & indiſſolubilis interceſſit amicitia; imò uterque utrique adeò cordi fuit, ut Pollux immortalitate donatus, eam dimidiatam cum Caſtore communicaverit. Quod innuit Baptiſta Pius:

Vt non Pollucem tam benè Caſtor amet:

& Strozza Pater:

Quod ſi notus amor provexit in aſtra Lacones. &c.

Sed cùm Arabes, ob quam rationem non video, his Geminis duos ſubſtituant Pavones; nobis potiùs licebit iiſdem ex Geneſeos c. 25, commate eodem, ſubſtituere *partum* illum *Rebeccæ geminum*, ac miraculoſum; nempe *Eſavum*, & *Iacobum*: in quibus

par numerus, ſed enim diſpar natura notanda eſt;

ut ſidus hoc deſcribit Manilius. Vel, ſi magis arridet, *Davidem* Iſraëliticum regem, cum ſuo *Ionathane* Iſraëlitici regis Saulis filio, quorum uterque alterum ſummo amavit ardore; ut conſtat ex Samuelis c. 2, commate 35.

IV. CANCER; der Krebs/ die Krabbe;

Nepa; *Aſtacus*, *Cammarus*, Manilio: *Cyllenium*, vel *Mercurii Sidus* Ebraicè סרטן: Græcè

Καρ-

Καρκῖνος; κάμμαρος, Gallicè *Hommar*, Italicè *Gammaro*; aliter ἀςακὸς, Italis Venet. *Aſtaſe*; Heſychio κάβειρος; Manilio ὀπισθοβάμων, i. e. *retrogradus*, quod & Scorpioni attribuitur; aliis ὀκτάπους, *Octipes*; item Πάγουρος, quod eſt cancri marini ſpecies: Arabicè *Alſartan*, ſive *Aſartan*, Schickardo *Aſſartano*: Italis *Granchio*, Romæ *Granzo*. Meridianum illuſtrat circa medium noctis poſt initium, reliquoque menſe Januarii: & in globo noſtro 16 ſtellas comprehendens, denotat humiditatem, ſolisque cancrorum in contrarium ac obliquè redeuntium more, ab hoc Signo obliquum regreſſum: unde & *prima Solis Porta* vocatur, æquè ac Capricornus *altera*. Rationem verò hujus denominationis vide ſis ad ſignum Capricorni.

Poſtellus huic ſigno adjudicat 9 ſtellas intra, & 4 extra; Brahæus 15: Bayerus autem 35; quarum duæ tertiæ magnitudinis, una ultimum pedem auſtrinum, altera chelam, ſive brachium auſtrinum, in aliis picturis caput; item quatuor quartæ; 6 quintæ; & 23 ſextæ, reliquum corpus, & caudam occupant. Nam Cancrum ſuum fieri curavit Bayerus, qualem Neronis, & Antonini Pii numiſmata Zodiacum habentia exhibent.

Proximum Geminorum ſignum eſt *Cancer*. Vnde Ovidius:

Sol abit è Geminis; & Cancri *ſigna rubeſcunt*.

In ejus pectore eſt ſtella nebuloſa Martialis & Lunaris, aliis Martialis & Solaris, τὸ νεφελοειδὲς, συςροφὴ, id eſt, *denſitas*, מלפה, φάτνη, Arabicè *Mellef*, ſeu *Meeleph*, Schickardo *Mallephon*, id eſt, *conglomeratio*, Latinis *Nubilum*, *Vortex nebuloſus*, & *Præſepe* vel *Præſepium* dicta. Huic adſtant *duo Aſelli*, ejuſdem naturæ: quos Manilius *Iugulas*, Græci ὄνους, ὀνίσκους, *Sileni* ſcilicet, Nutricii & Pædagogi illius Bacchi, juxta Lactantium, appellant.

lant. Horum autem, uti & præſepii, ejuſmodi exhibet deſcriptionem Avienus Aratæa vertens:

Convenit hîc etiam parvum Præſepe *notare.*
Id nubi nomen, quæ Cancro obvolvitur alto,
Græcia docta dedit. Quapropter denique Aſellos
ſuſpice; quorum unus Septem vicina Trioni
aſtra adolet, tepidum procul alter ſpectat in auſtrum.
In medio quod nube quaſi concreſcit adactâ,
id Præſepe *vocant. Porrò hoc Præſepe repentè*
ſi ſeſe ex oculis procul auferat, ardeat autem
congruus aëriis latè rubor ignis aſellis,
nequaquam tenues agitabunt ſtagna procellæ.

Chelas cancri, ſeu branchias, quæ Mercuriales & Martiales, verſus Leonem tendentes, Arabes vocant *Zuben aſſartani*; item *Acubene,* ſeu *Azubene,* Schickardo *Azubeno:* Ovidius autem *Flagella,* Plinius *Acetabula,* & *Cirros*; Barbari *Griveneſcos*; Alphonſini *Labia*; alii *brachia,* item *anteriores Vngulas.* Ipſe verò Cancer, qui, quòd retrò, & in transverſum gradiatur, Platoni, & Ariſtoni Philoſopho Sophiſtarum eſt ſymbolum, aliis, fortè quia cerebro caret, dementium, veteribus dicebatur *Nepa*; ut apud Plautum: de quo videatur Varro. Africum eſſe vocabulum oſtendit Feſtus, Afrorumque linguâ dici *Sidus,* quod *Cancer* appelletur. Sed potiùs Germanicum, vel Belgicum eſſe contendimus. **Een neep** enim Belgicâ linguâ idem ſignificat, ac noſtrum Germanicum ein knip/ hoc eſt, *vellicatio*; à kneipen/ vel **nypen** / *unguibus comprimere:* quod idem ferè ac krabben; unde kràbs. **Hy is genepen** dicunt Belgæ, quando quis vellicatus eſt. Et *vellicare* eſt proprium Cancrorum. Atque hinc *Nepa* propriè redditur Germanis ein kneiper/vel kneip-fiſch. Sed & *Nepam* pro *Scorpione* uſurpat Cicero uterque, Marcus, & Quintus; item Manilius, & Columella. Et Scorpiones, ſole ſignum cancri tranſeunte, ex cancris exanimatis in ſicco procreari, teſtis eſt Plinius H. N. l. 9, c. 30.

Dicitur autem Cancer à Iove in cœlum locatus, quòd Garamantida, Garamantis regis filiam, chelis ſuis apprehen-

henderit, vulnereque in calcaneum inflicto, Nympham Iovis concubitum ſugientem, retardaverit; ut eam Iupiter facili negotio apprehendere, ac comprimere poſſet. Vnde Virgilius 4 Æneidos:

Hic Ammone ſatus raptâ Garamantide *Nymphâ*, &c.

Ampelius tamen cenſet Cancrum, beneficio Iunonis, in cœlum eſſe receptum: quòd, juſſu Deæ, Herculem ad interficiendam Hydram Lernæam miſſum, ejus pedes, & crura vellicans, ac lanians, incommodiorem reddiderit, quàm ipſa Hydra: ubi tamen tandem ab Hercule ſit conculcatus. Quod itidem teſtatur Germanicus in ἀνεκδότοις:

Te *quoque fecundam meteret cùm cominùs Hydram*
Alcides, auſum morſu contingere, bello
ſidere donavit, Cancer, *Saturnia Iuno*
nunquam oblita ſui, nunquam ſecura novercæ.

Vnde nos aliquando ad Roſimundam luſimus:

Daß ich ſo mager bin/ iſt nicht vom vielen ſitzen/
und leſen bei der nacht. Du machſt es/ Du/ mein Licht;
weil du dich mir entziehſt. Das völlige geſicht
des Mohndes nährt den Krebs/ der bei dem ſcheine weidet/
und wan es abnimt/ auch des fleiſches abwachs leidet
im dunkeln ſeiner gruft. Brich über mir hervor
gleich als ein voller Mohnd dem/ der das Sonnen-rohr/
am Herkules/ verdient: ſo leb' ich auſſer leiden;
ſo wird mein angeſicht bei deinem glantz ſich weiden/
und in der fülle ſtehn.

Cancer enim nocte illuni, cùm ſcilicet luna decrevit, vel decreſcere incipit, in cavernas ſe recipit: unde uti admoto lumine rurſus elicitur; ſic quoque Lunâ iterum creſcente, evocatur, & ad pabula redit. Hinc tempore plenilunii pingueſcit, quòd totâ tunc nocte pabulari poſſit: decreſcente verò lumine latitans, fame maceratur.

Cæterùm credibiliùs videtur Cancrum, ut alii cenſent, inter ſidera in eum locum, ubi Sol quaſi retrorſum ferri cernitur, collocatum eſſe, quòd ipſe quoque obli-

obliquato gradu retrorſum tendere ſoleat : unde Ariſtophanes ἐν εἰρήνῃ :

Οὔποτε νικήσεις τὸν καρκίνον ὀρθὰ βαδίζειν·
Rectum iter ut carpat cancer, non viceris unquam.

Vbi mallem pro νικήσεις, legere ποιήσεις, hoc eſt, *efficies*, ſive *feceris*.

Sed & duo illi *Aſini* præſepio, quod meditullium ferè Cancri occupat, aſtantes, ille verſus boream, hic verſus auſtrum, pari propemodùm ratione inter ſidera ſunt tranſlati. Satyris enim, & Silvanis, Silenisque aſinis inſeſſis, Iovis in auxilium contra Gigantes venientibus, aſini umbrâ quadam perterriti, ſive,ut alii tradunt, magnitudinem, molemque Gigantum admirati, tantum rudendo ſonitum, ſtrepitumque excitârunt; ut ejus auxilio hoſtes formidabile quoddam monſtrum adverſus ſe adventâſſe ratos, vicerit, & in fugam verterit Iupiter. Atque ſic Aſini tantæ victoriæ Iovi cauſa exiſtentes, in cœlum recipi meruerunt.

Verùm hanc Aſinorum hiſtoriam, ſive potiùs fabulam Cæſar Germanicus paullò aliter refert: *Cum bellum*, inquit, *inter Gigantes, & Cœlites intercederet; illi à Libero, Vulcano, & Satyris, Aſinorum, quibus inſidebant, præſidio, victi ſunt. Atque hinc Aſini, cum præſepi, à Divis Cancri ſigno illati.*

Quidam unicum tantùm aſinum præſepio aſtare dicunt : quod etiam ex Theophraſto de ſignis futuræ ſerenitatis videre eſt, cum inquit: *Aſini præſepe, cùm purum ſplendidumque apparuerit, ſignum eſt futuræ ſerenitatis.*

Cæterùm hoc ſigno ſignificari volunt *Cancrum illum*, ut Latinè nonnullis vocatur, *Iuſtitiæ*, τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης; cujus mentionem ingerit Apoſtolus in Epiſtola ad Epheſ. c. 6, v. 14: *Præſepioque*, & *Aſinis* aſtantibus, Ieſu Chriſti recens nati *præſepe*, cum *aſino*, & *bove*, Luc. c. 2, v. 12.

V. LEO;

V. LEO; der Leue/ das Leuen-zeichen;

Cleonæus, *Nemeæus*, *Herculeius*, *primus* ſcilicet *Herculis labor*; Statio *Cleonæum ſidus*; aliis *Bacchi ſidus*; *Nemees terror*, *Nemees Alumnus*; Manilio *Iovis* & *Iunonis ſidus*: Ebraicè אַרְיֵה: Græcè Λέων, à λάω, *video*, quòd perſpicaci oculorum acie polleat, Homero Iliad. ο, v. 586, κατ' ἐξοχὴν, θὴρ, hoc eſt, *fera, bellua, animal*, & quidem *ſolare* Plutarcho: Arabicè *Aſit*, *Aſid*, vel *Aſida*, Schickardo *Aſedaton*, hoc eſt, *Leæna, Beſtia*, ſcilicet *Centauri*, in Globis; item *Alezet*, *Alaſit*, vel *Aleſit*, Schickardo *Alaſado*, id eſt, *Leo*: Peruanis *Puma*. Hic anteriori medietate ſuum proprium occupans locum, poſteriori verò Virginis, in Globo noſtro 36 inſignitur ſtellis; ac æſtum & calorem ſignificat: unde Aquarium, qui hiemis ſymbolum, Leoni, qui æſtatis, adverſum eſſe dicit Macrobius l. 1 Somn. Scip. c. 12. Meridianum pervagatur nocte mediâ, menſe Februario.

Poſtello conſtituitur ex 27 ſtellis, additis inſuper extra ſignum octo: Bayero autem ex 43; quarum 2, una cordis, & altera caudæ, primæ magnitudinis; duæ circa jugulum, & lumbos ſecundæ; 5 tertiæ; 13 quartæ; 7 quintæ; 14 ſexta per corpus, & pedes diſperſæ.

Cordis ſive *pectoris* in Leone ſtella, Martialis & Iovialis, Arabibus communiter vocatur *Kalbeleced*, Kalbeleceid, *Kalbelaſit*, *Calb-elez-id*, *Calb-eleſit*, in globo *Calb-alezet*, Schickardo *Kalbol aſadi*, id eſt, Καρδία Λέοντος, *Cor Leonis*; Chaldæis ἀρχὴ τῶν οὐρανίων; Græcis Βασιλισκὸς, id eſt, *Regulus*, fortè Βασιλικὸς, vel βασιλικὸς ἀστὴρ, Tuberoni *Regia*, aliis *Baſilica ſtella*: illa verò in extremo *caudæ* fulgens Saturnina, Veneroa & Mercurialis, Arabicè

bicè *Deneb eleced*, *Deneb alecid*, ſeu *aleſit*, vel *elaſit*; *Nebulaſit*, *Nebolaſit*, corruptè *Denebola*, pro *Denebolaſit*, *Deneb-elezid*, in Globo *Deneb-alezet*, Schickardo *Dhanbol-aſadi*, id eſt, *Cauda Leonis*, ἡ τοῦ λέοντος οὐρὰ; Græcis ἀλκαία, quia caudam quatiens leo, ſibi *robur* excitat.

Aſteriſmo autem huic, Sole permeante, calidiſſimo ac maximè ferventi nullum Signum, ac nomen convenientius videtur, quàm Leonis: quippe qui temperamenti eſt calidiſſimi, & ſicciſſimi, imò ignei; unde & Vulcano ignis artificialis Deo, & Cybeli ſive Veſtæ, tanquam itidem ignis Deæ, ſacer: quod ab acriori cordis æſtuatione promanat. Hinc maribus ob nimium ſæpe calorem coire non valentibus, leænæ cum pardis congreſſæ, leopardos, item cum pantheris, fœtum non jubatum, & cum hyenis, crocutas pariunt. Atque eâ quoque cauſâ eſſe ſuſpicor, quòd leo *animal ſolare*, utpote ſic ad ſolis naturam propiùs accedens, unde & Apollini pariter ac Herculi ſacer, nuncupetur. Quamquam Plutarcho videatur, id inde eſſe, quòd ſolæ leænæ inter quadrupedia aduncis unguibus prædita catulos videntes eniti ſoleant; ſive, ut aliis placet, quòd in aperto apertis oculis dormiat, ac ſomni, ob ſiccitatem, & calorem innatum, parciſſimus ſit; quare apud Ægyptios etiam vigilantiæ, ac cuſtodiæ ſymbolum erat, æquè ac Sol perpetuò vigilans. Qui tamen, præſertim Manethon ad Herodotum, perperam cenſebant leones nunquam dormire: nempe oculorum ſaltem ſplendore, & commotione caudæ inter dormiendum continuâ, qua vigilantium arguitur animus, perſuaſi. Incredibile enim eſt ullum animal perpetuâ uti vigiliâ. Et dormientibus, imò naſcentibus leonibus oculi eò aperti, quòd illos ob magnitudinem incumbente breviori palpebrarum pelle non poſſint obtegere. Iccircò nihil mirum, quòd glorioſiſſimus pariter ac bellicoſiſſimus ille Suecorum Heros CAROLVS GVSTAVVS hoc ſibi hieroglyphicum elegiſſe dicatur: quippe qui continuis ferè vigiliis, continuéque meditando, agendo, nec unquam procraſtinando ſolaris ac verè regii

hujus animalis naturam imitatus eſt. Ac in hoc ſecutus quaſi videtur exemplum Alexandri Magni, qui præter alia, quæ in principem præclara cadere poſſunt, etiam vigilantiſſimus fuit: unde & ſuſpicor imaginem ejus leonino ſpolio tectam in quodam numiſmate viſam: cujus altera facies Iovem habebat lævâ baculo innixum, ac dextrâ aquilam tenentem, cum epigraphe, ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΥ. Niſi potiùs fuerit, quòd per Caranum primum Macedoniæ regem ab Hercule Thebano duceret genus: cujus inſigne fuit, ut in ejus Signo videbimus, ſpolium leonis Nemeæi. Sanè leoninum nomen eidem Alexandro adeò gratum erat, ut urbem, quam in Ægypto ſomnio monitus condidit, Leontopolin vocarit: cui poſtea Alexandriæ nomen ſucceſſores ejus indiderunt.

Atque ex eo unà cognoſcimus, cur veteres, imprimis Ægyptii, ut traditum Theoni in Aratum, portis urbium, ædiumque tam profanarum, quàm ſacrarum veſtibulis leonum effigies adhibuerint; imò annulos illos ferreos ſive æreos cornices vulgò dictos, quibus oſtium pulſatur, capitibus leoninis, uti adhuc apud omnes gentes in uſu eſt, plerumque ornârint. Quin & apud eaſdem ferè receptum, ut canales, ſiphones, ac tubi, qui aquam tam fontanam, quàm pluvialem excipiunt, eandem per terebrata foramina ex capitibus ſive rictibus leoninis ad id opportuno loco præfixis, eructare videantur. Ac de capitibus iſtis conſtituendis, ritéque diſponendis fuſè ſatis egit Vitruvius. Verùm hæc canalibus & tubis affixa non vigilantiæ, ſive cuſtodiæ ſymbola ſunt; ſed aquarum redundantiæ: cùm Leo cœleſtis apud Ægyptios, à quibus, tanquam primis auctoribus, ea accepimus, aperire pariter ac claudere videretur aquarum cataractas. Sol enim in hoc ſignum ingreſſus, incrementum Nili, quod *Num*, quaſi dicas, *aquam novam* ſive *recentem*, vocârunt, adeóque diluvium excitat: quo aridum ac ſterile ſolum humectatum, ac pinguefactum, exutâ ſterilitate, miram, ſole ex eodem egreſſo, ac Nilo decreſcente, induit fertili-

tilitatem : ut in Eridani Signo pluribus demonſtraturi ſumus.

Cæterùm ob innatam, quam diximus, calidiſſimam ſiccitatem Leo adeò ſubtiles, ac generoſos fovere videtur ſpiritus, cum iracundia tamen conjunctos; ut ab Ægyptiis, aliiſque ad varia hieroglyphica adhibitus ſit. Quippe Leonis picturâ ſignificabant *dominium*, imò *regiam majeſtatem*; unde & rex dicitur omnium quadrupedum, æquè ac Aquila volatilium : item *magnanimitatem, fortitudinem, ferocitatem, corporis & animi robur*, quod Cicero in Officiis Leoni, æquè ac fraudem vulpeculæ, peculiare dixit; item *perſpicacitatem, calliditatem, caſtigationem, terrorem, excandeſcentiam, juſtitiam, injuriæ vindictam, furorem domitum*, item *indomitum, clementiam, gratum animum, erga parentem obſequium, religioſam formidinem*, ac ejuſmodi alia quamplura; quorum explicationem videre poteris apud Pierium Hieroglyphic. l. 1. Sanè cùm oculi Leonis, in quibus omnis ejus vis, ac majeſtas conſiſtere dicitur, prorſus ſicci ac ignei ſint, non eſt, quòd mireris illum ignem, teſte Æliano H. A. l. 6, c. 22, & l. 7, c. 6, ac igneum, albumque colorem refugere; imò facibus prætentis domari : quò reſpexit Homerus :

Καιόμεναί τε δέται, τὰς τρεῖ ἐσσύμενός περ· ---

Ardentesque faces, quas, quamvis ſæviat, horret.

Ignem enim ſubtilis ac igneus ille oculorum ſpiritus ferre non poteſt : uti & eadem de cauſa mappam albam; quia ſplendet, & oculis quaſi caliginem inducit. Hinc quoque extimeſcere dicitur cantum gallorum, non quòd gallus etiam ſolare ſit animal, ac, tanquam ſolis ortus, & horarum nuncius Menſi ſacer, ſolaris virtutis magis capax, ac ille; ut quibuſdam videtur : ſed quòd criſtam gerat rubentem & igneam; præſertim cùm albus pennarum color accedat. Nam gallum album maximè formidare teſtatur Ambroſius. Atque hinc ſuſpicor eſſe, quòd Græci Cecropis Athenarum conditoris animam, quam in leonem migrâſſe credebant, immolatis gallis gallinaceis, characteribusve qui-

buſdam ſubſcriptis, evocari ſibimetipſis perſuaderent: quos tamen Æneïus Euxitheus meritò irridet. Verùm audiamus quoque Lucretium:

— Gallorum in corpore quædam
ſemina, quæ, cùm ſunt oculis infuſa leonum,
pupillas interfodiunt, acremque dolorem
præbent, ut nequeant contra durare feroces. &c.

Idem Lucretius cauſam quoque furoris, ac iracundiæ leonis hanc profert:

Eſt etiam calor ille animo, quem ſumit in ira,
cùm ferveſcit, & ex oculis micat acriùs ardor.

Et paullò poſt:

Sed calidi plus eſt illis, quibus acria corda,
iracundaque mens facile efferveſcit in ira.
Quo genere imprimis vis eſt violenta leonum,
pectora qui fremitu rumpunt plerumque frementes,
nec capere irarum fluctus in pectore poſſunt.

Index autem excandeſcentiæ ejus præcipuus eſt agitatio caudæ: qua initio irarum terram flagellat, poſt increſcente furore terga etiam verberat. Vnde Catullus Galliambico in Attin:

Age, cæde terga caudâ: tua verbera pateant.
Face cuncta mugienti fremitu loca retonent.

Et videtur hoc fieri, cùm anima eorum vehementiùs movetur, ac caudâ quaſi robur ſuum incitat ac exerit: quod itidem obſervamus in equis, cùm aures arrigunt. Hinc quoque caudam leoninam à robore, quod Græcis ἀλκὴ, ac in ea maximè conſiſtit, iidem dixere ἀλκαίαν; ut ſupra indicavimus. Atque ſic, occultâ ſatis diu animi quaſi dormientis ferociâ, pedetentim exerit vires ſuas, donec tandem cum impetu incomparabili hoſtem adoriatur: ut dictum Valerii Maximi huc optimè quadrare poſſit, cùm inquit: *Vegeta & ſtrenua ingenia, quò plus receſſus ſumunt, eò vehementiores impetus edunt.* Quod æquè ex parte applicari poterit & ſomno, & imbellitati catulorum: qui ſimul ac nati ſunt, tribus diebus, & tribus noctibus dormire dicuntur, donec patris rugitu, tanquam incitamento ad virtutis indolem,

ex-

expergefacti, & validiores redditi, quod elapſo menſe ſecundo demum fieri ſolet, erumpant, ac aliis formidinem incutere aſſueſcant.

Innata verò Leonibus videtur terroris illa incutiendi potentia & actus, cùm vel ſolo aſpectu alios attonitos conſternent: imò etiam horrendo rugitu, ſive mugitu; ut Virgilio vocem eorum exprimere placuit: quos tamen Mancinus, uti & Volaterranus, quoque *fremere* dixit, ſed fortè iratos; quomodo alii *frendere*, cùm dentes, corrugatâ inſimul fronte, ex iracundia concutiunt. Quo reſpectu Philippus Macedo, ſive, ut alii malunt, Chabrias Athenienſium dux, haud ineptè dicere ſolitus eſt; *formidabiliorem eſſe Cervorum exercitum duce Leone, quàm Leonum, duce Cervo.* Quippe cervis timidus & deſpicatus, æquè ac horridus & truculentus Leonibus, innatus videtur aſpectus. Huc pertinet numiſma Auguſti Cæſaris; in quo validiſſimus Leo Cervum ſuperans, dentibus in armos affixis: fortè cuſum poſt Actiacam victoriam Apolline favente conſecutam; de qua Maro Æneid. l. 9:

Omnis Arabs, omnes verterunt terga Sabæi.

Atque hinc Agamemnon Mycenarum rex, Atrei, ſive, ut alii malunt, Pliſtonis filius, & Menelai frater, Græcorum omnium conſenſu imperator ad expeditionem Trojanam electus, Leonis picturam, teſte Pauſania, geſſit in clypeo: qui, Agamemnone à conjuge Clytemneſtra, Tyndarei & Ledæ filia, auxilio Ægyſthi, interfecto, in Olympiæ templo ſuſpenſus eſt, cùm hac epigraphe:

Οὗτος μὲν φόβος ἐστὶ βροτῶν, ὁ δ' ἔχων Ἀγαμέμνων.

Terror hic eſt hominum, quique hunc gerit, eſt Agamemnon.

Sed cauda Leonis mota, & criſpata, uti index eſt iracundiæ; ſic immota clementiam, ac manſuetum, tranquillumque ejuſdem indicat animum. Et clementia ejus ex eo apparet, quòd telo, aut ferro invaſus, ſed non vulneratus, invadentem correptum non laceret, ſed ſolummodò ſternat, & leviter quatiat. Vnde Ovidius:

Corpora magnanimo ſatis eſt proſtrâſſe leoni.

Exemplum de hoc legimus apud Albertum de venatore quodam; quem lanceâ leonem confodere tentantem, ſed fallente ictu, humi collapſum fera non vulneravit, ſed galeâ ſaltem compreſſâ perterritum dimiſit. Quò reſpexit fortè numiſma Severi Pii Auguſti; in quo mulier leoni exporrecto inſidens, manu alterâ haſtam terræ affixam tenebat, alterâ fulmen quaſi abjiciebat, non jaculandi geſtu, cum hac epigraphe, INDVLGENTIA AVG. IN CAR. Manſuetudo quoque ejus ex multis patet exemplis. Quippe jugo leones ſubjeciſſe dicitur Cybele Deorum mater. Vnde & currus ejus, pariter ac Solis, à leonibus trahi fingitur; ut teſtis eſt Virgilius Æneid. 3:

Et juncti currum Dominæ ſubiere Leones.

Quod tamen Diodorus eò factum putat, quia Cybele à leonibus ſit educata: & Varro in Curru Cybeleio, quòd, cùm terræ ſymbolum ſit leo, ac in remotiſſimis locis habitet, nulla inveniatur terræ pars, quæ non coli, & ſubigi poſſit. Idem Romæ primus fecit M. Antonius bello civili, cùm dimicatum eſſet in campis Pharſalicis, non ſine oſtento temporum generoſos ſpiritus jugum ſubituros ſignificante. Vnde Cicero in Epiſtolis ad Atticum, qui prodigium illud formidabat: *Tu Antonii Leones pertimeſcas, cave. Nihil eſt illo homine jucundius.*, &c. Antonium enim, quòd leones jugo ſubjecerit, & ad currum junxerit triumphalem, ſe ipſum jugo invidiæ ſubjeciſſe, imò imperioſi hominis crimine quaſi inſimulâſſe dixeris: quod ei etiam Cicero in Philippicis objicere videtur. Sanè Hanno Carthaginenſis qui omnium primus leonem manſuefeciſſe dicitur, ob id patriâ excedere juſſus eſt; quòd malè credi libertatem adeò artificis ingenii viro, cui in tantum ceſſiſſet etiam feritas, ut ignaras ſocietatis humanæ beluas demulceret, atque eâ cauſâ perſuaſurus, quicquid vellet, videretur. Quin & Heliogabalus exarmatos, ac ita edoctos habuit, ut ad ſecundas accumberent menſas. Auguſtus adeò cicuratos, ut cum leporibus luderent. Simile exemplum de leone, & ariete habes apud Martialem

Epigr.

Epigr. l. 9, e. 73. Beronices leo linguâ faciei adulabatur. Sic quoque adulabantur ingredientibus leones Templi Adonidis in regione Elimea. Et leo procumbens ad arborem, in quam ſe Elpis Samius fugâ receperat, hiatu, quo terruerat ante, & ejulatu, veluti precibus, miſerationem quærebat. Quippe morſu avidiore os inhæſerat dentibus: quod Elpis intuitus, rictum præbenti, ac ſe accommodanti extraxit: unde ille gratiam retulit, feras venatu captas aggerens. Simile ferè narratur de Leone illo, qui Mentori Syracuſano veſtigia lambens adulabatur, ut ſurculum in pede hærentem evelleret.

Contra vindicandi animus ejuſdem feræ ex eo conſpicitur, quòd vulnerata percuſſorem mirâ internoſcat obſervatione, & in quantâlibet appetat multitudine. Idipſum teſtatur apud Ælianum H. A. l. 2, c. 5, proprio exemplo juvenis ille in exercitu Iubæ Maurorum regis per deſerta Africæ proficiſcentis: quem leo, anno præcedente ab eo ſagittâ percuſſus, eâdem redeuntem tam violentiſſimo curſu aggreſſus eſt, ut ex media militum turba correptum, miſerum in modum dilaceraverit, nemine aliorum læſo. Quin & idem Ælianus ex Eudemo refert, Leonem, Vrſam, & Canem eodem contubernio educatos, pacatiſſimè aliquandiu convixiſſe; ſed cùm urſa impetu quodam percita, canem contubernalem dilacerâſſet, leonem tanquam violati hoſpitii ſcelere commotum, in urſam confeſtim proruiſſe, eâque pariter dilaceratâ, ultionem pro cane ſumſiſſe.

Imprimis autem pænas graviſſimas exigit à leæna in adulterio deprehenſa, pariter ac ab adulteris. Iccircò leæna culpam, & odorem ex congreſſu cum pardis, ſive pantheris contractum, fluvio abluit; aut adulterum comitatur. Ea enim ob inſignem calorem adeò petulanter laſciva deprehenditur, ut meretriculis optimum præbeat ſymbolum. Et petulantiæ hujus cauſâ Ezechiel Propheta Hieroſolymam vocat Leænam, ac Heliachim, qui in Ægyptum ductus eſt, ejus catulum, quaſi dicat ſpurium. Imò hinc quoque in tumulo Laidis famigera-

tiſſimæ meretricis, quod ante urbem Corinthum juxta Veneris erat templum, conſpiciebatur ſimulachrum leænæ, arietem fovens inter pedes priores: nempe quia aries inſignitè laſcivus.

Quòd verò in Scripturis modò Chriſtus, modò Diabolus, ut hoc quoque inveſtigemus, Leonis nomine notetur, hoc ita intelligendum cenſemus: nempe ut Chriſto attribuatur Leonis pars anterior ac ſuperior, tanquam cœleſtis, ac fortitudinis & regiæ dominationis ſymbolum; quod illum ex quatuor Evangeliſtis Leonis imagine inſignem digito quaſi monſtrâſſe, ait Irenæus: Diabolo autem poſterior & inferior, ut terrena, ac fugacitatis, inſidioſæque malitiæ hieroglyphicum.

Cæterùm Leonis imaginem, in memoriam Leonis Nemeæi omnium ferociſſimi ab Hercule Thebano ſuperati, Iunonis beneficio inter aſtra locatum eſſe fabulantur. Miſſus enim dicitur ab ipſa Iunone ad interitum Herculis, quem illa implacabili, ac prorſus novercali proſequebatur odio, in ſilvam Nemeæam, ſive regionem inter Argos, & Thebas ſitam: quam irruens in feras & homines, totam ferè vaſtabat. Iccircò Hercules illum primò ſagittis, ſed fruſtra, deinde clavâ Molorchi tum primùm adeptâ adoriens, ſive, ut aliis placet, prorſus inermis, juxta oppidum Cleonas, ubi armenta ſua laniabat, confecit. Et hoc eò fingi ſuſpicatur Heraclitus Ponticus, quòd Hercules furorem ex atra bile, qua laborabat, ortum, tandem ſuperaverit. Qui morbus leoni valdè familiaris; unde & catulos ſuos furore impotentiùs exardeſcens, diſcerpere dicitur; ut proditum Horo l. 2, c. 38. Eodem quoque furore, Iunone immittente, Herculem correptum fuiſſe, ac uſque adeò ſævire cœpiſſe, ut filios ex Megara ſuſceptos interemerit, ſive, ut alii malunt, in ignem conjecerit, traditum Ariſtophani, Apollodoro l. 2, ac multis aliis, imprimis autem Euripidi in Hercule furente, & Theocrito in Megara, quam ſic loquentem inducit:

Infelix, qui miſſilibus de munere Phœbi,
Sive ea Parcarum, vel Erynnios impia tela,

gnatis

gnatis ipſe ſuis Furiis agitatus, ademit
charam animam: ut domus ipſa cruore aſperſa nataret.
Hos ego confoſſos manibus cecidiſſe paternis
juſſa oculis ſpectare meis, miſerabile viſu.

Atque ob hanc quoque inſaniam ad inferos deſcendiſſe fictus eſt.

Illam verò de Leone Nemeæo fabulam paullò aliter enarrat Chryſermus rer. Peloponneſ. l. 2: ubi ait Junonem ſupplicio Herculem coërcere tentantem, in auxilium acciviſſe Lunam; quæ magicis artibus ciſtam ſpumâ impleverit: unde natus ſit hic Leo. Quem Iris poſtea in gremio ſtringens, in montem Opheltam, alii in Teumeſſum Bœotiæ, deportaverit: ubi ſtatim eodem die Apæſamptum dilaniâſſe refert Demodocus in reb. Heracl. Pellis ei erat nullo telo penetrabilis: quam, eo occiſo, Hercules unguibus detractam vice ſcuti geſtavit; ut Euripidi traditum loco adducto. Et Herculis exemplum ſecuti omnes ferè heroes, impoſterum pellibus pro ſcutis uſi ſunt: ut Theſeus, Argus, Ancæus, qui interfuit expeditioni Colchicæ, alii; ut eſt apud Apollodorum non uno in loco. Videatur quoque de hoc Signum Herculis; item Dionyſ. Halicarnaſſ. Antiqu. Rom. l. 1, & 2, Ptolemæus, Hephæſtion, Xenophon l. 2 de dictis & factis Socratis, & Ampelius in Libro memoriali.

Sed ſubſtituatur huic fabuloſo Leoni potiùs ille, quem David occidit, 1 Samuel. c. 17, v. 36: ſive etiam is, quem Simſon diſcerpſit; in cujus cadavere poſtea examen apum cum melle repertum; ut legere eſt Iudic. c. 14, v. 6, & 8.

VI. VIRGO; die Jungfrau / das Jungfer-zeichen;

Ceres, Spicifera Dea, Manilio *Virgo ſpicea munera geſtans*; Avieno *Iſis*; *Erigone* Virgilio, aliisque; *Atargatis, Dea Syria*; Poſidippo *Theſbia*;

aliis *Fortuna*, Iovis nutrix; item *Concordia*, *Pax Panda*, vel *Pantica*; Græcè εἰρήνης θεός: multis *Aſtræa*, *Themis*, *Iuſta*, rectius *Iuſtitia*; Græcè Arato ἡ δίκη: item ἡ παρθένος, vel παρθένος θεός, hoc eſt *Dea Virgo*: Arabicè *Eladari*, quod *Virginem* ſonat, *Sunbala*, Schickardo *Sunbalon*, id eſt, *ſpica*, στάχυς, denominando ſcilicet totum à parte (in Mappa enim Arabica pingitur *Manipulus ſpicarum*, vel *farraginis*, δέσμη τοῦ χόρτου, pro tota Virginis forma) aliis quibusdam *Adrenedeſa*; quod juxta Perſicum hujus Signi nomen, *Secdeidos de Darzama*, Latinè *Virgo munda puella* ſonat. Videatur Albumaſar lib. 6. Introductorii in ejus Aſtronomiam c. 2. Stellas complectitur in globo noſtro 33; denotatque ſterilitatem, & maturitatem frugum penè omnium. Media nocte in meridiano apparet ſub finem Martii, & ineuntem Aprilem.

Huic Signo Poſtellus intra 26 ſtellas tribuit, & ſex extra; Bayerus verò 42; quarum una in Spica, quam manu tenet, primæ magnitudinis; 5 tertiæ in perizomate, cingulo, axillâ, &c. 6 quartæ; 11 quintæ; 19 ſextæ, in capite, humero, brachiis, ſyrmate, & pedibus.

Virgo, quia *Signum* eſt *Iuſtitiæ*, ab altera habet *Libram*, ab altera *robur Leonis*. In meditullio *ſpicæ*, ſeu *ariſtæ*, quam manus ſiniſtra oſtendit, fulget notiſſima illa, quæ vulgò vocatur *Spica Virginis*, Arabicè *Azimon*, vel *Alzimon*, item *Azimech*, & *Alazel*, vel *Alaazel*, Ioſ. Scaligero conjunctim *Hazimeth-alhacel*, vel *alazel*, aliis *Elgazel*, hoc eſt, ἀπεακλυλίς, *fuſus*, τὸ νῆθρον; Hermeti *Alhaiſeth*, Schickardo *Huzimethon*, hoc eſt, *manipulus* vel *faſcis ariſtarum*; in Tabulis *Aſimech inermis*, ad diſtinctionem *Hazimeth*, *haſtilis Bootæ*; Latinè *Vindemitor*, ſeu *Vindemiator*; Græcè ἡ στάχυς, id eſt, *Spica*; Poſtello *Sunbeleh*. In extremitate verò alæ dextræ gerit προτρυγητήν, *Protrigeten*,

trigeten, ſeu Προτρυγητῆρα Proclo, & Columellæ, hoc eſt, ſtellam Iovialem, & Mercurialem *Antevindemiatorem,* ſive *Provindemiatorem*, vel *Prævindemiatricem*, tertii luminis, Vitruvio προτρυγητὸν, id eſt, *provindemiam majorem,* à deſignatione temporis vindemiæ dictam: Arabicè *Almucedie, Alaraph*; veriùs *Almuredin Alcalſt* appellitant.

Alboaſar Arabs primo Sphæræ Perſicæ Decano, ſive primis decem gradibus, *Virginem* adſcribit. *Virgo* nempe *pulchra, capillitio prolixo, duas ſpicas manu geſtans, reſidens in ſiliquaſtro, ſive ſolio auleato, lactans, & cibans Eum, in loco, cui nomen Ebræa: puerum dico, à quibusdam nationibus nominatum IHESVM, quem nos Græcè CHRISTVM dicimus.* Et hanc I. Picus pro ſymbolo cœleſti nativitatis Ieſu reputat. Videatur de hoc Rogerius Bachonus Opere 3, ubi Alboaſaris verba ab Hermanno Dalmata Latinè verſa citat.

Horoſcopus in hoc ſigno, & in eodem Mercurius, & Venus, & Mars pariliter collocati eloquentiſſimos facit: quales maximè eſſe decet qui *Iuſtitiæ,* ſive juri dicundo præſident. Et ejuſmodi Hermodori, & Demoſthenis fuiſſe genituram legimus.

Cæterùm hæc, ut Ciceronis utar verbis,

Spicum *illuſtre gerens ſpectanti corpore* Virgo,

variis inſignitur appellationibus. Nonnullis enim appellatur *Ceres*, quæ Saturni, & Rheæ ſive Opis eſt filia, ac frugum dea, die Zehr- oder Zehrungs-göttin; vel *terra frugifera.* Hinc Manilius:

Spicifera eſt Virgo Cereris:

Aliis dicitur *Iſis,* ab Ebræo אשה *Iſcha,* hoc eſt, *virgo,* ſive *virago*: cujus mentionem quoque fecimus ad Signum Tauri. Et hæc Ægyptiis φυσικῶς, non hiſtorικῶς, eadem eſt, ac *Ceres* Græcis, vel potiùs Romanis, & Germanis. Hinc Feſtus Avienus in Arati Phænomenis:

Aut Pelusiaci magis es Dea littoris Iſis,
digna tori conſors, & cura latrantis Anubis:
ſeu tu diva Ceres.

& clarius Cedrenus p. 24: *Sic &* Ceres *dicitur reperiſſe frumentum, & hordeum. Hæc eſt, quæ Iſidis nomine colitur ab*

ab Ægyptiis. Item Herodotus in Euterpe: Ἶσις δέ ἐστι, κατὰ τὴν Ἑλλήνων γλῶσσαν, Δημήτηρ· Iſis *verò ſecundùm linguam Græcorum eſt* Ceres. Ac Auguſtinus l. 8 de Civ. Dei, c. 27: *De Iſide, uxore Oſiris, Ægyptiâ Deâ, & de parentibus eorum, qui omnes reges fuiſſe ſcribuntur: quibus parentibus ſuis illa cum ſacrificaret, invenit hordei ſegetem, atque inde ſpicas marito regi, & ejus conſiliario Mercurio, demonſtravit: unde eandem &* Cererem *volunt.* Atque ut Ægyptiaca *Iſis* eadem eſt, ac *Ceres* Germanorum: ita eadem quoque eſt, ac illa Syrorum *Atergatis*, vel *Derceto*, ſive *Dea Syria*, cujus mentio facta in Piſcibus; eò quòd terram, imò omnem naturam Soli ſubjectam denotet. Quin & hinc quoque à quibuſdam ad *Virginis Signum* refertur, cùm ea ſpicas teneat: ut teſtatur Cæſius Baſſus in Germanici tralationem Arateam; & Nigidius, qui addit: *Quidam verò* Fortunam (Virginem eſſe cenſent,) *pro eo, quòd ſine capite aſtris infertur*; vel, ut Hyginus habet, *quòd caput ejus nimium obſcurum videtur.* Atqui ſine capite pingebatur Ægyptiis *Iuſtitia*, cum palma in manu ſiniſtra: ut tradit Alex. Aphrodiſæus. Eſſe verò *Cererem*, vel *Iſidem* magis, quàm *Fortunam*, inde liquet, quòd ſpicam manu teneat: ut teſtis eſt idem modò dictus Avienus, cùm inquit:

--- *Sic nam fragrat* ariſta,
& ſeu Siriaco torretur Spica *calore*
protentata manu: *ſeu quæ pernicibus alis* &c.

Quin & nonnullis eſt *Erigone:* quæ non Ægiſthi, & Clytemneſtræ, ut quidam, hanc cum illa ejuſdem nominis confundentes, autumant; ſed Icarii filia, cujus mentionem quoque fecimus ad ſignum Heniochi, & Canis. Hæc auditâ patris morte, quem Attici paſtores, ut indicat Lucianus in Nigrino, vino inebriati interfecerant, ſeipſam laqueo ſuſpendit; Deorumque commiſeratione, ob pietatem erga patrem, in cœlum translata, Virginis nomen, & locum obtinuit, teſte Hygino fab. 226. Vnde Ovidius Metamorph. 10:

— *Primus tegis,* Icare, *vultus,*
Erigoneque *pio ſacrata parentis amore.*

& Virgilius lib. 1 Georgicorum:

Quà locus Erigonen *inter, Chelasque ſequentes:*

Hîc incidit mihi in memoriam Orphei præceptum: *Cavendum eſt, ne Lunâ Virginis Signum præcurrente, vites plantentur.* Quos Virgo eò averſari dicitur, quòd vinum ſit omnis nequitiæ fomentum; ſive potiùs, quòd Erigones patrem à vino inebriatis interfectum recordetur.

Præterea quoque *Theſpiam* in Virginis ſignum mutatam tradit Poſidippus libro de Diis, & Heroibus. Ea autem filia erat Aſopi Thebani, & Metopes Ladone prognatæ: cui Apollo tria munera conceſſiſſe dicitur: ſcilicet ut civitas Bœotiæ juxta montem Heliconem de ejus nomine diceretur; ut in Virginem cœleſtem converteretur; denique ut vaticinia edere poſſet.

Sed receptiori opinione dicitur *Aſtræa*; item *Themis.* Fuit autem *Aſtræa,* Aſtræi Arcadiæ regis, (quidam ſcribunt Titani fratris Saturni) & Auroræ, ſive, ut Heſiodus, & alii volunt, *Iovis,* ac *Themidis* Cœlo, & Terrâ prognatæ filia, ob æquitatem ſuam *Iuſtitia* dicta. Quæ aureo illo ſeculo è cœlis in terram migrâſſe; & tandem, in ſubſequenti cupreo, & ferreo, vitiis hominum creſcentibus offenſa, in cœlum iterum ſubvolâſſe fingitur. Vnde in Octav. Seneca:

Neglecta terras fugit, & mores feros
hominum, & cruentâ cæde pollutas manus.
Aſtræa Virgo, *ſiderum magnum decus.*

Item Ovidius Metam. 1:

— *&* Virgo *cæde madentes*
ultima cœleſtûm terras Aſtræa *reliquit.*

Recepta autem dicitur Aſtræa in cœlum, quòd leges à ſe conditas, ut teſtamentum, hominibus reliquerit: vel quòd impiis Patris, fratrumque reſtiterit auſibus; qui montes montibus ſuperimponentes, cœlum expugnare, Iovemque è ſede ſua exturbare conati ſint. Et caput nubibus velatum videtur; quia ſolum Deum intuens, juſtitiam adminiſtrat. Iudex enim, ne minis, aut precibus ab æquo dimoveatur, oculos claudat, & aures, ac ſolo Deo leges dictitanti pateat oportet. Hinc

Athe-

Athenis in Areopago, reus velato capite; ne Iudicum moveat affectus, cauſam dicere jubebatur.

Attamen & ſunt, qui *Aſtrææ*, ſive *Iuſtitiæ*, & *Cereris* memoriâ hîc, ut videtur, extinctâ, Virginem repræſentant imagine *Concordiæ*, ſive *Pacis*. Talem efformavit in Arateis Germanici illuſtris Hugo Grotius; & in veteri MSS· Hygini ſui Comelinus: ubi manu dextrâ *olivam*, ſiniſtrâ *caduceum* oſtendit. Bayerus autem utrumque, ſcilicet *Pacis*, & *Cereris* numen conjunctim repræſentare volens, in Vranometria ſua Virginis dextra indidit *olivam*, ſiniſtræ verò *ariſtam cum culmo evulſam*. Eadem vocabatur *Panda*, & *Pantica*: de qua Gloſſ. Philoxeni: *Panda*, εἰρήνης θεός. Et apud Arnobium l. 4 legas, *quòd Tito Tatio Capitolinum ut capiat collem*, viam pandere, *atque aperire permiſſum eſſet*, *Deam* Pandam *eſſe appellatam*, *vel* Panticam. At in Capitolio, juxta ædem Iunonis Monetæ, *Concordiæ* erat templum; ut *Pacis* foro proximum. Aliis tamen placet *Pandam* eſſe *Cererem*; ut videre eſt apud Varronem l. 1 de vita populi Romani, ubi inquit: *Hanc Deam Ælius putat eſſe* Cererem: *ſed quòd in aſylum qui confugiſſet, panis daretur, eſſe nomen fictum à* pane dando pandere, *quod eſt* aperire.

Denique quòd Virginem hanc quidam appellent *Fortunam*, non præſtantiorem video cauſam, quàm quòd *Iupiter cum Iunone in gremio Fortunæ mammam apprehenderit*: ut Cicero teſtatur l. 2 de Divinatione. Atque eâ cauſâ Altricis Deæ nomen, æquè ac Iſis, ſive Ceres, meruiſſe videtur: apud Stoicos imprimis, quibus & eadem eſt ac divitiarum Dea; ſcilicet quatenus divitias, quas exinde *fortunas* dicunt, largitur. Imò fortè non aliunde eſt, quòd Bupalus, qui Fortunæ ſimulachrum omnium primus effinxit, Amaltheæ cornu ejus indiderit dextræ: ut traditum Pauſaniæ in Meſſeniacis. Videatur & de hoc Arnobius l. 3 adverſ. gentes; ubi inter alia hæc ſcribit: *Cæſius & ipſe aſſequens* Fortunam *arbitratur*, *&* Cererem, *& Genium Iovialem, ac Palem; ſed non illam feminam, quam vulgaritas accepit: ſed maſculini neſcio quem miniſtrum Iovis, ac villicum.*

Quid

Quid multis? Cùm Virgo cœleſtis & Aſtrææ, ſive Iuſtitiæ, & Cereris, h. e. Deæ frumentorum ſit ſymbolum; quid impedit, quò minus credamus illam unà eſſe ſymbolum, ſive ſignum Pacis, ac Fortunæ: quia Fortunâ favente, Paceque florente, etiam floret Iuſtitia, ſive legum obſervantia, ac viceverſâ; imò his tribus florentibus, inſimul floret, ſi non ſemper actu, tamen potentiâ, ipſa Ceres, hoc eſt, agricultura, ac frumentatio. Atque ſic in unum numen coalere, & confluere quaſi videmus has quatuor Deas *Fortunam, Pacem* ſive *Concordiam, Iuſtitiam, & Cererem.* Quippe Ceres ſua munera, ſuasque fruges fundere, ac ritè diſtribuere non poteſt, ſi Fortuna non adſit, ſi Pax ſive Concordia homines deſtituat, ſi denique leges non obſerventur. Atque hinc eſt, quòd Ovidius l. 5 Metamorph. de Cerere ſcribat:

Prima Ceres unco glebam dimovit aratro;
prima dedit fruges, alimentaque mitia terris:
prima dedit leges. *Cereris ſunt omnia munus.*

Ac Cicero Actione 7 in C. Verrem de Cerere, & Proſerpina ſcribens, in hæc denique erumpat verba: *A quibus initia vitæ, atque victus, legum, morum, manſuetudinis, humanitatis exempla hominibus, & civitatibus data, ac diſpertita eſſe dicuntur.* Imò non alia de cauſa *terram* ipſam vocat *juſtiſſimam* Virgilius in primo Georgicorum:

Fundit humo facilem victum juſtiſſima tellus.

Vbi *Aſtræa*, & *Ceres* in unum quaſi numen conjunctæ videntur.

Verùm nos pro omnibus iſtis vanis, ac merè fictitiis nominibus, potiùs vera ex ipſis ſacris literis eligamus, & aut ſubſtituamus Chilionis viduam illam Moabiticam *Ruth*, quæ cum Socru ſua Naëmi in Iudæam profecta, in agro Boaſii, futuri mariti, ariſtas collegit: aut, ſi mavis, ipſam benedictam, & perpetuam *Virginem MARIAM*, Chriſti Salvatoris Matrem, Luc. 1. 28, &c.

VII. LI-

VII. LIBRA; die Wage/ die Wag-ſchale/ das Wagegeſtirn;

Ciceroni *Iugum*; Ampelio *Mochos*; Manilio *Vulcani ſidus*, aliis *Veneris*; *Chelæ*, Scorpionis ſcilicet, olim hucusque produci ſolitæ, *Noctipares*, Arato Φαέων ἐπιδευέες luminum indigæ: Ebraicè מאזנים, *librile cum trutina*: Græcè Ζυγὸς, Σταθμὸς, Στατὴρ, Λίτρα, Χηλή: Arabicè *Almiſan*, *Mizan*, *Mizin*, Schickardo *Midſanon*, id eſt, *bilanx*; quibuſdam *Azubene*, vel *Acubene*, quod tamen magis Signo ♋ convenit. Atque hinc Lanx ejus ſeptentrionalis juxta Scaligerum Arabicè vocatur *Zubeneſchemali*, Schickardo *Zubenos-ſemali*, id eſt, *Scorpii Chela ſiniſtra*; Græcè χηλὴ βόρειος: auſtrina autem *Zubenelgenubi*, Schickardo *Zubenol-genubi*, id eſt, *Scorpii chela dextra*, *ſive meridionalis*, Græcé χηλὴ νότιος: quod Bayerus planè invertit. Meridianum mediâ nocte occupat hoc Signum, ineunte Majo: & decem tantummodo ſtellas in Globo noſtro complectens, deſignat æquitatem, ſive naturæ æquilibrium; eò quòd tempus æquinoctii auctumnalis limes eſt inter apparentem, & latentem naturæ partum, hoc eſt, inter tempus naſcentium, nempe ver & æſtatem, & denaſcentium, nempe auctumnum & hiemem.

Poſtellus Libræ 8 *ſtellas aſſignat intra, & extra novem: Bayerus autem* 15; *quarum una in lance, & altera in Scapo, ſive librili ſecundæ magnitudinis; tertia tertiæ; octo quartæ; duæ quintæ, & rurſus duæ ſextæ, hinc inde conſpicuæ.*

Hoc Signum Libra videtur dictum, quia Sol in eo exi-

exiſtens, dies & noctes quaſi trutinat, & æquilibrium, hoc eſt, æquinoctiale Auctumni tempus, ut Veris Aries, conſtituit. Hinc Virgilius 1 Georgicorum:

Libra *die, ſomnique pares ubi fecerit horas,*
& medium luci, atque umbris jam dividet orbem,
exercete, viri, tauros.

& Manilius:

Libra, Ariesque *parem reddunt noctemque, diemque.*

Eſt autem *Libra* in Globis noſtris Signum inanimans; cui in veteri aſtrotheſia addebatur *Libripens*; fortè *Mochos*: qui primus libræ pondus invenit; ideoque in numerum ſtellarum receptus, Libraque, ſive potiùs Libripens appellatus videtur. Alii à Virgine, fortè cùm ea ſignum ſit Iuſtitiæ, geſtari volunt: ut Kalendaria ambo ruſtica Romana. Quin & adulatores Poëtæ Imperatori Auguſto à Vulcano fabricatam, & inter aſtra numeratam in manus tradunt: & id quidem propterea, quòd, anno ordinato, Auguſti natalis in principium Libræ inciderit; ut Scaliger in Manilium annotavit: ſive, ut Berſmannus ait ad Virgilii librum 1 Georgicorum, quòd Signum hoc horâ natali Auguſti in medio cœli fuerit, oriente Capricorno. Virgilii verò Auguſtum alloquentis verſus ſunt hi:

Anne novum tardis ſidus Te *menſibus addas:*
quà locus Erigonen *inter,* Chelasque *ſequentes*
panditur: ipſe tibi jam brachia contrahit ardens
Scorpius, *& cœli juſtâ plus parte relinquit.*

Iccircò miror Ioannem Micrælium in Manuductione ſua ad Globi cœleſtis & terreſtris uſum, hæc verba protuliſſe: *Scorpius vocatur Arato* Fera magna, μέγα θηρίον, *quia per duo Signa olim chelas extendit, quas Virgilius l. 1 Georg. finxit contractas*; *ut* Stella Iulii Cæſaris *eo loco reciperetur, ubi jam pingitur Libra.* Sed confundit *Stellam Auguſti Cæſaris,* cum *Cometa*; qui poſt *Iulii Cæſaris* mortem in Chelarum Scorpii, ſive Libræ partibus apparuit; ac Iulii Cæſaris animam eſſe creditus eſt. Vnde Ovidius Metamorph. l. 15:

Hìc tamen (Æſculapius) acceſſit delubris advena noſtris.

F Cæſar

Cæſar in urbe ſuâ Deus eſt : quem Marte, togâque
præcipuum, non bella magis finita triumphis ,
resque domi geſtæ, properataque gloria rerum ,
in ſidus *vertêre* novum, ſtellamque comantem ,
quàm ſua Progenies. ---

Ludis enim , quos primò conſecratos ei edidit *hæres Auguſtus* , ſtella illa crinita per ſeptem dies continuos fulſit : ut traditum Suetonio Tranquillo in Cæſare l. 1, cap. ultimo. Videatur de hoc quoque & Voſſius de Idololatria l. 3 , pag. 774. Conſtat autem Libra , præ cæteris , duabus claris , quæ *Lances* appellantur , ut ſupra diximus.

Verùm ad hoc Libræ Signum non incongruè quoque referre poſſumus illud *Tekel* , ſive *Trutinam* Belſazarum explorantem : de quo videatur Daniel cap. 5 , v. 27.

VIII. SCORPIUS ; der Schorpion ;

Scorpio, Marco, & Quinto Ciceroni *Nepa* ; Manilio *Martis ſidus* : Ebraicè עַקְרָב : Græcè Σκορπίος, Arato Μέγα Θηρίον, hoc eſt, *Fera magna*, Manilio ὀπισθοβάμων, i. e. *retrogradus* : Arabicè *Hacrab* , *Alatrab* , rectiùs *Alacrab* , Schickardo *Alacrabo*. Hinc chelæ ejus Arabibus propriè vocantur *Zuben-hacrabi* , ſive etiam aliter *Zuben elakrabi*, & *Zubenelgenubi* , ad differentiam *Zuben Eſſartani* , hoc eſt , *chelarum cancri*. Stellas autem complectitur hoc ſignum , quod mediâ nocte in meridiano ſiſtitur Majo deficiente , & emergente Iunio, in globo noſtro 23 aëris infectionem, morbosque peſtiferos , item dolos , & inſidias denotantes.

Iuxta Poſtellum in ipſo Signo 22 *reperiuntur ſtellæ* , *& extra illud* 3 : *Bayerus autem numerat* 29 ; *quarum una primæ magnitudinis* , *cor* ; *rurſus una ſecundæ frontem* ; *novem tertiæ* ; 10 *quartæ* ; *&* 8 *quintæ, chelas, & caudam, imò adhuc aliæ parvulæ pedes occupant.*

Cor

Cor Scorpionis Græcis quibuſdam dicitur ὁ ἀντάρης, quod Sophocli *Veſpertilionem* ſignificat; aliis ἀντάρης, hoc eſt, quaſi *Martis vicarius*, & Heſychio *Tyrannus*, ob violentiam Martialem cum Ioviali mixtam; item *Inſidiator*, quia quem Scorpius cœleſtis naſcentem excepit, Ambroſio ipſo ex Aſtrologorum ſententia teſte, ejuſmodi homo, imò & percuſſor evadit: atque eâ cauſâ Scorpius terreſtris, qui hujus ſigni naturam imitatur, inſidiarum eſt ſymbolum; unde Sophocles in Captivis:

Ἐν παντὶ γὰρ τε σκόρπιος φρουρεῖ λίθῳ.

& Nicander in Theriacis:

Σκορπίος ἀσπειδὴς ὀλίγῳ ὑπὸ λᾶϊ λοχήσας·

Scorpius inſidias parva ſub caute tetendit.

Præterea Tabulis eſt *Tendens ad rapinam*: Arabibus *Kalb elakrab*, ſive *Kalbalacrab*, Schickardo *Calbolacrabi*, hoc eſt, *Cor Scorpii.*

Cauda verò *Scorpionis*, Græcis eſt τὸ Κέντρον τοῦ σκορπίου, hoc eſt, *Centrum Scorpii*; Arabicè *Alaſcha*, id eſt, *arcuatio caudæ*, aliter *Leſchat*, ſive potiùs *Leſath*, Schickardo *Laſchaton*, id eſt, *ictus*, non *morſus*, ſive *aculeus ſcorpii*; aliis *Schomlek*, Scaligero *Moſchlec*, i. e. *flexus, illaqueatio, arcuatio caudæ*: Ebraicè עֲקִיצָה. Atque ſic dicitur ſtella, quæ caudam occupat.

Chelæ ſuccedunt in partem Libræ: unde Libra Scorpionem dicitur attrahere; *Chelarumque* etiam nomine *Librâ* intelligitur. Libra enim, & Scorpio unum olim erant Signum: & hinc eſt, quòd Scorpionem Aratus Μέγα θηρίον, das Groſʒe tier, vocaverit: imò Ovidius de illo ipſo dixerit:

Porrigit in ſpacium Signorum membra duorum.

Scorpius autem inter ſidera relatus fertur; quòd talum Orionis Hyriei & Coloniæ, Heſiodo & Tzetzi Brylles, Pherecidi & Apollodoro Euryales filii viribus ſuis nimium fidentis, & jactantis nullam eſſe feram, quam non conficeret, graviſſimè percuſſerit: idque juſſu Dianæ factum ajunt, aliis nimium ſibimet ipſis confidentibus in perpetuum exemplum. Ampelius tamen ſcribit, quòd Diana *Scorpium*, ejus juſſu, in monte

inſulæ Chiûs Pelenæo ad Orionis perniciem natum, ill Deam inter venandum ſtuprare conanti ipſa ſuppoſuerit, quo vitâ privaretur. Et eâ quoque privatum prodidit Euphorion. Quod Horatius ſagittâ factum fuiſſe canit Carminum l. 3:

— Et integræ
tentator Orion *Dianæ*
Virgineâ domitus ſagittâ.

Sed plura de hoc ad Signum Orionis.

Verum enimverò ſub hoc Signo etiam intelligi poterit ille *Scorpius*, quem Rehabeamus, ut populum eò graviùs puniret, flagellis afflixit; quemadmodùm legere eſt 1 Reg. c. 12, v. 11.

IX. SAGITTARIUS; der Schütze/ das Schützen-geſtirn;

Arcitenens; *Centaurus*, *Taurus*; *Croton*, ſive *Crotus*; *Chiron*, *Phillyrides* ſive *Philirides*; *Eumenes*; *Semivir*; Capellæ *Telum*, *Sagitta arcui applicata*, Arato *Arcus*, *Theſſalicæ Sagittæ*, in Mappa *Pharetra*; Manilio *Dianæ ſidus*; Græcè Thucididi, & Xenophonti Τοξότυς, id eſt, *Sagittarius*, item Arato, & Oppiano Τοξὀτὴϱ, *arcitenens*, Arato ῥύτωϱ τόξυ, id eſt, *tractor ſagittæ*, βελοκϱάτωϱ, id eſt, *Sagittipotens* Ciceroni, Arato ἱππότης, h. e. *Eques*: Ebraicè קשת: Arabicè *Elkuſu*, *Elkauſu*, *Elkuſchu*, Schickardo *Alkavvſo*, id eſt, *Arcus Sagittarii*. Meridianum permeat nocte mediâ, circa diſceſſum Iunii, & ingreſſum Iulii: comprehenditque in globo noſtro 32 ſtellas caliditatem, & ſiccitatem ſignificantes.

Poſtellus hoc Signum 31 *abſolvit ſtellis*; *Tycho Brahæus* 14, *ſcilicet Ovidium ſecutus, qui Faſtor.* 5 *ſic canit:*

Nona dies aderat, cùm tu, juſtiſſime Chiron,

bi

bis ſeptem ſtellis corpora cinctus eras:

Bayerus verò itidem, ac Globus noſter, 32; quarum duæ primæ magnitudinis in dextro pede; 8 tertiæ; 9 quartæ; 8 quintæ; 5 ſextæ, in capite, collo, ἐφαπτίδι, ſagittâ, arcu, manu, & pedibus conſpiciuntur. Eſt autem ἐφαπτὶς H. Grotio injectum quoddam ſuperhumerale, purpurei coloris, militibus, ac venatoribus uſitatum.

Arabes loco Sagittarii *Pharetram* tantummodò ponunt; quia humanas facies non pingere ſolent. Hinc etiam dicitur à quibuſdam *Arcus*, *Sagitta arcui applicata*, &c. ut ſupra. Hic autem Sagittarius non eſt *fictitius* ille *Puer*, *qui*, ut Miſoponerus eum depingit, *aureâ cæſarie ambroſiæ veluti guttis ſaturâ decorus, nativum & roſæ puræ, quam & inſidioſa Cupidinis mater cruore ſuo tinxit, mixtum pulchrâ facie ſplendorem referens, blandis oculorum nictibus amabilem riſum comitantibus, amorem ſpirat, ac omnes Charitatum amores extinguit; imò ſagittâ valde parvâ, aureâque armatus, corpuſculo prorſus denudato incedit.* Quippe in globo noſtro, ut Anthropophagus quidam, truculento vultu, arcu minaci, & ferreo, ac quaſi trabali telo exitium minitans, chlamydatusque figuratur. Chlamydem autem illam aſteriſmi vocant ἐφαπτίδα; quo brachium pugnaturi, ſive cum feris congreſſuri olim involvebant. Suſpendebatur enim nodo è collo, inſtar paludamenti Romani, hoc unò diſcrepans, quòd brevior eſſet. Videatur de hoc Pollux, & Athenæus de equitibus; item Lazarus Baifius de re veſtiaria l. 1, c. 11.

Cæterùm de hoc *Sagittario* variæ ſunt opiniones. Quidam memorant illum eſſe *Chironem* Centaurum Saturno in equum mutato, ac Philyrâ ſive Phillyrâ Oceani filiâ, teſte Apollonio l. 2 Argonaut. & Ovidio Metamorph. l. 6, prognatum. Vnde etiam apud eundem Apollonium l. 1 Φιλλυρίδης appellatur: &, ut reliqui Centauri, biformis, hoc eſt, parte ſuperiore homo, inferiore equus fingitur: ut ad Centauri ſignum, quod adi, fuſiùs dicturi ſumus. Saturnus autem ille, ſive ut aliis quoque dicitur, Neptunus Theſſalicus, fuit rex Lariſſæ in Theſſalia, & vero nomine vocabatur Ixion; quomodo Suidas, qui Chironem Ixionis filium dixit,

 indi-

indicare videtur. Hic primus artem equeſtrem docuiſſe fertur gentem ſuam ; unde ad Græcorum alios ſe illa diffuderit. Et hinc quoque nomen Neptuni, non quidem illud, quod latiùs patet, & maris ſimul negotium comprehendit ; ſed Ποσειδῶνος ἱππίου, ut Ariſtophanes in Nubibus vocat, hoc eſt, *Neptuni equeſtris*, quem Romani *Conſum* dixere, cum aliis, qui arte equeſtri excellebant, in continenti principibus, adeptus eſt. Vnde etiam hujus ludi ſolemnes à Romulo inſtituti, teſte Livio l. 1, & Varrone l. 5 de Lingua Latina, *Conſualia* ; illius verò, nempe, ut diſtinctim dicitur, Ποσειδῶνος Σεισίχθονος, *Neptuni terram quatientis*, hoc eſt, θαλασσοκρατοῦντος, *ejus, qui maris haberet imperium*, *Neptunalia* dicebantur. Quorum ſolemnitas diverſa diverſis quoque menſibus celebrabatur : nempe Neptunaliorum menſe Martio, Conſualiorum Auguſto ; ut Plutarchi Romulus contra Servium ad 8 Æneïdos, aliosque perperam ea confundentes teſtatur. Videatur de hoc quoque Tertullianus de ſpectacul. l. 5 ; item Dionyſius l. 1, & Diodorus l. 5. Sanè Neptunus ille, quem primum in Theſſalia equum exhibuiſſe ex Ariſtophane in l. 1 Georgic. annotavit Valerius Probus, non alius fuit, ſi ad hiſtoriam referatur, quàm Saturnus ſive rex Theſſalus *Ixion*. Imò ea ipſa res Poëtis occaſionem præbuit, ut Saturnum cum Philyra in inſula Philyreide concumbentem, interventu uxoris, in equum mutatum amorem ſuum occuluiſſe fingerent : quomodo fecit Apollonius Argonaut. l. 2, & Virgilius, cujus verba ad Signum Equulei videbimus. Nempe quia equo, quem primus exhibuerat, ſive condocefecerat, conſcenſo fugam capeſſerat.

Quòd attinet Chironem : ille, prodente Pauſania in Laconicis, & Staphylo Rer. Theſſaliæ l. 3, præceptor conſtitutus dicitur Achilli à patre Peleo Æaci, & nymphæ Daidis filio, fratreque Telamonis, ac Phoci : idque propter ejus bonitatem, ac juſtitiam, qua ætatis ſuæ homines omnes longè ſuperaverit ; ut teſtis eſt Euripides in Iphigenia. Sed non præceptor ſolùm fuit

Achil-

Achillis ; verùm etiam omnium pœnè ſui temporis Græciæ Principum, ac Heroum : ut Herculis, Iaſonis ; imò ipſius Æſculapii Medicorum principis. Quippe qui medicus, ac chirurgus, medendi artem eos imprimis docuit. Quòd empiricus fuerit, hoc eſt, longâ rerum experientiâ herbarum vires, & medicamenta invenerit, idipſum teſtatur Pindarus Nem. & Pyth. ode 3, item Plinius l. 7. Hinc quoque nomen herbæ ; quam à Chirone Centauro quod ad vires primùm inventam, Græci dixere κεντταύριον, *Centaureum*, ut eſt apud Dioſcoridem l. 3, c. 8 ; ſive κενταύρειον, & κενταυρεῖαν βοτάνην, hoc eſt, *centauream herbam* : quod Germani originem vocabuli ignorantes, malè tauſend-gulden-kraut reddidere. Nam ad literam, ut vulgò dicitur, rectiùs reddidiſſent Stachel-reiters-kraut, ſive Ochſen-treibers-kraut : quia compoſitum eſt ex Græco κεντᾷν, *pungere, ſtimulare*, & ταῦρος, *taurus* ; non autem, ut illi putârunt, ex Latino *centum*, tauſend, & *aurea*, vel *aureum*, gülden : ut ad ſignum Centauri pleniùs parebit. Quin & idem non ſolùm herbis, ſed etiam citharâ, cujus pulſandæ mirificè expertus dicitur, nonnullos ſedavit morbos : ut Boëtius in Muſicis, & Staphylus loco memorato prodidere. Cæterùm Chiron ille ſagittâ Herculis veneno Hydræ Lernææ tinctâ, teſte Cratino, & Acuſilao, ex improviſo læſus, ac brevi poſt vitâ functus, unà cum ſagitta tranſlatus dicitur in cœlum : ubi juxta Capricornum Sagittarii efficit Signum. Vnde Virgilius de Signis Zodiaci ſcribens :

Armatuſque arcu Chiron, *& corniger Hircus*, &c.

Et Ovidius Faſtor. l. 5 :

Nocte minus quartâ promet ſua ſidera Chiron
Semi-vir, & flavi corpora miſtus equi.

Verùm nonnulli contendentes Chironem potiùs efficere illud Signum, quod *Centauri* nomine in globis repræſentatur, affirmare conantur hunc Sagittarium, ut habes apud Hyginum, eſſe *Minotaurum* ex Paſiphaë, Solis & Perſeidis filia, natum : cum qua, abſente viro, ſive, ut nonnulli vocant, fratre, Minoë II, Creten-

ſium rege, Taurus, qui Servio Minois Notarius creditus, aliis exercitus Præfectus, in domo Dædali lignea, ut vaccam, quam ad id feciſſe fingitur, ligneam interpretor, concubuerat: adeò ut occaſionem dederit fabulæ, qua Paſiphaë rem habuiſſe dicitur cum invento Dædali tauro. Atque hinc nota Dædali in Siciliam ad Cocalum regem fuga; & Minois Dædalum perſequentis in eandem adventus. Idipſum quoque, præter Pauſaniam in Atticis, Achaicis, & Bœoticis, Lucianum in dial. de Aſtrol. Ovidium, Greg. Gemiſtum Rer. Græc. l. 1, aliosque, innuit Maro Æneid. l. 6; ubi de Labyrintho, Dædali è ſtirpe Metionidarum regia oriundi invento, agens, ſic ſcribit:

Hîc crudelis amor Tauri, ſuppoſtaque furto
Paſiphaë, miſtumque genus, prolesque biformis
Minotaurus *ineſt, Veneris monumenta nefandæ.*
Hic labor ille domus, & inexplicabilis error.

Alii tamen ſuſpicantur Paſiphaën in amorem Tauri incidiſſe fictam; quòd, cùm Dædalum de ſtellis loquentem audiviſſet, in amorem ſcientiæ aſtrorum, imprimis autem Tauri inter aſtra collocati, inciderit: ut pluribus indicat Lucianus loco jam memorato. Ejus autem filius, nomine ex duobus compoſito, vocabatur *Minotaurus*; quia, cùm ex Tauro adultero diceretur natus, filius tamen Minois vulgo creditus eſt. Vnde & *biformis*, ſcilicet alterâ parte homo, alterâ taurus fingebatur; ut eſt apud Ovidium in Ariadna:

Nec tua mactâſſet nodoſo ſtipite, Theſeu,
dextera parte virum, dextera parte bovem.

De hoc adeatur quoque Signum Coronæ Septentrionalis, & Herculis; item Voſſius in Theologia Gentili l. 1, pag. 117.

Alii denique nominant *Crotonem*; qui ex nutrice Muſarum natus, inque Muſarum conſortio in monte Helicone vivens, brevi temporis ſpacio excellentiſſimus Poëta ſit factus; imò in ſilva Bœotica ex equo venatum poſtea exercens, venator peritiſſimus. Vnde mutatus in ſemihominem, & ſemiequum, Muſarum precibus à Iove in cœlum translatus fertur. Verùm

Verùm miſſis his Poëtarum nugis, ſubſtituere in ejus locum juvat veram hiſtoriam ex ſacro Codice depromtam. Atque ſic hoc Signo potiùs intelligamus *Iſmaëlem*, Hagar ancillæ Abrahami filium, quem optimum in eremo Pharan venatorem evaſiſſe teſtatum reliquit Moſes Geneſ. cap. 21, v. 20.

X. CAPRICORNVS; der Bok/ ſive Steinbok;

quibuſdam *Capra*, *Amalthea*; Manilio *Caper*, *Imbrifer*, *Gelidus*, Virgilio *Corniger Hircus*, *Æquoris Hircus*, Poëtis *Neptunia Proles*, *Pelagi procella*; item *Pan*, *Ægipan*; aliis *Signum Hiemale* & *Ianuale*, ac *Altera Solis porta*; Manilio *Veſtæ ſidus*: Græcè αἰγόκερως, *Ægocerus*, Nonno ἀθαλπὴς, i. e. *caloris expers*: Ebraicè גְּדִי; item *Aſaſel*: *Alcantarus*: Arabicè *Algedi*, Schickardo *Algedio*; quod *Caprum*, ſive *Capricornum* ſignificat. Meridianum circa medium noctis pervagatur, ſub finem Iulii, & inito Auguſto: ſtellasque complectitur in globo noſtro 27, pluvias, & frigiditatem denotantes.

Poſtellus numerat 28; *Bayerus vero* 29; *nempe quatuor tertiæ magnitudinis, in cornu ſequente, fronte, & eductione caudæ, quarum antecedens Arabicè* Denebalgedi, *Schickardo* Dhanbolgædii, *i. e.* Cauda Capri *dicta*, ♃ & ♄, *Cardano* ♂ & ♀ *naturam participat; porrò unam quartæ; 7 quintæ, & 17 ſextæ hinc inde per totum corpus ſparſas.*

Signum hoc vocatur *hiemale*; quia Sol in eo conſiſtens, longiſſimè à nobis receſſit, adeò ut hiemis impetum minùs impedire valeat: item *Ianuale*, ſive *altera Solis porta*; quia cum primo quadrat menſe, Iano univerſitatis parenti dicato; vel quòd januam Sol receſſu ſuo hiemi quaſi aperiat, ejusque ingreſſum admittat; ſive

quòd idem in hoc Signo inſtar capræ, quæ paſcendo ſemper altum petit, ab imis in altum remeet. Duos enim Tropicos illos Signiferum ſecantes duas Portas vocârunt: per quas creditum vulgò fuit animas è cœlo in terras deſcendere, & rurſum aſcendere. Cancer autem putabatur hominum porta; Capricornus Deorum: quòd per illum deſcendant animæ ad mortales; per hunc rurſus aſcendant ad immortalitatem. Hinc Pythagoras Ditis imperium à Circulo lacteo incipere credidit; quòd animæ inde lapſæ à ſuperis receſſerint in corpora mortalia. Animæ verò, quamdiu in Cancro hæreant, nondum à ſuperis receſſiſſe: ſed cùm ad Leonem pervenerint, in corpora defluere, ac vitæ exordium auſpicari dicebantur.

Eſt autem *Capricornus* Signum δίμορφον, καὶ διφυὲς, Veſtæ matri Saturni, ſive potiùs, ut alii malunt, filiæ ejus Veſtæ, quam nonnulli quoque Rheam dixere, ut alio loco videbimus, tanquam ejus Præſidi, dicatum. Nam pars *caper* eſt, pars *piſcis*; cujus ultima cauda, ſive caudæ faſtigium, & eductio, Græcis πάρουρον dicitur. Hunc Auguſtus Imperator habuit horoſcopantem: unde & in Nummis argenteis, & æreis apud Adol. Occonem pag. 42, & Roſſinum l. 2 Antiquitatum Romanarum fol. 45, *Signum Auguſti natale* vocatur. Quod itidem affirmat Germanicus Cæſar in ἀνεκδότοις, de Capricorno loquens:

> *Hic*, Auguſte, *tuum genitali corpore numen*
> *attonitas inter gentes, patriamque paventem*
> *in cœlum tulit, & maternis intulit aſtris.*

Videatur de hoc quoque Scaliger in Manilium pag. 147; item Suetonius in Auguſto, Cauſſinus de Symbolica Ægyptiorum Sapientia, pag. 110, & Bayerus in Vranometria.

Cæterùm *Capricornum*, quoad dimidiam partem imaginem eſſe dicunt illius *Capræ*, quæ Poëtis *Amalthea* vocatur: cujus lacte duæ Nymphæ, Adraſtea, & Ida, Meliſſei regis Cretenſis, ut quidam volunt, filiæ, Iovem ex Rhea recens natum, metu patris Saturni infantes devorare

rare ſoliti, in monte Inſulæ Cretæ Ida, vel Dicte occultantes, nutriverint: ut auctor eſt Hermogenes in libro de Phrygia. Iupiter enim hujus beneficii memor, jam adultus, inter aſtra Amaltheam collocaverit; Cornu ejus altero, tanquam officii præmio, nutricibus ſuis conceſſo. Quippe magnam, Xantho teſte in Reb. Ætolic. ei addiderat virtutem: unde & *Cornu copiæ* vocatur. De hoc vide ſis Palæphat. in libello περὶ μύθων, ſive ἀπίστων ἱστοριῶν. Pelle autem ſcuti vice, quod Græcè *Ægis*, ab ἀιξ, hoc eſt, *capra*, ipſe uſus dicitur. Hinc Virgilius l. 8 Æneidos:

— — *Arcades ipſum*
credunt ſe vidiſſe Iovem, cùm ſæpè nigrantem
Ægida *concuteret dextrâ, nymbosque cieret.*

Vide ſis quid de ea diximus ad ſignum Aurigæ.

Quòd autem Capricornus pingatur formâ ſemipiſcis, variæ ſunt opiniones. Vnicam tantùm, & magis apparentem ex fabularum reconditoriis depromtam, hìc recenſebimus. Convivantibus aliquando Iove, Mercurio, Dianâ, Pane, & aliis ejuſmodi plurimis Diis in Ægypto, Typhoëus ſive Typhon, Terræ & Erebi, juxta Heſiodum, ſive, ut aliis placet, Titani fratris Saturni filius, Gigantum crudeliſſimus, interventu ſuo repentino, quibuſdam convivis tantum incuſſit timorem, ut alii in hanc, alii in illam ſe tranſmutaverint formam. Apollo induit ſpeciem Gruis, Mercurius alterius cujuſdam avis, & ita conſequenter reliqui Dii, uſque ad Panem Mercurii, Homero teſte, & Penelopes filium, paſtorum, venatorum, atque adeò, ut Orpheus cenſet, totius Naturæ Deum. Qui in flumen proximum Nilum ſe conjiciens, ab anteriore corporis parte capræ, à poſteriore ſerpentis, ſive piſcis formam aſſumſit, atque ſic crudelitatem Gigantis evitavit. Sed quia formâ ſuâ mirabili ingentem riſum per totum excitaverat cœlum, Iupiter ejus ſic transformati imaginem, in perpetuam rei memoriam, juxta Sagittarium, poſtea inter aſtra locavit. Meminit quoque hujus fabulæ Ampelius, ſed rebus geſtis paullulùm immutatis. *Quò tempore*, inquit, *Python*

ſpeluncas incolens in monte Tauri, Ægyptum profectus eſt ad bellum, Pan *ſe in capræ figuram convertit. Igitur dii, poſtquam Pythonem dignâ pœnâ affecerunt,* Pana *aſtrorum memoriâ decorârunt.*

Sed juvat ad hoc ſignum potiùs applicare *Caprum* illum *conciliatorem Aſaſel*, quem Aaron omnibus populi Iſraëlitici peccatis *onuſtum*, in eremum abegit; de quo legere eſt Levit. cap. 16, v. 8, 20, 21, & 22.

XI. AQVARIVS; Der Waſſerman / Tränker / Becher-diener / Mund-ſchenke; Sündfluhts-man;

Iunonis aſtrum; ***Deucalion***; ***Ariſtæus***; ***Ganymedes***, ***Puer Iliacus***, Ovidio ***Idæus***, ***Iovis Cynædus*** ſive ***Catamitus***, ***Iovis Pincerna*** ſive ***Pocillator***; Hygino *Cecrops*; *Fuſor aquæ*, *Amphora*, Apiano *Hydridurus*, Palingenio *Hydrochoos*, Horatio *aquæ Tyrannus*; Ægyptiis *Monius*: Ebraicè דְּלִי: Græcè ὑδροχόος; Arabicè *Edeleu*, *Aldalu*, Schickardo *Addelwu*, hoc eſt, *Situla*, ſcilicet *Aquarii*; Græcis ἡ κάλπις, ſive κάλπη; item ὑδραγώγιον, i. e. *aquarium*, Theoni οἰνοχοεῖον, *urna*, dictus, eò quòd humiditatem deſignet, & inducat. Meridianum mediâ nocte tenet circa finem Auguſti, & principium Septembris; ſtellaſque comprehendit in globo noſtro 42: ex quibus illa Mercurialis & Saturnina, in termino fuſionis aquæ, ante os Piſcis, Poſtello Arabicè *Fomelhaut*, aliis *Fomahant*, rectiùs *Phomol-chuti*; Arato, & Proclo Græcè ὕδωρ, aliis ἔκχυσις, id eſt, *effuſio*, Arato χύσις ὕδατος ἔνθα καὶ ἔνθα σκιδναμένου vocatur: & alia in tibiâ ſiniſtrâ, nonnullis dextrâ,

trâ,

trâ, quæ Venerea & Saturnina, Arabicè *Sc.ˡeat*, id eſt *crus*, à *fulciendo*; rectiùs tamen Schickardo *Saidon*.

Poſtellus, extra ſignum tribus ſuperadditis, intra totidem numerat ſtellas; Bayerus autem 41; *nempe quatuor tertiæ, quibus continetur* Saidon; *7 quartæ; 23 quintæ; & 7 ſextæ magnitudinis, in corpore, urna, & procedente ex illa fluxu conſpicuus.*

In Calendario Romano Ruſtico ſculptus eſt *Iuvenis humeris urnam bajulans.* Arabibus autem eſt *Mulus clitellatus cum duobus doliis.* At in noſtro Globo pingitur *Iuvenis planè nudus, qui dextrâ manu tenet urnam, ex qua profluit* diluvium; unde Pontanus:

Hinc tener humentes reſupinat Aquarius *undas.*

Siniſtrâ verò *oſtendit* mantellum, *ſive mappam abſterſoriam*; quæ Græcis dicitur φανόλης μανδύη, χειρόμακτρον λάσιον, hoc eſt, *ſindon*, ſive *linteum hirſutum ad abſtergendas manus*, ὠμόλινον, quod Hippocrati, & Galeno eſt *linum crudum*; item ἱμάτιον, συςρεμματίον τι περὶ χειρὸς. Et hinc eſt, quòd hoc Signum à quibuſdam in quatuor particulares conſtellationes dividatur, nempe in *Aquarium*, *Mantellum*, *Vrnam*, & *Profuſionem aquæ.*

Cæterum *Aquarius* à Nigidio vocatur *Deucalion Theſſalus*: qui cum uxore Pyrrha maximo cataclyſmo relictus in monte Ætna, demum propter reparatum genus humanum, inter aſtra ſit relatus. Eſt autem hic fictitius *Deucalion,* quem vulgò Iovis ex Iodamâ filium fuiſſe fabulantur, φυσικῶς, nullus alius, quàm *Noah*, ſub illa fabula latens: de quo legatur Moſes Geneſ. c. 8, v. 4, &c.

Aliis eſt *Ganymedes*, Iovis ille Phrygii, ſeu potiùs Tantali Phrygiæ & Paphlagoniæ regis Pocillator, & Pincerna, Trois Dardaniorum regis, Dardani nepotis, teſte Homero Iliad. l. 20, & Oroſio l. 1, c. 12, filius, ac Ili, qui Ilium, ſive Trojam condidit, & Aſſarici proavi Æneæ frater. Quem cùm dictus Iupiter ob eximiam

miam pulchritudinem deperiret, ab aquila, hoc eſt, quod Epiphanio viſum, *nave*, cujus inſigne *aquila*, vel *celeritate aquilinâ*, raptum, dum in Troadis monte Ida, aliis in Harpagia luco, venatur, in cœlum, nempe ſuam Phrygiæ aulam, portari juſſit,

cum Dîs ut tranſigat ævum;

canente Apollonio l. 3. Argonaut. Et tum *Aquarii* nomen nactus dicitur; quòd ſtans ad Iovis cyathum, cyathiſſans, ac nectar, ſive aquas fundens, Hebes Iovis ex Iunone filiæ, ac Herculis in cœlum recepti poſtea uxoris à munere, ob lapſum inconſideratum ac pudendum, remotæ, locum ſuppleret. De hoc teſtatur Virgilius Æneïd. lib. 3, & 5.

Dilectuſque Iovi puer. —
Intextuſque Puer *frondoſa* regius *Ida*
veloces jaculo cervos, curſuque fatigat
acer, anhelanti ſimilis: quem præpes ab Ida
ſublimem pedibus rapuit Iovis armiger uncis.

Item Ovidius l. 10 Metamorph.

Rex ſuperûm quondam Phrygii Ganymedis *amore*
arſit, &c.

Echemenes tamen Cyprius tradidit à Minoë Cretenſium rege ad concubitum raptum Ganymedem. Et Xenophon in Sympoſio, proprer animi potiùs, quàm corporis, pulchritudinem in cœlum aſcitum ſuſpicatur. Hinc Cicero l. 1 Diſceptationum Tuſcul. *Nec Homerum audio, qui Ganymedem à Diis raptum ait, propter formam, ut Iovi pocula miniſtraret. Non juſta cauſa, cur Laomedonti tanta fieret injuria.* Sed fallitur Tullius, ſi per *Laomedontem*, Ganymedis patrem intelligit; ut hunc locum in Mythologia ſua accipere videtur Natalis Comes, cùm *Ganymedem Laomedontis filium* expreſſe dixerit, pag. 140, & alibi. Laomedon enim eſt Trois, unde *Troas*, & *Troja* dicta, ex filio Ilo nepos, & Ganymedis amitinus; Priami verò pater, ac Hectoris, & Alexandri ſive Paridis, qui rapuit Helenam, avus. At ego cenſeo, Ciceronem per *Laomedontem* minimè intellexiſſe *patrem Ganymedis*; qui Tros erat: ſed *amitinum*, qui Laomedon, Ili

Ili fratris Ganymedis filius, fortè eductus in patrui Ganymedis, qui fratrum minimus, conſortio, eoque illius intimus. Vt Cicero rectè dixerit, eo raptu Laomedonti Ganymedis amiciſſimo maximam fieri injuriam: quippe quo conjunctiſſimi disjuncti. Imò hinc quoque unà ad ſolatium conſanguineorum, Ganymedes in cœlum receptus, ac inter aſtra conſtitutus fingebatur. Sed plura de hoc dicemus ad ſignum Aquilæ, & Antinoi.

Denique quibuſdam, ut eſt apud Hyginum Poët. Aſtron. l. 2, in *Aquarium* poſt mortem converſus dicitur *Cecrops*, cognomento Διφυὴς, hoc eſt, *biformis*: qui ex Ægypto profectus, Athenas condidit, ac primus inibi regnavit: ut ex Charide conſtat. De quo vide ſis quid ad ſignum Geminorum, & Aurigæ diximus.

Verùm commodiſſimè huic Signo applicari poteſt *Moſes*: qui revera Aquilegis, ſive Aquarii meruit nomen; cùm non ſolùm virgâ ſuâ miraculoſâ aquas Maris Erythræi, ſive rubri feriens, inque duas quaſi diffindens partes, populum Iſraëliticum ſicco pede tranſire fecerit, ut traditum Exod. c. 14, v. 21, & 22; imò in monte Horeb, & in ſolitudine Sin, eâdem virgâ vivam ex petra eduxerit aquam, ut ibidem legimus c. 17, v. 16, & Num. c. 20, v. 11: ſed etiam ipſe ex aquis, juſſu filiæ Pharaonis regiæ Thermuthis, ut Atrapanus, Ioſephus, & Suidas vocant, extractus ſit. Vnde & Orpheo eſt ὑδρογενὴς, quaſi dicas *aquigena*; imò ſui ipſius teſtimonio Exod. c. 2, v. 10, dictus מֹשֶׁה *Moſche*, à משה, hoc eſt, *extraxit*; non autem, ut Flav. Ioſephus à Græcis, quibus Μωυσῆς ſcribitur, deceptus, credidit, ex Syriaco μῶ, *aqua*; unde fortè *Monius*, uti ab Ægyptiis dictum ait Aben-Eſra; & ὕσης, hoc eſt, *ſervatus*. Quod inſuper etiam de *Ioanne Baptiſta* dicendum: ſive, ſi fortè magis arridet, de *Noëmanno*; qui ſe aquis Iordani lavans, ex elephantiaſi convaluit; ut ex 2. Reg. c. 5. v. 14. conſtat.

XII. PI-

XII. PISCES; Die Fiſche;

Piſcis Gemellus, *Notius* & *boreus*, *Piſces Bambycii Hierapolitani*, *Dii Syri*; *Proles Dercia*, Cteſiæ Δερκετὼ, Theoni Δέρκις, *Dercis*, Δέρκη, *Derce*, *Derceto*, vel aliis *Dercetis*, &, quod idem eſt, *Atergatis*; item *Phacetis*, quam & *Facelitim* dicunt, Veneris filia, *Dea Syria*; *Dione* Veneris mater; *Vrania*; *Venus Syria cum Cupidine*; *Venus cum Adone*; *Dagon*; *Ichiguen*, forte *Ichthye*, filius Atergatidis Xantho; Manilio *Neptuni ſidus*: Ebraicè דגים; Græcè Τὼ ἰχθύε, ὁ ἰχθὺς νότιος, καὶ βόρειος; Διώνη; Οὐρανία; Arabicè *Elſemtha*, *Samch*, *Haut*, *Elhaut*, non *Elhautaine*, h. e. *piſces*; quia Arabes piſcem boreum cum Andromedæ aſteriſmo commiſcent, & piſcis auſtralior non, ut in aſteriſmis Græcis, vinculo, quod Ciceroni *nodus cæleſtis*, Ptolemæo λίνον dicitur, cum altero piſce borealiore, quem Chaldæi χελιδονίαν vocant, vinctus eſt: ſed cum Ceto. Conſtat autem uterque Piſcis in globo noſtro 36 ſtellis; & denotat frigiditatem, & humiditatem ſimul: totoque ferè Septembri, & Octobri meridiano circumfunditur nocte mediâ.

Poſtellus numerat 34 *ſtellas intra*, *& extra ſignum* 4; *Bayerus verò* 37; *quarum una tertiæ magnitudinis in* nodo vinculi; 6 *quartæ*; 19 *quintæ*; *&* 11 *ſextæ*; *in* utroque piſce, *&* vinculo *deprehenduntur*.

Piſces ſunt ſignum aquoſi Ianuarii, quo tempore ex latibulis ſuis rurſus aſcendunt. Alter dicitur *auſtrinus*, Ciceroni *auſtralis*, Germanici Interpreti *Magnus*; ille ſcilicet ſub Pegaſo: alter ſub Andromeda *Borealis*,

Chal-

Chaldæis *Piſcis Hirundinis*, ut ſupra diximus; ſuntque duplici faſciâ, alterâ auſtrali, alterâ ſeptentrionali, colligati. Qui piſcibus his orientibus naſcuntur, aut erunt gemelli, aut gemelliparæ; ut Aſtrologis obſervatum. Gemellas enim, aut gemelliparas creare putantur omnia Signa δίσωμα, hoc eſt, ex duobus corporibus conſtantia.

Recepti autem dicuntur in cœlum, ut Hyginus ex Diogenete refert, hac imprimis ratione. Typhoëus ſive Typhon Terræ, ac Tartari vel Erebi, Heſiodo teſte, filius, qui Titanum, ſive Gigantum crudeliſſimus, Deorumque inimicus ac perſecutor acerrimus, cujus mentionem quoque fecimus in ſigno Capricorni, apparebat aliquando *Veneri* ex improviſo in ripa fluvii Syriæ Euphratis, quò ſe cum filiolo ſuo *Cupidine*, hunc hoſtem ferociſſimum fugiens, illa receperat. Is autem erat monſtrum horribile viſu. Quippe ex humeris centum capita draconum eminebant: crura maximis viperarum ſpiris obſita; corpus totum pennis tectum; crines è capite promiſſi ac impexi, barba prolixa, oculi ignei, ignis in ore multus; ut eum Poëtæ depingunt. Vnde Venus perterrita, ac metu conſternata, ſe cum filio ſuo in profluentem conjecit; ac in duos piſces, ut periculum eò meliùs vitarent, transformavit. Et de hoc apud Manilium Aſtronomic. l. 4 hæc habes:

Scilicet in piſcem *ſeſe* Cytherea *novavit*,
cum Babyloniacas ſubmerſa profugit in undas
anguipedem alatis humeris Typhona furentem;
inſeruitque ſuos ſquamoſis piſcibus ignes.
Nec ſolus fuerit geminis ſub piſcibus ortus.
Frater *erit, dulciſve* Soror, Materve *duorum.*

Quippe τὸ ὕψωμα, hoc eſt, *exaltatio* Veneris eſt in Piſcibus, ſigno humifico; uti ejus ταπείνωμα, id eſt, *humiliatio* in Virgine ſigno ſterili. Hinc ait Manilius ortum ſub Piſcibus non ſolum futurum, ſed geminum: quod etiam modò attigimus.

Itaque hi Piſces, quorum formam Venus aſſumſerat, ἀποθέωσιν meruiſſe, ac Veneris, Cupidiniſque nomen

accepiſſe videntur; ut ex Ovidii libro 2 Faſtorum, & loco Manilii adducto fuſius cognoſcere quis poteſt. Eſt autem μυθολόγημα Chaldæorum, & Syrorum; apud quos, cùm crederent ex Aqua, & Aëre naturam rerum imprimis conſtare, Aër Columbæ figurâ, Piſcis verò Aqua, & *Venus*, cujus dextræ Philoſtratus quoque piſcem indidit, colebatur; & hæc quidem ſub nomine vel *Dagonis*, vel *Dercetûs*, vel *Atargatidis*. Atque

Inde nefas ducunt genus hoc imponere menſis,
Ne violent timidi piſcibus *ora* Syri,

teſte Ovidio loco memorato. Sed alii hanc fabulam de piſcium colendorum ratione paullò aliter narrant. Vt Germanici interpres: *Piſcis magnus,* inquit, *cujus nepotes* (Hygino *filii*) *dicuntur Piſces, qui in circulo Zodiaci conſtituti ſunt, fertur in aſtra collocatus, eò quòd decidens in Boeth ſtagno Phacetis* (aliis *Aphacetis*) *filia Veneris, in Piſcem ſit transfigurata; quam Syri Deam* (fortè legendum, *Syriam Deam*) *nominaverunt*: Ac poſtea: *Quidam autem dicunt, quòd de ſtagno filiam Veneris ſalvaverit.* Item Diodorus Siculus l. 11; ubi ſic ſcribit: *Eſt in Syria urbs Aſcalon, à qua non procul ingens, & profundus lacus piſcium copiâ abundans, & in vicinia illuſtris Deæ templum; quæ Syris* Derceto *vocatur, facie mulierem, & toto alias corpore piſcem referens; idque has ob cauſas accolarum hîc diſertiſſimi fabulantur; nempe Venerem ab eâ offenſam acrem adoleſcentis cujuſdam Syri in ſacrificantium turba haud inelegantis amorem* Deæ *injeciſſe.* Hanc autem *ſuſceptâ è complexu Syri filiâ* (nempe Semiramide) *ubi ejus puduit concubitus, adoleſcentem necâſſe, puellulâ in petricoſum quendam locum, ac deſertum,* (ubi columbarum vis nidularetur,) *expoſitâ; ubi occultè ſit educata,* (*& à columbis nutrita,* quod Lucianus addidit) *uſque dum eam domum ſuam receperit Simma, regiorum jumentorum magiſter, qui liberis carebat. Ipſam verò Deam poſtea pudore, ac mœrore compulſam, in lacum ſe abjeciſſe piſcoſum, & in piſcem transformatam*, (pro quo apud Theonem, Græcum Arati interpretem, legas, *à piſcibus eſſe ſervatam.*) *Hinc factum ut Syri etiamnum ab id genus animante abſtineant, deorumque ritu piſces colant.* Sed videatur

tur de hoc quoque Baſſus Cæſius in Aratum, & Artemidorus l. 1, c. 9. Verba modò memorati Theonis ſunt hæc: οἵτινες Δέρκιν, τῆς Ἀφροδίτης θυγατέρα, ἐμπεσοῦσαν εἰς θάλασσαν, ἔσωσαν. ὅθεν εἰς τιμὴν τῆς θεᾶς οἱ Σύροι ἰχθύων ἀπέχονται τούτων· *Hi* piſces *ſunt, qui* Dercin, *filiam Veneris, cadentem in mare, ſalvârunt* (tranſvexerunt.) *Vnde in honorem* Deæ, *Syri piſcium horum abſtinent eſu.* Ovidius tamen itidem innuit *eam credi in piſcem eſſe converſam,* dum 4 Metamorph. ſcribit:

— *Et dubia eſt, de te Babylonia narret*
Derceti, *quam verſâ ſquamis velantibus artus*
Stagna Palæſtini credant coluiſſe figurâ.

Athenæus l. 8. Dipnoſ. ex ſecundo Mnaſiæ de Aſia, commemorat, *Atergatin* reginam, teſte Antipatro Tarſenſe Stoico, libro περὶ δεισιδαιμονίας, *Syriam* vero nomine *Gatin* dictam, (quæ *Aſtartes* ſive *Europæ* creditur mater) durè rexiſſe; & edictum promulgâſſe, ne quis piſces ederet, ἄτερ Γάτιδος, *præter Gatidem*; unde poſtmodum *Atergatis* ſit dicta; quin & ut ſola piſcibus veſceretur, quicunque caperentur, ad ſe juſſiſſe deferri: indeque obtinere, ut adorantes Deam, aureos, & argenteos piſces offerant; ſacerdotes quoque ante ſimulachrum ejus, conſtituere piſces elixos, & aſſos, quos ipſi poſtea, in Deæ conſpectu, comedant. Quin & idem ibidem ex Xantho Lydo narrat, quòd regina hæc à Mopſo vate Lydo, Apollinis & Mantûs, ut fertur, filio, capta, & ob inſolentiam, injuriaſque multis illatas, tandem cum filio *Ichthye* (quod Græcis *piſcem* ſignificat) in lacu Aſcalonis ſit ſubmerſa, *& à piſcibus abſumpta.* Io. Tzetzes autem Chil. 9, c. 275 refert, *piſcem eam peperiſſe,* cum inquit:

Σύρων γραφαὶ δὲ λέγουσιν ἰχθὺν αὐτὴν γενέσθαι,
ὅθεν οὐδὲ ἐσθίουσι τινῶν ἰχθύων Σύροι.

Alii *ovo prognatam* tradunt: unde Dii Syrii Arnobio dicuntur *ovorum progenies.* Qua de re Ampelius ſic ſcribit: *Dicitur in Euphrate fluvio ovum piſcis in ora fluminis columba adſediſſe dies plurimos, & excluſiſſe Deam benignam, & miſericordem hominibus ad bonam vitam.* Et Cæſaris

Germanici interpres: *Nigidius hos piſces dicit in flumine Euphrate fuiſſe, & ibi* ovum *inveniſſe miræ magnitudinis: quod volventes ejecerunt in terram, atque ita* columbam *inſediſſe, & poſt aliquot dies excluſiſſe* Deam Syriam, *quæ dicitur* Venus. Sed hæc potiùs ad filiam *Semiramidem*, quàm ad matrem *Atergatin*, ſpectare videntur: ut ad ſignum Columbæ pluribus demonſtrabimus.

Atque ſic fabulari de iis, qui in aquis ſubmerſi, aut ſervati, aut à morte piſcis figurâ culti, veteres ſolent. Et Syros iccircò piſcibus abſtinere, præter Ovidium, Diodorum, & Tzetzem modò citatos, affirmat quoque Scholiaſtes Arateus; item Herodotus in Euterpe, Xenophon l. 1 de Expeditione Cyri, Artemidorus l. 1 Oneirocr. Clemens Alexandrinus in Protreptico, Phurnutus περὶ θεῶν, Hyginus fabula 197, Cicero in 3 de Nat. Deor. Iuvenalis, alii. Xenophontis verba de Chalo flumine loquentis hæc ſunt: Πλήρη ἰχθύων μεγάλων, καὶ πραέων, οὓς οἱ Σύροι θεοὺς ἐνόμιζον, καὶ ἀδικεῖν οὐκ εἴων, οὐδὲ τὰς περιστεράς. *plenum magnis, & manſuetis piſcibus, quos Syri pro diis habebant, neque violari patiebantur; ſicut nec columbas.* Timebant enim Syri, ſi piſcibus ejuſmodi veſcerentur, ne illis venter, aut aliud membrum intumeſceret; ut Menander apud Porphyrium l. 4. περὶ ἀποχῆς ἐμψύχων, luculentiſſimè teſtatur; uti & Plutarchus l. περὶ δεισιδαιμονίας, ubi ſic ſcribit: *Syriam Deam ſuperſtitioſi exiſtimant, ſi quis* μαινίδα, *&* ἀφύας *comedat, anteriora tibiarum arrodere, ulceribus corpus implere, & jecur colliquefacere.* Atque hinc *Deam Hieropolitanam*, ſive Συρίαν Θεὸν, ut Lucanus proprio ei dicato libro, & Plutarchus loco adducto, *Venerem in piſcem mutatam* vocant, in ſterquilinio ſe volutantes ſacco operti placabant, eique ſupplicabant, quò, ſicut tumorem immiſerit, ita tolleret quoque. Videatur de hoc illuſtris Salmaſius in Solini Polyhiſtora, p. 282.

Ex his non obſcurè patet, *Atergatin*, & *Deam Syriam*, ut κατ' ἐξοχὴν dicebatur, eandem eſſe divam; præſertim cùm Strabo l. 16, poſtquam de Euphrate locutus eſſet, ſubjungat: *Bambyca, quam etiam Edeſſam, & Hierapolin,*

lin, ſive Sacram Vrbem nuncupant. In qua colunt Deam Syriam, *quæ dicitur* Atargatis. Nec obſtat, quod Lucianus (quem Cl. Voſſius diverſitatem harum Divarum aſtruere annitens, l. 1 de Origine, & progreſſu Idololatriæ, allegat) cùm dixiſſet *Atergatin,* ſive *Decreto eſſe ſemimulierem, & ſemipiſcem,* ſubjungit: *Sed quæ eſt in Sacra civitate, tota eſt mulier.* Videatur de hoc Iſidorus Characenus in Stathmis Parthicis; nam & ipſa etiam in Parthia culta; & maximus ille Voſſius loco citato, & l.2, p. 612, 699, &c. Macrobius l. 1 Saturnal. c. 23 de hac ipſa agens Dea, ſic ſcribit: *Aſſyrii Deo, quem ſummum, maximumque venerantur,* Adad *nomen dederunt: ſubjungunt eidem Deam* Adargatin: *omnemque poteſtatem cunctarum rerum his duobus attribuunt, Solem, Terramque intelligentes.* Et mox: *Simulachrum* Adad *inſigne cernitur radiis inclinatis; quibus monſtratur vim cœli in radiis eſſe Solis, qui demittuntur in terram.* Adargatis *ſimulachrum ſurſum verſus reclinatis radiis inſigne eſt; monſtrando radiorum vi ſupernè miſſorum, enaſci quæcunque terra progenerat. Sub eodem ſimulachro ſpecies leonum ſunt, eâdem ratione terram monſtrantes, qua Phryges finxere matrem Deûm, id eſt, terram, leonibus vehi.* Sic *Atergatis* non ſolùm denotare videtur *Terram,* ſive *vim terræ generatricem,* ſed etiam *omnem Naturam Soli ſubjectam.* Atque ut *Atergatis* eadem eſt, ac *Venus*; ita numine *Adad* fortè adumbrabatur etiam *Ichthye,* ſive potiùs *Cupido,* vel etiam *Adonis: quem Venus,* id eſt, *Solem Terra,* ab *apro,* hoc eſt, *hieme,*

— *cui ſævior* apri
horret cana gelu facies —

ut verbis utar Ioviani Pontani, vel *Capricorno* occiſum, lugere dicitur. Hinc idem Pontanus in primo Vraniæ:

Ipſa Venus, *poſtquam lachrymæ effluxere, genisque*
defecit liquor, & capiti coma longa revulſa eſt,
ter menſem exanimis jacuit. vix denique quarto
lucem hauſit, vultus & adhuc ſuſpirat amatos.

Et deinde:

Ergo ubi Sol *imo victor convertit ab Auſtro,*
tum gravidos aperitque ſinus, & cæca relaxat

ſpiramenta, novas veniat quà ſuccus in herbas,
& tandem complexa ſuum lætatur Adonin.

Cæterùm hoc Divæ nomen ab auctoribus variè effertur. Crinitus l. 14 de honeſta diſcipl. c. 8, habet *Adagartis* : Phurnutus περὶ θεῶν, Ἀρτάγα. Verba ejus ſunt: *Videtur hæc* (*Rhea*, hoc eſt, ἔρα, ſive veterum Germanorum terræ numen *Erthum* apud Tacitum; unde forſan Syrorum *Ert-taga* vel *Ar*[illegible]*aga*, i. e. terræ & aquæ numen) *eſſe eadem, quæ apud Syros eſt Artaga.* Imò & *Atarga*; item *Athara*, ut habes apud Strabonem, & Hermolaum Barbarum, dicebatur. Quamquam Iunianus Juſtinus in Compendio, præferat *Arathis*, ſive *Ariathis*, vel, ut alii legunt, *Marathis*. Quæ ſimplex tantùm, nempe telluris, Hieropolitanum numen exprimere, & corrupta videntur ex *Atergatis*, vel *Atargatis*, vel potiùs ex *Aderdaga*, quod contractè effertur *Ærdaga* ſive *Ærd-daga*, hoc eſt, Germanicè ein Erd-fiſch; cùm Dea fuerit & Præſes telluris pariter ac maris. ארץ *æræts* enim Ebræis eſt *terra* ſive *tellus*, die [illegible]e, Belgicè aerde; & דג *dag*, *piſcis*. Atque ſic Phurnuti *Artaga* origini propius accedit, æquè ac Criniti *Adagartis*; in quo tamen dictiones ארץ, & דג, ex quibus integrum Divæ nomen conflatum eſt, tranſponuntur, ita ut ab inferiore parte, nempe *piſce*, qui *aquam* deſignat, incipiat, & in *terram*, quæ ſuperior, & hominis facie repræſentatur, deſinat.

Patet igitur nomen Simulachro inditum, prout duplex erat, nempe homo, & piſcis, adeoque duplex numen repræſentabat. Quam duplicem figuram, & virtutem ei auferunt, qui vocem *Atargatis* ex אדיר *addir*, hoc eſt, *magnus, potens, excellens*, & דג *dag*, id eſt, *piſcis*, conflatam ajunt; ut videre eſt apud Voſſium loco citato, & Schedium de Diis Germanis, pag. 125. Atque ſic ex duplici numine ſimplex efficiunt: ut apud Aſſyrios erat idolum *Dagon*; quod, teſte Helladio apud Photium cod. 279, cetaceâ pelle ſolummodò veſtitum erat: licet aliis ἀμφίβιον fuerit, humano capite, manibusque præditum; nempe Palæſtinis. Hinc Euſebius ex Beroſo: *Reliquum quidem corpus habuit piſcis: ſub capite verò*

aliud

aliud enatum caput deorſum ſub piſcis capite, & pedes ſimiles humanis, enatos verò ex piſcina cauda (adnatos enim ad caudam habebat pedes humanos.) *Vocem huic hominis eſſe ajunt: imaginem verò etiamnum cuſtodiri.* Sæpius in Scripturis memoratur בֵּית דָּגוֹן *beth-Dagon*, hoc eſt, *Domus Dagon.* Et 1 Sam. c. 5, v. 4, dicitur; cùm Arca Domini à Philiſtæis illata eſſet Azoti in templum Dagonis, ac juxta Dagonem collocata, poſtridie repertum eſſe caput ejus in limine avulſum, cum duabus manibus, relicto ſolùm Dagonis corpore, ſive trunco; רקם דגון נשאר עליו; quod R. David Kimchi vertit, *tantummodò piſcis in eo formâ relictâ.* Interpreti Sanchoniathonis Philoni, apud Euſebium in 1 Præpar. Evang. *Dagon* dicitur idem eſſe, ac Σίτων: quem unum ex quatuor Cæli filiis facit; & credit ei nomen eſſe à דָּגָן *dagan*, hoc eſt, *frumentum*: ita ut dictus ſit quaſi *frumentivus*, *frumenti Præſes*; nempe quia *frumentum*, & *aratrum* repererit. Sed de iſto fallitur: cum planè ſit à דָּג, h. e. *piſcis*: adeò ut aptiùs dicturus fuerit Ιχθυών: quaſi *Piſcionem*, vel *Piſcinum* dicas. Puta, quia mari præeſſet, non terræ; eóque ſimulachrum ejus Syriis ſimplex, & *nil niſi piſcis erat.*

Sed reſtat adhuc nomen *Derce* ſive *Derceto*: quod planè corruptum eſt ex *Atergatis*, principe literâ reciſâ; & eandem, ac illud, Divam deſignat: ut Plinius N. H. l. 5, c. 23, non obſcurè indicat, cum inquit: *Ibi* (Hierapoli) *prodigioſa Atergatis, Græcis autem* Δερκετώ *dicta, colitur. Dercetûs verò imaginem*, inquit Lucianus, *vidi in Phœnicia, ſpectaculum inſolitum. Erat dimidiâ parte mulier: quantum verò à femoribus ad imos protenditur pedes, in piſcis caudam deſinebat.*

Verùm repudiatis iſtis fabuloſis, & idololatricis applicationibus omnibus, ſubſtituamus iis potiùs *duos* illos *Piſces*, quibus quinque millia hominum ſatiavit Chriſtus, Ioh. c. 6, v. 9: præſertim cùm Chriſtiani, Tertulliano teſte, *Piſces* ſint nominati, ac in memoriam Chriſti, qui fuit Sibyllarum ἰχθύς μυστικός, regnumque cœlorum reti in mare miſſo, quod omne genus piſcium con-

greget, ſimile eſſe dixit, piſcium effigiem cum cruce in annulo geſtârint: ut Nicolaus Cauſſinus in Obſervationibus ſuis ad Hori Apollinis Hieroglyphica pag. 96, annotavit. Videatur & Leo noſter Belgicus pag. 81.

MEMBRUM III,

de Signis extrazodiacalibus ſeptentrionalibus.

Expedivimus hactenus *Signa Zodiacalia*: ſequuntur *Extrazodiacalia*, & primò quidem *Septentrionalia*; quorum principem locum occupat

I. URSA MINOR; der kleine Beer / das Beeren-geſtirn / ſive der kleine Heer-wagen;

Ovidio *Fera minor*, *Arctos minor*; *Phœnice*; *Septentrio*; *Cynoſura*, id eſt, *Canis cauda*, ſive potiùs *collectio luminis*, *umbilicus ignis*, ab Ebræo אור hoc eſt, *lumen*, *ignis*, & כָּנַס *colligere*, ſive à Chaldæo כּוּנָשׁ *umbilicus*, & אוּרָא *ignis*; quibuſdam *Catuli*, ſive *Canes Laconicæ*; vulgò *Plauſtrum*, ſive *Ploſtrum minus*: Ebraicè הָעֲגָלָה, & in Bibliis Amos 5, 8, עָשׁ juxta Aben-Eſram: Græcè Ἄρκτος μικρὰ, *Vrſa minor*; ἅμαξα, id eſt, *plauſtrum*; Φοινίκη, *Phœnice*, Heſychio ἀγάννα, q. d. *ſplendida, læta*: Arabicè *Erruccabah, Alrucaba, Rukabah*; *Alrukabah*, Schickardo *Arrucabatho*, id eſt, *currus*, *plauſtrum*; *Dub Alaſgar*, *Dhub Elazguar*, Schickardo *Dubol-azgaro*, id eſt, *Vrſus minor*. In meridiano circa medium noctis apparet, menſe

menſe Martio, & Aprili. Abſolvitur autem in globis noſtris octo ſtellis: nempe duabus ſecundæ magnitudinis; quarum altera *Polaris*, altera in latere quadranguli borealiori, *Kochab*, dicitur: porrò unâ tertiæ; tribus quartæ; unâ quintæ; & itidem unâ ſextæ, in corpore hîc illic hærentibus, ac omnibus Iovis ac Veneris, juxta alios ♂ & ♀, naturam participantibus.

Antiquitùs in hoc Signo ſeptem *tantùm* ſtellas *numerabant*, ſeptem triones, *quaſi* terriones, *&* boves triturantes, *ſive* Icarios *Propertio, dictas. Et hinc eſt, quòd plaga illa, ubi Septem triones ſedem ſuam occupârunt*, Septentrionis *nomine notetur. Duæ autem harum ſtellarum in anteriori corporis, ſive quadranguli parte poſitæ, nautis dicuntur* Vigiles, *Germanicè* die Wächter; *æquè ac ſuperior earundem in quadrato præcedentium* Kochab: *& extrema in temone, ſive cauda, nautis notiſſima, quia ſcilicet illis mundi plagas indicans, viam quaſi monſtrat*, Stella polaris; *cùm Polo arctico omnium ſtellarum ſit proxima; Germanicè* der Angel-ſtern/ Nord-ſtern/ *item* der Leit-ſtern/ *quaſi* nautas dirigens; *Latinè* Navigatoria, Stella maris, *item* Cauda extima, *vel etiam, communi alias totius Signi nomine, ob luminis excellentiam*, Cynoſura; *Italis navigantibus, quippe quibus trans Alpes cernitur*, La tramontana; *Hiſpanis* El Norte; *Arabibus* Rucabah, *ſive cum articulo* al-Rucabah. *Hujus in meditullio caudæ prima ſequens, eſt* χορδῦλης πρώτη, *id eſt*, ludens prima, *& altera ſequens in eductione ſive radice caudæ*, χορδῦλης δευτέρα, ludens *ſive* ſaltans ſecunda. *De* Stella *autem* polari *opinio quondam exorta, quòd ſe, poſt captam à Mahumede Conſtantinopolin, occultârit, æque ac* Stella Electræ, *poſt Trojæ excidium: de qua vidimus in Tauri Signo.*

Tres priores ſtellæ, quæ *Caudam Vrſæ* conficiunt, inſimul quoque repræſentare videntur *temonem currus*: uti *quatuor rotas inſequentes*, ſive *ipſum Currum*, totidem ſtellæ poſteriores, quadrangulum ferè conſtituentes; & *commiſſuram temonis cum curru*, quinta ſive intermedia. Atque hinc eſt, quòd hic aſteriſmus *Plauſtrum* vulgò audiat.

Cæterùm Thaletem Phœnicibus popularibus ſuis, *Cynoſuram*, ſive *Vrſam minorem*, quam etiam ἄρκτον, teſte

Herodoto, ipſe appellavit, primùm indicâſſe refert Callimachus in Choliambicis: unde quoque φοινίκλω, *Phœnicen*, vocari teſtatur Hyginus. Et ſunt, qui dicunt, quòd hoc ſidere denotetur *Calliſto*, Lycaonis filia in Vrſam transformata: de qua in ſubſequenti Signo videbimus.

Aliis tamen, inter quos eſt Diodorus, videtur eſſe unus ex *Curetibus*, Meliſſei Cretenſium regis filiis, ac Iovis Cretenſis Curatoribus ſive tutoribus in monte Cretæ Ida, vel Dicte: qui tympana pulſabant, & armati ſaltabant, ne puer vagiens audiretur à patre Saturno filios ſuos devorare ſolito: ut proditum Lucretio l. 2. Et dicti ſunt hi Curetes vel à miniſterio; quia Iovem κόρον, hoc eſt, *puerum*, educâſſent: vel ab ætate; quia κȣ̃ροι, ſive κόροι, hoc eſt, *adoleſcentes*, forent; quales erant, qui in armis ſaltabant: unde & *Corybantes* dicebantur: ut ex Scepſio, Orpheo, Eratoſthene in Architectonico, Calliſthene in primo navigat. & Euphorione conſtat. Quinque fuerunt numero, & totidem habebant ſorores: ut juncti repræſentarent numerum τῶν δακτύλων, hoc eſt, *digitorum*: unde & *Dactyli* dicti *Idæi*. De hoc videatur Echemenes in Reb. Cret. Dionyſius Chalcidicus, Pherecydes, Hellanicus, Mnaſeas, Archemachus Euboïcus, Semus l. 7, Apollodorus Biblioth. l. 2, & Poſidippus in Epigram.

Sed nuſquam invenio quendam ex fratribus hiſce in Vrſum converſum: at tres tamen Nymphas, eorum fortè ſorores: unde Iupiter quibuſdam ubera urſarum ſuxiſſe dicitur. Cicero has nominat *Thiſoam*, *Nedam*, & *Hagno*: quarum prima in Parrhaſiorum finibus nomen dederit urbi; ſecunda flumini; tertia fonti in Lycæo monte Arcadiæ. In urſas verò mutatas tradidit Scholiaſtes Apollonii Rhodii: *Huic*, inquit, *Cherſoneſo mons adjacet, qui proprio nomine* Vrſus *dicitur, cùm Iovis nutrices ibi degentes in urſas mutatæ ſint.* Et Pauſanias ſcripſit in Meſſeniacis, fontem fuiſſe in Ithomes jugo, cui nomen *Clepſydræ*; in quo ab *Ithome*, & *Neda* nymphis nutricibus, Iupiter à Curetibus ob metum Saturni ſurreptus,

lotus

lotus fuerit: at huic fonti nomen hoc datum à *furto* Curetum. Quod tamen poſtea idem in Arcadicis, in fluvio *Luſio* Gorrynam præterlabente accidiſſe prodidit. Mihi verò videtur illas tres Nymphas non totam conſtituere Vrſam cœleſtem: ſed tantùm caudam; in qua tres fulgent ſtellæ. Cæterùm hinc alterum illum errorem irrepſiſſe ſuſpicor, quo quidam inducti ſcripſerunt, hanc Vrſam cœleſtem eſſe unam ex illis Nymphis, quæ Iovem lacte caprino, in Ida monte Cretæ, nutriverint; atque à Iove jam adulto in cœlum, juxta polum arcticum, nomine *Cynoſuræ*, collocatam fuiſſe.

Verùm nos, ne integrum Plauſtrum, ut proverbio fertur, perculiſſe dicamur, intelligamus potiùs ſub hoc Signo *Vrſum* illum, quem David occîdit, 1 Samuel. 17, 36: vel *Currum Iacobi*, quem Ioſeph illi miſerat ex Ægypto, ut illuc ſe conferret, cum tota familia ſua, Geneſeos c. 45, v. 27: vel ſi mavis *Currum Eliæ Prophetæ igneum*, quo ſeſe in cœlum recepiſſe ſcribitur 2 Reg. c. 2, v. 11, & 12.

II. URSA MAJOR; der Große Beer/ ſive der Große Heer-wagen;

Arctos major, *Fera major*, Ovidio *magna*, Hygino *maxima*; *Septentrio major*, *Septem teriones* ſive *triones*, Propertio *Icarii boves*; *Cynoſuris*; *Arcturus*; *Elix*, *Helice*; *Canis venatica*; *Filia Vrſæ*, *Vrſa cum puerulo*; Manilio *Lycaonia puella*, *Dianæ comes*, Ovidio *Phœbes miles*, *Parrhaſis*, *Parrhaſia Virgo*, *Parrhaſium Sidus*, *Mænalis Vrſa*, *Erymanthis*, id eſt, *Arcadica*, Ovidio *Virgo Nonacrina*, *Megiſto*, *Calliſto*; *Plauſtriluca*; *Plauſtrum*, ſive *Ploſtrum majus*: Græcè Ἅμαξα μεγάλη, id eſt, *plauſtrum magnum*; Ἄρκτος μεγάλη, *Vrſa major*; Arato ἑλίκη, *Helice*, παρὰ τὸ ἑλίσσεσθαι,

-θαι, καὶ στρέφεσθαι περὶ τὸν πόλον, ἢ τὸν ἄξονα; Homero Ἑλικῶπις, i. e. *oculos volubiles & verſatiles habens*: Arabicè *Dubhelacbar*, *Dub Alechbar*, Schickardo *Dubol achbaro*, id eſt, *Vrſus major*; item Mahumedicis *Dubhe*, *Dubbe*, vel *Dubon*, abſque epitheto. Septentrionalibus populis ſupra horizontem manens, omni nocte videtur; mediâ verò medium cœli occupat, menſe Martio, & Septembri. Complectiturque in globo noſtro 32 ſtellas; inter quas ſeptem ſunt lucidæ,& eminentes, *ſeptem triones* dictæ, plauſtrum conſtituentes: unde & quibuſdam Germanicè **das Sieben-geſtirn** audiunt. Prima harum in extremitate caudæ, ſive temonis, Arabicè vocatur *Benenaim*, *Benenatz*, *Benecnacz*, *Benetnaſch* Tabul. Elkeid. Latinè *Cauda extrema*, ſive *Vltima Caudæ*: altera in meditullio Caudæ, *Alcor*, id eſt, *Eques*, Latinè *Penultima Caudæ*: & tertia in principio caudæ, ſive poſt eductionem primæ, *Antepenultima Caudæ*, Arabicè *Riſalioth*, vel *Aliath*; quo & Ebraiſmus utitur; aliis *Aliore*; item *Mirach*, *Miraç*, Græcè λαγὼν, id eſt, *ilia*; quod inverſum pro *Micar*, vel *Miçar*, meliùs *Mizar*, Græcè ὑπόζωμα, hoc eſt, *ſeptum transverſum*. Sed potiùs ſtellæ in ilibus, quæ δεύτερα τοῦ πλινθίου, hoc competit; cùm *Mizar* locum præcinctionis ſignificet. Atque ſic illa in humero, quæ πρώτη τοῦ πλινθίου, Arabicè dicitur *Dubhe* κατ' ἐξοχὴν, Germanicè **der erſte eſſtern.**

Foſtellus in hoc Signo numerat 27 ſtellas, & extra illud 8: Bayerus verò 32; nempe 7 ſecundæ magnitudinis, Currum, vel caudam

& quæ-

& quadrangulum, conſtituentes; 3 tertia; 14 quarta; & 8 quinta, omnes ♂ addictas.

Hoc Signum, teſte Nicolao Trigautio in Literis Sinicis, olim Sinenſibus annorum principium deſignabat. Obſervabant enim cujus menſis initio Vrſæ majoris ſtellæ, quæ in cauda hærent, poſt Solis occaſum, in media noctis hora, circa axem boreum volverentur: & ab eo menſe annum inchoabant. Volvitur autem hæc *Vrſa* circa polum arcticum ſpatio diei & noctis; atque hinc ab ejuſmodi *circumvolutione*, vel *circumgyratione*, ſcilicet ἀπὸ τῆς ἕλικος, Græcis dicitur Ἑλίκη, *Helice*. Vnde Lucanus l. 2:

Parrhaſis *obliquos* Helice *cùm verteret axes.*

& Ovidius 3 Faſtorum:

Eſſe duas Arctos, quarum Cynoſura *notetur*
Sidoniis: Helicen *Graja carina notat.*

Quin imò non adeò abſurdè dixero, ſi auſim dicere ab ejuſmodi hujus Signi circumrotatione, pariter ac figurà, *currus*, & quatuor rotarum inventum proceſſiſſe: atque inde idipſum *currus*, ſive *plauſtri* nomen accepiſſe. Sed eſt, quòd maximè mirer, nullum inter tot fabularum compilatores, quod ſciam, rationem addidiſſe, cur ſeptem illis ſecundi luminis in Vrſa majori ſtellis appellatio Currus ſit attributa. Quid multa? Cùm inventum hoc vel Minervæ, vel ejus filio Erichthonio, cujus fabulam ad ſignum Aurigæ videbimus, adjudicetur; certè non abſonum erit ſuſpicari, veteres ſub hoc curru cœleſti primitus inventum Erichthonii vel Palladis currum intellexiſſe.

Altera ratio, ſive potiùs opinio, nempe cur hoc Signum *Calliſtûs* nomine notetur, apertior eſt; quippe quæ pueris etiam, ex Ovidio Faſtor. l. 2, & aliis fabularum ſcriptoribus, notiſſima. Hæc fuit Lycaonis Erymanthidos, ſive, ut poſtea ab Arcade Calliſtûs filio dixere, Arcadiæ regis filia, aliis, ſed perperam, uxor. In conſortium enim Dianæ, Deæ venationis æquè ac caſtitatis receptam, Iupiter Lycæus, ſive, ut aliis placet, Apollo, facie cultuque Dianæ indutus compreſſit: unde

de Arcas natus. Qui puer quindecennis in matrem ex Dianæ conſortio poſt facinus ſtatim rejectam, & à Iunone Iovis uxore pariter ac ſorore jam in Vrſam transformatam, dum feras venatur, incidens, eam in Iovis templum uſque perſequebatur: ac parentis ignarus

Vulnifico fuerat fixurus pectora telo.
Arcuit Omnipotens: pariterque ipſosque, nefasque
ſuſtulit: & celeri raptos per inania vento
impoſuit cœlo, vicinaque ſidera fecit.

ut canit Ovidius, quem adi, Metam. l. 2. Verùm hac Calliſtûs in cœlum tralatione Iuno permota, petiiſſe, ac obtinuiſſe dicitur à fratre Neptuno, ut prohiberet, ne Vrſa hæc ſiderea unquam in mare deſcenderet. Idipſum annuit idem Ovidius, cùm Iunonem ejus cauſâ queribundam inducit:

Gurgite cæruleo ſeptem *prohibete* Triones,
ſideraque in cœlum ſtupri mercede recepta
pellite, ne puro tingatur in æquore pellex.

Atque hinc eſt, quòd Signum hoc à Calliſtûs patre dicatur *Vrſa Lycaonia*; & ab ejus patria *Parrhaſia*, ſive *Parrhaſis*. *Parrhaſis* enim eſt regio in Peloponneſo, poſtea ab Arcade *Arcadia* dicta, Calliſtûs patria: ubi mons Mænalus ad Argos; unde & *Mænalis Vrſa* Naſoni: item mons, & fluvius Erymanthus; unde *Erymanthis Vrſa* Ovidio, & *Monſtrum Erymanthæum* Plinio. Plura de hoc vide ſis ad Signum Bootis, & Lupi.

Quòd verò Calliſto in Vrſam converſa fingitur, id ex eo eſſe ſuſpicor, quia puella innupta, ac pudicitiæ cauſâ Dianæ deæ virginitatis ac caſtitatis, uti diximus, conſecrata fuit. Nam Vrſæ pictura, cùm ea animalia ſe intra frutices, & ſpeluncas ſuas, niſi pabulatum prodire cogantur, plerumque cohibere, ac aliorum commercia fugere ſoleant, ſymbolum olim erat puellarum; quippe quæ, antequam viro nupſiſſent, domi ferè clauſæ cuſtodiebantur. Hinc apud Pollucem eſt verbum ἀρκτεύεσθαι, *in Vrſas abire*: quod de ejuſmodi puellis, quæ domi cuſtodiebantur, ſive in Dianæ conſortium recipiebantur, dicere conſueverunt. Et apud Euripidem in Hypſipile,

pile, & Ariſtophanem in Lemniis, ac Lyſiſtrate, puellas Athenienſibus olim Vrſas nuncupatas legimus. Vnde ſuſpicor Vrſà illâ in Munychio Dianæ Sacello natâ, quam, prodente Euſtathio, Athenienſes interfecerant, qui eà cauſâ famis ultione ab illa ipſa Dea mulctabantur, intelligi debere puellam quandam caſtitatem profeſſam, ſive inediam, hoc eſt, abſtinentiam à rebus Venereis ſummam ſuſtinentem. Vrſæ enim in antris delitescentes, inediam pati, ac priorum pedum ſuctu, quadraginta circiter dierum ſpatio, vivere dicuntur; ut traditum Theophraſto de animal. latitantibus, item Soſtrato, Æliano, aliis. Vnde & Vrſa Græcis ἄρκτος, ab ἀρκῶ *propello, auxilior, ſufficio*, dici videtur: nempe quia ἐπαρκεῖ ἑαυτῷ, *ſibi ipſi opitulatur*, dum famem tempore præſertim hiemis, in Nova Zembla maximè, ubi horridiſſimum ingruit frigus, pedes ſaltem lambens, quaſi propellit, & fugam capere *urget*; unde etiam Latinum *Vrſus*.

Sed hic *Vrſus*, ſive *Vrſa* denotare poterit & unum ex duobus Vrſis, qui pueros illos quadraginta duos, Eliſam Prophetam, cùm verſus Bethel aſcenderet, ſannis, cavillisque eludentes, dilaniabant, 2 Reg. c. 2, v. 24: quod fortè, ut ſuſpicari quis poſſet, duos illos Romanorum Imperatores Veſpaſianum, & Titum præmonſtrabat: quippe qui poſt duos & quadraginta ab aſcenſu Salvatoris noſtri annos, captis Hieroſolymis, Iudæis tantam latè ſtragem dederunt, ut regnum eorum funditus everteretur. Sive, ſi *Currus* appellatio magis placet, intelligas potiùs *Currum* illum à *regio ſecundum*, quo, juſſu Pharaonis regis Ægypti, vectus eſt Ioſeph Patriarcha, Geneſ. c. 41, v. 43.

III. DRACO; der Drache/ das Drachen-geſtirn;

Draco magnus, Draco tortus, Serpens, Anguis, Heſperidum cuſtos, Palmes emeritus, Coluber arborem

rem conſcendens; Sidus *Minervæ*, item *Bacchi*; *Æſculapius*; *Python*; *Ladon*, *Audax*; Germanico *Monſtrum*, Ciceroni *Monſtrum mirabile*: Græcè μέγα θαῦμα Arato, communiter Δράκων; Arabibus *quinque Dromedarii*, *duoque Lupi*, vulgò *Aben*, Scaligero *Taben*, (hinc *Ras Taben*, rectiùs *Raſo Tabbani*, id eſt, *caput Draconis*, quod hoc ſigno ☋ pingi ſolet) aliis *Etabin*, Poſtello *Daban*, vulgò *Tanin*, ſive Atanin, in Mappa Turcica *Etanin*, Schickardo *Attanino*; quod cum Ebræo convenit, & quibuſdam eſt *Draco*. Meridianum circa medium noctis pererrat ſub finem Iunii: & comprehendit plerisque 32 ſtellas.

Poſtellus numerat 29: *Bayerus autem* 33; *quarum una in cauda, quam ejuſmodi notâ* ☊ *indicamus, ſecundæ magnitudinis*; 10 *tertiæ*; 14 *quartæ*, *quas inter eſt* Grumium *Barbaris dicta, ad genam*; & 8 *quintæ, omnes partim* ♃, *partim* ♄ *ſubjectæ*.

Draco tortuoſis ambagibus totam adeò cingere videtur Vrſam minorem, ut in ejus ſinu conſpiciatur Polus Zodiaci borealis, Scythis Hamaxobiis *Clavus ferreus* dictus. Vnde Manilius:

> *Has* (Vrſas) *interfuſus, circumque amplexus utrinque*
> *dividit, & cingit ſtellis ardentibus* Anguis;
> *ne coëant, abeantque ſuis à ſedibus unquam.*

De receptione autem Draconis in cœlum duæ imprimis traduntur opiniones. Prima eſt: quòd Iuno hortum habuerit amœniſſimum, & nemore aurifero flaveſcentem, in extrema Heſperiæ ſive Occidentis parte, nempe Hiſpaniæ; illique Draconem inimicum ſomni, oculisque continuè patentibus vigilem, teſte Pherecyde l. 10, cuſtodem præfecerit; ne pomis illis, ſive potiùs ovibus, ut Argætas in Reb. Libyc. ſenſit, quibus præditus erat, aureis excellentiſſimisque, à filiis Heſperi fratris

fratris Atlantis privaretur. De hoc vide ſis Io. Baptiſtæ Ferrarii Heſperides.

Filiæ autem *Heſperi*, hinc *Heſperides* dictæ, quas Eubulus Atlante, Chærecrates autem Phorco, & Ceto, prognatas credidit, erant *Ægle*, *Arethuſa*, & *Heſperithuſa*; ſive, ut quibuſdam placet, *Ægle*, *Arethuſa*, *Veſta*, & *Erythia*. Quæ aliis dicuntur *cuſtodes pomorum aureorum*, ſive potiùs *ovium* lanam *purpuream* ſive *puniceam* ferentium: μῆλον enim & *malum*, & *ovem* ſignificat; ut in Arietis Signo vidimus. Sed ſuſpicor per has Nymphas intelligi inſulam Gaditanam, ſive Erythiam, aliasque Hiſpaniæ circumjacentes: unde Hercules Geryonis boves ſive oves abegiſſe fertur; ut ad Signum Herculis dicturi ſumus.

Porrò fabulantur, quòd Hercules eam ingreſſus regionem, mala aurea decerpſerit, Dracone illo pervigili occiſo. Quem poſtea Iuno cuſtodiæ ejus diligentiſſimæ haud immemor, poſuerit in cœlum: ubi ſe etiamnum contra Herculem intorto corpore defendere quaſi videtur. Dicunt autem hunc Draconem ex Typhone & Echidna natum, ſeptem, imò alii centum, habuiſſe capita; ac uſum eſſe vocibus variis. Videatur de hoc Cicero de Divin. & Apollonius l. 4: ubi Draco proprio nomine vocatur Λάδων, *Ladon*; quem Heſperides, ſive Heſperidum ſacerdos, ut Virgilius Æneid. l. 4 inquit, curârint. Ladon verò fuit fluvius fortè à λάω, *video* ſic dictus.

Altera opinio eſt: nempe quòd Minervæ Iovis Athenienſis filiæ contra Gigantes pugnanti ſeſe oppoſuerit Draco quidam ingentis ac monſtroſæ magnitudinis: illa verò hunc apprehendens, fortiſſimo niſu vibraverit ad cœlum uſque; ubi in æternam rei memoriam adhuc pendeat tortuoſus renitentis in modum.

Cæterùm cùm Dracones animalia ſint lubriciſſima, ac inter ſerpendum pandos, repandosque, & lubricos aquarum fluxus imitentur, ſuſpicor per Draconem hunc, cujus imago in cœlum collocata fingitur, veteres intellexiſſe amnes quoſdam, ſive potiùs maris brachia,

quibus, tanquam Draconum ſpiris, mare circum Inſulas illas, ſive Hortos, uti diximus, Heſperiæ ſeſe explicaverat, ab Hercule, ſive potiùs Minervâ, hoc eſt, prudentiâ navigiis ſuperata. Et Typho nihil aliud eſt, quàm mare; æquè ac Echidna, quam dimidià ſui parte Nympham, dimidio altero Anguem fingebant, Gènius loci: ex quibus Draco, hoc eſt, Cuſtos prognatus fertur. De quo videatur Heſiodus, & Plato in Phædone. Sanè Draco *cuſtodiæ*, & *vigilantiæ* ſymbolum erat: quippe qui etiam nomen ἀπὸ τοῦ δέρκειν, quòd acutè cernat, accepiſſe videtur. Vnde & omnibus Heroïbus, ac Palladi γλυκώπιδι ſive *Cæſiæ* maximè ſacer, cùm ea omnia perſpiciat, ac circumſpectè agat, tanquam prudentiæ ac ſapientiæ Dea: imò eàdem ferè cauſâ ipſi Iunoni Deorum reginæ; cujus dextra in numiſmate Iuliæ Mamææ Auguſtæ Draconem in ſpiras convolutum oſtendebat, lævâ haſtæ innixâ, cum epigraphe, IVNO CONSERVATRIX.

Sed hiſce Draconibus fabuloſis ſubſtituamus illum ingentem Draconem, quem Babyloniam incolentes adorabant, ac Daniel, regis permiſſu, necabat; ut ipſe teſtatur Prophetiæ ſuæ cap. 14, v. 26.

IV. CEPHEUS; der Mohren-König;

Regulus; *Dominus Solis, Flammiger, Incenſus Sonans*; *Iaſides*; *Nereus, Senex Æquoreus*, Manilio *Iuvenis æquoreus*: Græcis Κηφεὺς, Βασιλήιος, & Βασιλικὸς ἀνὴρ, *vir regius*; ἅλιος γέρων, *ſenex marinus*: Babyloniis, & Arabibus *Phicares*, quaſi dicas, Πυρκαεὺς, hoc eſt, *inflammatus, flammeus*; item ex Latino, & Græco, ut videtur, corruptè *Cheichius, Cheicus, Cleichius, Cancaus, Cheguius, Ceginus*, rectiùs *Chichus*, ſive, ut Schickardus legit, *Chiphus*; uti &, quemadmodum Azophi fragmenta oſtendunt, *Paſtor cum ovibus, & cane*;

alarum-

alarumque, ſive pennarum hemicyclus. Summâ nocte in meridiano ſiſtitur ſub finem Auguſti, & ineunte Septembri: complectiturque in globo noſtro 11 ſtellas.

Poſtellus computat itidem undecim, ſed & addit extra ſignum adhuc duas: Bayerus verò numerat 17; quarum 3 ſupra humerum ſiniſtrum (nempe Alredat, *communiter* Aderaimin, Alderamin, Alderaimin, *vel* Alderajemin, *Schickardo* Addheraoiaminon, *quod* Brachium dextrum *ſignificat) ſub cingulo, & in femur dextrum locat, tertiæ magnitudinis; porrò 7 quartæ; & adhuc ſeptem quintæ, in reliquas corporis partes, omnes partim* ♃, *partim* ♄ *colorem imitantes.*

Arabes hîc loco Cephei, quod & ipſum vocabulum mirè ab iiſdem excarnificatum eſt, pingunt *Paſtorem cum cane, & ovibus*; item *Alas*; ſed ſeparatim. *Cepheus* autem, cui in aſteriſmis Albumaſar *Solium* adſignat, fuit rex Æthiopiæ, teſte Plinio N. H. l. 5, c. 13, & 31, ſive Indiæ; ut terras omnes trans mare internum ſitas antiquiſſimi Græci nuncupabant. Hujus filia unica *Andromeda,* virgo ſanè egregia, & omnibus animi, ac corporis dotibus ornatiſſima, ob matris Caſſiopes faſtum, ut in ſequenti Signo videbimus, Ammonis juſſu, ſcopulo alligata, expoſitaque fingitur monſtro marino, ſive Ceto immenſæ magnitudinis, ut ab eo devoraretur. Quod ita interpretor: deſponſata erat à Patre, quò mare civibus ſuis præſtaret liberum, Principi cuidam inſulari piraticam exercenti: quales meritò, unà cum navibus ſuis piraticis, monſtris comparantur marinis. Sed navi, cujus ab Signo, vel rapinâ, ceti nomen, inde jam avecta, liberabatur à *Perſeo,* Iovis Argolici, ſive Prœti, ut vero nomine vocat Chares Hiſt. l. 2, ex Danaë filio. Qui eam poſtea in uxorem ducens,

nigris portavit ab Indis,

ut loquitur in primo de Arte amandi Ovidius, teſtem Herodotum in Polyhymnia ſecutus: ac ejus beneficii cauſâ, quod Andromedæ exhibuit, in cœlum collocatus eſt, tradente Hygino fab. 224. Contigiſſe autem iſta in

 civi-

civitate Phœniciæ ſive Iudææ, Ioppe, prodit Strabo l. 1, & 16, & Plinius loco adducto; apud quem l. 9, c. 5, legas: *Belluæ, cui dicebatur expoſita fuiſſe Andromeda, oſſa Romæ apportata ex oppido Iudææ Ioppe, oſtendit inter reliqua miracula in ædilitate ſua M. Scaurus.* De quo loco adeatur Voſſius Idololatr. l. 1, c. 30, p. 225. Cæterùm Perſeus Iovem exoravit; ut inſimul & *Cephea*, Andromedæ patrem, matremque *Caſſiopeiam*, inter ſidera poſuerit. Vide integram fabulam apud Ovidium l. 4 Metamorph.

Cepheus verò dicitur *Dominus ſolis*, propter τ̃ τȣ̃ ἡλίȣ τράπεζαν, quæ in Æthiopia ejus regno fuiſſe fertur. Et de hac re ſic ſcribit Mela l. 3: *In Æthiopia eſt locus apparatis epulis ſemper refertus, &, ut libet, veſci volentibus licet.* ἡλίȣ τράπεζαν appellant.

Verùm loco *Cephei*, Regis Æthiopici, ponamus Regem *Salomonem*, quem Regina viſitavit Æthiopica, 1 Reg. c. 10, v. 1; ſive etiam *Serah Maurum*, quem Aſſa in fugam vertens, delevit, 2 Chronic. c. 14, v. 9, & 14.

V. CASSIOPEIA; Die Königin/ ſive Mohren-Königin.

Caſſiepeia, Caſſiepia, Caſſiepea, Caſſiope, communiter *Caſſiopea;* Iuvenali *Cathedra mollis*, aliis *Siliquaſtrum, Seliquaſtrum, Sella, Solium, Sedes regalis;* Græcis Θρόνος, ſive καθέδρα, Syneſio Αμφικέφαλος καθέδρα, *ſolium biceps*, vel *quod utrinque habet pulvinar*, ſive *caput*; communiter Κασσιοπεία, ἡ τȣ̃ Θρόνȣ, *Mulier. ſedis, ſiliquaſtri:* Arabum interpretibus *Mulier habens palmam delibutam;* aliter *Canis*; vel *Cerva*; noviter etiam *Dhat Alchurſi.* Summâ nocte in meridiano deprehenditur partim finito ferè Martio, & ſub ineuntem Aprilem, partim ſub finem Septembris,

bris, & circa initium Octobris; ſtelliſque conſtat in globo noſtro 27; quarum illa in pectore Arabibus dicitur *Seder*, ϛῆθος, perperam *Scheder*, vel *Schedar*, communiter *Schedir*: quod depravatum eſt ex *Zedaron*, hoc eſt, *pectus*, *thorax*, ſive *cartilago*; & lucidam inter Caſſiopeiæ mamillas notat.

Iuxta Poſtellum numerantur tantùm 13; *juxta Bayerum verò* 25; *quarum* 5 *tertiæ magnitudinis*; *rurſus* 5 *quartæ*; 2 *quintæ*; *&* 13 *ſextæ, in capite, palma, & reliquo corpore diſperſa conſpiciuntur, omnes de natura* ♄ *&* ♀. *Vbi notandum, quòd ſtella illa lucida, quæ anno* 1572 *in Caſſiopeia primum apparuit, non nova fuerit, nec Cometa; qui ſublunaria conſcendens in firmamento conſiſtebat; ut maximus Aſtronomorum Tycho Brahæus, Corn. Gemma, Diggeſſeus Anglus, Munnos Hiſpanus, imprimis autem Hagecius ab Haic Germanus in Dialexi ſua, demonſtrârunt: quibus tamen ſe oppoſuit Raimundus Veronenſis; ſed irrito conatu.*

Arabibus quidem vocatur *Mulier ſedis*, i. e. *ſedens in ſiliquaſtro cum palma delibuta*: tamen non *mulierem*, ſed *canem cernuum*, in ſedili pingunt; quod miror. Palma autem, quæ, Plutarcho teſte, trecentas ſexaginta utilitates hominibus elargitur, annum denotat; cùm ea inter arbores ſola, qualibet Lunæ, & Solis ſyzygiâ ramulum unum producat; ut refert Orus Apollo; ita ut annuo ſpatio duodeni appareant. Manilius Caſſiopeiam *inverſam* vocat, quòd capite cernuans occidat. Vnde Marcus Tullius Aratea vertens:

Labitur illa ſimul gnatam lachrymoſa requirens
Caſſiopeia, neque ex cœlo depulſa decore
fertur. Nam verſo contingens vertice primum
terras, poſt humeris, everſâ ſede, refertur.
Hanc illi tribuunt pœnam Nereides almæ,
cum quibus, ut perhibent, auſa eſt contendere formâ.

Item Hyginus: *Hæc occidens, Scorpione exoriente, capite cum ſedili reſupina ferri perſpicitur.* Id autem pœnæ loco, ut etiam modò innuit Aratus, Caſſiopeiæ contigiſſe

ſcribit Sophocles, & Silenus; quod omnium Nympharum maris formoſiſſimam ſe eſſe gloriata ſit: vel quòd ipſam Iunonem, ut alii tradunt, in certamen de pulchritudine provocaverit. Vnde Iuno mulieris temeritatem ægrè ferens, Neptunum rogâſſe dicitur, ut inſignitam ejus temeritatem reprimeret. Atque ſic Neptunus in regionem Cephei immiſerit horribilem cetum, ut ædificia funditùs demoliretur. Cepheus autem mandato oraculi obſequens, filiam Andromedam monſtro illi marino vinculis ferreis ligatam expoſuerit. Expoſitam Perſeus cum capite Meduſæ cetum expectans, eóque oſtenſo hunc in lapidem convertens, denique liberaverit: ut eſt apud Ariſtidem, Dionyſioclem, Libanium, alios. Vide ſis, quid de hoc in antecedenti diximus ſigno.

Sed nos in ejus locum ſubſtituamus *Deboram* in tribunali ſub Palma ſedentem; aut, ſi mavis, *Bathſebam*, Regis Salomonis matrem, ſolio inſidere dignatam, 1 Reg. c. 2, v. 19.

VI. ANDROMEDA; Ανδρομέδη; Die angefeſſelte Mohren-Fürſtin;

In aſteriſmis *Mulier catenata*, Germanico *Virgo devota*, Virgilio *peſti Devota futuræ*, *Perſea*, Abrahamo Iudæo *Carens omnino viro*, ſive *quæ non vidit virum*, vel *maritum*; Arabibus quibuſdam *Vitulus marinus catenatus*, *Almara almeſalſela*. Meridianum in noctis medio occupat, menſe Octobri; & conſtituitur in globo noſtro 27 ſtellis; quarum illa in capite, cum tribus aliis in Pegaſo lucidis, ingens efformans quadrangulum, *Caput Andromedæ*, aliis *Vmbilicus Pegaſi* vocatur. Pegaſo enim, & Andromedæ communis eſt ſtella, teſte Hygino: ac proinde Ptolemæus hac in occipitio Andromedæ omiſſâ,

ſâ, ſubſtituit illam, quæ nobis eſt in ſcapula dextra; nempe *Pectus Andromedæ*, τὸ ςῆθος, ςέρνον, *Elecile tereballe*; ut Bayero vocatur.

Poſtellus poſuit 23; *Bayerus autem itidem, ac globus noſter*, 27; *nempe* 3 *ſecundi luminis*; *unam tertii*; 11 *quarti*; 8 *quinti*; *&* 4 *ſexti, omnes Veneris naturam participantes.*

In Mappa Arabica, ut diximus eſt *Phoca* ſive *vitulus marinus catenatus*. Et catena collo Phocæ circumligata altero extremo continet duorum Piſcium in Zodiaco borealiorem. Alioquin Andromedam ab Arabibus non nudam, ſed veſtis tegumento pictam, inde conjicit Schickardus; quòd vocula *Adhil*, ut ſtellam quartæ lucis ἐν τῷ σύρματι περιποδίῳ vocant, derivetur ab *Addilo*, quod *fimbriam* ſonat. Atque hos Bayerus in Vranometria ſua ſequutus, exhibuit Andromedam à fronte inſpiciendam; non, qualis turpi ſpectaculo communiter pingitur, vultu in globum procumbentem. Claram habet in perizomate, ſive cingulo auſtraliorem, Arabicè *Mirach*, *Mirath*, *Mirar*, *Miraz* dictam; vel, ut Scaliger cum Schickardo legit *Mizar*, ſive terminatione nominativâ *Mizaron*, hoc eſt, *ventrile*, περίζωμα, ut Ptolemæo dicitur; Ebræis *præcinctorium*. Rurſus aliam gerit in ſiniſtro & auſtrali pede, ſive ſolo cothurni, *Alamak* Arabicè dictam, Schickardo *Elamak*, quod eſt *profunda*. Pro priori, facta trajectione, Scaliger ſubſtituit *Almaak*, quod *cothurnum* ſignificat, vel *ſocculum*. Aliis perperam ſcribitur *Alhames*.

Cæterùm Andromeda tanti æſtimavit ſuum liberatorem Perſeum, tantoque dilexit, imò amavit ardore; ut parentes linquens, ipſum, teſte Cteſia in Perſeïde, ſecuta ſit, ubicunque ſe ille contulerit; adeoque & in ipſum cœlum tandem, beneficio Minervæ, cum eo conſcenderit. Hinc Manilius:

Hic (Perſeus) *dedit Andromedæ cœlum, ſtelliſque ſacravit*
Mercedem tanti belli.

Suſcepit autem ex ea Perſeus filium *Perſen*; &, ut

 Hero-

Herodotus teſtatur, *Alcæum, Electryonem, Sthenelum, Meſtorem*; quibus Pauſanias in Corinthiacis addit filiam *Gorgophonem*; quæ omnium prima ad ſecundas tranſiiſſe nuptias fertur: & Arrianus l. 8 de Geſtis Alexandri, *Erythrum*, qui mari Erythæo imperaverit, ac nomen dederit: quamquam alii tradant filiam fuiſſe, *Erythram* dictam, unde mari Erythræo nomen ſit datum. At ſuſpicor fuiſſe *Eſavum*, qui etiam *Edom*, & gentilibus *Erythra* dictus: ut ad ſignum Herculis videbimus.

Sed loco Andromedæ hîc inſerendam judicamus *Abigail*, prudentem illam Nabalis, & poſtea regis Davidis uxorem; quam David ab Amalekitis captam liberavit, 1 Samuel. c. 30, v. 5, & 18.

VII. PERSEVS; Der Siegs-Held/ ſive der Kopf-träger;

Perſes, Catullo *Pinnipes, Inachides*, Ovidio *Abantiades*, & *Acriſioniades, Cyllenius*; Manilio *Victor Gorgonei monſtri*, Deferens *caput Meduſæ, Cacodæmonis*, & *Gorgonis*, Arabicè *Ras Algol*, aliis *Alove*, Schickardo *Raſolguli*, i. e. *Caput attenuantis, ob maciem*; Iudæis *Roſch Hallilith*, & in aſteriſmis Γοργόνειον dictum; ſive, ut alii legunt, *Deferens catenam*: Græcè Περσεὺς, Ιππότα, *Profugus*; Alphonſinis Arabicè *Cheleub*, ſive *Chelub*, i. e. *Canis*, Schickardo *Chelbon*, ſive *Kelbon*; noviter *Chamil ras Algol*. In medio cœli nocte mediâ conſpicitur hoc ſitu, menſe Novembri: ſtellaſque comprendit in globo noſtro 30; nempe 9 *Ras Algol*; & 21 ipſe Perſeus: inter quas lucida illa in latere ſiniſtro, aliis dextro, Arabicè *Cheleub*, *Chenib*, *Algenib*, vel *Genib*, rectiùs Schickardo *Algænbo*, quod *latus Perſei* notat, vocatur.

Poſtellus tantum 11 *in Signo*, *& extra* 3 *habet: ſed Bayerus* 38; *nempe* 2 *ſecundæ magnitudinis in latere Perſei*, *& capite Meduſæ*; 4 *tertiæ in humero ſiniſtro, genu, & pede*; 12 *quartæ*; *rurſus* 12 *quintæ*; *&* 8 *ſextæ hinc inde per reliquum corpus diſperſas*, *omnes Venereas & Saturninas*, *ſive Ptolemæo Martiales & Mercuriales*; *exceptâ lucidâ capitis Algol*; *quæ quibuſdam* ♄ *&* ♃ *naturam imitatur.*

Ebræi ex Arabico Μοϱφώσεις cœleſtes in ſuam vertentes linguam, *Perſeum*, Arabum exemplo, *Hominem portantem caput Diaboli*, vel *Cacodæmonis*; *Caſſiopeiam*, *Mulierem ſedentem in Solio*; *Andromedam*, *Mulierem non habentem virum*; *Orionem*, *Gigantem belligerantem* vertunt. Fuit autem *Perſeus*, *— ille Meduſæ*

Victor in Andromeda victus,

qui *Caput Meduſæum* in globo noſtro ſiniſtrâ tenet manu, filius Prœti, ſive Iovis Argivi, ex Danaë, Acriſii Argivorum regis,& Eurydices Euroteo,ſive, ut alii vocant, Lacedæmone natæ filiâ; quam pater, ne filius ex ea naſceretur,æneo ſub terra thalamo incluſerat, multis additis cuſtodibus; ut proditum Pherecydi Hiſt. l.1, & 12, Sophocli in Antigone,& Pauſaniæ in Corinthiacis. Vbi tamen à Prœto, Acriſii fratre,Argolici ſinus domino ſive Iove, in guttam auream, vel aurei imbris formam mutato, ſcilicet auro corruptis cuſtodibus, vitiata eſt. Hinc Horatius 3 Carm. Ode 16;

Incluſam Danaën *turris ahenea*,
robuſtæque fores, & vigilum canum
triſtes excubiæ, munierant ſatis
nocturnis ab adulteris.
Si non Acriſium Virginis abditæ
cuſtodem pavidum Iupiter, & Venus
riſiſſent. fore enim tutum iter, & patens
converſo in pretium Deo.
Aurum per medios ire ſatellites
& perrumpere amat ſaxa, potentius
ictu fulmineo, &c.

Et Paullus Silentiarius:

Aureus *in cœcas penetravit denique rimas*,
& Danaës duros Iuppiter *in thalamos, &c.*

Atque ſic ex hoc concubitu natus eſt *Perſeus*. Qui acceptis à Mercurio talaribus, & harpe, ſive enſe falcato adamantino, qui Arabibus dicitur *Nembus*, item ab Orco, ſive, ut Heſiodo placet in Scuto, à Plutone galeâ ac à Pallade clypeo, ſpeculo, & cibiſi, quam *peram* quidam dicunt, dormienti *Meduſæ* caput, quod in ſpeculo Palladis averſus intuebatur, unico ictu amputavit. Quippe id ipſum ei injunctum erat à Polydecte Seriphorum rege; qui eum cum matre ciſtæ incluſum, ac in mare dejectum, teſte Apollonio Argon. 4, & Strabone l. 10, exceperat, ac educaverat: ſive, ut alii malunt, ab ipſa Pallade, hominum ex intuitu Meduſæ proficiſcentis calamitatis miſerta. Atque ſic Perſeus demto hoc monſtro, ac conjecto in peram capite, quod Pallas poſtmodum, Rheſo Euripidis teſte, clypeo ſuo affixit, Tarteſſo Iberiæ urbe, ubi facinus hoc perpetraverat, protinùs avolavit, ut ad Polydectem rediret. Sed ubi in itinere vidit *Andromedam*,

quam quondam pœnæ dirorum culpa parentum
prodidit,

ut Manilius l. 5 canit, tanquam piaculum ſtultitiæ matris ſuccedaneum, quemadmodum ſupra ad ſignum Cephei, & Caſſiopes diximus, Ceto expoſitam, virginis innocentis miſertus, eam ſolvit; ac ſtricto gladio, capiteque Meduſæ oſtenſo monſtrum penitus conficiens, miſeram ab omni periculo liberavit, & in uxorem duxit. Videatur de hoc modò memoratus Manilius, & Ovidius Metamorph. l. 5; item Verulamius, Pindarus, Heſiodus loco adducto, & Simonides in Perſeo.

Meduſa autem non illa Priami, neque Stheneli, & Nicippes ejuſdem nominis erat filia; ſed monſtrum Phorco, & Ceto, teſte Pauſania in Corinth. prognatum, atque adeò Phorcidum, ſive Gorgonum una: quarum nomina ſunt *Scylla, Meduſa, Sthenio*, & *Euryale*. His ſorores adduntur *Pephredo*, & *Enyo*, item *Iæno*, juxta Melanthen lib. de myſteriis, propriè *Phorcides*, & *Grææ* dictæ: quæ vetulæ erant à nativitate, ac uno oculo, unoque dente per vices utebantur. *Gorgonibus* capita fuerunt

runt ſquamoſarum anguium ſpiris obſita, & dentes tantæ magnitudinis, quantæ ſuum eſſe videntur: adhæc manus æneæ, & alæ aureæ, oculo itidem uno per vices utentibus: ut traditum Apollodoro l. 2. Sed & Plinius refert l. 3, *Scyllam* Phorci filiam, cùm ſe laviſſet in fonte, quem Circe veneno infecerat, in monſtrum supernè virgineum, infernè verò piſcinum, ſex caninis capitibus latrans, eſſe mutatum. Habitârunt autem Inſulas Dorcadas, vel Gorgadas in Æthiopico ſitas Oceano: ut proditum Nimphodoro l. 3. Cæterùm *Meduſæ* capillos ad auri colorem proximè accedentes, indignata Pallas, ob ſtuprum Neptuni in ejus templo cum illa commiſſum, ſive, ut mavult Iſacius, ob nimiam arrogantiam, ac temerariam ejus cum ipſa Dea de pulchritudine contentionem, in colubros dicitur mutâſſe; imò vim illis indidiſſe convertendi in ſcopulos, ac lapides quicunque eam aſpicerent. Vnde Lucanus l. 6. Pharſal. Meduſam patentem neminem impunè intueri poſſe cenſet; niſi Demogorgonem, id eſt, omnium Deorum patrem in imo tartaro ſepultum. Atque idipſum quoque innuit Ovidius l. 1 de Ponto:

Ipſa Meduſa oculis veniat licet obvia noſtris,
amittet vires protinus ipſa ſuas.

Gorgones verò dicuntur παρὰ τὸ γοργὸν τῶν ὀφθαλμῶν, id eſt, à *terribili aſpectu oculorum.* Videatur Menander de myſter. Nymphodor. l. 3 Hiſtor. Theopompus l. 17, Bolemo ad Adæum, Æſchyles in Prometheo, Alex. Myndius de jumentis, Ovidius Metamorph. l. 4, & Natalis Comes l. 7, c. 11, & 12; item infra Signum Pegaſi; ubi nativam Meduſæ enarrabimus hiſtoriam.

Verùm miſſâ fabulâ, ſubſtituamus veram ex Sacris hiſtoriam de Davide, filio Iſai Bethlehemitæ, poſtea rege, Goliathum Gigantem Philiſtæum jactu lapidis occidente, ac caput ejus obtruncante; ut videre eſt 1 Samuelis c. 12, v. 23, 49, 51, & 57. Nihil enim convenientius, meo judicio, aptari poteſt huic Signo cœleſti, quàm *David* ille *Caput deferens Philiſtæi.*

VIII. TRI-

VIII. TRIANGULUM BOREALE; das Norder-dreiek;

Triquetrum, & *Tricuſpis*, ſive *Triangulus*, & *Trigonus ſeptentrionalis*; Manilio *Nili donum*; *Nilus*; *Ægyptus*; *Sicilia*; *Trinacria*; *Orbis terrarum tripartitus*: Græcè Δέλτα, Δελτωτὸν, Τρίγωνος, Τρίγωνον; Herodoto Ποταμοῦ δῶρον, Nili donum: Arabicè *Mutlathum*, *Mutlatun*, *Almutaleth*, Schickardo *Mutlaton*, ſive cum articulo *Almutlato*, quod *triplicatum quid* ſonat. Medinoctium eſt in fine Octobris, & comprehendit in globo noſtro 4 ſtellas.

Poſtellus itidem 4 numerat: Bayerus vero 5; quarum 3 quartæ; una quintæ; & rurſus una ſextæ magnitudinis: omnes ☿ virtutem imitantur.

Deltoton vocatur; quia ſimile eſt Græçanicæ triangulari literæ Δ. Hinc Cicero in Arato:

> *Et propè conſpiciens parvum ſub pectore claro*
> *Andromedæ Signum:* Deltoton *dicere Graji*
> *quod ſoliti; formâ ſimili quia litera claret.*

Item Avienus:

> *Eſt etiam, Grajo quod ſemper nomine noſtri*
> Deltoton *memorant: ſimile & latus iſtud utrumque*
> *porrigitur: ſummum ſigno caput angulus arctat,*
> *& gemini ſuprema jugi vicinia mordet.*
> *Tertia, quæ ſtantes ſuſtentat linea ductus,*
> *parcior haud ſimili ſeſe ſub limite tendit,*
> *& contracta* modum geminâ face flammigerarum
> *ſtellarum ſuperat.*

Vbi *ſtantes ductus* perperam, imò ridiculè dixit; quia ſtantes & parallelæ angulum conſtituere minimè poſſunt. Deſcriptionem autem hujus Signi elegantiſſimam nobis exhibet Germanicus Aratæa vertens:

Tres

Tres illi laterum ductus : æquata duorum
ſunt ſpacia : unius brevior, ſed clarior ignis.

Nempe eſt *Triangulum iſoſceles* ; ubi unum latus inæquale duobus reliquis. Videatur de hoc Hyginus, & Decimator de ſtellis.

Dicunt autem nonnulli hoc *Triangulare Signum* in cœlum locatum eſſe ad indicandum Signum Arietis. Alii, Cererem Siculam orâſſe Iovem, ut in cœlo ſuſpenderet figuram ejuſmodi Siciliæ ſimilem : quæ ſitu ſuo triangulum exactè repræſentare dicitur. Alii denique id factum affirmant ad denotandum tres partes terræ. Sed nobis potiùs videtur denotare *DEum Triunum*, ſive ſacroſanctam Eſſentiæ divinæ *Trinitatem* : præcipuè, cùm Δ prima ſit litera vocabuli DEVS, item Δῖος, hoc eſt, *divinus* : & Matth. c. 3, v. 16, 17, item 28, 19 ; ac 1 Io. c. 5, v. 7, legantur hæc verba : Τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες ἐν τῷ οὐρανῷ, ὁ Πατὴρ, ὁ Λόγος, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα· καὶ οὗτοι οἱ τρεῖς ἕν εἰσι. *Tres ſunt, qui teſtimonium perhibent in cœlo, Pater, Verbum, & Spiritus Sanctus : & hi tres unum ſunt.* Sed vide ſis, quid de hoc diximus ad Signum Trianguli meridionalis.

IX. AURIGA; der Fuhrman/ Wagenman / ſive Ziegen-man;

Aurigator, Agitator currus ; *Arator* ; *Heniochus*, *Habenifer* ; *Erichthonius*, Homero *Erichtheus* ; Ægyptiis *Orus* ; aliis *Phaëthon* ; item *Cuſtos caprarum*, *Habens hircum*, *capellas*, *hædos*, Arato *Oleniam capram Iovis nutricem* ; *Myrtillus* ; *Pelethronius* ; *Bellerophon* ; *Trochilus* ; *Oenomaus* ; Pauſaniæ *Hippolytus* : Græcis Ἡνίοχος, id eſt, *retinens* ſive *trahens habenas*, Ἱππηλάτης, id eſt, *equorum agitator*, ἐλάσιππος, *impulſor equorum*, Ἁρμηλάτης, *aurigator*, Διφρηλάτης, *currum agi-*

tans (Iſidorus *Mavortem* dixit, rectiùs juxta Schillerum *Maforte* :) Mahumetanis *Mulus Clitellatus*; in Tetrabiblo *Hora*, pro *Roh*, ſive *Roha*, id eſt, *Auriga* : Arabicè *Alhajot*, ſive *Alhatod*, id eſt, *hircus*, noviter etiam *Memaſſich alharan* : Aben Eſræ הרועה אשר בידו הרסן, ὁ ποιμὴν χειρὶ τῶν ἡνίων κρατῶν. Meridianum mediâ nocte pererrans, circa medium Decembris, parte ſuâ ſuperiori nobis ſemper eſt conſpicua : ſtelliſque inſignitur in globo noſtro octodecim; quarum quæ in ſiniſtro maximè fulget humero, *Hircus*, *Capra*, antiquis *Crepa*, *Capella*, vulgò *Cabrilla*, item *Amalthea*, dicitur; Arabibus autem *Alhajot*, quibuſdam *Alatod*, pro *Alhatod*, ſive potiùs *Alatudo*, quod *hircum* notat ex Ebræo; Peruanis *Colca* : & Græcis αἴξ ὠλενία, *Capra Olenia* : unde Aratus in Phænomenis :

> Ὠλενίην δέ μιν αἶγα Διὸς καλέουσ᾽ ὑποφῆται.
> *Oleniam* Iovis altricem dixere *capellam*.

Poſtellus computat 14 *ſtellas* : *Bayerus verò* 42; *nempe unam primæ magnitudinis, in dorſo*; 2 *in humero, & pede ſiniſtro, ſecundæ*; 7 *quartæ*; 3 *quintæ*; & 19 *ſextæ, hinc inde diſſeminatas : quibus adduntur &* 10 *illæ ſtellulæ flagellum conſtituentes, quod Tibullus* Stimulum *vocat. Omnes* ♂, & ☿ *naturam imitantur.*

Arabes, ſive Mahumetani pingunt *Mulum Clitellatum erectum, freno juxta appoſito, extra aſteriſmum, cum ſtellis ſuis* : quæ tamen non inveniuntur in freno Heniochi Græcanici. Et de Heniocho, neque negare nudum eſſe, neque affirmare poſſumus. Sanè in aſteriſmis περιπόδιον illi attribuitur, hoc eſt, *limbus veſtis*. In ſiniſtro, ut diximus, humero, ſive dorſo, eſt *Capra Amaltheæ*, vel *Amalthea* : quam tamen aliqui in dextrum humerum ſtatuunt. Sub hac conſpiciuntur in vola ſiniſtra, duo *hædi*, ſive *capellæ*,

Sacla-

Saclateni Arabibus, Albumaſari *Agni*, Græcis ἔριφοι, id eſt, *hœdi*, ſive *agni*, dicti. Bayero ſunt in dextra vola, Arato ἐν καρπῷ, Proclo ἐν ἄκρᾳ χειρὶ, hoc eſt, *in extremitate manus*, Avieno in fine manus. Capram dictam volunt *Oleniam*; quòd apud urbem Bœotiæ *Olenum* nutrita; ut eſt apud Strabonem l. 8: vel quòd in *ulnas Aurigæ*, ſive *Oleni* Vulcano prognati filiæ excepta fuerit. Cur autem in cœlum relata ſit, explicat Cæſar Germanicus Aratæa vertens: — *Illa putatur*

Nutrix eſſe Iovis, ſi verè Iupiter infans
ubera Cretææ *mulſit fidiſſima* Capræ:
ſidere quæ claro gratum teſtatur Alumnum:

Et Ovidius 5 Faſtorum:

— *Primâ mihi nocte videnda*
Stella eſt in cunas officioſa Iovis.
Naſcitur Oleniæ ſidus pluviale Capellæ:
Illa dati cœlum præmia lactis habet.
Nais Amalthea *Cretæâ nobilis Idâ*,
dicitur in Sylvis occuluiſſe Iovem.
Huic fuit hœdorum mater formoſa duorum
inter Dictæos conſpicienda greges
cornibus aëreis, atque in ſua terga recurvis,
ubere, quod nutrix poſſet habere Iovis.
Lac dabat illa Deo: ſed fregit in arbore cornu:
truncaque dimidiâ parte decoris erat.
Suſtulit hoc Nymphe, cinxitque decentibus herbis,
& plenum pomis ad Iovis ora tulit.
Ille ubi res cœli tenuit, ſolioque paterno
ſedit, & invicto nil Iove majus erat,
ſidera Nutricem; Nutricis fertile Cornu
fecit: quæ Dominæ nunc quoque nomen habent.

Horatius vocat *inſana Capræ ſidera*; quia noctes frigidas inducere ſolet: eóque ortu ſuo vitibus nocere legas apud Pauſaniam in Corinthiacis. Et ob hanc cauſam Phliaſiis huic ſideri Capra ahenea inaurata in foro ſacra erat, ne exoriente Caprâ ſiderationem paterentur vites: ut proditum eidem Pauſaniæ ibidem. Sic quoque *Hœdos* Ovidius dixit *nimboſos*. Quippe

non

non ulli tutum eſt Hœdis ſurgentibus æquor.

Cæterùm an verè Capra fuerit, quæ Iovem lacte nutrivit, ambigitur. Quidam dicunt *Amaltheam*: alii *Capram Amaltheæ.* Amalthea autem creditur fuiſſe filia Hermonii, & uxor regis Nyctei; ex quo Nyctemenen peperit: ut traditum eſt Apollodoro Cyziceno. Nonnulli putârunt fuiſſe mulierem Arcadicam, cui nomen fuerit *Capra.* Quæ cùm gemellos peperiſſet, illos aliis mulieribus alendos tradiderit; ut ipſa nutriret Iovem. Hinc filii ejus, utpote Caprâ prognati, dicti ſint *Hœdi,* ſive *Agni*: imò cum ipſa matre, quòd Iovi lac maternum conceſſiſſent, in cœlum recepti, ac Erichthonio in manum traditi. Videatur de hoc quoque Signum Capricorni.

Eſt autem *Erichthonius* hic, qui in Aurigam cœleſtem mutatus dicitur, non Dardani filius, Trojanorum ille rex: ſed Apollo ſive rex Athenienſium, Amphictione tertio rege ejecto, in ordine quartus, ex Vulcano, Cœli filio, & *Athena,* vel *Attide,* ut vocat Strabo l. 9, Cranai ſecundi Athenienſium regis ſive Iovis filiâ, ſive, ut alii memorant, ex Vulcano, & Terra prognatus; Pandionis I, Orythiæque, & Procris ex Paſithea Naide nympha, teſte Apollodoro l. 3 Biblioth. pater; ac artis aurigandi inventor. Vnde Virgilius 3 Georgicorum:

Primus *Erichthonius currus,* & *quattuor auſus*
jungere equos, rapidisque rotis inſiſtere victor.

Hunc *Erichthonium* dictum volunt ab ἔρις, hoc eſt, *lis, contentio,* & χθὼν, *terra*: quia inter tumultum quaſi, & contentiones Minervæ cum Vulcano, ex terra ſit procreatus. Sed ſuſpicor hoc nomen ei attributum, quòd *contenderit* cum Amphictione, qui Cranao ſucceſſerat, de *terra* poſſidenda, hoc eſt, de regno: ut illud ſaltem à Græculis in gratiam ſuæ Minervæ ſit fictum; quò perpetuam, inviolatamque virginitatem, quam ſibi ipſi indixerat, paterque promiſerat, conſervâſſe videretur. Interim tamen, ut ea nullum alium habuit patrem, quàm *Cranaum*, ſic quoque Erichthonio nulla alia fuit mater, quàm ipſa *Minerva*: quæ Græcis primùm Αθήνη, *Athe-*

na dicta, poſtea quoque, Pallade Pallantis, ſive, ut aliis fingitur, Tritonis, vel Neptuni filiâ manu Minervæ peremtâ, *Palladis* fortè cognomen acceperit; ac conjunctim cum illa fuerit culta. Et hanc Dearum non niſi fictam, ut ego cenſeo, diverſitatem indicat Apollodorus l. 3, cum inquit: *Ajunt* Ἀθηνᾶν, (hoc eſt, *Minervam*, quomodo Romani *Athenæ* nomen propriè interpretantur;) *recens natam, educatam fuiſſe apud Tritonem, cui filia erat* Pallas: *atque ambas, cùm res bellicas exercerent, in contentionem veniſſe.* &c.

Quòd autem hujus Minervæ pater fuerit Cranaus, indicat Tzetzes. Qui licet, inter tot contraria teſtimonia, ſolus mihi ſit teſtis, adeóque haud ſufficere videatur: tamen in promtu ſunt, quibus teſtimonium ſuum mox firmius reddam. Κράνον Græcanicâ linguâ ſignificat *caput*: unde *Cranaus*, q. d. *Capitatus*; & Celſo Latinè *Cranium*, hoc eſt, *calvaria*, quæ cerebri ſedes. Imò *Triton*, Τριτὼ, apud Æolicos, Cretenſes, & Ponticos quoque dicitur *caput*, ſive *cranium*; quia cranium in tres finditur partes: ut teſtatur Scholiaſtes Ariſtophanis. Hinc ſuſpicor Æolicâ, ſive Ponticâ dialecto *Cranaum* dictum fuiſſe *Tritonem*: ut Triton idem fuerit ac Cranaus. *Coryphe* quoque, uti Cicero lib. 3 de Nat. Deorum, ubi quinque Minervas recenſet, Minervæ illius, quam Arcades κατ' ἐξοχὴν *Coriam*, Κορείαν, hoc eſt, *Virginitatem*, ſive *Virginem*, Meſſenii *Coryſaſiam* vocârunt, matrem appellat, Græcis eſt *vertex capitis*; unde κορυφαῖος Ζεὺς, *Iupiter Capitolinus.* Adeò ut conjicere liceat *Coryphen* fuiſſe Cranai uxorem, quaſi *Cranaam* dictam: & *Coryſaſiam*, ſive *Coryphaſiam* filiam; quæ alio nomine *Athenæa* eſt nuncupata.

Quis jam non videt *Cranaum* eſſe illum *Iovem*, ſive *Neptunum Athenienſem*, ex cujus *capite*, vel *cerebro* Minervam fuiſſe natam, ſchemate poëtico Steſichorus dixit omnium primus. Quem ſecutus eſt Apollodorus, Lucianus in Dialogis Deorum, & Strabo; qui l. 14 ait in inſula Rhodiorum aurum pluiſſe, cùm Minerva ex capite Iovis ſit nata: item Apollonius l. 4 Argonauticorum, ubi ſic canit:

Ηρώασαι Λιβύης τιμήορι αἵποτ᾽ Ἀθήνην,
Ημος ὅτ᾽ ἐκ πατρὸς κεφαλῆς θόρε παμφαίνουσα,
ἀντόμεναι Τρίτωνος ἐφ᾽ ὕδασι χυτλώσαντο.

Vnde poſtea alii, commento abſurdo abſurdiori cumulato, natam dixerunt abſque matre. Imò cùm Cranaus circa id tempus bellum geſſerit cum Gigantibus, fabulæ locus datus, qua finxerunt Minervam armatam ex Iovis capite exiliiſſe; quin & arma, & currum ſtatim paràſſe: ut ſcribit Horatius l. 1 Carminum:

Iam galeam Pallas, & ægida,
currusque, & rabiem parat.

Cæterùm cùm ex his clarè liqueat, quòd Minerva ſit Cranai filia, Græcis *Athena* dicta; & Vulcanus Erichthonium ex *Athena* Cranai filia genuiſſe, Erichthonius item à Minerva in templo educatus dicatur; ut proditum Apollodoro l. 3: ſanè Minerva fuerit mater Erichthonii, & uxor Vulcani clancularia: quem & Lucianus prævalidâ ſecuri Iovis caput diſſecâſſe dicit, ut Virgo, futura ejus nupta, erumpere poſſet. Quod & inde patet: quia Erichthonius Athenæ Patri, ejecto Amphictione, in regno ſucceſſit: imò tam Athena, quàm Erichthonius, quadrigas inveniſſe dicitur; ut videre eſt apud Ciceronem loco adducto. Miror ſanè oculatiſſimum Voſſium, illum humanæ divinitatis Virum, quem, ut Præceptorem meum, ante omnes meritò veneror, hanc rem ne unicâ quidem literâ attigiſſe: cum tamen l. 1 de Idololatria, p. 101, & 102, reges Athenienſium ordine omnes enumeret; imò & eorundem liberos, exceptâ *Athenâ*, ſive, ut Romani à *memoria* vel antiquo *memino* aut *memini* vocant, *Minervâ* q. d. *Meminervâ*. Ac inter hos reges primus illi eſt Moſi σύγχρονος Cecrops; aliis tamen Actæus, cujus ille filiam duxit. Cecropi autem Cranaum, (alii Cererem, & huic Cranaum) Cranao Amphictionem, & huic Erichthonium ſucceſſiſſe dicit. Præterea quoque apud eundem Voſſium legere eſt eodem libro p. 130, Minervam Græcanicam, regnante Ogyge, Bœotiæ rege, & Eleuſinis in Attica conditore, eſſe natam, ac juxta Tritonem Bœotiæ fluvium,

vium, ab Alalcomenia Ogygis filia educatam: unde Ἀλαλκομενηΐς; item τριτογένεια, & *Tritonia* ſit nuncupata. Quod tamen Calliſthenes eâ cauſâ factum autumat; quia tertio die Lunæ, quæ nonnullis itidem *Tritonia*, ſive etiam Τριτὼ dicitur, quòd tertiâ à conjunctione luce apparere ſoleat, Pallas ſit nata: unde & diem illum apud Athenienſes Minervæ conſecratum cenſeo. Atque ita ea vixerit Iſaaci, & Iacobi Patriarcharum temporibus. Sed parentes ejus Voſſius non addit. Denique libro 2, pag. 541 de quinque Minervis Tullio memoratis loquens, hæc infert: *Prima ei* (Ciceroni) *eſt Apollinis Mater: Arnobio ſimiliter in tertio adverſus gentes, ex Vulcano Apollinis procreatrix. Imò ut Tzetzes in Lycophronem ſcribit*, Ἀθηνᾷ τινὶ βασιλίδι, τῇ καὶ Βελονίκῃ λεγομένῃ, θυγατρὶ τοῦ Βροντέου ὑπαρχούσῃ, Ἥφαιστος γάμῳ μιγεὶς, γεννᾷ Ἐριχθόνιον, ὃς ἐβασίλευσεν Ἀττικῆς. *Minervæ reginæ cuidam, dictæ etiam Belonicæ, Brontei filiæ, Vulcanus, cùm eam uxorem duxiſſet, permixtus, genuit Erichthonium, qui in Attica regnavit*. Hæc Voſſius: qui non addit, quod miror, quid denotet nomen *Belonicæ*, item *Brontæi*. Sanè ſi hæc verba non limulo perſpexeris oculo, facili negotio cognoſces, Arnobium, vel alium quendam, ex quo ille hæc hauſit, per Βρόντεον, pro quo mallem Βρονταῖον, intellexiſſe *Iovem Cranaum*; uti & per Βελονίκην Cranai filiam, cujus verum nomen, ſcilicet *Athenæ*, ipſe addidit in Græco Arnobius. Βροντᾶος enim ſignificat *tonitruum auctor*, quaſi dicas *tonitrualis*: & eſt epitheton Iovis proprium; qui Græcis Ζεὺς Βροντᾶος. Et Βελονίκη nullam aliam denotat, quàm Palladem ſive Minervam armatam; qualis erat *Athena*, Cranai filia: unde forſan Romanorum *Bellona*. Βέλος enim Græcis eſt *telum, ſagitta, haſta miſſilis*, item *fulmen* Herodoto, πᾶν τὸ πόρρωθεν βαλλόμενον; ut Euſtathius explicat: & βελόνη ſignificat *acum*, vel *acutum quid*. Vnde Βελονίκη eſt, quaſi *haſtata, ſagittis armata*, ſive *tonitrua moderans*. Vt ſit Palladis hujus Græcanicæ non nomen, ſed epitheton, vel, ſi mavis, cognomen. Ea enim, præterquam quòd dea ſit bellica, unde caſſidi ejus inſidet gallus gallinaceus, te-

ſte Pauſania in Eliacis, ſola dearum fulminis pollet poteſtate. Hinc Servius in illud Virgilii primo Æneidos;

Ipſa Iovis rapidum jaculata è nubibus ignem;

hæc commentatus eſt: *In libris Hetruſcorum lectum eſt, jactus fulminum manubias dici: & certa eſſe numina poſſidentia fulminum jactus; ut* Iovem, Vulcanum, Minervam. *Vnde cavendum, ne aliis hæc numinibus demus.* Et Plutarchus in Sylla, licet dubitanter id ſcribat, divam illam, quæ Syllæ in ſomnis præbuit fulmen, hinc vocandam cenſet *Minervam, ſive Bellonam*: quas ego primitus fortè unum idemque numen, ſed diverſo cultu pro poteſtatis diverſitate honoratum, fuiſſe exiſtimo; unde poſtea ex uno numine imperiti etiam duas fecere Deas diverſas. Cætera ex iis, quæ ſupra diximus, ſatis ſunt liquida.

Nunc audiamus quoque fabulam, quam nobis ex gentilium ſcriptoribus enarrat Auguſtinus, in opere ſuo de Civitate Dei: ubi inter alia ſcribit; quòd Vulcanus ſagittas, quibus Iupiter armatus in bello illo contra Gigantes graviſſimo, victoriam reportabat, fabricaverit; Iovemque poſtea exoraverit, ut, præmii loco, facultatem ei conceſſerit concumbendi cum Pallade. (Invitus tamen, ut alii produnt, & ſaltem ob ſacramentum, dum per Stygiam paludem ſuâ ſponte juraverat, ſe illi, quodcunque poſciturus ſit, conceſſurum, id ipſum annuit.) Sed Vulcano aliquando, Venere abſente, in Palladis cubiculum intranti, primâque vice ludenti, poſtea vim paranti maximo furore reſtiterit Pallas: (Pater enim clam eam monuerat, ut reluctaretur:) ita ut id, quod volebat, ad effectum perducere nequiverit. Atque ſic Vulcanus in Palladis reluctantis, ac tumultuantis femur ſemen ſuum effudiſſet; quod Dea lanâ deterſum, in terram dejecerit: unde poſtmodum natus ſit Erichthonius. Quòd autem Vulcanus ſemen ſuum in Palladis femur effudiſſe dicitur, id more fit Poëtarum: qui, ut magis admirationi ſint, τὰ κοινὰ καινῶς proferre, & μεταφορικῶς prolata propriè amant intelligere. Atque eodem modo Erichthonius ſuperiori medietate homini, inferiore ſerpenti ſimilis fuiſſe fingitur:

tur: nempe quia primus inter mortales fabricâſſe fertur currum, eique, ad imitationem currus Solis cœleſtis, quatuor adjunxiſſe equos: unde &, ob quadrigarum inventum, Iupiter dignum cenſuerit collocari in cœlum. De hoc quoque videatur Hyginus in Poët. Aſtronomico, Cæſar Germanicus cum Interprete, Pauſanias in Atticis, & Plinius N. H. l. 7, c. 4: ubi unà legas, Phrygum quendam primùm junxiſſe bigas.

Qui verò fabulas de tribus ſororibus Cecrope & Actæi filiâ prognatis, Agraulo, Herſe, & Pandroſo, quibus Erichthonium recens natum in ciſta abſconditum Minerva cuſtodiendum commiſit, ſcire deſiderat; is adeat Apollodorum l. 3, Ovidium 2 Metam. Hyginum fab. 146, & Demoſthenem Oratione de falſa Legatione, inque eam Vlpianum. Cæterùm quòd Erichthonium ſemihominem, & ſemiſerpentem antiqui finxerint, varias quidem in eo cum ſociis ſuis mirè deſudans, nobis attulit rationes Natalis Comes: ſed nemo, quod ſciam, veram, licet facillimam inventu, necdum aſſecutus eſt. Virgilius ſanè diſticho ſupra adducto ſatis aperit ciſtam Erichthoniam: ubi, ſi duntaxat talpæ fuiſſent, primo quamvis non intuitu, tamen auditu angues inſtar rotarum volutatim ſerpentes, ac, ut cùm Livio loquar, orbem volventes, tergaque volumine ſinuantes ſenſiſſent. Veteres enim primo uſi videntur vehiculis, & trahis, ſive rhedis, quibus nullæ affixæ rotæ. Itaque cùm Erichthonius illas, adjectis quatuor rotis, in currus mutâſſet, videbatur primus in ejuſmodi curru pedibus latentibus ſedens, curru currente, ob rotas anguium inſtar orbem volutantes, quaſi

ſinuare volumina crurum,

ut cum Virgilio loquar: eóque dictus eſt habere crura anguina, & corpus reliquum, quod ex curru prominebat, hominis.

Verum enimverò pro hoc Erichthonio alios nobis inducere videtur Aurigas Theon in Aratum; ubi ſic ait: *Fabularum ſcriptores Aurigam eum, qui cœlo adſcriptus eſt, imaginem eſſe dicunt Bellerophontis* (de quo diximus in

Signo Pegaſi) *vel Trochili, qui Callitheæ filius fuit: ſolemniaque hujus rei ſacra in Argis primùm inſtituta, quòd primus junxerit currum.* Quibus verbis Pierius Hieroglyphic. l. 43, hæc addit: *Sunt tamen, qui putent Myrtili; ſunt qui Cillantis, qui Pelopis auriga fuit; ſunt qui Oenomaï figuram eſſe contendunt. Atque ita Græcia eſt in unaquaque re contentioſa.* Et Nigidius tradit hoc ſigno denotari *Aratorem*, quem *Oròn* Ægyptii dicunt; quòd *Oron*, Oſiridis ex Iſide filium, ab hoc educatum credant. Et verum eſt patrem Oſirin, vel Mitſraim Chami filium, primum Ægypti poſt diluvium regem, Ægyptios docuiſſe agriculturam; unde & ſymbolum bovis, qui agriculturæ, meruit.

Sed huic Signo ſubſtituamus *Patriarcham Iacobum*; qui duos Patri hircos præparans, ac offerens, benedictionem loco Eſavi conſecutus eſt, Geneſ. c. 27, v. 9, & 19.

X. COMA BERONICES, ſive *Berenices*; **Das Frauen-Haar**;

Crines, Capilli, Cincinnus, Cæſaries, Tricæ, Tericæ, Triquetræ; Raitæ *Sudarium Veronicæ*; aliis *Roſa*; nonnullis *Fuſi*: Græcè Hygino πλόκαμος Βερονίκης, πλοκαμȣ̃ συςροφὴ, id eſt, *cincinnorum globus*, βόςρυχος, *cirrus*, τρίχες, id eſt, *pili, capilli*; Theoni ἠλακάτη, hoc eſt, *colus*, mulierum nentium inſtrumentum, circa quod lanam, vel linum volvunt, Heſychio *fuſus*, Euſtathio *lanæ colui circumvolutæ*, Suidæ *fila, ſtamina*. Circa medium noctis in meridiano deprehenditur, ſub finem Martii.

Eſt autem congeries 14 *ſtellarum, ſupra Leonis caudam; quam Aſtronomi, qui poſt Ptolemaum non ita diu vixerunt, nixi ſunt revocare ad certam imaginem, nempe ad* Capillos, *ſive* Cæſariem Beronices *uxoris Ptolemæi. Bayerus verò per vetuſtum MS. codicem ſecutus, ſubſtituit* Manipulum frugum, *ſive* ſpicarum, *novem ſtellis com-*

comprehendentem, quem Booti, ut ejus confinem, adjunxit. Et hinc Arabicè vocatur Alzimon, Azimech, *Schickardo* Huzimethon, *quod* manipulum, *vel* faſcem, *ſcilicet* ariſtarum, *ſignificat; ut ad Signum Virginis uberiùs annotavimus. Ptolemæus* Comam τῷ φυλλῷ κισσηνῷ, *hoc eſt*, folio, *ſive* frondi hederaceo, *vel* helici *ſimilem dixit.*

Coma Beronices inter aſtra relata dicitur hac ratione. Cùm Ptolemæus Lagides ſive Lagi filius, Magnus & Σωτὴρ dictus, Ægypti poſt Alexandrum Magnum rex (à quo deinceps reges ſucceſſores ejus, dicti ſunt Ptolemæi; ita tamen, ut cognomentis Philadelphi, Epiphanis, & aliis ejuſmodi diſtinguerentur) in Aſiam belligeraturus proficiſceretur; uxor ejus *Beronice* voto ſe obſtrinxit, quòd capillos ſuos adeò pulchros, ut omnium oculos allicerent, ſi Ptolemæus triumphans reverteretur, Veneri conſecrare, ac in ejus templo ſuſpendere vellet. Atque id ipſum, Ptolemæo victorioſo redeunte, quoque præſtitit. Vnde eam Venus immortalitate donavit: ut indicat Theocritus in Syracuſis:

Κύπρει Διωναία, σὺ μὲν ἀθανάταν ἀπὸ θνατῶν
ἀνθρώπων, ὡς μῦθος, ἐποίησας Βερονίκην.

Sed haud multò poſt Cæſarie Beronices in Veneris templo non ampliùs viſâ, rumor exortus eſt, eam in cœlum raptam, & ſupra Leonis caudam ſuſpenſam. Et ſuſpendit eam, ſive ſideribus intulit, temporibus Ptolemæi Philadelphi Arſinoës mariti & fratris, ſive Ptolemæi Euergetæ, Conon Mathematicus; qui Solis, Lunæque defectuum obſervationes collegit. Hinc Callimachus apud Theonem Commentario in Aratum:

Ἡ δὲ Κόνων ἔβλεψεν ἐν ἠέρι τὸν Βερονίκης
βόστρυχον, ὃν κείνη πᾶσιν ἔθηκε θεοῖς.

Quod Catullus ſic reddidit:

Idem me ille Conon *cœleſti numine vidit*
è Beroniceo vertice Cæſariem
fulgentem clare: quam multis illa deorum
non ſine taurino ſanguine pollicita eſt.

Et cùm Aratus ad Virginis ſidus, ſtellas quaſdam, ſine nomine, ſparſas enarrâſſet, ſubjunxit Theon: οἱ δὲ πλοκάμον

κάτlω αὐlὰς λέγουσι. Κόνων δὲ μαθηματικὸς, Πτολεμαίῳ χαριζόμενος, Βερονίκης πλόκαμον ἐξ αὐlῶν κατηςέριστ· *Hi illas* fuſum, *ſive* colum *dicunt. Conon autem Mathematicus, Ptolemæo gratificaturus*, Beronices comam *ex illis conſtituit, & aſtris intulit.*

Sed intelligamus potiùs, ſi lubet, ſub hac Beronices Coma, *Cæſaries* ſive *Capillos Mariæ Magdalenæ*, quibus pedes Chriſti, quos lachrymis ſuis madefecerat, abſterſit, Lucæ c. 7, v. 38: ſive *Capillos Mariæ, ſororis Lazari*, quibus æquè, ac Maria Magdalena, pedes Chriſti exterſit: vel, ſi mavis, *Cæſariem Abſalonis* omnium pulcherrimam, 2 Samuel. c. 14, v. 25, 26, & c. 18, v. 9.

XI. BOOTES; der Vieh-treiber / der Beeren-hühter / das Hürten-geſtirn;

Q. Ciceroni *Bootis, Bubulus, Bubulcus*, Iuvenali *Tardibubulcus, Paſtor, Cuſtos boum currum trahentium; Clamans, Clamator, Vociferator*, quòd ſtimulo inſtet bubus, ut Latinis Almageſti interpretibus dicitur; *Plauſtri Cuſtos*, Ovidio *Cuſtos Erimantidos Vrſæ*; *Arcturus*, Iſidoro *Arcturus minor*; quibuſdam *Septentrio*; Petellidi Gnoſio *Philomelus* Cereris filius; *Icarus, Icarius*; *Lycaon*; Heſychio *Orion*; *Plorans*, & *Vrſam venando inſectans Arcas*, *Venator Vrſæ*; *Arctophylax*: Græcè Suidæ Ἀρκτοῦρος, Ἀρκτοφύλαξ, id eſt, *Cuſtos urſarum*, Vitruvio *Cuſtos Arcti*, der Beerenhühter, communiter Βοώτης, id eſt, *bubulcus*, vel Βοωτής, *clamator*, ſcilicet cum accentu in ultima, ut Arabes Almageſti interpretes legerunt; in Mappa Turcica Ὀϊςοφόρος, hoc eſt, *Sagittifer*: Ebraicè עש: Arabicè *Ariamech, Alramech, Aramech*, Schickardo *Arramicho*, id eſt,

haſta-

haſtatus, *Lanceator*: unde & nonnunquam cum venabulo, & canibus venaticis pingitur; Albumaſari cum equo: ſed juxta fragmenta Azophi, Arabes *haſtam*, *gladium*, *pugionem*, *clavam*, & *aſinos aliquot* tantummodò pingunt; adeóque plures, eaſque ſeparatas imagines ex hac conſtellatione conſtituunt. Quibuſdam & dicitur *Cheguius*, *Ceginus*, *Thegius*: ſed hæc pertinent ad conſtellationem Cephei. Et hinc forſan Aben Eſræ vocatur *Canis*, ſive *Moloſſus latrans*. Cæterùm noctis medio meridianum tenet, circa initium Maji: ſtellasque complectitur in globo noſtro 23: ex quibus inter ejus genua in limbo, ſive fimbriis perizomatis maximè lucet *Arcturus*, Martialis & Iovialis naturæ ſtella; quam, olim informem, in Zona deſignabant Eudoxus, Aratus, Eratoſthenes, Manilius, Hipparchus, alii. *Arcturus* κατ' ἐξοχὴν vocatur, & cùm non procul ſit ab *Vrſæ cauda*: Iſidoro *quaſi Arctuzona*, *Bootes*: Arabibus eſt *Gladius*, aut *Pugio*; *Alramech*, *Aramech*, de quibus modò diximus; item *Azimech*, ſive *Azimet*, quod tamen meliùs ad Spicam Virginis refertur; & *Alkameluz*, *Kolanza*; Homero 'Οψὲ δύων, quaſi dicas, *calamitatibus, & infortuniis multùm ſcatens*; Plinio *Sidus horridum*. Hujus autem Sideris mentionem ingerit Iob c. 9, v. 9, & Amos c. 5, v. 8.

Poſtellus huic aſteriſmo tribuit 22 *ſtellas intra, & unam extra: Bayerus verò* 34; *nempe unam primæ magnitudinis, in fine perizomatis, ſive fimbriâ tunicæ*, Arcturum *dictam*; 6 *tertiæ, ex quibus illa in ſiniſtro humero* Ceginus, *aliæ in dextro femoris, juxta cingulum, Arabicè* Meter, *ſive* Mezer, *aliis* Mirach, *vel* Mirac, *appellantur*; 13 *quartæ, quarum tres illæ, in manu ſiniſtra, dicuntur*

Aſelli, *& ultima in colorobo, id eſt, pedo incurvo, ſive clava, Virgilio* pedum, *Ptolemeo* κολόβροβος, *id eſt* haſta, *Hygino* ῥόπαλον, *clava, Heſychio* καλαῦροψ, haſtile cavum, venabulum; *Arabicè* Alkalaurops, *Schickardo* Inkalurus, baculus Bootis, *quòd olim eſſet* ἐν τῷ κολόβρῳ, *ſic dicta*; *Ebraicè* רמח lancea, pugio: *porro* 5 *quinta*; *&* 9 *ſexta, ex quibus illa in falce prima* Marra, *Heſychio* Merga, *Plinio* Falx Italica *dicta, hinc inde diſſeminatas, omnes* ♄, *&* ☿ *natura, exceptis Arcturo, & parviſſimis.*

Bootes in globo pingitur non totus veſtitus, ſed cinctutus, hoc eſt, perizomate, ſive panno, qui cingulo ſupra ilia, infra mamillas, ſubſtringitur; qualis habitus veterum popparum. In Mappa Turcica eſt ridicula figura, quæ ſolis verbis concipi non poteſt. Exit autem *manipulus frondium, aut herbarum* neſcio quarum. *Haſtile canes habens*, ſive *Haſtile ſerpentes habens*, vocant, cum titulo appoſito ὀϊστοφόρος; ut ſupra vidimus. Vnde etiam Arabibus Bootes abſolutè dicitur *Sagitta*: quod in Aſteriſmis Almageſti eſt *Azimech*, id eſt, *haſtile.* Et omnem *directam virgam*, quin & *axem mundi* vocant *Azimech. Azimech* autem in Tetrabiblo dicitur *Aramech*: quod ſcribendum, juxta Grotium, & Scaligerum, *Hazimeth Aramech*, hoc eſt, *Manipulus Lanceatoris*, ein bund pfeile. Et reperitur quoque in Ebraiſmo רמח, ut Ioſ. Scaliger annotavit.

Arctophylax verò, & *Arcturus*, ut Booten noſtri communiter dicunt, ſunt vocabula æquivalentia, *cuſtodem* ſive *inſpectorem Vrſæ* ſignificantia. οὖρος enim, quando derivatur ab ὁρᾷν, id eſt, *videre, providere, curare*; & φύλαξ, eandem propriè obtinent ſignificationem: ut Abrahamus Cæſius in Diſquiſitionibus ſuis quoque annotavit. Et vocatur *Cuſtos Vrſæ*, quòd inſtar cuſtodis cujuſdam Vrſæ adhibiti, à tergo eam ſubſequatur. Hinc Aratus:

Ἐξόπιθεν δ' Ἑλίκης φέρεται ἐλάοντι ἐοικὼς
Ἀρκτοφύλαξ τὸν ῥ' ἄνδρες ἐπικλείουσι Βοώτην.

& Cicero de Natura Deorum:

Arctophylax *vulgo, qui dicitur eſſe* Bootes.

Arctophylax autem, ſive *Bootes*, aliis proprio nomine dicitur

dicitur *Arcas*, aliis *Icarius*, ſive *Icarus* : unde Cæſar Germanicus :

Inde Helicen ſequitur ſenior, baculoque minatur,
ſive ille Arctophylax *Bacchio munere cæſus*
Icarus *ereptam penſavit munere vitam*, &c.

Icarus ille erat Pater Erigones à Libero vini faciendi modum edoctus, ut hominibus largiretur : & certè largitus eſt, ſed ſuo, & filiæ damno. Quippe à paſtoribus vino inebriatis lapidibus occiſus eſt : & filia, poſtquam occiſum Patris corpus canis indicio inventum, in Hymetto monte ſepeliverat, præ mœrore vitam laqueo finivit ; Icaro tamen, pariter ac Cane, unà cum Virgine, beneficio Liberi in cœlum receptis : ut ad Virginis, & Canis ſignum fuſiùs annotavimus. Et hinc eſt, quòd ſeptem illas in Vrſa ſtellas, *Icarios boves* dixerit Propertius : *Flectant* Icarii *ſidera tarda* boves.

Cæterùm qua ratione, & occaſione in cœlum ſit translatus *Arcas*, idipſum ſupra in explicatione Signi Vrſæ majoris, curſim, ac perfunctoriè attigimus : reliquum ex hac innoteſcet fabula. *Arcas* Calliſtûs ex Iove ſive Apolline Lyceo filius, à Lycaone Arcadiæ rege Calliſtûs patre, adhuc infans membratim laceratus, & Iovi illi comedendus appoſitus eſt. Comperto autem hoc flagitio, Iupiter Lycaonem, ejus ædibus priùs incenſis, commutavit in lupum, & Arcadem, compactis membris, vitæ reſtituit : imò jam adultum, quia popularibus ſuis acceptum à Triptolemo frumentum monſtraverat, eoſque panes conficere docuerat, unà cum matre, ut nonnulli tradunt, aſtris intulit. Et æſtimationem ejus non obſcurè indicat Pauſanias ; cùm in Arcadicis ſcribit, eum in Mænalo monte ſepultum, juſſu Oraculi Delphici, deportatum fuiſſe in Arcadiam. Sed plura de hoc vide ſis ad Signum Herculis, & Lupi.

Verùm hiſce *Bubulcis*, & *Venatoribus* fabuloſis ſubſtituamus potiùs Prophetam *Amos* ; qui antequam ad propheticum munus evocabatur, *bubulcus* fuerat; ut ipſe teſtatur cap. 3, v. 14, & 15 : ſive *Nimrodum*, *fortem illum Venatorem coram Deo*, Geneſ. c. 10, v. 8, & 9.

XII. CO-

XII. CORONA SEPTENTRIONALIS ſive *borea*, & *prima*; der Nord-krantz / ſive die Norder-krohne;

Diadema cæli; Manilio *Corona Ariadnæ*, vel *Ariadnæa*, aliis *Cretica*, *Gnoſſia*, ſive *Gnoſia* Virgilio, & Ruffino; item *Corona Vulcani*, *Amphitrites*, *Theſei*, *Minois*; Albumaſari *Cælum*; Azophi *Parma*; quibuſdam *Oculus*: Arabicè *Alpheta*, in Mappa Arabica *Aclileuſchemali*, ſive *Acliluſchemali*: Chaldæis *Malphelcare*, quod Bayero eſt *Sertum pupillæ*: Ebraicè עֲטֶרֶת ab עָטַר *corono*, עֲטָרָה, *Atarah*, item *Itter*, *Pheer*, & *Phaar*: Græcè Στέφανος, & στέφανος πρῶτος, καὶ βορεῖος, *Corona prima*, *&* *borea*; item στεφάνη, στέφος, στέμμα, id eſt, *ſertum*, *corolla*, *capitis inſigne*; Appioni χορωνὸς, aliter χόρωνα, *Corona*. Meridianum nocte mediâ, menſe Majo, coronans, in globo noſtro octo conſtat ſtellis; quarum propè frontem fulgidiſſima, Manilio dicitur *Lucida Coronæ*, Maroni, & Ruffo *Gnoſſia*, ſive *Gnoſia*; aliis *Gemma* vel *Margarita Coronæ*; item *Pupilla*; *Roſa aperta*: Arabicè *Mumir*, *Munir*, *Malfelcare*, *Acliuſchemali*; Babyloniis *Elepheta*, *Alpheta*, *Alphecca*, *Alphacca*; quod Grotio *ſolutionem* ſignificat: Schickardo *Alphakacho*, id eſt, *flos apertus*, *ſolutus*: Ptolemæo λαμπρὸς ἀστήρ.

Poſtellus itidem numerat octo, uti & Ptolemæus; alii novem, teſte Ovidio Faſtor. 3:

Aurea per *ſtellas* nunc micat illa *novem*.

Bayerus autem habet undecim; &, dum Coronæ adhuc lemniſcum, ſive vinculum propendulum novem ſtellis ornatum addit, colligit 20; *nempe unam ſecundæ lucis, quæ* proxima fronte *Manilio*, *vel in ſuperiori*

periori parte, ex oppoſito commiſſuræ; porrò 5 *quartæ;* 8 *quintæ,* & 6 *ſextæ, omnes Venereas Mercuriali naturâ temperatas.*

Hoc ſignum fingitur pleriſque inſtar *faſciæ*, ſive *diadematis*, quod capiti circumligatur, & ſolvitur. Itaque ſtella lucida quibuſdam eſt inſtar commiſſuræ illius, tanquam, quod Gallis dicitur, *bouton*, Germanis ein knopf / ſtrůk / roſe / vel ſchleuffe. Veteres enim coronas *faſciolis* ſive *lemniſcis*, de quibus Tertullianus l. de Corona milit. & Martianus Capella l. 2 de Philologiæ nuptiis; item Herodianus, & Nicas ſcripſère, quin & *philyris* colligare ſolebant. Hinc Horatius:

Diſplicent nexæ philyrâ *coronæ.*

φίλυρα autem Græcis non tantùm arborem, Latinis *tiliam* dictam, ſignificat; ſed etiam, ut Plinio N. H. l. 16, c. 14 videtur, *Membranam* illam inter corticem, & lignum tiliæ arboris tenuiſſimam: ex qua coronarum lemniſci, ſive faſciolæ de coronis pendulæ, conficiebantur; item tabellæ tiliaceæ, Græcis φιλύρινοι πίνακες dictæ, quibus pro chartis ad Scripturam aptis veteres utebantur. De hoc videatur Vlpianus L. 52, Libr. appellat. D. De leg. & fideicom. 3. Paulus recept. ſent. lib. 3, tit. 6; item Ælianus, & Euſtathius. Ob ejuſmodi autem nexus corona legum dicitur hieroglyphicum. Quod B. Hieronymi mens eſt: qui dictum Pythagoræ, ϛέφανον μὴ δρέπεσθαι, interpretatur, *leges non eſſe dilacerandas, ſed in vigore conſervandas.*

Sertum quoque Manilio, aliiſque Poëtis appellatur. Quod nonnulli veterum *Myrteum* autumant; fortè ob Venerem, cui myrtus ſacra; quòd eâ coronata aſtiterit judicio Paridis, teſte Nicandro in Alexipharmacis; ſive potiùs, quòd myrtus amoris ignem refrigeret: unde amantes Virgilio Æn. l. 6, myrteâ teguntur ſilvâ. Et talem ei coronam dediſſe fertur Vulcanus. Multi, forſan in honorem Apollinis, *Laureum*; quidam *ex floribus*, ut Comi hilaritatis Dei; Hyginus *ex auro & gemmis*; Callimachus *ex capillis* conſtitutum; alii *pennatum*, ut Muſarum ex pennis Sirenum devictarum; alii item *radiatum* dicunt.

Hoc

Hoc quoque Nyſiacis quod ſparſum floribus ardet
multiplici ambitum redimitum lumine Sertum.

Quin & pingitur interdum inſtar ſerti ex duobus *hederæ* ramuſculis vinculo emiſſitio colligati : nempe reſpectu Bacchi ſive Liberi Thebani Iovis ex Semele Cadmo prognatâ filii, ſive potiùs Ægyptii, Oſiridis dicti, qui ejuſmodi coronam primus, ut triumphorum Deus, teſte Saturnino, capiti impoſuit. Oſiris enim ſive Mitzraim, qui filius fuit Chami, Græcis Διόνυσος dictus, ac conditor templi Ammonis, item Thebarum Ægypti, primus inveniſſe fertur hederam, æquè ac laurum ejus frater Apollo; ut ex Diodoro conſtat. Hinc quoque vocatur hedera Ægyptiis *Chenoſiris,* hoc eſt, *Oſiridis planta :* imò vitibus etiam in Bacchi ſacris præferebatur : quem fortè, quòd hedera ſemper vireat, perpetuum juvenem finxerunt.

Nam ſolis æterna eſt Baccho, Phœboque juventa.

Ac ejuſmodi coronam hederaceam cum corymbis, λεμνίσκων δύο καθηρτημένων, qualem in Græciæ Magnæ numiſmatibus videas, nobiſque Capella, & Manilius l. 5, deſcribunt, exhibuit quoque Bayerus in Vranometria. Sanè ob raritatem, exemplo Liberi, victorem exercitum hederâ coronatum ex India reduxit Alexander. De hac Artemidorus l. 1, c. 79 : *Corona vitis*, inquit, *& hederæ ſolis Dionyſicis artificibus confert : reliquis vincula ſignificat, propter pampinos retortos, & hederæ amplexus ; aut morbum eâdem gratiâ. Malefactoribus autem decollationem portendit, propterea, quòd ejuſmodi ferro reſecentur.* Atque hinc *hedera,* æquè ac *vitis, ſmilax, abies, ficus,* & *quercus*, Baccho ſacra : quem quoque *Hedereum* dixere Acharnis ; ubi primùm inventa fertur hederâ. Niſi potiùs id factum velis Nyſæ, quam ille in extrema ferè India condidiſſe, ac ibi hederam plantâſſe dicitur : unde & fortè *Dionyſus,* ſive *Dionyſius,* quaſi dicas, *Deus Nyſius,* eſt nuncupatus.

Appellata autem eſt hæc noſtra *ſideralis Corona* ab antiquis, *Borea,* ad differentiam ejus, quæ ſub pedibus eſt Sagittarii ; nempe Coronæ auſtrinæ. Et pinxerunt eam non-

nonnulli ut Romanorum *triumphalem*; quam publicus miniſter, eodem curru triumphali Romæ vectus, ſupra caput Imperatoris tenebat; qualem deſcribit Iuvenalis Sat. 10: alii ut *novum diadematis genus*; alii alio modo; ut jam diximus, & ad Signum Coronæ auſtrinæ, quod adi, quoque videbimus.

Adſcribitur verò ea imprimis *Ariadnæ* Minois junioris, Cretæ Regis, ex Paſiphaë filiæ, ac Androgei ſive Glauci ſorori: unde & *Cretica*, ſive, quod idem eſt, *Gnoſſia*, vel *Gnoſia*, & *Cnoſia*, appellatur: ut apud Virgilium 1 Georgicorum:

Gnoſiaque *ardentis deſcendit Stella Coronæ*.

Hujus Ariadnæ beneficio ac conſilio, labyrinthum inexplicabilibus viarum ambagibus conſpicuum, putà inevitabilem viſam Athenienſium ignominiam, evaſit, ac in eo degentem Minotaurum,hoc eſt, *Minois* exercitus præfectum, nomine *Taurum*, ſive Tauri hujus filium adulterinum, occîdit Theſeus, Ægei Athenarum regis, (quem cur Neptunum dixerint, explicavimus ad ſignum Geminorum) ex Æthra filius, ac Hippolyti, & Demophoontis pater. Qui tamen immemor beneficii, & perjurus, eam unà cum Phædra, fratris Deucalionis filiâ abductam, Catullo teſte, in Inſula Naxo, à Baccho ejus admonitus, poſtea reliquit; æquè ac Iaſon Medeam Æetæ regis Colchidis ex Idyia, ſive Hecate filiam, & ſororem Circes, ut C. Cælius apud Solinum c. 8 vocat, nempe junioris; ſenioris verò amitinam ſive fratre prognatam; ut eſt apud Homerum Il. κ, Apollon. Argon. 3, Heſiodum; & nos in Eridano demonſtrabimus. Vnde Ariadna ipſa in Theſei perfidiam ſic invehitur:

Siccine me patriis abductam perfidè ab oris,
Perfide, deſerto liquiſti littore, Theſeu?

Vide ſis quid de hoc nobis dictum ad Signum Sagittarii, item Geminorum.

Sed duæ Naxiis cultæ ſunt *Ariadnes*: illa à Theſeo, regnante Smardio Naxii nepote, rapta, cum mœſtitia: at altera Liberi, ſive Bacchi uxor, cum hilaritate; ut ex Plu-

Plutarchi Theſeo liquet. Et hanc cum Libero patre pinxit Ariſtides Thebanus: quæ tabula vendita dicitur ſex millibus Seſtertiûm. Interim tamen qui has Ariadnas, more ſolito, confundunt, affirmant, Bacchum primam illam à Theſeo relictam duxiſſe in uxorem; ejusque Coronam, quam Vulcanus Veneri, unde & *myrtea* quibuſdam creditur, & hæc rurſus Ariadnæ dederat, Arato teſte, aſtris intuliſſe: ut *μνῆμα* ſit *ἀποιχομένης Ἀριάδνης*, hoc eſt, *in recordationem abſentis*, vel *mortuæ Ariadnæ*; ſive, ut alii tradunt, ad leniendum dolorem, quem Ariadnæ creaverat Bacchus; cùm amore filiæ Regis Indiæ exardeſcens, eam ſpernere videretur. Alii addunt Ariadnam ipſam telo à Diana, ob amiſſam virginitatem, jam transfixam; unà cum Corona aſtris illatam fuiſſe. Atque hinc canit Propertius:

Te quoque enim non eſſe rudem teſtatur in aſtris,
Lyncibus in cœlum vecta, Ariadna, tuis.

Item Seneca in Hippolyto, ubi Phœdram abſentem Ariadnam ſic invocantem introducit:

Tete, ſoror, *quacunque ſiderei poli*
in parte fulges, invoco ad caſum parem.

Quod tamen aliqui de ipſa Erigone intelligunt. Et Catullus ex Callimacho:

Aut Ariadneis aurea *temporibus*
fixa corona *foret.* ---

Quin imò Manilius Coronam in ipſo cœlo Ariadnæ capiti impoſitam ſcribit in Sphæra; uti & Iuſtinus Martyr in Apologetico. Et ait qui Cretica ſcripſit, Bacchum Ariadnam conjugem tali dono honoratam, Faunis currum ſtipantibus, abduxiſſe: quod etiam apud Guilielmum de Choul, Neronis Numiſma teſtatur. Ac valde veriſimile hoc eſt; cùm antiquiſſimis temporibus, Plinio teſte N. H. l. 16, c. 5, nullis, præterquam Diis, aut in Deorum numerum receptis, conceſſerint coronam. Sic primum omnium capiti ſuo coronam impoſuiſſe modò diximus Bacchum, & quidem hederaceam: quæ omnium prima in uſum venit, ac imprimis Baccho initiatis poſtea impoſita eſt; ut proditum Euripidi in Bac-

Bacchis, & Dionyſio in Coſmographia, item Macrobio l. 7 Saturnal. c. 1. Et in numiſmate quodam veteri conſpicitur Bacchi ſimulachrum cornutum ac hederâ coronatum cum racemo in dextra, & ſpolio in ſiniſtra, additâ epigraphe ΔΙΟΝΥΣΟΥ ΣΩΤΗΡΟΣ. In alio eſt idem ſimulachrum, ſed alterâ facie Hercules cum clava & ſpolio, ſuperadditâ inſcriptione ΗΡΑΚΛΕΟΥΣ ΣΩΤΗΡΟΣ, & infra ΘΑΣΙΩΝ: nempe quia ex Thaſiis populis Inſulæ cujuſdam Thracibus finitimæ Herculis majores ortum traxiſſe fertur.

Cæterùm illam Ariadnæ Coronam Timachides Poëta plexam fuiſſe ait ex quodam flore, qui dicebatur ἄνθος θήσειον. Ἀπὸ τούτου, inquit Athenæus, ἄνθους φησὶ καὶ τὸν τῆς Ἀριάδνης καλούμενον στέφανον πεπλέχθαι. Sed & in Ariadnæ στεφάνῳ καλῇ περισμένῳ eſſe herbam, nomine Ψαλάκανθαν, Crinagoras Poëta dixit in Epigrammate apud Ptolemæum τοῦ Ηφαιστίωνος; ut ex Photii Bibliotheca conſtat. Videatur de hoc Scaliger in Manilium. Meminere quoque hujus Sideris Ptolemæus Almag. 7. Alphonſus in Tabulis, Cæſius Baſſus, Cæſar Germanicus, Iul. Firmicus l. 8, & 11, Marcellus l. 1, c. 4, & l. 5, c. 1, Plin. N. H. l. 18, c. 23, & 31, & Ovidius in Faſtis; ubi in 5 canit:

Bacchus amat flores, Baccho placuiſſe Coronam,
ex Ariadnæo ſidere *noſſe potes.*

Sunt præterea, qui dicunt, *Coronam* hanc eſſe *Theſei*; quam in mare ſe conjiciens, ut gemmam Minois in illud abjectam quæreret, ab Amphitrite dono acceptam, Neptunus inter ſidera retulerit. Sed ſub hac cœleſti Corona potiùs intelligi poteſt *illa Magni Ahaſveri*; quam capiti Vxoris ſuæ impoſuit, Eſther c. 2, v. 17. vel *aurea illa Regis Ammonitarum* talenti pondere; qua bello potitum Davidem, ante Homeri tempora, inſignitum fuiſſe ex lib. 2 Reg. c. 12, v. 30 notum: vel, ſi mavis, *Spinea* illa *Salvatoris noſtri Ieſu Chriſti* ἀκανθοστέφεος; qua illum pro peccatis noſtris patientem, dehoneſtare voluerunt Iudæi: ut ex hiſtoria Evangeliſtarum multis in locis videre eſt.

XIII. SERPENTARIUS; der Schlangen-man;

Serpentinarius, *Serpentiſlator*, Columellæ *Anguiger*, *Anguifer*, Ciceroni *Anguitenens*, *Effeminatus*; *Ophiulcus*, *Ophiulculus*, rectiùs *Ophiuchus*, id eſt, *Serpentis præſes*; quibuſdam *Carnabons*; *Triopas*; aliis *Hercules*, *Puer angues manibus premens*; aliis *Cæſius* ſive *Glaucus*; item *Æſculapius*; *Phorbas*; *Cadmus*; *Iaſon*; *Æſacus*; *Laocoon*; *Ariſtæus*, &c. Græcè Arato Μογερὸς, communiter Ὀφιοῦχος, malè Ὀφιοῦλκος: Mauris, qui *Gruem*, ſive *Ciconiam ſerpenti inſiſtentem* pingere ſolent, *Elhague*, *Alhague*, corruptè *Alangue*: Arabibus *Aſeichius*, ſive *Aſeichus*, quod ex Græco ὀφιοῦχος eſt depravatum; noviter *Alhava*. Medio noctis meſuranicus eſt, circa initium menſis Iunii: ſtellisque in globo noſtro inſignitur 23; inter quas conſpicitur fulgidiſſima in capite, *Ras alhague*, hoc eſt, *Caput Serpentarii*, vulgò dicta.

Poſtello ſunt 24 ſtellæ intra Signum, & 5 extra: Bayerus autem numerat 30; quarum una in capite ſecundæ magnitudinis; 7 tertiæ; 9 quartæ; 11 quintæ; & duæ ſextæ: omnes ♄ & ♀ imperio ſubjectæ, præter ſporades ♀ dictas.

Signum hoc à plerisque tribuitur *Æſculapio*; qui & *Aſclepius*, ut Græci ferè ſcribunt, Zenobio Acciaolo, apud Theodoretum Cirenenſem. Hinc quoque ejus feſtum *Aſclepiæa*, Ἀσκληπίεια: quod Epidauriis fuiſſe Plato ait in Ione, Pauſanias in Corinthiacis, & Pollux Onomaſt. l. 1, c. 32. Sed cùm Cicero l. 3 de Natura Deor. tres recenſeat Æſculapios; quis propriè ex tribus illis κατηγορημένος fuerit *Æſculapius* ambigitur. Tamen plurimorum ſententiæ conveniunt in *Meſſenium*: qui

qui Podalirii, & Machaonis pater. Cujus cùm incerti eſſent parentes, aut ſaltem pater, auctore Tarquitio, fingebatur, Albrico teſte, filius Apollinis, ex Coronide nympha, Phlegyæ regis ac bellatoris acerrimi filià: ut Diodorus Sic. l.4, c.9, Pauſanias in Corinthiacis, Homerus Hymno in Æſculap. Apollonius in Argonaut. l. 4, Hyginus fab. 14, 97, 202, & 251 tradidere; & nos quoque ad Signum Corvi innuimus. Hic Epidauri in Argia, ut vult Pauſanias in Corinthiis, ſi non natus, certè ibi cultus fuit: quod Livius l. 5, & 45, Minucius in octavo, Arnobius l. 7, aliique quàm plures teſtantur. Atque hinc quoque *Iuvenem Phœbeium*; & *Epidaurium* dixit Ovidius in Arte:

Afferat ipſe licet cunctas Epidaurius *herbas*,
ſanabit nullâ vulnera cordis ope.

Alii tamen matrem illi fuiſſe contendunt *Arſinoën Meſſeniam*, ſtupro compreſſam; quam dum virgo eſſet, *Coronidem* appellatam ex Aſclepiade Poëta antiquo, & Ariſtide, Scholiaſtes Pindari Pythior. Od. 3, annotavit. Et hæc Arſinoë, ſive Coronis ex regia Perieris Meſſeniorum regis ſtirpe genus ducebat: quippe neptis erat Perieris ex filio Leucippo: ut traditum Pauſaniæ in Meſſeniacis. Vnde & partem Meſſenes Ithomon, & Oechaliam Euryto olim regnatam, filiis Æſculapii paruiſſe tradit Homerus Iliad. 2. Imò ipſe *Æſculapius*, rariùs *Epidaurius*, quàm *Meſſenius* vocatur: ut auctores ſunt Reinerus Reineccius Hiſt. Iul. part. 1, regno 26, Tranquillus de Illuſtr. Viris, Lactant. divinar. Inſtit. l. 1, c. 20, Ariſtides apud modò memoratum Pindari Scholiaſten, aliique; quos maximus Vir Ioh. Heinr. Meibomius in Commentario ſuo ad Orcum Hippocratis adducit. Ac natum Æſculapium ex Coronide propè Laceream ad ripas Amyni fluminis tradit Apollonius l. 4: ubi à matre expoſitus, ac caprino lacte nutritus, teſte Lactantio de falſa Relig. imò à Chirone educatus dicitur. Quamquam alii malint, eum ex utero matris, Dianæ juſſu, ob concubitum cum Iſchye Elati filio, rogo jam impoſitæ, à Mercurio, ſive Apolline

ipſo extractum fuiſſe: ut teſtis eſt Ovidius l. 2 Metam.

Non tulit in cineres labi ſua Phœbus eoſdem
ſemina: ſed natum flammis, uteroque parentis
eripuit; geminique tulit Chironis in antrum.

Cultus autem fuit hic *Æſculapius Meſſenius*, ob medicinæ artis principatum, qua multos ſanitati reſtituit, conclamatæ antea valetudinis creditos, ut numen ſanitatis per totam Græciam; imprimis autem Epidauri: ubi & fulmine ictus, ut ajunt, deceſſit, ac ſepultus eſt, auctore Clemente Romano. Quod Cynoſuris oppido factum, tradidere Marcus Tullius loco adducto, & Clemens Alexandrinus in Protreptico: in cujus tamen l. 10 Recognit. invenias ſepulchrum ejus oſtenſum Epidauri. Imò & ab ipſis demum Romanis, exemplum Epidauriorum ſequentibus, ob eandem cauſam, divinos fuit honores adeptus. Indicio ſunt inſcriptiones antiquæ: ubi crebrò junctim legas ΑΣΚΛΗΠΙΩ, ΚΑΙ ΥΓΕΙΑ: item ÆSCVLAPIO, ET SALVTI. Cui interdum ſubjungitur σώτηρσιν πολιέχοις, id eſt, *Servatoribus urbis præſidibus*: ſive θεοῖς ἐπικυρίοις, *Diis auxiliaribus*. Particulatim verò legas, mox κυρίῳ Ασκληπίῳ, *Domino Æſculapio*; mox *Numini* ſive *Deo Æſculapio*, vel *Æſculapio Sancto*. Apud Epidaurios, teſte Pauſania in Corinth. ſimulachro Æſculapii arte Thraſymedis Parii Arignoti filii confecto *canis ad pedes decumbens* additus erat, ſive ad vigilantiam denotandam, huic animali peculiarem; ſive quia recens editus, ac in finibus Epidauriorum à matre, vel, ut alii tradunt, ab avo Phlegyâ, in ſolitudine montis Titthei expoſitus, à cane Autolai cuſtoditus, uti à capra enutritus, credebatur. Vnde & nonnulli *Æſculapii* nomen ex vocibus Ebraicis *ez*, hoc eſt, *capra*, ſive *Eſch*, *ignis*, & *Keleph*, quod *canem* ſignificat, conflatum eſſe autumant. Alii tamen, inter quos eſt Tzetzes Chil. 10, priùs *Apium*, ſive Ἤπιον vocatum indicant; eò forſan, quod Api Ægyptio, quem inter ſacerdotes Ægypti principem, & naturalis Philoſophiæ maximè peritum, Cyrillus commemorat, operam dederit: unde & in Græciam reverſus, pro *Ægy-*

ptio,

ptio, aut *Memphitico,* habitus. Poſtea verò, cùm Aſclen quendam, Epidauri tyrannum ὀφθαλμιῶντα ſanâſſet, dictum fuiſſe *Æſculapium,* quaſi dicas, *Aſculis Apium:* ut eſt apud Auctorem Etymologici.

Cæterùm hic Æſculapius Achillis, & Herculis Thebani σύγχρονος fuit: quòd inde patet; quia in Pelio monte medicinam, teſte Homero Iliad. 4, Pindaro Nemeor. Ode 3, Tarquitio de Vir. illuſtr. & Lactantio l. 1 de falſa relig. c. 10, æquè ac Hercules aſtrologiam, & Achilles citharam, ut eſt apud Arateorum Cæſaris Germanici interpretem, à Chirone Centauro præcipuorum Græciæ principum, ut Herculis, Iaſonis, Achillis, in medicina præceptore, didiciſſe; imò Argonauticæ expeditioni ad rapiendum aureum vellus interfuiſſe dicitur. Et certè in peritia hujus artis ita excelluit; ut varios ſanitatem deſperantes priſtinæ ſaluti reſtituerit; atque hinc defunctorum nonnullis vitam reddidiſſe crederetur; imò eâ causâ, Corn. Celſo in procem. l. 1, teſte, in deorum numerum, & inter aſtra relatus ſit. Ex iis autem, quos deſperato in morbo curavit, fuere *Cæſius* ſive *Glaucus* communiter *Androgeos* dictus; & *Tyndarides* apud Plin. l. 29, c. 1: item *Hippolytus* Pauſaniæ, *Hymeæus* Orpheo, *Capaneus*, & *Lycurgus* Steſichoro, *Euryclea* Epiphanio, *Senex* quidam *pecunioſus* Platoni l. 3 de Republ. ac alii aliis celebrati.

Androgeos, quem Fulvius Vrſinus, & Hyginus in Ophiucho, *Glaucum,* alii Latinè *Cæſium* vocant, fuit filius Minois junioris, regis Cretæ, ab Athenienſibus & Megarenſibus invidiâ necatus, dum Panathenæa celebrantur. Vnde bellum adverſus tum Megarenſes, tum Athenienſes: qui ſub rege Ægeo eò adacti, ut pueros ſuos Minotauro objicerent; ſive potiùs, ut vera habet hiſtoria, liberos ſeptenos è ſuis quotannis in Cretam mitterent Tauro tributarios; cujus ductu Minos bellum geſſerat cum Athenienſibus: unde Minotaurus, quaſi *Minois Taurus*, vocari ſolebat: ut in Signo Coronæ boreæ fuſiùs indicavimus. Hoc tamen demum ſub Theſeo, cùm is Taurum deviciſſet, deſiit. *Androgeos*

verò, quòd herbâ, quam Serpens Æſculapio indicaverat, vel adportaverat, excitatus crederetur, in *Serpentarium* mutatus, ac in cœlum receptus dicitur. Imò eâ cauſâ in Ceramico ab Athenienſibus cultum teſtatur Heſychius. Fabulam autem de Androgêo, ſive Glauco vitæ reſtituendo Hyginus in Ophiucho, & Fulv. Vrſinus Famil. Rom. fol. 3, ejuſmodi narrant: *Cùm Æſculapius Glaucùm cogeretur ſanare incluſus quodam loco ſecreto, bacillum tenens manu, cùm quid ageret, cogitaret, dicitur anguis ad bacillum ejus arrepſiſſe: quem Æſculapium mente commotus interfecit, bacillo fugientem feriens ſæpius. Poſtea fertur alter anguis eòdem veniſſe, ore ferens herbam, & in caput ejus* (interfecti Serpentis) *impoſuiſſe; quo facto, loco* (utrumque) *fugiſſe. Quare Æſculapius uſus eſſe eâ herbâ, Glaucus revixiſſe, & ita Anguis in tutela Æſculapii eſſe dicitur.* Hinc Propertius l. 2, eleg. 1:

Et Deus extinctum Creſſis Epidaurius *herbis*
reſtituit patriis Androgeona *focis.*

Alii volunt Serpentem adportâſſe herbam Æſculapio, in favorem Hippolyti, Theſei ex Antiope, ſive, ut nonnulli tradunt, Hippolyta Amazone filii, quem noverca ejus Phœdra, Minois II Cretæ regis & Paſiphaës filia, ac ſoror Ariadnæ, ob denegatum concubitum, occidiſſe fertur; ut herbâ illâ à ſerpente adportatâ ex mortuis reſuſcitaretur: hoc eſt, herbæ medicamento longâ artis experientiâ, & vigilantiâ ſive perſpicacitate prorſus ſerpentinâ invento, (ſerpens enim in hieroglyphicis eſt ſapientiæ ſymbolum) graviter decumbens, reſtitueretur. Rem totam poëtico more ſic narrat Virgilius Æneid. l. 7:

Namque ferunt famâ Hippolytum, *poſtquam arte novercæ*
occiderit, patriasque explêrit ſanguine pœnas,
turbatis diſtractus equis: ad ſidera rurſus
Ætheria, & ſuperas cœli veniſſe ſub auras,
Pæoniis revocatum herbis, & amore Dianæ. &c.

Atque ex hoc vides, cur Æſculapius dicatur in cœlum receptus, ſerpentem in manu tenens: quin &, cur ejus ſimulachrum in templo Epidaurio ſcipionem aut baculum

lum nodoſum, ſive agreſtem, ut Ovidius l. 15 Metamorph. fab. 5, vocat, quo difficultatem artis notari auctor eſt Feſtus l. 9, & Pierius Hierogl. p. 131, manu tenuerit alterâ, alterâ caput draconis ſive ſerpentis premens. Sanè geſtamen ejus erat baculus ſerpente involutus; ut eſt apud Dercylum. Et *diceres*, inquit Apuleius Met. l. 1, *Dei baculo, quod ramulis ſemiamputatis nodoſum gerit, ſerpentem lubricis amplexibus inhærere.* Imò hinc quoque Græcis quibuſdam ſimulachrum ejus totum erat ſerpens. Et apud Lucianum in Dialogo de falſo Vate legas, ſacerdotem quendam ſerpentem perexiguum in ovum *corniculæ* vacuum incluſiſſe, idque cerâ oblitum in luto occultâſſe. Quippe κορώνη, cùm *cornicem* ſignificet, & Κορωνὶς Æſculapii matris nomen inde formatum ſit, eò fingebatur Æſculapius ex ovo Corniculæ prognatus. Idipſum oſtenſurus ille ſacerdos, populum arâ exſtructâ congregavit: Apollineque, & Æſculapio, ut adſint, incognitis quibuſdam vocibus invocatis, phialâ aquam hauriens in profundum demerſâ ovum illud unà extraxit, ac in conſpectu populi fregit: atque ſic pullum ſerpentis recentem admirantibus cunctis oſtendit. Paucis verò diebus elapſis alium inſignis magnitudinis ſerpentem in loco quodam obſcuro artificioſè ſe moventem monſtravit; populoque perſuaſit, priorem illum in tantam magnitudinem creviſſe, ac deum eſſe Æſculapium ex Apolline genitum.

Verùm non Græcis ſolùm, ſed & Romanis, qui ſeriùs Æſculapium colere cœperunt, totus erat ſerpens. Hinc Q. Serenus Æſculapium compellans:

Qui quondam, placidi tectus ſub pelle draconis,
Tarpeias arces, atque inclyta tecta petiſti.

Occaſionem ejuſmodi cultus enarrat I. H. Meibomius ad Orcum Hippocratis p. 44: *Cum gravi peſtilentia Vrbs* Roma *laboraret, Q. Fabio Gurgite, & D. Iunio Bruto Scæva COSS. anno V. C.* CCCC LXI; *& S. P. Q. R. juberetur, conſulto oraculo, librisque Sibyllinis, peſti expiandæ Æſculapium Epidauro accerſere; triremem cum legatis, quorum princeps Q. Ogulnius, eò miſerunt. Epidauriis, quòd*

Deum ſuum inviti dimitterent, cunctantibus, Draconem ferunt prodiiſſe, ſive Anguem ingentem, perque mediam urbem ad Romanorum triremem perrexiſſe, atque in Ogulnii tabernaculo in gyrum circumvolutum ſe compoſuiſſe. Iſtum anguem Romani Æſculapium eſſe rati, cui dracones, ac ſerpentes ſacros ſciebant, magna cum veneratione Romam advexerunt. Iamque triremis in Tiberi erat, propè inſulam, cùm anguis è navi in illam proſiluit,

— & finem ſpecie cœleſte reſumptâ,
luctibus impoſuit, venitque Salutifer Vrbi:

ut Ovidii utar verbis, Metam. l. 15, fab. 51. Id Romani conſpecti, templum in Inſula Tiberina novo Deo dedicârunt (hodie S. Iohannis Colevitæ vocatur,) ubi ſub ſerpentis deinceps imagine coleretur. Meminere quoque Livius l. 10, Arnobius l. 7, adverſus gentes, Cicero l. 3 de Nat. Deor. Valer. Max. l. 1, c. 8, Aurel. Victor de Viris illuſtr. c. 23, Florus Epit. Livii l. 11, Oroſius l. 3, c. 22, alii.

Cæterùm Æſculapii munia, & ſymbola medica deſcripſit Iunius Medicus hiſce verſiculis:

Quis Deus *es? Phœbo ſatus, atque Coronide. Habes cur* ſceptrum? *Ægris ut rex impero. Quid* reſides?
Sit ſedato animo Medicus. Quid verticem inumbrat laurea? *Perpes enim vivit ab arte decus.*
Nodoſo baculo *quid nitere? Difficilem artem* *id notat. Hinc cur ſtat* Gallus, & *inde* Draco?
Cura vigil Medicum decet, ac cuſtodia. Quid vult *ſub pedibus* canis? *Hoc ſymbolon eſt fidei.*
Quidve tegit mentum propexa incanaque barba? *Longa ætas firmat judicium, atque fidem.*

Sed alii regerunt Serpentario hoc denotari *Phorbantem* Lapithis ex Apolline, ac Stilbe prognati, & Orſinomes filium; qui in regnum ſuccedens, omnes ſuos populos à patre nominâſſe dicitur Lapithas: alii *Laocoontem.* De *Laocoonte* Ludovicus Demontioſius in libello de ſculptura, & pictura veterum, ſic ſcribit: *Laocoontem illum quis ſaltem famâ non novit? quod etiamnum in Vaticano artis miraculum oſtentatur, ſpectantibus horrorem incutiens,*

cutiens, artis ſtatuariæ cum poëtica certamen, & utriuſque cum ipſa natura, palmâ dubiâ. Stupendum opus ex uno lapide, parens, & liberi, horrendi draconum nexus, patris anguſtiæ, liberûm gemitus expreſſi. &c. De *Phorbante* verò memorant, quòd multitudinem ſerpentum ingentem ex inſula quadam fugaverit, ac propterea ab incolis pro Serpentario cœleſti ſit habitus.

Verùm nos potiùs ſub hoc Signo intelligimus *Aaronem*, cujus baculus in Serpentem transformatus legitur Exodi 7, 10: ſive etiam *Moſen*, qui ſerpentem erexit æneum in deſerto, ut omnis illum aſpiciens à morſu ſerpentum igneorum convaleſceret, Numer. 21, 8.

XIV. SERPENS SERPENTARII; die Blaue Schlange / die Stok-ſchlange;

Coluber, Anguis; *Ophis*, *Serpens Ophiuchi*; *Serpens Sagarinus*, *Herculeus*, *Lernæus*; *Serpens Æſculapii*; vel *Laocoontis*; *Serpens Caſii* ſive *Glauci*; *Leſbius Draco*; *Draco Tiberinus*: Græcè Ὄφις Ὀφιούχου, ad differentiam τοῦ δράκοντος; item Ἑρπετὸν, Ἐγχελὺς, *Anguilla*: novo fortaſſis Arabico vocabulo *Alhaia*. Præcedente parte medinoctius, & meſuranicus eſt, circa initium Maji; poſteriore verò ſive ſequente, ſub finem Iunii, circa Solſtitium æſtivum: ſtellisque in globo noſtro inſignitur 18, ♄ & ♂ virtute pollentibus.

Poſtellus totidem agnoſcit: Bayerus autem numerat 37; *quarum una in collo ſecundæ magnitudinis*; 7 *tertiæ*; 7 *quartæ*; 3 *quintæ*; 19 *ſextæ, per totum corpus diffuſa.*

Tres in aſteriſmis Angues novimus, inquit Scaliger, *Anguem Vrſarum*; *Hydram*; & *Anguem Ophiuchi*. Quibus & nos cum neotericis quartam adjungimus; nempe *Hydrum parvum* non procul à polo antarctico, in

meridie, poſitum: ad cujus Signum de ſerpentum origine acturi ſumus. Hanc Serpentum veram diſtinctionem Statius ignorans, *Anguem Vrſarum*, ſive *Draconem* cum *Hydra* confundit, cùm 5 Thebaidos ſic canit:

Quantus ab arctois diſcriminat æthera plauſtris
Anguis, *& uſque notos, alienumque exit in Orbem.*

Anguis enim *Vrſarum* non exit in *alienum*, ſive *notium Orbem*, quem Manilius, reſpectu noſtri, *peregrinum* vocat. *Sagarinus* autem, ſive *Herculeus*, ut alia cognomina, quippe quorum explicatio ex præcedenti patet Signo, taceam, ſerpens hic dicitur; quòd, Hygino teſte, ejuſmodi ſerpens in Lydia ad fluvium Sagarim ab Hercule ſit interemtus. Cæterùm ſub hoc *Serpente cœleſti* intelligi poteſt *Anguis* ille, qui protypus erat Chriſti crucifixi, *æneus* à Moſe in eremo erectus, ſive in conſpectu populi Iſraëlitici pœnitudine ducti palo affixus; quem qui ab immiſſis ſerpentibus ignitis læſi conſpiciebant, ſanitati reddebantur: ut legere eſt Num. c. 21, v. 8, & Ioann. c. 3, v. 14.

XV. HERCULES; der Held / ſive Drachen-ſtreiter / Keulen-träger / Knikker / das Helden-geſtirn;

Nixus, M. T. Ciceroni *Niſus*, Vitruvio *Neſſus*, aliis *Genu flexus*, *Ingeniculus*, *Ingeniculatus*, *Geniculator*, *Prociduus in genua*, *Incurvatus in genua*, vulgò *Engonaſi*; quibuſdam *Charops*, id eſt, *torvè intuens*, *Cernuator*, habitu ad cernuandum compoſito; *Monſtrorum domitor*; Ovidio Metam. l. 15, *Claviger*; aliis *Saltator*; fortè, quia inclinato capite quaſi ſaltare videtur; item *Aper*; *Alcides*, *Hercules parvus*, *Amphitryoniades*, *Heros Tirynthius*, *Oetæus*, *Canopius*, quaſi dicas, *Puliceus*; *Callinicus*, id eſt, *præſtans victor*:

non-

nonnullis *Melon*, & *Mellus*, id eſt, *ovillus*; item, *Melicartus*, *Melicerta*, *Malica*, *Deſanaus*, *Deſanes*; *Diodas*; *Palæmon*; *Maceris*; Germanis Veteribus *Almannus*; Romanis *Sancus*, ſive *Sanctus*: aliis *Theſeus*; *Lycaon*, *Trapezius*; *Ixion*; *Prometheus*; *Thamyras*, ſive, ut quidam ſcribunt, *Thamyris*; *Orpheus*: Græcis vulgò ἐν γόνασι, quaſi dicas, *in genibus*, *genua* ſive potiùs *genu flectens*, ὀκλάζων, *genu flectens*, Homero γνὺξ ἐριπὼν, *in genu proſtratus*, κυβιστητής, *in caput ſaltans*; Arato εἴδωλον κεκμηκὸς ἀπευθὲς καὶ ἄιστον; Apollodoro χαροπὸς, *torvè intuens*, item πολύπλαγκτος, hoc eſt, *multis laboribus huc illuc agitatus*, Artemidoro Καλλίνικος, hoc eſt, *egregiam victoriam conſecutus*, aliis κορυνήτης, *Clavator*, κορυνηφόρος, *Claviger*: Arabibus *Algiethi*, ſive *Algethi*, Schickardo *Algathio*, id eſt, *procidens*, ſcilicet Hercules ἐγγόνασιν: ideóque plerumque additur *alai rochbatihi*, hoc eſt, *ſuper genua ſua*: Alphonſinis malè *Raſaben*: aliis Arabicè *Elgeziale rulxbachei*: Ægyptiis *Patæcus*, *Epipatæcus*; *Gignon*, vel *Gigon*; item *Trapezius*, quod tamen *Lycaoni* potiùs convenit: Perſis *Ternuelles*, item *Sandes*; Indis *Dorſanes*, i. e. *Hercules*. Cernitur hoc ſitu in meridiano mediâ nocte, menſe Iunio: ſtellasque in globo noſtro comprehendit 27; inter quas illa Martialis & Mercurialis naturæ in capite, quæ ex deſcriptione Draconis irrepſit, κατ' ἐξοχὴν dicitur *Hercules*, recentioribus editionibus Alfonſinis *Ras aben*, rectiùs tamen *Ras algethi*, Schickardo *Raſol-gathii*, hoc

eſt,

eſt, *caput procumbentis*, nempe *Herculis:* & alia in manu ſiniſtra, Tychoni in dextro cubito, *Marſic*, ſive *Marfic*, id eſt, *reclinatorium*, Schickardo *Marfikon*, id eſt, *axilla*. Tabulæ ὠλέκρανον, ſive ἀγκῶνα, Dores κύβιτον vocant.

* *Poſtellus numerat* 30 *ſtellas: Bayerus verò, traditâ Herculi in manum clavâ, ſive ramo ex arbore Heſperia pomifero, novem ſtellis conſtante*, 48; *quarum* 9 *tertiæ magnitudinis, quibus accenſetur illa in ſiniſtro humero trium borealior, quam Barbari* Rutilicum *dicunt*; 14 *quartæ, quas inter eſt* Maaſym *in dextro* πρόπηχυ *occidentalior*; 8 *quintæ, ubi in clava juxta pollicem ſe offert* Cateia, *Horatio* Caja dicta; *&* 17 *ſextæ, omnes ſecundùm Ptolemæum Mercuriales, ſed ſecundùm alios Martiales, exceptâ primâ in Capite, quæ utramque naturam participat.*

In Globo noſtro pingitur Senex, qui cernuans, & iracundè quaſi intuens, altero tantùm poplite, ſive pede ingeniculato nititur; qualis ingeniculatorum, & ſupplicantium, ſive certantium, vel laborantium, vel telas jaculantium geſtus: additis inſigniis, clavâ, & pelle leoninâ. Arabibus verò eſt *Camelus cum inſtrato ſuo.*

Cæterùm quis hic *Geniculator* ſit, & cui hoc Signum propriè attribui debeat, diu inter auctores non convênit; his *Thamyrim*, illis *Prometheum*, aliis *Orpheum*, vel alium exiſtimantibus. Panyaſis verò, Herodoti ille vel avunculus, vel patruelis, in Heracleide, 14 librorum opere, quo Herculis geſta complexus eſt, tradidit eſſe *Herculem*, omnium monſtrorum, latronum, maleficorumque hominum domitorem. Vnde Feſtus Avienus in Arateis:

Illa laboranti ſimilis *ſuccedit* Imago
protinus, expertem quam quondam dixit Aratus
nominis, & cujus latuit quoque cauſa laboris.
Panyaſi ſed nota tamen: cui longior ætas
eruit excuſſis arcana negotia rebus.

Panyaſin hac in parte ſecutus eſt Eratoſthenes: unde Hyginus in Aſtron. poëtico: *Engonaſin Eratoſthenes* Herculem *dicit, ſupra Draconem collocatum.*

Sed

Sed cùm veteres, pro more ſolito, fortes ferè Herculis nomine inſigniverint, atque ita tam varii fuerint Hercules, quos, cum diverſorum temporum, ac locorum, heroumque hiſtoriis, nationes in unum confudere, ut jura coquus; valdè operoſum erit inquirere, cuinam ex tot heroibus ſub Herculis nomine notis, hoc cœleſte ſignum propriè tribuatur. Tres enim numerat Diodorus in 4; ſex Arnobius itidem in 4, uti & Cicero de Nat. Deorum: imò Varroni erant Hercules quadraginta tres; in quibus tamen quoſdam fuiſſe totos ſymbolicos, non ad geſtorum hiſtoriam, ſed ad rerum naturam prorſus ſpectantes, veriſimile eſt. Qualis *Ogmius*, ſive *Hercules Celticus* apud Lucianum; qui eloquentiæ ſymbolum erat: item *Hercules Romanus*, S. Aurelio Victori ex L. Caſſii Heminæ Annal. l. 1, *Recaranus*, & Verrio Flacco apud Servium ad 8 Æneid. *Caranus*, vel *Garanus*, Poëtis *Gradivus* dictus. Videatur de hoc Voſſius l. 2 Idololatr. c. 16.

Omnium verò antiquiſſimus erat ille *Hercules Ægyptius*, qui, Diodoro l. 1, teſte, Mitzraimo, Oſiridi illi antiquiſſimo, filio Chami, genere propinquus, ac dux fuit exercitus, ſecundùm aliquos *Gignon*, vel *Gigon* dictus. Vnde Heſychius: *Gignon aliquibus Gigon, Patæcus, Epipatæcus, Trapezius: aliqui Herculem Ægyptium intelligunt*. Et ab hoc diverſus, quippe qui longè junior, eſt alter *Ægyptius*, vel potiùs *Ægyptiocananæus*, à devicta Cananæa ſic dictus; quem nullum alium, quàm *Ioſuam* eſſe, maximus ille Voſſius, geſta Ioſuæ cum illis, quæ Herculi ſuo tribuunt gentiles, conferens, l. 1 Idol. c. 26, luculentiſſimè demonſtravit. Atque ſic ad minimum duo ſunt Hercules Ægyptii.

Præter hos alius fuit *Hercules Phœnicius*, ſive *Tyrius*, Athamantis, ſive, ut traditum Sanchoniathoni aut Philoni Byblienſi, Iovis Demaroontis regis Phœniciæ filius, & Cadmi Phœnicis ex filia Ino nepos. Hic *Palæmon* dictus, poſtea vocabatur *Melicarthus* ſive *Melicerta*, hoc eſt, *rex civitatis*, θεὸς πολιοῦχος, ex Ebræo מֶלֶךְ melech, *rex*, & קַרְתָּא carta, *civitas*; Amathuſiis verò, teſte Heſy-

Heſychio, *Malica*; quod ex priori formatum videtur, literis ultimis abjectis: & Euſebio in Chron. ad num. 497, ac Florentio Wigornienſi, *Deſanaus* [illegible] *Deſanes*; Indis, teſte Heſychio, *Dorſanes*; denique [illegible]gio Syncello Διωδᾶς, *Diodas*. De hoc ſic Hyginus fab. 2: *At Ino* (Dionyſi ſive Liberi, regis Thebani, amita, Semeles ſoror, & Cadmi ex Harmonia filia) *cum Melicerto filio in mare ſe præcipitavit. Quam Liber Leucotheam voluit appellari; nos Matrem Matutam dicimus: Melicerten autem Deum Palæmonem, quem nos Portunum dicimus.* Hinc Virgilius 1 Georgic. *Palæmonem* Diis nauticis jungens, *Inoum Melicertam* dixit. At Liber, nepos ille Cadmi Phœnicis, rex Thebæ, conſobrino ſuo *Phœnicium* impoſuit nomen; quod modo explicavimus. Atque hic *Hercules Phœnicius*, qui Cananæo, ſive Iſraëlitico Herculi par, &, ſi Euſebio fides, vixit, quo tempore Moſes in monte frueretur adſpectu divino, ortus eſt ex poſteris *Eſavi*, ſive *Edomi*: quem gentiles interpretatione regem *Erythram* memorant: ut ad Andromedæ ſignum quoque monuimus. Vnde & ſinus ille Arabicus, ad quem Idumæi illi habitabant, Ebræis *Mare Edomi*, ſive *Idumæum*, Græcis Ἐρυθραῖον, *Erythræum*, Latinis *Mare rubrum* nuncupatur: ut ſolâ linguâ hæc differant. Nam *Edom* idem eſt, ac *rufus*; & ἐρυθρὸς idem, ac *ruber*. Ab hoc mari Idumæo, ſive Erythræo profecti ſunt Edomitæ, prodente id ipſum Herodoto initio operis ſui, item Plinio ac Solino, in regionem Tyri, ac vicinam; indeque nomen *Phœnicum* accepere: quod iterum à *rubedine* dictum. φοῖνιξ enim idem, ac ἐρυθρὸς, id eſt *ruber*, ſive *rutilus*, & *ſpadiceus*: unde Latini poſtmodum fecere *puniceus*; item *Pœnus*, & *Punicus*. Ac ſic litoralis omnis tractus, ut cum Procopio ex Vandalicor. ſecundo loquar, ab Sidone uſque ad limites Ægypti, poſtmodum *Phœnice* vocabatur. Hercules autem, qui coloniam hanc ducebat, Tyrum ædificavit: ubi quoque, teſte Clemente Romano, ſepultus eſt. Atque hinc demum *Herculis Tyrii*, & *Phœnicii* nomen, imò ipſum fortè *Melicarthi*, hoc eſt, *Dii urbis præſidis*, accepit.

Cæte-

Cæterùm alter ille *Hercules Tyrius*, *Aſiaticus* Iuſtino dictus, qui florentibus demum Tyriorum rebus, iiſque maris imperium præ aliis obtinentibus, in Gadium Hiſpaniæ inſulam coloniam duxit, ac Gerionem, teſte Iuſtino l. 44, cum duobus fratribus regno excuſſit, multò junior eſt, quam *Idumæus* ille, cui nomen *Melicartho*. Hic enim Tyri natus; ſed in Inſula Gaditana, (cui denique nomen datum *Erytheæ*, ab ἔρυθος, hoc eſt, *rubor*, quaſi *Phœniciam*, ſive *Idumæam* dixeris,) denatus, ac ſepultus eſt: quod prodidit Mela l. 3, c. 6. Et à morte credo, cum antiquiore illo Hercule Tyriò ſive Phœnicio, in Gadium, ac vicinis inſulis cultu conjuncto honoratus, ac hinc uterque *Gaditanus* nuncupatus eſt. Quòd autem & Tyrii, ſive Phœnices res à Ioſua geſtas ſuo Herculi, non gemino, ſed antiquiori tantùm, quippe cui Ioſua σύγχρονος, transſcripſerint, atque unà *Indicum* nuncupaverint; non eſt, quod magnoperè mireris: cùm inclytus ille Iſraëliticus Heros, expeditione in Arabiam, & Aramæam, ſive Syriam ſuſceptâ, quæ *Indiæ* vocabulo laxè ſumto, antiquis temporibus Indiis accenſebantur, continuatis victoriis longè latéque cœlitus adjutus omnia proſternens, ad Phœniciarum uſque urbium portas ſuos ſæpenumerò hoſtes ſit perſecutus. Vnde viginti & novem regna Iſraëlitis ſubjecta: reges magno numero capti, ac ultimo ſupplicio affecti. Imò nec mireris Poëtarum gentilium de ſuo Typhœo ſive Typhone, aliiſque gigantibus, ab Hercule, Iovis ac reliquorum deorum auxilio, confectis, portentoſa deliria: cùm ipſi Iudæi, ut eſt apud Nic. Liranum, & Toſtatum quæſtione 27, de ſuo *Og*, quem alii Græco nomine Τυφῶνα, quod cum *Og* ſignificatione planè convenit, dicere malunt, immenſis follibus ſpirent mendacia. Atque hinc ſuſpicor Poëtas in Typhone ſuo Ogum regem Baſanitarum, ſive gigantum depingere volentes, potiùs ſecutos eſſe Iudæorum, & Cananæorum fabulas, quàm veram à Moſe Num. c. 13, v. 29, & 34, & Deut. c. 3, v. 5, deſcriptam hiſtoriam. Sed videatur de hoc Voſſius l. 1 Idolol. c. 27: ubi Ioſuam in Herculem;

lem, Herculemque in Ioſuam quaſi transformatum, hoc eſt, Ioſuæ geſta in Hercule, æquè ac alibi Moſis vitam in Libero, nobis oſtendit.

Rurſus alius fuit *Hercules Libycus, Maceris* dictus, pater Sardi: qui coloniam in Inſulam maris Thyrreni ſive inferi, tunc Ichnuſam, ſed poſtea Sardiniam dictam, ex Libya duxit: ubi & unà cum patre cultus eſt, teſte Pauſania in Phocicis, Silio Italico l. 12, Solino c. 10, & Iſidoro l. 14 Origin. c. 6.

Alius *Hercules Creticus*, ſive *Telchinus*, unus ex Idæis Dactylis, ſive Curetibus, præſtigiator, ac imperator celebris: à quo, teſte Diodoro, inſtitutum certamen Olympiacum.

Alius *Hercules Romanus*, quem *Sangum*, vel *Sancum*, vel *Sanctum*, item *Sancum Semonem Fidium* dixere. De hoc Varro l. 4 de L. L. *Putabant Fidium eſſe* Sanctum *à Sabina lingua, &* Herculem *ab Græca.* Et Feſtus: *Propter viam fit ſacrificium, quod eſt proficiſcendi gratiâ,* Herculi, *aut* Sanco, *qui ſcilicet idem eſt Deus.*

Alius item *Hercules Germanus*, quem & *Celticum* pleriſque dictum memorat Elias Schedius de Diis Germanis pag. 476. De hoc ſic Tacitus de mor. Germanorum: *Fuiſſe apud eos &* Herculem *memorant:* primumque omnium virorum fortium (hoc eſt, *Almannorum*, ſive *Herculorum*) *ituri in prælia canunt.* Vulgò enim vocabatur *Alman,* id eſt, *totus* vel *fortis vir.* Vnde nomen Lacui *Lemanno*, ut quidam ſentiunt; item Monaſterio Almans-weiler, vicoque Almanshofen. Imò antiquitus & ipſi populi, (novo nomine, Tacito ſic augurante, *Germani*, quod idem ac *Alman,* poſtea dicti) quos Hercules Alemannus, teſte Beroſo l. 5, tempore Mancalæi Aſſyriorum regis decimiquarti, rexit, *Alemanni*, vel *Almanni* nuncupabantur: unde fortè Græcorum ἀλέμβειν, hoc eſt, *errare, circumvagari, more Alemannorum.* Quo nomine & adhuc hodie Galli, vel Franci Germanos appellant: ut in Leone noſtro Belgico oſtenſum. Aventinus l. 1 Annal. Boj. ſcribit, hunc *Alemannum* cognomento *Herculem,* cujus inſigne fuerit leo, cauſa nominis, poſtre-

poſtremum exſtitiſſe regum Germaniæ, quos Beroſus enumerat, & primum Bojorum conditorem; primum item Herculem, D. Hieronymo, & Euſebio ſic autumantibus: quem majores noſtri *nomenclaturæ cœleſti adſcripſerint*, belloque præfecerint. Ejus æreum Idolum in pervetuſto Suevorum cœnobio Inſulæ Rhenanæ Augiæ majoris, vulgò die Reichenau dictæ, juxta Conſtantiam urbem, hactenus ſervatum, à I. Stabio Hiſtoriographo, juſſu Imperatoris Maximiliani I, ſuperioribus annis translatum eſſe Tyrillios, traditum Althamero in Tacitum, ad Ænipontem. Quin & ſupereſſe adhuc in Bojaria vicum, & arcem Almansſtein, pagum item, & flumen Alman: cujus accolæ ſe Bojorum vetuſtiſſimos prædicent; ut inſimul ex diplomatis pateat. Tacitus quoque l. 2 Hiſt. ſilvæ ad Viſurgim meminit, quæ huic *Herculi* fuerit ſacra: à cujus filio *Swanio*, ſive *Suenorte*, vel potiùs *Cygno*, ut Latini poſtea vocârunt, *Cygnea*, Germanicè Zwickau, Ducis Saxoniæ urbs, vulgò dicitur denominata; ut ad Signum Geminorum fuſiùs indicavimus. Quin & *Hercynia*, ſive *Herculia* Germaniæ ſilva, vernaculè der Hartz, ſive Herkels-wald dicta, Herculis prodit & cultum, & nomen. *Ajunt quoque*, ſcribit Althamerus, *Argentuariam*, id eſt, *Columbarium*, *Alſatiæ urbem ab Herculis clava, quam temulentus ibi amiſerit, nuncupatam*: unde & civibus adhuc hodie *clava Herculis pro inſignis eſt*. Quod cultum attinet, ille ex Macrobii libro 1 Saturn. c. 19, videtur fuiſſe mixtus; & quòd duos Hercules uno ac juncto cultu honoraverint. Nempe *Herculem heroa*, ſive *Semideum*, vel *Indigetem*, *primum virorum fortium*, hoc eſt, *principem*, *patrem* ſive *Deum Alemannorum*; non *primum*, ſive *præcipuum Deorum*, ut *Martem* vocat Tacitus: & *Herculem æthereum*, ſive *theologicum*: quorum ille hiſtoricè; hic verò phyſicè conſideratur, prout idem eſt ac Sol. Cæterùm non eſt dubium, quin Germani veteres multos habuerint Hercules indigenas; quorum cultum, exemplo aliarum nationum, in uno Herculis Alemanni numine quaſi conjunxere: imò res geſtas ad ſeram poſteritatem propagârunt: ſed multò

L ſince-

ſinceriùs, quam à Phœnicibus, Ægyptiis, & Græcis ſa-
ctitatum; qui fabulis, ac portentis plurimis admixtis, aliarum nationum geſta miraculoſa ſuo Herculi transſcripſere, ne Heros ſuus ullo alio inferior videretur. Sanè mos erat Germanis, qui à Græculorum mendaciis planè abhorrebant, in prœlium ituris, Herculis ſui geſta abſque ullo fuco canere, quo ſe invicem ejus accenderent exemplo. Miror autem maximum Voſſium exiſtimâſſe *Herculis* nomen non in Germania eſſe natum; nec à Germanis ſuo Herculi tale inditum: ſed Germanicam appellationem Romanos Romano ſic nomine reddidiſſe. At nomen *Herculis* planè non eſt Romanum; neque ferè dixerim Græcanicum: ut alio loco vocat; ubi ex Macrobii l. 1 Saturnal. cap. 20, demonſtrare conatur, Ἡρακλῆν dictum eſſe, quaſi Ἥρας κλέος, hoc eſt, *gloriam, & decus Iunonis*, ſive *aëris*: quod mihi nimis longè petitum videtur. Cur non potius ſit ab ἥρως, id eſt, *heros, ſemideus*; & κλείω, *celebro, glorioſum reddo*: unde κλειτὸς *inclytus*? Vt *Hercules* ſit, quaſi *Heros inclytus*. Quod etiam reſpexiſſe videtur Oraculum, quo tempore Alcidi *Herculis* nomen primùm indidit:

Ἡρακλέην δέ σε Φοῖβος ἐπώνυμον ἐξονομάζει,
Ἥρᾳ γὰρ ἀνθρώποισι φέρων κλέος ἄφθιτον ἕξεις.

hoc eſt,

Te vocat Heraclem *clarus cognomine Phœbus*,
quòd tua perpetuum mox gloria *vivet in ævum.*

Aventinus ait loco adducto: *Argle, Atergle, acle, & ærcle ferus eſt leo. Latini inde Herculem fecerunt, cognomen* Alemanni; *cujus inſigne Leo.* Sed ridiculum. Nos aliquando in Opuſculo quodam Philologico, der Roſenmahnd dicto, demonſtravimus, *Herculis* nomen merè Germanicum videri; ac compoſitum ex voculis Heer, hoc eſt, *exercitus militaris*; & Kuhl/ Käule, vel Keule, hoc eſt, *clava*; quod ipſum ex Germanico kaule, tranſpoſitis tantùm literis, factum, Græcè κᾶλον, ῥόπαλον, κορύνη; quod inſtrumentum Herculis militare. Vt *Hercules* dictus ſit, quaſi Heers-keule, hoc eſt, *clava*, ſive *fulmen ſui exercitus*; æquè ac Imperator Turcarum ſui *exercitus*

contra

contra Chriſtianos *fulmen*, ſeines heers Donner-keul, appellari conſuevit. Et ipſa *Clava*, qua Hercules armatus ad pugnam imprimis uſus eſt, Græcis κορύνη, Euſtathio παρὰ τὴν κάραν, h. e. à *capite*, propriè ῥάβδος κεφαλωτὴ, hoc eſt, *Scipio capitatus*, dicta, Germanicè eſt eine heers-keule, hoc eſt, *fuſtis teres ad clavi ſimilitudinem capitatus, quo uſi ſunt veteres Germani pugnam cum hoſte cominùs committentes.* Atque ita ab ipſis armis Armatus noſter nomen quaſi Κορυνήτης, Κορυνηφόρος, h. e. *Clavigeri, Clavarii, Clavatoris,* quod Belgicè een Klouwert, Germanicè ein Keulenträger, ſchlägel, ſive Kolben-träger ſignificat, accepiſſe videtur: vel ſi mavis ab impetu ſuo adverſus hoſtem; quem Pindarus in Hymnis, non igni, nec ventis, nec mari, ſed fulmini, dem Donnerkeul, ſimilem fuiſſe cecinit.

Nunc ſequitur omnium horum licet noviſſimus, tamen longè celeberrimus ac famigeratiſſimus Heros *Hercules Thebanus*, patronymicè, hoc eſt, à patre, vel potiùs vitrico *Amphitryoniades* dictus. Quippe filius erat Amphitryonis ex Alcmena, Thebis Bœoticis natus: atque hinc Alcæi, & Electrionis nepos, quorum ille Amphitryonis, hic Alcmenæ pater; Perſei, & Andromedæ pronepos, Danaës, & Prœti, ſive Iovis Argivi abnepos; imò frater Iphicli eodem cum Hercule partu nati;

qui ſuper extremis ſegetum currebat ariſtis,
nec ſiccos fructus lædebat pondere plantæ:

ut Orpheus de Iphiclo hoc canit in ſacro ſermone. Itaque Hercules Thebanus genus ſuum tam paternum, quàm maternum, ducebat ab *Inacho*, regni Argolici conditore; à quo decimus quintus erat. Hujuſmodi enim ſeries eſt: *Inachus, Phoroneus, Apis* Iupiter Archivus, qui Niobes ſororis, & amitæ, ſive, ut alii volunt, filiæ ſuæ Iſis antiquæ, primæ Iunonis Argivæ ſacerdotis, pudicitiæ illuſiſſe dicitur; ex qua poſtmodum in Ægyptum profugâ, ubi *Iſis* dicta, natus *Epaphus*, conditor Memphis, quam hodie Alcayrum vocant; & ex hoc *Libya*; quam excipiunt *Belus*, *Danaus*, *Hypermene-*

ſtra, Abas, Acriſius, Danaë, Perſeus, Alcæus & *Electrio, Amphitryo* & *Alcmena, Hercules.*

Sed communis opinio eſt, prodente Euripide in Hercule Furioſo, quòd Iupiter quidam tralatitius, dum Amphitryo unà cum rege Creonte adverſus conſanguineos ſuos Teleboas, Ætoliæ populos, bellum gerebat, ut patris ac fratrum Alcmenæ cædem ulciſceretur, nequiter apud Alcmenam res egerit mariti: unde Hercules ſit natus. Atque hinc eum in Deianira ſic alloquitur Ovidius:

Tene ferunt geminos preſſiſſe tenaciter angues,
cùm tener in cunis jam Iove dignus eras?

Quod etiam, præter alios quam plurimos, teſtatur Orpheus in Argonauticis:

Hunc Alcmena Iovi *peperit conjuncta ſuperno,*
cùm latuit Phœbus longas tres ordine noctes
continuas; caruitque die ſol lumine Solis.

Non enim una nox ſat ſpatii erat tantæ plantandæ arbori. Nec illi primùm fuit *Herculis* nomen; quod demum à Pythia Delphica, cùm ejus oraculum adiiſſet, accepit: ſed *Alcidis*, ab avo *Alcæo*, ut Herodoto placuit; vel potius, æquè ac *Alcæus*, ab ἀλκὴ, id eſt, *robur tam animi, quàm corporis*: ut traditum Apollodoro. Vnde Alcmenam *magnam Alcidæ genetricem* dixit Silius Italicus l. 3. Quam & ipſam ab ἀλκὴ, & μένος, id eſt, *animus*, vel *impetus animi irâ concitati*, ſive potiùs ex μένω, *immotus & fixus maneo, conſtanter perſevero*, vocatam eſſe ſuſpicor: ut *Alcmena* dicta ſit quaſi *fortitudo conſtans*, vel *fortis conſtantia*, aut *ſemper valida.*

Hic autem *Hercules Thebanus Alcides*, ſive *Amphitryoniades*, ut Lucanus l. 9 vocat, trecentis & ampliùs annis junior fuit Phœnicio illo antiquiori, cui nomen Deſanao, ſive Melicartho: de Ægyptio omnium antiquiſſimo Gigone nihil dicam. Quippe Thebanus, qui Samſoni par, vel ſuppar, viginti circiter demum annis floruit ante Trojam captam. Quod ex eo cognoſcimus; quia Theſeum Athenienſium regem, cujus filius Meneſtheus eo regnare cœpit anno, quo exciſa eſt Troja, ab Aido-

Aidoneo, id eſt, Orco, ſive Plutone, Moloſſorum rege, ubi Proſerpinam uxorem raptum venerat cum Pirithoo, in carcerem dejectum liberavit; ut proditum Plutarcho in Theſei Vita, Tzetzi hiſt. 41, chil. 2, & Euſebio in Canone Chronico. Rapuerat autem itidem paullò ante Proſerpinam Iovis, & Cereris, ſive, ut mavult Apollodorus Athen. l. 1, Stygis filiam, cum flores, ac imprimis narciſſum, teſte Sophocle, legeret, Aidoneus. Ac primum illum raptum nonageſimo quinto anno poſt Moſen accidiſſe, indicat Cyrillus l. 1 contra Iulianum deſertorem. Præterea Herculis ætas etiam inde patet; quòd unà cum Helenæ fratribus interfuerit expeditioni Argonauticæ; de quo videbimus in Argo navi: Item, quòd paulo ante bellum Trojanum exſecutus ſit imperia Euryſthei; qui Stheneli, Amphitryonis pariter ac Alcmenæ patrui, atque ita Herculis patrui magni, ex Archippe filius. Quin &, quòd anno altero uno deceſſerit ante ejuſque belli exordia. Imò unico ſaltem anno deceſſiſſe, antequam Helenam raperet Paris, arbitratur Euſebius. Et Clemens Alexandrinus in Admonit. ad Gentes, ex Hieronymo Philoſopho, & Dicæarcho, habitum corporis ejus deſcribens, unà indicat, quòd jam excedens annorum fuerit LII.

Interim tamen à Phœnice Cadmo, Agenoris filio in terra Canaan extremis Moſis temporibus nato, & Thebarum poſtea conditore, cum reliquis Thebanis originem ducens, totum ſe compoſuit ad exemplum Herculis Ægyptii; eóque honores meruiſſe divinos, auctor eſt Diodorus l. 5. Imò non ſolùm compoſuit ſe ad Ægyptii hujus exemplum: ſed ipſa etiam ejus, & omnium pœnè Heroum geſta Herculea, utpote Mitzraimi, Ioſuæ, Samſonis, quin & ipſius Ionæ Prophetæ in balænæ ventre commorantis hiſtoriam (unde Lycophroni in Caſſandra, ut Tzetzes annotavit, Τριέσπερος, hoc eſt, *Triveſperus*, ſive *Trinoctius* vocatur) ad ſe unum ipſe traxit; aut ſaltem huic ſuo Herculi Thebano, pro more ſolito, tribuerunt Græculi; quaſi omnia ea ipſe ſolus perpetrâſſet: ut eo magnificentior, ac illuſtrior fieret.

Cæterùm triplici modo *Herculem* ſuum conſiderârunt, ac venerati ſunt gentes: nempe ἱστορικῶς, ut *Heroa*, ſive *Deum animalem*; ἠθικῶς, ſive φιλοσοφικῶς, ut *Deum ethicum* aut *moralem*, hoc eſt, ut *exemplum fictitium prudentiæ, ac fortitudinis*; & φυσικῶς, ſive θεολογικῶς, ut *Deum merè naturalem*; ſub quo intellexerunt, ac venerârunt Solem. Ejuſmodi erat Perſarum, & Medorum *Hercules Sandes*: ut auctores ſunt apud Agathiam l. 2, Symmachus, & Athenocles. Atque hinc eſt, cùm ſcilicet Sol quotannis permeet duodecim ſigna cœleſtia, quòd pro iſtis duodecim ſignis cœleſtibus, *duodecim* præcipuos ſtatuerint *Herculis labores*; imò totidem illi attribuerint annos, quibus Euryſtheo, id imperante Oraculo, miniſterium ſuum exhibuerit. Quò pertinet & illud, quòd duodecim Diis totidem altaria extitiſſe dicatur: nempe Iovi, Neptuno, Iunoni, Palladi, Mercurio, Apollini, Gratiis, Baccho, Dianæ, Alpheo, Saturno, & Rheæ. Illos verò duodecim labores enumerat Lucretius l. 5, & Philippus Byzantius ſequentibus verſiculis:

Ὤλεσα τὸν Νεμέας θῆρ' ἄπλετον· ὤλεσα δ' ὕδρην;
  καὶ Ταῦρον. κάπρου δ' ἀμφελίναξα γένυν.
Ζωστῆρ' ἑλκύσας; πώλους Διομήδεος εἷλον.
  Χρύσεα μῆλα κλάσας; Γηρυόνην ἔλαβον.
Αὐγείαν ἐδάην. κεμὰς οὐ φύγεν. ἔκτανον ὄρνις.
  Κέρβερον ἠγαγόμην. αὐτὸς ὄλυμπον ἔχω.

hoc eſt,

Perdidi Nemeæ feram *inviolabilem*: *perdidi* Hydram;
  Et Taurum. Apri *deinde cecîdi* malam.
Baltheum *ſolvens*; Equos Diomedis *cepi*.
  Aurea mala *rapiens*; Gerionem *profligavi*.
Augeam *domui*: Cerva *non aufugit*: *occiſa eſt* Avis:
  Cerberum *adduxi*. *Sed nunc cœlum teneo.*

Quibus Cointus ſive Quintus Smyrnæus decimum tertium addidit laborem, cùm canit:

Τὸ τρεις καὶ δέκατον, τοῖον λυγρὸν ἔσχεν ἄεθλον,
Μουνονυχὲ πεντήκοντα ξυνελέξατο κούραις.

id

id eſt,

Decimus tertius labor, labor duriſſimus eſt:
una nocte quinquaginta *ſtupravit* puellas.

Primum igitur omnium laborum Herculi fuiſſe memorant *Leonem Nemeæum*, Lucretio *Arcadicum*, aliis *Cithæroneum*: quem in Silva Nemeæ, inter Phliuntem, & Cleonas vagantem, cum armenta ejus laniaret, puer decimum ſextum vel octavum agens annum, à patre ad armentorum cuſtodiam miſſus, pharetrâ jam exhauſtâ, telisque pellem nullo ferro penetrabilem fruſtra petentibus, crebris, ac reiteratis clavæ verberibus quaſi comminuerit. Clavam autem tum primum à Molorcho hoſpite ſuo accepiſſe dicitur: quam multo ferro gravem Socrates ad Idotheum; imò totam ferream fuiſſe Piſander prodidit. Nonnulli tamen tradunt Herculem ipſum eam ex oleaſtro ad Saronidem paludem feciſſe; ut ex Pauſania in Reb. Corinthiac. conſtat: apud quem unà legas Clavam trinodem fuiſſe: ideò fortè, quia virtus quaſi trinodis eſt. Vnde Euripides apud Stobæum in Antiope: *Tres ſunt virtutes, quas te exercere opus eſt, mi fili: Deos ut colas, & qui te enutrivere, parentes; legesque communes Græciæ.* Imò alii narrant Herculem prorſus inermem fuiſſe, feramque brachiis circa collum ejus conſertis, eouſque adſtrictam tenuiſſe, donec ſuffocaverit: quam tum humeris impoſitam Mycenas aſportârit. Et hoc imperatum Herculi ajunt ab Euryſtheo; idque jure, quia hic major erat natu. Herculem enim jam nonum menſem in utero matris agentem, auxilio Iunonis Zelotypæ fraudulento, Euryſtheus ſeptimeſtris anteverterat; Herculis exitu in Kalendas decimi menſis prorogato. Ita ut prior natu, ſicuti Iupiter juràſſet, poſteriori imperaret. Atque hinc Iuno Herculis cædem quærens, Euryſthea incitavit, ut hos adeò duros ac horrendos ei impoſuerit labores. Quos etiam mandato potiùs Oraculi, & ipſius Iovis incitamento, ſive adhortamento, quam juſſis Euryſthei obediens, ineffabili animi fortitudine ſuſtulit, ac omnes feliciter executus eſt. Cæterùm Leonem hunc à Iunone ad Herculis in-

teritum miſſum, ferunt de circulo Lunæ deſcendiſſe: ut ad Signum Leonis fuſiùs dictum. Anaxagoras verò fabulatus eſt in Lunæ concavo fuiſſe latam quandam regionem; unde hic leo deciderit: & alii de illo aliter commenti ſunt. Præterea adhuc duo numerantur leones, quos Herculem ſuperâſſe ſcribunt: nempe Heliconius, & Lesbius.

Secundus labor erat *Hydra Lernæa* ſeptem capitibus, teſte Naucrate, & Piſandro, conſpicua, in Lerna Argolidos palude: quam Hercules apud fontem Ammones, ſub platano quadam ingenti, ubi plerumque verſabatur, occîdit. Zenodotus, Simonides, & Palæphatus tradidere huic hydræ novem fuiſſe capita: at Heraclides Ponticus quinquaginta: quem ſecutus Virgilius l. 6 Æneid. ſic canit:

Quinquaginta atris immanis hiatibus Hydra.

Imò addunt, quòd priorum capitum numerus, uno ſecuri percuſſo & amputato, reliquoque colli thyrſo non unà adurato, continuò duplicatus ſit. Eò Iolaus torres dicitur detuliſſe ad Herculem. Sed alii putant hanc Hydram nihil aliud fuiſſe, quam paludem ipſam; in quam tum Argivi, cùm Mycenenſes, quibus ea communis, omnia purgamenta, & quiſquilias, teſte Strabone l. 8, deportâſſent: unde proverbium Λέρνη κακῶν, *Lerna malorum*, de malis plurimis in unum ſimul locum congeſtis & accumulatis. Ita ut hæc palus exitioſas evomuerit aquas, ab Hercule poſtea cum ipſis fontibus occluſas, & igne exſiccatas. De hoc adi Voſſium l. 2 de Idololatr. p. 384. Nonnulli etiam ſub hydra Lernæa intelligunt arcem regis Lerni munitiſſimam, multis propugnaculis tanquam capitibus cinctam: quam Hercules expugnaverit.

Tertius labor fuit *Taurus ignem naribus efflans*, Neptuni irà in Cretenſes miſſus; quòd Minos II, Lycaſti ex Ida filius, ac Minois I nepos, rex Cretæ, nihilo majorem Neptuno honorem, quam reliquis Diis impertitus fuiſſet; cùm tamen toti mari, quod Græciam alluit, ejus beneficio imperaret: vel, ut alii, & quidem veriſimiliùs

miliùs ſentiunt, quòd à Minoë in Athenienſes, ut impetum faceret, amandatus; quia filium Androgeonem, aliis Glaucum, h. e. Cæſium dictum, Deucalionis fratrem, occiderant. Sub hoc enim intelligitur quibuſdam *Taurus* ille, qui Minois exercitum duxit, ab Hercule captus, & iterum dimiſſus: ſed poſtea à Theſeo mactatus, ſive cæſus. Et hinc fortè eſt, quod Theſeo quoque *Herculis* tribuatur nomen. Suſpicor tamen fuiſſe Minotaurum, ex dicto Tauro, & Paſiphaë Minois uxore, inſtinctu Neptuni, ut Minoëm opprobrio afficeret, genitum: cujus quoque mentio facta ad Signum Coronæ Septentrionalis, & Sagittarii.

Quartus labor erat Aper *Erymantheus* vel *Erymanthius*; nonnullis *Calydonius*, aliis *Crommyonius* dictus: qui tamen ab Erymanthio diverſi putantur. Hunc aprum inſignis magnitudinis in Erymantho Arcadiæ monte natum, & Phocidis in agrum, eò quòd Dianam Oeneus Calydoniæ, ſive potiùs Ætoliæ rex, Meleagri, & Deianiræ pater, teſte Ovidio Metam. 8, Virgilio l. 7 Æneid. & Soſiphane in Meleagro, meritis aliquando victimarum honoribus præteriiſſet, à Dea miſſum, Hercules ex fruticeto quodam, ubi ob altam nivem defatigatus latitabat, extraxit, & vinctum ad Euryſtheum deduxit. Rem pleniùs deſcripſit Claudianus, quem adi.

Quintus erat *Baltheus omnium pulcherrimus Hippolytæ Amazonum reginæ*, ſive, ut alii volunt, *Diilycæ*, aut, Ibyco teſte, *filiæ Briarei*: quem Hercules, cæſis, & captis Amazonum præcipuis, reliquis in fugam verſis, acquiſitum Themiſcyrâ Mycenas ad Euryſtheum portavit; ut filiæ Admetæ largiretur. Quin & Deianiram, Aſteriam, Alcippen, aliaſque Amazones captas ſecum duxit; Hippolytâ Theſeo ejus expeditionis ſocio conceſſâ.

Sextus labor erant *Equi Diomedis* Thraciæ regis, Cyrenes Martiſque filii: quos ferociſſimos, ignemque ſpirantes, in oppido Tyrida, humanis hoſpitum captorum carnibus alebat. Et hos itidem ſuperatos Hercules ad Euryſtheum duxiſſe fertur.

Septimo *Geryone* Hiſpanicæ cujuſdam inſulæ regulo, Chryſaoris & Callirrhoës triplicis naturæ filio, ejuſque cane Orthio duorum, & dracone ſeptem capitum Typhone & Echidnâ prognato, item paſtore Eurytione interemtis, *boves* regis *puniceos*, hoc eſt, *Erythræos*, hoſpites vorare ſolitos, ex Hiſpaniæ inſula Gadir, poſtea Erythra dicta, abegiſſe: & poſt varia in itinere certamina Mycenas ad Euryſtheum deduxiſſe dicitur: qui eos omnes Iunoni immolaverit. Sed hæc fabula propriè pertinet ad Herculem Phœnicium ſive Tyrium juniorem: de quo ſic ſcribit Iuſtinus l. 44: *Indè armenta Geryonis, quæ illis temporibus ſolæ opes habebantur, tantæ famæ fuere, ut* Herculem ex Aſia *prædæ magnitudine illexerint. Porrò Geryonem ipſum non triplicis naturæ, ut fabulis proditur, fuiſſe ferunt: ſed tres fratres tantæ concordiæ exſtitiſſe, ut uno animo omnes regi viderentur.* Alii vocabulo μῆλον, quod & *ovem* ſive *pecus*, & *pomum*, imò Homero *arborem* ſignificat, poſteriore ſignificatu utentes, ex hac fabula aliam à vera hiſtoria magis aberrantem finxerunt. Fabulantur enim Herculem μῆλα χρυσέα, hoc eſt, *mala aurea* ex Horto Iunonis Heſperidum, ſive Heſperiæ extremæ, quæ Hiſpania poſtmodum dicta, abſtuliſſe, Dracone, vel potiùs Ladone horti cuſtode, ſuaſu Promethei, priùs occiſo. Sed expoſitio hujus fabulæ phyſica, ſive theologica videatur apud Voſſium de Idololat. l. 2, p. 384: quo pertinet Ravennæ Ingeniculus cervice, ambobuſque lacertis ſemirotundum, convexumque bajulans Solarium: item Alcides ille in vinea Stephani Bubali Romæ repertus, ſphæram Zodiaci, & fixarum ſtellarum imaginibus ſculptis exornatam geſtans. Cur autem Hercules cœlo humeros ſuppoſuiſſe dicatur, explicat Diodorus l. 4, c. 3.

Et hunc *octavum Herculis laborem* ſtatuit Philippus Byzantius, cum aliis, ex una hiſtoria duas diverſas fingens fabulas.

Nonus labor erat *Stabulum trium millium boum Augiæ* ſive *Augeæ* Regis Elydis, Solis, nonnullis Neptuni, ſive Phorbantis & Hirmines, aliis Nyctei, vel Epochi filii; è cu-

è cujus oculis radii ſolaribus ſimiles effluere dicebantur. Hoc ſtabulum fimo refertiſſimum Hercules, prout conventum erat, uno die, Alpheo fluvio in illud converſo, purgavit. Sed Augiam mercedem pactum ſe pro ſtabulo, ſive potiùs agro purgato daturum poſtea negantem, ſagittis confixit; filiumque Phyleum Dulichium profugere coactum, quod facinus patris iniquum eſſe dixerat, regem inſtituit. Videatur de hoc Lucianus ſtatim in principo Pſeudomantis, & Ludov. Caſanova in Hieroglyphicis pag. 121, & 124; ubi unà demonſtrat Herculem hunc fuiſſe Medicum excellentiſſimum, quod & ego minimè negârim.

Decimus erat *Cerva* in Mænalo Arcadiæ monte *pedibus æreis, aureusque cornibus*, ac tantæ velocitatis, ut nullus mortalium curſu eam capere poſſet. Hanc adducere juſſus Hercules, cùm, ut Dianæ ſacram, neque occidere, neque vulnerare vellet, annum totum currendo eſt inſecutus: donec demum defatigatam, ac Ladonem amnem jamjam tranaturam juxta montem Artemiſium ceperit, ac Mycenas humeris bajulaverit.

Vndecimus laborum erant *Aves* alis,roſtris,& unguibus,prodente Timagetâ,ferreis,quæ humanis veſcebantur carnibus, juxta Stymphalum Arcadiæ lacum,Stymphali herois,teſte Mnaſeâ,filiæ: unde vulgò *Stymphalides*, Apollonio autem l.2 Argonaut. Πλοΐδες dictæ.Has Hercules, ob denegatum hoſpitium, dicitur occidiſſe; vel tinnitu ſiſtrorum,aut crepitaculorum æneorum à Pallade acceptorum perterrefactas,ex Arcadia in Aretiam Inſulam abegiſſe;ut Piſandro Camirenſi,Seleuco in Miſcellaneis,& Charonti Lampſaceno traditum.CæterùmVirgilius de Herculis loquens laboribus,hunc quintum dixit;

Stymphalides pepulit volucres diſcrimine quinto.

Sic quoque Cointus Smyrnæus:

Πέμπτον δ' ὄρνιθας Στυμφηλίδας ἐξεδίωξεν.

Ac alius ex Scholaſticis:

Dejicit horriſono quintò Stymphalidas arcu.

Duodecimus erat *Deſcenſus Herculis ad Orcum*, ſive *inferos Cerberum capturi*. Orcus autem, ſive Pluto vocabatur

batur Aidoneus Moloſſorum rex, & Proſerpinæ maritus: cujus Canis *Cerberus* dictus, in limine inferni excubans, Heſiodo quinquaginta, Horatio verò centum habuiſſe capita fingitur: nempe tria canina, unde τρίκρανον, hoc eſt, *tricipitem* vocat Sophocles in Trachiniis; reliqua uti & caudam, draconis. Hunc Tartari janitorem, ut Euripides vocat, Hercules in Tænario promontorio antrum ingreſſus, Acheronte, Styge, ac Cocyto inferorum fluminibus, Charontis portitoris infernalis ope, trajectis, pelle tantummodo leonis munitus cepit: atque eâdem operâ Theſeum, quem Orcus, ſive Ædoneus, ut Euſebius ex Philochori Atticorum ſecundo prodidit, captivum tenebat, liberavit. Hinc Theſeus ab inferis receptus fingitur operâ Herculis: quem victoriâ hac nactâ, populi albæ Acherontis in ripa naſcentis ramo coronatum ex inferis emerſiſſe, auctores ſunt Harpocration, Olympionicus de plantis, & Scholiaſtes Theocriti in Hercule Furioſo.

Decimus tertius denique Herculis labor, quem ſupra adductus Cointus tanquam complementum addidit, erat *concubitus unius noctis cum quinquaginta filiis Theſpii Bœotiæ regis.* Is enim rebus ſuis optimè conſultum fore æſtimans, ſi ex concubitu tanti Herois cum ſuis quinquaginta filiabus, totidem præſtantes corporis & animi fortitudine filios ſuſciperet, Herculem convivio lautè exceptum adeò inebriavit, ut omnes filias unâ nocte ſtuprârit; exceptâ ſaltem unicâ, quæ, Pauſaniâ in Bœoticis teſte, perpetuum ſibi indixerat ſacerdotium. Et id in Hercule minimè mirum: cùm Theophraſto in Hiſtoria plantarum proditum ſit, quòd quidam in Venerem adeò propenſi fuerint, ut vel ſepties uno tempore rem abſolverint.

Atque ob hos duodecim imprimis labores, ex tot millibus, quibus ſuum Heroëm quaſi cumulant Græculi, à Sacerdotibus electos, ac in ordinem redactos, Hercules in cœlum collocatus dicitur: ubi & adhuc conſpicitur quaſi continuè congrediens, & pugnans cùm Dracone, aliiſque monſtris, quorum victor exſtitit, hor-

horribilibus. Imò ſic quoque vulgò pingitur, dextro ſcilicet genu inſidens, brachioque dextro clavam ſuam, ſive, ut aliis placet, ramum pomiferum in altum tollens; ac ſiniſtro pellem leonis Nemeæi geſtans; qua tanquam clypeo corpus defendere nititur.

Cæterùm Hercules poſt tot tantoſque labores, veſte Neſſi Centauri indutâ, tanto vexabatur pruritu, puſtulis per totum corpus orientibus; ut ſe Licham in fluvium Thermopylis propinquum ex petra præcipitaverit. Veſtem hanc veneno infectam, illi miſerat, ſuaſu Neſſi, uxor ejus zelotypa Deianira, Oenei Ætoliæ regis filia; ut antidotum ſit adverſus philtrum Ioles. Quippe Neſſus ſagittâ venenatâ ab Hercule transfixus, ei perſuaſerat, ſi quando maritus ejus illam veſtem indueret, præſentiſſimum fore remedium adverſus pellicum amores. Sacro denique igne, & furore quaſi correptus, cùm tantos cruciatus perferre non poſſet, ſe ipſum in pyram, in Oeta inter Theſſaliam, & Macedoniam monte ſtructam, conjecit. Vnde & Senecæ Hercules *Oeteus* dictus. Alii tamen memorant peſtilenti morbo correptum ſe in pyram Oeteam conjeciſſe. Sed de Hercule ſatis. Qui plura de eo ſcire deſiderat præter adductos auctores, adeat Lælium Biſciolam l. 20, c. 17 Hor. ſucceſſiv. Joh. Pierium l. 14 Hierogl. Athenæum l. 3, c. 5, Alexandrum Sardum, Kitſchium de factis & memor. Herculis, Plauti Amphitryonem, Pherecydem l. 3 Hiſt. Theolytum in Horis, ante omnes autem Natalem Comitem lib. 7, c. 1.

Sunt præterea, qui dicunt Ingeniculatum hunc eſſe *Theſeum*, filium Neptuni, ſive potiùs Ægei Athenienſium regis, qui mari Ægeo nomen dedit, ex Æthra matre; teſte Ovidio, Tzetze Chil. 2, hiſt. 51, & Plutarcho in Theſeo: adeò ut materno ſanguine attingat Herculem; cujus & virtutes imitatus eſt. Genu autem hîc ideò inſiſtere fertur, quòd ſaxum, ſub quo pater Ægeus enſem abſcondiderat, ejuſmodi habitu levaverit. Imò alii malunt Herculi ſubſtituere *Lycaonem* Arcadiæ regem, Apidis, & Niobes ex filio Pelaſgo &, Heſiodo

ſiodo teſte, Melibœâ Oceani filiâ, vel juxta Apollodorum l. 3, Cyllene nymphâ nepotem, ac patrem Calliſtûs: quem Iupiter Lycæus, quòd aram ſuam in monte Lycæo, quam ipſe Lycaon cum templo, & ludis Lupercalibus in Iovis honorem inſtituerat, mactato Arcade Apollinis, vel Iovis, & Calliſtûs filio, ſanguine humano aſperſiſſet, in lupum cum filiis mutaverat; ut prodidit Pauſanias in Arcadicis. Hecatæus tamen l. 2 Genealog. & ex eo Ovidius l. 1 Metamorph. tradidere, Lycaonem cum filiis ſuis in lupum transformatum eſſe; quòd Iovem in operarium pauperem converſum, ipſi in hoſpitium invitârint, illique inteſtina mactati pueri comedenda appoſuerint. Vbi Iupiter menſam everterit: unde locus ille Arcadiæ poſtea Τραπεζοῦς, hoc eſt, *Menſarius*, & oppidum in eo conditum *Menſaria*, Τραπέζους ἡ πόλις, ſit dictus. Imò exinde quoque ſuſpicari licet, nomen fluxiſſe *Herculis Trapezii*, cujus ſupra mentionem ex Heſychio fecimus. Atqui Ingeniculatus, manibuſque in cœlum ſublatis fingitur ex dolore ob filiam in urſam mutatam. Alii denique nominant *Thamyram*; qui unà cum Hercule Ægyptio, ut fertur, & Orpheo, Lini illius, qui in poëſi maximè excelluit, ut ad Lyræ Signum diximus, diſcipulus fuit.

Verùm in horum locum ex vera ſacræ Scripturæ hiſtoria locari potiùs poteſt inclytus ille Iſraëlitarum heros ac dux *Ioſua*, quem ſupra *Herculem Cananæum*, ſive *Ægyptiocananæum*, ſive etiam *Iſraëliticum* diximus: aut, ſi mavis, *Samſon*, alter *Iſraëliticus Hercules*, cujus geſta videſis Iudic. c. 14, v. 16.

XVI. AQUILA; der Adler;

Iovis ales; Mæro ***Iovis Nutrix***; ***Iovis armiger*** Virgilio, ***Satelles***, & ***internuncia***, ***fulminis Miniſter*** Horatius, ***Raptrix Ganymedis***; ***Servans Antinoum***; ***Avis Romana***; quibuſdam ***Promethei Aquila***; item ***Vultur volans***: Græcè Ἀετός, Lycophroni

cophroni Κνηκεῖος, fortè à rapacitate, quòd rapiat, & concerpat, Διὸς ὄρνις, Pindaro Οἰωνῶν βασιλεὺς, *Avium regina*: quibuſdam βάσανος, hoc eſt, *lapis exploratorius*, item *probatio*, Syneſio, *tormentum*; Iſocrati βασανισμὸς, *cruciatus, tormentum*, βασανιστήριον, quaſi dicas *exploratorium, inſtrumentum ad explorandum*, Syneſio *locus cruciatùs*, vel, quod longè aptiùs, βασανιστὴς, h. e. *tortor, explorator* ſcilicet *Promethei*: Arabicè *Alcar, Alcair*, pro *Atair*, Schickardo *Attayro*, id eſt, *avis*, noviter *Alhakkab*. Meridianum mediâ nocte pervagatur circa medium Iulii: & complectitur in globo noſtro 10 ſtellas.

Poſtello intra novem, & extra 6: Bayerus autem Aquilæ Ganymedem ſubjungens, numerat 30; *quarum una ſecundæ magnitudinis in colli eductione, quibuſdam in interſcalpio, κατ' ἐξοχὴν* Atair, *ſive* Aquila *dicta*; 10 *tertiæ*; 2 *quartæ*; 3 *quintæ*; & 14 *ſextæ, omnes Martem & Iovem ſequuntur.*

Inter aſtra autem receptus dicitur *Aquila*, quòd Iovem Cretenſem, cùm adhuc infans eſſet, in ſpelunca, ne à Saturno patre occideretur, abſconditum, nectare nutriverit; ut tradidit Mæro Poëtria Byzantina, quam ſic Latinè loquentem audi:

Aſt Aquila huic nectar, de petrâ dulce quod hauſit,
mox roſtro ſublime volans, afferre ſolebat.
Hanc patri Altitonans mox regno victor ademto,
eſſe immortalem voluit, cœloque locavit.

Vel quòd Iovi ad expeditionem bellicam adverſus Titanes, qui parentes ejus in vincula conjecerant, accincto, hæc avis augurium futuræ victoriæ in Naxo attulerit; & arma pugnanti ſubminiſtrârit. Vnde & ſibi ſacram Iupiter impoſterùm voluit; & in reliquis expeditionibus Aquilæ effigie pro ſignis militaribus uſus eſt; quod imitati ſunt poſteà Romani; ut auctor eſt Alexander ab Alexandr. Genealog. dier. l. 2, c. 2: imò attri-

attribuit illi tantam facultatem, ac immunitatem, ut nullo fulminis ictu impoſterum lædi, & ſolis fulgorem oculis ſemper apertis, ac minimè hebeſcentibus intueri poſſet. Vel etiam, quòd formoſiſſimum illum Ganymedem Trois Trojanorum regis filium, centeſimo circiter anno ante bellum Trojanum, rapuerit, ac in cœlum portaverit, quo Deorum conſuetudine frueretur: ut auctor eſt Apollonius Argonaut. l. 3. Vnde & traditum illi imperium in cæteras aves, teſte Horatio Carminum l. 4:

Qualem miniſtrum fulminis alitem,
cui rex Deorum regnum in aves vagas
permiſit, expertus fidem
Iupiter in Ganymede flavo.

Alii tamen tradunt, Iovem ipſum in aquilam converſum, Ganymedem ex luco agris Priapenis, & Cyzicenis contermino rapuiſſe: unde locus ille poſtmodum *Harpagia* ſit dictus; ut teſtatur Strabo l. 13. Verùm raptor ille non aquila fuit; neque Iupiter Phrygius, qui Ganymedem rapuit, aut rapi curavit, in aquilam transformatus; ut poëticâ ſaltem fide traditur. Proinde ſuſpicor navem fuiſſe Aquilam dictam, ob aquilæ inſigne; vel, ſi mavis, cohortem, aut exercitum Phrygium aquilæ picturâ in vexillis militaribus, ut modò diximus, utentem: quorum vel hujus, vel illius adminiculo Tantalus, Phrygiæ & Paphlagoniæ rex catamitum hunc abduxerit. Vnde & Troi patri Ganymedis, & Tantalo maximum bellum exortum eſſe, indicat Phanocles apud Oroſium, & Euſebium. Vide ſis quæ diximus de hoc ad Signum Aquarii, & Antinoi.

Verùm quidam hic intelligunt *Aquilam*, illam Typhone & Echidna, ut vulgò fabulantur, prognatam: quæ Promethei, Iapeti filii, quem Oſiris ſive Mizraim parti Ægypti præfecerat, cor, & jecur in monte Caucaſo exediſſe, & ab Hercule poſtea ſagittis transfixa dicitur; ut traditum eſt Duridi Samio, Pherecydi, l. 2. & 10 Hiſtor. Apollonio l. 2 Argonaut. Heſiodo in Theogonia, ac Luciano in Prometh. & dial. de Sacrificiis.

ficiis. Hi Prometheum tantis cruciatibus à Iove affectum ſcribunt; quòd igne (nempe rerum divinarum, & Scientiarum cognitione) mortalibus divinitus ademto, Minervæ (h. e. Sapientiæ) auxilio, in cœlum aſcenderit, ibique ferulâ ad currum Solis admotâ, eum rurſus in terram portaverit. Cujus tamen aliam cauſam affert Nicander; nempe quia Prometheus invenerit fœminam, (fortè Philoſophiam intelligit) omnium humanarum calamitatum auctorem, & animalium genus ſceleſtiſſimum, γῦνο μιαρὸν: vel quia Palladem, hoc eſt, ſapientiam amaverit: ut Duridi proditum. Sed plura de hoc dicemus ad Signum Sagittæ.

Atque ex his videmus, quòd Aquila cœleſtis non ita malè, ut Bayerus in Vranometria ſua judicat, à quibuſdam vocetur βάσανος, βασανισμὸς, & βασανιστήριον; quæ omnia *cruciatum*, & *tormenta*, ſive *inſtrumenta tormentoria* ſignificant. Quamquam non negâverim, quòd vocabulum βασανιστὴς, hoc eſt, *tortor*, *explorator*, huc meliùs quadret.

Cæterùm in Hiſtoria veteri aliquantiſper verſatis haud adeò operoſum erit diſtinguere, quid poëticâ, & quid hiſtoricâ fide à Poëtis de Prometheo ſit dictum. *Non* enim *res ipſas geſtas finxerunt Poëtæ*, ut loquitur Lactantius l. 1 de Falſa relig. c. 11: *ſed rebus geſtis addiderunt quendam colorem.* Et hoc detracto, ac quaſi decoloratâ fabulâ, nuda nobis apparebit hiſtoriæ veritas. Apud Herodotum legere eſt in illo libro, quem compoſuit de vinculis Promethei; quòd Scythiâ fluvio Aquilâ inundatâ, Prometheus Scytharum rex populis ſibi ſubjectis res victui neceſſarias non ſuppeditare potuerit, atque ea de cauſa à Scythis in vincula conjectus ſit. Quem tamen haud ita longè poſt Hercules in illas veniens regiones, à vinculis liberaverit, fluvio Aquilâ in Oceanum ducto. Agæthas Rer. Scythic. l. 13, eadem ferè ſcripſit. Verùm uterque non nudam, & ſicuti geſta erat, ſed adhuc fabulis, & commentis quibuſdam contaminatam recitat hiſtoriam. Audiamus igitur Polycharmum in Rebus Lyciis, & Diodorum Siculum;

 qui

qui ſcribunt: Nilum Ægypti fluvium aliquando, Sirio exorto, adeò intumuiſſe, ut aggeribus ruptis, Ægyptum aquis obruerit; imprimis autem illam partem, cui cum imperio præfuerit Prometheus. Et hunc fluvium, ſive potiùs alveum Nili, qui Ὠκεάμης, unde nomen *Oceano* datum, dicebatur, ob aquæ violentiam, & celeritatem (unde etiam viſcera Promethei exediſſe fabulantur) poſtea Aquilam eſſe nuncupatum. Herculem autem, quo nomine fortè ſupra memoratum Iapeti filium Prometheum, ſive ipſum Oſiridem intelligunt, obturatis, quibus irruperat, locis, eum intra ripas coërcuiſſe. Atque ſic Prometheum imprimis ob Aſtronomiæ peritiam, qua mortalium animos, igne quaſi accenſo, imbuiſſe, eorumque oculos ad illa cœleſtia, & nobilia corpora contemplanda erexiſſe dicitur, tam variis fabulis locum dediſſe videmus. Sed antequam manum de tabulâ tollam, dicere eſt animus; quòd quidam veterum in ea quoque, ut videtur, fuerint opinione, animam Platonis in hanc Aquilam cœleſtem fuiſſe converſam. Et indicat idipſum Speuſippus, aut quiſquis ille fuit, qui Græcum epigramma illud in tombum Platonis compoſuit; quod alius ſic tranſtulit:

Cur, aquila, *ad tumulum hunc volitas? dic: numquid ab aſtris*
hîc habitare Deum fortè aliquem intuita es?
Imò anima *extincti ſum* diva Platonis; *Olympum*
quæ colo: ſed corpus terrigenum Attica habet.

Verùm hoc ſigno potiùs intelligamus *Aquilam Romanorum*; qui ſub Flavio Veſpaſiano, cum legionibus ſuis, ac ſignis *in ſimilitudinem aquilæ volantis*, anno à nato Chriſto 68, primùm in Iudæam irruperunt, Deuteron. c. 28, v. 49. Hoſ. c. 8, v. 1: vel, ſi magis placet, *S. Iohannem, Evangeliſtam* illum altiloquum: *qui Aquilæ* ſymbolum meruit, quòd in Ἀποκάλυψι, hoc eſt, *Revelatione ſuâ rerum abſconditarum*, ipſâ ſuſceptæ lucubrationis materiâ ab ipſo rerum principio repetitâ, fuerit ſublimis; ut ait Eucherius: atque adeò volatu ſublimi in ipſam Omnipotentis aulam elatus, oculorum aciem in admirandæ divinitatis faciem infixerit,

doctri-

doctrinamque nullo antea mortalium ingenio conceptam cœlitus detulerit.

XVII. ANTINOUS; der Knabe/ Spielknabe/ Liebling/ Mund-ſchenke/ Becher-diener/ das Knaben-geſtirn;

Puer Adrianæus, *Adriani Amaſius*, *Puer Bithynicus*, *Novus Ægypti Deus*; aliis *Ganymedes*, *Puer Troius*, *Trojanus*, *Iliacus*, *Phrygius*, Catullo *Iovis Cinædus*, *catamitus*, *Puer Aquilæ*, *Iovis Pincerna*, ſive *Pocillator*. Meridianum mediâ nocte tranſit medio Iulii : & ſeptem in globo noſtro continet ſtellas; de quibus in præcedenti egimus Signo.

Antinous admirandæ pulchritudinis puer Claudiopoli Bithyniæ natus, poſtquam Nilo ſubmerſus erat, Adriani Cæſaris juſſu, cujus amaſius fuit, ab Ægyptiis cultus, ac in cœlum locatus, propè Viam lacteam, ſub Aquila, inter Zodiacum, & Æquatorem, Aræ quaſi inſiſtit. Devictâ enim ab Auguſto Cleopatrâ Ægypti reginâ, ac Adriano poſtea imperium conſecuto, novum hic Ægyptiis Deum, nempe hunc *Antinoum* dedit. Vnde apud Goltzium in Theſauro rei antiquariæ, vetus inſcriptio Romæ reperta in Campo Martio ad Iſidis fanum, hæc habet: ΑΝΤΙΝΟΩΙ ΣΥΝΘΡΟΝΩΙ ΤΩΝ ΕΝ ΑΙΓΥΠΤΩΙ ΘΕΩΝ, hoc eſt, *Antinoo eundem cum Diis Ægyptiis thronum occupanti*. Quin & idem Adrianus in ejuſdem Antinoi honorem urbem *Antinoiam*, quæ & *Adrianopolis* dicta, in Ægypto condidit: imò non ſolum ſtatuas erexit, templa, & ſacerdotes conſtituit; ſed etiam numiſmata procudit, aut procudi fecit. Quod præter alios, teſtatur nummus Bayeri æneus, in cujus altera facie *Caput Antinoi* expreſſum, cum hac inſcriptione: ΟCΤΙΛΙΟC ΜΑΡΚΕΛΛΟC Ο ΙΕΡΕΥC ΤΟΥ ΑΝΤΙΝΟΟΥ, hoc

eſt,

eſt, *Hoſtilius Marcellus Sacerdos Antinoi*: in altera conſpicitur *Mercurius cum Pegaſo*, circumque hæc legitur epigraphe: ΤΟΙϹ ΑΧΑΙΟΙϹ ΑΝΕΘΗΚΕ, hoc eſt, *Achæis conſecravit.* Videatur de hoc Dion, Spartianus, Tatianus, Theophilus, Athanaſius, Euſebius, & Athenagoras in Legatione; item Tertullianus adverſus Marcionem: imprimis autem Origenes in tertio; ubi Celſum Epicureum refellit, quòd tantæ devenerit impudentiæ, ut quæ Antinoi ſacerdotes facerent, conferre auderet cum miraculis Domini, ac Servatoris noſtri: cùm tamen aliàs ipſe gentilium riſerit oracula, & ſacerdotum impoſturas: ut ex Luciani Alexandro Pſeudomante huic Celſo dicato videre eſt. Cæterùm hic Antinous, Adriani Imperatoris deliciæ inſipidæ, non tantùm ab Ægyptiis cultus eſt: ſed & in Arcadia à Matinenſibus; qui eum annuis ſacris, & quinquennali certamine honorârunt: ut auctor eſt Pauſanias in Arcadicis.

Verum enimverò aliis placet *Antinoum* hunc in cœlum receptum, eſſe unum ex procis Penelopes Icarii filiæ, & Vlyſſis caſtitatis ac fidelitatis ferè inauditæ uxoris: cujus mentionem ingerit Ovidius; item Propertius l. 4, eleg. 5:

Penelopen quoque, neglecto rumore mariti
nubere laſcivo cogeret Antinoo.

Alii tamen Antinoo ſubſtituunt *Ganymedem* Trois Trojanorum, ſive, ut antea dicebantur, Dardaniorum regis filium, Iovis Phrygii amaſium, & pocillatorem, in locum Hebes ſuffectum: quæ antiquitus *Ganymeda*, teſte Pauſaniâ in Corinthiacis; Latinis poſtea *Iuventas* dicta; quia juventutis præſes, ac Dea credebatur. Sed Ganymedes hic potiùs pertinet ad ſignum Aquarii: cùm phyſicè, ſive juxta veterum ſacerdotum philoſophiam conſideratus, *hyemem*, cui nomen Græcum à *pluviis*, æquè ac Hebe, ſive Iuventas, *juventutem*, ac *æſtatem*, denotet. Nam per fabulam illam, qua Hebe pocula miniſtrans, cecidiſſe, ac partes pudendas ſuperis oſtendiſſe, imò eâ cauſâ à functione ſua remota dicitur,

nos

nos intelligimus caſum juventutis, ſive æſtatis: cùm ſcilicet folia arboribus deciderunt, ac rami veſte frondeâ denudati deformes, ac turpitudine quaſi affecti videntur: ita ut æſtas à munere remota, partes ſuas hyemi cedere cogatur. Sed plura de hoc diximus ad Signum Aquarii, & Aquilæ.

Denique his Catamitis futilibus è cœlo ſublatis, ſubrogandum potiùs ex ſacro Codice duximus *Filium Sunamitanæ*, quem Eliſa Propheta ex mortuis reſuſcitavit: ut proditum eſt 2 Regum c. 4, v. 35.

XVIII. SAGITTA; das Pfeil / Flitzpfeil / der Boltze / das Boltzen-geſtirn;

Sagitta Herculea; *Iaculum*, *Telum*, *Canna*, *Arundo*, Manilio *Calamus*, *Virga*, *Miſſile*, *Vectis*, vel *Foſſorium*, apud Ciceronem *Miſſore*, *Muſator*: Armeniis *Tigris*: quibuſdam *Dæmon*; aliis *Temo meridianus*; *Orfercalim*; *Obelus*; *Virgula jacens*: Græcè τόξευμα, id eſt, *ſagitta*, & ὀισὸς ἄτερ τόξυ, hoc eſt, *ſagitta abſque arcu*, item βέλος, id eſt, *telum*, *virga*: Arabicè *Alahance*, ſive *Alhance*, *Alahanze*, Ebraicæ originis, Schickardo *Alchanzato*, hoc eſt, *telum*, vel *ſagitta*, noviter *Alſoham*: nonnullis *Iſtuſc*. Meridianum mediâ nocte transfigere quaſi conſpicitur circa medium Iulii: & in globo noſtro 5 ornatur ſtellis.

Poſtellus totidem numerat; Bayerus autem octo, quarum 3 quartæ magnitudinis; 11 quintæ; & 4 ſextæ, omnes ♂ & ♀ complexionem imitantes.

Sagitta conſpicitur in Via lactea, inter Zodiacum, & Tropicum. De hac variæ ſunt opiniones. Quidam putant eam denotare *Sagittam illam Cupidinis* cum ipſo tractore fictitiam; qua Veneri matri immedicabile inflixerit vulnus: ac ideò in cœlum locatam dicunt. Verùm

 à puero

à puero hoc cœco & ipſos obcœcatos dicas, qui vides Sagittam cœleſtem ingentem, & quaſi trabalem, ac antea ferream, in cœlo demum quendam auri fulgorem intermicantibus ſtellis nactam. Cùm Cupidinis illa valdè gracilis, & exigua, auroque obducta, imò tota aurea fingatur: ut Symbolum ſit amoris; non odii, ut hic noſter: quia licet altum, tamen jucundum vulnus infligit: ut Ariſtæneto videtur epiſtola 10. Præterea Cupidinis illa nunquam reipſâ exſtitit: ſed ficta duntaxat ex radiis, quæ ex oculis amantium prodeunt: ut ex Platonis mente ſenſit Leo Ebræus l. 2. Vnde Muſæus:

Κάλλος γὰρ περίπυστον ἀμωμήτιο γυναικὸς,
ὀξύτερον μιρόπεσσι πέλεε πτερόεντες οἴστου.
Ὀφθαλμὸς δ᾽ ὁδός ἐστιν· ἀπ᾽ ὀφθαλμοῖο βολάων
ἕλκος ὀλισθαίνει, καὶ ἐπὶ φρένας ἀνδρὸς ὁδεύει.

Hoc eſt:

Pulchritudo celebris immaculatæ feminæ
acutior hominibus eſt veloce Sagittâ.
Oculus verò via eſt: ab oculi ictibus
vulnus delabitur, & in præcordia viri manat.

Imò nec eſt illa *plumbea*, qua Cupido *Daphnen* fixiſſe dicitur. Vnde Ovidius in Metamorph.

Deque ſagittiferâ promſit duo tela pharetrâ
diverſorum operum: fugat hoc, facit illud amorem.
Quod facit, auratum *eſt, & cuſpide fulget acutâ:*
quod fugat, obtuſum eſt, & habet ſub arundine plumbum.

Sed eſt *ferrea Herculis*: unde & *Sagitta Herculea* dicitur. Quæ ob inſignem Herculis audaciam in cœlum recipi meruit; quod eam jaculaverit vel in Iunonem, ejuſque dextram percuſſerit mamillam; ut traditum Homero Iliad. l. 6: vel in Plutonem; cujus cor telo triſulco Herculem vulneràſſe idem prodidit Homerus. Vel quòd eâdem impetierit Apollinem, ſive Solem: qui eò Herculis vires, ac animi magnitudinem admiratus, aureum illi donavit poculum (lebetem dixit Theolytus in primo Horarum:) quod tamen poſtea Oceano ad capienda aurea mala, aut boves Geryonis in illo trajecto, Soli reſtituit; ut ſcriptum Pherecydi l. 3 Hiſtor. Vel

etiam

etiam Neptunum fortitudinem ejus tentantem: aut, ſi mavis, Aquilam Iovis, tortorem illum Promethei, Iapeti ex Clymenâ juxta Heſiodum in Theogonia filii, & patris Deucalionis, fratriſque Epimethei: cujus fabulam breviter enarrare juvabit.

Prometheus ἀπὸ τῆς προμηθείας, hoc eſt, *à providentia* dictus, tantâ præditus fingitur ſapientiâ, ut hominem primus formaverit ex luto, prodente Ovidio Metamorph. l. 1, & Horatio in primo Carminum: imò in cœlum, favente Minervâ, aſcenderit, ac ſurrepto inibi igne ex rota Solis, ſpiritum quoque in illo accenderit. Vnde Horatio loco adducto:

Audax Iapeti genus
ignem fraude malâ gentibus intulit,
poſt ignem ætheriâ domo
ſubductum.

Hoc cùm reſciviſſet Iupiter, Vulcano dicitur imperâſſe, ut fœminam Pandoram ex luto faceret, eamque cum omnibus malis ad Prometheum duceret. Verùm hac à Prometheo ſpretâ, Iupiter Mercurium juſſuum ſuorum adminiſtrum ablegavit, ut Prometheum monti Scythiæ Caucaſo ferreis vinculis alligaret, additâ aquilâ, quæ cor ejus depaſceret. Vnde Virgilius in Bucolicis:

Caucaſuſque refert volucres, furtumque Promethei.

Et Valerius Flaccus l. 5 Argonauticorum:

Vltimus inde ſinus, ſævumque cubile Promethei
cernitur in gelidas conſurgens Caucaſus arctos.

Cæterùm Hercules ab Euriſtheo poma ex horto Iunonis aurea ſurreptum miſſus, ubi ad Caucaſum montem pervenerat, & ex Prometheo, quem dicto modo, ac loco tormentari vidit, viam, ac introitum in hortum Iunonis cognoverat, remunerationis gratiâ aquilam illam ejus tortorem ſagittâ transfixit. Videatur de hoc Heſiodus loco adducto, Propertius l. 2, Pherecydes l. 2 Hiſtor. Strabo l. 15, Nicander in Theriacis, Herodotus libro de vinculis Promethei, Plato in Protagora, & Apollodorus l. 2; item quod ad Signum Aquilæ nobis eſt dictum. Atque ſic ſagittæ illæ Herculeæ tricuſpides,

 quales

quales unà cum arcu Hercules jam moriturus Philoctetí donârat, eâ conditione, ne corporis ſui reliquias indicaret, meruerunt; ut una ex illis in perpetuam Herculeæ audaciæ memoriam à Diis in cœlum locata ſit: aut ſi mavis ex conſilio Minervæ, ne capiendæ Trojæ aliquando ſit cauſa. Quippe hæc ex Oraculi Delphici reſponſo, ſine Herculis ſagitta, aut cadavere capi non poterat.

Pinguntur autem illæ ſagittæ tribus cuſpidibus tam Græciæ, quam Ægypti ſacerdotibus: ut denotent tripartitam philoſophiam, vel potius triplex ingenii acumen in contemplando triplici mundo; nempe cœleſti, terreſtri, & inferno, hoc eſt, in perſcrutandis diſciplinis mathematicis, rerum naturalium cauſis, & divinis myſteriis; vel ex mente Socratis, in aſſequenda diſſerendi ſubtilitate, revelandâ naturæ obſcuritate, acquirendâ vitæ, ac morum integritate. Atque eâdem de cauſâ trinodis fingi videtur Clava Herculis; qua triplicem adumbrari virtutem, in Hercule diximus. Videatur de hoc Stewechius in Vegetii l. 4, c. 9; ubi tribolatæ & mamillatæ Sagittæ deſcriptionem adfert: item Agellius l. 10, c. 25. Bayerus tamen Sagittam cœleſtem non tribus, ſed unicâ tantum cuſpide, ex antiquo quodam prototypo, effinxit. Et in Arato, ac Hygino imago Aquilæ exhibetur Sagittam cœleſtem unguibus tenentis. Idipſum inde ſuſpicor profluxiſſe, quod Germanicus ſcripſerit:

Eſt etiam incertum, quo cornu miſſa Sagitta
quam ſervat Iovis ales. —

At hoc intelligendum de fulmine; non de ſagittâ Herculeâ.

Verùm nobis ſit potiùs *index* illa *ſagitta*, quam *Ionathan* amicorum ille fideliſſimus, Davidi in ſignum ſuæ ſecuritatis, vel præmonitionis ejaculavit; ut proditum 1 Samuel. c. 2, v. 35: aut quam Ioas, juſſu Eliſæ Prophetæ, verſus orientem emiſit; quæ *Telum ſalutis contra Aſſyrios* dici meruit: ut videre eſt 2 Reg. c. 13, v. 17.

XIX. LY-

XIX. LYRA ARIONIS; die Leier; die Zitter; die Harfe; das Seiten-ſpiel/ das Leier-geſtirn;

Lyra, ſive potiùs *Cithara Apollinis, Apollinea, Orphica*; *Lyra Mercurii*, aut *Amphionis*; Raitæ *Lyra aquilaris*; *Decachordum*, *Pſalterium*; *Nablium*; *Tympanum*; *Canticum*; aliis *Cithara*; *Teſtudo*, ſive *chelys marina, lutaria*; Plinio *Fidicula, fides*: Græcè Arato Λύρα, καλωφερής, *declivis, deorſum propendens*, ὀλίγη, *exilis*; Φόρμυγξ, hoc eſt, Κιθάρα, Homero Κίθαρις, Athenæo Κιθάριον, *cithara*; χελύς, χελύνη, χελώνη, *chelys, teſtudo*; nonnullis μῦς, ἐμῦς, *muſculus*; Ariſtoteli *teſtudo marina*: Ebraicè נֵבֶל, *nablium*: Arabicè *Nablon*, quod conveniens cum Latino *Nablium*, hoc eſt, *pſalterium*, Schickardo ſignificat *Falconem ſylveſtrem*, vulturi non abſimilem; aliter *Alohore*, Schickardo *Alchoro*, h. e. *albicans, candore excellens, clarè lucens*, à Lucida Lyræ ſic dicta; *Aſſangue*, aliis, ſed corruptiùs, *Meſangue*, rectiùs Schickardo *Azzango*, hoc eſt, *Cymbalum*, **ein Zinke**, *cithara, lyra*; *Brinek*, juxta Schickardum *Species ſindonis*, quod fortè Arabes pro Lyra pinxerunt: Peruanis, Ioſ. à Coſta teſte, *Vrcuchillay*. Pingunt enim arietem diverſicolorem.

VULTUR CADENS; der fallende Geier/ der Leier-träger/ der See-adler;

Deferens pſalterium, pupillam, & *teſtam*; *Fidicen*;

 Aquila

Aquila marina; *Bellua aquatica*; *Falco*: Græcè *βάσαν@*, *Tortor*: Arabicè *Neſruſſakat*, meliùs *Neſruſſakito*, h. e. *aquila cadens*; *Neſron*, id eſt, *aquila*, Ebraicæ originis. *Veka*, vel *Weka*, hoc eſt, *Vultur cadendo volans*; *Albegala*, vel potiùs *Albegalo*, quo juxta Schickardum, *mulus* denotatur. In meridiano circa noctis medium conſpicitur hoc ſitu, partim menſe Iulio, partim anni initio, & fine: aliàs nobis ſemper ſupra horizontem eminet. Complectitur autem in globo noſtro decem ſtellas; quarum fulgidiſſima Bayero ſub vulturis roſtro vel orificio, in ipſa Lyra, aliis in ala dextra, *Vega*, vel *Wega*, quod *vultum*, ſive orificium ſignificat; item *Pupilla*, *teſta*, & *κατ' ἐξοχὴν Brinek*, *Lyra*, *fidicula*, appellatur.

Poſtellus itidem numerat decem; æquè ac decem cum Apolline Muſæ, ac decem Fulgentio in Lyra chordæ juxta decem variationes humanæ vocis numerantur: Bayerus verò tredecim, nempe ſex in vulturis collo, & alis; & ſeptem in ipſa Lyra; quarum una ſub roſtro vulturis, ut diximus, in cornu Lyræ, Arabicè Vega, *appellata, primæ magnitudinis; 2 tertiæ; 1 quartæ; 6 quintæ, & 3 ſextæ, omnes ♀ & ☿ complexionem imitantes.*

Lyra, *Cithara*, & *Teſtudo* ſive *chelys*, licet diverſa ſint inſtrumenta, tamen à Poëtis ſæpius pro eodem uſurpantur: quia nempe hæc omnia ὄργανα ſunt ἐπιψαλλόμενα, καθαπτὰ, ἔγχορδα, καὶ ἐντατὰ, hoc eſt, inſtrumenta muſica, quæ fidibus, ſive nervis intenduntur, ac pulſantur; atque adeò inter ſe cognata. Sic *teſtudinem* eandem ac *lyram* facit Manilius in Sphæra barbarica: & omnes tres confundit Statius in primo Achilleidos, & 10 Thebaidos. Sed diverſa & tum fuiſſe argumento eſt; quòd Pauſanias, Lucianus, item Demetrius Bizantius l. 3, & Philoſtratus in Amphione, aliique Græci ſcriptores Citharam, quam Scaliger ad Manilium, uti & chelyn, *lyram Mercurii reformatam* vocat, referant inter Apolli-

nis,

nis, ac Lyram inter Mercurii reperta. Et Lyram, quæ Platoni de anima celebratur inter amoris monumenta, poſt Citharam, contra Scaligeri mentem, inventam indicat Diodorus l. 5: ubi legas, Mercurium, ut illum Ovidius epiſt. Parid. deſcribit,

Atlantis magni, Pleioneſque nepotem,

tum demum ex teſtudine lyram eſſe commentum; poſtquam Apollo, pœnâ ſumtâ de Marſya cantu à ſe ſuperato, pœnitudine crudelitatis ſuæ ductus, ruptis citharæ nervis, aliquanto tempore manum ab ejuſmodi organo cohibuiſſet. Teſtudinem autem illam Mercurius in Cyllenem Arcadiæ montem profectus, pro antri oſtio, carne egeſtâ, invenit; & ſuper ejus teſta ſeptem nervos ex inteſtinis boum præparatos tetendit; atque ſic lyram abſolvit. Vide ſis Pierium in Hieroglyphicis l. 47, p. 503; imprimis autem amplam illam Lyræ Mercurii deſcriptionem Ioſ. Scaligeri in Notis ad Sphæram Manilii Barbaricam: ubi *veterem Lyram* Scarabæis illis galeatis, quos Galli *cervos*, Nigidius *lucanos*, Germani à galeâ cornuta, haus-brenner vocant, planè ſimilem fuiſſe dicit. Sed *citharam* figurari in modum Græcanicæ literæ Δ, chordiſque obtendi viginti quatuor, ac per digitos variis vocibus, tinnuliſque ictibus in diverſis modis concitari, auctor eſt Hieronymus. Suſpicor tamen ante Hieronymi tempora citharam longè pauciores habuiſſe nervos. Præſertim cum ipſe primus inventor Apollo pingatur Decachordo. In ejuſmodi enim organis muſicis, quæ chordis intenduntur, veteres mox tres, mox quatuor, mox ſeptem, mox novem, mox decem plus minus agnovere chordas. Tribus nervis Lyram Mercurii, ſuſpicor Ægyptii, conſtitiſſe ajunt; indeque *Trichordum* appellatam: fortè cùm ille tres voces, juxta tria Ægyptiorum tempora quadrimeſtria, invenerit; nempe acutam, gravem, & mediam: ac acutam æſtati, gravem hiemi, mediam veri attribuerit. Inſtrumentum verò, quod quatuor nervos complectebatur, ab ea cauſa vocabant *Tetrachordum*. Quale Anacreontis eſt *Barbiton*; & Athenæo *Sambuca*, Græcè

σαμ-

σαμβύκη, σαμβὺξ, inſtrumentum triangulum à Sambuco inventore ſic dictum, aliis *Harpa*, Germanicè ein Hackebret, Italis *Harpicordo*: quo Parthi & Troglodytæ utebantur. Et Harpæ meminit Venantius Fortunatus:

Romanuſque Lyrâ *plaudat tibi, Barbarus* Harpâ.

His quintum addidiſſe nervum dicitur Corœbus regis Lydiæ filius: uti ſextum Higianis Phryx. Ex ſeptem nervis, juxta ordinem ſeptem Planetarum, inventis conflatum erat *Heptachordum*: de quo paſſim apud plurimos legas auctores. Atque ſic Heptachordum numero ſeptenario non ſolùm repræſentare videbatur ſeptem planetas: ſed inſimul etiam ternario animam; & quaternario corpus ex quatuor conſtans elementis. Vt juncta hæc omnem reddiderint harmoniam, quæ tam ex operibus, quàm cogitationibus hominum percipitur. Hoc itidem de fiſtula Satyrorum, quæ

--- *diſparibus* ſeptem *compacta* cicutis,

ut Virgilius eam Eclogâ 2 deſcribit, dicendum. Orpheus præter tetrachordum & Heptachordum, uſus etiam legitur *Enneachordo* fortè juxta numerum Muſarum adornato: unde Avienus de eodem loquens:

Hic nam fila novem *docta in modulamina movit.*

Ejuſdem uſus quoque tribuitur Phrynidi: cui duos amputavit nervos bipenni Emerepes Lacedæmoniorum Ephorus, cujus cenſuræ univerſa olim Græcia acquieſcebat; additis hiſce verbis: μὴ κακούργει τὴν μουσικὴν, *Noli depravare Muſicam*: ut traditum Plutarcho 9 Sympoſiακῶν, & Eraſmo Roterodamo in Apophthegm. chil. 4, c. 3.

Denique *Decachordum* dictum eſt à decem nervis; quibus intendebatur vel juxta decem vocis humanæ modulamina, vel juxta numerum Muſarum; quæ ex Iove & Mnemoſyne, vel, juxta alios, Cœlo & Terrâ natæ, cum præſide ſuo Apolline, totidem celebrabantur: ut ſunt *Clio* Hiſtoriæ, *Euterpe* conjugii, & ſaltationis, *Thalia* plantandi rationis, ſive etiam conviviorum, *Melpomene* luctus & Tragœdiarum, *Terpſichore* chorearum, & humanitatis, *Erato* amoris, & cantus, *Polymnia*

agri-

agriculturæ, *Vrania* Aſtrologiæ, & *Calliope* Poëtices inventrix, ſive præſes. Videatur de hoc Gyraldus in Syntagm. de Muſis, item Fulgentius. Et Δεκάχορδον in ſacro Codice Græcis eſt Ψαλτήριον, *Pſalterium*, quaſi Latinè dicas *Laudatorium*, ſive *Tactorium*, Germanicè ein Lob- oder ſchlag-ſpiel, id eſt, quod vulgò, ſed barbarè dicunt, ein Pſalter, Ebræis עָשׂוֹר; item נֵבֶל ſive נֶבֶל, Arabibus vulgò *Nablon*: unde Græcum νάβλιον, item νάβλα Heſychio & Suidæ; ac Latinum *nablum*, *nabla*, vel, quod uſitatius, *nablium*; quo vocabulo uſus eſt quoque Ovidius l. 3 de arte amandi:

Diſce etiam duplici genialia *nablia* palmâ
vertere: conveniunt dulcibus illa modis.

Videtur tamen עָשׂוֹר, hoc eſt, *pſalterium* aliud fuiſſe inſtrumentum, ac נֵבֶל, hoc eſt, *nablium*: quod nos propriè dicimus vel eine Harfe, vel harpfe, vocabulo radicali ſignificatione optimè conveniente cum נֵבֶל, quod Munſterus perperam reddidit *pſalterium*: utrumque enim à ſonitu *animas rapiente*, vel *defluente*, hoc eſt, *aures inſtar citiſſimi fluvii tranſeunte, & cum tactu quaſi evaneſcente*, dictum. Atque idipſum patet ex Pſalmo 57, v. 9: ubi regius Pſaltes, ſive Iſraëliticus ille Apollo David in hæc verba erumpit: *Evigila gloria mea; evigila pſalterium, & nablium*, &c. imprimis autem ex Pſalmo 33, v. 2; *Confitemini Domino in cithara* (ſic Hieronymus hîc interpretatus eſt נֵבֶל) *pſalterio decem chordarum pſallite illi.* Quod B. Lutherus Germanicè vertit: Danket dem HErren mit harfen: lobſinget Jhm auf dem Pſalter von zehen ſeiten; ſcilicet *decachordo*, עָשׂוֹר, quod habet עֲשָׂרָה יְתָרִים *decem chordas*. Et Septuaginta Græcè: ἐξομολογεῖσθε τῷ Κυρίῳ ἐν κιθάρᾳ; ἐν Ψαλτηρίῳ δεκαχόρδῳ ψάλλατε. Quos pariter ac Lutherum ſequitur Piſcator in ſua Bibliorum verſione: Danket dem HErren mit harfen: lobſinget Jhm auf lauten und inſtrumenten mit zehen ſeiten. Atque ſic hæ verſiones optimè conveniunt. Sed vulgata Latina Iudæi cujuſdam longè recedit; quæ ſic habet: *Cantate ei carmen novum: ſuaviter laudate inſtrumentis cum clangore tubæ.* Vbi *Tuba*, meo judicio, minimè

mè quadrat : cùm עָשׂוֹר propriè id ſignificet, quod *decem*, עֶשֶׂר, עֲשָׂרוֹת comprehendit, etwas / das aus zehen beſtehet / wie dieſes zehn-ſeitenſpiel oder zehn-ſeitige kling-ſpiel.

Cæterùm Theologi per *Pſalterium animam*, per *Nablium corpus* intelligunt : ut Euthymio obſervatum. Atque hinc illius, nempe *Pſalterii*, uſum tantummodò in rebus ſacris, hujus verò, ſcilicet *Nablii*, & in ſacris, & in prophanis locum habuiſſe, contra quàm Cælio Lection. antiqu. l. 5, c. 23, viſum, ſuſpicor. Sanè *Pſalterio* non uſus legitur David, extra cultum divinum ; ſed *Nablio*. Nec credo eum pſalmos ſive cantilenas ſacras fidibus Pſalterii ceciniſſe ; cùm ex ambulacro regii palatii in hortum, ac balneum Batſabæ proſpiciens, amore lavantis impudico caperetur : ſed fortè prophanas. Athenæus ait lib. 14, *Pſalterium* olim μαγάδιν eſſe dictum.

Erat autem μαγάδις vel μάγαδις organum muſicum ab inventore Magado ſic dictum, tabulâ conſtans quadratâ ac leviter convexâ, intentis in ea, teſte Anacreonte, triginta fidibus. Quale quoque fuiſſe ſcribit idem Athenæus ibidem, cui quatuor nervos ad ſeptem illos priſcos juxta numerum Planetarum inventos, Timotheus Mileſius adjecerat. Ejuſmodi parvum inſtrumentum Luciano vocatur μαγάδιον. Μαγὰς quoque Suidæ, & Heſychio eſt magadis, ſive citharæ, vel teſtudinis tabulatum repandum nervos ſuſtinens, ſonumque è foraminibus, quibus pertuſum eſt, reddens : quod Boëthio dicitur *Hemiſphærium*, Muſicis *fulcrum, canon. pons*, Germanicè eine lauten-brücke, Gallicè *chevalet*, id eſt, *equuleus*, quòd eo nervi quaſi vectentur.

Sed redeamus ad *Lyram*, quæ Athanaſio rationis ſymbolum ; ac videamus, qualis illa fuerit, quæ inter aſtra locata dicitur. Scaliger loco adducto eam vocat *Mercurii* : eóque vult, ut inter aſteriſmos ejuſmodi figurâ pingatur, quemadmodum eam longè diverſam à poſteriori, quæ in numiſmatis conſpicitur, ſatis amplè deſcribit.

Alii

Alii nuncupant *Lyram*, ſive potiùs *Citharam Apollinis*, non primi, qui fuit *Iubal* Tubalcaini frater, à Moſe Geneſ. c. 4, v. 21, *pater canentium in citharâ, & organo* dictus; ſed ſecundi, ſcilicet Noachidis illius, qui Diodoro l. 5, Oſiridi militiæ comes, & Germanus, ſive, ut Iurisconſulti amant loqui, conſanguineus frater fuiſſe dicitur; ac præſes erat novem virginum Muſices intelligentiſſimarum, quas in aula ſua aluit Oſiris ſive Mizraim. Vnde & cognomen obtinuit Μȣσαγέτȣ; imò & Poëſin & Muſicen inveniſſe exiſtimatus: ut ipſe ait apud Naſonem Metamorph. 1:

— *Per me concordant carmina nervis.*

Rurſus alii appellant *Citharam Arionis* Methymnæi, Neptuni ex Oncæa nympha, ſive Autoloë, ut fingitur, filii, & Periandri tyranni Corinthiaci, teſte Herodoto in Clio, Citharœdi: qui ex Italia, & Sicilia domum navigans, ac citharâ ludens in mare deſiliiſſe, & à delphino exceptus, Tænaram portatus dicitur. Vnde, cùm veri parentes neſcirentur, fingitur filius Neptuni: ut ad Signum Delphini videbimus.

Nonnullis eſt *Lyra Amphionis* regis poſt Cadmum Thebani, filii Iovis, ſive potiùs Theoboontis, teſte Diophane rer. Ponticarum l. 1, & Tzetze hiſt. 13, chil. 1, ex Antiope Nyctei, ut Nicocrati in reb. Cypriis, ſive, ut aliis traditum, Aſopi filiâ, & fratris Zethi: unde Apollonius l. 1:

Zethus, *&* Amphion *aderant, duo pignora clara*
Aſopi Antiopes: *nondum turrita manebant*
mœnia Thebarum. —

Huic aſſignat Plato l. 3 de Republ. organicam, quà canitur lyrâ; quæ verò aſſà fit voce, Marſiæ Lydo, vel Olympo: fortè quòd ille tetrachordo à prioribus muſicis invento tres addiderit chordas; ut eſt apud Ariſtoclem in primo de Muſica. Et Epimenides Mercurium tractandis lyræ fidibus magiſtrum habuiſſe refert; quod proditum quoque Pauſaniæ in Bœoticis. Hinc primus mortalium aram Mercurio dicâſſe dicitur. Lyram verò à Muſis primùm accepiſſe legimus apud Antimenidem

in primo Hiſtor. & Pherecydem l. 10 : vel ab ipſo Apolline; ut eſt apud Dioſcoridem. Hac ſuaviter pulſâ, fabulati ſunt ſaxa ſuâ ſponte aſſiliiſſe, cùm Thebas muris cinxerit, ac ſeptem portis, juxta numerum nervorum Heptachordi à ſe inventi, muniverit. Vnde Horatius in arte poëtica:

Dictus & Amphion Thebanæ conditor urbis
ſaxa movere ſono teſtudinis, & prece blandâ
ducere, quo vellet.

Idem de mœnibus Trojæ Apolline lyram pulſante ædificatis, memorat Ovidius in epiſtola Paridis:

Ilion aſpicies, firmataque turribus altis
mœnia Phœbeiæ ſtructa canore lyræ.

Sed ut cantu exſtructa erat potentiſſima Thebanorum civitas: ita cantu, nempe flebiles numeros tibiâ accinente Iſmenia, ab Alexandro Macedoniæ rege rurſus deſtructa, ac everſa eſt; ut teſtatum reliquit Calliſthenes. Denique morbo correptus peſtifero, quem Latona, quòd ob artis præſtantiam nimiùm gloriaretur, ac ipſum Apollinem contumeliis affeciſſet, in ædes Amphionis immiſerat, cum tota ſua familia extinctus eſt.

Præterea quoque *Lyra Orphei* domo Thracis, in hoc ſignum cœleſte fertur converſa. Fuit autem Orpheus Lini illius, qui rhythmos, & melos invenit, auditor, & ex Aſclepiadis, ac Menæchmi ſententia, Apollinis & Calliopes filius: unde Poëta quidam vetus:

Non me carminibus vincet nec Thracius Orpheus,
nec Linus: mater licet illi, atque huic pater, adſit,
Orphei Calliope, *Lino formoſus Apollo.*

Alii filium faciunt Oeagri, & Calliopes: ut Apollonius l. 1 Argon. & Manilius in quinto Aſtron. Imò & matrem illi tribuunt Polymniam alii, alii Menippen, alii Themyriden. Huic filio Oeagri, Herculis Thebani, prodente Tzetze, coætaneo, ac Orpheorum antiquiſſimo (plurimos enim fuiſſe teſtatur Suidas) cœterorum omnium facinora tribuerunt. Et dicitur omnium primus apud Græcos Deorum initia, & univerſam theologiam aperuiſſe; ac primus itidem de aſtrologia ſcripſiſſe: ut

ut proditum Luciano in dialogo de Aſtrol. *At Græci,* inquit, *nihil vel ex Æthiopibus, vel Ægyptiis de aſtrologia audiverunt: ſed illis Orpheus, Calliopes & Oeagri filius, eam primus explicavit.* Quid amplius ſcripto evulgaverit, ejus immenſum ferè catalogum videre eſt ſtatim ab initio ſuorum Argonauticorum.

Cæterùm Lyram dono, ſive potiùs uſum lyræ, ab ipſo Mercurio accepiſſe, auctor eſt Hyginus, & Nicomachus Geraſenus l. 2 Muſices. Quamquam ab aliis proditum, quòd primus uſus ſit heptachordo ad ſeptem planetarum imitationem ac rationem, uti dictum, concinnato. Vnde ejuſmodi inſtrumento in Campis Elyſiis ludentem introducit Virgilius Æneid. l. 6:

Nec non Treïcius *longâ cum veſte* ſacerdos
obloquitur numeris ſeptem diſcrimina vocum:
jamque eadem digitis, jam pectine pulſat eburno.

Hoc autem organo tam admirabilem ſe præbuit; ut ejus ſonitu, ac cantu acutiſſimo, cùm Minyæ, Ancæo gubernatore, per ea loca navigabant, ubi Sirenes Acheloi fluminis & Terpſichores, ſive, ut mavult Nicander l. 3, Melpomenes filiæ degebant, cantum earum dulciſſimum retuderit; eaſque omnes ſuperârit: ut eſt apud Apollonium l. 4 Argon. Quippe, Ovidio teſte l. 3 de Arte amandi,

Monſtra maris Sirenes *erant, quæ voce canorâ*
quaslibet admiſſas detinuere rates.

Quin & hoc ipſo uxorem Eurydicen, quæ Ariſtæum ejus amore flagrantem per loca devia fugiens, ab ictu ſerpentis in herba latitantis interierat, ab inferis eâ conditione, ne priùs reſpiceret, quàm ad ſuperos ſuam Eurydicen reduxiſſet, obtinuit: imò ipſi Plutoni, ac Proſerpinæ mortuorum regibus lamentabili ſono lachrimas excitavit: ut inter alia teſtatur Manilius l. 5 Aſtronomικῶν:

Nunc ſurgente Lyrâ, *teſtudinis enatat undis*
forma per hæredem tantum præfata ſonantis,
chelarum ſurget cùm pars viceſima ſexta.
Qua quondam ſonitumque ferens Oeagrius Orpheus,

N *& ſen-*

& ſenſus ſcopulis, & ſilvis addidit aures,
& Diti lachrimas, & morti denique finem.

Vbi per illud, quòd *ſenſus ſcopulis, & ſilvis aures addiderit*, intelligenda Orphei innata pariter ac arte exculta eloquentia, & verborum mirabilis efficacitas: qua non ſaxa, ſed ſaxea, imò adamantina corda; non ſtipites, procellas, ac turbines, ſed ſtupida, procelloſa, ac turbulenta ingenia; non feras, ſed efferos homines moverit, ac in ordinem redegerit. Quod itidem de Arionis ejuſdem efficaciæ cantu dicendum. Et innuit idipſum Horatius in Arte poëtica:

Silveſtres homines ſacer, interpreſque Deorum
cædibus, & victu fœdo deterruit Orpheus,
dictus ab hoc lenire tigres, rapidoſque leones.
Dictus & Amphion, *Thebanæ conditor urbis,*
ſaxa movere ſono teſtudinis, & prece blandâ
ducere quò vellet. Fuit hæc ſapientia quondam,
publica privatis ſecernere, ſacra prophanis;
concubitu prohibere vago; dare jura maritis;
oppida moliri; leges incidere ligno.

Denique quod ad ejus exceſſum, variæ circumferuntur opiniones. Agatharchides prodidit l. 2 Aſiatic. Orpheum, mortuâ Eurydice, ad Aorthum perrexiſſe in Theſprotidem antiquiſſimo evocandorum mortuorum oraculo celebrem, atque ibi, cùm Eurydices præſentiâ, quam falſò crediderat, ſe deceptum comperiſſet, mortem ſibi ipſi conſciviſſe. Hinc ſepultum ad Pieriam tradidit Apollodorus l. 1: ubi luſcinias circa ejus ſepulchrum cantum emittere cæteris omnibus ſuaviorem, teſtis eſt Pauſanias. Fulmine verò, quòd profanis, & rudibus initiorum arcana prodidiſſet, percuſſum conci diſſe prodidit Leonidas in Orphei epitaphio:

Θρήϊκα χρυσολύρην τῇδ' Ὀρφέα Μοῦσαι ἔθαψαν,
ὃν κτάνεν ὑψιμέδων Ζεὺς ψολόεντι βέλει.

Et caput ejus cum Lyra in Hebrum dejectum, vique fluminis in Lesbum delatum, atque ibi ſepultum fuiſſe nonnulli teſtantur. Alii ab inſanienti mulierum turba in Bacchi ſacris, quæ ipſe primus Thebis in monte Bœo-

Bœotiæ, Lactantio de falſa Relig. teſte, inſtituerat, juxta Hebrum fluvium dilaceratum; ac à Muſis, membris collectis, in Dio Macedoniæ monte ſepultum tradidere. Et mulieres ad hoc facinus enorme Bacchus ipſe, furore immiſſo, incitâſſe fertur; quòd Orpheus apud inferos reliquorum omnium Deorum laudes, Liberi patris oblitus, cecinerit. Alii memorant feminas Thracum indignatas, ſimulatis Bacchi ſacrificiis, proprio inſtinctu Orpheum diſcerpſiſſe; quòd poſt mortem Eurydices, reliquarum mulierum conjugia ſpreviſſet; imò viros quàm plurimos ſuavitate cantus ſecum rapuiſſet; ut Pauſaniæ in Bœticis traditum: ſive potiùs, quòd eos, quò ſeſe à feminarum conjugiis pariter abſtinerent, hortatus eſſet: ut conſtat ex Apollodoro Cyrenaico de Diis. At alter Apollodorus, nempe Gelous, inquit in Philadelphis, Calliopen, contendentibus de Adonide, Venere, & Proſerpinâ, judicem à Iove electam, ambabus communem Adonidis uſum adjudicâſſe: inde Venerem indignatam mulieres in ejus filium Orpheum concitâſſe. Alii tradunt Venerem eò omnium mulierum amorem in Orphea vertiſſe: ut ab illis raptim captus, dum inter ſeſe de poſſidenda ejuſmodi præda contendiſſent, laniatus ſit. Et addunt, amnem Heliconem, qui *Baphyra* Diatis dictus, ex eo tempore ſub terras ſeſe occultâſſe, ne mulieribus Orphei ſanguine pollutis expiationis aquas ſuppeditaret. Quin imò ipſæ Muſæ, quarum laudes pariter, ac Apollinis, cantu ſuo mirificè exornaverat, imprimis autem Calliope mater, & Mnemoſyne avia, ejus mortem graviter ferentes, redhoſtimenti loco, Lyram inter ſidera locâſſe, ac ſingulæ ſingulis, nempe novem inſignibus, ſtellis inſigniviſſe dicuntur. Quibus poſtmodum & decimam, nempe Apollinis ſtellam addidere. Videatur de hoc Lucianus περὶ ἀστρολογίας.

Cæterùm in hodiernis globis aſtronomicis, loco *teſtudinis veterum*, quam Scaligerum ſatis dilucidè explicâſſe ſupra diximus, ſemper pingitur *Vultur deferens* neque novam, neque veterem *teſtudinem*, ſed aliud *Organon*

muſicum, quod adhuc hodie vulgò, ſed malè, *Lyram* dicunt. Lyra enim, prout noſtris ferè in uſu eſt agyrtis mendicantibus, longè aliter figuratur. Et Bayerus in Vranometria ſua *Vulturi* Martis volucri, eique non tam *volanti*, quàm *cadenti*, vinculo circa collum nexo, *Lyram,* ſive, ut magis convenienter dicas, *decachordum* affixit, quemadmodum idipſum in marmoribus, gemmis, & numiſmatis vetuſtis Apollini adpictum conſpicimus.

Dicitur autem nobis, exemplo Arabum, *Vultur cadens*, ad differentiam *Aquilæ*, ſive *Vulturis volantis*; qui aliud nobis conſtituit ſignum: vel quòd roſtro in eclipticam converſo, à partibus aquilonis ad auſtrinas cadere videatur. Et *Vultur* eò pingitur loco *teſtudinis marinæ*, quæ olim totum hoc ſignum conſtituit; quòd illa vulturi non abſimilis, cùm pedibus utatur latiſſimis, alarum vulturis ſive aquilæ volantis, vel alas expandentis inſtar; ac roſtrum habeat planè vulturinum, ſive aquilinum: unde & *Aquila marina,* Belgicè **een Zee-arent,** dici conſuevit. Fateor quidem hanc *Vulturis Lyram deferentis*, ut vulgò nuncupant, picturam ſatis incongruè huic ſigno aptatam. Sed cùm adeò irrepſerit, ut jam ab omnibus recepta, mutationem ægrè admittat; imò ad ſimilitudinem veteris picturæ omninò ſit effićta: ſanè non video, cur tantopere explodi mereatur. Et dum Scaliger Artifices novæ hujus picturæ cum rigore caſtigandos cenſet: idem ferè videtur agere, ac Lacædemonii; qui Timotheum fidicinem, domo Mileſium, cum flagitio ex urbe ejecerunt; quòd in magade, organo muſico, quatuor chordas ad ſeptem illas priſcas, numerum Planetarum imitantes, adjeciſſet; vel, ut alii volunt, ab aliis adjećtas Spartam intuliſſet: ut eſt apud Boëthium in primo de Muſica, Athenæum l. 14, & Ciceronem l. 11 de Legg.

Diximus modò *Heptachordum* illud, quod ad imitationem Nablii nullo planè magadio ſive fulcro ſubſtratum, vinculo Vulturis collo in aſteriſmis hodiernis alligatur, ineptè, ac incongruè *Lyram* vocari: cùm tam ab hodierna, quàm veteri lyræ forma immenſum quantum diſcre-

diſcrepet. Quippe veteri tum lyræ, tum citharæ, ſive etiam teſtudinem, ſive chelyn dixeris, magis aſſimilari poteſt, licet pluribus conſtet nervis, novum illud inſtrumentum muſicum Germanis, Italis, Gallis, Anglis, imò & Hiſpanis uſitatiſſimum, ac verè regium; quod Franc. Sanctius Latinè, ſed vocabulo peregrino, *Lutam*, Germani eine laute, Belgæ een luite, Hiſpani *laud*, Angli *lute*, Galli *un lut*, & Itali *lutto* ſive *lieuto* vocant. Quo Italico *lieuto* Alciatus deceptus, in Emblematis ſuis *citharam halieuticam* cognominavit:

Hanc citharam, *à lembi quæ formâ* halieutica *fertur,*
vendicat & propriam Muſa Latina ſibi.

Quippe Germanicæ linguæ neſcius, putavit *lieuto*, quod ex Germanico laute corruptum eſt, ob ſimilitudinem vocum apparentem, Italis quaſi *ἁλιευτόν*, reſectis primâ, & ultimâ literis, dictum; quòd *ſcapham piſcatoriam* ipſi referre ſit viſum. Sed merè Germanicum eſt & vocabulum, & ipſius inſtrumenti primum inventum; cùm in omnibus linguis idipſum à Germanico laut, quod *ſonorum, argutum, clarum* ſignificat, denominationem acceperit.

Atque hîc videmus, quam enormiter ſæpiſſime errent, præter alios, etiam noſtri Germani, quibus cum vulgo doctorum ſtatim ad Græcæ, vel Latinæ linguæ fontem recurritur, cùm radix vocis cujuſdam vel Germanicæ, vel etiam Gallicæ, Italicæ, & ejuſmodi aliæ, quæ originem ex ipſa ducit Germanica, ſit perſcrutanda. Satiùs eſſet, ac tutiùs eam quærere ex Ebraicâ, vel potiùs Adamiticâ: quæ prima omnium linguarum mater; uti ſecunda plurimarum Germanica. Quippe ut & ipſi Germani plurimorum circumjacentium populorum, imò ipſorum etiam ex parte Græcorum parentes videntur: ſic multò magis Germanorum lingua parens videbitur linguarum, quas loquuntur iidem populi: ut nobis in Opuſculo illo philologico, quod Roſenmahnd, hoc eſt, Majum appellavimus, præſertim diei ſeptimi colloquio uberiùs eſt demonſtratum.

Quid multis? Etiam ipſum Κιθάρα, ſive Latinum *Cithara*,

thara, cùm neque ex Græco, neque Latino idiomate ullo radicalis vocabuli ſignificatio peti poſſit, videtur fluxiſſe ex Germanico Zitter, quaſi dicas, *inſtrumentum tremulum*, ſive quod *tremulis* pulſatur *digitis*: quod primus omnium, poſito plectro, feciſſe legitur Epigonus. Vnde Statius l. 10:

--- & digitos *inter ſua fila* trementes.

Atque ut *Pſalterium* dicitur à ψάλλω, quod eſt *tango, moveo, mulceo*; quia digitis tangitur, movetur, & quaſi mulcetur; ſive ſuaviſono concentu tangit, movet, & mulcet corda: ſic *cithara* à zittern dicta, quòd pulſa tremat, atque unà audientes ſonum ejus tremulum tremulos reddat, hoc eſt, commoveat. Scio quidem Euſtathium ex antiquis tradidiſſe, Κιθαίραν nuncupatam quaſi κινοῦσαν, hoc eſt, *moventem, conciliantem*, ſive κεύθουσαν, *occultantem*, ſcilicet ἔρωτας, *amores*. Et hinc quoque Venerem Κυθέρειαν, *Cytheream* dictam eſſe, contra Heſiodum affirmare conatur Proclus: non autem ab inſula Κύθηρα, ubi templum in abdito habuit: quia ſcilicet hujus vocabuli ſyllaba media per η vocalem longam, illius verò per ε, quod breve, ſcribitur. Verba ejus ſunt: Κυθερειάδε ἡ κεκλομένην ἔχουσα ἐν ἑαυτῇ πάσης τῆς ἐρωτικῆς φιλίας· *Cytherea intra ſe abſconditam habens omnis caritatis ac gratiæ in amorem propenſæ, ſive conſuetudinis amatoriæ vim.* Sed utrumque nimis longè petitum. Et aptiùs derivâſſent à verbo κύω *prægnans ſum, pario, ſuavior*; unde κύθος, *ſperma*, apud Etymol. item ἄκυθος, *ſterilis*, apud Callimachum: & ἔρως *amor*. Vt *Cytherea* dicta ſit quaſi *gravida amore*, vel *pariens amorem*, vel *oſculans* ſive *complectens amorem*. Verùm quid opus eſt his ambagibus? Potiùs cenſeamus Venerem dictam eſſe *Cytheream*, æquè ac *citharam*, à Germanico zittern, hoc eſt, *tremere, contremiſcere, frequenti commotione concuti*; quod *homines in amore reddat tremulos*. Idipſum teſtatur Sappho amore percita, apud Dionyſium Longinum de ſublimi genere dicendi; ubi ſic lamentatur:

Καδδ' ἱδρὼς ψυχρὸς χέεται· τρόμος δὲ
πᾶσαν αἱρεῖ· &c.

Quod

Quod nos in Opuſculo noſtro, die Frühlings-luſt dicto, Germanicè ita reddimus:

Das ohr erklinget; beide lichter weichen:
der ſchweis durchdringet mein gebein ingleichen:
ſchauern und zittern fallen hin und wieder
über die glieder.

Hinc Heſiodus in Theogonia ex congreſſu Veneris, & Martis *timorem* ſive *tremorem*, & *pallorem* natos eſſe ſcribit. Quin &, quia ridens nata fingitur, eodem auctore, ſic dictam fortè putes à kittern, quod eſt ex zittern, & *multò riſu quaſi tremere, cachinno concuti*, ſive, ut Lucretius loquitur, *tremulum riſum edere*, vel *furtim cachinnare*, ac *contremiſcere* ſignificat. Ejuſmodi enim cachinnatio furtiva nunquam fit, niſi cum tremore, & concuſſione quadam corporis. Vnde eandem quoque Homerus æquivalenti vocabulo φιλομειδὴν, hoc eſt, *riſus amantem* dixit: Et quòd omnis riſus, ac lætitiæ, quibus amor conciliatur, ac delectatur, amicam crediderint, innuit Horatius:

Sive tu mavis Erycina ridens,
quam jocus circumvolat, & cupido.

Atque ſic *Cytheream* dictam vides ab utroque Germanico vocabulo zittern, & kittern: æquè ac eadem, *Venus* nuncupata videtur, non à *veniendo*, quòd ad omnia veniat, ut Cicero autumat in ſecundo de natura Deorum: ſed à Germanico fein, ſive, ut olim quidam ſcripſere, vein, vel veen, hoc eſt, *venuſtus, pulcher, clarus, pellucidus*; quòd pulchritudine amor ante omnia concilietur. Vnde & Lutherus Pſalmum vertens 133, fein & lieblich conjungit: Siehe wie fein und lieblich iſt es / daß brüder einträchtig bei einander wohnen. Vbi fein, hoc eſt, *pulcher* rectè præponitur; quia pulchritudo ſive venuſtas amorem præcedit, & quaſi mater eſt amoris. Quicquid enim *amabile* eſt, illud priùs *pulchrum* ſit oportet. Hoc exigit amoris natura. Vnde amor Dei, quo nos minimè pulchros, ſed valdè deformes, adeoque prorſus inamabiles proſequitur, non naturalis, ſed ſupranaturalis dicendus. Sed vide ſis quid de hoc diximus in notis

ad Epithalamium Clariſſimo illo Machinatori bellico Matthiæ Dogenio, Electoris Brandenburgici Conſiliario, à nobis ante annos aliquot ſcriptum, ac noſtris Odis, die Dichteriſche Liebes-flammen dictis, inſertum.

Cæterùm *parva illa Chelys*, vel *cithara noviſſimè inventa*, quam Kittarre vulgò vocant, ab eodem vocabulo Zittern, vel potiùs Kittern videtur dicta: quòd ea, cum ſit cithara Germanica reformata, vel in minorem formam redacta, & quaſi contracta, à priori tantundem ferè differat, ac *cachinnus impeditus* ac *compreſſus* à *riſu arguto* ac *canoro*; adeoque ſonum illâ obtuſiorem, & ad raucedinem accedentem edere videatur.

Quòd ſi à Gentilibus antiquis Citharæ, aut Lyræ, aut teſtudinis ſignum in honorem Apollinis, vel Mercurii, vel Amphionis, vel Arionis, vel Orphei, inter aſtra ſit locatum: quid impedit, quo minùs ſub eo ſigno intelligamus noſtram *Citharam* ſive *Chelyn Germanicam*; quæ dulciſono ſuo, ac ſuavitatis ſummè admirabilis concentu non ſolùm omnia vetera organa muſicalia, ſed etiam hodierna, ſi dulcedinem ſoni amoriferam ſpectes, longè ſuperat. Atque idipſum quondam tentavimus carmine in honorem Generoſæ ac Nobiliſſimæ Virginis *Catharinæ Victoriæ* von dem Werder, Magni *Diderici* filiæ unicæ: cùm eam non ſolùm compellandi, ſed & chely, quam dixi, Germanicâ ſacras optimi Parentis cantilenas mirabili ſuavitate canentem audiendi facultas concederetur. Carmen illud, ſive potiùs Odam Trochaïcam in perpetuam Generoſæ Virginis memoriam hîc apponere non gravabor.

Iſt es Aſſaf/ der ſo ſingt? ſeind es Davids Harfen-lieder?
Ach! was für ein Engel-menſch ſpielt/ und ſingt ſo engel-ſüß/
daß es dringt durch alle glieder/
daß mich dünkt/ ich tuhe ſchon einen blik ins Paradies?

Es iſt **Werders** währtes Kind/ das des Vaters frommen liedern
eine ſolche liebligkeit/ nach der kunſt/ zu geben weis/
daß ſich regt in meinen gliedern/
zu der wahren Gottes-furcht ein gewündſchter andachts-fleis.

Erden götter konten zwar Orfeus/ und Amſion beugen/
durch ihr ſing= und ſeiten-ſpiel: aber dieſer ſüße tohn
kan den himmel ſelbſt erſteigen;
ja er dringt mit ſtarker kraft für des höchſten Gottes trohn.

Die

Die von Leſbo gab den glantz ihrem angebohrnen Adel /
wan ſie ſchrieb / und ſpielt' / und ſang / was ſie eitle liebe hies :
dannoch nicht gantz ohne tadel ;
weil ſie ihren buhlern nur ſchnöde ſucht ins hertze blieſ.
Aber unſre **Werderin** iſt von weitweit edlern ſinnen :
weil ſie ſingt / und ſpielet nur / was der ehrbarn welt gefellt /
was den Himmel kan gewinnen /
was ihr Gottes reiche gnad' immerdar vor augen ſtellt.
So hat ſie das beſte teil / das den Adel ziert / erkohren.
Folgt / ihr andern : ſucht auch ſo eures Adels wahren glantz /
die ihr edel ſeid gebohren.
Dan führt euer Adel erſt / gleich wie Sie / den Adels-krantz.
Ich geſteh / wan ſie gelebt / da aus menſchen Götter worden /
daß Sie / wegen ihrer zucht / längſt des Adels Göttin ſei.
Dan wer ſo des Adels Orden
hat erhöhet / und geziert / der iſt vor dem tode frei.
Ihre Laute / die Sie rührt / macht verzükt den gantzen himmel /
dem ſie bloß zu liebe klingt. Ja mich dünkt / ich ſeh ſie ſchon /
dort im lichten ſtern-gewimmel /
mit zehn flammen flinkernd ſtehn / dir / o Leier / nur zum hohn.
Orfeus Nahme ſtund mit gold in die düſtre luft geſchrieben.
Aber unſre **Werderin** hat ihn ſeiner zierd' entſetzt /
und aus ſeinem ſitz vertrieben.
So wird kunſt / durch himmels-gunſt / mit der höchſten ehr' ergetzt.

Verumenimverò ſi inſtrumentum aliquod ex Sacris huic Lyræ Mercurii, vel Orphei ſubſtituere malis ; ſubſtitue *Nablium*, ſive *Decachordum* Poëtæ ac Fidicinis regii *Davidis*, 1 Sam. c. 16, v. 23.

XX. CYGNUS, ſive *Olor*, der Schwahn / ölbſch ; item *Crux*, das Kreutz ;

Ales Canora Horatio ; *Helenæ genitor*, *Ales Iovis*, *Olor Ledæus*, *Ledæ adulter*, *Ales Ledæus* ; *Layſtrius* ; *Phœbi aſſeſſor* Luciano, *Volucris Phœbeius* ; *Avis Veneris* : aliis *Ciconia* : Ovidio *Milvus* : rurſus aliis *Gallina* ; item *Vultur cadens* ; *Myrtilus* : Græcis Κύκνος, ὄρνις, *Avis* : Arabicè *Altayr* ; *Hirezym* ; *Arided*, quod Grotio *redolens ut lilium*, Scaligero *flos roſæ ſimilis* ; Bayero *Adigege*, quaſi dicas, *roſa redolens lilium* ;

Degige, Adegige, Aldigaga, Digegi, Adigegi, Adigege, Schickardo *Addigagato*, quod eſt *Gallina.* Nocte mediâ in meridiano hæret menſe Iulio: & in globo noſtro 22 conſtat ſtellis; quarum in cauda lucens, dicitur *Vropigium, Arrioph, Aridef, Arided; Denebedegige, Denebaldigaga, Denebadigege*, Schickardo *Dhanbod-digageti*, hoc eſt, *cauda gallinæ.*

Poſtellus numerat 17 *intra, & 2 extra ſignum: Bayerus autem* 36; *quarum una in, vel juxta caudam*, Arided, *q. d.* Os roſæ, *Germanicè* Roſemund, *propter fulgorem dicta, ſecundæ magnitudinis*; 5 *tertiæ*; 16 *quartæ*; 5 *quintæ*; *&* 9 *ſextæ*, *omnes ſub* ♀ *&* ☿ *imperio conſtitutæ. Cæterùm* nova illa ſtella lucida tertii fulgoris in pectore Cygni *anno* 1600 *primùm apparuit*, *ac etiamnum immota manet.*

Apollinis citharam, ſive lyram Orphei, ſequitur *Avis Apollinea*, ſive *Phœbeia*; quæ Sacerdotibus Ægyptiis Muſici ſenioris eſt hieroglyphicum: quia

dulcia defectâ modulatur carmina linguâ
cantator Cygnus *funeris ipſe ſui*;

ut Martialis Epigr. l. 13 deſcribit. Quippe Cygno morituro pennam per cerebrum excreſcere dicunt: unde dolore affectus dulciſſimè canat. Quod ex Ovidio fortè hauſerunt, qui in 2 Faſtor. ſic ait:

Flebilibus numeris veluti canentia durâ
trajectus pennâ tempora cantat olor.

Sed Abrahamus Cæſius, avus meus, in Diſquiſitionibus ſuis Lipſiæ anno 1564 editis, hunc locum paullò aliter explicat: *Suſpicari etiam*, inquit, *aliquis poſſit, quòd olor ſagittâ pennatâ transfixus*, θρηνῳδίαν *edat: ut penna ſynecdochicè ſit pro pennata ſagitta.* Et *Cygneum* hoc *melos* Æliano de Natura animal. κύκνειον ᾆσμα dictum, ſymbolicè intelligitur de quocunque, quod in ſenis cujuſdam vel eloquentia, vel doctrina deprehenditur, ſedato & elaborato cum ſuavitate quadam conjuncto. Cygnus enim quò magis in ſenium vergit, eò ſuavius, ſi credere

fas

faſ eſt, modulari, hoc eſt, ut nos interpretamur, depoſitâ juvenili ferociâ ſedatior, ac moderatior fieri fertur; quòd brevi ſe moriturum præſentiat. Hinc Petrus Santerus Siculus:

Tempora fatalis quoniam ſic limitis itis,
triſtia concentu funera ſolor olor.

Et Socrati apud Platonem videtur hæc cantio non triſtitiæ, ac doloris; ſed lætitiæ eſſe argumentum: quia Deo ſuo gratias quaſi agant, quòd ad eum, cujus miniſtri creduntur, jamjam ſint migraturi. Vbi ſuſpicor Socratem per *Deum ſuum* intelligere Phœbum: quia Luciano in Cygno, Phœbi aſſeſſores vocantur; & ab eo artem divinantem, cùm alterius vitæ bona quaſi præſagiant, edocti videntur. Huic aſtipulatur & Tullius in primo Tuſcul. Cùm *Cygnos* ait, *non ſine cauſa Apollini dicatos; ſed quòd ab eo divinationem habere videantur: quia prævidentes quid in morte boni ſit, cum cantu, & voluptate moriantur.* Vbi prudenter addit: *ſic omnibus & bonis, & doctis eſt faciendum.*

Sed Cygnus non ſolùm videtur Muſici ſenioris hieroglyphicum, verùm etiam ſymbolum eximii diffamatoris, &, ex ipſa Poëtarum mente, injurii in municipes, ac concives ſuos; quòd morſibus alter alterum mirâ petat crudelitate. Vnde crediderim Pindaro *inhoſpitalem* dictum. Adde, quòd Meliſto Euboico convitiis adeò ſcatens prædicetur, ut cæteræ aves, quæ præſtò ſint, eo clangente, conticeſcere cogantur. Atque eâ cauſâ Poëtaſtello cuidam ſpurcidico, ac diffamatori omnium rigidiſſimo & convitiis mendaciiſque merè ac verè infernalibus optimos quoſque laceſſenti aliquando non incongruenter tribuebatur *Oloris* inſigne. Quod nos tunc temporis hâc ipſâ excepimus, ac illuſtravimus faculâ:

Mir ſchwahnt von deinem Schwahn kein weiſſer ſchwanen-ſang.
Doch reimt er/ Reimſchmid/ ſich mit dir auch gegen dank.
Die haut iſt ſohl; kohlſchwartz der ſchnabel/ ſamt den tatzen:
weil jener pikt/ und zwikt; und dieſe heil-loſ kratzen/
auch ſelbſt ſein gleiches volk. Nichts milcht/ als ſein gefieder:
davor fällt in der brunſt erblindt die Schwänin nieder.

So

So biſtu weis-ſchwartz auch: ſchwartz/ wan du dornen reimſt;
weis/ wan du Leben ſuchſt/ und lauter roſen treumſt.

Quin & Cygnus amoris eſt ſymbolum; atque ab ea cauſa ſacer Veneri: quam roſeâ inſignitam coronâ curru vehi, qui cygnis traheretur, finxerunt. Hinc Ovidius l. 10 Metamorph.

Vecta levi curru medias Cytherea *per auras*
Cypron olorinis *nondum pervenerat* alis.

Mutatum verò in hanc avem Orphei muſici corpus à Bacchis, ſive mulieribus bacchantibus fœdè diſcerptum, exiſtimavit Plato l. 10 de LL. Quod cùm fortè legiſſet Horatius, de ſeipſo adhuc vivente idem ſenſit ad Mecœnatem:

Iamjam reſidunt cruribus aſperæ
pelles, & album *mutor in* Alitem
ſupernè. Naſcunturque leves
per digitos, humeroſque plumæ.

Platonem in hoc ſecutus Æneas Philoſophus, defunctum Orphea cygni ſpecie, ut luſciniæ Homerum, evocandum docet. Defunctorum enim animas idem, ex mente Chaldæorum, & Ægyptiorum, evocari poſſe opinatus eſt. Atque hinc Cygnum cœleſtem in Orphei memoriam non procul ab ejus lyra ſuſpenſum, non abſque cauſa ſuſpiceris.

Sed Manilius l. 1 Aſtronom. hoc eſt, in Sphæra mundi, aliique tam Græci, quàm Latini Cygnum, ob Ledæ Ætolicæ concubitum cum Iove in cygnum mutato, cœlo receptum dicunt. Manilii verba ſunt hæc:

Proxima ſors Cygni, quem cœlo Iuppiter ipſe
impoſuit, formæ pretium, qua cepit amantem,
cum Deus in niveum deſcendit verſus Olorem,
tergaque fidenti ſubjecit plumea Ledæ.
Nunc quoque diductas volitat ſtellatus in alas.

Atque hinc Cygnus ille cœleſtis antiquitus pingebatur non totus volucris; ſed ita, ut cognoſceretur Iupiter in eo conditus. Hanc verò de Leda fabulam cùm ad Signum Geminorum perquàm leviter perſtrinxerimus, quos tamen unâ operâ adire non graveris, hîc aliquanto

fuſiùs

fuſiùs exponere eſt animus. Euripides ait in Helena, Iovem ſpecie cygni aſſumtâ, cùm inſimul & aquilam ſe inſequi ipſe feciſſet, eóque timorem ſimulantem confugiſſe ad Ledam, quaſi quæreret ejus protectionem: atque ſic illam callidè deceptam compreſſiſſe. Vnde ea duo peperiſſe dicitur ova: ex quibus incubatione excluſi Pollux & Helena, item Caſtor & Clytemneſtra prorepſerint. Prorepſit autem unà cum Helena omnis cauſa belli Trojani: ubi multi heroës cæſi, Troja exciſa, & omnis regio ferè everſa eſt: ut ad Signum Picæ Indicæ, ſive Anſeris videbimus. Et hæc eſt vulgatior ac receptior opinio, quam fovent Hyginus, Lactantius, Firmianus, Ovidius, Germanici & Arati interpretes, aliique.

Nonnulli tamen idipſum longè aliter enarrant: nempe quòd Iupiter in cygnum transformatus, jucunditate cantus Nemeſin virginem, poſtea Deam vindictæ cognomine Adraſteam, quam Pauſanias in Achaicis Noctis & Oceani, Euripides verò Iovis filiam dixit, in ſui amorem illexerit, ac ſtupraverit. Quæ cùm ovum ex hoc concubitu peperiſſet, illud opilioni obvio dederit, ut Ledæ ſervandum deferret. Atque ex hoc in arca depoſito, nata ſit Helena: quam Leda tanquam ex ſe genitam educaverit. Educavit autem eam, uti & tres reliquos modò dictos infantes, ſive eos tantummodo, qui ex Iove furtim ſuſcepti dicuntur, nempe Helenam & Pollucem, quibus & additur Hymno in Διοσκούρους Caſtor, clam marito rege, loco quodam, ut ſuſpicor, abscondito ſub tecto, in ſuperiori ædium parte; quam Lacedæmonii vocabant ᾧον; quod ex ᾠὸν, hoc eſt, *ovum* formârunt: ut teſtatur Euſtathius Odyſſ. α, p. 1420, & Odyſſ. λ, p. 1686, edit. Rom. Ac ᾧον eam ædium partem eò vocârunt, ut auguror, quòd forma ejus concava cum ovo conveniret. Vnde & Plutarcho de audit. poëm. & Galeno ad Glaucum, *palatum* dicitur ὑπερῷα; quòd ſummum in ore locum, qui ovi figuram repræſentat, occupet. Præter hæc valde veriſimile eſt Ledam ipſam poſt illum cum adultero quodam concubitum, locum illum

illum ſecretum ad hunc uſum in ſuperiori parte ædium ovi figurâ confeciſſe: unde fabula exorta, Ledam peperiſſe ovum, ex quo Helena cum Polluce in conſpectum prorepſerint. Iccircò perperam auguratur Natalis Comes, cùm ſcribit, Ledam eò ovum peperiſſe dictam, quòd prægnans ventrem ad ovi formam rotundum habuerit: quaſi id non commune ſit omnibus uterum ferentibus. Quòd verò Iovem in cygnum converſum Ledam compreſſiſſe fingunt; hoc inde proceſſum ſuſpicor, quòd adulter quidam Regius Ledam non in regio cubiculo, & mollibus ſtratis, ac regio apparatu; ſed in loco occulto, & humido, humi cygnorum more ſtratam, apud Eurotam Lacedæmoniorum fluvium compreſſerit.

Præterea quoque in Cygnos mutatos legimus ſocios ac comites Diomedis Tydei ac Deiphiles filii, ob Ægialiæ uxoris perfidiam in Italiam, ad regem Daunum Pilumni ex Danaë filium, profugi; ut proditum Sileno in hiſtoriis fabuloſis: Cygnum Stheneli filium, Ligurum in Gallia Trans-padana regem, ac Muſicum excellentem: quem Apollo jam mortuum in avem ſui nominis transformâſſe fertur; ut habet Pauſanias in Atticis, & Plato in Timæo. Alii tamen, ut eſt apud Virgil. l. 10, dicunt, hunc Ligurum ducem fuiſſe, ac Phaëthontem Solis ex Clymene nympha, teſte Ovidio, & Tzetze hiſt. 137, Chil. 4, vel, ut Pauſanias in Atticis, & Heſiodus in Theogon. maluere, Cephali, & Auroræ filium adeò amâſſe, ut poſt ejus caſum infortunatum aſſiduè fleverit, ac ejulaverit. Hinc Deorum miſericordiâ in avem ſui nominis ſit mutatus, ac poſt mortem Apollini Muſicorum Deo conſecratus, aſſeſſorque conſtitutus. Videatur de hoc Ovidius Met. l. 2. Comites autem Diomedis eò cygnos factos, ac *aves Diomedeas* dictos finxere; quòd occiſum à dicto Dauniæ in Apulia rege Diomedem in Inſula Diomedea è regione Gargani juxta Sinum Ionicum, & Adriaticum ſita, teſtibus Callimacho, & Agatharchide in reb. Europicis, more cygnorum ſtridulè conquerentes, magnoperè, ac nullâ queſtus intercapedine luxerint.

Sed

Sed & Cygnus alius, qui Martis & Cleobulinæ filius, ut traditum Poſidonio in libro de diis, & heroibus, & ab Hercule in Theſſalia occiſus fuit, quòd advenas interimeret è cæſorum capitibus templum patri conditurus, in avem ejuſdem nominis mutatus dicitur: uti & Cygnus ille Neptuno, ſive, ut aliis placet, Apolline prognatus, quem Achilles Pelei ex Thetide Chirone natâ filius ad Trojam militans occîdit; quòd opem Trojanis ferens, anguſtias maris Trojani longis navibus obſtruxiſſet, ut ab aditu Græcos excluderet. Vnde nata eſt fabula, Iovem ipſum in cygnum converſum, filiæ Helenæ obſeſſâ Trojâ laboranti ſuppetias tuliſſe, cygniſque numero ingenti congregatis aditum illum occluſiſſe. De hoc autem Cygno ſic ſcripſit Iſacius: *Achilles, cùm ad Trojam militaret, Cygnum interemit, ac Tenen, nomine quidem filium Cygni, at reipsâ Apollinis.* καὶ Τένιν τῷ λόγῳ υἱὸν Κύκνου, ἔργῳ δὲ Ἀπόλλωνος. Ergo Tenes fuerit filius Apollinis; non Cygnus. Et hic Tenis pater creditus, procul dubio, Cygni nomen demum poſt mortem à Poëtis accepit: qui eum in cygnum mutatum ad conſolationem ſuorum, ut ſuſpicor, finxerunt: uti eâdem cauſâ ab iiſdem alios ſæpiſſime in numerum deorum intruſos videmus. Nam ſic hominum benevolentiam aucupari ſolebant veteres tum Poëtæ, tum alii. De *Cygno*, ſive *Swenone*, ut juxta vernaculum vocatur, Herculis Germanici ſive Alemanni filio, quem in hoc quoque Signum quidam converſum ajunt, dictum fuit ſuperius ad ſignum Geminorum, quos adi. Atque ſic Cynus vel ob hujus, vel alîus cujuſdam Cygni nomine perpetrata facinora in cœlum recipi meruit: ubi, ut ait Poëta Aratæa vertens,

hæc ales volucris ſimilis tranquilla volanti
dextra petit Cephei.

Sed exiſtimemus potiùs *Cygni* imaginem eò in cœlum locatam, ut Iſraëlitæ, quotieſcunque eam inter ſidera pendentem contemplentur, toties quoque edicti divini, quo cygnorum eſu iis fuerat interdictum, ut ex Levit. c. 11, v. 15 conſtat, recordarentur.

XXI. DEL-

XXI. DELPHINUS; das Meer-ſchwein;

Delphin, Crinito, & Paccuvio *Animal repandiroſtrum*, item *incurvicervicum*, aliis *Piſcium rex*; Plinio *Hermippus*; Nautis *Simon*; *Perſuaſor Amphitrites*; *Vector Arionis*; Ciceroni ob gibbum in dorſo *Curvus*, quidam legunt, *Currus*: aliis *Neptunus*; & *Triton*; item *Apollo*: Græcis Δελφὶς, ſive Δελφὶν; ἱερὸς ἰχθὺς; quibuſdam Μȣσικὸν ζώδιον, *Muſicum ſignum*: noviter Arabico quaſi nomine *Aldelphin*. Meridianum tranſit mediâ nocte ſub finem Iulii: ac in globo noſtro decem conſtat ſtellis.

Aratus numerat 4 tantùm, quæ rhombum conſtituant; & Ovidius novem: Poſtellus verò, & Bayerus itidem ac globus noſter 10; *quarum 5 tertiæ magnitudinis in capite, collo, & caudâ; una quintæ juxta collum; & 4 ſextæ in reliquo corpore, omnes ♄, & ♂ dicatæ. Atque hæ ſtellæ olim Romæ oriebantur heliacè 5 iduum Ianuarii: ut teſtis eſt Ovidius in primo Faſtorum:*

Interea *Delphin* clarum ſuper æquora ſidus
tollitur, & patriis exerit ora vadis.

Occidebant autem ibidem 3 non. Februarii, eodem teſte Faſtor. l. 2:

Quem modò cœlatum ſtellis *Delphina* videbas,
is fugiet viſus nocte ſequente tuos.

Delphinus eſt Symbolum φιλανθρωπίας: quia innato quodam amore proſequitur non ſolùm homines, imprimis qui teneræ ſunt ætatis; ut Plutarcho de induſtria animalium, Gellio l. 7, c. 8, & Alciato in Emblematis, videtur, ac Plinius uterque non uno demonſtrat documento: verùm etiam omnes humani generis amicos. Atque hinc infenſiſſimus dicitur hoſtis Crocodili, ob inſidias, quas ille hominibus ſtruit, continuas. Sed exempla, ſi placet, audiamus. Phalantum Lacedæmonium, qui Tarentum coloniam duxit, priuſquam Italiam attin-

attingeret, in Criſæo mari naufragium paſſum, Delphinum dorſo excepiſſe, ac in littus incolumem expoſuiſſe teſtatur Pauſanias. Telemachum Vlyſſis filium, cùm adhuc puer in alto maris littore ludens, in aquas decidiſſet, delphini beneficio ſervatum tradidit ex Critheo Steſichorus. Vnde pater poſtea delphinorum inſigni mirè adeo delectatus fertur, ut ſculpturâ eorum in enſe, ſcuto, ac annulo ſigilli vice uſus, imò eâ cauſâ Lycophroni Δελφινόσημος, & Philoſtrato *Subſimus* ſit dictus. Arionem nobilem illum Citharœdum, ac Poëtam Lyricum patriâ Metymnæum, cui dithyramborum debetur inventum, à delphino itidem ſervatum eſſe teſtantur numiſmata; in quibus ille nudus delphino vectus, dextrâ victoriam prætendere, lævâ lyram ſuſtinere videtur: item Delphinus ille cum inſidente Arione, qui ex ære factus olim apud Tænarios diutiſſimè conſpiciebatur. Denique, ut cætera taceam, Heſiodi Poëtæ in templo Iovis Nemeæi per errorem trucidati in mare abjectum cadaver delphinus excepit, ac inter Locridem, ac Eubœam expoſuit. Sed poëticè, non hiſtoricè hæc, de Arione & Heſiodo imprimis, ut mox parebit, dicta videntur.

Quin & unà ſymbolum eſt grati animi. Atque idipſum imprimis patet ex hoc exemplo. In urbe Ioniæ Poroſelene inclamatus quidam delphin à puero, teſte Pauſania, ſtatim adproperare, & ad vecturam, ſi placeret, ſeſe accommodare conſuevit: nempe ut gratum ſe præberet erga puerum, cujus beneficio piſcatorum manibus evaſerat, atque ex vulnere ab iis accepto convaluerat.

De Delphino autem in cœlum relato variæ ſunt opiniones. Quidam ſcribunt, quòd Neptunus amore Amphitrites, Nerei Oceano ſive Peleo, & Tethye vel, juxta alios, Thetide prognati ex Doride ſorore filiæ, captus, ſed ab ea fugam parante aſpernatus, plurimos emiſerit illam quæſitum, atque inter hos Delphinum. Qui Amphitritem non tantùm inventam, ſed etiam, ut ad ſponſum ſuum futurum reverteretur, perſuaſam ſe-

cum adducens, nuptiarum curator ſit factus. Atque hinc factum, quòd Delphinus in tot nummis, & ſtatuis à Cupidine frænatus; ac ejus imago, ut Hyginus teſtatur, non procul à Capricorno, inter aſtra à Neptuno, in perpetuum gratæ mentis teſtimonium, collocata conſpicitur: imò quòd Neptuno non tantùm ſacratus, & ejus idolo plerumque inſculptus, ſed etiam ipſe Neptunus ſub Delphini imagine colebatur.

Alii verò Delphinum, ſive potiùs ejus ſignum inter aſtra collocatum dicunt, quòd Bacchus à piratis Thyrrenis captus, eos in delphinos mutatos, ipſe leo factus, in fugam verterit; ut traditum Demarato in certaminibus Dionyſiacis: atque hinc quoque Delphinus, teſte Plutarcho, Bacchi ſimulachro, ac aris ſolebat adpingi; & leo ſacer erat ipſi Baccho. Vel quòd Arion Methymnâ Lesbi oppido oriundus, cujus mentionem quoque fecimus ad ſignum Lyræ, in mare dejectus à delphino fuerit ſervatus; ut vulgò fabulantur. Vnde, cùm obſcuro eſſet genere, ut inſignes artifices ſæpe ſolent, adeóque parentes ejus veri neſcirentur, dictus eſt filius Neptuni ex Oncæa nympha, ſive Autoloë, ſive, ut aliis placet, ex Terra omnium matre. Quippe ſic dixerunt qui vel per mare veniſſent, vel in mare dejecti mortis periculum evaſiſſent, vel nati eſſent ex principe quodam inſulari, aut maritimo, hoc eſt, eo, qui præerat populo maris imperium habenti, aut alio aliquo, cujus mores erant Neptunii, vel etiam qui Neptunius ſacerdos, vel in mari perierat, vel per mare venerat; ut annotat Servius in Æneid. verſ. 691. Id ipſum quoque attingit Agellius l. 15 Noct. Atticarum c. 21: *Præſtantiſſimos virtute, prudentiâ, viribus, Iovis filios Poëtæ appellârunt; ut Æacum, & Minoa, & Sarpedona: ferociſſimos, & immanes, & alienos ab omni humanitate, tanquam è mari genitos, Neptuni filios dixerunt; Cyclopa, & Cercyona, & Scyrona, & Leſtrygonas.* Vide ſis, quid de hoc ipſo dictum nobis ad Signum Geminorum.

Fabula autem, ſive potiùs hiſtoria fabuloſa de hoc illuſtri fidicine ſic ſe habet: Arion Corintho in Italiam, Sici-

Siciliamque profectus, cùm peragratis hiſce regionibus, ac opibus maximis inibi, teſte Herodoto, ſive potiùs, ut Lucianus tradit, Corinthi ex Periandri munificentia regia jam pridem collectis, Tarento in patriam rediturus, Siculum mare transfretaret, ob eas opes in extremum vitæ diſcrimen incurrebat. Quippe ſocii illi navales, quibus, cùm Corinthii eſſent, præ omnibus aliis ſe, ſuamque ſupellectilem tutiùs committere poſſe crediderat, pecuniis, quas ſecum ferebat, allecti, inſidias homini meditari, eumque vitâ privare occipiebant. Vbi Arion hos ſibi dolos ſtrui perſentiſcens, pecunias iis ſuâ ſponte profudit, periculum facturus, an eâ ratione animos illos truculentos placare poſſet. Sed veriti, ne ſcelus hoc aliquando Arion ſuperſtes ulciſceretur, juſſerunt, ut vel ſeipſum occideret, vel in mare quàm citiſſimè ſeſe præcipitaret. Sumtâ igitur, permiſſu nautarum, citharâ, ut cygnorum more ſibi ipſi funebre carmen caneret, inter canendum veſte pretioſiſſimâ indutus de prora in mare deſiliit: ubi à delphino quodam cantu ejus allecto, ſive, ut vera, apud Antimenidem in primo, habet hiſtoria, à nautis Tænariis nave, cujus ἐπίσημον delphin, exceptus, & Tænarium in promontorium incolumis portatus eſt. Meminere Herodotus in Clio, Diodorus, Plutarchus in Convivio, Agellius l. 16, c. 19, Plinius l. 9, c. 8, & Pontanus ad Eclog. 8, fol. 176. Et in hujus rei memoriam erecta fuit ſtatua cum epigrammate Græco; quod Volaterranus ſic Latinè reddidit:

Cernis amatorem, qui vexit Ariona, Delphin,
à Siculo ſubiens pondera grata mari.

Sed totum negotium ſatis luculenter expreſſit Ovidius l. 2 Faſtorum:

Nomen Arionium Siculas impleverat urbes;
captaque erat lyricis Auſonis ora ſonis.
Inde domum repetens, puppim conſcendit Arion:
atque ita quæſitas arte ferebat opes.
Forſitan, infelix, ventoſque, undaſque timebas?
At tibi nave tuâ tutius æquor erat.

Namque gubernator diſtricto conſtitit enſe,
cæteraque armatâ conſcia turba manu.
Ille metu pavidus, mortem non deprecor, inquit:
ſed liceat ſumtâ pauca referre lyrâ.
Dant veniam, ridentque moram. Capit ille coronam,
quæ poſſit crines, Phœbe, decere tuos.
Induit & Tyrio diſtinctam murice pallam.
Reddidit icta ſuos pollice chorda ſonos,
flebilibus numeris, veluti canentia durâ
trajectus pennâ tempora cantat olor.
Protinus in medias ornatus deſilit undas:
ſpargitur impulsâ cœrula puppis aquâ.
Inde (fide majus) tergo Delphina recurvo
ſe, memorant, oneri ſuppoſuiſſe novo.
Ille ſedet, citharamque tenet, preciumque vehendi
cantat, & æquoreas carmine mulcet aquas.
Dî pia facta vident. Aſtris Delphina recepit
Iupiter, & ſtellas juſſit habere novem.

Cæterùm nunquam crediderim, Delphinos ſuppoſito dorſo homines portâſſe, atque ex interitu liberâſſe: quamquam idipſum multi, quorum aliquos ſupra adduximus, auctores affirmare, ac figmenta illa veris hiſtoriis reponere haud dubitent. Locum autem fabulis iſtis dediſſe ſuſpicor naves quaſdam Delphini figurâ, ac nomine inſignitas: quibus, ut modo innuimus, excepti, ac vecti, imò ſæpe ex mortis periculo liberati, poſtea à delphinis id beneficii accepiſſe dicebantur. Et naves delphini picturâ eò inſignitas cenſeo, quòd *delphini* eas obviam factas, choreas quaſi quodam gratulationis affectu circumducentes, non ſolum comitentur; ſed etiam *tranquillo mari laſcivientes*, ut Plinius loquitur, *flatum ex qua veniunt parte præſagiant.* Inſtante enim tempeſtate magno numero emergere, & ad naves accurrere, inque maris ſuperficie frequentiùs ſe vibrantes, invicem colludere ſolent; quaſi nautas admonitos velint, ut in ſtationes ſuas ſe properè recipiant, nec mari navigia credant. Sed non naves ſolùm ab inſigni dicebantur Delphini, verùm etiam ipſi interdum nautæ, & alii, qui

qui ejuſmodi navibus vehebantur. Hinc Tyrrhenis illis, qui piraticam exercentes, univerſo pœnè orbi terrori erant, Delphinorum cognomentum in fabulis Græcanicis eſt datum. Quin & eâdem cauſâ eoſdem, ut ſupra vidimus, alioſque in Delphinos mutatos finxerunt. Imò ipſe Apollo in Delphinum converſus ad Delphos dicitur adnatâſſe; quia ejuſmodi nave, ut ſuſpicor, vectus, eò appulit. Atque hinc eſt, quòd *Delphinius* ſit dictus; & Delphinus Apollini æquè, ac Neptuno, ſit ſacer, ejuſque aris, teſte Plutarcho, fuerit inſculptus; imò Delphinus cœleſtis ipſo Apollinis æquè, ac Neptuni, & Tritonis, nomine notetur. De Neptuno vidimus ſupra: nunc quoque de Tritone paucis agamus.

Triton, quem Ovidius in primo Metam. ut Deum marinum, ac Neptuni, & Oceani buccinatorem deſcribit, Heſiodo fuit filius Neptuni ex Amphitrite, ſive, ut mavult Aceſander, è Celæno; aut Oceani, & Tethyos Cœli & Veſtæ filiæ, juxta Numenium de piſcatoribus; aut ſi Lycophronem audimus, Nerei. Ac formam habuiſſe dicitur parte corporis ſupremâ hominis, inferiore delphini, cum pedibus duobus equinis, ac caudâ duplici lunatâ: ut traditum Apollonio l. 4 Argonautic. Virgilius verò eandem paullò aliter depingit, cùm Æneid. l. 10 ſic ſcribit:

Hunc vehit immanis Triton, & cærula conchâ
exterrens freta, cui laterum tenus hiſpida nanti
frons hominem præfert, in priſtim deſinit alvus.
Spumea ſemifero ſub pectore murmurat unda.

Alii affingunt illi capillos apio paluſtri ſimiles, humeros colore purpureo tinctos, corpus exiguis ſquamis tectum, branchias auribus inferiores paullò, dentes pantherorum dentibus haud abſimiles, nares hominis, oculos ſubglaucos, manus, & ungues, & digitos teſtæ conchiliorum inſtar, ac denique pinnas ſub pectore, & ventre delphinorum: ut ex Soſtrato de animal. l. 3, aliiſque videre eſt. Præterea curru vectum introducit Ovidius in Epiſt. Didûs:

Iam venti ponent ſtratâque æqualiter undâ;
cæruleis Triton per mare curret equis.

Cæterùm in cœlum receptum, ac in Signum Delphini mutatum ajunt, quòd ad bellum Deorum cum Gigantibus ſuſceptum profectus, inflatâ conchâ à ſe inventâ adeò horrendum, ac inauditum ediderit ſonitum, ut hoſtes beluam aliquam formidabilem ratos, in fugam verterit, victoriâ Diis relictâ.

Denique *Hermippus* quoque nonnullis hoc ſignum conſtituere videtur; quia in honorem Apollinis dux fuerit Cretenſibus in Delphos.

Sed ſubſtituamus potiùs his fictis, ac merè poëticis animalibus, verum illum *Delphinum*, quem Pſalmus 104, v. 26, æquè, ac alia Oceani animalia, in aquâ ludentem, ac luxuriantem introducit.

XXII. EQUULEUS; das Rößlein / Füllen; die Stuhte / Mähre; ſive der Pferde-kopf;

Equulus, *Equiculus*, *Hinnulus*, *Equus minor*, ſive *parvus*, Poſtello, & P. Abano *Equus prior*, ad differentiam Equi alati, ſive majoris; *Cyllarus*; *Equi caput*: Græcè Proclo Προτομὴ τοῦ ἵππου, *Sectio equi*, *ſectio equina*, *Præciſio*; in Mappa Τομὴ τοῦ ἵππου ἐλάσσονος, hoc eſt, *Sectio equi minoris*; Arato ἵππος ἡμιτελής, id eſt, *ſemiperfectus*: Arabicè novo nomine *Kataat alfaras*. Meridianum illuſtrat ſummâ nocte circa initium Auguſti: ac complectitur in globo noſtro ſex ſtellas.

Poſtellus, Bayerus, aliique tantùm quatuor, easque in capite numerant, omnes quartæ magnitudinis, duas ♂, & totidem ♃ dicatas.

Hic Equus, quòd æquè, ac Taurus, anteriore tantùm parte extet, ſive nubibus exeat, ac quaſi proſpiciat, vocatur ἡμίτομος, id eſt, *ſemiſectus*: aliis item *Equus magnus*:

magnus: *parvus* verò, cùm capite tantùm, & collo appareat. Videtur autem eſſe *Cyllarus*, hoc eſt, equus ille, quem Mercurius Caſtori dederat dono: cujus mentionem ingerit Virgilius Georgic. l. 3:

Talis Amiclei domitus Pollucis habenis
Cyllarus, *& quorum Graji meminere Poëtæ.*

Atque ad hanc opinionem inducor, quod videam *equum ſtellatum* olim Romæ in æde Caſtoris dedicatum fuiſſe; ut ad Signum Geminorum diximus.

Aut denotare etiam poterit, ſi magis arridet, equum illum, quo Trajani Cæſaris filius ex Vrbe in bellum iturus pauperculæ cujuſdam mulieris filium obtrivit: unde illi Cæſar amiſſi filii talionem jure expoſcenti filium ſuum unicum cum donis ingentibus adjudicavit. Quippe cùm equum cœleſtem quaſi perpetrati cujuſdam facinoris conſcium, præ timore intra nubes ſe abſcondere videas, in hujus ſignum converſus ille non ſine ratione dici poterit.

Præterea quòd ſi cygnus in memoriam Iovis in ejuſmodi avem converſi, locum in cœlo meruit: quid impedit, quo minùs ſuſpicemur equum ab ipſo Saturno inter aſtra locatum; quia Philyræ Oceani filiæ amore captus, ac Opi ſuperveniente in equum converſus, amores ſuos occultavit: ut ad Sagittarii diximus ſignum, ac innuit Virgilius Georg. l. 3:

Talis & ipſe jubam cervice effudit equinâ
conjugis adventu pernix Saturnus, *& altum*
Pelion hinnitu fugiens implevit acuto.

Quin & *Neptunum* dixeris equi imaginem in cœlum collocâſſe, quòd is in concilio deorum, ortâ de Athenis nomine imponendo contentione, percuſſâ petrâ equum, cui nomen *Scyphio*, primus produxerit; ut Plutarchus in vita Themiſtoclis, & Pindari Interpres tradiderunt: vel quòd, teſte Pamphilo, Diodoro l. 5, & Pauſania in Arcadicis, primus equitandi, æquè ac navigandi, ut traditur, artem invenerit; vel primus Athenis junxerit equos; ut patet ex Sophoclis Oedipode in Colono. Iccirco fingitur à Poëtis ſuper æquore curru vehi; cui

Orpheus in hymnis quatuor jungit equos. Nam & Virgilio

flectit equos, curruque volans dat lora ſecundo.

Sed equis quoque, teſte Claudiano, uſus dicitur *Pluto,* Deus inferorum, Saturno & Opi prognatus, adeóque Iovis ac Neptuni frater;

qui terræ claves, & regna gubernat,

ut ex Orpheo loquar: item *Phœbus* ſive *Sol*, teſte Mimnermo & Heſiodo, ex Hyperione & Thiâ, juxta Homerum Euriphaëſſâ, vel potius Iove & Latonâ, ut teſtatur idem Heſiodus, & Ovidius, ſive, ut Herodotus in Euterpe, Dionyſo & Iſide prognatus; ac ſoror ejus *Phœbe,* ſive *Luna*; ille quadrigis, hæc bigis. De Phœbi eſt illud Ovidii Metam. l. 2; ubi currum Solis magnificum ſatis amplè deſcribit:

Interea volucres Pyrois, Eous, & Æthon
Solis equi, quartuſque Phlegon *hinnitibus auras*
flammiferis implent, pedibuſque repagula pulſant.

De Phœbes verò hoc Virgilii Æn. l. 10:

Iamque dies cœlo conceſſerat, almaque curru
noctivago Phœbe *medium pulſabat olympum.*

& de amborum ſequens Manilii:

Quadrigis & Phœbus *equis, &* Delia *bigis.*

Quamquam & Lunam, quæ, quia in inſula Delo nata, Delia dicta, quidam mulo, alii juvencis vehi tradiderunt. Ovidius de Remed. amor. l. 1, eidem attribuit equos candidos; alii diſcolores, album, & candidum. De Solis autem equis hæc habes apud Radinum: *Equi quatuor, qui aurei licet forent, colore tamen quiſque proprio noſcebatur.* Pyrois *rubens*, Eous *candicans*, Æthon *coruſcans,* Phlegon *nigricans*, *hinnitibus flammiferis*, *elatis naribus auras implebant*, *erraticis curſibus vagabantur incerti.* Et his quintum videtur adjungere Martialis:

Qui cupidum Titana tenes? jam Xanthus, & *Æthon*
fræna volunt.

Æthon autem dictus quoque fuit equus Hectoris, apud Homerum l. 8 Iliad. item Plutonis teſte Claudiano; & Pallantis filii regis Euandri; in cujus exequiis

quiis collachrymâſſe fertur: unde Virgilius Æneid. l.2

Poſt bellator equus, poſitis inſignibus, Æthon
it lachrymans, guttiſque humectat grandibus ora.

Imò ſingulis ſideribus ſingulos dederunt equos; ut Lutatius in Statium 6 Thebaid. annotavit: deſultores verò *Veneris ſtellæ*, nempe *Lucifero* album, *Heſpero* furvum, teſte Ovidio l. 2 Amor. el. 11, & Faſt. l. 2, item Pedone in obit. Mœcenatis. Vnde Iſidorus l. 18 Orig. c. 36: *Quadrigas Soli, bigas Lunæ, & trigas inferis, ſejugas Iovi, deſultores Lucifero & Heſpero conſecrârunt.*

Quin & Marti Iovis & Iunonis filio, ac Hebes fratri, illi bellorum præſidi,

quem cum ſanguineo ſequitur Bellona flagello,

ut cum Virgilio loquar, duos tribuunt equos, *Pavorem*, & *Terrorem*: unde Statius:

Fræna miniſtrat equus Pavor *Armigeri*:

& Virgilius Georg. l. 3:

Martis equi bijuges, & magni currus Achillis.

Equus enim bellorum eſt hieroglyphicum; quia, ut teſtatur idem Virgilius,

bello armantur equi, bellum hæc armenta minantur.

Atque hinc *equus* ob ſimilem ferocitatem Marti erat ſacer, æquè ac *lupus, canis, verres, vultur,* ob rabiem, & rapacitatem; item *gallus*, *picus*, & inter plantas *gramen*, quòd ex hominum ſanguine plurimum naſci crederetur: eóque idem gramine coronari ſolebat. Imò Romani equo, qui à dextra victor fuerat, idibus Decembris immolato, ac, ut cum Statio loquar, ſociâ

prece numen amicant.

Fortè *Bucephalus* à bovis capite ſic dictus, equus ille Alexandri Magni duodecim talentis, ut teſtatur Cares apud Agellium, emtus, eundem quoque honorem meruit. Quippe phaleratus, & regio inſtratus ornatu, nullum admiſit ſeſſorem, præter Alexandrum; quem ſuâ ſponte genua ſubmittens, teſte Curtio, excipiebat: ac in bello Indico ſagittis undique perfoſſus, regem è mediis hoſtibus, licet exanguis, ac moribundus, perniciſſimo curſu retulit, atque tum demum domini ſuperſtitis

O 5 ſecu-

ſecurus expiravit. *Propter quæ*, ut loquitur Plinius l. 6, & 8, *rex defuncto ibidem duxit exequias, urbemque tumulo circumdedit nomine ejus.*

Denique, ut colophonem huic Signo imponamus, ſi magis placet ex Sacris hiſtoriam quandam depromere, applicari eidem poterit *Equus ille regius*, quo, ductore Hamano, Mardochæus veſte regiâ indutus, ac diademate ornatus, per urbis plateas fuit vectus: ut videre eſt ex libro Eſther c. 6, commate 8, & ſequentibus.

XXIII. PEGASUS; das Flügel-pferd / das fliegende Ros; item ſimpliciter das Ros / ſive der Hängſt;

Equus Gorgonius, *Meduſæus*, Ovidio *Equus ales*, *volans*, *alatus*, *pennatus*, *aëreus*, *dimidiatus*, *Fontis Muſarum inventor*; Iſidoro, & Lampridio *Sagmarius caballus*, id eſt, *ephippiatus*, quia olim alarum loco ephippium pingebant; *Equus*, *Equus major*, *ſecundus*, *poſterior*, ſive *alter*; *Bellerophon*, *Bellerophontes*; *Menalippe*, vel potiùs *Melanippe*; aliis *Theano*: Græcè ἵππος, id eſt, *equus*, Nonno Ἡμιφανὴς λίβυς ἵππος, *equus Libycus ſemiconſpicuus*, Πήγασος: Arabicè *Alphares*, *Alpheraz*, *Alfaras-alathem*, Schickardo *Alpharaſo*, hoc eſt, *equus*. Meridianum nocte profundiſſimâ pervolat circa medium Auguſti, & initium Septembris; ſtellaſque in globo noſtro complectitur octodecim: ex quibus illa in naribus lucida, Arabibus vocatur *Enif*, rectiùs, juxta Scaligerum, *Enf Alpheraz*, Schickardo *Aniphol-Pharaſi*, id eſt, *naſus equi*; Ptolemæo ῥύγχος τοῦ ἵππου, hoc eſt, *os*, vel *roſtrum equi*, Almageſti inter-

interpretibus *Muſcida*, vel *Grumium*, quod idem eſt, ac Italicum *grungo*, & Gallicum *muſeau*. Germani dicunt ſchnautze/ rüſſel/ item ſchnabel. Alia in cruris eductione, dicitur *Seat-Alferas*, Schickardo *Saidol-pharaſi*, hoc eſt, *brachium equi*: ac rurſus alia in ala, ſive ſcapulis, *Yed Alpheras*, *Markab*, Schickardo *Markabon*, hoc eſt, *ephippium*, aut *ſagma*, vel *ſtragulum*, cui inequitamus.

Ovidius huic Signo tribuit 15 ſtellas; Aratus, & Hyginus itidem, ac globus noſter, 18; Ptolemaus, & Poſtellus 20: Bayerus verò, additis tribus ſexti luminis, 23; quarum quatuor ſecunda magnitudinis in ſcapulis, ala, latere, ſive potiùs umbilico, & juxta pedem; 3 tertia in cervice, rictu, & juxta ſiniſtrum genu; 6 quarta in capite, poplite, pectore; 3 quinta; & 7 ſexta hinc inde diſperſa. Omnes partim ♂, partim ☿ naturam ſequuntur.

In hoc Signo tria imprimis conſideranda occurrunt: nempe *Bellerophon, Chimæra*, & *Pegaſus* ſive *equus alatus*; quo vectus Bellerophon Chimæram confeciſſe dicitur. Vnde Sidonius de Bellerophonte loquens:

Ac Iuvenem, Sthenobœa, tuum; cui terga vetuſtas
Pennati largitur Equi. &c.

Is autem fuit Siſyphi illius, qui Corinthiis imperans, Meropen unam ex Pleiadibus duxit, & à Theſeo interfectus, apud inferos ſaxum ſubinde rediturum in altiſſimum montem volvere fingitur, ex filio Cæſio ſive Glauco, quem aliter Taraxippum vocant, nepos, antea *Hipponus* dictus: ut proditum Pauſaniæ in Corinthiac. & Dioxippo l.2 de Reb. patr. Quippe nomen *Bellerophontis* tum demum aſſumſit, cùm Bellero Corinthio, ſive, ut mavult Phœnix Colophonius, Deliade fratre, ſive Pirene, ut Philemon, ſive, ut Dorotheus tradit, Alcimene interemto, non ſolùm patriam, ſed & ipſum nomen mutare cogeretur.

Et *Chimæra* fingitur monſtrum triceps Echidnâ & Typhone progenitum, ac ſtudio Amiſodari, teſte Apollodoro

lodoro Biblioth. l. 2, educatum, in Lycia Aſiæ minoris inter Pamphiliam & Cariam regione degens. De hoc ſic canit Ovidius Metam. l. 12:

Quoque chimæra *jugo mediis in partibus* hircum,
pectus & ora leæ, *caudam* ſerpentis *habebat.*

Item Homerus Iliad. l. ζ, & Heſiodus de ortu Deorum, verbis ferè iiſdem:

Πρόσθε λέων, ὄπιθεν δὲ δράκων, μέσση δὲ χίμαιρα,
δεινὸν ἀποπνείουσα πυρὸς μένος αἰθομένοιο. h. e.
Prima Leo, *poſtrema* Draco, *media inde* Chimæra,
quæ graviter patulis ſpirabat naribus ignem.

Sed hanc fabulam alii hiſtoricè, alii phyſicè, alii ethicè interpretârunt. Quippe, ut cum Lucretio ex libro quinto loquar,

qui fieri potuit triplici cum corpore, ut unà
prima Leo, *poſtrema* Draco, *media ipſa* Chimæra
ore foras acrem flaret de corpore flammam?

Nymphodorus, & Alcimus in reb. Siculis tradidere *Chimæram* fuiſſe *montem* Lyciæ *ignivomum*, ac inhabitabilem; cujus ſummitas abundârit *leonibus*, radices *ſerpentibus*, ac *draconibus*; medium verò amœniſſimis *paſcuis* ad *capras*, unde & monti fortè nomen, ac ejuſmodi pecora nutrienda, ut ſuſpicor, aptiſſimis. *Capra* enim, ſive *capella* imprimis quæ hieme nata, Græcis vocatur ἡ χίμαρος, q. d. ἡ ἑνὸς χειμῶνος οὖσα juxta Scholiaſten Theocriti Idyll. 1. Ac in hac ſignificatione dicitur & χίμαιρα apud Theocritum, Plutarchum in Lyc. & Xenophontem, Hellen. 4. De quo videatur Euſtathius. Et Montem Chimæram ignes horribili ſonitu evomuiſſe, adeóque finitimos agros infeſtâſſe, ut nec arbores, nec fructus produxerint, teſtatur quoque Plutarchus in libro de mulieribus claris. Sed parte, addit idem, quæ erat planiſſima, juſſu Bellerophontis reſciſſâ, compoſitum fuiſſe cum incendio ſonitum, magnumque adhibitum regioni remedium. Atque hinc nata eſt fabula apud Theopompum Rer. Philippic. l. 7, ubi Bellerophon haſtam, cui in extrema parte plumbum affixum, in os Chimæræ intruſiſſe, atque ſic plumbo igne colliquefacto

facto in imum ventrem defluxo, ejus inteſtina combuſſiſſe, monſtrumque confeciſſe fingitur.

Sed Tzetzes Chil. 7, hiſt. 149, per triplicem Chimæræ formam intellexit tres illas nationes, quas à Bellerophonte devictas indicat Antigonus Caryſtius. Quippe Bellerophon ob cædem modò dictam extorris confugerat ad Prœtum Argivorum regem; ex cujus cum Danaë fratris Acriſii filia concubitu natum diximus Perſeum in hujus Signo. Et Prœtus perhumaniter quidem exceperat Bellerophontem: ſed uxor ejus Sthenobœa, quam alii Anteam dicunt, ardentiſſimo hoſpitis amore capta, at poſtea ob dolorem repulſæ indignata, tentatæ pudicitiæ, teſte Homero Il. ζ, apud Prœtum accuſavit. Qui Bellerophontem ipſe occidere nolens, cum literis ad Iobatem ſocerum ſuum, ac Lyciæ regulum miſit. Hic literis, quibus interficiendi Bellerophontis negotium illi committebatur, reſignatis, cùm æquè, ac gener, ipſe in hoſpitem manus injicere nollet, miſit illum ad ſuperandum tres acerrimos hoſtes, nempe *Chimæram*, *Solymos*, & *Amazonas*: ut prætextu memorabilis pugnæ interiret. Vnde Ovidius Triſt. l. 2:

Nam quid de tetrico referam domitore Chimæræ,
quem letho fallax hoſpita pœna dedit.

Atque hi reverà ſunt illæ tres nationes, quarum mentionem ingerit, ut diximus, & Tzetzes, & Antigonus.

Per Chimæram autem intelligo Piratam illum Lycios, alioſque immani crudelitate infeſtantem; cujus navis in prora picturam leonis, in puppi draconis, & in meditullio capræ habuiſſe fertur. Hunc Bellerophon primùm aggreſſus, ac cum citiſſima nave, cui nomen Pegaſo, inſecutus, debellâſſe dicitur. Hoc confecto, aggreſſus quoque eſt Solymos populos bellicoſiſſimos, quos *leonibus* ſimiles depingunt Poëtæ: & his itidem navali pugnâ ſuperatis, bellum denique intulit Amazonibus; quas, quia loca montoſa, & acceſſu difficillima plerumque peragrabant, *capras* dixere. Atque ſic devictis, ac proſtratis his tribus hoſtibus crudeliſſimis triumphans ad Iobatem rediit; qui Bellerophontis fortitudinem

dinem admiratus, ei non ſolùm filiam Philonoën in matrimonium dedit, ſed ſucceſſionis quoque in regno prærogativam conceſſit.

Verùm adhuc aliam nobis affert Chimæram Agatharchides l. 3 rer. Aſiaticarum: ubi ait Amiſadori ejus, qui Lyciæ imperavit, uxorem nomine *Chimæram,* duos habuiſſe fratres, quorum unus *Leo,* alter *Draco* fuerit dictus. Atque hos ob concordiam cum ſorore Monſtrum triceps dictos, cùm Lyciæ fines magnâ juvenum manu occupâſſent, adventantes omnes trucidantes, Bellerophon ſuperaverit, ac in ſervitutem redegerit.

Cæterùm dicendum quoque nobis eſt de *Pegaſo.* Hic, æquè ac Cryſaor, natus dicitur è Neptuno, & Meduſa, cujus mentionem fecimus ad ſignum Perſei; ſive, ut alii malunt, repentè proſiliit ex ſanguine è collo Meduſæ defluente, cùm caput ejus obtruncâſſet Perſeus. Vnde Ovid. Faſt. l. 3:

Suſpice, Gorgonei colla videbis equi.
Creditur hic cæſæ gravidâ cervice Meduſæ
ſanguine reſperſis proſiluiſſe comis.
Huic ſupra nubes, & ſubter ſidera lapſo
cœlum pro terrâ, pro pede penna fuit.
Iamque indignanti nova fræna receperat ore:
cùm levis Aonias ungula fodit aquas.

Atque ſic Pegaſus fortè nihil aliud denotabit, quàm *Famam*: quæ ex *Neptuno,* ſive Neptunio vel inſulari aliquo principe, ut Cetum interpretamur, à Perſeo interfecto, & è Meduſa itidem Perſei fortitudine confecta quaſi prognata, alis ſuis per hominum ora protinus volitavit, & Perſei fortitudinem celebravit. Imò hinc *Fontem Muſarum* in Parnaſſo Phocidis, vel Helicone Bœotiæ monte *Caballinum*, ſive *Bellerophonteum*, qui aliis quoque *Libethrys*, *Pimpleus*, & *Caſtalius*, licet hi ab illo diverſi ſint, dici conſuevit, ungulis ſuis excitâſſe fingitur Pegaſus: quia illuſtrium virorum præclara facinora, atque ex his exorta fama, Poëtis fontem quaſi aperiunt, unde hauriant ſcribendi argumentum. Et ab hoc fonte, ſcilicet ἀπὸ τῆς πηγῆς, vel à πηγάζω, id eſt, *ſcaturio*, dictus

eſt

eſt Πήγασος; ut ipſe fons ab Equo hoc alato, *Hippocrene*, item *Caballinus*.

Iccircò non eſt quod mireris, quoſdam dixiſſe ipſum Perſeum Pegaſo vectum, ubi Cetum, cui expoſita erat Andromeda, adortus ſit: ut videre eſt apud Textorem in Theatro, & Pierium in Hieroglyphicis; qui tamen Pegaſum Perſeo applicari poſſe negat, ac *ἱππώτα* Περσεὺς apud Heſiodum in Scuto Herculis, non *equitem*, ſed *profugum* ſignificare ait. Sed hallucinatur Pierius, ut ex modo dictis videre eſt.

Quod *Meduſam* attinet, quæ *Neptuno* conjuncta, Perſeo ejus victori *Pegaſum alatum*, hoc eſt, *famam latè volantem* peperiſſe dicitur: ea cùm ſcortillum, ut ſuſpicor, famigeratiſſimæ fuerit pulchritudinis, qua omnium animos attonitos reddens, ac ſtupore quaſi percellens, in ſui amorem, ac fœdas voluptates attraxit, fingebatur eſſe monſtrum, cujus vel primo aſpectu homines lapideſcerent. Quippe Pauſanias in Corinthiacis refert, Meduſam, mortuo patre Phorco, regnâſſe populis illis, qui Tritonidem accolunt paludem; ac venatum, pugnatumque cum ſuis ſubjectis exire conſueviſſe. Verùm cùm aliquando noctu cum copiis ſuis in Perſei exercitum, quem ex Peloponneſo duxerit, incidiſſet, eam commiſſâ pugnâ trucidatam fuiſſe. Vbi Perſeus pugnâ peractâ, Meduſæ licet mortuæ egregiam pulchritudinem adeò admiratus ſit, ut caput ejus abſciſſum ſecum in Græciam portârit. Quin & ſuſpicari quis poſſet Meduſam eò ejuſmodi monſtrum fictam, quòd corio ſerpentino, quo veluti tegumento bellico Amazones in Lybia imprimis utebantur, fuerit tecta.

Atque ex his Græculi finxerunt Bellerophontem equum illum alatum aſcendiſſe, ac fræno aureo ab ipſa Pallade, ut Pindarus commemorat, per ſomnium accepto, primùm regere cœpiſſe: unde infrænandorum equorum uſus ad poſteros emanaverit. Imò eundem primùm docuiſſe equis vehi, tradit ipſe Plinius l. 7, c. 56: quamquam Virgilius Georgic. l. 3, frænorum inventum Lapithis tribuat, cum inquit:

Fræna

Fræna Pelethronii Lapithæ, gyroſque dedere
impoſiti dorſo, atque equitem docuere ſub armis
inſultare ſolo, & greſſus glomerare ſuperbos.

Alii, qui vocabulum πήγασος à πηγὸς, hoc eſt, *benè compactus*, derivant, ac *Pegaſum* nihil aliud fuiſſe, quàm *navem bellicam benè compactam, ac velis, & remis, tanquam alis, inſtructam* contendunt, ſunt in ea opinione, quòd Bellerophon primus invenerit naves bellicas, ac primus docuerit claſſes, & prælia navalia inſtituere.

Denique fingunt Bellerophontem ex tot victoriis elatum Pegaſo inſedentem cœlum quoque aſcendere tentâſſe: ſed Iovem equo œſtrum immiſiſſe, adeò ut Bellerophontem præcipitem in Aleiam Ciciliæ planitiem dejecerit: ubi inediâ abſumtus diem ſuum obierit: quod Lucianus in Aſtrologia, ſublimem Bellerophontis in rerum natura ſpeculationem interpretatur. Pegaſum verò nunc ſublimem, nunc depreſſum per aëra volantem denique rediiſſe ad Iovis præſepe; ſive, ut alii malunt, ab ipſo Iove, dum cœlo volatu appropinquârit, apprehenſum inter aſtra locatum fuiſſe. Vnde Ovidius Faſtor. 3:

Nunc fruitur cœlo, quod pennis ante petebat,
& nitidis ſtellis quinque decemque micat.

Quin & alii addunt, Auroram Hyperionis ac Thiæ, teſte Heſiodo, filiam, adeoque Solis, & Lunæ ſororem, quam tamen alii Titane & Terrâ prognatam dixerunt, ubi hunc equum in cœlo vidiſſet, Iovem exorâſſe, ut ab eo vecta quotidianum conficeret curſum. Vnde Lycophron in Alexandra:

Ἠὼς μὲν αἰπὺν ἄρτι Φηγίου πάγον
κραιπνοῖς ὑπερποτᾶτο Πηγάσου πτεροῖς.
Τιθωνὸν ἐν κοίτησι τοῦ Κέρνης πέλας.
Aurora montem Phagium advolaverat
velocis altum nuper alis Pegaſi,
Cernam propè Tithonem in thoro relinquens.

Alioqui fingitur quadrigis vehi: ut eſt apud Virgilium Æn. l. 6: *Hac vice ſermonum roſeis* Aurora quadrigis
jam medium æthereo curru trajecerat axem.

Vel

Vel bigis apud eundem:

Aurora *in roſeis fulgebat lutea* bigis.

Et Homerus hos equos nominat *Lampum*, & *Phaëthontem*; quibus alii addunt *Erythræum*, & *Actæonem*.

Sed & Soli attribuitur Pegaſus. Quod patet ex nummis Galieni, in quibus alatus eſt equus, cum inſcriptione, SOLI CONS. AVG. Atque tum Pegaſus idem videtur eſſe, ac Bellerophon, & magis ſpectat ad rerum naturam, quàm ad hiſtoriam: æquè ac Chimæra; cùm per illius caput leoninum intelligimus, cum Nicandro Colophonio, fluminum hyemalium, quos χειμάῤῥυς, *torrentes*, dicunt, ferocitatem omnia obvia ſecum trahentem; per caput caprinùm eorundem voracitatem proxima quæque carpentem; per caput verò ſerpentis fluviorum curſum obliquum, ac contortum. Et hoc monſtrum Bellerophon Pegaſo invectus, interemiſſe dicitur: quia Solis calore, ceſſante per æſtatem pluviâ, torrentes exſiccantur.

Cæterùm, ut concludamus, fabuloſo huic Pegaſo ſubſtituamus unum ex illis *Equis alatis*, quos velociores aquilis populo Iſraëlitico ſuperventuros vaticinatus eſt Ieremias Propheta c. 4, v. 13.

MEMBRUM IV,

de Signis extrazodiacalibus Meridionalibus.

Sic quoque fuerunt *Signa Extrazodiacalia Septentrionalia*: nunc ſequuntur *Meridionalia*; quorum primum eſt

I. CETUS; der Walfiſch;

Cete, *Balæna*; *Draco*, *Leo*, vel *Vrſus marinus*; Lycophroni *Canis Tritonis*; *Bellua*, ſive *monſtrum marinum*; *Piſtris*, Ciceroni *Priſtis*, aliis *Piſtrix*: Græcè πρίςης, πρῆσις, πρίςις; juxta Firmi-

P cum

cum ὀρφὸς, Atticè ὀρφῶς; *Orphus*, vel *Orphas*; communiter Κῆτος: Arabicè *Kaitos*, *Alkaitos*, *Elkaitos*, Schickardo *Elketos*. Conſpicitur in ſummo cœlo nocte mediâ ab initio pœnè Octobris uſque ad initium Decembris: ac complectitur in globo noſtro 20 ſtellas; quarum illa in roſtro, vel naribus Arabicè vocatur *Mencar*, quibuſdam *Moncar-elkaitos*, hoc eſt, *roſtrum Ceti*, Schickardo *Minkaron*, id eſt, *mandibula*; & alia in ventre *Bata kaitos*, vel *Batan-elkaitos*, item *Beten Ketos*, Schickardo *Batnolkitoſi*, hoc eſt, *venter Ceti*; rurſus alia, quæ in cauda poſterior, *Deneb Kaitos*, vel *Ketos*, Schickardo *Dhanbol kitoſi*, id eſt, *Cauda Ceti*.

Poſtellus hic numerat 22 *ſtellas: Bayerus verò* 23; *nempe duas ſecundæ magnitudinis in capite, & cauda extrema*; 7 *tertiæ*; 12 *quartæ*; 2 *quintæ*; *& unam ſextæ, omnes* ♄, *& parumper* ♀ *naturam imitantes*.

Bayerus in Vranometria ſua pro *Ceto* exhibuit *Draconem marinum*, ob has, quas addit, rationes: *Draconem*, inquit, *marinum potiùs, quàm Cetum Atlanticum, pingendum, ſtellarum hujus aſteriſmi ſitus requirere videtur: quod & ab Hygino, & Anonymo ſubinnuitur, hoc gibbum, illo curvaturam Ceti deſcribente. Similem exhibent antiquiores quædam Sphæræ, & plurima gentilium gutturnia, ſive* στυδορόχηλα *Romæ paſſim eruta, cum numiſmate Octavii Auguſti ex ære trigeſimo. Æneas Vicus l.* 1 *numiſm. Impp.*

Quibuſdam etiam eſt *Priſtis*, uti pro *priſtes* dixere. Nam vera ſcriptura eſt πρίστης: quam tamen Feſtus Avienus non obſervat, dum *Piſtricem*, & *Piſtrim* in eodem aſteriſmo vocat. Etiam ὀρφὸν nuncupari, habet Firmicus, & Grotius. Sed valdè differunt Ὀρφὸς, & Κῆτος magnitudine, & figurâ. Quippe Ceti, quos cum vitulis marinis Neptuni currum trahere fingunt, tantæ

ſunt

ſunt magnitudinis, ut ſi aquis ſupernatent, inſulæ videantur. Et Plinius ſcribit l. 32, cetos ſexcentorum pedum longitudinis, & trecentorum latitudinis intrâſſe in flumen Arabiæ. Videatur de hoc Baſilii enarratio in cap. 1 Geneſeos.

Cæterùm de Ceto hoc cœleſti variæ ſunt opiniones. Quidam dicunt eum in cœlum locatum ob fabulam, quæ narratur de Heſione. Alii malunt intelligere illum cetum in Signo Andromedæ memoratum, quem à Neptuno amore Andromedæ capto, ac repulſam paſſo ad devorandum pulcherrimum illud corpus miſſum Perſeus occiderit; ac Neptunus poſtea in cœlum locaverit.

Heſione autem erat filia Laomedontis Trajanorum regis: cui cùm Neptunus in ædificandis urbis mœnibus ſatis diu ſervîſſet, nullamque mercedem accepiſſet, tandem indignatus horrendum, ac infeſtiſſimum Cete immiſit, quod mare evomens, univerſam regionem inundavit. Laomedon enim, ut vera habet hiſtoria apud Herodotum, pecuniam illam, quæ Neptuno, & Apollini ſacrata erat, ad exſtruenda civitatis mœnia inſumſerat. Vnde coactus eſt filiam ſuam dilectiſſimam Heſionem principi cuidam, ut ſuſpicor, inſulari deſpondere: ſive, ut fabula habet, juſſu oraculi, ceto exponere. Sed Hercules Laomedontis largitionibus allectus, virginem regiam, regiéque ornatam, ceto jam expoſitam liberare tentans, aggere repentè jacto, in hujus anguſtias armatus conſtitit: ac ceto immenſæ magnitudinis appropinquante, in os ejus diſtentum irruit. Vbi cùm tres transegiſſet dies, ceto disrupto exiit, capillis omnibus amiſſis: ut traditum Andrætæ in navigat. Propontid. Atque eâ occaſione Heſionem à Ceto liberatam, & Ceti imaginem inter aſtra locatam dicunt. Hujus autem fabulæ meminit quoque Lycophron initio Caſſandræ:

Τριεσπέρου λέοντος, ὅν ποτε γνάθοις
Τρίτωνος ἠμάλαψε κάρχαρος κύων·
Ἔμπνους δ' ὁ δαιτρὸς ἡπάτων, φλοιδούμενος
τινθῷ λέβητος ἀφλόγοις ἐπ' ἐσχάραις,
σμήριγγας ἐστάλαξε κωδείας πέδῳ.

Triveſperi Leonis, quem aliquando maxillis
Tritonis *deglutivit aſperè dentatus* Canis:
Vivus autem diſſector inteſtinorum ambuſtus
cavo lebetis in focis ignis expertibus,
capillos deſtillavit capitis ſolo.

Hìc Poëta Herculem vocat *Leonem trinoctium*, ſive *triveſperum:* quia lucis expers, ac tenebricoſus foret ceti venter, in quo tres dies, & tres noctes commoratus eſt: ut in hunc locum annotavit Tzetzes. Quin & tangit idem commentum Cyrillus in Ionæ caput 2, & Theophylactus; qui in eundem locum de Græcis Ionæ hiſtoriam non capientibus loquens, inter alia hæc ſcribit: *Apud ipſos enim nonnihil tale de Hercule narratur: nempe quòd & ipſe, à balæna devoratus, incolumis manſerit; niſi quòd tantummodo depilatus redierit; idque ob ingenitum, & internum belluæ calorem. Aut igitur noſtra ſuſcipiant, aut ſua rejiciant.* Verùm, ut eloquar, quod res eſt, Græculi hanc fabulam ex prophetica Ionæ hiſtoria confictam, ſuo Herculi, ut fieri apud illos amat, tribuerunt. Atque hinc ſatius erit fabuloſo eorum ceto illum ſubſtituere, qui Ionam noſtrum in mare conjectum deglutiens, in ventre ſuo per totum triduum hoſpitio excepit, & vivum, ac incolumem conſervavit: ut ex Hiſtoria Ionæ initio cap. 2 videre eſt.

II. ERIDANUS; der Stern-flus / item das Flus-geſtirn;

Padus, Italicè *Po*, Prudentio *fluviorum Pater*, Virgilio *Amnis Eridani*, Silio Italico *Amnis Phaëthontius*, Martiali *Vadum Phaëthontæum*, aliis *Fluvius cœleſtis*, item abſolutè *Flumen*, *Fluentum:* Ægyptiis *Nilus*; qui in Scripturis dicitur נחל מצרים *nachal Mizraim*, hoc eſt, *Ægypti fluvius*, item שיחור *Schichor*, hoc eſt, *Niger*; Æthiopibus *Nuchul*; Græcis Μέλας; Latinis veteribus, te-

ſte

ſte Sexto Pompejo Feſto, *Melo*; quæ omnia *nigrum* notant: aliis *Gyon*; item *Mulda*; Proclo, & Lycophroni *Aetus*; quibuſdam *Oceanus*; Hetruſcis *Botignon*; Liguribus *Botigum*, ſive *Bodintum*: Græcè Ἠριδανὸς; Νεῖλος; κατ' ἐξοχὴν Ποταμὸς, Arato πολύκλαυστος ποταμὸς, hoc eſt, *fluvius multùm defletus*, Proclo Ποταμὸς τοῦ Ὠρίωνος: Arabicè *Aar*, *Nahar*, *Nar*, *Enar*, *Alnahar*, Schickardo *Nahron*, id eſt, *fluvius*: Mauritanis *Guad*. Lineam meridionalem pertranſit nocte mediâ menſe Novembri: ac comprehendit in globo noſtro 34 ſtellas; quarum extrema ♃ & ♀ naturæ, nobis inconſpicua, in fine fluminis, Arabicè vocatur *Enar*, *Acarnar*, vel *Acharnarin*, Poſtello *Acharannehar*, Schickardo *Achironnahri*, hoc eſt, *ultima fluvii*, ἔσχατος τοῦ ποταμοῦ; cui quidam jacentem feminam, alii ſedentem maſculum, perſonam ſcilicet fluvii Nili, aut Eridani, adpingunt: alia item ἐν τῇ ἐπιστροφῇ τοῦ ποταμοῦ, hoc eſt, in flexura fluvii, *Angetenar*, *Anchenetenar*.

Poſtellus in hoc Signo æquè, ac globus noſter, numerat 34 ſtellas; Bayerus verò 43; quarum una in extremitate fluminis primæ magnitudinis; 9 tertiæ; 27 quartæ; 3 quintæ, & 3 ſextæ, omnes ♄ naturam imitantes, exceptâ in fine fluminis extremâ.

Eridanus, aliter *Padus* dictus, eſt fluvius Italiæ notiſſimus in Adriaticum mare ſeſe exonerans: & id nominis accepiſſe fertur; quòd *Phaëthon*, qui priùs vocatus ſit *Eridanus*, ac *Phaëthontis* nomen demum ab *incendio* acceperit, ibidem ſubmerſus perhibeatur. Atque idipſum innuere videtur Virgilius Æneid. l. 6, ubi Eridanum fluvium campis Eliſiis inferens, ſic canit: *Supernè*

Plurimus Eridani *per ſilvam volvitur* amnis.

Phaëthon autem Pauſaniæ in Laconicis, & Atticis, item Heſiodo in ortu deorum, dicitur *Cephali* juvenis pulcherrimi ex *Aurora*, aliis, ut Lucretio l. 5, Tzetzi Chil. 4, hiſt. 137, & Ovidio Metam. l. 1, *Solis, & Clymenes* filius. Qui irritatus conviciis Epaphi, Inachi illius, quem primum regni Argolici fundamenta jeciſſe diximus ad ſignum Tauri, ex filia Io nepotis, & ex nepote Apide, qui Iûs pudicitiæ illuſerat, inſimul pronepotis, matrem Clymenen querulus adivit; eamque

traderet, oravit, veri ſibi ſigna parentis.

Quippe Epaphus, qui Iovis credebatur filius, negaverat Phaëthontem Sole prognatum, ac dixerat; *Matri*, ut Ovidii verbis utar, *omnia demens*

credis, & es tumidus Genitoris imagine falſi.

Sed mater eum miſit ad ipſum Solem: quem accedens Phaëthon, his allocutus eſt verbis:

Phœbe pater, ſi das uſum mihi nominis hujus,
nec falsâ culpam Clymene ſub imagine celat:
pignora da, Genitor, per quæ tua vera propago
credar, & hunc animis errorem detrahe noſtris. &c.

Vbi *Pater Phaëthonti filio*, ut Cicero loquitur in Officiis, *reſpondit*, imò juxta Ovidium Met. l. 2, ubi fabulam ſatis fuſè, & laxè deſcribit, juravit, *facturum ſe quicquid optâſſet. Optavit autem, ut in currum patris tolleretur. Sublatus eſt: atque is antequam conſtitit, ictu fulminis deflagravit. Quanto melius fuerat,* addit idem Cicero, *ei hoc promiſſum patris non eſſe ſervatum.*

Phaëthon enim, dum viæ Solis, & equorum regiminis ignarus, currum ſolarem temerè regendum aggreſſus eſt, ac horrendæ magnitudinis Scorpionem in itinere obvium, & cuſpide minitantem formidans, habenas trepidus remiſit, equis tum terram verſus delapſis inſolitum aurigam nec audientibus, nec agnoſcentibus, effeciſſe fingitur, ut Zonæ frigidæ regiones flammis correptæ, inſuetum ſentientes calorem, pœnè conflagrârint; torridæ contrà graviſſimis, inſolitiſque frigoribus preſſæ, penitùs ferè perierint. Vnde Iupiter veritus, ne totus interiret mundus,

in-

intonat, & dextrâ libratum fulmen ab aure
miſit in Aurigam: pariterque animâque, rotiſque
exuit, & ſævis compeſcuit ignibus ignes.

Atque ſic Phaëthon curru paterno in aëre relicto, ſemiuſtus in fontes illos Celtarum non procul à Pyrenæis montibus diſtantes, ut in deſcriptione orbis teſtatur Dionyſius, cecidiſſe fertur. Quos *Eridani* poſtmodùm dictos, adhuc fumos vaporare, & buſtum olere teſtatur Apollonius Argonaut. l. 4. Et hîc fratrem lapſum, cum Horis Iovis ex Themide filiabus, Eunomiâ, Dice, Irene, ſive, ut Pauſanias in Bœoticis vocat, Carpo, & Thallote, cœli janitricibus & adminiſtris, Solis currui equos jungere ſolitis, luxiſſe dicuntur nymphæ Phaëthontiades, ſive Heliades, Phaëthuſa, Lampetie, Paſiphaë ex Sole & Neæra natæ. Quas Homerus l. μ Odyſſ. antea Solis oves in inſula Trinacria paviſſe ſcribit; at nunc luctu, & planctu aſſiduo ferè conſumtas deorum miſericordiâ in populos nigras fuiſſe converſas, indicat Ovidius l. 1 de Ponto:

Vos quoque felices, quarum clamantia fratrem
cortice velavit populus *ora novo.*

In alnos verò Virgilius in Bucolicis:

Tum Phaëthontiades *muſco circundat amaræ*
corticis, atque ſolo proceras erigit alnos.

Ex harum in arbores ſic converſarum lachrymis electrum fingitur ortum traxiſſe: ut idem indicat Ovidius Metamorph. l. 2:

Inde fluunt lachrymæ: ſtillataque ſole rigeſcunt
de ramis electra novis; quæ lucidus amnis
excipit, & nuribus mittit geſtanda Latinis.

Niſi potiùs electrum apud Celtas, ſi Artemidoro credimus, ex lachrymis Apollinis natum dicas: ubi indignans Patrem, quòd filium ſuum Æſculapium, de quo vidimus in Serpentario, fulmine percuſſiſſet, ad Hyperboreos mœſtus contendit.

Quin & Najades nymphæ fluviatiles Oceani, & Tethyos filiæ, ac Adonidis nutrices, quas Virgilius in 8 Æneidos, omnium fluviorum matres, ac præſides dixit,

cum Ephydriadibus fontium, ut teſtatur Hermocreon, præſidibus, ibidem Phaëthontem flammis fumantem tumulo dederunt, addito hoc epitaphio:

Hic ſitus eſt Phaëthon, *currus auriga paterni:*
quem ſi non tenuit, magnis tamen excidit auſis.

Meminere quoque caſus Phaëthontæi præter Ovidium in fine l. 1, & initio l. 2 Metam. ac alios modò adductos, Claudianus in 4 Conſulatu Honorii, Plinius l. 7. & 37.

Cæterùm hanc fabulam alii hiſtoricè, alii phyſicè, alii ethicè explicant. Hiſtoricè Lucianus dial. de Aſtrologia; ubi ait Phaëthontem primùm obſervâſſe curſum Solis, ſed mortuum, antequam incœptum opus ad finem perduxiſſet: unde nata ſit fabula, quòd Solis currum rexerit, at fulmine dejectus, antequam iter abſolviſſet, perierit. Simile ferè figmentum habemus de Endymione Elidis rege, Æthlio filio Iovis & Protegeniæ, ex Calice nato: qui cùm eximius eſſet Aſtronomus, ac hominibus, ut Lucianus loco adducto, & Plinius l. 2, c. 9, teſtantur, primus Lunæ curſum oſtendiſſet, adamatus à Luna, antrum ejus in Latmo Cariæ monte intrare ſolitâ, & cum ea congreſſus, quinquaginta filias, ut refert Pauſanias in Eliacis, ſuſcepiſſe fingebatur. Vnde Ovidius in Epiſtola Leandri:

Non ſinit Endymion *te pectoris eſſe ſeveri.*
Fac, ſubeant animo Latmia ſaxa tuo.

Rhianus l. 13 Heracleæ, id factum teſtatur in montibus propè Tarchinem: quos Nicander in Ætolicis, & in 2 Europæ, dictos fuiſſe ait *Aſelinos*; quòd Lunæ lumine per id tempus, quo Luna dormiverit cum Endymione, caruerint. Et de hoc mentionem quoque ingerunt Heſiodus, Aceſilaus, Piſander, Pherecydes, Demaratus l. 1 de mutatis nominibus locor. & Theopompus in Europæis; item Cicero in primo Quæſt. Tuſcul. ubi ſic ſcribit: *Endymion verò, ſi fabulas audire volumus, neſcio quando in Latmo obdormivit, qui mons eſt Cariæ, nondum opinor experrectus. Num igitur eum curare cenſes, cùm Luna laboraret, à qua conſopitus putatur, ut eum dormientem oſculetur?*

tur? Idem ferè habes apud Lucianum in dialogo Veneris, & Lunæ: & Theocritus ecloga 3, felicem æſtimare videtur Endymionem, quòd ſemper dormiret, nec ullas ſentiret moleſtias. Perpetuò autem dormiviſſe fictus eſt: quia de die dormivit, adeóque à nemine unquam viſus; noctu verò lunam ſpeculabatur. Vnde, quia inſimul & rex fuit, qui ſubjectos ſuos, uti paſtor oves, paſcere ſolet; finxerunt illum paſtorem, qui nocturnis paſcuis delectaretur, Lunâ gregem ejus pinguefaciente. Quòd denique Iupiter Endymionem in cœlum recepiſſe, at, cùm Iunonem ille vitiare ſit auſus, idolo oblato deceptum, ad inferos detruſiſſe fingitur: id nihil aliud ſignificat, quàm ejus ſublimes ſpeculationes, quibus in cœlum totus quaſi raptus; at cùm veram cœleſtium rationem perſcrutari, eorumque arcana elicere conaretur, antequam ſe extricare potuerit, oblatâ ejus nonniſi imperfectâ, adeoque falſâ imagine, vitâ ſit functus.

Quòd autem Phaëthontem, ut equos noſtros paullulùm quoque exſpaciatos in ordinem redigamus, in ea cœli, ſive viæ ſolaris parte, quæ eſt ultima Libræ Scorpionem verſus, ubi via peruſta dicitur, imprimis aberrâſſe finxerunt; id facit quòd ſuſpicer, eximium quendam, ac inſolitum, ob certum Planetarum concurſum, tum contigiſſe calorem, ac ſiccitatem, Sole in extrema parte Libræ ſub finem Septembris hærente: quod hominibus eò magis inſuetum, quò breviores circa id anni tempus dies, Soliſque vires minùs efficaces eſſe videbantur. Et cùm ejuſmodi inſolentem ſiccitatem, ut ex hiſtoriis notum, inundationes, & morbi ardentiſſimi, ac terræ motus, imò tonitrua horribilia plerumque ſubſequi ſoleant; fingebant Phaëthontem fulmine ictum, ac ſemiuſtum in Eridanum flumen cecidiſſe, ibique fuiſſe ſubmerſum: & in Eridanum quidem; quia ſtellarum tam Eridani, quàm Orionis, exortu maxima vis imbrium ſæpiſſime concitatur. Vnde de illo Tullius Aratæa vertens:

Hac etiam Eridanum cernes in parte locatum,

cœli funeſtum magnis cum viribus amnem.

Quin & pari ratione ſororum lachrymas, hoc eſt, arborum tum naſcentium, & lachrymantium ſuccum ex nimio ſolis æſtu coagulatum, ac denſatum, in electrum converſum finxerunt. Sed hæc potiùs ad phyſicam, quàm hiſtoriam ſpectant.

Præterea cognoſcimus ex Tzetze hiſt. 117, Phaëthontem regis cujuſdam filium, quem & ipſum Plutarchus in Pyrrho, primum Theſperotorum, & Moloſſorum, niſi diverſus hic fuerit, alii Ligurum regem antiquiſſimum dicunt, curru propè ripas Padi Celtarum fluvii vectum, in flumen delapſum interiiſſe: unde ſorores fratrem aſſiduè lugentes, ex nimio mœrore ſtupidas factas.

Sed cùm veteres Poëtæ ea, quæ in hominum vita, rerumque natura contingunt, unâ ſæpe picturâ, obtentis fabularum involucris, exprimere ſtudentes, vera nomina, aliis naturam rei exprimentibus confictis, plerumque deleverint, & ipſi hiſtorici conficta ſæpe retinuerint; valde operoſum eſt genuinam, ac veram ex iis rerum geſtarum elicere hiſtoriam. Atque ſic in hac fabula æquè, ac in omnibus aliis, pleraque ficta videmus nomina: & hîc quidem ex principiis phyſicis. Quippe *Phaëthon* à φαέθω, quod eſt *fulgeo*, vel *flammas cum ardore ſpargo*, ſic dictus, fingitur filius *Solis* & *Clymenes*, quam à κλύω, hoc eſt, *cum ſtrepitu inundo*, vel *eluo*, ſic appellatam volunt: quia *aqueus vapor*, Phaëthontis, ſive ardoris quaſi mater, radiis *Solis*, ut patris, è terra extractus, ac poſtmodum calefactus generare ſolet *calorem*, ſive *ardorem*: ut tempore æſtatis, imminentibus præcipuè imbribus, fieri videmus. Atque hinc ſtellas eſſe igneas, alique vaporibus vi Solis è terra extractis, ac inflammatis, ſenſit Anaxagoras, & Heraclitus. Sed huic ſententiæ adverſari videtur, quòd Iovis ſtella, quæ gratum ſpargit calorem, Græcis dicatur *Phaëthon*: ut eſt apud Ach. Tatium in Iſagoge ſua, Ariſtotelem, & Appulejum de Mundo, item in Chronico Alexandrino. Quin & *Cephalus*, quem itidem, ut ſupra diximus, finxerunt

Phaë-

Phaëthontis ex Aurora matre parentem, idem eſt, ac *Sol*: qui omnium ſtellarum eſt κεφαλὴ, ſive *caput*, ac princeps; ac cum Aurora rore madidâ congrediens, flammeum luminis procreat calorem, hoc eſt, Phaëthontem.

Verùm altiùs rem examinemus, periculum facturi, an aliud, præter Eridani, verum Phaëthontis nomen poſſimus exquirere. Dionyſius Mil. Argon. l. 1 ſcribit, Æetam, & Perſea Solis, qui vero nomine *Cœus* dictus, & Antiopes, vel Perſeidis, ut Heſiodus, ſive Perſes, ut habet Homerus Odyſſ. κ, Oceano prognatæ filios, illum Colchis, & Meoticis, hunc Tauricæ regioni imperâſſe. Alii nominant quoque Aloëum, cui in Arcadia regionem dederit pater. Æeta enim Circes prioris, teſte Cicerone l. 3 de Nat. Deor. uti & Calypſûs, item Paſiphaës, ut quibuſdam traditum, ex iiſdem frater, Corinthi regno paterno Buno Mercurii filio commiſſo, in Colchidem profectus, inibi, ductâ Idyiâ Oceani filiâ in Colchorum urbe Cyræa, teſte Eumelio, regnavit. Perſeus verò, ut idem Dionyſius addit, duxit Hecaten indigenam, Ariſtæi Pæonis ex Aſterie, ut ſuſpicor, filiam. Vnde nata eſt, teſte Heſiodo, Apollodoro, & Diodoro, altera Hecate virgo animi planè virilis, venationi, medicinæ, & veneficiis addictiſſima: ut traditum ex eodem Dionyſio veteri Scholiaſtæ Apollonii in 3 Argonauticorum; ubi verſû 200, uti & ab Ovidio 7 Metam. ac Senecâ in Medea v. 814, *Perſeïs* vocatur, à Perſeo patre. Et hæc eſt illa Hecate junior; quam cum Hecate ſeniore, nempe matre, æquè ac duas illas Circes, uti nos diſtinximus, mirè confundunt: quæque, patre interemto, in Colchidem profecta, Æetæ patruo nupſit; ac illi peperit Medeam, cujus ex capite, ob miram pulchritudinem, ſplendoris radios emicâſſe fingit Orpheus in Argonauticis; & Circen alteram Sarmatarum regi poſtea nuptam; ut habes apud Dionyſiodorum. His addunt quoque fratrem *Abſyrtum* Pacuvio, teſte Cicerone in 3 de Nat. Deor. *Segialeum* dictum: quem Medeâ natu majorem, Æeta ex Caucaſia Aſte-

Aſterodia Oceani & Tethyos filia, quæ fortè eadem, ac Idyia, ſuſceperit; ut Epimenides tradidit. Nam & matri Medeæ, quæ ipſa quoque aliter *Angicia*, ſive *Anguicia*, dicitur, quòd remedia docuerit contra ſerpentes, varia tribuunt nomina. Andron in Navigat. & Euphorion appellant *Hecaten*: quæ phyſicè ſpectata eadem eſt, ac Proſerpine, & Luna: atque hinc Virgilio vocatur *tergemina*; imò quia luna nocturnum eſt ſidus, fingitur Bacchylidi apud Apollonii Scholiaſten in 3, filia *Noctis*, ac Orpheo in Argon. *Tartari*, cùm eadem in tenebris luceat. Ovidius verò in Epiſt. Helenæ, nominat *Ipſeam*; modò dictus Dionyſius *Eurylyten*; Heraclides Pontic. *Neæram* Nereidis cujuſdam filiam. Quod nomen etiam tribuunt Æetæ matri, ſive potiùs novercæ.

Abſyrtus autem Colchis ob formæ præſtantiam cognomen *Phaëthontis* accepit; ut conſtat ex Soſibio in reb. Scythic. Atque hinc ſuſpicor fabulas illas de Phaëthonte, & Endymione ſupra enarratas, ex Abſyrti, & Medeæ hiſtoria, quam ad ſignum Argo-navis quoque videbimus, maxima ex parte eſſe compilatas, ac confictas. Vt ſcilicet ex Æëta, qui Solis filius, fecerint Solem; ex Abſyrto Phaëthontem, ſive Solis filium; ex Medea, quæ Hecates ſive Lunæ filia, ipſam Lunam; ex Iaſone Endymionem. Quippe ſicuti Medea tanto amore proſecuta eſt Iaſonem, ut ſurrepto Æetæ patri, beneficio noctis, aureo vellere, patriàque relictâ, cum eo aufugerit; imò ut Abſyrtus aufugientem perſequens, ab Argonautis, ſive ipſa Medea juxta Abſyrtides inſulas, teſte Strabone l. 7, comprehenſus, ac diſcerptus fuit, capite in ponto ſupra ſcopulum expoſito, ac reliquis membris hinc inde ſparſis, quo patris inſequentis curſus retardaretur: ſic fingitur Luna Endymionem tanto adamâſſe deſiderio, ut cœleſti patriâ relictâ, ac ſurrepto noctis tempore aureo Solis lumine, in antrum Endymionis aufugerit; imò Phaëthon in Solis curru eam inſequens, inde in Eridanum fulmine dejectus, pœnas tuliſſe graviſſimas. Meminit autem Abſyrti illius à

Medea

Medea diſcerpti quoque Acuſilaus; item Pherecydes l. 7: quamquam ille ſcripſerit Medeam Arſyrtum ſecum abduxiſſe; uti & hic, ſed in pugna illa littorali captum; eumque poſtea, cùm pater perſequens inſtiterit, diſſecuiſſe, eo in loco, ubi urbs condita ſit Tomos ab ea ſectione ſic dicta. Quod alii factum tradunt in ipſa Æetæ aula: ubi jugulatus ſit juſſu Medeæ, ne illam perſequeretur. Idipſum etiam attingit Cicero pro Lege Manilia, & Ovidius Triſt. l. 3, el. 9; ubi hæc legas:

Sed vetus huic nomen, poſitâque antiquius Vrbe,
conſtat ab Abſyrti cæde fuiſſe loco.
Nam rate, quæ cura pugnacis facta Minervæ,
per non tentatas prima cucurrit aquas,
impia deſertum fugiens Medea parentem,
dicitur his remos applicuiſſe vadis:
quem procul ut vidit tumulo ſpeculator ab alto,
hoſpes, ait, noſco Colchide vela, venit.
Dum trepidant Minyæ, dum ſolvitur aggere funis,
dum ſequitur celeres anchora tracta manus;
conſcia percuſſit meritorum pectora Colchis
auſâ atque auſurâ multa nefanda manu,
&, quamquam ſupereſt ingens audacia menti,
pallor in attonitæ Virginis ore fuit.
Ergo ubi proſpexit venientia vela, tenemur:
&, Pater eſt aliquâ fraude morandus, ait.
Dum quid agat quærit, dum verſat in omnia vultus:
ad Fratrem caſu lumina flexa tulit.
Cujus ut oblata eſt præſentia, vicimus, inquit:
Hic mihi morte ſuâ cauſa ſalutis erit.
Protinus ignari, nec quicquam tale timentis
innocuum rigido perforat enſe latus.
Atque ita divellit, divulſaque membra per agros
diſſipat in multis invenienda locis;
neu pater ignoret, ſcopulo proponit in alto
pallenteſque manus, ſanguineumque caput:
ut Genitor luctuque novo tardetur: & artus
dum legit exſtinctos, triſte retardet iter.

Inde

Inde Tomos *dictus locus hic; quia fertur in illo*
membra Soror Fratris conſecuiſſe ſui.

Atque hæc de *Eridano* amne Italiæ Phaëthontæo ſuffi- ciant.

Nunc quoque de *Nilo* Ægypti fluvio videamus. Ille in Scripturis communi vocabulo, ut Geneſ. c. 15, v. 18, Ieſ. c. 27, v. 12, κατ᾽ ἐξοχὴν vocatur *nachal Mitzraim*, hoc eſt, *fluvius Ægypti*; nam *Mitzraim*, ſive potiùs *terra Mitzraim*, ex quo fecere Μεστραία apud Euſebium in Chron. denotat Ægyptum: ſed Ieſ. c. 23, v. 3, & Ier. 2, 18, magis proprio *Schichor*, hoc eſt, *niger*; ut ſupra diximus. Ex *nachal*, ſive *naal*, quod Septuaginta Seniores ποταμὸν, hoc eſt, *fluvium*, & χειμάῤῥουν, *torrentem*, *fluvium hibernis aquis tumentem* vertunt, Ægyptii cum Syris fecere *Neel*, unde Græcum Νεῖλος, & Latinum *Nilus*; pari ratione, ut Phœnicibus, & aliis ex *Bahal*, ſive *Baal*, factum eſt *Beel*, poſtea Bel; unde *Belus*. Atque ſic *Nilus* non eſt ex ἰλὺς, hoc eſt, *limus*, ut habet ex Græculis Chriſt. Becmanus: ſed ex נחל, hoc eſt, *flumen*: unde quoque *Nuchul*; quemadmodum Æthiopes, teſte Mela l. 3, c. 10, Nili fontem apud ſe, ut proditum Philoſtrato l. 1 Icon. in Lunæ montibus natum, appellant.

Schichor autem, quod *nigrum* ſonat, unde obſoleta Latinorum dictio *ſcurus*, & adhuc uſitata *obſcurus*, dictus videtur ob aquam nigricantem, & turbidam: quamobrem & quibuſdam propter ſimilem colorem *Aquila* vocatur; ut ad ſignum Aquilæ monuimus: & veteribus Latinis *Melo*, παρὰ τὸ μέλας. Vel quòd

Ægyptum nigrâ *fœcundet* arenâ,

ut Virgilius 4 Georg. loquitur, hoc eſt, limo, quem ex partibus ruens auſtrinis ſecum advehit, nitroſum regionis ſolum, ac perpetuis ferè ſolibus aduſtum, & compactum obducens, ſtercoret, atque ſic unà, quia pluviâ, quam Ægyptus neſcit, id planè non fit, humectans, nigrum reddat, & fœcundum: ut ad ſignum Canis minoris quoque videbimus. Et hinc eſt, quòd Nilus Parmenoni Byzantio apud Athenæum dicatur Αἰγύπτιος Ζεῦς, *Iupiter Ægyptius*, quia Ægyptio ſolo eſt inſtar

Iovis

Iovis pluvii; & Philoni libro de profugis, imò ipſis Ægyptiis apud Heliodorum l. 9, ἀντίμιμος τοῦ οὐρανοῦ, hoc eſt, *imitator & æmulus cœli*, quia abſque pluvia cœlitus obveniente, induratos ac hiantes plerumque agros irriget, & velut imbre humectet. Nam

Te propter, nullos Tellus tua poſtulat imbres,
arida nec pluvio ſupplicat herba Iovi.

Vt Tibullus l. 1, eleg. 7 Nilum alloquitur. Non igitur eſt, quòd mireris, Ægyptios Nilum divino honore proſecutos fuiſſe, imò in ipſum cœlum imaginem ejus collocâſſe. Quippe abſque Nilo quid tota eſſet Ægyptus? quæ olim magnam partem undis obruta marinis, ut ex Plutarcho conſtat, Nilo hoc quoque debet, quòd terra ſit facta; cùm ille limum quotannis advehens, & aggerens ex partibus auſtrinis, terram Ægyptiam pedetentim reddiderit altiorem: ut ea progreſſu temporis ſupra aquas ſeſe elevârit, mari ſolum magis & magis fugiente; imò mari jam emerſa, ob nimium ſolis æſtum ſitiens, ac ſterilis, malo huic pluviâ non medente, Nilo aquas, & feces inducente irrigetur, ac fœcundetur. Sed de hoc plura dicturi ſumus ad Canis majoris ſignum; item in Ægypto noſtra.

Cæterùm alii, imprimis autem Poëtæ, huic fluvio cœleſti multò plura tribuunt nomina: & hi quidem plerumque jocandi, ludendique cauſâ. Sic nos aliquando luſimus ad *Roſimundam Adriaticam*:

Nim an/ mein Lieb/ die liebes-zeichen/
die Dir mein wähltes Vaterland/
zuſamt dem Himmel/ itzt wil reichen/
mit treu-geneugter liebes-hand.
Brich auf; und wähle deinen ſitz/
wo Dir aufgeht ſo heller blitz.

Der tag wird licht/ die wolken brechen;
ſein glantz vertreibt den bangen graus.
Mein Meiſſen bildt ſein lieblichs ſprechen
noch tauſendmahl ſo lieblich aus.

Das

Das Böhmer-kind/ die Mulde/ ſteht;
weil ihr ein neues Licht aufgeht.

Auch ſternt/ dünkt mich/ ihr bild am himmel/
mit gold/ und roſen ausgeziert:
da winkt ihr liebliches ſtern-gewimmel
dem Schwane/ der dein ſtern-bild führt.
Des Rieſen fuß ſtreicht ihren mund;
der Fönix ihren erſten grund.

So leucht ſie Dir zu deiner reiſe/
mit vierzig lampen durch die nacht.
Die roſen blühen hauffen-weiſe/
es regnet gold/ die Sonne lacht;
gleich da das Licht die Lieb' ümfing/
und dich/ mein Lieb/ zu bilden ging. &c.

Nempe aurum quoque pluiſſe,roſaſque,ac lilia floruiſſe fabulati ſunt, cùm Sol in inſula Rhodo cum Venere congreſſus eſt; unde nata ſit *Rhodos*, quod *Roſam* ſignificat.

Similiter in Belgico modulati ſumus de Foſſa Corbulonis, vulgò *Lecca*, quæ Rheni eſt brachium:

Zoete Rijn, *met vocht van druiven*
gantſch doorzuikert, die ghy lekt
Batoos Eyland, en komt ſnuiven
langs de beemden, daar u trekt
tot gehoorzaamheit en plicht
Breêroôs kriekend Morgen-licht;
waarom vloeyt uw ſtroom veel zachter,
als hy komt by Batoos Wachter?

Wat magneets-kracht voedt Viane,
dat ghy dus verlieft beſwijkt?
Is het Breêroôs Wapens-vane,
van triomfen zo berijkt?
oft de ſchoonheit van zo veel
haarer Dochters, zoet en eêl?
Ia die is het, die komt blaken,
V, en uwen ſtroom te ſtaken.

Want

Want de dappre Brederoeden
uit een grijze Vorſtenſtam ,
ziet men zulke telgen voeden ,
die door eene zoete vlam ,
door een zoet bekoorlijk oogh ,
als de vluxe minne-boogh ,
Werelts-dwinger zelfs bedwingen ,
en de Zege-vane ſwingen. &c.

Deze, dunkt my, zijn alheden ,
ſchone Rijn, *in u verzet ,*
aan den Hemel, van beneden ,
onderdaan der ſtarre wet ;
daarze blinken in de Vliet ,
die ghy zijt, en Padus *niet :*
daarom ſtraalt nu ook uw luiſter
meer, als vooren, door het duiſter.

Denique pro *Nilo* , nonnulli in cœlum locant *Menum* , Germaniæ fluvium : eò fortè , quòd Μέν☉· , æquè ac Νεῖλ☉· , integrum anni contineat numerum ; nempe CCC LXV , quot ſunt in anno dies. Vnde & Nilus cum Oſiride , ſive Sole , qui curſu ſuo annuo totidem conficit dies, ſociato cultu ab Ægyptiis honoratus, imò ipſe quoque *Oſiris* , ſive *Siris* eſt dictus : ut ad Signum Canis majoris videbimus. Numerum autem illum ex Νεῖλ☉· ſic colligas : ν, L. ε, V. ι, X. λ, XX. ο, LXX. σ, CC : & ex Μέν☉· : μ, XL. ε, V. ν, L. ο, LXX. σ, CC.

Sed ſubſtituamus hiſce fluminibus maximam partem fabuloſis potiùs *Iordanum* multis miraculis celeberrimum , ex Ioſ. c. 3, v. 15, & 16 : vel, ſi magis arridet, *Tranſitum Iſraëlitarum per mare rubrum*, Exodi c. 14, v. 16, 21, 22, & 29.

III. ORION ; der Rieſe / der Heun / das Rieſen- oder Reuſſen-geſtirn ;

Catullo *Oarion* , nonnullis *Vrion* , item *Arion*, *Hyriades*, *Hyeriades*, Lycophroni *Tripater* , aliis

Candaon ; ſecundùm Arabes *Heros*, *audax*, *fu-rioſus*, *ſublimatus*, *fortis*, ſive *Bellator fortiſſimus*, Nautis Hollandis *Gigas*, **De Reuſe** ; aliis *Vena-tor* ; Dianæ comes, & amaſius ; Varroni *Iugu-la* : Græcè Ὠρίων, Ὠαρίων, Οὐρίων : Arabicè *El-gebar*, *Algebar*, *Algebra*, Schickardo *Algebaro*, id eſt, *Heros*, *fortiſſimus* ; item *Sugia*, *Aſugia*, Schickardo *Aſſchagio*, id eſt, *audax*, *furibundus* ; & *Geuſe*, *Algeuſe*, tergeminæ capitis ſtellæ, ne-buloſæ non abſimili, aliàs proprium, Schick. *Algauſa*, hoc eſt, *Nux* ; quibuſdam *Ragulon*, id eſt, *vir* ; aliis *keſil*, Ebraicè כְּסִיל *cheſil.* Nocte mediâ meridianum accedit, menſe Decembri : ac in globo noſtro complectitur ſtellas 53.

Poſtellus numerat tantummodo 38 : *Bayerus autem* 44 ; *quarum una in humero, & itidem una in dextro pede, primæ magnitudinis* ; 4 *ſecundæ* ; *rurſus* 4 *tertiæ, quas inter tres illæ in cingulo erectæ* Baculus Iacobi *dicuntur* ; 16 *quartæ* ; 11 *quintæ* ; & 12 *ſextæ. Tres tan-tùm, nempe trium in capite conjunctarum ſuperior, & media, ſive au-ſtralior ; ac illa in humero ſiniſtro lucida rubeſcens* ♂, & ☿ *imitantur naturam* ; *cæteræ omnes* ♃, & ♄.

Orion cœleſtis, cujus mentionem ingerit Iob c. 9, v. 9, Eſ. c. 13, v. 10, & Amos c. 5, v. 8, è regione Vr-ſæ, Homero teſte, poſitus, in manu ſiniſtra clypei vice gerit λεοντῆν, h. e. *exuvias leonis*, aliis *bovis* ; ac Poëtis fin-gitur *enſifer*, & *claviger* ; item *aſpectu horribilis*, quòd nau-tis terrorem incutiat, maria tempeſtatibus turbans. In ejus capite, ubi Ptolemæus ab antiquioribus in aſteriſmis valdè recedens, νεφελοειδῆ tantùm collocat, conſpiciun-tur tres parvæ, claræ tamen, ſtellæ, inſtar trium nucum in ludo puerili, diſpoſitæ ; unde etiam *Nux*, ſive *Iuglans*, aliis *Stella jugula*, vocantur : ac totidem in meditullio corporis, ſive baltheo, vel cingulo ; unde *Cingulum Orio-nis* dictæ, aliis *Baculus Iacobi*, **der Jacobs-ſtab**, item *Tres Reges*, **die drei Kônige**, in memoriam ſcilicet Sabæorum.

In

In humero verò ſiniſtro, ſive, ut Clavius habet, dextro, eſt lucida rubeſcens, Arabicè *Bet-Elgeuze*, vel *Bed-elgeuſe*, id eſt, *axilla Orionis* dicta; quam Aratus τὰ γλήνεα, id eſt, *pupillam*, ſive *imagunculam*, alii *Bellatorem* vocant: denique in pede dextro, Clavio & Tychoni ſiniſtro, extrema Iovialis, Arabibus *Keſil* dicta, aliter *Rigel*, vel *Regel*, Schickardo *Riglon*, quod *pedem* ſignificat; item κατ' ἐξοχὴν *Elgebar*. Et hæc ſtella juxta Clavium, & alios Eridano communis, κοινὸς τοῦ ὠρίωνος, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἀστήρ.

De ortu verò, & parentibus *Orionis* hujus mirè inter ſe diſcrepare videntur ſcriptores. Dorion enim in libro de piſcibus, & Heſiodus in Theogonia dixere filium Neptuni & Brylles Minois filiæ; Pherecydes, & Apollodorus l. 1 Bibliothecæ, Neptuni & Euryales; Tzetzes in Heſiodum, Hyriei & ejuſdem Brylles, alii Coloniæ; Nicandri verò Scholiaſtes Ortei. Sed ſuſpicor Orionis patrem, Neptuno & Halcyone Atlantis filiâ, teſte Euphorione, prognatum, vero nomine appellatum fuiſſe *Hyrieum*, ſive *Orteum*; quem poſtea in Deorum numerum receptum itidem *Neptunum* vocârunt; æquè ac ipſe Orion, cui Candiopen quoque ſororem addiderunt, Bœotis primùm *Candaon*, teſte Lycophrone, dictus, poſtea quoque nomen *Orionis* accepit.

Orionem autem dictum volunt quaſi *Vrionem*; quia ex trium deorum, nempe Iovis, Mercurii ſive, ut Iſacius mavult, Apollinis, & Neptuni *Vrina* quaſi ſit natus; unde & Lycophroni *Tripater* vocatur: alii ab ὥρα, quòd ſignificet differentias temporum anni, ver, æſtatem, &c. Quippe auditor fuit Atlantis ejus, qui doctrinam de motibus cœleſtibus, & ſtellis ex Libya in Græciam tranſtulit: & fortè idem tentavit in Aſtronomicis, ac in præcedenti ſigno memoratus Endymion. Hinc quoque Poëtæ eodem modo raptum finxerunt à Diana, ſive Luna, ſive, ut ait Homerus l. 5 Odyſſ. ab Aurora, ad concubitum. Imò nec aliunde eſt, quod Pleiades Atlantis ex Pleione Oceani filias, unà cum matre, per quinquennium in Bœotia perſecutus fingatur: ut ad Signum Tauri innuimus.

Fabulam verò de ejus nativitate ſic enarrat Euphorion: *Hyrieus Neptuni, & Halcyones filius, quæ una fuit ex filiabus Atlantis, aliquando in Tanagra civitate Bœotiæ habitavit. Cùm verò benignus eſſet adverſus hoſpites, Dii quoque dicuntur in ejus hoſpitium acceſſiſſe. Ac inter hos Iupiter, & Neptunus, & Mercurius ab illo liberaliter excepti, ejuſque benignitate delectati propoſuere, ut quodcunque vellet peteret. Iccircò cùm nullos haberet filios, filium popoſcit. Tum Dii pellem bovis ſibi capientes, in ipſam ſemen profuderunt, juſſeruntque illam ſub terram occultare, nec ante decimum menſem aperire. Quo peracto natus eſt* Vrion: *qui ſic vocatus eſt, quod Dii quaſi minxiſſent. Sed ad devitandam vocis turpitudinem poſtea dictus fuit* Orion. Hæc ille. Atque ſic ſine matre natum ipſe pater, ut alii tradunt, vocavit *Vriona*; ex quo, mutatione primæ literæ, factum eſt *Orion*. Vnde apud Ovidium l. 5 Faſtorum, ubi integram fabulam ſatis prolixè deſcripſit, inter alia hæc legas:

Hunc Hyreus, quia ſic genitus, vocat Vriona:
perdidit antiquum littera prima ſonum.

Quin & Nicander Ὠαρίον dixit; item Catullus in hoc verſu:

Proximus Hydrochoo fulgeat Oarion.

Vbi notandum appellationes ejuſmodi aſteriſmorum Græcas valde antiquas eſſe; quia earum uſus non modò eſt apud Sophoclem, & Euripidem, ſed Heſiodum quoque, & Homerum ſcriptores Græciæ antiquiſſimos. Et eaſdem, tanquam receptas, retinuerunt LXX Interpretes, uti & Latinus; quia alia vocabula non ſuppeterent. Imò Orionis vocabulo ipſum quoque Lutherum in verſione Germanica uſum eſſe videmus.

Cæterùm Orion ex phyſicis rationibus in tantam excreviſſe fingitur magnitudinem, ut per profundiſſimum mare incederet humeris extantibus. Vnde Virgilius Æneid. l. 10: — *Quàm magnus* Orion,

cùm pedes incedit medii per maxima Nerei
ſtagna, viam ſcindens humero ſupereminet undas:
aut ſummis referens annoſam montibus ornum,
ingrediturque ſolo, & caput inter nubila condit.

Fuit

Fuit etiam, Homero teſte, ſi hiſtoricè ſpectes, maximus, & proceriſſimus ævi ſui. Atque ſic utrumque hemiſphærium obſidens, ſecundùm longitudinem obtinere dicitur partes ſeptendecim; ſecundùm latitudinem verò triginta. Hinc Manilius in Sphæra barbarica:

— *Orion magni pars maxima cœli.*

Et Pindarus in Iſthmiis φύσιν Ὠριωνείαν, pro *immani corpulentia,* dixit. Videatur de hoc Turn. l. 27, c.28. Alii tamen dicunt id muneris à patre Neptuno impetrâſſe, ut tam ſuper undas, quàm ſuper terram poſſet incedere: quod æquè ad phyſicam ſpectat.

Porrò in inſula Creta venationi, hoc eſt, Lunæ ſtellarumque contemplationi, ut ego hiſtoricè interpretor, operam dediſſe fertur: unde Ovidius Faſt. l. 5:

Comitem ſibi Delia ſumſit.
Ille Deæ cuſtos, ille ſatelles erat.

Sed cùm viribus ſuis nimium fidens, inter venandum cum Latona & Diana, gloriaretur, nullum à terra monſtrum produci, quod non conficeret; terra ipſa, juſſu Dianæ, peperiſſe fertur Scorpionem, à quo graviſſimè vulneratus periit: ut eſt apud Ovidium Met. l. 9, & loco adducto, item Corinnum; qui Orionem Tanagræum fuiſſe ſcribit. Et apud Tanagræos quoque ſepultum tradidit Pauſanias in Bœoticis.

Alii tamen malunt, Dianam ſcorpionem è terra contra eum excitâſſe, quòd ejus pudicitiæ vim inferre conatus ſit; ut ex Ampelio, & Euphorione ad Signum Scorpionis indicavimus. Et Nicander in Theriacis ait id factum eſſe, quòd impuris manibus peplum Dianæ apprehenderit; hoc eſt, curſum ac operationes Lunæ perſcrutari, ac mortalibus revelare conatus ſit: ut ego hæc hiſtoricè interpretor; imò inſimul & ſuſpicor illum ſpeculatione Lunæ aſtrorumque jam defatigatum, ſole in Scorpionis Signo hærente, deceſſiſſe, æquè ac Phaëthontem, de quo in præcedenti vidimus Signo. Mortui verò Diana, cujus quondam gratiſſimus fuerat ſocius, demum miſerta, Iovem orâſſe fertur, ut unà cum Scorpio, inter aſtra reciperetur: ubi ſtricto gladio in

Taurum quaſi inſurgens, ac propinquas in eo Pleiades adhuc inſequens, oppoſitum habet Scorpionem, eumque ex eodem hemiſphærio ſemper fugere videtur.

Verùm Diocles in pharmacis lethiferis fabulam hanc paullò aliter enarrat. Quippe Orionem puerum inſigni formâ, ait, Dianam (*Lunam* puta) adamâſſe: quæ etiam illi nubere decreverat. Id cùm frater Apollo, ſive Sol, graviter tuliſſet, ac advenientis Orionis caput ex unda prominens vidiſſet, callidè ad eam dixiſſe, quòd in arte jaculatoria, ſive ſagittaria non ita perfecta ſit, ut certam directè poſſit attingere metam; atque unà ei monſtrâſſe caput Orionis: quod illa haud cognoſcens, oſtentandæ artis ſtudio accenſa, ſtatim ictu ſagittæ, (vaporibus, puta, venenatis ac morbiferis congregatis radiis) perculſſerit, atque ita Amaſium neſcia interemerit. At Horatius proprio inſtinctù id feciſſe ſcribit, ob tentatam pudicitiam ſuam; ſive potiùs, ut Apollodorus ait l. 1, ob zelotypiam, cùm Opis unius è virginibus Deæ pediſſequis amore correptus, eam ſtuprare ſit auſus.

Atque ſic hanc fabulam tam variè videmus contextam, ac compilatam: nempe quæ ex vera hiſtoria, commiſtis phyſicis rationibus, conficta. Quippe ipſe *Orion*, ut hoc ex phyſicis quoque addamus, ex ſemine *Iovis*, *Apollinis*, & *Neptuni* in bovis pellem incluſo natus, non aliud ſignificare videtur, quàm ventorum, pluviarum, & tonitruum vaporoſam materiam ex *Aëris, Solis,* & *Maris* viribus commiſtis genitam: quam Lunæ vis poſtea congregat, & radiis ſuis in imbres, ac ventos convertit. Sanè circa Orionis cœleſtis exortum frequentes deprehenduntur pluviæ, venti, & tonitrua: quod experientia teſtatur. Et illas fortè vaporoſas exhalationes quoque reſpexit Nicander, cùm Orioni impuras attribuit manus, quibus peplum Dianæ apprehenderit; ut modò vidimus. Item illi, qui fingunt eum ſupra aquas pariter ac terram incedere, imò caput inter nubila condere.

Sed intelligamus hîc potiùs, ſi placet, per Orionem Gigantem, *Iacobum Patriarcham cum Filio DEi colluctantem, & victoriam conſequentem,* Geneſ. c. 32, v. 24, & 28: ſive

ſive *Ioſuam*, Moſis adminiſtrum, & ſucceſſorem, potentiſſimum illum populi Iſraëlitici ducem, Deut. c. 34, v. 9, Ioſ. c. 1, v. 5, &c.

IV. LEPUS; der Haſe/ das Haſen-geſtirn;

Levipes, Plinio *Daſypus*, Virgilio Georg. l. 1, *auritus:* Græcè Λαγωὸς, ſive Λαγὼς; Suidæ Δαούπȣς, id eſt, *hirtipes*; Δαχύπȣς, h. e. *pedibus celer*; Polluci Πτὼξ, h. e. *timidus*, Siculis Λέποϱις, quod illi, contra quàm Quintilianus voluit, à Romanis, unde Siculorum ex parte populus, cum lingua, ortum traxiſſe fertur, mutuati ſunt; Nicandro Δερκύλλνὴς, hoc eſt, *apertis oculis dormiens*; Lacedæmoniis Ταχύνας, vel Ταχύνης Heſychio: Ebraicè הָאַרְנֶבֶת: Arabicè *Harneb*, *Elarneb*, quibuſdam *Alarnebet*, Schickardo *Alarnebo*, quod eſt *lepus*. Sub Meridiano nocte mediâ latitat, menſe Decembri: & complectitur in globo noſtro 13 ſtellas.

Poſtello ſunt 12: *Bayero autem itidem* 13; *quarum* 4 *tertiæ magnitudinis*; 4 *quartæ*; 4 *quintæ*, *&* *una ſextæ*, *omnes partim* ♄, *partim* ♀ *complexionem imitantes.*

Lepus Sacerdotibus Ægyptiis eſt hieroglyphicum viſus, & auditus acutiſſimi, eóque vigilantiæ; aliis item prudentiæ, fœcunditatis, venuſtatis, effeminationis, celeritatis, formidinis, ac ſolitudinis.

Vt *vigilantiæ* ſignum apud Ægyptios pictum tradit Calliſtratus apud Platonem Symp. l. 4, c. 8, item Plinius l. 11, c. 37: ac cauſam addit Horus, quòd ſcilicet oculis apertis dormiat; ſive, ut Xenophon ait, palpebris clauſis vigilet, adapertis dormiat: unde adagium, *Leporinus ſomnus*. Et Plutarchus prodit per Leporis picturam *auditum* quoque ab Ægyptiis hieroglyphικῶς intelligi. Quippe aures omnium animalium, ſi propor-

tionem reliqui corporis ſpectes, maximas, eaſque arrectas gerit. Vnde & à Poëtis *auritus*, & *perauritus* vocatur: imò ipſum vocabulum Græcum λαγὼς, à quibuſdam ſic interpretatur. Vt λαγὼς Doricâ dialecto idem ſit, ac Germanicum Lang-ohr, *benè auritus.*

Signum autem *prudentiæ* pariter, ac *timiditatis*, adeóque *effeminationis* eſſe indicat Salomon Proverb. c. 30, v. 24, & 26, ubi de quatuor animalibus, quæ prudentiores ſint ſapientibus, loquens, in hæc erumpit verba: *Lepuſculus, plebs invalida, in petra ſibi ponit cubile.* Atque id ipſum etiam arguit, quòd cùm cubitum ſe recipit, & quidem ſolus, unde *ſolitudinarii* quoque eſt ſymbolum, priùs hac illac diſcurrat, veſtigiaque variis ambagibus diſturbet, ne deprehendi poſſit; imò ſaltu denique magno, in cubile proſiliat: ut auctor eſt Plutarchus.

Denique leporis ſimulachro ſignari diximus *fœcunditatem*: quòd fœcundiſſimum ſit animal, ac Plinio l. 8, c. 55 teſte, omni menſe pariat, & ſuperfœtet: item *celeritatem*, ob celerem curſum; unde & Pana naturæ deum modò natum pelle leporis involutum, & in cœlum portatum à patre Mercurio ſcripſit Homerus in Hymnis; quia rerum natura ſtatim, ac nata eſſet, celerrimo motu agitari cœpit: imò *venuſtatem*; quòd caro leporina, teſte eodem Plinio, homines reddat formoſos, ac corpori conciliet gratiam. Quippe lepuſculorum aſſiduâ eſitatione Alexander Severus & formoſus, & humanus, & affabilis, & gratioſus factus eſſe fertur. Vnde jocus eſt Martialis Epigr. l. 5 ad Gelliam deformem:

Si quando leporem mittis mihi, Gellia, dicis:
formoſius ſeptem, Marce, diebus eris.
Si non derides, ſi verum, Lux mea, narras,
ediſti nunquam, Gellia, tu leporem.

Quod magnus Opitius Poëtarum Germaniæ noſtræ Coryphæus, vernaculè ſic reddidit:

Du ſprichſt/ ſo oft du mir ſchikſt einen Haſen ein;
ich werde ſchöhn darvon die gantze woche ſein.
Iſts auſſer ſchertz/ mein Licht/ iſt glauben bei zu meſſen/
ſo haſtu/ Gellia/ von keinem haſen geſſen.

Atque

Atque hinc Lepus, utpote rei Venereæ deditiſſimus, Veneri ſacer eſt, & inter ejus delitias adnumeratur. Quod ipſum amplâ narrationis laſciviâ indicat Philoſtratus in picturis; ubi Leporem ſub arbore malo inter amores otiantem, pomaque decidentia commordentem introducit.

Cæterùm Leporem nonnulli haud alia de cauſa in cœlum juxta Orionem eſſe locatum dicunt, niſi ob memoriam venationis, quam Orion ſummo ſtudio exercuerat. Sed cùm venatio hæc prorſus præpoſtera videatur, eò quòd Lepus hîc inſectetur canes, & hi rurſus Venatorem, ac Canis major recumbens quieſcat; imò lepus, tam timidum animal, tanto Venatori minimè conveniat, memoriâque ejuſmodi inæſtimabili gloria Orionis in cœlo potiùs minuatur: alii aliam leporis in cœlum recepti proferunt cauſam. Ajunt enim lepores olim in Sicilia non fuiſſe, importatos verò per Anaxilam Rheginum, numero progreſſu temporis adeò creviſſe, ut integram regionem meſſibus populatis vaſtârint, incolæque eos mari ſubmergere coacti fuerint. Atque hinc Iovem voluiſſe, ut leporis imago in perpetuam rei memoriam inter aſtra ſuſpenſa conſpiceretur. Et apud Pollucem legas, leporem cum curru in Rheginorum numiſmate expreſſum: de quo videatur Ariſtoteles Rhetoric. l. 3; item Plin. loco adducto. Simile ferè de Inſulis Balearibus narrat Raviſius Textor: *Baleares inſulæ*, inquit, *tot quondam leporibus obrutæ erant, ut ejus loci habitatores adverſus proventum eorum auxilium militare ab Auguſto petiverint. Nam famem regioni populatis meſſibus attulerant.*

Verùm nos ſub hoc Lepore illum Iſraëlitis prohibitum potiùs intelligamus; cujus mentionem ingerit Moſes Levit. c. 11, v. 16.

V. CANIS MINOR; der kleine Hund/ Vorleuffer/ Vor-hund/ Spühr-hund/ Stöber;

Canis parvus, Vitruvio *minuſculus*, *Catellus*, Plinio *Canicula*, *Canis primus*, *Antecurſor*, *Præcedens*, *Septentrionalis*, *Siniſter*; *Canis Orionis*; Ovidio *Canis Icarius*, ſive *Erigonius*, qui proprio nomine dicitur *Mæra*: Græcè Κυνάριον, & Κυνίδιον, id eſt, *Catellus*, ὁ καὶ ἡ Σκύλαξ, Homero *catulus canis*, Plutarcho *venaticus*, Σκυλάκιον, *parvus catulus* Xenophonti & Ariſtoteli, Σκύλλος Etymol. propriè ὁ προκύων, hoc eſt, *Præcanis*, in Tabulis *Procanis*, M. T. Ciceroni *Antecanes* ἀρχαϊκῶς, Plinio *Antecanis*, tanquam nobis propior juxta lacteum conſtitutus circulum, ortu ſuo Sirium aliquantulùm præcedat; quibuſdam, qui Arabes ſequuntur, ἡ Συκάμινος, id eſt, *Morus*: ubi Schillerus in Cœlo ſtellato Chriſtiano Bayerum ſecutus, addidit, *aliis Fovea*, de quo infra: Ebraicè כֶּלֶב, *Keleb*, id eſt, *canis*: Arabicè *Algomeyſa*, Schickardo *Algomyſo*, hoc eſt, *Sycomorus*, vel *ficus ſylveſtris*, qualis fortè hoc loco pingebatur; aliis *Alchamyzo*, id eſt, *toſtus*, vel *aſſatus*; item *Alcheleb alaſgar*, *Kelbelazguar*, id eſt, *canis minor*; quibuſdam *Aſchere*, & *Aſchemie*, quæ corrupta ſunt, & ad *Canem majorem* propriè pertinent. Summâ nocte in Meridiano ſpectandus exhibetur, novo anno, ſive Ianuario: & in globo noſtro tribus inſignitur ſtellis.

Poſtellus cum veteribus numerat duas; uti & Brahæus: Bayerus verò

verò ſeptem; quarum una primæ magnitudinis in ventre, vel juxta alios in femore fulgens, κατ' ἐξοχὴν *omnia obtinet nomina, quæ toti attribuuntur ſideri, ac Germanicè* der Hundeſtern *dicitur; & rurſus una tertiæ in collario; porrò duæ quintæ in eodem collario, ac pede ſiniſtro; & denique tres ſextæ in capite, pectore, & poſteriori pede, omnes ♂ & ☿ dicatæ.*

Procyon, ſive Canis minor vocatur *Canis ſiniſter* ἀλαχειλικῶς: nempe ad differentiam *Aſtrocyonis*, ſive Canis majoris vel magni, qui *dexter* dicitur; idque Orientalium more. Sirius enim, quomodo & Canem majorem, & ejus principem ſtellam vocant, Arabibus, pariter ac Ebræis, qui vultu ad orientem converſo adorant, reſpectu Procyonis ſive canis minoris, Meridionalis, adeóque dexter eſt: uti Procyon Septentrionalis, hoc eſt, ſiniſter; qui eâdem ratione in Tetrabiblo dicitur *Primus Canis*, vel potiùs *Anticipans Canem*, der Vorleuffer des groſzen Hundes. Sed *Procyon* an *Canicula* ſit, dubitat Plinius N. H. l. 18, c. 28: & Columella diſtinguit τὸ προκύωνα à Canicula. De quo videatur Ioſephus Scaliger in Manilii l. 5, pag. 405: ubi differentiam utriuſque Canis notari volunt, ſed perperam, in hiſce verſiculis:

> *Exoriturque* Canis; *latratque* Canicula *flammans*,
> *& rabit igne ſuo, geminatque incendia Solis.*

Quòd vero idem Procyon quibuſdam dicatur *Fovea*, ut habet Bayerus in Vranometria, &, qui eum exſcripſit, Schillerus, poſt Συκάμινος: id primo intuitu maximè mirum, imò ridiculum ferè videtur. Quandoquidem nec Oedipus ipſe divinare, nec urinator Delius expiſcari poterit, quid ſibi hîc *Fovea* velit: niſi fortè inciderit in *ſcrobem* ſive *foveam*, in qua condita foveri & aſſervari ſolent frumenta. Quæ Euripidi in Phrixo dicitur σιρὸς, apud Suidam verò σειρὸς, & Simplicem comment. in l. 2 Φυσικῆς ἀκροάσ. σιῤῥὸς; fortè ex *Oſiris*, ſive *Siris*: quod regis, imò numinis, ac agriculturæ inventoris apud Ægyptios Ebraicæ originis nomen; ut ad ſignum Tauri indicavimus. Vnde quoque eſt *Sirius*; quomodo ſtellam Canis majoris primariam, imò ipſam Canem

Canem dictam in ſequenti ſigno videbimus. Nam non aliter cogitare poſſum, quàm Bayerum fortè legiſſe, σειρὸς, unde ſuſpicor eſſe Germanicum ſcheur, id eſt, *horreum,* ſive *granarium,* ſignificare & ejuſmodi, ut diximus, *foveam*, & *Sirium,* imò & *Solem*; ut eſt apud Suidam: ideóque putâſſe *Foveæ* Latinum vocabulum idem quoque denotare, ac Ægyptio- ſive potiùs Ebraico-Græcum *Sirii*; nempe *Caniculam.* At enim, quia hoc non eſt, nec ego video, quomodo *Fovea,* imò & σειρὸς, quando *foveam* ſignificat *frumentariam*, huc poſſit quadrare. Niſi etiam ejuſmodi *foveam* Ægyptii, ob congruentiam, fortè pinxerint loco Signi illius, quod *Canem* vocamus *majorem:* quia ſcilicet fovea receptum frumentum quaſi fovet, hoc eſt, ſervat, ac protegit, ne tempeſtatibus, aut feris lædatur; æquè ac idem, & omnia ejuſmodi ex ſolo naſcentia Sirio exorto foventur, hoc eſt, decenti non ſolùm caliditatis,ſed & humiditatis fomento, ac nutrimento afficiuntur, imò ab omnibus injuriis vindicantur,ut abſque impedimento creſcere, ac matureſcere poſſint. Sirius enim exoriens, ut vulgò putatur, non ſolùm ex ſuo calore calefacit, ac fovet terram Ægypti: ſed etiam eandem per ſe ſiccam & aridam, quia pluviis planè deſtituitur, ne magis exſiccetur,refrigerat. Quippe imbres juxta Circulum æquinoctialem, ubi hiems eſt, cùm æſtate fruuntur Ægyptii ſub Tropico Cancri, & cis eum degentes, perpetuos excitans, Nilum à Lunæ montibus,iiſdem imbribus inibi confertim receptis, per Æthiopiam decurrentem, adeò tumidum reddit; ut totam inundet Ægyptum, & ejus arenoſo, ac ſitienti ſolo & aquam, & limum inducens, agros reddat feraces: quomodo ad ſignum Eridani uberius indicavimus. Et *Sirii* nomine, ut ex Scriptoribus obſervavimus, antiquitus notata videtur imprimis benefica Canis natura; uti malefica vocabulo Σήθ, ſive *Seth.* Nempe Canis appellatus eſt *Sirius,* quatenus eo, ut jam vidimus, modo juvare; *Seth* verò, quatenus nimio ardore impedire dicitur generationem. Sic quoque *Oſirin,* item *Liberum,* dixere & Solem,quatenus ille

ille Lunam illuminat, ac vitalem animantibus inſinuat calorem; & Nilum, imò omnem humorem, quo complectitur & vini genus, hoc eſt, vinum, quatenus ad generationem illi concurrunt; hoc eſt, eorum beneficam, qua inducitur fœcunditas, facultatem. Quin & ſic dixere Lunam, cùm gravidata à Sole agit in res ſublunares, atque eo pacto viri præſtans munia, moderato calore, & humore terram reddit prægnantem. Contra *Typhonem* appellârunt eundem Solem, quatenus exſiccat, & adurit, adeoque ſterilitatem inducit; æquè ac idem vinum, & hujuſmodi humorem, quatenus ille, præterquam quod ad generationem conducat, vim quoque habet exſiccandi: at non eandem aquam, ſed ſolùm mare, & quidem ἁπλῶς; quia aqua marina Oſiridem, ſive Nilum cum Iſide, quæ eſt Terra, congredientem, ubi in mediterraneum ſe præcipitat mare, deglutit, & ſalſugine ſuâ terram exſiccat, eamque ad generationem minùs aptam, ac inhabilem reddit. Atque ita *Typhonis* nomine tam Solis, quàm Maris, imò & Vini, ac ejuſmodi rerum malignitatem, ſive igneam naturam, humorem ac ſpiritum rerum naturæ, ut cum Plinio loquar, generabilem ingenti ſuo calore depaſcentem, adeoque plantis inimicam intellexere: æque ac *Oſiridis* vocabulo omnia amica, & generationi conducibilia. Imò omnia, quæ ex hoc *Oſiridis* nomine formata ſunt, vocabula antiquiſſimis temporibus apud Ægyptios ferè indita videntur rebus utilitatem præſtantibus. Cauſam ex eo cognoſcere poſſumus, quòd *Oſiris* fuerit rex juſtus: ut *Typhon* furioſus, impotens, ac ſuperbus; quomodo Iul. Firmicus de Errore prof. relig. teſtatur. Videatur & Voſſius de Idololatr. l. 1, c. 27; item maximus Athanaſius Kircherius de Lingua Copta ſive Ægyptiaca. Sed Græci ea ipſa vocabula in ſuam poſtea linguam transferentes, moremque Ægyptiorum veterem fortè ignorantes, iis contrario ſæpe ſignificatu ſunt uſi: æquè ac eorum exemplo ipſi Ægyptii juniores.

Receptus autem videtur hic Canis, quo oriente P. Virgilius Maro dicitur natus, in cœlum, imprimis ob

fide-

fidelitatem omnibus his animalibus quaſi innatam : cujus quoque eſt ſymbolum ; æquè ac *obedientiæ*, *vigilantiæ*, *cuſtodiæ*, *amicitiæ*, *adulationis*, *generoſitatis*, *memoriæ*, *grati animi*, *ſagacitatis*, *docilitatis*, ac ejuſmodi aliarum animi ac corporis affectionum. Vnde Micyllus in Phalæcio ſuo :

Inter quadrupedes canis fidelis,
inter quadrupedes canis voluptas,
inter quadrupedes canis patronum
cognoſcit, veneratur, & tuetur. &c.

Fidelitatis canum egregiæ exempla plurima nobis enarrat Plutarchus lib. de induſtria animalium, & Plinius l. 8, c. 40. Inter ea inſignius eſt, quod ille in Pyrrho commemorat. Nempe Pyrrhum Epirotarum regem obviam ait factum cani, qui cadaver domini triduum abſque ullo cibo cuſtodierat. Hunc, cadavere ſepulto, diligenter ſibi curandum juſſiſſe. Eveniſſe autem haud multò poſt, ut canis ille regi exercitum luſtranti aſſidens, viſis heri interfectoribus, dum nomina daturi accederent, eos ſtatim magno latratu invaſerit, Pyrrhum identidem reſpectans. Vnde commotus rex eos capi, ac ſcelus confeſſos ad ſupplicium duci juſſerit. Simile ferè legimus apud Ambroſium : ubi narratur, cadaveri militis Antiochiæ occiſi canem adſtitiſſe, qui poſtquam ejulatu mœſto interfecti domini deſiderium ſatis diu teſtatus eſſet, conſpecto fortè inter homines ad fidelitatis ſpectaculum congregatos percuſſore, in eum inſilierit, ac prehenſum tam diu tenuerit, donec cognitâ re ad ſupplicium ſit raptus. Nec minoris admirationis eſt illud apud Ælianum, qui tradit ; Colophonium quendam cum ſervo, & cane in Ioniam ad urbem Theon mercatum profectum ; & ſervum, qui pecunias ferebat, naturæ ſatisfacturum aliquantulum à via ſeceſſiſſe, loculoque humi depoſito, immemorem abiiſſe. Canem verò ad loculi relicti cuſtodiam tam diu perſtitiſſe, donec illi, ob defectum pecuniæ, re infectâ redierint : ubi canis, quòd abſque potu, ac cibo per id tempus apud marſupium permanſiſſet, reddito depoſito, ſtatim expiraverit.

Quin

Quin & tantæ *fidelitatis* canes ſæpiſſimè reperti, qui domino mortuo, ac ſepulto, præ mœrore contabuerunt, ac tandem quoque extincti ſunt. Vt inter alios fuit canis Eupolidis Poëtæ comici, cui nomen *Augeas*: & Theodori ſaltatoris; qui eodem, quo dominus condebatur, ſepulchro includi voluit. *Durides* Lyſimachi canis, mortuo domino, ac pyræ jam impoſito, in ejus flammam, Plinio teſte, ſe ſponte conjecit, ut unà cum domino concremaretur. Idipſum quoque narratur de cane Pyrrhi non illius, cujus mentionem modò fecimus, ſed alîus: item de cane Poli hiſtrionis apud Græcos celeberrimi.

Porrò *morigerum* canis, *facillimæque docilitatis* ingenium nobis oſtendit Plutarchus imprimis illo exemplo, quod in theatro Marcelli, ſpectatore Veſpaſiano, quondam editum. Mimus quidam canem introduxerat omnibus ferè ſaltationum generibus eruditum. Huic Mimus pharmacum quaſi propinabat: unde mox trementi ſimilis cruciari, torqueri, capitiſque gravedine laborare viſus, ac demum veluti mortuus concidere, ſeque exporrigere, ac permittere, ut quaquaverſum traheretur, & huc illuc conjiceretur, quemadmodum fabulæ commentum exigebat. Quin &, cùm res poſceret, ſe tanquam ex profundiſſimo ſomno excitatum ſenſim movebat; ac denique ex improviſo proſiliens, ſigna quædam hilaritatis, ac lætitiæ edebat, aliaque ejuſmodi omnibus admirantibus colludebat.

Excellentis præterea in eodem *memoriæ* pariter, ac *ſagacitatis* indicium eſt, quòd dominum, licet diutiſſimè abfuerit, redeuntem ſtatim agnoſcat; idque non tam viſu, quàm olfactu: cujus rei exemplum nobis præbet canis Vlyſſis *Argus* dictus; qui reverſum ab expeditione Trojana dominum poſt viginti annos agnoviſſe fertur. Item quòd id edoctus locum, ubi oſtenſum priùs nummum in ejus abſentia ſub ſtragulo quodam poſtea abſcondideras, inquirere juſſus, ſolo fretus olfactu, & latratu, & exultatione ſignificet; imò veſtigia ferarum in venatu ſcrutetur, ac ſagaciſſimè odoretur, venatoremque

remque loro ad feram retrahens, ejus latibulum indicet, etiamſi per aquam ea nataverit, aut abditiſſimo quovis loco ſeſe abſcondiderit.

Sed incidit mihi hîc in memoriam ſomnium Matris B. Bernhardi. Hæc prægnans ſomniabat catulum ſe candidum, dorſo rutilum, ac latrantem in utero geſtare. Quod ſapiens quidam ita interpretatus eſt: nempe infantem, qui ex ea naſciturus ſit, optimum evaſurum catulum, hoc eſt, divinarum ædium, gregiſque Chriſti cuſtodem, ſive antiſtitem: qui candidus, id eſt, mitiſſimus ſit erga pios, ac notos ex grege; rutilus verò, hoc eſt, ferociſſimus adverſus impios, ac ignotos, alienoſque, quos tanquam fures, ac hoſtes Eccleſiæ aſſiduo latratu exerceret, hoc eſt, eorum vitia ac facinora impia inceſſere nunquam deſiſteret, & nullius profani gratiam iniret. Ea enim eſt canis generoſi natura, ut in eos, quos herilis eſſe familiæ vel viſu, vel olfactu cognoſcit, mitis, ac manſuetus ſit, iiſque ludibundus adblandiatur: econtra in peregrinos ferus, & atrox, eos caudâ erectâ continuis latratibus, imò morſibus interdum inſectetur.

Atque hinc hieroglyphicum quoque eſt optimi *Sacerdotis*, & *Prophetæ*; quos munere ſuo negligenter, ac meticuloſè fungentes, Eſaias c. 56, v. 10, *canes mutos*, qui caudam inter crura condere ſolent, quod metus indicium eſt, appellat: item *optimi militis*, ut eum Plato l. 11 de Republ. deſcribit. Imò hinc Diogenes, *Cynicus*; & familia ejus, pariter ac *Antiſthenis*, perpetuâ vitæ auſteritate celebris, teſte Laërtio, *Cynica* dicebatur. Quod ipſe Diogenes faſſus eſt, cùm ab Alexandro Magno interrogatus, cur canis nomen ſortitus eſſet, reſponderet: *quia dantibus blandior, non dantibus oblatro, malos etiam mordeo.* Quamvis alii, inter quos eſt Adamantius, exiſtiment, hoc eſſe à muſca canina, ſive impudentia; cùm Diogenes dixerit ſe in medio foro, ſpectante populo, hominem plantare non erubeſcere.

Quin & eâdem cauſâ canis Diis, imprimis autem Laribus geminis Mercurio Larâque, ſive Mania Al-

monis filiâ prognatis, intuitu in eos converſo, adpingi ſolebat: imò ipſa idola caninis pellibus apud Romanos induebantur. Et Laribus ſacer erat canis, æquè ac Marti, Proſerpinæ, & Dianæ eò *Cyoniæ*, ut à lupis *Lycea*, dictæ. Quid multis? Canes ob virtutes ſuas eximias, imprimis verò ob amabilem & amicabilem ſuavitatem (unde & κύων, à κύω, hoc eſt, *ſuavior, venerabundè oſculor*, videtur dictus) in tanto ſemper pretio ab antiquis habiti, ut in eorum memoriam urbes condiderint; quod ab Alexandro Magno, amiſſâ cane Perthâ, factum tradit Theopompus: item numiſmata cuderint; imaginem canis in clypeis geſtârint; canibus cynotaphia erexerint, ut de Xanthippo Lacedæmoniorum duce teſtatur Plutarchus: ac in eodem ſepulchro cum canibus humari voluerint; ut Hippammones cum cane, cui nomen *Lethargus*; Arſuitus Biornonis filius cum cane, & equo ſimul, quod prodidit Saxo Hiſt. Danic. l. 5; & Codrus Poëta cum cane ſuo, cui nomen *Chiron*: unde Iuvenalis:

Et recubans ſub eodem marmore Chiron.

Quin & elogia, & monumenta apud Poëtas paſſim meruerunt. Vt *Iſſa* Publii catella apud Martialem:

Iſſa eſt paſſere nequior Catulli,
Iſſa eſt purior oſculo columbæ,
Iſſa eſt blandior omnibus puellis,
Iſſa eſt charior Indicis lapillis,
Iſſa eſt deliciæ catella Publî.

& *Graucis* Arethuſæ catella, qua abſentis mariti deſiderium ſolabatur, apud Propertium l. 4:

Graucidos & catulæ vox eſt mihi grata querenti. &c.

Imò Proëmphanes in Africæ parte populi Canem pro rege ſibi delegerunt: ex cujus motu quid faciendum, ubi ſtandum, quò progrediendum, religioſiſſimâ quadam auguratione obſervabant. Et Ægyptii, ſi quando principem, & legislatorem ſignificare vellent, pingebant Canem cum diademate ſive amiculo, aut canem faſciâ velatum.

Cæterùm hunc, quem hîc conſideramus, *Canem* vel

catellum in cœlo jam degentem, *Orioni* ita charum fuiſſe dicunt, ut illum inter aſtra receptus, ſecum duxerit, quò convictu ejus ſempiterno frueretur. Ampelius tamen Libro memoriali ſcribit, hunc eſſe *Canem illum*, quem quidam *Mæram* dicunt, *Icarii*; cujus mentionem fecimus in ſigno Virginis: qui domino occiſo, filiâque hujus Erigone laqueo vitâ functâ, ad pedes ejus diſcumbens, poſt aquam anhelans, in puteum ſe projecerit, ac denique Liberi beneficio in cœlum receptus ſit. Quod ipſum in Dialogo de convivio Deorum ſic attingit Lucianus: *Bacchus, o Superi,* Erigones *quoque* canem *adduxit, ne triſtitiâ afficeretur puella; ſi in cœlo non haberet catellum ſuum.* Hujus enim ductu Erigone, quam Virginis Signum efficere ſupra diximus, cadaver parentis ab agreſtibus vino inebriatis interfecti reperit. Vnde & haud procul à Virginis aſtro poſitus, *canis Virgineus*, ſive *Erigonius* vocatur: cujus mentionem ſic ingerit Ovidius 4 Faſtorum:

Eſt Canis (Icarium *dicunt) quo ſidere moto*
toſta ſitit tellus, præciditurque ſeges.

Simile ferè narratur de cane Scedaſi; qui tres ejus filias puellas Leuctricas à Spartanis ſtupratas, deinde occiſas, & in puteum conjectas patri peregrè advenienti latratu, & curſitatione ad puteum prodidit.

Aliis eſt *catellus ille luſorius*; quem Helena in deliciis habens, ab Alexandro ſive Paride Priami Trojæ regis filio rapta, dum ad inſulam Eubœam tendebat, in Euripi alveo perdidit, ac propterea tanto dolore affecta eſt, ut Iovem oraverit, quò locum illi aſſignaret in cœlo.

Sed nos potiùs intelligamus Canem illum, qui Tobiam cum nova nupta redeuntem præcedens, caudamque motitans, lætum ſe præbebat, Tob. c. 11, v. 9.

VI. CANIS MAJOR; der Hund / ſive Groſze Hund / der Wind / ſive das Windſpiel / der Jagt-hund / das Hunde-geſtirn;

Canis abſolutè; *Canis Magnus, Alter; Secundus, Se-*

Sequens, *Auſtralior*, *Dexter*, Virgilio *æſtifer*, Tibullo *æſtivus*, Valerio Flacco *Acer auctumni Canis*; quibuſdam *Canicula*; Horatio *Sidus fervidum*, *invidum agricolis*; *Caleb*; I. B. Mantuano *Harpalagus*, hoc eſt, *leporum raptor*; *Lælaps*; Ægyptiis *Iſis*, ſive *Iſidis ſidus*; *Sothis*, *Sothonis*, *Seth*; quibuſdam *Sirius*, *Oſiridis ſidus*; item *Anubis*: Græcè Σείριος; Ἀϛροκύων, vel Ἀϛρῷος κύων, id eſt, *Canis cæleſtis*, *item* Ἀϛρόκυνος, *canis ſidereus*, quem Ægyptii *Solechin* vocant, ut annotat Scapula ex Cælio Rhodigino; & Ariſtoteli, aliiſque abſolutè Κύων, hoc eſt, *Canis*; Nonno Ἀϛὴρ Μαίρας, *aſtrum Maræ*, & abſolutè Μαίρα, *Mara*; Homero Ἀϛὴρ ὀπωρινὸς, id eſt, *aſtrum auctumnale*; Medis Σπακὼ, quæ nutrix Cyri, avi Aſtyagis mandato, expoſiti; ut eſt apud Herodotum, & Iuſtinum in primo: Arabicè *Elchabar*, *Alchabor*, *Elhabor*, Schickardo *Alachbaro*, id eſt, *major* vel *magnus*, nempe *Cheleub*, *Chelbon*, ſive *Kelbon*, & *Keleph*, hoc eſt, *canis*, quod Ebraicæ eſt originis; aliis *Alcheleb alcabir*; item *Aliemenia*, Tabulis Alphonſinis *Aliemini*, juxta Schickardum *Aliaminio*, id eſt, *dexter*, rurſus ſubintelligendo *canis*; in Tetrabiblo *Elſcheere*; ὑδροφοβία, hoc eſt, *aquæ metus*, quo, teſte Dioſcoride l. 7, c. 2, canes rabioſi laborant; aliis *Scheereeliemini*, *Elſere*, *Elſeiri*, *Aſchere*, *Sceara*; quod ſecundùm quoſdam eſt *Canis major*, ut *Scera* magna ſtella. Sed depravata ſunt pleraque, & ad Canem quoque minorem transferuntur. Claret in meridiano nocte me-

mediâ, ſub finem Decembris: & complectitur in globo noſtro 17 ſtellas; quarum una in maxilla, ſive ore Canis, Arato ſub mento, ſummi fulgoris, ac omnium, quæ in cœlo ſunt, ferè maxima, vocatur *Sirius*, item *Canicula*, & *Canis candens*; Arabicè *Aſcheere*, Aviſennæ *Elſcheere*, aliis *Elſeere*, *Scera*, item *Aliemini*, *Elhabor*: Græcis ἀστροκύων, ὁμωνύμως ὅλῳ τῷ ζωδίῳ· *Aſtrocyon, æquivocè cum toto ſigno.*

Poſtellus huic Signo adſcribit 18 *ſtellas intra, &* 11 *extra: Bayerus autem novendecim; nempe unam in ore, primæ magnitudinis; & itidem unam juxta collum, ſecundæ; item* 5 *in dorſo, fronte, & pede, tertiæ;* 4 *in dorſo, oculo, & aure, quartæ; &* 8 *hinc inde diſperſas quintæ: quæ omnes Venereæ, exceptâ primâ, nempe Sirio, Martis & Iovis naturam imitante. His alii inſuper & vicinas minores verſus ſeptentrionem conſpicuas; alii novo ſigno, quod* Vnicornu, *ſive* Monocerotem *vocant, adnumerant.*

Canis hic Ægyptiis, ut ſupra vidimus, ἡ Σῶθις, *Sothis*, ſive σώτης, *Sothes*, & ὁ Σὴθ, *Seth*, à rege Petoſiride apud Vettium Valentem, dictus, duabus præcipuè illuſtratur, ac celebratur ſtellis. Vna hæret in fronte verſus aurem dextram; & eſt tertii fulgoris. Hanc nomine proprio *Iſidem* vocant: unde Iſis de ſe ipſâ in marmore quodam apud Diodorum l. 1:

Ἐγώ εἰμι ἐν τῷ ἄστρῳ τῷ Κυνὶ ἐπιτέλλουσα·
Ego ſum, quæ in Canis aſtro exorior.

Item *Mæram*; non *Neæram*, ut Hadrianus Iunius priori Germanici editione deceptus, Miſcell. l. 1, c. 5, apud Hyginum reſcribendum cenſet: ubi æquè, ac apud Heſychium, & Nonnum Dionyſiακῶν lib. 14, legebatur Μαῖρα. Sanè idem Nonnus l. 5 dixit

Πυρώπιδος ἀστέρα Μαίρης·
Igneæ Aſtrum Mæræ.

Atque ſic quoque nunc apud Germanicum, editione Morellianâ, emendatiùs legitur *Mæra*. Eſt enim ἀπὸ τοῦ μαίρειν, quod *lucere* ſignificat. Niſi μαίρειν potiùs à

Μαῖρα

Μαῖρα ſit : cum ſcilicet per *Mæram* ſive *Mairam*, cum Sanfordo Anglo intelligere velis *Mariam* Moſis, qui tertius Ægyptiis fuit *Oſiris* ſive *Liber*, ſororem. Nam ex Μαρία, per tranſpoſitionem unius ſaltem literæ ρ, ſive ι, fecere Μαῖρα. Sed & tota Sothidis, ſive Canis conſtellatio à quibuſdam dici videtur *Mæra*; uti & *Iſis* : niſi potiùs per Sothidis ſive Canis nomen, quoque ſtellam Sothidis ſive Canis primariam κατ' ἐξοχὴν intelligi velint. Vt ab Heſychio de Mæra loquente : Μαῖρα, κύων τὸ ἄστρον, ἢ ἀκμαιότατον καῦμα· οἱ δὲ τὴν Σελήνην. *Mæra, ſidus Canis, ſive æſtus intenſiſſimus : ſecundùm quoſdam Luna.* Et ab Horapolline, ſive interprete ejus Philippo, Hieroglyphic. c. 3 de Iſide : Ἶσις δὲ παρ' αὐτοῖς ἐστιν ἀστὴρ, Αἰγυπτιστὶ καλούμενος Σῶθις. Ἑλληνιστὶ δὲ ἀστροκύων, ὃς καὶ δοκεῖ βασιλεύειν τῶν λοιπῶν ἀστέρων. *Eſt autem Iſis iis aſtrum Ægyptiacè dictum Sothis, Græcè verò Aſtrocyon; qui & inter ſidera reliqua principatum videtur obtinere.* Atque Κύνα τὴν Ἴσιδος, *Canem Iſidis* à Græcis, ab Ægyptiis autem *Sothen* vocari, ajunt Sacerdotes apud Plutarchum l. de Iſ. & Oſiride.

Altera eaque principalis, cùm primæ ſit lucis, Sothidis ſive Canis majoris ſtella conſpicitur in maxillâ, ſive, ut Porphyrius mavult, linguâ : & dicitur propriè *Sirius* ſive *Canicula*; Græcis Κυναστρον. Hanc quoque nonnulli, ut ex Nonno locis adductis, & Hygino in Poëtico aſtronomico, ubi de Arctophylace agit, videre eſt, vocant *Mæram* : imò & *Iſidem*; ut ex Horapolline loco citato conſtat. Sed *Iſis*, ſive *Mæra*, uti diverſa fuerunt numina ab Oſiride; ſic diverſam quoque meritò in Cane poſſideant ſtellam ab hac, quæ propriè Oſiridi dedicata; unde & *Sirius* dicta videtur : nempe illam, quam in fronte ſtatui modò diximus. Et Sirius, ſive Oſiridis ſtella inter fixas prima honore divino eſt aucta, æquè ac inter erraticas Veneris ſtella, quam *Phoſphorum* & *Heſperum* dicimus : cui quoque illa ab Ægyptiis prælata, ob cauſas, quas mox videbimus. Interim tamen falſi ſunt, qui dicunt, Sirium primum fuiſſe, cui attributum ſit nomen Θεῦ. Nam cùm motus ſideribus divi-

nitatis

nitatis opinionem pepererit; ac vocabulum θεός, ἀπὸ τοῦ θέειν, hoc eſt, *currere*, formatum ſit: ut Θεός ſonet quaſi *qui ſemper in curſu ſit*; quomodo Macrobius l. 1 Saturnal. c. 23 explicat: potius dixerim id nominis Soli primùm fuiſſe inditum; ac poſtmodum Lunæ: cùm horum curſus omnium primus ſit obſervatus. Propter curſum autem, ſive motum ſuum admirandum apud Græcos antiquiſſimos tantùm ſidera pro Diis habita, atque ab eodem ſic dicta oſtendit Plato in Cratylo: φαίνονταί μοι οἱ πρῶτοι τῶν ἀνθρώπων περὶ τὴν Ἑλλάδα τούτους μόνους θεοὺς ἡγεῖσθαι, ὥσπερ νῦν πολλοὶ τῶν βαρβάρων, Ἥλιον, καὶ Σελήνην, καὶ Γῆν, καὶ Ἄστρα, καὶ Οὐρανόν· *Qui Græciam primi incoluere, illi videntur mihi ſolùm Deos exiſtimâſſe, uti nunc etiam barbari multi, Solem, Lunam, Terram, Aſtra, Cœlum.* Vbi idem quoque mox ſubjungit: *Cùm ergo hæc omnia in perpetuo eſſe curſu perſpicerent; ab hac natura* τοῦ θεῖν, quod eſt *currere*, θεοὺς, hoc eſt, *deos, nominârunt.* Sed adi Ludovicum Carrionem l. 2 Emendat. & Lactantium l. 2, c. 5 de hoc ſatis fuſè diſputantem; item Prudentium l. 2 adverſus Symmachum.

Diximus modò Sirium id nominis accepiſſe ab Oſiride: qui cum Iſide ejus ſorore pariter ac uxore, ſupremum Ægyptiis erat numen. Quippe iiſdem cultus fuit cum *Sole*, ut Seldenus oſtendit, æquè ac illa cum *Luna*, luminibus & ipſis ſupremum inter aſtra occupantibus locum: imò cum ipſo *Nilo*, ſive *aquâ Nilotica*, ſive etiam univerſè cum Humore, quatenus ille ad generationem concurrit; uti Iſis cum *Terra*, eaque *frugifera*. Nilus autem, præterquam quòd Ebræis, ut ad Signum Eridani vidimus, ob nigricantes aquas diceretur *Schichor*, ſive, ut quidam pronunciant, *Sior*, trajectis in hoc poſtea literis tribus prioribus, Ægyptiis quoque nuncupatus eſt *Oſir*: item additâ terminatione Græcanicâ & Latinâ, *Oſiris*; ac denique abſciſſâ primâ literâ, *Siris*. Vt ipſum Oſiridis nomen eſſe videatur, non tam ex *Mizraim* ſive *Miſorim*, quemadmodum alio loco docuimus; quàm ex *Sichor*, ſive molliori pronunciatu, *Sior*: unde & Ægyptii, Plutarcho teſte, Oſirin effinxere *nigrum*.

Atque

Atque ſic Æthiopibus, ac Ægyptiis Nilus dicebatur Σῖρις. Quod teſtatur Dionyſius Afer:

> Σῖρις ὑπ᾽ Αἰθιόπων κεκλήσκεται. οἱ δὲ Συήνης
> ἐνναέται στρεφθέντι μετ᾽ οὔνομα Νεῖλον ἔθεντο.
> *Siris ab Æthiopibus vocatur.* &c.

& Plinius l. 5, c. 9: *Nec ante Nilus, quàm ſe totum aquis concordibus rurſus junxerit, ſic quoque etiamnum* Siris, *ut ante nominatus per aliquot millia.*

Ab hoc autem Nili nomine, ut videtur, ſtella illa, de qua nunc agimus, nominata eſt *Sirius*, ſive Σείριος; quaſi dicas Νειλαῖος ἀστὴρ, *Niliaca*, ſive *Siria ſtella.* Nempe ob ſummam conſpirationem inter Canem cœleſtem, & Nilum: qui æquè ac ille in cœlo, diebus maximè canicularibus æſtuat in terris; terramque, quam Typhon, hoc eſt, Solis, Mariſque malignitas, quomodo in præcedenti Signo diximus, aquâ Niliacâ orbaverat, atque ſic exſiccaverat, imò torruerat & exuſſerat, exoriente Sirio, ac pluvias concitante, inundat; atque, cum recedit, oblimatam relinquit: ut eſt apud Ciceronem in 2 de Nat. Deor. & Senecam l. 4 Quæſt. Nat. c. 2. Et à σείριος eſt σειριᾶν ſive σιριᾶν, quod exponunt *ſplendere, coruſcare*; item quo Orus Mileſius utitur apud Etymolog. σειραίνω, *exſicco*: æquè ac à Μαῖρα, μαίρειν, id eſt, *ſplendere*; & ab Αἴγυπτος (ut Nilum quoque olim, teſte Diodoro Bibl. l. 1, & Plinio N. H. l. 5, c. 19, vocârunt) αἰγυπτιάζειν, quod *adurere* exponunt, & αἰγυπτιῶσαι, quod μελᾶναι, hoc eſt, *atrare, denigrare.* Quippe Sirius fulgore ſuo reliquas exſuperat ſtellas; adeò ut meridie ipſo ab iis, qui acumine præpollent, videatur, etiam citra ſpeculum pelvi aquis repleto, ut fieri ſolet, impoſitum. Vnde & nonnullorum judicio, *Sirius* commune Canis, & Solis nomen: ut conſtat ex Heſychio, qui ait: Σείριος ὁ Ἥλιος, καὶ ὁ τοῦ κυνὸς ἀστήρ. *Sirius qui Sol, & Canis ſtella.* Et Suidas in Σείριος inquit: Σεὶρ, Σειρὸς ὁ Ἥλιος, καὶ Σείριος. *Sir, Sirus, qui Sol, & Sirius.* At Ibycus, ut iidem teſtantur, omnia aſtra appellavit σείρια; uti alii, Euſtathio ex Rhetorum lexico prodente, σειρῆνες, *ſirenes*: fortè à σειριᾶν; quia *ſplendent.*

dent. *Sirium* ſanè *Solem* interpretantur quidam, ſed contra Servii mentem, in illo Virgilii 4 Georgικῶν :

Iam rapidus torrens ſitientes Sirius *Indos*
ardebat cœlo.

Imò plerique ita quoque nonnulla in Heſiodi Operibus de Sirio loca intelligunt : ut de hac re pluribus egit Hadrianus Iunius loco ſupra adducto.

Cæterùm Sirio, nullum aſtrum violentius, & gravius eſt, ſive occidat, ſive oriatur. Quippe mundum diverſè afficit : nempe occidens frigore, oriens calore ;

Latratque Canicula flammans,
& rabit igne ſuo, geminatque incendia Solis :

ut Scaliger apud Manilium optimè legit. Atque hinc eſt, quòd tam multæ nationes hoc aſtrum ſummo religionis cultu placare ſtuduerint. Sirio enim in inſula Ceo hoſtias, prodente Apollonio l. 2, immolavit Ariſtæus Apollinis & Cyrenes filius ; legemque tulit, eodem, & Nonno Dionyſ. 5, item Apollinari l. 2, teſtibus, ut Cei Sirium quotannis ſacrificiis placarent, eumque diligenter obſervarent. Vnde Cicero l. 1 de Divinatione : *Vt enim Ceos accepimus ortum Caniculæ diligenter quotannis ſolere ſervare, conjecturamque capere, ut ſcribit Ponticus Heraclides, an peſtilens annus futurus ſit,* &c. Sed hoc Manilius, ut Scaliger in Notis obſervat, de Cilicibus, in gratiam Arati, qui fuit Cilix, prodidit :

Hanc qui ſurgentem, primo cum redditur ortu,
Montis ab excelſo ſpeculantur vertice Tauri,
eventus frugum varios, & tempora dicunt,
quæque valetudo veniat, concordia quanta. &c.

Imò idem ferè de Ætæis refert Pierius Hieroglyph. l. 44 : *Ajunt Ætæos ortum Caniculæ diligenter quotannis obſervare ſolitos, conjecturamque inde capere, ſalubriſne, an peſtilens annus futurus eſſet. Ea enim ſtella ſi obſcurior, ac caliginoſa propemodùm extitiſſet, pingue, ac concretum eſſe cœlum, ac proinde afflatum ejus gravem, & peſtilentem futurum ominabantur : Sin illuſtris, atque pellucida apparuiſſet, cœlum identidem tenue, purumque conjiciebant, futuramque inde ſalubritatem præſagiebant.*

Quin

Quin & eo nomine à Calabris propitiari ait Valerius Flaccus lib. 1:

Sic cùm ſtabulis, & meſſibus ingens
ira Deûm, *& Calabri populator* Sirius *arvi*
incubuit, coit agreſtûm manus inſcia priſcum
in nemus, & miſeris dictat pia vota Sacerdos.

Vbi per *iram Deorum*, quam Manilius *fatum ſupremum* vocat, alii θεομηνίαν, quaſi *quandam vim majorem*, ardores intelligit Caniculares. Quippe Caniculâ exortâ, Solis vapores accenduntur; ejuſque ampliſſimi in terra ſentiuntur effectus. Nempe maria fervent, vina in cellis fluctuant, ſtagna moventur, & canes toto eo ſpatio maximè in rabiem aguntur: ut Plinius N. H. l. 2, c. 40 teſtatur. Quin & *ſiriaſi*, h. e. capitis inflammatione, tunc imprimis laborant infantes. Hinc *rabioſi tempora Signi* dixit Horatius. De his autem æſtuum intenſionibus, quarum Sirius cauſa vulgò putatur, vide ſis Gemini diſputationem: ubi aliis nititur rationibus.

Romæ quoque, inter Portam Quirinalem, & Collinam, nempe juxta Catulariam, ad placandum hoc Sidus rufi canis exta pro frugibus contra uredines, & ſævitiam Caniculæ, 7 Kal. Maji immolabantur. Vnde Ovidius Faſtor. 5:

Pro Cane ſidereo Canis hic imponitur aris:
& quare fiat, nil, niſi nomen, habet.

At clariùs Feſtus ſive Paullus: *Catularia porta Romæ dicta eſt, quia non longè ab ea ad placandum Caniculæ ſidus, frugibus inimicum, rufæ canes immolabantur, ut fruges flaveſcentes ad maturitatem perducerentur.* Et idem alio loco: *Rutilæ canes, id eſt, non procul à rubro colore, immolantur, ut ait Atteius Capito, canario ſacrificio pro frugibus deprecandæ ſævitiæ cauſſâ ſideris Caniculæ.* Atque hinc quoque videmus, cur deo *Robigo* ſive *Rubigini*, à ſegete robiginem arcenti, cujus feſtum *Robigalia* dictum, Numa inſtituit, teſte Varrone in 5 de L. L. Verrio ſive Feſto in Robigalia, & Plinio l. 18, c. 19, præter ovem, etiam Canem ſacrificârint in Aprili: ut ex Ovidio conſtat, qui loco adducto ſcribit:

Flamen in antiquæ lucum Rubiginis ibat,
exta canis flammis, exta daturus ovis.

Sed imprimis apud Ægyptios hoc ſidus inter reliqua principatum videtur obtinuiſſe: quia in ejus ortu ea ſignis quibuſdam obſervare ſolebant, quæ anno, quem ex eo quoque, æquè ac Sirium, *Iſidem* appellabant, integro eſſent peragenda; ut Horus Apollo, ſive interpres ejus loco ſupra adducto ſubnectit. Imò Ægyptii *Annum magnum*, qui quatuor *annos Dei*, hoc eſt, *Solis*, ſive *ſolares vulgares*, quos *Iulianos* dicimus, teſte Cenſorino de die Natali, complectitur, non ſolùm inchoabant ab ortu Sothidis, ſive Caniculæ; ſed etiam ex eo *annum canicularem* ſive κύνικον vocabant: & *à Chaldæis edocti*, verba ſunt Bayeri, *eodem ſidere Annum tropicum* 365 *dierum cum quadrante definierunt. Caniculam namque anno primo acronycè, ſecundo mediâ nocte, tertio ſex horis poſt, quinto rurſus ineunte nocte orientem animadvertentes, integrum abundare diem deprehenderunt. Hos Cæſar quartùm Conſul, devicto Pompejo, ſecutus, anni Canicularis, quo hodie utimur, inſtituit modulum.* Sed videatur de hoc maximus Voſſius de Idololatr. l. 1, c. 28: ubi de ratione anni apud Ægyptios multiplici ſatis fuſè tractat. Atque eò reſpexit Porphyrius, cum de Nympharum antro ſcribens, hæc infert: *Ægyptiis principium anni eſt, non Aquarius, ut Romanis; ſed Cancer. In Cancro enim eſt Sothis, quam Canis ſidus Græci dicunt. Neomenia autem ipſis eſt Sothidis ortus, quæ generationis mundi ducit initium.*

Oriebatur autem in Ægypto circiter 12 Kal. Auguſti *Sirius*: qui *variâ gentium obſervatione, in* 4 *Kalend. Maji occidit, ſidus per ſe vehemens, & cui præcedere, ſive,* ut Bayerus legit, *præoccidere* Caniculam *neceſſe ſit*: quomodo Plinius loquitur l. 18, c. 19: ubi paullò poſt addit: *Hanc diem Varro determinat Sole Tauri quartam decimam obtinente. Ergo ſi in hoc quadriduum inciderit plenilunium, fruges, & omnia, quæ florebant, lædi neceſſe eſt.* Atque hinc Polybius l. 1 Navigat. Rom. cum Heſiodo, vernam prohibere videtur navigationem.

Et Sirii ortum ſentire, ac ſtellam contuendo, ſternutando-

tandoque Ægyptiis ſignificare ajunt Orygem; quòd animal adverſo eſt pilo, & à nonnullis inter capras refertur: imò capras omnes, quotquot Ægyptus alit, ad ejus ortum eo, quo oritur, die, proſpectare, ac, veluti numen adeſſe ſentiant, adorabundas procumbere. Vnde & Oryx apud Ægyptios, ob inſignem illam cum Sirio ſympathiam, Aſtrologi ſive Mathematici hieroglyphicum erat. Sed de hac Canicula, quæ per triginta poſt ſolſtitium æſtivum, ſole in Leonem ingreſſo, dies, ab ea *Caniculares*, Græcis ἀμφὶ τὸ σείριον ἡμέρας, & Germanis **die Hundes-tage** dictas, in cœlo fulget, plura videas apud Delrium Senecæ interpretem in primum Oedipi actum, & Lambinum in illud Horatii Ode 13, l. 3:

Te flagrantis atrox hora Caniculæ.

Quod jam ipſum *Canem*, in quo Sirius fulget, *majorem* concernit; hunc ajunt imaginem eſſe illius, quem Cephalus juvenis valdè pulcher, cujus mentio quoque facta ad ſignum Eridani, ab Aurora Titanis & Terræ, ſive, ut Heſiodus mavult, Hyperionis & Thiæ filia, acceperit dono. Aurora enim amore Cephali ardens, promiſerit illi canem, *Lælapa* dictum, omnium velociſſimum, ſiquando cum illa concumberet. Verùm Cephalus idipſum primâ vice abnuens, reſponderit: ſe cum amaſia, ſive, ut aliis placet, uxore ſua juráſſe, quòd perpetuam ſibi invicem fidelitatem conſervare vellent. Attamen ab Aurora eò inductus, ut fidem uxoris tentaret, hanc habitu mercatoris aſſumto adierit, ac magnam auri copiam, gemmaſque pretioſiſſimas promens, illi lautum obtulerit donum, ſi concederet, ut cum illa rem haberet. Atque ſic annuente uxore, fidemque promiſſam frangente, Cephalus fragilitatem, ac inconſtantem feminei ſexus naturam comperiens, ad Auroram reverſus, voluntati ejus ſatisfecerit; adeóque promiſſum Canem acceperit. Quin & hunc poſtea commiſiſſe, addunt, Cephalum cum vulpe quadam, quæ curſus velocitate omnia animalia ſuperare dicebatur: ubi uterque abſque ulla fatigatione ita cucurrerit, ut ipſe Iupiter

eos

eos miratus, Canem in perpetuam rei memoriam in cœlum retulerit; ac illi juxta leporem adſignaverit locum.

Alii tamen tradunt hunc Canem aſtris illatum in memoriam ac honorem *Anubis*, Typhonis ex Nephtha Iſidis & Oſiridis ſorore, teſte Plutarcho, filii: ſive potiùs *Calebi* filii Iephunne è Tribu Iuda, fidelis illius Moſis ſocii, vel eò notiſſimi, quòd cùm unus fuiſſet ex XII illis Terræ Cananææ exploratoribus, atque ita terram *canis* inſtar *indagantis* exploràſſet, jam redux ſolus cum ſolo Ioſua, quem *Herculem Cananæum* ſive *Ægyptio-Cananæum* fuiſſe, in Herculis ſigno demonſtravimus, ſeſe cæteris ſuis ſociis, populum turbantibus, oppoſuerit; eóque meruerit, ut ſolus etiam cum Ioſua inter eos, qui exploratum miſſi fuerant, beatam, quam viderant, ingreſſus ſit Terram: quemadmodum legere eſt Numer. c. 13, & 14. *Caleb* autem eſt ex Ebraico כָּלֵב, quod *canem* ſignificat. Vnde ambiguitas 1 Samuel. c. 25, v. 3: ubi Nabal dicitur כָּלִבִּי, *Calbi*. Quod ſeptuaginta Seniores avaritiam hominis attendentes, reddidere ἄνθρωπος κυνικὸς, *homo caninus*, hoc eſt, *avarus*: ſicut nos Germanicè dicimus ein hündiſcher / karger hund / hündiſcher menſch. Et Brylingerus in editione Baſileenſi minùs rectè κυνηγὸς, *venator*: ut Voſſio monitum. Lutherus verò rectiùs: Einer von Kaleb, hoc eſt, *Calebita*. Sic quoque habet Targum: מִדְּבֵית כָּלֵב *ex familia Caleb*. Et B. Hieronymus, *de genere Caleb*. Atque hinc non obſcurum eſt, cur gentiles Libero ſuo, ſive Dionyſo Arabico, qui tertius eſt Oſiris divinum adumbrans *Moſen*, in expeditione Indica, ſive potiùs, ut poſtea ſtrictius dixere, Arabica, ſocium addiderint Canem, eumque ratione præditum: ut Nonnus deſcribit Dionyſ. l. 16. Nempe quia *Caleb* ſignat *canem*. Moſen autem in Arabia, ubi majorem ætatis partem egit, ob edita ab eo prodigia, pro deo cultum, ejuſque imaginem adoratam fuiſſe, teſtatur Epiphanius in Melchiſedecianorum hæreſi 55. Imò hinc quoque non adeò operoſum erit divinare, cur Canis ille à Libero in cœlum, ac inter ſidera loca-

locatus, &, ut uvas maturet, ſtellis ſummum jaculantibus ſplendorem præditus dicatur. De quo idem Nonnus Liberum cum Cane loquentem introducens, loco eodem:

— Χάριν δέ σοι, εἵνεκα μόχθων,
δώσω ἀμοιβαίην· μετὰ Σείριον, ἀστέρα Μαίρης,
Αἰθέρος ἀστὸν ἐγώ σε, καὶ ἀστερόεντα τελέσσω
ἄγχι κυνὸς προτέρου σταφυλὴν ἵνα καὶ σὺ πεπαίνῃς
βότρυος ἐς λιθείαν ἀκοντίζων σέλας αἴγλης.

— Gratiam tibi, laborum cauſâ,
referam mutuam: poſt Sirium, ſtellam Mæræ,
Ætheris civem ego te, & ſtellis plurimis relucentem efficiam
propè Canem priorem; uvam ut tu maturam reddas
racemi in ubertatem jaculans à te fulgorem.

Caleb enim non tantùm inter illos duodecim è duodecim tribubus Iſraëlitarum delectos fuit; qui, Moſe teſte Num. c. 13, v. 24, nobilem illum botrum, ſive palmitem cum uva ſua prægrandi abſciſſum, ac in vecte à viris duobus portatum, aliis poſt alios ſuccedentibus, propter pondus, quemadmodum Philo de vita Moſis l. 1 exiſtimat, ad Iſraëlitas detulerant: ſed etiam, Deo ſic volente, ſolus cum Ioſua, ut diximus, *beatam* ingreſſus eſt *Terram*; quam Poëtæ gentiles, utpote lacte, & melle fluentem, imò vino affluentem, *Cœlum* non abſque ratione dixere. Quin & in ea ipſa, uti Moſes, Arabicus ille Liber, teſte Ioſua c. 14, v. 9, ſacramento promiſerat, regionem illam, quam racemis admirandæ magnitudinis celebrem, pedibus explorans calcaverat, nempe Kiriath-Arba, ſive Hebron, cum poſteris ſuis perpetuò poſſidendam accepit.

Præterea quoque fabulis, quas de Anubi, & Hermanubi enarrant gentiles, multa ex Calebi hiſtoria admixta videntur. Caleb enim, ut cætera taceam, ex regionibus ſibi adjudicatis propulſavit *Enakim*, ſive filios *Enak*; qui vaſtæ ſtaturæ homines erant. Vnde fabula orta Anubin cum Oſiride gigantes ex Italia pepuliſſe: ubi propè Veſevum montem habitârint; ut proditum Diodoro l. 4. Et quòd Mercurium, qui primo Oſiridi,

ſive is fuerit Miſorim vel Mizraim, ſive idem ac Menis Thinites, in exercitu ſuo à conſiliis, & Orator ad milites erat, eundem ac Ἄνουβιν, ſive potiùs Ἑρμάνουβιν, ut eos diſtinguit Plutarchus lib. de Iſide, & Oſiride, nonnulli putârint; ex eo fortè factum ſuſpicor: quia audierant, Calebum non tantùm ſocium, & canis inſtar explorantis, uti modò diximus, ſed etiam Oratorem ad populum ſeditioſum fuiſſe Oſiridi tertio, hoc eſt, Moſi. Quem cum Oſiride primo, nempe Mizraimo, & Oſiride ſecundo, qui erat patriarcha Ioſeph, cujus ſymbolum *bovem Memphitem*, ſive *Apim Ægyptium*, uti *Heliopolitanum*, qui proprio nomine Μνεῦις, Menis ſive Menæ non Thebani, ſed Thinitæ, fuiſſe teſtatur Iul. Maternus de errore prof. relig. confundere ſolent.

Anubis autem, qui & venator fuiſſe dicitur, militabat unà cum Mercurio, Hercule, Pane, Apolline, ac aliis, ſub patruo, Oſiride antiquiſſimo: & pingebatur κυνοκέφαλος, hoc eſt, *capite canino*; ut Servio traditum in illud Virgilii Æneid. 8:

Omnigenumque Deûm monſtra, & latrator Anubis.

Imò Sedulius eum in opere Paſchali dixit *Semihominem canem*, & Lucanus l. 8, v. 832, *Semicanem Deum*. Quia Oſiridis, & Iſidis fuerat corporis cuſtos: quomodo *canem* pro *cuſtode*, & *cuſtodem* pro *cane*, ob communem cuſtodiam, dicere conſueviſſe teſtatur Voſſius Inſtitut. Orat. l. 4, c. 6, ſect. 8. Vel quia Iſis ejus operâ, tanquam canis indagantis, membra Oſiridis à Typhone fratre crudeliter diſſecti repererit: ut Iulio Firmico de errore prof. relig. videtur. Vel etiam propterea, quòd foret κυνηγέτης, hoc eſt, *venator*: vel quòd Oſiridi canino contectus tegmine militiæ fuerit comes: ut traditum Diodoro. Galeam enim videtur geſſiſſe è pelle canina: qualem Græci κυνῆν, ſive potiùs κυνέην, uti aliam è lupina, λυκέην, & è pelle ſylveſtris muſtelæ, ἰκτιδέην, ſubintelligendo δορὰν, hoc eſt, *pellem*, dicere ſolent. Imò ἰκτιδέην κυνέην conjunctim legas apud Homerum Iliad. κ, pro *galea ex pelle* ἴκτιδος, hoc eſt, *muſtelæ*. Quippe Κυνέη dicitur galea, non tantùm ea, quæ antiquitus pro-

propriè ex pelle canis aquatici, ut Euſtathius teſtis, ad tegendum caput fiebat; ſed etiam quæ poſtea ex alia quavis materia conficiebatur. Hinc *pileum* quoque Græci dicunt κυνέλω, ſive κυνῆν. Et *galeam* ipſam, æquè ac *galerum* non aliunde dici ſuſpicor, quàm quia foret ex pelle τῆς γαλῆς; quod animal vel idem eſt ac felis, ſive muſtela, vel ſimile. Sanè ex ejuſmodi animalium pugnacium pellibus vetuſtis temporibus fiebant galeæ. Et galeam, ſive capitis integumentum ex pelle capitis bubuli cornuta in bello geſtâſſe videtur Ammon, cum filio Oſiride; qui antiquiſſimus eſt Liber ſive Bacchus Ægyptius. Vnde & cornutos effingi prodidit Diodorus. Imò licet ejuſmodi pelliceæ galeæ poſtea in deſuetudinem venerint, ferreis ac æneis in earum locum introductis: figuram tamen animalis cujuſpiam pugnacis, ſi non totius, ſaltem capitis ejus, ut leonis, vel corvi, vel alterius ejuſmodi, in iis expreſſam geſtârunt. Vnde ſuſpicatur Voſſius noſter, Corvum illum, cujus auxilio, apud Livium l. 7, c. 26, M. Valerius Romanorum militum tribunus, *Corvus* poſtea cognominatus, Gallum magnitudine atque armis inſignem, inſpectante hinc Romano, illinc Gallico exercitu, ſingulari pugnâ obtruncâſſe dicitur, non veram fuiſſe alitem, ſed ejus ſaltem galeæ Valerii ſuperadditum ſignum: ut nobis quoque dicendum erit ad ſignum Corvi.

Sed adhuc aliam ſuper Anubi canis figurâ efficto nobis affert rationem Plutarchus: nempe quòd Horizontem, ſive terminatorem in Sphæra circulum apud Ægyptios ſignificet; adeóque canis inſtar cuſtodientis tam ſuperius hemiſphærium, nempe lucidum, ac diurnum, quod *Iſidem* eſſe ait, quàm inferius, idque obſcurum, ac nocturnum, quod *Nephtham*, ſive *Nephthen* vocat, utriuſque particeps cuſtodiat, ac viſu fruatur noctu pariter ac interdiu.

Verùm enim verò miſſis hiſce commentis, nugiſque, ſufficiamus potiùs imaginem & memoriam canum illorum, qui impiiſſimam Ieſabel devorârunt; ut eſt in primo Regum c. 9, v. 10, 35, & 36: aut, ſi mavis, unius

ex

ex illis, qui Lazari ulcera ad januam Divitis lingebant: ut legere eſt in Hiſtoria Lucæ c. 16, v. 20, & 21.

VII. HYDRA; die groſſe Mittags- oder Waſſer-ſchlange;

Hydrus, ſive *Serpens aquaticus*; *Aſina*; *Coluber*; *Anguis*, *Sublimatus*, *Magnanimus*, *Furioſus*, *Fortis*; quibuſdam *Echidna*: Græcè ὕδρος, ὕδρα, Arato ὕδρη: Arabicè in Aſteriſmis Almageſti ſive potiùs Σωζάξιος μεγίστης, *Aſuia*, quaſi ἀσύγια, Schickardo *Aſſchagio*, id eſt, *audax*, *furibundus*; quod tamen cognomentum eſt Orionis. Meridianum mediâ nocte occupat capite, ineunte Februario, caudâ verò ineunte Aprili, & medietate circa medium Martii, ſive æquinoctium vernum. Et ſtellis ornatur in globo noſtro 28; quarum lucidiſſima in pectore, ſive flexura tertia, Arabicè vocatur *Alphrad*, id eſt, *Cor hydræ*, Germanicè das Schlangen-Hertz.

Poſtellus hîc numerat 27 ſtellas, additis, quæ extra formam poſitæ, duabus: Bayerus verò 29; nempe unam ſub ventre, ſive pectore, ſecundæ magnitudinis; 2 tertiæ; 13 quartæ; 9 quintæ, & 4 ſextæ, omnes ♄, & ♀ naturam participantes.

Hydra cœleſtis extendit ſe per tria Zodiaci ſigna, nempe ♌, ♍, & ♎; erigitque caput ſupra Æquatorem, uſque ad Cancrum. Super caudam ejus ſedet *Corvus*, cujus ſignum mox videbimus; & medio *Crater* aquâ plenus infixus eſt: idque propterea, ut Corvum vehementer ſitientem, ac potus appetentiſſimum in cœlo quoque impedire videretur Hydra, ne bibat ex Cratere.

Fabula autem de horum trium ſignorum hujuſmodi poſitu ſic ſe habet. Apollo Iovi aliquando ſacrificaturus, miſerat Corvum ſibi valde familiarem cum Cratere in-

inaurato ad fontem quendam accerſitum aquam. Corvus autem videns ficum, cujus fructus ad maturitatem nondum pervenerant, inſidenſque ejus ramis, immemor imperii, tamdiu expectavit, donec matureſcerent: atque iis jam ſaturatus, angue ſive hydrâ correptâ, illum adverſarium, quòd aquam hauriendi moram injecerit, accuſaturus, eoque nomine culpam prætexturus, tandem ad Apollinem rediit. Qui interea temporis, ob longam corvi moram, aliunde acceperat aquam: & Corvum candidiſſimis tum plumis veſtitum, larvâ prætextus detractâ, mendacii arguens, hac affecit pœnâ, ut ficuum colore tingeretur, ac totus denigreſceret; ſive potiùs ut ficuum matureſcentium tempore, Hydrâ aquam cuſtodire juſſâ, non bibere poſſet. Nam Corvum albedine exutum alii ajunt, ob garrulitatem: nempe quia non mendacium, ſed veritatem dixit, dum ſcilicet domino ſuo Phœbo ſive Apollini

— jacentem
cum juvene Æmonio vidiſſe Coronida narrat:

ut Ovidius Metamorph. l. 2 loquitur, & nos in ſubſequenti Signo mox pluribus viſuri ſumus. Atque ita hac occaſione Hydra, unà cum Corvo, & Cratere, in perpetuam rei memoriam in cœlum tranſlata fingitur. Hinc Ovidius Faſtor. l. 2, ubi fabulam hanc enarrat:

Dixit: & antiqui monumenta perennia facti
Anguis, Avis, Crater, Sidera juncta micant.

Nonnulli tamen dicunt hanc Hydram eſſe *Excetram* illam *Lernæam*, quam ab Hercule occiſam in ejus diximus Signo. Vnde & multis olim capitibus effigiebatur. Ea autem Invidiæ imprimis hieroglyphicum erat: qua domitandâ Hercules magis laboravit, quàm ullo alio monſtro ſuperando. Quippe hanc non niſi in abjecto, & vili animo reperias, æquè ac hydram è ſordido cœno pullulantem: unde & paluſtris ſolummodò fingitur.

Cæterùm ſub hac Hydræ cœleſtis imagine intelligamus potius illam, cujus prudentiam, æquè ac ſimplicitatem columbarum, nos diſcere jubemur, Matth. c. 10, v. 15.

VIII. CRATER; der Waſſer-krug / das Trink-geſchir / der Trink-becher / die Trink-ſchale;

Ciceroni, & Horatio *Cratera*, Curtio *Scyphus*, aliis *Vrna*, *Patera*, *Calix*, *Poculum*; *Poculum Apollinis*, *Bacchi*, *Herculis*, *Demophoontis*; Græcè Κρατὴρ, ſive Ionicè κρητὴρ; quibuſdam σκύφος, *poculum Herculi propriè ſacrum*, Heſiodo σκύμφος; aliis Κάλπη, hoc eſt, *Vrna*, item ὑδρία, id eſt, *Vas aquarium*; Tabulis Alphonſinis *Vas*, ἀγγεῖον, i. e. *Vas quodlibet*; noviter *Albatina*: Arabicè *Elkis*, aliis *Alches*, vel *Alkes*, item *Alhas*, ſive *Alhes*, rectiùs tamen juxta Schickardum *Alkaſo*, id eſt, *Poculum*, *Crater*: Ebraicè כוס; unde Belgicum **Kom**, id eſt, *patella profundior*. Meridianum occupat mediâ nocte circa Martii medium: & 8 complectitur in globo noſtro ſtellas; quarum illa in baſi borealior cum Hydra communis, vocatur *Fundus vaſis*, Arabicè κατ' ἐξοχὴν *Alhes*, *Alkes*, ſive *Alches*, Schickardo *Alkaſo*.

Poſtellus applicat 7: Bayerus verò undecim; nempe 8 quartæ; 1 quintæ; & 2 ſextæ magnitudinis, omnes partim ☿, partim ♀ dicatas.

Κρατὴρ nonnullis derivatur à κρατέω, hoc eſt, *teneo*, *comprehendo*, item *dominor*; quia aquæ, vel vini conceptaculum eſt: vel potiùs, ut ego cenſeo, quaſi dicas κερατὴρ, à κέρας, quod *cornu*, item *poculum ex cornu*, aut *ad cornu effigiem factum*, ſignificat. Vnde etiam eſt κεράω, ſive per ſyncopen κράω, & κεράννυμι, ſive κεραννύω, id eſt, *miſceo*, *tempero*; vel propriè *miſceo aquam vino in cornu*, vel

vel poculo ad ſimilitudinem cornu effičto, item *in ejuſmodi vaſe bibendum præbeo*: ut mos erat veterum, qui ex cornibus bibere ſolebant. Imò ipſum κεραΐζω, uti & κράτος, hoc eſt, *robur, vis, potentia, imperium*, videntur eſſe contracta ex κερατέω, & κέρατος, à κέρας; quia animalium cornigerorum omne robur, potentia & dominium in cornibus conſiſtit: unde & Cornu potentiæ & dominii regii eſt ſymbolum. Falſi igitur ſunt, meo judicio, qui κρατὴρ ex κερατέω, ſive etiam κεράω ortum eſſe dicunt. Attamen videri poteſt, ſi vacat, de hoc quoque Turnebus l. 12, c. 13.

De *Cratere* autem *cæleſti*, cujus inter aſtra receptionis occaſionem in præcedenti quoque vidimus ſigno, Cælius Auguſtinus Curio Hieroglyphic. l. 2, c. 8, hæc habet: *Crater ille ſidereus, qui ab Aſtronomis inter Leonem, & Cancrum collocatur, oblivionem ſignificat: quoniam, ex Platonicorum ſententia, animæ, cum in humana corpora demittuntur de cœlo, per Cancri januam deſcendentes, & per Capricornum rurſus corpore ſolutæ, in cœlum aſcendentes, cum deſcendunt, ex Cratere illo, quem* Bacchi poculum *vocant, oblivionem bibere finguntur, & ſic cœleſtium rerum oblivíſci, aliæ magis, aliæ minùs, prout magis, minùſve ex illo poculo hauſere.* Atque ſic pro *Apollinis poculo*, ut Ovidius hoc ſignum appellare videtur, hîc reponit *Bacchi poculum*, ſive, ut Homerus vocat, βακχάλιον, *Bacchalium*, Germanicè **ein bächer / Bokahl**, Belgicè **een Bak / beker**, Italicè *Boccalia*, ſive ut alii, κισσύβιον, à κισσός, id eſt, *hedera*: quæ Oſiridi, ſive Libero ſacra; unde & linguâ Ægyptiacâ *Chenoſiris*, hoc eſt, *planta Oſiridis* dicitur; ut vidimus in Signo Coronæ boreæ. In ejuſmodi enim vaſe vinario juxta anſam hederæ folium olim expreſſum erat. Quò reſpexit fortè Virgilius Eclog. 3:

--- *Quibus* (poculis) *ſuperaddita vitis,*
diffuſos hederâ veſtit pallente corymbos.

Imò ipſa Bacchalia ex hederæ ligno facta legas apud Serenum Samonicum:

Mollibus ex hederæ tornantur pocula lignis.

Alii malunt appellare *Laomedontis*, alii *Neſtoris*, alii

Achillis, alii *Didonis*, multi *Herculis*; cujus mentionem ingerit Macrobius Saturnal. l.5, c.21, & Curtius l.10: alii item *Demophoontis*. De *Herculis poculo* ſive *ſcypho*, ut propriè appellant, apud Servium hæc legas: *Ingens poculum ligneum ipſe Hercules in Italiam attulit, quod, ne carie conſumeretur, pice oblitum ſervabatur.* De *poculo* autem *Demophoontis* ſequens narratur fabula, ſive potiùs fabuloſa hiſtoria. Regnante Demophoonte in Cherſoneſō Thracia, per totum regnum peſtilentia adeò vehemens graſſabatur, ut propterea Oraculum Apollinis conſulerent. Quod cùm reſponſum dediſſet; non priùs liberatum iri regnum à peſte, quàm ſingulis annis virginem quandam nobilem ſacrificârint: Rex protinus mandavit, ut omnium virginum in civitate ejus nobilium nomina reponerentur in cratere quodam; unde ſorte detracta una victima fieret pro omnibus. Sed Demophoonte ex hoc ſortilegio filias ſuas proprias excipiente, magna inter Nobiles oborta eſt invidia. Quin & Matuſius quidam apertè dixerat, ſe nolle ampliùs conſentire, ut filia ſua ſorti ſit ſubjecta. Quibus verbis offenſus rex protinus juſſit, ut, ſortione neglectâ, filia Matuſii mactaretur. Qui iram quidem occultans, ſimulabat id ſibi non adeò ingratum fore: & poſt tempus aliquod regem cum duabus filiis invitavit ad convivium. Vbi filias regias in conclave incluſas mactari, & partem ſanguinis vino mixti in cratere quodam regi juſſit offerri. Atque hunc eſſe Craterem dicunt, cujus imaginem Iupiter poſtmodum, ad teſtificandum, quòd haud iniquè feciſſet Matuſius, in cœlum retulerit.

Cæterùm nos pro fabuloſis, & vanis ejuſmodi poculis, malumus reponere vera; & quidem vel unam ex *ſex illis Hydriis* in nuptiis Canæ Galileæ juxta purificationem Iudæorum poſitis, ac miraculo aquæ illis infuſæ, ac in vinum mutatæ, teſte Ioanne Evangeliſtâ c. 2, v. 6, notiſſimis: vel *Poculum* illud *propheticum*, cujus adminiculo Patriarcha Ioſeph, ſecundus ille Oſiris Ægyptius, vaticinari dictus eſt, Geneſ. c. 44, v. 5: vel potiùs *Calicem paſſionis*, *& mortis Domini noſtri Ieſu Chriſti*;

cujus

cujus mentionem ingerit Matthæus c.26, Marcus c.14, Lucas c. 22, & Paulus 1 Corinth. c. 10, & 11.

IX. CORVUS; der Rabe / das Raben-geſtirn.

Corax, L. Floro *Avis Satyra*, item *Pomptina*; Ovidio *Phœbeïus ales*, in Tabulis *Ales Phœbi*; *Emanſor*, *Ficarius*; *Garrulus*, *Proditor*: Græcè Κόραξ; Κόραξ κόπλοντι ἐοικώς, id eſt, *corvus roſtrum impingenti*, ſive, ut Plinius loquitur, *roſtranti ſimilis*, quaſi roſtro ficum, quæ Suidæ κοράκιον dicitur, adhuc tentet, ut Ovidius deſcribit: Arabicè *Gorab*, *Algorab*, juxta Schickardum *Algorabo*, id eſt, *Corvus*, ab obſcuro, ſive nigro colore; Ebraicè עֹרֵב; unde Arabicum *Gorab*; ex quo poſtea Latinum *Corvus*, mutato G in cognatam C, & B in V, additâque terminatione Latinâ; item Germanicum Rabe, abjecta prima ſyllabâ *Go*; & Græcum Κόραξ, mutatis ſolummodò G, & B, in K, & Z. Meridianum nocte mediâ verſus auſtrum pervolat, circa Martii medium; ac in globo noſtro ſeptem continet ſtellas; quarum illa ad poſteriorem ſive ſequentem, hoc eſt, lævam alam, Bayero priorem ſive dextram, duarum inferior, κατ' ἐξοχὴν dicitur *Gorab*, ſive cum articulo Arabico *Algorab*.

Poſtellus totidem numerat; uti & Bayerus: nempe 4 tertiæ magnitudinis; unam quartæ; & 2 quintæ, omnes ♄, & ♀ complexionem imitantes.

Poſt Craterem nunc quoque videamus, ſive audiamus *Corvum* ab Apolline, ut ſupra ad Hydram diximus, ſiti damnatum, atque hinc ſubortâ gutturis raucedine

crocitantem: qui hominis *ſtultiloqui*, *garruli*, *proditoris*, *voluptuarii*, *contumacis*, *emanſoris*, *impoſtoris*, & *ſycophantæ*, imò & *Mathematici* eſt hieroglyphicum. Quippe *garrulum*, ac unà *proditorem* egiſſe fabulantur Corvum, cùm Phœbo indicârit amores Scini filii Calci, & Nymphæ Coronidis; quam Phœbus perditè amâſſe, atque ex ea Æſculapium Medicum excellentiſſimum, ut ad Signum Serpentarii innuimus, ſuſcepiſſe dicitur. Ea autem garrulitas, qua Phœbum adegerat, ut amaſiam pariter ac corrivalem ſubitâ permotus irâ telo transfixerit, Corvo in maximum ceſſit detrimentum. Nam Phœbus pœnitudine ductus, quòd, audito crimine adamatæ ſuæ Coronidis, ſic exarſiſſet, odit avem,

Sperantemque ſibi non falſæ præmia linguæ,
inter aves albas vetuit conſiſtere Corvum:

ut Ovidius Metamorph. l. 2 hanc fabulam claudit. Scilicet, verbis utar ejuſdem,

Lingua fuit damno: linguâ faciente loquaci,
qui color albus erat, nunc eſt contrarius albo.
Nam fuit hæc quondam niveis argentea pennis
Ales, ut æquaret totas ſine labe columbas,
nec ſervaturis vigili Capitolia voce
cederet anſeribus, nec amanti flumina cycno.

Sanè humanam imitatur vocem, & diſcit ſatis articulatè loqui. Exemplum nobis egregium affert Plinius N. H. l. 4, c. 10 de Corvo Romano: qui ſingulis matutinis in forum, ac roſtra evolans, Tiberium, deinde Germanicum, & Druſum Cæſares nominatim, mox transeuntem populum ſalutabat. Alius Auguſtum ex Actiaca victoria reducem hiſce ſalutavit verbis; *Ave Cæſar Victor Imperator*: ut eſt apud Macrob. Saturnal. l. 2, c. 4. Rurſus alius Sutoris, Cæſarem ſalutare edoctus, oleum, & operam perdidiſſet, niſi *oleum, & operam periiſſe* eloqui potuiſſet. Hinc Martialis corvum *Salutatorem* dixit. Quin & ſolus inter aves edere dicitur vocum ſignificationes, quas accuratè admodùm augures obſervare ſolebant. Vocem verò ſive ob diverſos affectus, ſive ob tempeſtatum ingruentium diverſitatem, diverſimodè

mutat:

mutat : adeò ut Fulgentius ſexaginta quatuor numeret. Atque hinc Apollini, ut divinationis præſidi, ſacrum dixit Anaximander in libris Horoſcopicis. Quod tamen alii eſſe putant, quia inter aves maximè ſit niger. Is enim color, juxta Porphyrium, Apollini, ſive Soli dicatus eſt; quippe cujus calor animalium corporibus, aliiſque, quorum ſuccus ad nigredinem, ſive rubedinem vergit, ut ſunt pruna, ficus, & uvæ purpureæ ſive glaſtinæ vinum fundentes atrum, & rubellum, ejuſmodi inducit colorem. Vnde & Ægyptii, & Brachmanæ nigredinem imprimis venerabantur. Imò color ille corvis adeò ingenitus eſſe videtur, ut etiam ova eorum atrandis capillis inſervire dicantur. Et ob id, credo, Phœbus in Corvo latuiſſe fingitur Ovidio Metam. l. 5:

Duxque gregis, dixit, fit Iuppiter: unde recurvis
nunc quoque formatis Libys eſt cum cornibus Ammon.
Delius in Corvo, *proles Semeleia capro,*
Fele ſoror Phœbi, niveâ Saturnia vaccâ,
Piſce Venus latuit, Cyllenius ibidis alis.

Porrò *voluptarium*, pariter ac *contumacem*, & *emanſorem*, imò *impoſtorem*, & *ſycophantam* ſimul egiſſe videtur Corvus; cùm voluptatibus ſuis obſequens, obſequiumque Domino debitum negligens, tamdiu moratus ſit, quoad matureſcerent ficus; imò reverſus ad Apollinem, impoſtorum, ac ſycophantarum more, mendacia fingens, hydræ ſycophantias, ut cum Plauto loquar, ſtruxerit, hoc eſt, in eam moræ culpam falſâ tranſtulerit delatione: ut ex memorata ad Hydram vidimus fabula. Atque hinc ortum ſuſpicantur nonnulli vocabulum *ſycophantæ*, ac primùm, quod veriùs videtur, ſignificare cœpiſſe *falſum delatorem*: qui Italis quoque dicitur *mangiator de fichi*, & Gallis *emputeur & mangeur de figues*, hoc eſt, ut Germani dicunt, ein feigen-freſſer, ſive feigen-dieb. Alii tamen, quibus derivatur παρὰ τὸ σῦκα φαίνειν, id eſt, *ab indicando eum, qui ficos comediſſet*, ſive *exportâſſet*, ut iidem explicant, aliam, unde originem traxerit hæc ſignificatio, pariter ac ipſum vocabulum, producunt rationem. Nempe è duobus ſervis, quos

Græcus quidam paterfamilias aluiſſet, alterum aliquando ficus domino abſtuliſſe, idque clam ſocio. Sed domino poſtmodum eos quærenti ſontem innocentem accuſâſſe. Vbi herus, ut verum exploraret, utrumque juſſerit aquam ſubtepidam haurire, ac deinde evomere. Atque tum primùm ajunt ortum vocabulum *ſycophantæ*, eo ſic appellato, qui ficus devoraverat, culpamque in conſervum cavillando, falſéque criminando retulerat. Sed potiùs cenſeo vocabulum hoc primam ſuam originem debere Athenienſibus: quandoquidem iis qui indicabat, quos ficus ex Attica portâſſe deprehenderat, *ſycophanta*, συκοφάντης, hoc eſt, *ficuum exportatarum index*, primo vocabuli ſignificatu, uti ſecundo etiam συκαςὴς, & συκολόγος,dicebatur. Quippe vetitum erat apud Athenienſes ficus exportare: utpote qui ficum arborem in maximo habebant pretio. Quin & apud eoſdem poſtea qui more τ̃ συκοφαντῶν ex eo vitæ genere victum ſibi comparantium, ut aliquid pecuniolæ corraderet, etiam innocentes, fictis criminibus, in judicium pertrahebat, συκοφάντης, item συκαςὴς, & συκολόγος appellabatur: ut proditum eſt Plutarcho περὶ πολυπραγμ. & Ariſtophanis Scholiaſtæ.

Sed & *Impoſtorem* ſignificantes pingere ſolebant *Corvum lapidem ore tenentem, cum appoſita urna.* Quippe in aridiſſimis Libyæ locis, non datâ alterius aquæ copiâ, corvi capita immittentes in urnas, quibus aquæ de remotis fontibus allatæ aſſervari ſolent, humorem ſorbillant: at eo quouſque hauriendi facultas datur abſumto, lapillos collectos per os urnæ admodum anguſtum in aquam dejiciunt, atque ſic indies ſurgente humore ſiti conſulunt ſuæ; ut Plinius tradit l. 10, c. 43, imò oculatus eſt teſtis Plutarchus. Verùm alii hoc ipſo *Mathematicum* potiùs ſignificari volunt; imprimis verò *Archimedem*: qui duo labra, unum pro corona argentea, alterum pro aurea, quam Hieron Syracuſarum rex, ut magnitudine argenteam æquaret, faciendam locaverat, aquâ implevit; ac conjectis ſingulis in ſingula labra coronis, aquam è diverſis labris effluentem metiens, furti

ab

ab aurifabro commiſſi detegendi rationem invenit : ut ex Vitruvii l. 10 , fuſiùs enarrat Barth. Keckermannus in prolegomenis Syſtematis Mathematices pag. 36 , & Gemma Friſius in Arithmetica ſua , ubi unà proportionem aquæ effluxæ inſtituit.

Præterea quoque *abſtinentiæ* , ſive *ſobrietatis* , *bellicoſitatis*, *fidei matrimonialis* , & *filiorum exhæredationis* ſymbolum eſſe poterit Corvus. Et *abſtinentiæ* quidem ; quia per ſexagenos æſtatis dies , quibus , ut Ælianus l. 1 de nat. animal. teſtatur , ventris profluvio laborat , ſuâ ſponte potiùs abſtinet potu , ut incommodo ſuo obviam eat, alvumque ſiſtat ; quàm quòd ab Apolline circa id tempus ,

quo lactens hærebit in arbore ficus ,

ſiti damnatus ſit : ut fabulâ ex eo confictâ ad Signum Hydræ indicavimus. *Bellicoſitatis* verò hieroglyphicum haberi poterit , quia avium pugnaciſſima eſt. Vnde & Herculi ſacra ; ac figurâ ejus olim inſignes erant galeæ. Vt inter alias M. Valerii cognomento *Corvi* : qui in agro Pomptino , unde Corvus , *avis Pomptina* , dicitur , cum Gallo pugnavit , ac galeâ ſuâ corvo inſignitâ egregium in hiſtoria peperit figmentum ; quod tamen ad ſignum Canis majoris affatim diluimus. Sed juvat audire Livium, qui vulgi errore, quod miror,deceptus, l.7, c.26 ſic ſcribit : *Gallus proceſſit magnitudine,atque armis inſignis : quatienſque ſcutum haſtâ , cùm ſilentium feciſſet , provocat per interpretem unum ex Romanis,qui ſecum ferro decernat. Marcus erat Valerius, tribunus militum, adoleſcens, qui haud indigniorem eo decore ſe, quàm T. Manlium ratus, priùs ſciſcitatus Conſulis voluntatem, in medium armatus proceſſit. Minùs inſigne certamen humanum numine interpoſito Deorum factum. Namque conſerenti jam manum Romano corvus repentè in galea conſedit in hoſtem verſus : quod primò ut augurium cœlo miſſum, lætus accepit tribunus : precatus deinde ; ſi divus , ſi diva eſſet , qui ſibi præpetem miſiſſet , volens propitius adeſſet. Dictu mirabile : tenuit non ſolùm ales captam ſemel ſedem , ſed quotieſcumque certamen initum eſt , levans ſe alis, os, oculoſque hoſtis roſtro, & unguibus appetiit : donec territum prodigii talis*

viſu, oculiſque ſimul ac mente turbatum, Valerius obtruncat. Corvus è conſpectu elatus Orientem petit. Conſul, concione advocatâ, laudatum tribunum decem bobus, aureâque coronâ donat. Meminere quoque inter alios Val. Maximus, l. 3, c. 2, Agellius l. 9, c. 11, Sextus Aurelius de Vir. illuſtr. c. 29, & Ionſtonius in Hiſtor. Animalium; ubi Titulo 6, c. 1 ſcribit *corvos ad trigeſimum & quadrageſimum unà viventes, conjugii jura ſervare; ac uno defuncto alterum per vitæ reliquum viduum permanere.* Adeò ut corvus optimum etiam ſymbolum ſit *fidei conjugalis.*

Quod denique *filiorum exhæredationis*, & *abdicationis* hieroglyphicum diximus eſſe Corvum: idipſum probamus eorum naturâ à pullis ſuis alienâ. Nam excluſos, fortè quòd color illis ſit albicantior, tanquam adulterinos, uſque ad ſeptimum diem, quo demum induunt atrum, planè negligunt. Qui tamen interea vel rore cœlitus deſtillante, ut Caſſiodorus credit, vel à muſcis prætervolantibus, Deo ſic providente, ut ex Pſalmo 147 conſtat, nutriuntur. Et agniti tum quidem in curam recipiuntur: ſed tamen firmiores facti, nido expelluntur, imò mox regione totâ interdicuntur, atque ita quaſi exhæredantur: ut eſt apud Gregorium Magnum Moral. l. 30, c. 8, & Plinium N. H. l. 10, c. 13. Qui tamen & circa Cranonem ſingula perpetuò paria degere, & genitores ſoboli loco cedere tradit l. 7, c. 48, & l. 8, c. 48.

Cæterùm Corvi figura à quibuſdam ab ipſo Iove in cœlum locata fingitur; quòd ejuſmodi avis adulterium Coronidis, quam Iupiter, ut matrem Æſculapii, odiſſet, indicaverit, adeoque effecerit, ut Phœbus zelotypiâ permotus, eam occidiſſet. Verùm nos potiùs hac figurâ deſignari dicimus *Corvum Noë*, qui ante multa ſecula in Sacris literis, æquè ac alter in prophanis, emanſoris, ac contumacis notâ inuſtus eſt, quòd tempore diluvii ex Arca emiſſus exploratum an aquæ decreverint, ac cadaveribus allectus, non redierit; ut legere eſt Geneſ. c. 8, v. 7: vel, ſi mavis, unum ex illis, qui divinitus miſſi, Eliæ Prophetæ panes, & carnem in eremo ſub-

ſubminiſtrârunt ; ut itidem teſtantur Divinæ literæ 2 Reg. c. 17, v. 4, 6.

X. CENTAURUS; der Pferdeman/ der Stachel- ſive ſpohzen-Reiter;

Ovidio *Semivir*; Pindaro *acris Venator*; *Pelenor;* nonnullis *Chiron*, *Phillyrides* ſive *Philyrides*, *Pelethronius*, *Pholos*; *Monſtrum ex homine, & equo compoſitum*, cujus partem humanam Aratus τὰ ἀνδρὶ ἐοικότα, *homini ſimilem*, equinam τὰ ἱππούρεια, *caudam equinam habentem*, dixit: aliis *Minotaurus:* Græcè Proclo Κένταυρος, Sophocli in Trach. Θὴρ, *fera, bellua*, Æolicè apud Homerum Iliad. α, Φὴρ, quod idem ſignificat: Arabicè *Albeze, Aſmeat*; & pingitur *Vrſus equo commiſſus.* In Meridiano conſpicitur nocte mediâ circa finem Aprilis: & complectitur in globo noſtro 37 ſtellas.

Totidem & Poſtellus habet : Bayerus autem 40; *nempe unam in ſummo pede lævo antecedente, & itidem unam in femore ſiniſtro poſteriori, primæ magnitudinis*; 5 *ſecundæ*; 7 *tertiæ*; 16 *quartæ*; *& unam ſextæ: quarum aliæ, nempe quæ in humana Centauri parte hærent,* ☿ *&* ♀, *aliis* ♀ *&* ♂; *aliæ, quæ in beſtiali ſunt poſitæ,* ♃ *&* ♀ *naturam imitantur.*

Κενταύροι, ſive *Centauri* dicti fuerunt omnium primi ſatellites Saturni, ſive Neptuni Theſſalici, nempe, ut vero nomine dicebatur, Ixionis regis Lariſſæ in Theſſalia, παρὰ τὸ κεντεῖν τοὺς ταύρους; quòd equorum concenſorum velocitate boves œſtro agitatos ſecuti, pungentes, ſtimulanteſque ad ſtabula reduxerint: ut Servius annotavit ad hunc Virgilii locum Georgic. l. 3:

Frena Pelethronii Lapithæ, gyroſque dedere
impoſiti dorſo, atque equitem docuere ſub armis
inſultare ſolo, & greſſos glomerare ſuperbos.

Κέν-

κέντρον enim Græcis eſt *ſtimulus*, ſive *calcar, quo bubus inſtamus*. Vnde Pindarus, & Euripides dixere, κέντρα λακτίζειν, *adverſus ſtimulum, ſive calcar calcitrare, calces jactare*: quod B. Lutherus in Bibliis Germanicè reddidit, **wider den ſtachel lecken /** hoc eſt, **dem ſtachel mit hinter ſich lecken / oder ſpringen / oder hinten aus-ſchlagende / widerſtreben wollen.**

Sed poſtmodum etiam Theſſali habitantes ſecundùm Pelium montem, aliique ex equo illic pugnantes, *Centauri* appellati ſunt: ut teſtis eſt Plinius l. 7, c. 56. Vbi quoque *Pelethronium* ſtrata, & frenos inveniſſe ait. Nempe, ut ego interpretor, quendam ex genere Lapitharum incolam Pelethronii Theſſaliæ montis, ſive oppidi: ubi primum domandorum equorum uſum repertum fuiſſe teſtatur Servius loco adducto. Vnde & *Chiron*, quem, cum reliquis Centauris, Suidas modò laudati Ixionis filium dixit, *Pelethronius* appellatus eſt. Et Lapitharum, Centaurorumque bellum, quo tempore Ixion Ægei Athenienſis σύγχρονος, ut ex Euſebio conſtat, Lariſſæ regnavit, geſtum fuiſſe indicat Palæphatus. In eo autem bello, cum equi in tranſitu Penei fluminis inclinatis capitibus biberent, adeò ut eques & equus unum animal eſſe viderentur, locus fabulæ datus, ut Centauris formam tribuerent adeò monſtroſam: quemadmodum idem Palæphatus, eumque ſecutus Iſac. Tzetzes Chil. 7, hiſtor. 99, item Servius loco laudato prodidere.

Per hanc tamen duplicem, quam Centauris affingunt, formam Maximus Tyrius voluptatis intelligit vinculum. Hominem enim, quotieſcunque accidat, ut ferinæ partes in eo tyrannidem occupent, ardorque cupiditatis nobilitatem animi corripiat, opprimat, ſuoque addicat ſervitio, propter turpitudinem tum in belluam verti. Et Centaurus ille Medicinæ, ac chirurgiæ inventor, *Chiron* ob levitatem manuum in vulnerum tractatione, & curatione, ut quidam cenſent, dictus, cui hoc ſignum, quod mihi *commune Centaurorum* videtur *ſymbolum*, à quibuſdam ſoli attribuitur, ſupernâ parte homo,

in-

infernâ equus ideò fictus fertur: quòd arte medendi, imprimis autem chirurgiâ ab eo inventâ non tantùm hominibus, ut nonnullis videtur, ſuccurrerit; ſed ejus beneficium etiam ad alia animalia, ac præcipuè ad equos extenderit. Atque ſic quoque in globis pingitur. Nempe anteriori, & erectiori parte uſque ad umbilicum eſt hominis corpus ferino corpori impoſitum. Sed ſagitta, quam illi plerique in manus tradunt, arguit eum non tantùm eſſe Chirurgum, ſed etiam Sagittarium. Hinc Natalis Comes Mythol. l. 4, c. 12: *Converſus eſt Chiron in Signum illud cæleſte, quod nunc etiam à* ſagitta *illa nomen* (nempe *Sagittarii*, de quo ſupra diximus) *retinet: atque ita formatur, ut videatur Sagittam è vulnere extractam oſtentare.*

Cæterùm hic Chiron Ixionis, Saturni ſive Neptuni illius Theſſalici, filius, fuit præceptor ſummorum Græciæ heroum; quos præter artem jaculandi, venandi, equitandi, & pulſandi citharam, medendi quoque peritiam, ac leges æquitatis docuit: atque propter juſtitiam, & prudentiam, qua ætatis ſuæ univerſos homines, adeóque & Centauros reliquos, longè ſuperâſſe dicitur, in cœlum locatus eſt. Quippe, quia ex immortali patre prognatus, atque eâ cauſâ annoſam, decrepitamque ſenectutem, quam Bias, teſte Laërtio, malorum dixit portum, conſecutus eſſet, Deos orâſſe fertur, quò ſibi longioris vitæ jam pertæſo liceat eſſe mortali: ut teſtis eſt Mneſagoras. Atque cùm idipſum Iovis miſericordiâ obtinuiſſet, poſt mortem inter ſidera, prodente Hygino, relatus eſt. Alii verò idipſum, ut ad Sagittarii Signum, quod adi, quoque vidimus, longè aliter referunt. Nempe Herculem Chironi aliquando monſtrâſſe ſagittam ſuam Lernæo infectam veneno, qua diverſa vicerat monſtra: atque eam intentiùs conſideranti ex improviſo cecidiſſe in pedem, quem graviter vulnerârit. Vbi Chiron vulneris dolore diſcruciatus morte depaciſci cupiens, Deos precatus ſit, ut eum, quemadmodum longævâ affeciſſent ſenectute, ſic quoque morte afficerent. Atque hoc ipſum ita futurum eſſe

Chi-

Chironi vaticinata ſit filia ; quam nympha Chariclo, Apolline, ſive, ut alii malunt, Oceano prognata,

Fluminis in rapidi ripis enixa vocavit
Ocyrhoen : — — —

ut teſtatur Ovidius Metamorph. l. 2. Sunt tamen, qui ſcribunt id ipſum Centauro Pelenori accidiſſe : unde etiam inter aſtra locatus, ſignum efficeret Centauri.

Sed monſtroſis, ac fictitiis hiſce Centauris ſubſtituamus potiùs *Nebucadnezarem*, potentiſſimum illum Babyloniæ regem, ob ejus inſignitam ſuperbiam, in beſtiam quaſi transformatum : ut legere eſt apud Danielem c. 4, v. 26, 27, 28, & 30.

XI. LUPUS; der Wolff/ das Wolfsgeſtirn;

Virgilio *Martius*; aliis *Fera*, *Beſtia*, *Beſtia Centauri*, ſive *quam tenet Centaurus*, *Beſtiola*, *Lyciſca*, Ciceroni *Quadrupes*, & *Lupa*; Hygino *Hoſtiola*, nonnullis *Victima Centauri*; item *Canis ululans*, *Deferens Leonem*; *Leo marinus*, *Leopardus*; Capellæ *Panthera*; *Equus maſculus* : Græcis λύκος, *lupus*; Suidæ ὁ Κυηκίας fortè à rapacitate; quòd rapiat, & concerpat; Proclo, & Arato Θηρίον, *Therion*, id eſt, *beſtiola* : Arabicè *Aſida*, id eſt, *Leæna*, ab *Aleſid*, quod *Leonem* notat; rectiùs Schickardo *Aſedaton* : in Globis novo vocabulo *Alſubahh* : Ebraicè ליקום unde fortè λύκος; item זְאֵב : Perſis *Bredemiſ*. Summâ nocte in Meridiano cernitur initio Maji : & in globo noſtro 31 inſignitur ſtellis.

Poſtellus numerat 19 : *Bayerus verò* 20; *nempe* 2 *tertiæ magnitudinis*; 8 *quartæ*; 10 *quintæ*, *per totum corpus diſperſas, omnes* ♄. *&* ♂ *naturam imitantes.*

Lupus

Lupus apud Ægyptios, eoſque in hoc ſecutos Græcos, colebatur in honorem Solis ſive Apollinis; imò & ſororis Dianæ, ac matris amborum Latonæ, quæ utraque eſt Luna, apud eoſdem Græcos: apud Romanos verò in Martis, atque adeo Romuli, Remique geminorum, qui Marte ſati, urbis gentiſque Romanæ, regnante Achaz rege Iudææ, conditores erant, venerationem.

Apollini ſacer exiſtimatur, quod, licet armentis, & gregibus infeſtiſſimum ſit animal, Apollinis tamen ovibus pepercerit: ſive quòd, Solis inſtar omnia perſpicientis, ὀξυδερκὴς, hoc eſt, *acri oculorum acie*, etiam intempeſtâ, ac illuni nocte, ſit *præditus*; ut eſt apud Arati interpretem: ſive quòd poſt famem nocturnam diluculo maximè exeat ad raptum: ut Macrobio placet Saturnal. l. 1, c. 17. Indeque Græcis dictus videtur λύκος; à quo Latinum *lupus*: nam λύκος μὲν ὁ λυπός ἐστι, καὶ λύκαια τὰ λυπερκάλια, inquit Plutarchus in Quæſt. Rom. Nempe quia λύκη apud veteres Græcos *primam lucem*, quæ Solis ortum præcedit, ac poſtea λυκόφως dicta fuit, denotabat. Vnde & Latinum *lux*: & Græcum ἀμφιλύκη, *diluculum*, ſive *crepuſculum matutinum*, apud Oppianum de Venat. l. 3; & ἀμφιλύκη νὺξ, *ſubluſtris nox*, hoc eſt, ultima pars noctis circa exortum auroræ, paullò ante diluculum: quæ λυκέη, id eſt, *pelli lupinæ*, quod ad colorem, ſimilis. Imò haud aliunde eſt ipſum λδυκὸς, *albus*: ex quo *Aurora* dicitur Λδυκοθέα, *Leucothea*, quaſi *Dea alba*.

Sanè Lupi figura non ſolùm ſimulachro Apollinis, tanquam ejus ſymbolum, plurimis in locis adſculpta erat: ſed etiam apud Athenienſes in Apollinis gratiam ipſe colebatur lupus; & qui fortè lupum interfecerat, omnia ei funerando neceſſaria parare jubebatur. Quin & Lycopolitana Thebaidos in Ægypto civitas à *lupis*, ſive *Sole* ſic appellata, Apollini ſpecie lupi ſacra faciebat: unde & ejus cives ſoli ex Ægyptiis ovibus veſci dicebantur: quinimò ipſum Apollinem, ſive Solem, λύκον appellabant. Cæterùm potiſſima ratio, cur Apollo Λύκειος, ſive Λύκιος, item Homero Iliad. l. 4, λυκηγενέτης,

&

& λυκηγλυής ſit dictus, non ea fuit, quòd in Lycia coleretur, ſive in ea genitus crederetur; nam admodùm recens eſt ea fabula, & Homeri temporibus, teſte Heraclide Pontico, nemini cognita: ſed quia lucis matutinæ auctor, ac genitor foret ipſe; ſive, ut aliis magis placet, quòd λυκάβαντα, hoc eſt, *annum* progeneret. Quem Macrobius loco adducto ἀπὸ τοῦ λύκου, hoc eſt, *à Sole*, quemadmodum ille Lycopolitanis dicebatur, Græcorum vetuſtiſſimis ſic appellatum teſtatus eſt. Alii tamen παρὰ τὸ λύκων δίκην βαίνειν ſic dictum volunt. Vt enim lupi longo ordine ſeriatim aquis immerguntur, ac quiſque proximè præcedentis caudam mordicus tenens, flumina tranare ſolent: ſic animalia Signiferi, ex quibus curſu præteritis Sol annum generat, continuatâ quadam ſerie ſibi invicem cohærentia, atque ſic annuum circulum conſtituentia, cœlum quaſi tranare videntur. Et Apollini Lycio Sicyonii dedicaverant templum, quòd lupos in eorum greges valdè graſſantes, invento remedio, deleviſſet.

Lunæ verò, ſive, quæ idem ſunt, Latonæ, & Dianæ ſacer dicitur Lupus; quòd Latonæ Cœi, quem Homerus in Hymno Apollinis, Saturnum appellat, ac Phœbes filiæ parienti aſtiterit: aut quòd illa à Iove compreſſa, jamque prægnans per duodecim dies à Iunone in lupum, vel potiùs lupam, quippe quam, ut ſcortum mariti, expulerat, tranſmutata, ex Hyperboreis in inſulam maris Ægæi, ſive, ut Plutarchus in vita Pelopidæ vocat, Tegyræ montem Delon ſe contulerit; ubi facultate pariundi conceſſâ, neque palmam arborem, neque olivam, quo ſolveretur à doloribus, ut fabulantur, apprehendens, ſed, ut vera habet hiſtoria apud Plutarchum loco adducto, inter duos fontes Palmam, & Olivam dictos, uno partu Dianam, & Apollinem, teſte Heſiodo, Orpheo, & Alpheo Mitylenæo, enixa eſt. Quamvis Herodotus in Euterpe hos filios Dionyſi ſive Oſiridis, & Iſidis dicat; ac Latonam eorum ſaltem nutricem, cùm illos contra Typhonis, ſive, ut Græculi tranſpoſitis literis T & P dicunt, Pythonis inſidias in in-

ſula Plote ſive natante protexiſſet. Nempe Græculi, cùm plurimi, Cicerone l. 1, de Natura Deor. teſte, fuerint Apollines, tacitis cæteris, eorumque rebus geſtis in unum Latonæ filium, quem Cicero Apollinem tertium dixit, plerumque relatis, hiſtorias haſce more ſolito mirè confuderunt, ac quaſi transformârunt. Atque hinc lupas omnes certo anni tempore intra duodecim dierum ſpacium parere tradidit Philoſtephanus in commentariis.

Nonnulli quoque Latonam ſub tempus pariundi in coturnicem verſam, ut Iunonis iram effugeret, in inſulam illam volâſſe ſcribunt: quam poſtea in perpetuam rei memoriam Ortygiam; hoc eſt, *coturnicis Inſulam* dixerit. Sed alii, inter quos eſt Calliſthenes in Navigatione, fabulantur Aſteriam Latonæ ſororem in ejuſmodi avem, cùm eam Iupiter ad concubitum allicere ac rapere ſtuduerit, converſam, in mare Ægæum avolâſſe; atque ibi in inſulam mutatam, ſorori locum pariundi conceſſiſſe. Quæ *Latona* à *latitando* eſt dicta, quòd in ea inſula latuerit, iramque Iunonis ſic effugerit; æquè ac *Latium* à Saturno in Italia apud Ianum regem latitante, quo filii Iovis eum armatâ manu inſequentis impetum deluderet: ut innuit Virgilius Æneid. l. 8:

Primus ab ætherio venit Saturnus Olympo,
arma Iovis fugiens, & regnis exul ademtis.
Is genus indocile, ac diſperſum montibus altis
compoſuit, legesque dedit, Latiumque *vocari*
maluit, his quoniam latuiſſet *tutus in oris.*

Item Ovidius Faſt. l. 1:

Inde diu genti manſit Saturnia *nomen:*
dicta quoque eſt Latium *terra* latente *Deo.*

Cæterùm apud Troezenios Hippolytus templum Dianæ *Liceæ* dicaverat, ob lupos ab illa, ut Pauſanias cenſet, inde expulſos. Denique Marti ſacer erat lupus, ob parem feritatem, & rapacitatem. Vnde & Horatio dictus eſt *Martialis*; ac *Martius* Virgilio Æneid. l. 9. ubi ſic ait:

Quæſi-

Quæſitum aut matri multis balatibus agnum
Martius *à ſtabulis rapuit* lupus. —

Et Poëtæ Græci ſtrenuos bellatores, quorum æque ac raptorum ſymbolum eſt lupus, vocant λυκόφρονας, hoc eſt, *lupinâ ferociâ, ac aſtutiâ præditos.* Imò ob eandem cauſam dicatus quoque erat Romulo, & Remo geminis: qui nati dicuntur ex furtivo concubitu Martis, & Rheæ Numitoris Albani Regis filiæ, ac virginis veſtalis cognomento *Silviæ*, forte à Silvio Æneæ ex Lavinia Latini Regis filia poſthumo, aliis *Iliæ* vel *Iuliæ*, forte ab Aſcanio Iulo Æneæ ex Creuſa filio, ac Laviniæ privigno, ſic dictæ. Atque hinc eſt, quod Plutarchus in Theſeo Romulum, ac Remum ſpurios appellaverit: nempe quia geniti eſſent ex incerto patre; quem tamen Martem fuiſſe dixerunt, ut tanti populi originem ad Deos referrent. Amulius enim Procæ filius, decimus quartus ab Ænea, & Aſcanio primis Latinorum Regibus Albaniæ Rex, pulſo fratre Numitore, qui natu major, atque hinc, patre jam mortuo, legitimus regni ſucceſſor erat, Rheam in Veſtale Sacerdotium addixerat: ubi furtivo concubitu gravida facta, atque eâ causâ cuſtodiâ, ut partus enecaretur, ſepta, hoſce peperit gemellos. Quos Amulii imperio in profluentem vaſtæ ſolitudinis projectos, at Tiberino amnem reprimente in arena relictos, relictis lupa catulis vagitum ſecuta, ſuis lactaſſe fertur rumis, ſive uberibus. Quod ipſum innuit Mantuanus l. 1 ſylvarum, ubi ſic ait:

Romanis pater eſt Mavors, Lupa Martia *nutrix.*
Hæc hominum mores, ingeniumque docent.
Vivere qui ſancte cupitis, diſcedite. Romæ,
omnia cum liceant, non licet eſſe bonum.

Et Romæ adhuc hodiè plurima extant monumenta, in quibus Romulus & Remus infantes lupinis inhiant uberibus. Sanè ob hanc fabulam lupum nonnulli Romulo urbis Romæ conditori ac regi primo, uti & Remo fratri ſacrum eſſe volunt. Sed omnino falſi ſunt, cùm Romulus neque *lac* ſuxerit verè *lupinum*; ſed mulieris cujuſdam, ſive

ſive ea fuerit meretrix, quæ Latinis quoque dicitur *Lupa*; unde *lupanaria*, id eſt, *ganea*, *proſtibula*; ſive alia aliqua, cui nomen fortè *Lupa*: neque dictus ſit à *ruma*, hoc eſt, *ubere*, ſive *lacte*, quod Germani quoque rohm / hoc eſt, geronnene milch vocant; ſed potius à *fortitudine*, ſive *robore corporis & animi*, quod Græcis dicitur ῥώμη, ſive etiam à ῥέομαι, vel ῥύω, *tueor*, *redimo*, *fluo*; unde ῥεῦμα, *fluentum* vel *tutamen*, & ῥύμη, *impetus*, das rummeln / ſive rommeln. Nempe quia in profluentem projectus fuerat, ac poſtea à Fauſtulo ſervatus, & educatus, impetu in Amulium fortiter facto, eoque occiſo, avum Numitorem, matremque ex carcere in libertatem vindicaverat. Fauſtulus enim paſtor regius Romulum, Remumque ſub *Ficu Romula* à Romulo dicta, vel ut antea à pecoribus ſub umbra ejus ruminantibus diceretur, *Ruminali*, à ſe forte fortuna inventos tulit in caſam, ac uxori ſuæ Acæ Laurentiæ cognomento fortè *Lupæ* educandos tradidit. Vnde Ovidius Faſtorum l. 1:

Dum caſa Martigenam *capiebat parva* Quirinum,
& dabat exiguum fluminis ulva thorum.

& libro 2:

Arbor erat: remanent veſtigia: quæque vocatur
Romula *nunc* ficus, Rumina ficus *erat. &c.*

Rumina, ſive Ruminalis illius ficus meminit quoque Plinius l. 15, c. 19: item Tacitus Annal. l. 13; ubi eam ſub Nerone, nempe annis DCCCXL poſtquam Romuli infantiam protexerat, non ſine omine in deterius progreſſuri imperii Romani aruiſſe refert. Rhea interim, quia ſtupri rea, ac veſtalis erat virgo, quibus ejuſmodi pœna ob caſtimoniam ſtupro pollutam, teſte Plutarcho in vita Numæ Pompilii, indicebatur, patrui juſſu, ut habet Euſebius, viva defoditur. Quamquam alii in carcerem, deprecante Antho Amulii filiâ, conjectam tradant: unde poſtea filii Romuli beneficio liberata ſit. Videatur de hoc Livius ſtatim ab initio, Quintilianus l. 3, Ovidius Faſt. l. 2, & Servius in illud Virgilii Æneid. l. 1:

Donec Regina Sacerdos

Marte gravis, geminam partu dabit Ilia *prolem:*

item Florus Rer. Rom. l. 1, c. 1, Tortellius, Munſterus, Georgii Fabricii viri illius incomparabilis Roma, & Virgilii Malvezii Marchionis Bologniæ Romulus, quem ex Italico in Germanicum tranſtulit ſermonem Ludovicus Princeps Anhaltinus, Sodalitii Carpophororum auctor nunquam ſatis laudatus.

Sed nec prætermittendum, quòd Lupus ob varios ingenii effectus varia præbeat hieroglyphica. Ac primùm quidem *trepidationis*, & *conſternationis*; cùm audito ſtrepitu tympani, vel lapidum, terreri adeo ſoleat, ut protinus fugam arripiat: imò ab homine priùs conſpectus ſubitò conſternetur, ac vocem amittat: quod viceversâ homini quoque, ſi lupus eum priùs viderit, contingere ſolet; ut teſtis eſt Plato l. 1 de Republ. & Theocritus Idyll. ξ; item Virgilius, qui eum inſimul *prudentiæ* ac *tuti receptus* Symbolum eſſe innuit Æneid. l. 12:

Ac velut ille, priusquàm tela inimica ſequantur,
continuò in montes ſeſe avius abdidit altos,
occiſò paſtore, lupus, magnoque juvenco,
conſcius audacis facti; caudamque remulcens
ſubjecit pavitantem utero, ſilvasque petivit.

Deinde *induſtriæ*, ac *aſtutiæ*; cùm non ſolùm tortuoſis ambagibus modò hac; modò illac curſum flectat, adeò ut difficile cognitu ſit, qua te parte invadet: ſed etiam captâ prædâ miro utatur ſtrategemate, quo te inſequentem illudat. Hujus rei egregium nobis enarrat exemplum Albertus: nempe lupum quendam animadvertiſſe ſuem ſilveſtrem cum fœtu ſuo ſingulis veſperis pabulatum itare in agrum avenâ conſitum. Iccircò arrepto in os ligno librarum circiter quadringenta, ſuper truncum arboris ramis etiamnum proſtantibus inibi proſtratum ſaltu efferri ac in ramos repere aſſueviſſe. Mox adveniente cum ſuculis porcâ unum rapido curſu arripuiſſe, atque arbore feſtinanter conſcenſo, in matris fruſtra adgrunnientis

nientis & ſævientis conſpectu, prolem inibi tutò conſumſiſſe.

Præterea quoque *ereptionis ex inſtanti periculo* ſymbolum eſſe poterit, ob hiſtoriam, quæ narratur de Gelone Syracuſano. Geloni enim adhuc puero in ludo literario ſedenti lupus quidam ſtupendæ magnitudinis irrumpens, tabulas è manibus morſu ſurripiebat, atque ſic foras properabat. Quem puer minimè perterritus, tabellas manu haud ſegniter tenens, ſequutus, ubi cum lupo foras proceſſerat, gymnaſium repentè corruit, præceptoremque ac condiſcipulos omnes oppreſſit, ſuperſtite ſolo Gelone.

Cæterùm Lupi figuram, in ſempiternam Lycaonis Arcadiæ regis ob inſignitam crudelitatem in lupum converſi memoriam, in cœlum locatam eſſe ajunt, quò mortales illâ visâ perpetuò recordarentur, quàm diſpliceat Deo crudelitas. Lycaon autem Cecropis Athenienſium regis σύγχρονος, fuit Pelaſgi Iove ac Niobe prognati, ex Meliboea Oceani, Heſiodo teſte, ſive, ut Apollodorus l. 3 vocat, Cyllene nympha filius, & pater Calliſtûs, cujus mentionem fecimus ad ſignum Urſæ majoris & minoris; item Diæ; quæ Dryopem, teſte Hecatæo, ex Apolline genuit. Hic in lupum mutatus dicitur à Iove; quia ad aram Iovis ſive Apollinis Lycæi in monte Lycæo infantem mactaverit, nempe Arcadem Lycaonis ex filia Calliſto, quam Iupiter ille compreſſerat, nepotem; atque ſic humanum libaverit ſanguinem. De quo videatur Pauſanias in Arcadicis. Nonnulli dicunt filios ejus, quorum Apollodorus quinquaginta, alii plures enumerant, Iovem ad cœnam invitâſſe, eique pueri mactati carnes coctas appoſuiſſe. Qua re Iupiter permotus, eos partim fulmine percuſſerit, partim cum Lycaone in lupos transformaverit. Sed juvat audire Hecatæum Genealogiar. l. 2: *Pelaſgus fuit Iovis, & Niobes filius, qui filium Lycaonem è Meliboea ſuſcepit, ſive, ut alii malunt, è Cyllene. Hic ex oraculi reſponſo imperium adeptus, multos ex variis nuptiis ſuſcepit filios æquè impios, ac*

ipſe pater. Inter quos fuit Mænalus, qui nomen dedit civitati Arcadiæ; Theſprotus cum Nyctimo, & Caucone; Lycus, Menius, Macareus, qui Macareas Arcadiæ urbem condidit; Meleneus, aliis Mænalæus dictus, qui Mænalas oppidum ædificavit non procul à Megalopoli; Acontius, qui Acontium Arcadiæ oppidum de ſe nominavit; Chariſius, qui Chariſiis; Cynethus, qui Cynethæ nomen dedit; Porrò Pſophis, Phthinius, Teleboas, Æmon, Mantinus, Stymphalus, Cletor, Orchomenus, & alii. Omnium igitur horum admirabilis erat improbitas, & temeritas. Siquidem vel ipſo Iovi in pauperem operarium verſo, quem in hoſpitium invitaverant, dicuntur inteſtina cujuſdam ex infantibus indigenis commiſta cum aliis epulanda appoſuiſſe. Id ſcelus abominatus Iupiter, menſam ſubvertit. Vnde locus ille in Arcadia vocatus eſt Menſarius: *&* Menſaria *civitas poſtea exſtructa. Imò filiorum alios unà cum ipſo Lycaone, cùm ipſe quoque inhoſpitem egiſſet, fecit lupos, alios fulmine percuſſit.* Ab hoc tamen rurſus paullulùm abit Ovidius; apud quem ipſe Iupiter Metam. l. 1 ſic loquitur:

Arcados hinc ſedes, & inhoſpita tecta tyranni
ingredior, traherent cùm ſera crepuſcula noctem.
Signa dedi veniſſe Deum: vulguſque precari
cœperat. Irridet primò pia vota Lycaon.
Mox ait, experiar, Deus hic, diſcrimine aperto,
an ſit mortalis: nec erit dubitabile verum.
Nocte gravem ſomno, nec opinâ perdere morte
me parat: hæc illi placet experientia veri.
Nec contentus eo eſt: miſſi de gente Moloſſa
obſidis unius jugulum mucrone reſolvit:
atque ita ſemineces partim ferventibus artus
mollit aquis, partim ſubjecto torruit igni.
Quos ſimul impoſuit menſis. Ego vindice flammâ
in dominum, dignos everti tecta penates.
Territus ipſe fugit: nactuſque ſilentia ruris
exululat, fruſtraque loqui conatur: ab ipſo
colligit os rabiem, ſolitæque cupidine cædis
utitur in pecudes, & nunc quoque ſanguine gaudet.

In

In villos abeunt veſtes, in crura lacerti:
fit lupus, & veteris ſervat veſtigia formæ.

Sed nec ſolus Lycaon cum filiis ſuis tum in lupum converſus dicitur; verùm etiam alii complures ſequentibus temporibus: qui tamen decimo poſt anno, ſi per novennium humanas carnes abſtinuiſſent, rurſus faciem receperint humanam: ut legere eſt apud Pauſaniam, & Plinium N. H. l. 8, c. 22, item B. Auguſtinum de Civ. Dei; ubi ait Varronem hæc eadem de Arcadibus trans paludem quandam profectis, ac decimo poſt anno reverſis tradidiſſe. Hos Germani vocant **wër-wölſe**/ ſive Belgicâ dialecto **Waar-wolven**/ i. e. *lupi ambulantes*, & **Weder-wolven**/ quaſi dicas **wider-wölſe**/ *rurſus lupi*, *per intervalla lupi*, ad diſtinctionem lupi bruti, qui ſemper lupus: ut Abr. Ortelius in Theſauro Geographico interpretatur. Galli dicunt *loups garous*, & dialecto Picardicà *warous*, ac ſi *lupos varios*, ſive *vagantes* dixeris: quod tamen Franciſcus Phœbus Comes Focenſis in libro de venatione interpretatur *gardezvous*, id eſt, *cavete vobis*; ſed perperam. Græcis verò talis eſt λυκάνθρωπος **ein wolſe menſch**, *homo lupinus*. Vnde λυκανθρωπία, hoc eſt, *melancholica affectio*, qua qui laborant, luporum more noctu egrediuntur, & donec illuceſcat inter ſepulchra diverſantur. De quo videſis Agellium l. 14, c. 15.

Ficti verò videntur ejuſmodi homines crudeles in lupos eſſe converſos à veteribus, ut eo pacto cæteros à crudelitate abſterrerent, & ad humanitatem revocarent. Nam nunquam crediderim Lycaonem, & alios in lupos verè converſos eſſe: quamquam id ipſum plurimi affirmare audeant. Et fabula de Lycaone ex eo originem duxiſſe videtur, quòd ille, mactato Arcade puero ex concubitu filiæ ſuæ cum potentiori quodam rege prognato, ſive potiùs alio aliquo, regem illum offenderit, adeò ut ab eodem regno fortè ejectus, vel aliâ aliquâ contumeliâ affectus, in lycanthropiam inciderit: quæ talia illi phantaſmata

ciebat, ut in lupum ſeſe ob lupinam crudelitatem transformatum imaginaretur: quemadmodum ejuſmodi morbo laborantibus accidere ſcribit Camdenus. Atque eâ causâ in regnum fortè reſtitutus, & ex illa inſania ad mentem ſaniorem reverſus, in monte Lyceo Lycoſuram condidit urbem, & in eo templum Iovis Lycei; imò ludos inſtituit in ipſiuſmet honorem, quos λύκαια, hoc eſt, ut Romani dicunt, *Lupercalia* vocavit. *Lupercal* autem locus erat Romæ Pani Arcadiæ deo conſecratus, ut ejus, tanquam præſidis paſtorum, beneficio, greges, & armenta à lupis tuta eſſent: & in hoc celebrabantur *lupercalia* menſe Februario in ejuſdem dei honorem; imò ſacra faciebant *Luperci*, hoc eſt, Panos Sacerdotes: qualem ſe quoque M. Antonium exhibuiſſe legimus apud Ciceronem in 2 Philipp. Videatur de hoc quoque Servius in Virgilii 8 Æneidos, & Ovidius Faſtor. l. 2, ubi horum ſacrorum originem ſatis fusè deſcribit.

Verumenimverò nos ſub hac Lupi cœleſtis figura colamus potiùs, ex ultimis verbis Iacobi Patriarchæ Benjaminum Geneſ. c. 49, v. 27, benedicentis, memoriam *Lupi illius rapacis, qui manè capturus, veſperi autem redditurus ſit prædam.* Quod Eucherius aliique de Pauli Apoſtoli converſione intelligunt.

XII. ARA; der Weih-oder reucher-tiſch/ die Feuer-Höhe / das Weirauch-fas;

Ciceroni, Hygino, & Avieno *Altare*, quaſi dicas *alta Ara*, *Altarium*, Martiali *Thymele*; Polluci, & Xenophonti *Veſta*, ἑςία; Capellæ *Pharus*, aliis *Sacrarium*; *Templum*; *Puteus*; *Focus*, *Lar*; *Thuribulum*, *Acerra*, *Prunarum conceptaculum*, *Ignitabulum*; *Batillus*, *Ara Thymiamatis*; *Ara Centauri*, *Chironis*: Græcè Philoni θυμιατήριον, & θυσιαςήριον, *ara*, *acerra*, *thuribulum*,

bulum, Proclo, & Arato θυτήριον, *ara*; θύσκη, Θυΐσκη, ſive θυΐσκος, *thuribulum*; θυμέλη, *altare*, à θύω, *macto*, *ſacrifico*, *ſuffio*, ſive θυμιάω *adoleo*, *odores incendo*, *ſuffitu afflo*; λιβανωτὶς, *thuribulum*; βῆμα & βωμὸς, *altare*; ἐσχάρα *focus*, *altare*, & ἐσχαρὶς, *foculus*, ſive ἐσχάριον *thuribulum*; πυράμνη ſive πυρεῖον, *ignitabulum*: Ebræis מַחְתָּה, מִזְבֵּחַ, à radice זבח *ſacrificavit mactando*, *victimam immolavit*: Arabicè, ut videtur, novo vocabulo *Almugamra*. Horizontem noſtrum ſtringit mediâ nocte ſub finem Iunii meridianum tranſiens: & duodecim in globo noſtro complectitur ſtellas.

Poſtellus, ac alii numerant ſolummodò ſex, nempe inferiores in ipſo Altari, ſuperioribus quinque flammam, & fumum conſtituentibus excluſis: Bayerus autem octo; nempe 2 tertiæ magnitudinis, unam in Aræ ſummitate meditullium occupantem, alteram in ſuperiore parte flammæ; & 6 quartæ ipſam Aram, ignemque conſtituentes, omnes ♀, & ☿ naturæ.

Aras extruxit, ac dedicavit antiquitas, ut pietatis ſuæ erga Deum indicium ſint, preceſque ſacrificantium igne, ut ſibi perſuaſum habebant, internuntio, ad Deum deferant. Ignem verò *internuncium* eò vocabant, quòd non tantùm inter humanam, cœleſtemque naturam, ut animæ noſtræ lumine tam pollentis, quàm illuſtrantis ſymbolum, medium obtineat; unde Virgilius Æn. l. 12:

Tango aras, *medioſque* ignes:

ſed etiam materiæ adhæreſcens, ſemper in ſublime feratur, quaſi ſuperis hæc inferiora, rerum noſtrarum conſcius, manifeſtare, ac eorum animos nobis conciliare velit. Et neque preces, neque thura, aliaque libamina litabant, niſi ſacrificans, preceſque fundens unà aram manu apprehenderet, ſive, ut Virgilium modò locutum vidimus, tangeret. Videatur de hoc

Macrobius Saturnal. l. 3, c. 2. Sanè aras ſive altaria pietatis humanæ ſymbolum fuiſſe, teſtantur tot Imperatorum, aliorumque numiſmata, ut T. Ælii Cæſaris Antonini, Hadriani Auguſti, D. Auguſtæ Fauſtinæ, & Lucillæ; in quibus plerumque ſimulacrum manu paſsâ conſpicitur ante aram cum inſcriptione, PIETAS.

Cæterùm Aram de qua hîc agimus, cœleſtem denotare ajunt aram illam juſſu Deorum à Vulcano, ſive, ut ait Eratoſthenes apud Arati Scholiaſten, à Cyclopibus, nempe Vulcani fratribus & miniſtris, exſtructam; ſuper qua Iovi adverſus Titanas bellum ſuſcepturo, fidelitatis ſacramento Dii omnes ſeſe obſtrinxere. Titanes autem, qui arma adverſus Iovem ceperunt, fulminibus poſtea detruſi ſunt ad inferos, dicuntur Veſtæ ſive Terræ, & Cœli filii, teſte Orpheo in Hymnis, & Æſchylo in Prometheo. Et Ægyptii ajunt Cœlum ex diverſis uxoribus quadraginta quinque filios ſuſcepiſſe, atque inter hos ſeptendecim è Titæa: unde omnes communi nomine *Titanes* ſunt dicti; ipſa verò poſt mortem *Terra*; ubi divinos honores ſit conſecuta. Filiam autem natu majorem vocaſſe Rheam, & reginam; quæ fratres educaverit. Videſis de hoc plura apud Diodorum l. 3. Alii tamen majorem natu filium ſolummodò *Titanum* dixerunt: at ejus filios, & aſſeclas, imò & ſubjectos, Titanas. Hic precibus matris Veſtæ, & Opis, ſive Rheæ, Cereriſque ſororum obſequens, Saturno fratri imperio, quod jure hæreditario ad Titanum pertinebat, eâ lege ceſſit, ut Saturnus filios, ſi quos ſuſciperet maſculos, omnes occideret: ne Saturno decedente ad ipſos imperium deferretur; ſed rediret ad Titanum. Hinc ille, ac filii ejus Iovi, qui Saturno progenitus, clanculùm contra fœdus educatus fuerat, ac paternum occupaverat regnum, tanquam illegitimo ſucceſſori bellum intulerunt. Iupiter autem ſic contra ſe armatos armis excepturus, antequam expeditionem adoriretur, Deos omnes, ut modò diximus, ſuper ara jurare

coëgit.

coëgit. Et hi jurârunt ſe Iovi fidem in ferendo auxilio ſanctè ſervaturos. Itaque auxilio Deorum devictis Titanibus, Iupiter in perpetuam rei memoriam Aram illam inter aſtra locâſſe dicitur.

Alii tamen aram hanc in cœlum collocatam dicunt in gratiam Chironis Centauri; de quo egimus ad ſignum Sagittarii, & Centauri. Nempe quòd lupum, qui etiam hinc *Victima Centauri* dicitur, & Aræ in cœlo proximus eſt, in ejuſmodi arâ immolaverit. Quæ inſimul & Chironi ante oculos ſit poſita, ut ejus inſignis erga Deos immortales religio, & pietas in perpetuum demonſtretur.

Sed demtis hiſce aris fabuloſis, illam potiùs hîc intelligendam cenſemus, quam Moſes ad hoſtias Deo Iſraëlis immolandas exſtrui curavit; ut videre eſt Levit. c. 1, v. 11: ſive, ſi magis placet, Thuribulum Templi Iſraëlitici.

XIII. CORONA AUSTRINA;
die Mitags-Krohne/ der Süder-krantz;

Corona Sagittarii; *corolla* ſive *Spira Auſtralis*, *Meridionalis*, & *Notia*; item *Sertum auſtrale*; Hipparcho *Caduceus*; aliis *Orbiculus capitis*: Græcè Proclo Κηρύκειον, ſive Κηρύκιον, id eſt, *caduceus* ſive *merces, quæ datur præconii* ſive *prædicationis nomine*; Οὐρανίσκον, quaſi dicas, *cælum, parvum cælum*; στεφάνιον, *corolla*, στεφάνωμα, *ſertum*, Arato δεύτερος στέφανος, *corona altera*, *ſecunda*, στεφανόω πύτερα κύκλα; aliis Κρανίον, *capitis geſtamen*; item Ἰξίονος τροχὸς, *Rota Ixionis*: Arabicè, ſed novo vocabulo, *Aladil algenubi*: Ebraicè עֲטָרָה & צְפִירָה. Meridianum gemmis ſuis, ſive ſtellis, juxta globum noſtrum

noſtrum, tredecim illuſtrat, nocte mediâ ineunte Iulio horizontem noſtrum ſtringens.

Totidem & Poſtellus, & Bayerus numerant: nempe quatuor quartæ magnitudinis; 7 quintæ; & 2 ſextæ: ex quibus quatuor ad ♀, & ☿, reliquæ ad ♄, & ♂ naturam accedunt.

Corona vocatur non à *cornu*, quod regiam potentiam etiam in ſacris Literis deſignat: ſed potiùs à *curvitate*; nempe à Germanico krum/ vel krom/ quaſi dicas gar om/ ſive potiùs kehr-om; ex quo Latinũ *curvus:* quia circa caput *curvatur*, *vertitur*. Vnde & ipſum *cornu*, & Græcum *κέρας*, quòd ſe incurvet, dictum videtur: uti & Germanicum krohne; imò ipſum krantz / *ſertum*; & krahn / hoc eſt, *ſiphon*, *epiſtomium*, & *geranus* ſive *grus*, *machina*, *quæ vaſta onera in altum effert*, *harpago*: item Belgicum kronkelen / *ſinuare*, *flectere*; unde abjecto r, konkel, *colus*, Germanicè ein wocken / à wückelen / h. e. *contorquere*, *volvere*; item krank / krunken / q. d. ſich krümmen / *ægrotare*: item krampf / *ſpaſmus*, *nervorum contractio*, & *quaſi incurvatio*; krampe / *hamus*, *fibula*; krümpen, *contrahi* & *torminibus ventris laborare*; item krüllen / krollen/ *criſpare*, *intorquere*; unde Latinum *corolla*: item kraus / *criſpus*, kruß / *cantharus rotundus*, gekröſe, *inteſtina*, *&c.*

Coronarum verò varia apud veteres celebrabantur genera. Inter quæ præcipua erant *Diademata*, *Mitræ*, & *Nimbi*. *Mitræ* quas & *Tiaras* dicunt, in Phrigia inprimis uſitatæ erant ex byſſo. *Diademata* verò orbiculi plerumque ex auro, & gemmis capiti circundati. Sed & *faſcias* quoque diademata dixiſſe argumento eſt, quòd Alexander Macedo dicatur, diadema ſibi demſiſſe, ut Lyſimachum in fronte vulneratum deligaret: quod huic auſpicium regalis poteſtatis fuiſſe Scriptores indicârunt. Quippe faſcias id ipſum ſignificâſſe liquet ex eo, quod Pompeo apud Ammianum obtrectatores objecerint, ſe affectare regiæ majeſtatis inſignia; quia tegendi ulceris causâ crus aliquandiu candidâ obligaverat faſciâ. Favonius

nius enim dixerat nihil referre, qua in parte corporis regium portetur inſigne. Atque hinc quoque candidam illam faſciam, quam coronæ laureæ Cæſaris imagini impoſitæ adulatores præligaverant, Epidius Myrillus, & Ceſetius Flavus tribuni, teſte Tranquillo, detrahi juſſerunt: nempe quia rex ſalutatus ſubiraſci conſueverat. Et hujuſmodi candidam faſciam, ut regum eſſet inſigne, à Libero ſive Baccho inſtitutam tradunt Græci.

Denique *Nimbi* transverſæ erant faſciolæ ex auro, & linteo aſſuto. Quin & luminum radii, quos circa Angelorum & Sanctorum capita pingere ſolent, vocantur nimbi. Et ejuſmodi nimbus in ſtatuis regum vetuſtis plerumque duodecim radiis pingebatur. Vnde apud Virgilium Æneid. l. 12, Latinus rex inter Æneam, & Turnum fœdera ſancturus,

> *Quadrijugo vehitur curru, cui tempora circum*
> aurati bis ſex radii *fulgentia cingunt*,
> *Solis avi ſpecimen.* —

Fortè mos ille deſumtus eſt à Moſe; qui divino afflatus lumine, ejuſmodi nimbo, hoc eſt, radiis igneis circa caput conſpicuus erat, adeò ut ſplendorem ejus, oculis ad obtutum cæcutientibus, populus Iſraëliticus ferre non poſſet, precibuſque ab eo contenderet, quò velatâ ad eos facie loqueretur; ut videre eſt Exod. c. 34, v. 29, & 33: ubi in Ebraico eſt קרן, quod ſecundùm Rabbi Salomonem valet, *lucem emittere inſtar cornu.* Nempe à קרן; ex quo Græcum κέρας, & Latinum *cornu* fluxiſſe videtur. Atque hinc, occaſionem quoque præbente interpretatione vulgatâ, quæ vertit, *quòd cornuta eſſet facies Moſis*, à pictoribus cum cornibus binis ſatis ineptè effingitur Moſes: imò Liber, in quo Moſes expreſſus, ab Orpheo in hymnis dicitur ταυρόκερως, hoc eſt, *tauricornis*; & κερασφόρος, *corniger*; & ταυρομέτωπος, *taurinâ fronte præditus*; item Sophocli Βούκερως Ἴακχος, *Bubulis cornibus præditus Iacchus*; & Euripidi in Bacchis ταυρόκερος θεὸς *Tauricornus Deus.*

His

His additur & *Titulus*, ſive, ùt priùs dixere, *Tutulus*, à Germanico tuth / tute / ſive tuht horn / *cornu*, vel potiùs *buccina ex cornu facta*: unde teute / *cucullus involucrum*, Gallicè *un cornet de papier*; & Latinum *tutus*, *tutatus*, quaſi dicas betuhtet / ümhörnet / *cuculatus*, *cornutâ galeâ tectus*, mit einem horn huhte ümhüllet. Erat ènim redimiculi ſpecies, ſive ornamentum capitis inſtar coni, ſive cuculi, aut cornu in ſublime ſurgens purpureâ vitâ redimitum, flaminum gentilium, eorumque uxorum, & miniſtrarum geſtamen. Ejuſmodi tutulus eſt adhuc hodie corona illa, quam à gentium Sacerdotibus mutuatam gerit Papa Romanus, triplici cucullo in ſublime ſurgens, ac auro gemmiſque radians. Atque ſic ornamentum Pontificis Romani magis accedit ad Pontificum gentilium geſtamen, quàm ad illud Ebræorum; quorum frons inſigniebatur laminâ aureâ nomine Dei ineffabili tetragrammato notatâ; quam vulgò *Petalum*, Πέταλον dicunt, vocabulo ex פַּח & לַהַב ſive לַהַט hoc eſt, *lamina*, *bractea*, fortè compoſito: ut videre eſt Exod. c. 28, v. 36.

Verum noſtra hæc ſideralis corona nullo radiat auro, neque gemmis; ſed ex duobus hederæ ramuſculis, ſive, ut alii pingunt, altero hederæ, altero laureæ ramo, qualis decerni ſolebat Poëtis, plerumque conficitur, ſolis intermicantibus ſtellis. Atque hinc ſuſpicari liceret eam ſignificare coronam illam, quæ Corinnæ, non Theſpiæ, neque ei, quæ Ovidio familiaris, ſed Thebanæ ſive Tanagrææ Archelodori ex Procatia filiæ, ac Mirtidis diſcipulæ poëticis ſtudiis clariſſimæ fuit tradita; quòd Pindarum Lyricorum alioqui principem melico certamine quinquies ſuperaverit, ac quinque epigrammatum libros ediderit. Et Corinnæ hujus picturam capite teniâ vincto, in argumentum fortè hujus victoriæ, ſive principatus in poëtica facultate, in Tanagræorum Gymnaſio ſe vidiſſe teſtatur Pauſanias. Aurocabalos tamen poëtas, qui poſtea Iambici dicti, ſolâ hederâ coronatos refert Athenæus ex Seno Elienſi Grammatico.

Poëtis

Poëtis autem hederacea, ac ſimul laurea illa tribuebatur corona, non tam ob perpetuam utriuſque viriditatem, quæ perennia eorum ſcripta ſignificaret; quàm ob hujus, nempe lauri, inſitam ingenio vim, fœcunditatemque; ac illius, nempe hederæ, pertinaciſſimum laborem, ac artificioſum conatum, dum parietibus ſive arboribus adhæreſcens, paulatimque ſurſum repens, ſumma petit faſtigia, ac tandem victrix evadit. Nam non *Natura* ſolum, cujus ſymbolum eſt *laurus*, Apollinis arbor, requiritur in Poëta, ſed etiam naturæ comes, & perfectrix *Ars* induſtriâ, ac labore perpetuo parta; quam *hedera* notat. Vnde Virgilius Ecl. 7:

Paſtores hederâ creſcentem ornate Poëtam.

Sanè quælibet alterius imbecillitati ſuccurrat oportet. Nempe

Mediocribus eſſe Poëtis,
non homines, non Dî, non conceſſere columnæ.

Hinc Horatius ambas optimè conjungens, in arte Poët. ſic canit:

---- *Ego quid* ſtudium *ſine divite vena,*
nec rude quid poſſit, video, ingenium. *Alterius ſic*
altera poſcit opem res, & conjurat amicè.

Sed plura de coronis legas, ſi vacat, apud Agellium, Suetonium, imprimis autem Cl. Saturninum in eo libro, quem de illis evulgavit. Quin & vide ſis quæ nobis ſuperiùs ad coronam Septentrionalem ſunt dicta: ubi *Ariadnæ* conſideravimus *coronam*. Quam tamen nonnulli ad Auſtrinam referunt.

Verùm alii dicunt Bacchum Græcanicum hanc Coronam ab illa Ariadnæ diverſam aſtris intuliſſe, in memoriam matris *Semeles* Cadmi Thebanorum regis Harmoniæque filiæ ab inferis reportatæ. Multi quoque vocant *Coronam Sagittarii*, quam ut ludentis ab eo abjectam ſcribit Hyginus. Sanè ad ejus pedes quaſi projectam in globo conſpicimus. Vtut ſit, nos tamen convenientiorem huic aſteriſmo cenſemus *Coronam Saulis* primi Iſraëlitarum regis ab ejus occiſore ſucceſ-

ſori

ſori Davidi oblatam; cujus mentionem ingerit Samuel l. 2, c. 1, v. 10. Niſi dicere malis ſymbolum, ſive prototypum *Coronæ* illius *juſtitiæ, ac honoris ſempiternæ*, qua Sol juſtitiæ in vita æterna ſuos coronabit Electos, Apoc. c. 2, v. 10, & 2 Timoth. c. 4. v. 8.

XIV. INDUS; der Mohr / das Mohren-geſtirn;

Homo Indianus ſive *Indicus*, *Sagittifer meridionalis*; *Cirnus*; Græcè Ἰνδὸς, Ὀϊστοφόρος Ἰνδικός. Qui Septentrionalibus populis nunquam conſpicuus, duodecim in globo noſtro continet ſtellas.

Totidem & Bayerus, & Schillerus numerant: nempe 5 tertiæ magnitudinis in capite, humero, & ſagitta; 2 quartæ in jaculo; & rurſus 5 quintæ per reliquum corpus diſperſas.

Hanc Indiani hominis imaginem inter aſtra locatam volunt, in memoriam Sagittarii illius Indiæ celeberrimi, qui Alexandro Magno experimentum artis ſuæ, ut ſcilicet per annulum ſine errore ſagittam emitteret, poſtulanti recuſavit, dum per pluſculos dies eam non exercuerat, adeoque timeret, ne aberraret. Meminit ejus Plutarchus in Apophthegmatis.

Cirnum verò vocavimus in memoriam Cirnorum, hoc eſt, populi cujuſdam Indiæ celeberrimi: quos viperinis carnibus ali tradidit Iſigonus; atque eâ causâ centenis quadragenis annis vivere, imò neque in capite, neque in veſtibus ſuis nulla animalia noxia generare. Et eandem cauſam videtur Tertullianus afferre, cur tanta cervo ſit longævitas: nempe quia ſerpente paſtus, juveneſcat. Vivacitatem autem cervorum arguit Cervus ille ab Agathocle Syracuſanorum tyranno interfectus; cujus collum cingebat torques aheneus ſuperinductâ jam pelle tectus, cum epigraphe,

graphe, ΔΙΟΜΗΔΗΣ ΑΡΤΕΜΙΔΙ, hoc eſt, *Diomedes Dianæ.* Dianæ enim Deæ venationis, ac piſcationis ſacri erant cervi, & multi piſces; quibus vel maximè delectabatur. Hinc aureum ei currum à cervis candidis tractum tribuerunt antiqui.

Præterea quoque Dioſcoridi traditum eſt l. 2, c. 16, homines, qui viperis conditis veſci conſueverint, quod Galenus l. 3 de alim. facult. Ægyptios facere ſcribit, ad ſummam ſenectutem incolumes pervenire. Atque hinc minimè obſcurum eſt, cur tot Romanorum inveniantur numiſmata, in quibus ſerpens conſpicitur cum inſcriptione SALVS PVBLICA, ſive SALVS ANTONINI AVG. aut AVG. COS. III. &c. Quin & τὰ θηριακὰ, hoc eſt, medicamenta adverſus omnis generis venena, quorum mentionem quoque ingerit Nazianzenus, ἀπὸ τῶν θηρῶν, *à beſtiis*, iiſque maxime feris ac pernicioſis, nempe viperis, κατ' ἐξοχὴν ſic dicta eſſe multi cenſent.

Cæterùm de hac, & ejuſmodi noviter adinventis, quæ ſequuntur, conſtellationibus, utpote nobis Europæis abſconditis, Bayerus Tab. 49 Vranometriæ ſuæ ſic ſcribit; *Duodecim hæc Tabula novas exhibet ſchediographias, partim ab Americo Veſputio, partim Andrea Corſalio, & Petro Medinenſi obſervatas: quas certum cuique præfiniens locum, Petrus Theodori nauclerus peritiſſimus noviſſimè annotatas, ſecundùm Aſtronomorum normam, diligenter correxit, publicéque divulgavit.*

XV. GRUS: der Kranch / Krahn-vogel / das Kranchen-geſtirn;

Avis ſub piſce notio Martiali *Avis Palamedea*, & *Naupliadis*, Virgilio & Mantuano l. 1, de col. temp. *Strymonia*, Lucano *Biſtonia*; nonnullis *Vipio*, id eſt, *pullus gruis*; aliis *Phænicopterus*, hoc eſt, *alas ſive pinnas rubeas habens*,

cujus meminit Iuvenalis Sat. 11, & Martialis l. 13. Hiſpanis appellatur *Flanbant*: Græcè ἡ Γέρανος, Tyrrhenis συελσὴς, Polyrrhanis σερτὴς, id eſt, *grus*; aliis Φοινικόπτερος: Ebraicè [illegible]. Europæorum horizontem tantùm ſtringit; Indis verò & meridionalibus populis tota patet, 12 conſtans ſtellis.

Totidem numerat & Bayerus, eumque ſecutus Schillerus: nempe 3 ſecundæ magnitudinis in ala, latere, & oculo, 3 tertiæ in dorſo, & cauda, 2 quartæ, & 4 quintæ.

Grus præterquam quòd *veris*, & *hiemis* ſit ſymbolum, *cuſtodem* quoque ac *vigilantem*, *prudentem*, *rerum ſublimium indagatorem*, *morum [illegible]erum*, & *congruentiæ*, *ordinisque obſervatorem*, *laboriſque tolerantem* denotare poteſt. Quippe rediens unde ad meridiem, teſte Æliano H. A. l. 3, c. 13, menſe Septembri diſceſſerat, taciturna, ſive ſaltem per intervalla vocem emittens, tardeque volatu triangulari figurâ aërem tranans, *verem*, ac clementius cœlum nunciat. Abiens autem inſtante frigore, quòd æquè ac calorem, peregregiè præſentit, ac in altum feſtinato volatu ſublata, vaſto gutture clamitans, ſive clangens, *hiemem* adeſſe ſignificat. Et excubias totâ nocte diſponens, *cuſtodiæ* ac *vigilantiæ* eſt hieroglyphicum. Illas verò excubias agunt quidam ex ordine ſuo delecti, lapidem pede altero ſuſtinentes, qui laſſatis ſomno decidens, negligentiam ſonitu coarguat. Ceteræ interim dormiunt, capite ſubter alam condito, alternis pedibus inſiſtentes; ut traditum Plinio l. 10, c. 23. Ad hujus rei exemplum Alexander Macedo, ſi quando pervigilandum eſſet, brachium ſupra vas aheneum lecto appoſitum, pilam argenteam manu complexus, exporrigebat; quò ſomno fortè victus, elapsâ manu pilâ, ſonoro ſtrepitu excitaretur: ut teſtis eſt Ammianus Marcellinus.

Porrò *prudentiam* arguit, quòd nocte illuni in

ſublime

ſublime volans, lapidem pede geſtet, quò lapſu ejus exploraret, ut Ariſtophanes Byzantius credidit, ſupra terramné an mare volitet: ſive, ut mavult Ælianus, & Maximus Tyrius, quo imbecillitatis ſuæ conſcia, onere quodam adverſus ventorum impetum ſeſe ſtabiliret. Et eà causâ arenam quoque deglutire, roſtroque ſuſceptis lapillis ad moderatam gravitatem ſuburrari tradidit Solinus.

Quin & *ordinis obſervantiæ*, & *in moribus perſeverantiæ* ſymbolum eſt; quia & pennarum colorem in extremam uſque ſenectam retinet, & in volatu ordinem pertinaciſſimè ſervat. Hunc verò primus obſervâſſe dicitur Palamedes Nauplii Eubœæ regis Neptuno & Amymone filiâ Danai prognati filius, Ulyſſis fraude, ut Homerus & Ovidius teſtantur, à Græcis interfectus. De quo apud Philoſtratum legas, quòd Ulyſſi objicienti litteras non ab eo, ſed à gruibus inventas; reſponderit, grues quidem quod ad litteras nihil adinveniſſe; verùm earum curam referri ad ordinem, quem Ulyſſes, quippe qui toties Hectori, aut Sarpedoni, aut Æneæ in bello obviam fieret, ordinem deſeruiſſe dicitur, nunquam ſervare didiciſſet. Nempe Palamedes ex harum avium inter volandum ordine, quem triangularem eſſe prodidit Ariſtoteles, in bello Trojano ordinem aciei, & teſſeras, hoc eſt, tres litteras, aliis quatuor, ut ſunt θ, ξ, χ, & φ, inveniſſe fertur. Atque hinc grues vocantur *aves Palamedis*, ſive *volucres Naupliadæ*: *Strymoniæ* verò, & *Biſtoniæ*; quia apud Strymonem fluvium, & Biſtonem Thraciæ lacum per æſtatem maximè morantur: Vnde Lucanus l. 5:

Strymona ſic gelidum brumâ pellente relinquunt
poturæ te, Nile, Grues. ---- ----.

Denique *laboris tolerantiæ* ſunt ſignum. Et hinc veteres hominem laboribus minimè fatigatum indicare volentes, in ejus manum vel alas, vel pedes gruum ſtatuebant. Quippe & eos nullo unquam labore laſ-

ſeſcere ajunt, qui nervos ex alis & cruribus gruum gerant.

Præterea gruum quidem imaginem inter aſtra locatam ſuſpicari quis poſſet, ob pugnam, quam cum Pygmæis commiſiſſe fabulantur: ut eam deſcripſit Iuvenalis Satyra 13:

Ad ſubitas Thracum volucres, nubemque ſonoram
Pygmæus parvis currit bellator in armis,
mox impar hoſti, raptuſque per aëra curvis
unguibus à ſæva fertur grue. Si videas hoc
gentibus in noſtris, riſu quatiere: ſed illic,
quanquam eadem aſſiduè ſpectentur prælia, ridet
nemo: ubi tota cohors pede non eſt altior uno.

Videatur & de hoc Plinius N. H. l. 4, c. 11, Ariſtoteles H. A. l. 8, c. 12, & Strabo l. 1.

Verùm nos malumus Gruem eâ causâ ſtellis illatam eſſe; quia, judicio ipſius quoque Ieremiæ Prophetæ c. 8, v. 7, *obſervator ſit temporum vigilantiſſimus.*

XVI. PISCIS AUSTRINUS; der Mittags-fiſch;

Piſcis Auſtralis ſive *meridianus* & *notius*; *Piſcis Capricorni*, ſub quo poſitus eſt; ineptè *Notius Zodiaci*: Græcè ἰχθὺς νότιος, quibuſdam μέγας, id eſt, *magnus*, item μονάζων, *ſolitarius*, ad differentiam duorum parvorum in Zodiaco conjunctorum: Arabicè *Alhaut*, & *Alhaut algenudi.* Tranſit meridianum nocte mediâ circa medium Auguſti: & in globo noſtro 15 inſignitur ſtellis; quarum illa in ore Arabicè vulgò *Fomahand*, *Fumahant*, *Fumalhant*, *Fontabant*, vel *Fomahaut*, rectiùs verò juxta Schickardum *Phomol-cuti*, hoc eſt, *Os piſcis*,

ſcilicet

ſcilicet *notii*, Græcè ϛόμα τȢ ἰχθύος dicta, omnium eſt maxima,

Poſtellus numerat 11, *& extra figuram* 6 : *Bayerus verò* 12; *nempe unam primæ magnitudinis in ore, ut diximus*; 9 *in capite, & corpore reliquo quartæ*; *&* 2 *in ventre, & dorſo quintæ, omnes de* ♄ *natura.*

Piſcis apud Ægyptios Sacerdotes erat ſymbolum *Prophani*; quia ob aquoſam, ut ſuſpicor, materiam, qua conſtat, citò putreſcit, & nullius ferè eſt nutrimenti; ut ex eo apparet, quòd Æthiopes ſolis piſcibus viventes admodum brevioris ſint vitæ. Nempe cenſebant ut eſt apud Platonem in Phœdone, nihil naſci in mari, tanquam re prophanâ, Iove dignum. Et *Piſcis repoſitus* apud Plutarchum in Sympoſ. dec. 7, c. 4, eâdem ratione denotat hominem ſordidum. Hinc eſt inter Plauti dicteria; *Piſcis nequam, niſi recens.* Mare verò, cujus excrementa piſces dicuntur, Pythagoras fortè non alia de cauſa *Saturni lachrymas* vocavit, quàm ut ejus impuritatem innueret. Et piſcibus abſtinere juſſit, ut quibuſdam videtur, ob ſanctum, quod tanto ſemper zelo injungere ſolebat, ſilentium. Nempe quia piſcis, propter taciturnitatem ſuam, *ſilentii* eſt ſymbolum. Vnde proverbium, *magis mutus quàm piſcis.* Atque ob eam potiùs taciturnitatem, quæ Græcis ἐχεμυχθία, piſcis iiſdem ἰχθὺς, quaſi ἰχεμυθὸς, ſive ἐχέμυθος, hoc eſt, *taciturnus*, *vocem reprimens*, ut ego cenſeo, dictus eſt; quàm quia animal ſit πολυκίνητον, id eſt, *quod multiplici motu agitatur*, à verbis ἴκεσθαι, & θύειν, quando hoc idem ſignificat, ac ὁρμᾷν; ut Euſtathio viſum. Nam ἔχω, ſive, quod idem eſt, ἴσχω, ſignificat *inhibeo*, *reprimo*; & μῦθος, *ſermo.* Vnde compoſitum eſt ἐχέμυθος, ſive ἰσχέμυθος: ex quo contractum ἰχθὺς, quaſi dicas *ſermonem* vel *vocem coërcens*, ſive *mutus.* Niſi derivare malis ab ἔχθος, *odium*; cujus quoque ſymbolum erat piſcis: nempe quia Ægyptii, quibus omnia marina, adeoque & ſal, perniciosiſſima videbantur, ipſumque mare pernicies dicebatur, ut ad

ſignum Eridani innuimus, infenſo in ipſum ibant animo. Atque eâ quoque causâ ſuſpicor Chriſtianos ab Ethnicis, quibus maximè inviſi erant, piſces fuiſſe dictos, quemadmodum & ipſe Chriſtus; ut ſupra ad Piſcem gemellum indicavimus.

Quin & à *Muſis, Gratiiſque, imò à Venere alienum* Piſcis figurâ, ob ejus ſtupiditatem, ac frigiditatem ſignificabant. Amoris ſanè ardori piſcium eſu, niſi condimentum adhibeas opiparum, nullus accedit fomes; ſed is potiùs ob frigidam eorum naturam, extinguitur. Hinc gentilium Sacerdotes (exceptis Ægyptiis, qui ſalacitatem piſcium eſu, ob humificam eorum naturam ſalſedine maris, ut putabant, affectam, conciliari cenſebant) piſces non tantum comedebant; ſed etiam loca plurima piſcibus abundantia Diis ſacra commenti ſunt, quò ſoli eorum capturâ fruerentur; & quidem, ut verum fatear, ad luxum, ac delitias. Quippe *luxus* unà ſymbolum, ob condimentum opiparum, eſt piſcis: quo etiam delicatiores epulas, ut porro & cæpe victum parcum, intelligit Horatius l. 1, epiſt. 11:

Verum ſeu piſces, ſeu porrum & cæpe trucidas:

hoc eſt, ſive lautè, ſive parcè vivas. Atque hunc gentilium Sacerdotum luxum in comedendis piſcibus imitati ſunt noſtri Papicolæ; quorum jejuniis ſolus inter cibos carnarios apponitur piſcis variè conditus; ut eo comeſto, quemadmodum callidè ſimulant, laſciviæ calor tepeſieret, & caſtimonia conciliaretur. Sed audiamus de hoc Eraſmum Roterodamum, Chriſtianorum mores ſuper nimio piſcium eſu carpentem: *Olim*, inquit, *veſci piſcibus pro deliciis habebatur, & infami vocabulo dicebantur Opſophagi: nunc ea res magna eſt ſanctimonia, &c.*

Cæterùm de hoc cœleſti Piſce, qui *Major* appellatur, & aquam ab urna Aquarii defluentem ore excipiens deglutit, nullus ſcripſit, præterquam Iginius: qui brevibus rem expedit. Refert enim quòd Syriæ populi, qui hunc piſcem in tanto honore habeant, ut

eum

eum tanquam Deum domeſticum adorarent, ejus imaginem in cœlum poſuerint, quo inibi inter aſtra lucens, perpetuò conſpiceretur. Vide ſis quid de hoc diximus ad ſignum Zodiaci duodecimum.

Sed placet multò magis hîc ſubſtituere *Piſcem illum miraculoſum*, in cujus ore, quemadmodum Matthæus Evangeliſta, c. 17, v. 27 teſtatur, ſtaterem loco tributi dandum invenit Apoſtolus Petrus.

XVII. PHOENIX; der Fönix / ſive Sonnen-vogel;

Avis Titania, *Soligena*, *Arabica*, Statio *Pharia*; Claudiano *Ales longæva*, Virgilio *reparabilis*, Herodoto in Euterpe *Avis ſacra*: Græcè *Φόινιξ*. Europæorum horizontem ſolummodò ſtringens, Indis, & populis meridionalibus ſemper patet; ac in globo noſtro 13 ornatur ſtellis.

Bayerus numerat 14; *nempe octo tertiæ magnitudinis*; *&* 6 *quartæ*.

Phœnix dicitur à *phœniceo* ſive *punico*, hoc eſt, *rutilo*, *purpureo*, *ſpadiceo*, ſive *ſanguineo* colore: Φόινιξ enim Euſtathio derivatur à φόνος, quod Homero idem ſignificat, ac *αἷμα*, *ſanguis*. Avis eſt fabuloſa, quam unicam in toto terrarum orbe dicitur habere Arabia, aquilæ magnitudine, auri fulgore circa collum micans: cætera purpureus, caudâ cæruleâ roſeis pennis diſtinctâ, facie criſtis ornatâ, & plumeo apice caput cohoneſtante: ut ex Plinio, Claudiano, Baptiſta Mantuano, Lactantio, item Ttetze Hiſt. Chil. l. 5, videre eſt.

B. Hieronymus ad Præſid. Indiam habitare ait: Athenæus Dipn. l. 14, Heliopoli in Ægypto primùm apparuiſſe; Iarcas Indus apud Philoſtratum propè Nilum; Chæremon Ægyptius in Æthiopia; Lactantius

tius in Phœnicia. Alii ad orientem, & meridiem reperiri ſcribunt. Imò Plinius ait illatum fuiſſe Phœnicem Romam ſub Claudii Principis cenſurâ, nempe anno urbis DCCC: & Heliogabalus in conviviis Phœnicem promittebat, aut M. auri libras, ſi ſtare promiſſis non poſſet. At Herodotus Hiſt. l. 2, non niſi pictum ſe vidiſſe teſtatur. Et Manilius Togatorum primus apud Plinium H. N. l. 10, c. 2, prodidit neminem extitiſſe, qui viderit veſcentem. Rore tamen victitare fabulantur nonnulli; & thuris lacrymis, ſuccoque amomi Ovidius.

Circa ætatem omnes ferè variant. Plinius ei aſſignat annos ſexcentos ſexaginta; Philoſtratus ſexcentos; Seneca Epiſt. 4, quingentos; Herodotus, Solinus, Mela quingentos quadraginta; Albertus trecentos quadraginta; modò dictus Chæremon ſex ſupra ſeptem mille. Si quando moriundi tempus adventare præſentiat, in Ægyptum ferri ab ipſis ſcribitur Ægyptiis: ubi vulnere ſibi vehementi ad terram alliſione inflicto ſanguinem emittat: ex quo primùm vermiculus naſcatur; qui poſtea pullus fieret ac alter phœnix. Hunc, quam primùm pennas ſit nactus, conferre ſe unà cum patre Heliopolin; quò ſimul ac venerit parens, oriente ſole moriatur, provinciâ ſuâ pullo relictâ. Et Adamantius nugatur, Phœnicem defunctum à pullo eôdem portari Smyrnæâ ciſtâ reconditum; imò, ut nonnulli ſomniant, quia Soli dicatus ſit, reponi ante fores templi Solis, ſive, ut alii malunt, in Ara. Vnde Lactantius de cineribus, & reliquiis patris loquens:

Vngine balſameo, myrrhâque & thure ſoluto
condit, & in formam conglobat ore pio.
Quam pedibus geſtans, contendit Solis ad ortum,
inque Ara reſidens, ponit in æde ſacra.

Videatur de hoc quoque Herodotus, Ovidius Amorum l. 2, Artemidorus de ſomniis, & Tacitus Annal. l. 14; qui aliam progenerationis rationem referunt. Sed juvat audire Ovidium Metamorph. l. 15:

Vna

Vna eſt, quæ reparet, ſeque ipſa reſeminet ales:
Aſſyrii Phœnica *vocant: nec fruge, nec herbis,*
ſed thuris lacrymis, & ſucco vivit amomi.
Hæc ubi quinque ſuæ complevit ſecula vitæ,
ilicis in ramis, tremulæque cacumine palmæ,
unguibus, & duro nidum ſibi conſtruit ore.
Quo ſimul ac caſias, & nardi lenis ariſtas,
quaſſaque cum fulva ſubſtravit cinnama myrrha;
ſe ſuper imponit, finitque in odoribus ævum.
Inde ferunt, totidem qui vivere debeat annos,
corpore de patrio parvum Phœnica *renaſci.*
Cum dedit huic ætas vires, onerique ferendo eſt,
ponderibus nidi ramos levat arboris altæ:
fertque pius cunaſque ſuas, patriumque ſepulchrum:
perque leves auras Hyperionis urbe potitus,
ante fores ſacras Hyperionis æde reponit. &c.

Cæterùm apud Ægyptios *Solis*, ob raritatem, & coloris ſplendorem, ſymbolum erat: uti & *inſtaurationis* & *abſentiæ diuturnæ*, ſive *rei antiquatæ*. Sic quoque poterit eſſe hieroglyphicum *reſurrectionis*; quemadmodum Tertullianus lib. de reſurrect. carnis indicare videtur: quin & *Viri* cujuſdam *non è multis*, hoc eſt, *raræ virtutis*, ſive *doctrinæ*. Verùm plura tibi de Phœnice tradent, præter memoratos auctores, Aldrovandus, & Ionſtonius in Animal. Hiſtoria, p. 152, item Cauſſinus de Symbolica Ægypt. Sap. p. 71, & 127; quos adi.

XVIII. COLVMBA; die Taube / die Sündfluhts-taube / das Taubengeſtirn;

Columba Noæ, Pacis nuncia; Iovis nutrix: Græcè περιστερὰ, vel περιστερὶς; & τρήρων; item φάσσα, *palumbes*; & πέλεια, vel πελειὰς, à nigricante colore ſic dicta, teſte Ariſtot. H. A.

l. 5, c. 13: Heſychio Σεμίραμις; aliis *Hemame*, fortè ex ἡμένη πελειὰς, phraſi Græcanicâ *manſuetudinem* exprimente; niſi ἡμένη ſit corruptum ex νήνεμος, *tranquillus*, vel ἥμερος *manſuetus*! Ebraicè יונה. Comprehendit undecim ſtellas, quas recentior ætas, ex ſparſilibus ſub Cane majore & Lepore ſitis, in hanc formam redegit. Ac meridianum occupat noctе mediâ, menſe Decembri.

Schillerus in Cœlo ſuo ſtellato Chriſtiano Columbam 6 ſtellis inſignivit, ac 4 ramum oleæ virentis, quem ore geſtat; ita ut, illâ, quæ eſt à Septentrione ad verticem Canis, omiſsâ, in univerſum decem numeret.

Columba fortè à *colendis lumbis*, æquè ac *palumbes*, ut Alberto M. viſum, à *parcendis* in re Venerea *lumbis* dicta, inter aſtra locum meruit, ad recordationem *Columbæ* illius, quam *Noah* matutino tempore ex Arca emiſerat, quæque ramum oleæ virentis, tanquam *pacis* ac *miſericordiæ* ſignum, roſtro geſtans, ſub veſperam redierat; ut videre eſt Geneſ. c. 8, v. 10, & 11: vel, ſi mavis, in memoriam *Spiritus Sancti* ſub ſpecie *columbæ candidiſſimæ*, ut Patres cenſent, ſuper Chriſtum recens baptizatum de cœlo deſcendentis; quemadmodum ex hiſtoria Evangeliſtarum, nempe Matthæi c. 3, v. 16, Marci c. 1, v. 10, Lucæ c. 3, v. 22, Ioh. c. 1, v. 32, cognoſcere quis poteſt.

Cur autem non alterius cujuſdam avis, ſed Columbæ ſpecie indutus, Spiritus Sanctus apparuerit, id ipſum explicat in iis, quæ adverſus Novatianum pro concordia piorum omnium ſcripſit, B. Cyprianus: *Iccircò*, ait, *& in Columba venit Spiritus Sanctus: quæ ſimplex animal, & lætum, non felle amarum, non morſibus ſævum, non unguium laceratione violentum; cujus ingenium eſt hoſpitia humana diligere, unius domus conſortium noſſe, cùm generant, ſimul filios educare, cùm coëunt, volatibus invicem*

invicem cohærere, communi converſatione vitam ſuam degere, oris oſculo concordiam pacis agnoſcere, circa omnia demum humanitatis omnem implere legem.

Atque hinc Columbæ veteribus non tantùm ſymbolum erant *manſuetudinis*, *ſuavitatis*, ac *exquiſitiſſimi amoris*; ſed etiam Veneri amorum Deæ, tanquam ejus comites, teſte Apollodoro de Diis, dicatæ: quippe quarum miniſterio ea ad trahendum currum uſa fingitur; ut eſt apud Ovidium Metamorph. l. 15;

Perque leves auras junctis invecta columbis
littus adit.

Cæterùm unà quoque cum Venere natas, ac in Cypro Veneri ſacra primùm repertas, indeque ad alias gentes transmiſſas autumare videtur Athenæus. Et circa Erycinæ Veneris templum, quod ejus, & Butæ filius Eryx, ut Servius l. 1 Æn. teſtatur, exſtruxit, frequentes columbarum turmas olim viſas fuiſſe, prodidit Ælianus Var. Hiſt. l. 1: *In Eryce Siciliæ, ubi templum Veneris eſt venerandum & ſanctum, cùm certo tempore offerunt ἀναγώγια Erycini, & Venerem è Sicilia in Lybiam ſolvere dicunt, evaneſcunt ex eo loco columbæ, quaſi cum Dea ſimul diſcedant. Reliquo verò tempore ingentem earum copiam circa Deæ templum abundare conſtat.* Alii addunt, diſceſſum hunc fieri ſtato anni cujuſque tempore, & quidem per dies novem: quibus finitis adventare unam reditus prænunciam; qua Veneris templum ingreſsâ, reliquas mox uno turmatim agmine reverti, atque hinc gaudio exultantes, Venerem adeſſe profiteri. Quin & Athenæus Dipnoſ. l. 9, c. 16, refert, Deam ipſam ſub forma *columbæ purpureæ*, ſive *roſaceæ* redire, cum ingenti columbarum copia ſtipatam. Atque hinc eſſe conjicio, quod Venus ab Anacreonte εἰς ῥόδον, ῥοδόχρυς Ἀφροδίτα, *Roſicolor Venus*, vocetur. Roſam itidem tunc temporis, cùm Venus ex maris ſpuma ſit procreata, primùm effloruiſſe indicat idem Anacreon. Et Venus coronâ roſeâ, quam de ſuo ſanguine colorem accepiſſe fingunt, à quibuſdam inſignitur. Quin & Roſa Ἀφροδίτην προξενεῖ, *Veneris eſt conciliatrix*; ut ex

Achille

Achille Tatio de Leucippe & Clitophonte conſtat.

Cur autem Columbæ Veneri adeò gratæ fuerint, mythologicè indicat Nigidius ad Arati Phœnomena, & Cæſaris Germanici Interpres; cujus verba in Signo Piſcium citavimus: nempe eò quod ovum miræ magnitudinis à piſcibus ex Euphrate evolutum columba foverit, unde Dea ſit edita. Quamquam Ariſtophanes in avibus non *Venerem*, ſed *Cupidinem*, aureis alis micantem, ex ovo Noctis zephyrio genitum ſcribat.

Sed ut gentiles plurimas agnoverunt Iunones, Dianas, aliaſque ejuſmodi Deas; ſic plurimas quoque agnoviſſe deprehenduntur Veneres: quarum res geſtas uni, more ſolito, tribuerunt. Sanè Semiramidem viduam Nini, ſive ut aliis placet, alteram, annis quingentis juniorem, quæ Euſebio quoque *Atoſſa* dicitur, nempe filiam Belochi, qui æquè, ac ille, Aſſyrorum rex fuit, ut *Venerem*, columbæ figurâ Orientalibus cultam fuiſſe conſtat. De infantia autem Semiramidis, quæ filia fuit Dercetûs, ut Diodoro, Luciano, Hygino, ac aliis traditum, varia narrantur. Apud Lucianum de Dea Syria, & Gnidium legere eſt, illam à columbis cibatam in deſerto: ubi expoſita à matre juxta crepidinem aquis prominentem, occultè nutriebatur, fortè columbarum carne; ut ex Diodoro fuſiùs indicavimus ſub ſigno Piſcium. Quin & idem Diodorus l. 2, ex Cteſia refert: *Sunt qui Semiramin in columbam converſam fabulantur. Compluribus enim avibus in palatium ejus delapſis, unà cum illis avolâſſe creditur. Et hinc eſt, quod Syrii Semiramidem Diis immortalibus accenſentes, columbam pro Dea honorent.* Id ipſum quoque inter alia haud obſcurè indicare videtur Ovidius Metam. l. 4:

— *Et dubia eſt, de te Babylonia narret*
Derceti, *quam verſâ ſquamis velantibus artus*
ſtagna Palæſtini credant coluiſſe figurâ.
An magis, ut, ſumtis illius filia *pennis,*
extremos altis in turribus egerit annos.

Atque hinc, uti Derceto piſcis, & ejus filia

Perſarum

Perſarum ſtatuens Babylona Semiramis *urbem,*

ut Propertius loquitur l. 5, columbæ figurâ colebatur; ſic illis quoque honori datum, ut Syri piſcibus pariter, ac columbis abſtinuerint. De hoc apud Phurnutum περὶ θεῶν hæc legas: Εοικε δὲ ἡ αὐτὴ καὶ ἡ παρὰ Σύροις Αρταγὰ εἶναι, ἣν διὰ τὸ περιστερᾶς καὶ ἰχθύος ἀπέχεσθαι τιμῶσι. *Videtur hæc* (Rhea) *eſſe eadem, quæ apud Syros eſt* Artaga: *quam abſtinendo à columba, & piſce, colunt.* Similiter Hyginus Fab. 197: *Ob id Syri piſces, & columbas ex Deorum numero habent, non edunt.* Et Tibullus l. 1, el. 7:

Quid referam, ut volitet crebras intacta per urbes
alba Palæſtino ſancta Columba *Syro?*

Videatur quoque de hoc Euſebius Præpar. Evangel. l. 8, c. 5; & Athenæus l. 14.

Sed originem fabulæ, cur Semiramis vel in columbam converſa, vel ex ovo columbæ miniſterio excluſa, vel in eremum expoſita à columbis nutrita fingatur, imò ipſam rationem, cur eadem columbæ figurâ ſit culta, vix aliunde commodiùs, quàm ex ipſo arceſſere poſſumus vocabulo *Semiramis*: quod Diodorus linguâ Syrâ *columbam* ſignare ſcribit; & Heſychius Græcanicâ *columbam montanam.* Sanè Io. Morenus, cum R. Azaria, in ea eſt opinione, vocabulum *Semiramis* eſſe ex זִמְרָא, ſive potiùs ex Chaldaico זְמִיר, quod avium illum pipitum, & minutam ac querulam cantillationem, Græcis μινύρισμα dictam, ſignat. Imò idem Azarias lib. אמרי בינה c. 25 ſuſpicatur, Babylonios & Aſſyrios, ob hunc Semiramidis cultum, vexilla ſua militària columbis inſigniviſſe: atque hinc, cenſet, Ieremiam dixiſſe cap. 25, v. 38: *Facta eſt terra eorum in deſolationem à facie iræ Columbæ.* Quod Beatus Lutherus Germanicè vertit: **Jhr land iſt verſtöret für dem Zorn des Tirannen**; nempe *Babylonii Nabuchodonoſoris, cujus ſymbolum in vexillis eſt Columba.* Textus Ebraicus habet הַיּוֹנָה *Ha-jonah, illa columba,* **dieſelbe Taube**: ubi articulus ה emphaticus certum quendam exercitum, nempe Nabuchodonoſoris Babylonicum, indigitare videtur; ut Chri-

Chriſtophoro quoque à Caſtro obſervatum. Atque ſic etiam interpretantur apud eundem Prophetam vocabulum יונם ; quod Lutherus æquè ac illud Germanicè der Tiran reddidit : ut cap. 46, v. 16: *Surge & revertamur ad populum noſtrum, & ad terram nativitatis noſtræ ab occurſu gladii, quem Columba vibrat*, ſive *à facie gladii Columbæ*; nempe *exercitus Nabuchodonoſoris, cujus inſignia* referunt *Columbam.* Et cap. 5, v. 16: item apud Sephoniam c. 3, v. 1. Quin imò ex Catena Gedaliæ cabaiiſtica conſtat, Iudæos quoſdam credidiſſe, per ſimulachra illa, quæ Iacob ex Aſſyria rediens, ut Geneſ. cap. 35, v. 4, videre eſt, poſt oppidum Sichem ſub terebintho, ſive juxta Lutheri verſionem, ſub quercu defodit, nihil aliud intelligi, quàm columbas illas Syrorum idololatricas. Et ejuſmodi ſimulachrum columbinum tempore R. Meir in jugo montis Garizim inventum fuiſſe, narrant Rabbini Thalmudici in tractatu Cholin ſect. 1. Sed de Semiramide plura legas apud Phurnutum de Nat. Deor. Hyginum Poët. Aſtr. fab. 117; Ovidium Metam. 4, Athenagoram in Legatione, Tzetzem Chil. 9, c. 235, & Voſſium de Orig. & progr. Idol. l. 1, c. 23.

Verùm ut Latinum *Columbæ* vocabulum à *colendis lumbis* ſive *incolendis culminibus* villarum, juxta Varronem l. 3 de Re ruſt. ſive παρὰ τὸ κολυμβᾶν, id eſt, *urinare*, quòd bibentes roſtrum aquæ diutiùs immergant, quemadmodum Hermolao viſum, deduci poteſt: ſic Græcis περιστερὰν, παρὰ τὸ περισσῶς ἐρᾷν, quòd *ſupra modum àmori det operam*, dici cenſet Apollodorus in tractatu ſuo de Diis. Quippe columba non tantùm ipſa impensè amat; ſed etiam alias, imò femina feminas, ſi deſint mares, ad amorem allicit, tum murmure ſuo amatorio, tum oſculationibus amorem ſpirantibus & conciliantibus.

Atque hinc eſt, quod Ægyptii Sacerdotes *illecebras amatorias* deſignare ſtudentes, duàs pingere ſolebant columbas ſe invicem exoſculantes: quippe quæ nunquam ad Veneris copulam deveniunt, niſi priùs mini-

riſmate

riſmate ſuo lenocinante, tanquam cantilenâ quadam amatoriâ, ac oſculis mutuis ſeſe invitârint, & obſtrinxerint. Et ſenior quidem primum congreſſum ab oſculo exorditur; ſequentem ſine oſculo: at junior omnes coitus oſculo celebrat. Miniriſmatis autem hujus meminit quoque Imperator Galienus in carmine illo epithalamico, quo fratrum ſuorum filios junxerat:

Ite, ait, ô Pueri; pariter ſudate medullis
omnibus inter vos. Non murmura *veſtra* columbæ,
brachia non hederæ, non vincant oſcula conchæ.

Nec amore modò, ſed & continentiâ, ac fide quam maritis, etiam mortuis, inviolatam ſervare ſolent, præſtare dicuntur columbæ. Hinc Propertius:

Exemplo junctæ tibi ſint in amore columbæ,
Maſculus, & totum femina conjugium.

Iccircò etiam *Viduam perſeverantis continentiæ* per *columbam nigram* hieroglyphicè ſignificabant Ægyptii. Per *nigram* quidem; quia vel pudicitiam ſuam proſtituere, vel ad ſecundas nuptias tranſire abhorrens, atrata viri demortui deſiderium præ ſe ferebat. In luctu enim *pullo*, hoc eſt, *ſubnigro* utebantur colore plurimæ gentes: quamvis apud Romanos in Imperatorum funeribus *albæ* veſtes, fortè pullis ſuperimpoſitæ, ut auguror, induerentur; quemadmodum ex Plutarcho, & Herodiano conſtat: imò Græciæ, ac aliis Europæ populis, imprimis autem Germaniæ ſuperioris mos erat, quemadmodum & in quibuſdam locis adhuc eſt, ut viduæ non tantum nigris veſtibus ſive ſtolis indutæ, ſcilicet ad denotandum luctum, ſed etiam albis linteis redimitæ, ac vittatæ incederent; nempe ad ſignificandam ſuam puram ac immaculatam fidem, imò & abſtinentiam à ſecundo matrimonio, aut ad minimum ab omni re Venerea, quamdiu viro orbatæ viverent. Atque hinc eſt, quòd Galli Reginam ſuam, à morte Regis mariti, *la Reine blanche*, hoc eſt, *Reginam albam*, die weiſſe / ſive, ut inferiore dialecto proferunt Germani, die witte Königin / appellitent. Imò non aliunde

aliunde eſt, quòd Germanis omnes viduæ vernaculè dicantur witwen / witweiber / vel witfrauen / quaſi dicas weiſſe / ſive witte frauen/ hoc eſt, *feminas albas*. Nec ipſum Latinum vocabulum *vidua*, neque Hiſpanicum tranſpoſitione ſaltem duarum literarum ex hoc formatum, *viuda*, vel *biuda*, uti nec Italicum *vedova*, neque Gallicum *veſve*, imò nec Belgicum weduwe vel wewe/ neque Anglicum *widowe*, aliunde originem traxit, quàm ex Germanico truncato, vel abbreviato witwe. Eſt enim ex integro witweib; quod quibuſdam, omiſſis literis intermediis w & e / quoque wittib ſcribitur. Sed de hoc abunde egimus in opuſculo noſtro Germanico Die Dichteriſche Liebes-flammen dicto, pag. 79.

Hîc incidit mihi in mentem, quòd Plutarchus ſcribat, Venetos, Padanoſque omnes atratis uti veſtimentis, ad ſignificandum luctum ex Phaëthontis caſu, cujus mentionem fecimus ad Signum Eridani, olim perceptum. Sed dum ſic cenſet, magis Poëtam, quàm Hiſtoricum agit. Potiùs dixerim, eos hoc factitâſſe, quia color ille firmitatis, & perſeverantiæ dicitur ſignum. Omnis enim color ex alio in alium tranſit, denſioriſque corporis admiſtione obſcurior evadit: ſed ubi ad nigrorem perventum eſt, ibi mutatio in denſius, ſive obſcurius deſinit. Atque ſic quoque *Columba nigra* ſummam uxorum in pudicitia abſque macula conſervanda perfectionem denotare poterit. Hanc autem perfectionem nobis in Monogamia ſua commendat quoque Tertullianus, dum inter alia ſcribit, columbam non ſimplicem, & innocuam tantùm eſſe, quippe cujus ſimplicitatem æquè, ut aſtutiam ſerpentis, nobis imitandam quoque proponit ipſe Chriſtus; ſed etiam pudicam, ſcilicet quam unam unus maſculus noſceret.

Atque hinc quoque Columba ſymbolum eſt *innocentiæ*, ac *ſimplicitatis*, imò *monitoris ad animæ ſimplicitatem, ac tranquillitatem*. Huc itidem videtur reſpexiſſe Cyprianus; qui emiſſam à Noah *columbam fuſcam*, ut appel-

appellari ſolet, lapſorum imaginem præ ſe tuliſſe cenſet. Sed meminere ejus Columbæ etiam gentiles, veram hiſtoriam more ſolito in fabulam commutantes. Quippe Plutarchus de induſtria animalium prodidit, Deucalionem tempore diluvii, cum uxore Pyrrha Epimethei Iapeto prognati & Pandoræ filia, ut Proclus, ac Rhianus tradidere, in arca quadam ſervatum, emiſiſſe columbam quandam, quam ſecum habuerit, exploratum an aquæ decreverint. At hanc aliquoties emiſſam, ac, quia non habuiſſet ubi conſiſteret, primis vicibus reverſam, tandem tamen emanſiſſe. Vnde Deucalion colligens ſiccam alicubi eſſe terram, cum arca ſua ad montem quendam trajecerit: quem iidem gentiles ex eo *Larnaſſi*, at poſtea, mutatâ primâ literâ, *Parnaſſi* nomen accepiſſe fabulantur. Arca enim, in quam ſeſe Deucalion à Prometheo patre præmonitus, rebus neceſſariis eò comportatis, receperat, uti eam Lucianus in Timone κιβώλιον, vel, ut quidam ſcribunt, κυβώλιον, quaſi Germanicè dicas ein Kübel, ſive trok, appellavit; ſic quoque Androni Tejo λάρναξ dicitur. Vbi quoque notandum occurrit, quòd non ſolùm ab illa Noachi Arca ſcaphæ Miſnicæ fluvium Germaniæ Albim ſulcantes, ac merces Hamburgum portantes vulgò *Arken* audiant; ſed etiam ab ipſo Noacho (unde & *Bacchi* nomen eſſe ortum quibuſdam placet, ut maximo Voſſio de Idol. p. 144, annotatum) cymbæ trajectoriæ & piſcatoriæ in aliis Germaniæ locis nachen dici videantur.

Sed cùm plures fuerint Deucaliones, quos, ſingulis ferè geſta Noachi tribuentes, fabulatores in unum confundunt, plures etiam iis parentes fuiſſe conſtat. Quippe Deucalion Apollonio l. 3 filius dicitur Promethei Iapeto ex Clymene, juxta Herodotum, & Heſiodum in Theogonia, prognati; Pherecydi, & Homero Il. 5, Minois, ex Paſiphaë; Ariſtippo Rer. Arcad. l. 1 Abantis & Aſopiæ; Hellanico Haliphronis & Iophoſſæ nymphæ; aliis Aſterii & Cretæ Halimonis filiæ. Matrem porrò Heſiodus, cui quoque Strabo l. 9 aſtipulatur, nominat Pandoram; imò & Aſiam Herodotus

in 4. Sed videtur Pandora *Aſia* dicta, uti & Κλυμένη; quia *Aſiatica*, & *inclyta* fuit mulier: nempe tot inclytarum Europæ gentium mater. Et horum diverſorum Deucalionum Græcis celebratiſſimus fuit ille Theſſaliæ juxta Herodotum rex, & Promethei ex Pandora filius, æquè ut diverſorum Prometheorum ille Atlantis Aſtrologi pater, à quo & monti nomen attributum.

Præterea quoque *manſuetudinis* ſymbolum erat Columba; uti & *trepidationis* ac *timiditatis*. Trepidatio enim, ut nomen τρήρων, à τρέω, *trepido*, formatum, indicat; ſicut & manſuetudo, ob bilis defectum, illis innata videtur. Et bile planè deſtitutas, aut ſaltem in uropygio præditas eſſe, tradunt Phyſici: quod tamen Galeno l. de Atra bile, ridiculum videtur. Hinc pingebant Ægyptii columbam uropygio ſurrecto, ſiquando hominem proprio inſtinctu minimè iracundum, attamen aliorum perverſitate commotum oſtendere vellent. Græci quoque cùm manſuetudo cujuſdam exprimenda, utebantur phraſibus à columbarum natura deſumtis: ut πρᾳότερος περιστερᾶς, *mitior columbâ*; & ἡμερὶς πηλειὰς, *columba tranquilla*, ſive *cicur*: ita enim pro ἡμένη πελειὰς legere placet. Sic Latini ob innatum pavorem, cujus causâ eminentia amat loca, & latebras, *timidam*, ut Marullus; & *trepidam*, ut Ovidius Metam. l. 5, dixere. Maro vocat *præcipitem*, cùm Æneid l. 2 ſic ſcribit:

Præcipites atrâ ceu tempeſtate *columbæ*.

Et apud Homerum Odyſſ. μ, verſu 63, legas, τρήρωνες πέλειαι, *pavidæ columbæ*.

Sed columba non ſolùm *Veneris*, ſive *amoris*, & omnium, quæ amori ſubſunt; ſed etiam *Palladis*, hoc eſt, *docilitatis* eſt ſymbolum. Docilitatem autem columbarum arguit, quòd tam multæ ad juſſa, præſertim ad litteras in longè diſſita loca perferendas, edoctæ ac paratæ olim apud Romanos, pariter ac populos orientales, inventæ ſint; ut ex hiſtoriis paſſim videre eſt. Ejuſmodi columbam adminiſtram attribuunt Duci Ioſuæ Samaritani in Chronico ſuo: ſed non humanis magi-

magiſteriis, ut ipſi ſcribunt, verùm divinitus inſtitutam. Quin & Mahumedi impuro illi Pſeudo-prophetæ columba erat, quæ ipſi cibum ex auribus capiebat, ac tabellarii vicem præſtabat. Hoc ipſum quoque commendat Plinius l, 10, c. 3, obſidione Mutinenſi in columba Decimi Bruti: & Ælianus l. 9, in illa Tauroſthenis; quæ patri ejus uno eodemque die victoriam, ex Olympia Æginum volitans, annunciavit. Simile exemplum nobis occurrit in poëmatis Anacreontis: cujus columba, quam decantat, cicurata, & ad mandata domini edocta, non tantùm literas perferebat; ſed etiam moſcho delibuta, imò delitiarum gratiâ unguentis perfuſa, alias columbas corrumpebat, furtoque comitatior revertebatur. Sed in veteri Iure Iudaico qui ejuſmodi artificio alienas columbas furantur, cum aleatoribus, à dicendo teſtimonio repellebantur. Et de hac columbarum docilitate plura legas apud Bellonium l. 6 de Avibus, c. 21; ac Botterum in Relationibus.

Cæterùm quòd dicunt, Columbam in cœlum collocatam à Iove, in memoriam Phthiæ puellæ, quam ille adamaverit, ac in ejuſmodi avem mutaverit, prorſus fabuloſum eſt. Similiter nec locum inibi invenerunt illæ *Liviæ*, ut quibuſdam vocantur, & *agreſtes columbæ*; à quibus, vel potiùs quarum carne Iupiter in antro deliteſcens infantiæ nutrimenta accepiſſe fertur; ut teſtis eſt Mœro Poëtria Byzantina, quam Schillerus in Cœlo Chriſtiano pag. 15, Poëtam Græcum, terminatione nominis deceptus, vocavit:

Ζεὺς δ᾽ ἄρ ἐνὶ Κρήτῃ τρέφετο μέγας. ---
Τὸν μὲν ἄρα τρήρωνες ὑπὸ ζαθέῳ τρέφον ἄντρῳ,
ἀμβροσίην φορέουσαι ἀπ᾽ ὠκεανοῖο ῥοάων,
νέκταρ δ᾽ ἐκ πέτρης μέγας αἐτὸς αἰὲν ἀφύσσων
γαμφηλῇ φορέεσκε πετῶν Διῒ μητιόεντι.
Iupiter in Creta nutritur. ----
Hunc in ſpelunca ſacræ pavere columbæ,
fluctibus Oceani ambroſiamque tulere volantes.
Aſt aquila *huic nectar, de petra dulce quod hauſit,*
mox roſtro, ſublimè volans, afferre ſolebat.

 Attamen

Attamen eos falli, qui columbam propterea inter aſtra locatam putant; ex ſequentibus ejuſdem feminæ verſiculis conjicitur. Sic enim pergit:

Hanc (aquilam) *patri altitonans mox, regno victor adempto,*
eſſe immortalem voluit, cœloque locavit:
nec nullo timidas decoravit honore columbas
agreſtes. Gens hæc hiemis ſit nuntia, & æſtus.

Quòd denique columbæ olim inter illas aves, quæ regiis auſpiciis ſubſervire credebantur, numeratæ ſint, idipſum ex multis patet hiſtoriis. Præter cætera notabile occurrit exemplum de Cæſare: cujus *Palmam* inter ſylvas, quas cædebat, caſtris locum daturus, repertam, ac ut omen victoriæ ejus juſſu conſervatam, columbæ nidis frequentare ſolebant: quod planè inſuetum, eóque maximè mirum videbatur. Sed linquentes Columbam Noë, videamus ipſam ejus Arcam, vel, ſi mavis, Argonavim.

XIX. ARGO-NAVIS; Das Stern-Schif / Jaſons jacht-ſchif / der Kaſten Noah;

Navis & *Celox Iaſonis* ſive *Iaſonia fatidica*; *Argus*, meliùs *Argo*; *Carina Argoa*, item *Pegaſea*: aliis *Equus Neptunius*; & Catullo *Currus volitans*: *Vehiculum Lunæ Ægyptiis*; recentioribus verò *Arca Noë*: Græcè Ἀργώ; Ναῦς, Atticè νεὼς, Polluci poëticè νηὺς, *navis*, πλοῖον; ὄχημα πελάγιον, & ἅρμα θαλάσσης, id eſt, *currus maris*; Polybio κέλης, *celox*, Thucydidi l. 4 κελήτιον, βάρις; Ariſtoteli ἐπακτροκέλης, *navigium prædatorium*: Ebraicè אֳנִי ; אֳנִיָּה ; סְפִינָה ; עֲבָרָה Arabicè *Sephina*, & in feminino *Sephinaton*; quod & Syriacum eſt ex Ebraico deſumtum:

juxta

Juxta Ioſ. Scalig. *Merkeb.* Complectitur in globo noſtro 70 ſtellas, quarum lucidiſſima, in memoriam Canobi, dicitur Κάνωβος, vulgò *Canopus*, Arabicè *Suhil*, *Sohel*, *Sibel*, vel *Sahil*, rectiùs tamen juxta Schikard. *Suhilon*, quod Canobi cognomen; ſive etiam, in memoriam Ptolemæi Lagidæ regis Ægypti, Πτολεμαῖος, vel πτολεμαῖον, Germanicè **der ſchif-ſtern.** Pererrat verò meridianum noſtrum mediâ nocte cum ſuperiore proræ parte, ſub finem Ianuarii.

Poſtellus numerat 45, *Schillerus* 58, *Bayerus verò* 63; *nempe unam primæ magnitudinis ad clavum navis ſive extremum remi* Canopum *dictam*; 7 *ſecundæ*; 6 *tertiæ*; 24 *quartæ*; 21 *quintæ*; *&* 4 *ſextæ*, *omnes ferè complexionem* ♄, *&* *parumper* ♃ *imitantes.*

Ἀργὼ, ſive *Argo navis*, quam omnium primam Oceanum vidiſſe fabulantur, nomen accepiſſe videtur, vel ab *Argo* ejus architecto ſive fabricatore; cujus mentionem ingerit Valerius Flaccus:

--- *Ad charum Tritonia devolat* Argum:
moliri hunc puppem jubet, & demittere ferro
robora, Peliacas etiam comes exit ad umbras.

vel ab *Argivis*, id eſt, *Græcis remigibus*: vel à *velocitate*; quia ἀργὸς Græcis eſt *velox*: unde ἀργῆτες κεραυνοὶ, *velocia fulmina*, apud Ariſtotelem de Mundo.

Hæc navis duo habebat gubernacula: ut omnes naves antiquitus habuiſſe deſcribit Ælianus l. 9, c. 40; & in vetuſtioribus numiſmatis etiamnum videre eſt. Atque hinc dicitur ſtella illa fulgida *Canopus*, ſive, ut antea vocabatur *Canobus*, conſiſtere in temone ſive gubernaculo auſtrali. Hæc autem ſtella æquè ac *Canopus* Ægypti oppidum, nomen videtur accepiſſe à *Canobo Lacone Amyclæo* Menelai regis Trojæ navium gubernatore, paullò poſt bellum Trojanum in Deos relato: quem etiam in illo oppido aſpide exſtinctum, ac terræ mandatum teſtatur Sulpitius; uti & Strabo l. 17, ac Tacitus An-

nal. 2. De cujus fano, quod à dicto Menelao, cui, uti fidus, ita admodum charus erat, juxta oſtium Nili Canobicum accepiſſe fertur, vide Euſtathium ad hunc Dionyſii verſum:

Καὶ τέμενος περίπυςον Αμυκλαιοῖο Κανώβȣ.

Et delubrum celeberrimum Amiclæi Canobi.

Quia verò nauclerus fuerat, eum ut Deum aquarum colebant Ægyptii: imò & Neptunum, teſte Stephano in Κάνωβος, vocabant. Quomodo fraude ſacerdotis Ægyptii ſuperârit Ignem, Deum Chaldæorum, narrat Rufinus Hiſtor. Eccleſ. l. 2, c. 26, & Suidas in Κάνωπος. Quam rem fuſiſſimè quoque pertractat Pet. Crinitus in 11 de honeſta diſciplina. Canopum verò aquæ fuiſſe numen præterea ex hoc cognoſcitur, quòd ejus ſymbolum videatur eſſe hydria: & quòd ſacris Ægyptiorum urnulis ſive hydriis, teſte Apuleio in ultimo Mileſiarum, *anſa adhæſerit, quam contorto nodulo ſuperſedebat aſpis ſquameæ cervicis ſtricto tumore ſublimis.* Quod inde eſſe putârim: quia Canopus aſpide, ut modo diximus, enecatus fuit. Sed hunc Deum Menelai gubernatorem fuiſſe negat Ariſtides oratione de cauſis Nili creſcentis. Vbi poſtquam dixiſſet Hècatæum falſò rumore nixum ſcribere, quòd Canopus Menelai fuerit Archinauclerus, ſtatim ſubnectit: *Audivi in ipſa Canobi urbe ex Sacerdote non infimæ conditionis, multis ante ſeculis, quàm eò veniret Menelaus, locum hoc nomen habuiſſe. Nec tamen, ajebat, diſertè ac totidem literis ſic nomen id perſcripſiſſe Ægyptios: ſed ſic, ut vicinum eſſet, & quaſi alluderet. Ægyptium verò illud difficilius exarari: noſtrâ autem linguâ ſignificare Aureum ſolum.* Quid de hac Ariſtidis ſententia cenſendum, quam fovit perſuaſus à ſacerdote Ægyptio, ac eo tempore, quo ſub M. Antonino Cæſare religio Chriſtiana maxima per Ægyptum capiebat incrementa, ex iis ſatis dilucidè diſcimus, quæ maximus Voſſius Theologiæ gentilis l. 1, c. 31, in eum locum annotavit. Ex eo autem, quod idem Ariſtides ex ore memorati ſacerdotis dixit, Canobum ſignificare *aureum ſolum*, facili negotio cognoſcimus, cur ſtella

ſtella Canobus alio nomine dicatur *Terreſtris*, & *Ponderoſa*: quam, quia humillima, & circa terram appareat, ſic apellari aliis videtur. Et de hac ſtella ſic ſcribit R. Abrahamus Aben-Eſra in ſuo Peruſch in cap. 5 Amos: *Eſt propè polum auſtralem ſtella quædam magna & rutila, quæ linguâ Iſmaëlitarum vocatur* Sahil; *& ſunt ſtellæ minores ipſi vicinæ, quæ cernuntur aliquando, ſi quis proficiſcatur verſus Æquinoctialem: at ſeptentrionales non vident ullam ex iis. Propterea nominavit eas Sacra Scriptura* Cadie-Theman, *id eſt, penetralia vel interiora Auſtri.* Itaque videtur illa ſtella per totam Africam, Ægyptum, Arabiam, Syriam, Babyloniam; ſcilicet ubi poli Arctici altitudo non excedit gradum trigeſimum nonum. Nec mirum, quòd Canopus in Taprobana Indici maris Inſula conſpici poſſit: ut teſtatur Plinius l. 6, c.22. Sed redeamus ad ipſam navem. Argo, ſive navis Argoa, vel Argiva, à nautis Argivis ſic appellata, exſtructa fertur conſilio Palladis, ut ex Val. Flacco vidimus, ad Pelium montem, unde quoque *Pelias* dicta, in loco quodam Theſſaliæ ab Iolco viginti ſtadiis diſtante; quem ἀπὸ τοῦ πήγνυσθαι, hoc eſt, à *compingendo*, ſcilicet quod navis ibi compacta eſſet, teſte Strabone l. 9, *Pegaſam*, vel *Pagaſam*, uti ab hoc ipſam navem *Pegaſeam*, imò ipſum Iaſonem *Pegaſæum* nuncupârunt. Conſilium autem Palladis, unde & navis *Tritonia*, & *Tritonis* audit, hîc interpretor ſtudium Architecti, qui aſſeres clavis validiſſimis compegit, licet Pelias tyrannus tenuiſſimis, ut eò citiùs periret, id fieri mandâſſet; quemadmodum ex Demageto conſtat. Similiter Malum navis, indicio Palladis, è quercu Dodonea loquace cæſum interpretor: unde & ille Lycophroni λάλητρος κίσσα, hoc eſt, *pica garrula*, quin & ipſa navis, quam alii totam ex ejuſmodi arboribus fabrefactam ajunt, quò Argonautas in periculis conſilio juvaret, imó præmoneret, teſte Sophocle, *loquacula*, *fatidica*, & *futuri præſaga* vocatur. *Fatidicam ratem* dixit Valerius Flaccus Argonaut. l. 1:

Prima demum magnis canimus freta pervia nautis,
Fatidicamque ratem.

Et Claudianus *Tabulas loquaces :*

—— Licet omnia vates
in majus celebrata ferant, ipſamque ſecundis
Argois trabibus jactent ſudâſſe Minervam, &
arbore præſagâ tabulas animâſſe loquaces.

Non defuerunt tamen, qui prodiderunt Glaucum Deum marinum, qui biduo comitatus ſit navem, Argonautas præmonuiſſe, ac, ut Diis, quàm primum terram attigiſſent, ſacra facerent, hortatum; imò Herculi ſuos labores, ac immortalitatem, uti & Dioſcuris divinos honores, vaticinatum eſſe. Arbores autem ſilvæ Dodonææ juxta urbem Dodonam in Chaonia ſitæ, ob inſidentes quercubus columbas, ſive, ut verior habet hiſtoria, mulieres fatidicas, aut divinatrices, quas Theſſali linguâ ſuâ πελείαδας, hoc eſt, *columbas*, vocârunt, loquaces fuiſſe, imò oracula conſulentibus reddidiſſe finguntur. Quod itidem ob templum Iovis Dodonæi vetuſtiſſimo oraculo in eadem ſilva celebre factum ſuſpicari poteſt.

Porrò hanc navem oblongam fuiſſe, imò ejuſmodi navium primam, qua Iaſon auſus ſit ventorum minas contemnere, & ad longinquas regiones transfretare, prodidere Philoſtephanus, & Ovidius Triſtium l. 3, eleg. 9.

Nam rate, quæ curâ pugnacis facta Minervæ,
per non tentatas prima cucurrit aquas, &c.

item Metamorph. l. 5:

Vellera cum Minyis nitido radiantia villo
per mare non notum primâ *petiere* carina.

Vbi vocabulo *Minyis* intelligit Argonautas à Mynia Martis, teſte Dionyſio Thrace, ſive, ut Ariſtodemus & alii volunt, Alei filio ſic dictos. Sed Egeſias hoc tribuit Parrhalo, Cteſias Samiræ, Stephanus Semiramidi, Archemachus Ægeoni, alii Dauno, cùm eum Ægyptus inſequeretur: unde & navis nomen *Daunias.*

Quin & utrinque triginta remigum ſedes habuiſſe innuit Theocritus; qui eam in Hyla τριακοντάζυγον

Ἀργώ

Ἀργῷ vocavit. Archinauclerus erat Tiphys, qui, Senecâ teſte in Medea,

---- auſus pandere vaſto
carbaſa ponto, legeſque novas ſcribere ventis.

Vnde Ovidius de Arte amandi l. 1.

Tiphys in Æmonia puppe magiſter *erat.*

Vbi Argo navim *Æmoniam* vocat, quia in Æmonia, quæ eadem ac *Theſſalia*, ædificabatur. Item in Epiſtolis:

Quid mihi cum Minyis, quid cum Tritonide *pinu?*
Quid tibi cum patria, navita Typhi, *mea?*

& Virgilius Eclog. 4:

Alter erit tum Tiphys; *& altera, quæ vehat,* Argo,
delectos Heroas.

Sed princeps Heroum, qui in Argonavi Iolco, regiâ Theſſaliæ ſede, Cholchos profecti dicuntur, erat Iaſon Æſonis Cretheo Æolide, & Thyrro Salmonei ex Alcidice filiâ prognati, atque hinc fratris Peliæ Theſſaliæ regis filius: cujus matrem Herodotus nominat Polymedam, ubi alii Polyphemam legunt, filiam Autolyci; Pherecydes Alcimeden Phylaco prognatam; Andron Theogneten Laodici filiam; Steſichorus Eteoclimenen; Demetrius Scepſius Rhœo, vel, ut alii legunt, Rhio; quæ nomina ferè omnia *conſilium* ſignificant. Is autem Cretheus, cui quoque Neptuni nomen indiderunt, fuerat Æoli Iove prognati filius, ac frater Salmonei: cujus filiam Thyrro apud ſe educatam, cùm compreſſiſſet, ex ea Peliam & Neleum geminos, ac poſtea quoque, ubi Iolcum condidiſſet, Æſonem, Amithaonem, ac Pheretem ſuſcepit. Ex his major natu Pelias, ubi Patri Cretheo ſucceſſerat, ac Iolci imperaret, reſponſum tulit ab oraculo, *ſe à quopiam ex Æoli poſteris interemtum iri.* Vt igitur omnes Æolidæ è medio tollerentur, Pelias in animum induxit etiam Iaſonem fratris Æſonis filium, ſcilicet ab Æolo oriundum, adhuc infantem occidere. Verùm Iaſonis propinqui eum in arca clauſum tanquam mortuum noctu extulerunt, ac in Chironis antrum portârunt: qui

eum non ſolùm educavit, ſed etiam in medicina, hoc eſt, ut ego cenſeo, in arte medendi morbos potiùs animi, quàm corporis inſtruxit: unde & poſtea nomen Iaſonis, qui antea Diomedes dicebatur, nempe ab ἴασις, id eſt, *ſanatio, medela*, obtinuiſſe videtur. Cùm adoleviſſet Iaſon, antrum illud pariter ac diſciplinam Chironis reliquit, & aratorem ſe præbuit apud fluvium Anaurum; ut proditum Apollonio in Argonauticis. Interea Peliæ adhuc aliud oraculi reſponſum obtigit: nempe *ut ſibi caveret ab illo, quem altero pede nudo vidiſſet.* Et poſtea Neptuno ſacra inſtituens, cùm ad ea ſacrificia omnes ſibi ſanguine junctos convocâſſet, inter eos quoque adventantem vidit Iaſonem; qui trajiciendo Anauro fluvio alterum calceum in limo amiſerat; atque ſic à Pelia pede altero denudato viſus, & interrogatus, *quid facturus ſit, ſi quando reſponſum tuliſſet, ſe à quopiam occiſum iri*, ex Iunonis conſilio retulit: *Illum ad recuperandum aureum vellus mitterem.*

Illud autem Aureum vellus à Mythologis dicitur fuiſſe pellis aurea illius Arietis, quem Phrixum in Colchidem portâſſe ſupra vidimus ad Signum Arietis. Quamquam Plutarchus cenſuerit non vellus aureum fuiſſe; ſed venas auri metallicas: & alii, lapidem Philoſophorum, quemadmodum Chymici vocant; ſive, ut mavult Suidas, Librum aureum ex arietum pellibus contextum de transmutatione corporum Chymicorum, & aurifaciundi ratione. Sanè Iuſtinus l. 42, ubi expeditionem Iaſonis deſcribit; fabulæ hujus de aureo vellere originem ex eo deducit, quòd Colchi aurum è fluminibus aſſeribus perforatis, ac lanoſis pellibus excerpſerint. Et Dercylus putavit Argonautas non aliâ re inductos Colchos navigâſſe, quàm ut Scytharum opulentiam diriperent. Quæ nulla alia fuiſſe exiſtimatur, quàm aurum illud, quod non procul à Caucaſo monte quidam torrentes ferebant, ac perforatis tabulis & lanoſis pellibus Scythis excipere mos fuit; ut Straboni traditum l. 2. Colchi enim ex Ægyptorum Colonia non procul ab Abaſgis ſive Maſſage-

tis

tis juxta Phaſin fluvium in parte Aſiæ habitantes, etiam Scythæ dicebantur ; uti & Aſiani , Leuco-Syri , ac, teſte Iſacio, Lazi. Atque hæc Scythia , cujus partem Colchi incolebant , ab illa Europæ Mæotidi & Tanai finitima longè diverſa eſt.

Itaque Pelias ipſum Iaſonem , juxta reſponſum ejus , mandavit ad recuperandum Aureum vellus , hac imprimis intentione , ut eâ occaſione interficeretur , ac , uti valdè timebat , ſe ex reſponſo oraculi interfecto , filio Acaſto regnum præripere non poſſet. Alii tamen, inter quos eſt Hecatæus , commemorant Iaſonem ipſum ingenti magnatum Theſſaliæ catervâ ſtipatum regem adiiſſe ; ac majorum ſuorum regnum repetens , à Pelia reſponſum tuliſſe ; ſe illi redditurum regnum , ſi priùs in Colchidem abiret , Phrixique animam ter, ut legitimum eſſet , advocaret , ac vellus aureum recuperaret. Imò his expeditis, ſe ſeniorem illi juveni regni onus conceſſurum.

Atque ſic hiſce legibus acceptis , vel ſuâ ſponte , ac gloriæ deſiderio, ut Diodoro placuit l. 4 , incitatus Iaſon , cum comitibus ſuis , quos ex primoribus vicinarum regionum huic expeditioni participes fieri cupientibus elegerat , navem illam inviſæ ante hac, ac inauditæ magnitudinis conſcendit,& quo tempore Pleiades ortu ſuo matutino veris adventum annunciare ſolent , à littore ſolvit. Numerus verò Heroum , qui cum Iaſone in Colchidem profecti ſunt , valdè varius ac incertus eſt. Quidam enim numerant quinquaginta duos , alii quinquaginta ſex ; & huic numero alii addunt , alii demunt. Tamen de numero Vatum, quos ſecum habuerunt , certò conſtat tres fuiſſe : nempe *Mopſum* Ampycis filium , qui in reditu juxta Corcyram mortuus eſt , *Idmonem* Abantis, & *Amphiaraum* Oilei.

Omnium verò nomina , quæ à Sophocle in actu Lemniadibus inſcripto , & Æſchylo in Ciberis recenſentur , ſunt hæc : *Acaſtus* , *Admetus* , *Æthalides* , *Amphidamas* , *Amphion* , *Ancæus* Neptuno prognatus,

Argeus,

Argeus, *Argus*, *Aſterion*, *Aſterius*, *Augias* Sulis filius, *Biantus*, *Butes*, *Calais*, Phrenetici Boreæ ſive Septentrionis filius, de quo Propertius l. 2:

Hunc duo ſectati fratres, Aquilonia proles;
hunc ſuper & Zethes, *hunc ſuper &* Calais.

Porrò *Calaus*, *Canthus*, *Caſtor*, de quo egimus in Signo Geminorum, *Cepheus*, *Clitius*, *Coronus*, *Echion*, *Erginus*, *Eribores*, *Erydamas*, *Euritiom*, *Euritus*, *Hercules Thebanus*, de quo vidimus in ſuo Signo, *Hylas* Herculis hujus, teſte Anticlide l. 2 Rer. Deliacar. filius, vel, ut aliis magis placet, catamitus; qui ab Argonautis antequàm Colchos ventum erat, aquatum miſſus, non reverſus eſt: *Iaſon* ipſe expeditionis princeps, *Idas*, *Idmon*, *Iphiclus* Æſonis filius, *Iphiclus Teſtiades*, *Iphitus* Eurito prognatus, *Iphitus Phocenſis*, *Laocoon*, *Leodocus*, *Lynceus*, *Meleager*, *Mopſus* vates, *Nauplias* vel *Nauplius*, *Odeus*, *Oenides*, *Oileus*, *Orpheus*, *Palæmonius*, *Peleus*, *Phaletus*, *Pollux* modo dicti Caſtoris frater, *Polyphemus*, *Tenaræus*, *Talaus*, *Telamon*, *Tiphys* Archinauclerus, *Zetes* Boreæ filius.

Sed Herodotus & Herculem, & alios quoſdam Heroas exemit ex Argonautarum numero. Et Dionyſius Mitylenæus inficiatur Herculem in Colchidem ſuſcepiſſe navigationem, imò negat illum opem tuliſſe Iaſoni in iis, quæ tractavit cum Medea. Plerique tamen affirmant illum expeditionem Colchicam unà ſuſcepiſſe; ſed poſtea, cum Hylam aquatum à ſe miſſum, ac diutiùs emanentem requirens, in Cium uſque excurriſſet, ab Argonautis inibi relictum fuiſſe. Hylam enim Thiodamantis filium, patre Herculem armatâ Driopenſium manu inceſſente trucidato, in ſervitutem, Pherecyde l. 3 teſte, rapuit, ac in ſummis deliciis habuit. Heſiodus verò in Ceycis nuptiis prodidit, Herculem ipſum aquatum exiiſſe in Magneſiam juxta Aphetas: quæ ſic dictæ videntur, quòd ibi relictus ſit. Imò alii ſcribunt illum ab Argonautis, ubi primùm in Myſim venerint, quòd ſuum fregiſſet remum, ſeceſſiſſe, ut ſibi alium in proxima ſilva compararet.

Atque

Atque ibi relictum tradunt quidam à ſociis, ob Hylæ caſum; alii ob imperitiam remigandi, ne omnes remos frangeret; ſive etiam ob ejus ingluviem & voracitatem, ne univerſam navis annonam brevi abſumeret; ſive propter pondus, cùm navis inflecteretur, ubi ille conſtitiſſet, imò ferè demergeretur; ſive potiùs propter invidiam, ne cæterorum virtus per præſtantiam virtutis Herculeæ obnubilaretur, aut prorſus deleretur. Sed Ephorus l. 5 prodidit Herculem ſpontè manſiſſe in Lydorum regione Omphales causâ.

Præter hos modò nominatos Argonautas alii adhuc plures nominant: ut *Actotidem, Actorionem, Æſculapium*, de quo diximus ſupra in Signo Ophiuchi; *Alaum, Amphiarum* vatem, *Amphytſtecum, Autolycum, Buphagum, Ceneum, Deileonem, Deucalionem*, de quo paucis egimus in Signo Columbæ, *Euphemum, Iphim, Iphidamantem, Mænetium, Neſtorem, Philoctetem, Phliantem, Phlogium, Theſeum, Tideum*. Videatur & Valer. Flaccus, qui multos ſeriatim enumerat. Omnium autem præſtantiſſimus fuiſſe videtur *Iaſon*; quippe quem Xenophon l. 6 de rebus Græcis, his verbis commendat: *Cautus adeò dux eſt, ut, cum fallere hoſtes, aut antevertere, aut vi adoriri inſtituit, haud unquam ferè fruſtretur. Noctu ac diu juxta paratus, ne tùm quidem, cùm convivium agitat, otioſus. Nec antea conquieſcit, quàm eò, quò tendit, pervenerit, quamque effecerit, quæ ex uſu ſunt. Ad eundem modum & milites aſſuefacit, quibus & prolixè indulget, ubi facinus aliquod egregium fecerunt, eſtque perſuaſum omnibus, qui apud eum ſtipendia merent, voluptatem atque otium labore parari. Ipſe omnium, quos novi, parciſſimè voluptatibus fruitur: quare nec hæc morantur, quò minùs rectè res gerat.*

Atque ſic hiſce ſtipatus Heroibus Iaſon navigationem ſuam aggreſſus eſt. Et præternavigatis, viſisque multis regionibus, cùm ad Syrtem Libyæ applicuiſſet, templum condidit: quod Herculi poſtea conſecrabatur, quia in certaminibus ab Argonautis ibi celebratis, victor extiterat. Ab eo loco, cùm ob Syrtium multitudinem

tudinem navigare non poſſent, Argonavim ſuper humeros duodecim dierum itinere per Libyæ deſertum bajulâſſe dicuntur: ut traditum in Argonautic. Apollonio, qui res ab Argonautis in itinere geſtas, ac omnes eorum labores diligenter annotavit. Vbi rurſus invento mari ad navigandum apto, naveque dejectâ, navigationem ſuam continuârunt: atque ſic, ſuperatis tot difficultatibus, quæ illis utpote navigandi imperitis, ferè inſuperabiles videbantur, tandem Colchis incolumes appulerunt.

Huc delatus Iaſon, & à Phrixi filiis perbenignè acceptus, cum illis protinus ad Regem Colchorum Æetam tendebat ſuæ legationis cauſam explicaturus. Hic Iaſonem ſociatis primis ſermonibus comiter appellare viſus, at poſtea, cùm ille Aureum vellus nomine Peliæ, cujus id antea fuiſſe dicebat, ſed dolo ei ſurreptum, repeteret, indignabundus reſpondiſſe fertur; *ſe petitioni ejus tum demum conceſſurum, cùm tauros ſuos æripedes, ignem naribus efflantes domuiſſet, ac draconis ejus Velleris cuſtodis dentes adamantino uſus aratro ſeminâſſet, naſcenteſque ex illis homines armatos trucidâſſet.* Sed hos dentes alii ipſi Æetæ tribuunt à Minerva, hoc eſt, prudentia donatos, æquè ac olim Cadmo Thebano. Quippe cauto, ac prudenti conſilio inductus, Aureum vellus, ſive theſaurum ſuum cuſtodibus pervigilibus, ac armatis, veluti dentibus alios ſubinde gignentibus, undique verſum ſepſerat. Et per *Tauros æripedes ignem naribus ſpirantes*, imò ipſum *Draconem inſomnem, ac dentibus armatum*, nihil aliud intelligi poſſe cenſeo, quàm cuſtodias illas è *Taurica* regione accitas, ac pilatas, ferreâque armaturâ indutas. Nam Æeta, poſtquam ex oraculo intellexerat, *ſibi tunc eſſe pereundum, cùm advena quidam Aureum vellus abſtuliſſet*, militibus Tauris, quos ex Taurica regione accerſerat, utpote ferociſſimis, ac truculentiſſimis, illud in cuſtodiam tradidiſſe fertur. Sanè Tauros illos, non boves ignivomos, ſed homines ſævos in Taurica natos fuiſſe, ex eo quoque liquet, quòd Medea Æetæ filia, cùm

noctu

noctu ad portam clauſam veniſſet, cuſtodias illas alloquens, idiomate Taurico uſa dicatur.

Medea autem, cujus, uti & patris Æetæ, geſta aliquantiſper attigimus in Signo Arietis & Eridani, cùm patris nimiam crudelitatem in peregrinos non ſolùm deteſtaretur, ſed horum etiam ſalutis valdè ſtudioſa eſſet, mandato paterno in cuſtodiam tradita, verùm paullò ante adventum Iaſonis inde elapſa, in Sacrum Solis locum ad mare confugerat. Atque hinc egreſſa, accedentibus Argonautis ingentia illa pericula, quæ exteris Aureum vellus petentibus proponerentur, pariter ac patris crudelitatem, qui omnes hoſpites per inſidias mactare ſoleret, aperuit; imò non ſolùm aperuit, ſed etiam ſuperare docuit. Quippe Iaſonis amore capta, & ejus datâ ſibi fide matrimoniali jam ſecurior, ac ardentior reddita, conſilio illi, pariter ac magicis artibus, quibus, æquè ac ſoror Circe, à matre Hecate, teſte Apollonio l. 3, imbuta erat, ſuppetias tulit. Ac primò quidem Iaſoni unguentum dedit, ut eo unctus, ignem taurorum illuderet. Deinde illum inſtruxit, ne adverſo vento araret, qui flammarum vim in ipſum aratorem propellere poſſet: neque inciperet ſulcum more arantium ab eodem fine, ſed tolleret aratrum. Sic μυθολογικῶς ea narratur hiſtoria. Sed Plutarchus cenſet Argonautas, quòd Herculem ex invidiâ parvi fecerint, coactos fuiſſe ſupplices fieri mulierculæ, ut ejus auxilio Aurei velleris poſſeſſores evaderent. Quidam quoque addunt, Medeam ipſam, Dracone per pharmaca quædam ſopito, Aureum vellus noctu ex luco Martis rapuiſſe, ac ad navem detuliſſe; ut Dionyſius Mileſius refert. Et Antimachus memorat Argon. l. 3, Iaſonem unà cum Medea in illud nemus conſecratum clam contendiſſe. Alii addunt, Medeam ſermone Taurico allocutum fuiſſe cuſtodes; qui portam illi, tanquam regis filiæ, ſtatim aperuerint. Tum irrupiſſe Argonautas ſtrictis gladiis, ac trucidatis multis barbaris, cæteris in fugam verſis, pellem abſtuliſſe.

Poſthæc

Poſthæc Æeta collectâ magnâ ſuorum manu cum Argonautis adhuc in littore morantibus, ut ex Dionyſio Mileſio conſtat, conflixiſſe fertur. Vbi multi vulnerati, Abſyrtus,de quo vidimus in Signo Eridani,captus, Iphithus cæſus, ac ipſe rex, quod alii tamen negant, occubuerit. Argonautas verò, cum illam tantam impetuoſam armatorum multitudinem ampliùs ſuſtinere haud potuerint, navem repetiiſſe, ac raptâ Medeâ, pelleque aureâ, fugam noctu cæpiſſe. Quamquam nonnulli dicant, Colchos virtute Argonautarum penitus in fugam verſos; unde regem irâ commotum,convocatis noctu regni ſenatoribus, conſilium cæpiſſe de comburenda noctu navi, & Argonautis trucidandis. Sed Medeam, cùm id cognoviſſet, eâdem nocte fugiſſe ad Argonautas, illiſque conſilium paternum indicâſſe. Imò alii tradunt, Æetam poſt ſuperata Aurei velleris pericula, Argonautas omnes ad opiparè paratum convivium invitâſſe, eâ intentione, ut eos menſæ accumbentes conficeret. Tum verò Medeam, partim atrocitate conſilii commotam, partim amore Iaſonis allectam, Argonautis & hoc ante aperuiſſe, quàm ad convivium venerant: atque ſic illos arreptâ ſecum Medeâ inſidiarum indice, aufugiſſe. Sed conſilium hoc de arripienda fuga Idmon Poëta Græcus, Venerem Iaſoni ſuggeſſiſſe ſcribit: Sic quoque eandem Æetæ excitâſſe libidinem cum uxore Eurylyte eâdem nocte, qua conſilium de comburenda navi erat explicandum, congrediendi, ut Iaſon eò tutiùs aufugere potuerit, teſtatur Dionyſius in Argonauticis. Similiter & Veneri, quòd Iaſon Medeam duxerit, attribuit verſus ille ſtatuæ Iaſonis & Medeæ inſcriptus, apud Pauſaniam in Eliacis:

Μήδειαν Ἴασον γαμέει· κέλεται δ' Ἀφροδίτα.

Medeam ducit Iaſon: Venus aurea mandat.

Et Iaſonem ab ipſo Æeta Medeam in matrimonium accepiſſe, remque cum illa in Colchide habuiſſe, ſcribit Timonax Rer. Sicul. l. 1. Vnde & in ea regione horti quidam oſtendebantur, Iaſonii dicti, quòd

Iaſon

Iaſon eo in loco primùm è nave egreſſus ſit; ac in iis diſci, & gymnaſia, cum thalamo Medeæ, in quo Iaſoni data dicebatur nuptui. Sed alii ſcribunt nuptias has Corcyræ, quæ tunc temporis *Drepanum* vocabatur, in reditu celebratas fuiſſe; ipſamque Areten reginam, Alcinoi Phæaciæ regis uxorem, Iaſoni Medeam junxiſſe, ac ſponſæ duodecim pediſſequas tradidiſſe. Hoc quoque teſtatur Timæus Rer. Italic. l. 2: ubi inter alia narrat Medeam poſt nuptias, Apollini fanum Corcyræ proximum, cum duabus aris, alterâ Nympharum, altera Nereidum, in perpetuam nuptiarum illarum memoriam, haud procul à mari exſtruxiſſe, ac in eo fano primùm ſacrificâſſe: imo addit, annua in illo ſacello ſacrificia ad ſuam uſque ætatem celebrari conſueviſſe.

Colchis enim Argonautas, juſſu regis, huc uſquè inſequentibus, Iaſon cum Medea ad memoratum Alcinoum confugere cogebatur. Qui non tantùm Colchis Medeam repetentibus reſpondit, ſe illam tradíturum, ſi adhuc virgo eſſet, ſi verò Iaſonis uxorem eſſe intellexerit, tum minimè impediturum, ut uxor maritum jure ſequatur: ſed etiam effecit, ut illâ ipsâ nocte ſolennitas nuptiarum celebraretur. Atque ſic Colchi illi, cùm vererentur re infectâ ad Æetam reverti, decreverunt partim juxta Ceraunia, partim in ſinu Illyrico, partim in inſulis, quæ Abſyrtides dicebantur, ſedes ac manſiones ſuas eligere. Iaſon verò poſt tot tantoſque labores exantlatos tandem in patriam incolumis rediit: unde ante duos menſes, quod vix crediderim, niſi menſes eorum, qui hoc tradiderunt, longius ſpatium expleverint, quàm noſtri, ſolviſſe dicitur.

Sed paullò ante reditum, rumore Iolci exorto, quòd omnes Argonautæ periiſſent, Pelias arreptâ opportunitate, omnes, qui ad regnum aſpirare poterant, obtruncâſſe fertur; imò ipſum fratrem Æſonem taurinum ſanguinem inter ſacrificia bibere coëgiſſe. Qua de cauſa Iaſon, ubi noctu in ſinum Theſſaliæ Iolco vicinum applicuerat, ac omnia ea per exploratores cognoverat,

noverat, conſilium auxiliumque optimatum, ac Argonautarum clam expetivit. Vbi propoſitis variis ſententiis, cùm non appareret à quinquaginta & tribus ſaltem heroibus, tot enim vulgò numerantur qui reduces erant, urbem adeò populoſam & amplam capi poſſe; Medea ultionem per inſidias, ac occulta pharmaca tutiorem ſibi popoſcit.

Atque ſic confecit idolum Dianæ omnis generis pharmacis repletum; ſuoſque crines ter inungens, canos reddidit, faciem quoque ac corpus rugoſum; ut omnibus propè ſilicernium edentulum videretur. Hoc habitu, cum Dea illa, ſummo mane irrupit in urbem tanquam numine afflata, populumque ad novum ſpectaculum convolantem impulit, ut Deam urbi, & regi propitiam ex Hyperboreis adventantem reverenter exciperent. Poſt hæc in regium tendebat palatium: ubi ab omnibus cum maxima reverentia, pariter ac in civitate, excepta, Peliæ, ac filiis ejus egregiè impoſuit, dum perſuaſit ſe à Dea miſſam, ut regem feneſcentem juventuti reſtitueret; imò multa alia felicitatem, & pietatem ejus ſpectantia largiretur. Quin &, ut fidem dictis ſuis eo magis adhiberent, finxit quædam ſimulachra, quibus appareret Diana ex Hyperboreis per aëra draconibus vecta, ſe in Peliæ recipere domicilium. Ac hoc invento, cùm ſupra mortalium captum videretur, effecit, ut Pelias omninò credens felicitatem à Dea ſibi datum iri, juſſerit omnia exequi, quæcunque illa diceret, ac filiis quidem ſolis, cùm minimè conveniret, ut munera Deorum regi per manus ſerviles exhiberentur.

Sed cùm Peliâ jam dormiente, verba Medeæ dicentis, ut corpus eus in lebete coquerent, à filiis regiis ægrè admitterentur, additum eſt experimentum arietis in agnum eâdem arte converſi. Is enim membratim diſcerptus, & coctus cum quibuſdam herbis, revixit; ac balare & ſaltare, tanquam juvenculus, præ gaudio viſus eſt. His itaque perceptis, virgines regiæ ad credulitatem inductæ, ac ad preces paternas jam exſurdatæ

ſurdatæ ſolâ Alceſti exceptâ, regem in fruſtra diſſecuerunt. Tum Medea, prius quam coqueretur, ſacra quædam Dianæ, ſive Lunæ facienda eſſe dixit; juſſitque, ut filiæ cum accenſis lampadibus in palatii tectum aſcenderent, ubi ipſa Colchico idiomate preces quaſdam ad Lunam fuſura ſit. Lampadum autem ea incenſio ſuper regiam ſignum erat Argonautis, prout conventum, rei jam peractæ. Itaque illi cæſum eſſe regem rati, protinus accurrebant, ſtrictiſque gladiis urbem ingreſſi, regias cuſtodias ſibi reſiſtentes proſtraverunt. Filias verò regias, quæ ad coquendum patrem jam deſcenderant, cùm neque cognitam fraudem ulciſci, neque regiam armatis jam plenam defendere valerent, admodùm humaniter excepit Iaſon; dixitque ſe ſcire illas à parricidio eſſe immunes, cùm ſpe felicitatis patrem confeciſſent. Quin & eaſdem primariis regni proceribus, nempe Andræmoni Amphinonem, Admeto Alceſtim, Theſſalo regi Cariæ Phocenſium Evadnen, in matrimonium dedit: ac fratri Acaſto Peliæ filio regnum paternum conceſſit.

Verùm alii, inter quos eſt Polycrates Samius, tradiderunt Medeam ſimulato Iaſonis odio, quaſi ab eo ſperneretur, confugiſſe ad Peliæ filias; idque eo conſilio factum, ut & cædem propinquorum Iaſonis vindicaret, & ipſi Iaſoni viam ad regnum aperiret. Et filias, quæ patrem ab illis perſuaſum, ac diſſectum coquendo juventuti reſtituere voluiſſent, nominant Aſteropeam, & Autonoën. Qua de re Ovidius in Medea inter alia ſic ſcribit:

Quid referam Peliæ natas pietate nocentes,
cæſaque virgineâ membra paterna manu?

Poſt hæc Iaſon in Iſthmum profectus, peractis inibi ſolennibus ſacris, Argonavem Neptuno conſecrâſſe dicitur: quamquam alii maluerint Palladi: quæ poſtea [eandem, cùm tot Deos ſervâſſet, inter ſidera collocârit. Collocata autem inibi conſpicitur verſo ordine, ita ut, prorâ latente, à puppi, atque adeo aplustri ipſo oriatur: cujus ſummitas χηνίσκος dicta, ab

anſeris roſtro, uti viſitur in numiſmatis Romanis; ne intelligas τὸ ἔμβολον τῆς πρώρας. Vnde Cicero Aratæa vertens:

At canis ad caudam ſerpens prælabitur Argo,
converſam præ ſe portans cum lumine puppim;
non aliæ naves ut in alto pandere proras
ante ſolent, roſtro Neptunia prata ſecantes:
ſed converſa retro cœli ſemper loca portat.
Sicut, cùm cœptant tutos contingere portus,
obvertunt navem magno cum pondere nautæ,
adverſamque trahunt optata ad littora puppim:
ſic converſa vetus ſuper æthera vertitur Argo,
atque uſque à prora ad cœlum, ſine lumine, malum,
à malo ad puppim, cum lumine, clara videtur.

Hoc Græcis dicitur πρύμναν κρούειν, Latinis *remos inhibere*; quod fit, quando nautæ mutato ſitu in puppim navem averſam impellunt, non, ut antea, in proram; ut Ioſ. Scaliger inquit. Hinc Lucanus l. 3:

— Aſt aliæ mutato remige puppes
victores vexere ſuos.

& Silius l. 2:

Converſo Tyrios petierunt remige patres.

Quòd autem Manilius Aſtron. l. 5, ſcribit, *Arietem* in cœlo *Argonavi vicinum* eſſe, ac navem Ægyptiis oriri *in quarta Arietis parte*, pro quo Firmicus, qui tamen Manilium videtur exſcripſiſſe, *in decima* poſuit; id arguit imperitiam τῆς ἀστροθεσίας, pariter ac utriuſque in Aſtrologia negligentiam. Verba ejus ſunt hæc:

Vir gregis, & Ponti vector, cui parte relictâ
nomen onuſque dedit, nec pelle immunis ab ipſa:
Colchidis & magicas artes qui vertere Iolcho
Medeam juſſit, movitque venena per orbem,
nunc quoque vicinam puppim, ceu naviget, Argo
à dextri lateris ducit regione per aſtra.
Sed cùm prima ſuos puppis conſurgit in ignes,
quattuor in partes cùm Corniger extulit ora,
illo quiſquis erit terris oriente creatus,
rector erit puppis, &c.

Hic unà innuit, Medeam mutâſſe Colchon Iolcho, propter Aureum vellus ejus auxilio ablatum; ac portâſſe magicas artes in Theſſaliam: at non herbas; ut videre eſt ex Lucani l. 6:

—— & terris hoſpita Colchis
legit in Æmoniis, quas non advexerat, herbas.

Hinc & Colchos, & Iolchos urbes magicis artibus claræ. Quippe Medea Iolchi non tantum Æſonem Iaſonis patrem, ut ex Poëta Græco, qui Reditus compoſuit, conſtat; ſed & ipſum Iaſonem jam ſeneſcentem iis artibus, Pherecyde, Simonide, & Lycophrone teſtibus, juventuti reſtituiſſe dicitur. Quod à quibuſdam interpretatur, Medeam etiam ſenes in ſui amorem artificiosè attraxiſſe, atque ita effeciſſe, ut tanquam juvenes imprudentes ac impudentes evaſerint: unde & nomen *Medeæ* acceperit. Quò reſpexiſſe videtur Diphilus, cùm ſcribit:

—— Medea vocata eſt
illa, veneficii quòd fraudes repperit omnes.

Quamquam aliis videatur hoc nomen eſſe à μῆδος, hoc eſt, *conſilium*: quòd ejus conſilio Iaſon omnia pericula ſuperâſſet; ut ipſa Medea teſtatur apud Euripidem:

Servatus es per Me, velut ſciunt, ratem
quicunque conſcenderunt tecum Argoam: ubi
Tauris jubebaris jugum ſpirantibus
ignem impoſuiſſe: ſeminare & horridi
dentes Draconis Vellus illud aureum
ſervantis, inſomniſque; qui circumdat id
ſpiris. Ego occidi: Tibi lucem dedi
illam ſalubrem ——

Hinc quoque mater Medeæ dicta videtur *Idyia*, quaſi εἰδυῖα, hoc eſt, *intelligens*, *ſciens*: quia intelligentia ſive ſcientia conſilii mater eſt.

Sed Staphylus ac alii ſcribunt Iaſonem Medeæ perfidià periiſſe. Hanc enim illi, neſcio quo pacto perſuâſiſſe, ut ſub puppe Argonavis dormiret; quam ea ſciverit brevi ſolutum iri: tum nave ſuper Iaſonem delapsâ, illum occiſum eſſe. Quidam tamen memorant

 Iaſo-

Iaſonem, impatientiâ doloris propter crematam Glaucam cum Creontis regia, ſibi ipſi manus intuliſſe.

Iaſon enim in Creontis Corinthiorum regis gratiam admiſſus, non tantùm eam Corinthi authoritatem eſt conſecutus, ut unà rempublicam gubernârit, quoad vixit; ſed etiam ejus filiam Glaucam, quæ aliis Creuſa dicitur, in matrimonium accepit, Medeâ repudiatâ. Quæ graviter id ferens, Glaucam cum Creonte, accenſo palatio regio, combuſſit; imò proprios filios Mormorum, ſive, ut alii ſcribunt, Merimnum, & Pheretem, quos ex Iaſone, æquè ac Theſſalum, & Alcimenen, ſuſceperat, jugulavit, vel, ut quibuſdam traditum, diſcerpſit; quò patrem, quem aliter ulciſci non poſſet, eo ſaltem dolore afficeret. Quamvis alii ſcripſerint, Mormorum & Pheretem, quòd dona illa, quibus incenſa ſit regia, à matre miſſi, ad novam nuptam pertulerint, à Corinthiis lapidibus cæſos fuiſſe: quorum ſepulchrum apud Odeum oſtendi memorat Pauſanias in Corinthiacis.

Ea autem dona fuiſſe feruntur, vel peplum venenis infectum à Medea; quem induens Glauca valido igne ſubitò correpta, licet ad ardorem extinguendum in fontem ab eo caſu *Glauce* poſtea dictum, ſeſe conjecerit, nihilominus conflagràrit; ut traditum Apollonio Biblioth. l. 1: vel ſcrinium aliquod peregrinum incluſo igne inextinguibili; qui, aperto ſcrinio, tantâ violentiâ evolârit, ut totum palatium conſumſerit; quemadmodum teſtatur Dialochus in Cyzici everſione. Imò alii putârunt fuiſſe veſtem, & coronam auream naphtâ, quæ à quibuſdam πετρέλαιον, item Μεδείας ἔλαιον, Suida teſte, dicitur, perunctas: quibus ignis flammam, ſive ſolis calorem ſentientibus, igne attracto ac concepto, Creon ac filiæ ejus, cum universâ regia, conflagraverint. Et Plutarchus ſcripſit in Alexandro, pharmacum illud, quo pallium, coronamque Medea perunxerit, præparatum fuiſſe ex bitumine quodam tenuiſſimo, quod magnâ copiâ naſcatur apud Babylonios in Ecbaraneis; ac ejus ſit naturæ, ut igne attracto

attracto medium aërem inflammet, & omnia, quæ vicina ſint, abſque ullo remedio comburat. De quo videatur & Plinius l. 2, c. 108; item Dioſcorides l. 1, c. 102, ac Strabo l. 16.

Hoc verò Pharmacum, quia inventricem agnoſcit Medeam, jure vocatur Græcis Μεδείας ἔλαιον, id eſt, *oleum* ſive *unguentum Medeæ*, juxta Suidam; item *Ignis Medeæ*, Μεδείης Κολχίδος πῦρ, juxta Nicandrum in Alexipharmacis; ubi ſic inquit:

Quod ſi Medeæ ſumantur Cholchidis ignis
pocula ephemeria, è labris pruritus in oſſa
cum ſudore fluit, nullâ medicabilis arte.

Pocula ephemerica dixit; quia pharmacum hoc, quo Medea non ſolùm veſtes, aliaſque res inungere, ſed etiam pocula miſcere, iiſque ſic vim ignis occultam includere ſolebat, à quibuſdam *Ephemerion* nuncupatur. Et Demetrius Sceplius nomenclaturæ hujus rationem reddit: nempe quòd herbæ illæ, è quibus pharmacum hoc componitur, manè juxta Tanaim fluvium propullulent, circa meridiem in ſummo vigore conſpiciantur, veſperi verò areſcant. Alii aliam cauſam proferunt; ſcilicet quòd illi, qui hoc pharmaco uſi ſint, diutiùs, quàm unicum diem, vivere nequeant. Ejus antidotum tamen, ſive ἀλεξιφάρμακον invenit Diphilus Siphnius: nempe lac bubulum, in quo folia quercus maduerint, hauſtum; aliaque ejuſmodi, quæ Nicandri enarrator recenſuit. Sed plura diximus de Medeâ in Tauro, Corona ſeptentrionali, Hercule, Eridano, aliiſque Signis: quæ vide; ut & Senecam Tragœdiographum, Æſchylum in Bacchi nutricibus, alioſque, quos hîc adduximus, auctores.

Cæterùm præter Aureum vellus, quod Iaſon in patriam reverſus, Diis dicâſſe, aliis Peliæ regi obtuliſſe dicitur, etiam Avis Græcis ante ignota, quam à Phaſide Colchidis fluvio *Phaſianum*, ſive *Phaſidis avem* appellârunt, ex Cholchide in Græciam portata eſt. Vnde Martialis Epigram. l. 11, de ave hac loquens:

Argoâ primùm ſum deportata carinâ.
Ante mihi notum nil, niſis Phaſis, erat.

Et in hanc avem Ityn filium Terei regis Thracum, ut in Signo Geminorum quoque vidimus, converſum, cùm patri Tereo à Progne matre in epulum appoſitus fuiſſet, fabulatur Ovidius l. 6 Metamorphoſeos. Plura de hoc vide apud Aldrovandum l. 13 Ornithol. cap. 5.

Atque hæc eſt ſuccincta deſcriptio Argonavis: qua Iaſon vectus tanta edidit facinora, ut multis in locis divinos meruerit honores, imprimis autem Abderæ Thraciæ in Tejorum urbe maritima, Protagoræ ac Democriti patriâ: ubi Parmenio illi templum condidit magnifico opere & exciſis lapidibus exſtructum. Et ob eam cauſam navis ipſa à gentilibus in cœlum, uti diximus, collocata fuit. Quamquam Chriſtiani poſtmodum eam in *Arcam Noë* mutârint, quòd ille in ejuſmodi arca concamerata tempore diluvii generalis cum ſuis ſit conſervatus: ut legere eſt Geneſ. c. 6,7,8; item apud Nicephorum Hiſt. Eccleſiaſt. l. 19. Imò alii ſub hac nave intelligere maluerunt Eccleſiam militantem: in cujus recordationem primi Chriſtiani Navem etiam in annulo ſculptam, ut commune ſymbolum, geſtare jubebantur. Sic enim præcipit Clemens Alexandrinus Pædag. l. 3: Ἀι δὲ σφραγῖδες ἡμῖν ἔςων πελειὰς, ἢ ναῦς ȣ̓ρανοδρόμος, ἢ λύρα μȣσικὴ καὶ ἁλιεύοντος Ἀποςόλȣ μεμνήσεται. *Signa ſive inſignia veſtra ſint Columba, ſive Navis cœleſtis curſu in cœlum tendens, ſive Lyra Muſica, in recordationem Apoſtoli Piſcatoris.*

XX. CRUX; das Kreutz / der Kreutzgalgen / das Kreutz-geſtirn:

Arbor infelix; ***Signum triunum***, ***Nota Trinitatis***; Sceptrum Ieſu Chriſti, Signum filii hominis: Græcè *ςαυρὸς* ***Crux***, *τὸ σημεῖον τῆς παρȣσίας τȣ̃ Χριςȣ̃, ϗ τῆς συντελείας τȣ̃ αἰῶνος*, hoc eſt,

eſt, *ſignum adventus Filii hominis, & conſummationis ſeculi*, Matth. c. 24, v. 3; vel τὸ σημεῖον τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου, *Signum filii hominis*, ibid. v. 30: Ebraicè תו: Hiſpanis *el Cruzero*; Italis *Croce*; Gallis *Croix*. Continet quatuor ſtellas: & apparet Auſtralioribus in Meridiano circa finem Aprilis.

Recentiores quidam ex quatuor illis ſtellis, quæ Ptolemæo pedes Centauri conſtituunt, peculiare ſignum, nempe *Crucis*, formare ſolent. Sed in noſtro Globo inditum eſt id nomen quatuor aliis ſtellis; nempe his, quæ à polo meridionali 30 gradus diſtare, ac poſitu ſuo Crucis formam repræſentare videntur. Et de hoc Signo apud Ioſeph. de Acoſta Hiſpanum in Hiſtoria Indiarum naturali ſive morali hæc habes: *Verum eſt*, inquit, *quòd* Cruzero, *ibi* (verſus meridiem) *pulchri & admirabilis aſpectus eſt.* Cruzero *autem appello 4 notabiles ſtellas, quæ invicem Crucis formam habent, magnâ æqualitate & proportione ſic collocatæ. Ignari credunt, quod* Cruzero *ſit polus Meridiei, cùm videant nautas elevationem poli à* Cruzero *ſumere, ut verſus Boream fit. Verùm decipiuntur. Ratio, ob quam nautæ hoc faciunt, eſt, quòd illâ in parte nulla fixa eſt, quæ ſic monſtret polum, ut ſtella ſeptentrionalis polaris. Vnde ſumunt altitudinem poli à ſtella, quæ eſt in pede, ſive infima parte* Cruzero: *quæ diſtat à vero & fixo polo 30 gradus; ſicut ſtella polaris Boreæ à polo ſuo diſtat tres gradus, & paullò plus*, &c.

Indidit autem huic conſtellationi nomen Crucis Chriſtianorum, ſive illi fuerint Hiſpani, ſive Luſitani verſus Meridiem navigantes, laudabilis pietas, ut hoc ſigno, tanquam hieroglyphico noſtræ redemptionis, conſpecto, nobis ſemper in memoria verſetur ipſe Redemptor, Aries ille noſter, ac Dux vitæ; qui pro nobis in cruce pendens, ſeipſum Patri ſuo in holocauſtum obtulit. Cujus typus ac ſymbolum erat Aries ille in virgulto Sabech pendens, ac pro Iſaaco ſacrificatus:

ficatus : de quo vidimus in Arietis Signo. *Sabech* verò, uti Septuaginta Seniores ediderunt, interpretatur *Remiſſio*; quia Crucis, ceu veræ remiſſionis virgulti, typus erat. Et ſicut primis Eccleſiæ Chriſtianæ temporibus in annulis, imò in cute, aut ipsâ carne inuſtum crucis ſignum, in perpetuam Chriſti crucifixi memoriam, portabant; ut Procopius ad illud Eſa. c. 44, v. 5, *Iſte dicet, Domini ſum*, ſatis eruditè annotavit: ita & ejuſmodi ſignum, ſtellis ipſis formam ejus jam ante conſtituentibus, in ipſo cœlo Mathematicis ſuſpenſum videbatur, ad indigitandum *magnæ Vnitatis*, hoc eſt, *Dei triuni* hieroglyphicum; quod Ægyptii per duas lineas transverſas, vel alterâ in alteram perpendiculariter ductâ, in crucis modum compoſitas pingere ſolebant; ſive ipſum *Crucis ſacroſanctum myſterium*; quod eoſdem per ejuſmodi modò dictam figuram adumbrâſſe auctores ſunt Iſidorus l. 1, Nicephorus Hiſt. Eccleſ. l. 21, c. 16, Sozomenus l. 7, c. 15, Origenes c. 3, Socrates l. 5, c. 17, Ruffinus l. 11, c. 29, Athanaſius Kircherius in Oedipo Ægyptiaco, alii.

Sed non ſolùm ſtellatum hoc crucis ſignum nobis, uti diximus, ad recordationem ipſius Crucis, in qua Chriſtus pependit, ac effuſo ſanguine ſuo peccata noſtra expunxit, inter aſtra locatum videtur: verùm etiam typus eſt illius Crucis, quæ in noviſſimo apparebit die; uti *ſignum illud Filii hominis in cœlo appariturum* Matth. c. 24, v. 30, interpretantur plurimi Theologi non tantùm veteres, ſed etiam recentiores. Quorum adhuc alias quatuor opiniones de hoc ſigno recenſet Mich. Walterus Poſtillorum Evangel. pag. 21. & 22: ubi & Hunnium ſuſpicatum eſſe ait, quòd ſignum illud futurum ſit nova quædam ſtella, æquè ac illa, quæ Magis in Oriente, tempore prioris adventus Chriſti in carnem apparuerit. De Crucis verò tempore Iudicii apparitione ſic ſcribit Ephræm Syrus: *Hæc* (crux) *rurſus in ſecundo adventu Domini primò apparitura eſt in cœlo, tanquam pretioſum ac venerabile Sceptrum magni Regis Chriſti, juxta verbum Domini dicentis: Et apparebit Signum Filii hominis*

minis in cœlo, cum multitudine exercitus Angelorum, univerſam terram illuminans à finibus uſque ad fines, ſuper claritatem Solis, adventumque Domini annuntians. Tunc, ut Thomæ à Kempis ex l. 2, c. 12, utar verbis, omnes ſervi Chriſti, qui ſe Crucifixo conformârunt in vita, ad Chriſtum accedent Iudicem, cum magna fiducia.

Quòd autem per *ſignum* illud *Filii hominis* intelligi poſſit *Crux Chriſti*, ſive *igneus quidam radius in modum Crucis formatus ex iride forſan prominens*, ut Patres quidam ſenſerunt; illud quatuor imprimis niti videtur rationibus. Primò, quia vocatur *σημεῖον τȣ̃ υἱȣ̃ τȣ̃ ἀνθρώπȣ*, *Signum filii hominis*: quod nullum aliud eſſe videtur, quàm quod illum omni populo per univerſum orbem terrarum famigeratiſſimum reddidit; nempe CRUX. Secundò, quia Eccleſia Chriſtiana ab ipſis ejus incunabulis ferè de Cruce canere conſuevit: *Hoc ſignum erit in cœlo, cum Dominus ad judicandum venerit.* Tertiò, quia ita videtur convenire, ut in noviſſimo die Crux appareat, partim ad honorem crucis ac tribulationis, quam impii probro ac dedecori ſibi eſſe cenſent; partim ad ſolatium filiorum Dei, quibus in eo apparebit ſingularis gratia crucifixi ſui Salvatoris, non aliter ac olim Noë in iride illo pulchricolori fœdus Altiſſimi cum eo, ac omnibus ejus filiis ſancitum; partim ad vindictam ac pœnam impiorum, tanquam hoſtium Crucis: partim ad gloriam & majeſtatem communis hominum Iudicis; quem præceſſura eſt ejuſmodi Crux, tanquam trophæum & inſigne regium, quo de peccatis, maledictione Legis, ira Dei, imò de mundo, diabolo, morte, ac infernali damnatione triumphaturus eſt. Quartò, quia ejuſdem Crucis quaſi præludium aliquod Conſtantino Magno contra Maxentium, anno Chriſti 312, exercitum ducenti apparuit, cum hac epigraphe: *ἐν τȣ́τῳ νίκα*, *In hoc vinces.*

De hac autem Crucis apparitione Baronius in Annal. ad annum 312, ſic ſcribit: *Cæterùm ſignum etiam ſanctiſſimæ Crucis factum eſſe Conſtantino è cœlo conſpicuum, cùm Scriptores omnes Chriſtiani affirmant, tum omnium antiquiſſimus*

tiquiſſimus Euſebius, in re adeò mirifica recenſenda, ipſiusmet Conſtantini hæc ſibi jurejurando affirmantis fidem obligat: cùm (ut ait) *jam ſole in pomeridianum tempus paullulùm inclinante, tam ipſe, quàm univerſus exercitus vidit CRUCIS ſignum ex lucis ſplendore figuratum in cœlo ſoli imminens, inque eo inſcriptionem ejuſmodi;* IN HOC SIGNO VINCE: *cùmque dubius de oſtenti ſignificatione hæreret, nocte ſequenti Chriſtus ei cum ſigno in cœlo monſtrato apparens, præcepit ut exemplari ad imitationem ejuſdem ſigni fabricato, eo tanquam præſidio deinceps uteretur in prælus.* Videatur & Nicephorus l. 8, & 9, c. 32.

Aliam item Crucis apparitionem narrat Cyrillus Epiſc. Hieroſol. in Epiſtola ad Conſtantium Imperatorem: *Te autem imperante*, inquit, *beata illa Crux multæ lucis ſplendoribus effulgens, Hieroſolymis apparuit. His enim ſanctis diebus ſanctæ Pentecoſtes, nonis Maji circa tertiam diei horam, ingentis magnitudinis CRUX, quæ tota ex luce conſtabat, ſupra ſanctiſſimum Golgathæ locum, uſque ad ſanctum montem Olivarum extenſa, in cœlo apparuit, non uni, aut duobus hominibus, ſed ab univerſa Urbis illius multitudine, manifeſtiſſimè viſa: neque, ut aliquis putaret, repentè apparens ſtatim evanuit; ſed pluribus horis ſupra terram ſpectantium oculis viſa eſt, ſplendoris fulgore Solis radios vincens.* Et de hoc ſic ſcribit Scholiaſtes memorati Ephræmi: *Cùm Latini feſtum Inventionis ſanctæ Crucis 3 Maji: & Exaltationem ejuſdem 14. Septembr. celebrant, Græci aliam adhuc de S. Cruce ſolennitatem celebrare conſueverunt, ad 16 Kal. Iunii, recolentes memoriam admirandæ illius apparitionis ſigni Crucis ſupra Hieruſalem. Aliud & quartum ac particulare feſtum triumphi S. Crucis celebrant Hiſpani 16 Iulii, ob inſignem victoriam eâ die contra Mauros Crucis Chriſti inimicos, non ſine miraculo, Cruciſque præſidio obtentam, anno 1212, per Alphonſum VII Caſtiliæ regem, cæſis barbarorum ducentis millibus, amiſſis Chriſtianorum non pluribus viginti quinque.* Videatur & Ribadeneira in libro, quem Florem Sanctorum nuncupat.

Cæterùm Crux Domini, cujus ſymbolum Avis alis paſſis volitans, ea eſt Palma in quam aſcenſurum ſe ipſe

ipſe Chriſtus dixit in Cantico canticorum Solomonæo. Et aſcenſus quoque eſt, traxitque ad ſe utrâque manu paſsâ Sponſam tam Gentilem, quàm Iſraëliticam; uti id ipſum in eodem Cantico ea exoptat. Sed de forma Crucis hujus vide ſis, ſi vacat, Thom. Bartholinum de Cruce Chriſti, ut & Bartoldi Nihuſii Epiſtolam de eodem ad dictum Bartholinum; item Pierium Hierogl. l. 50, pag 538.

XXI. MVSCA; die Fliege: ſive APIS; die Biene/ Imme/ Honig-fliege; das Fliegen- oder Bienen-geſtirn;

Muſcula Boëthio, *Muja*: *Apes*, *Apicula*, *Iovis Nutrix*, *Meliſſa*; *Cecropia* Auſonio, *Hyblæa* Virgilio, *Mellis mater* Varroni: Græcè *μυῖα*, *muſca*; *μέλισσα*, & *μέλιττα*, *apis*; Heſiodo *μελία*: Ebraicè זְבוּב *muſca*; דְּבוֹרָה *apis*: Hiſpanicè & Italicè *Moſca*; *Ape*, *Abera*; Gallicè *Mouſche*; *Mouſche à miel*: Anglicè *flye*; *bye*, & *bee*. Complectitur quatuor ſtellas Europais inconſpicuas; quarum una quartæ, reliquæ quintæ magnitudinis.

Muſca, qualem in Globo noſtro poſterioribus Centauri pedibus ſub Cruce quaſi adhærere videmus, cùm *importunitatis*, *impudentiæ*, *indocilitatis & audaciæ imperitæ* ſit ſymbolum, imò hinc ab omnibus abigatur, non video, quare in cœlum locari meruerit. Niſi exiſtimes ob Laconum inſigne: qui muſcam in clypeis ſuis pinxiſſe dicuntur, ad denotandum, quòd tam proximè ad hoſtes accedant, ut muſca etiam ab eis internoſci poſſit; quemadmodum Plutarchus in Apophthegm. Lacon. annotavit. Sive potiùs ob *pertinaciæ perſeverantiam*, qua meruiſſe videtur muſca, ut Homerus Iliad. l. 14 prælia Deorum pertinacia, ac ferociſſima

ciſſima deſcribens, eam ut hieroglyphicum propoſuerint. Sive etiam, quòd Iupiter magnam illam muſcarum copiam, quæ Herculem mactantem, ac porricientem infeſtabat, trans Alpheum abegerit: unde etiam poſtea apud Eleos *Iupiter Muſcarius* dicebatur; ut traditum Pauſan. in prior. Eliacis. Sed *Muſcarius*, hoc eſt, *Muſcarum Deus* humanum genus abſque ceſſatione infeſtans, Ebræis, Hieronymo teſte, *Beelzebub* nuncupatur: Græcis *Myodes*; quem Hercules muſcas de ſacello ſuo abigens, imprecatus eſt.

Cæterùm ſi *Muſcæ* nomine intelligere velis *Muſcam mellificam, mouſche à miel*, ut Galli dicunt, nempe mellis opificem, hoc eſt, *Apem*; plurimæ nobis in promptu ſunt rationes, cur illi locum quoque in cœlo aſſignârint Aſtronomi. Nam ea animalcula multis ac raris virtutibus prædita eſſe, non ſolum Phyſici, ac Hiſtorici, paſſim exemplis demonſtrant, ſed etiam ipſa docet experientia. Atque hinc *Apes* ſymbolum ſunt *Monarchiæ, & obedientiæ erga regem*; item *blandiloquii* ſive *gratæ eloquentiæ, Poëticæ ac Propheticæ amœnitatis, exoticæ doctrinæ, dulcium appetitus, diuturnæ valetudinis, futuri ſeculi beatitudinis, concordiæ, caſtitatis, ſeduli laboris*, ac denique *ſolſtitii*, aliorumque ejuſmodi. Videatur de hoc Crinitus l. 7, c, 2, Ariſtoteles, Plinius l. 11, c. 5, Ionſtonius, & Aldrovandus, aliique in Hiſtor. Animal.

De Hierone patris juſſu expoſito, ne nobilitati paternæ, utpote ex ancilla natus, dedecori ſit, legimus in hiſtoriis veterum, quòd apes in os ejus jam humanæ opis deſtituti mella congeſſerint. Id verò ex aruſpicum interpretatione, eum regem futurum ſignificâſſe, eventus probavit. Similis interpretatio cadere poſſet in Iovem ipſum, ſi non poëticè dictum eſt, quòd apes advolantes eum infantem nutriverint, ac meruerint, ut ad ejus beneficii memoriam, colorem eorum ferrugineum Iupiter mutaverit in aureum; ut Signo Capricorni ex parte attigimus. Hinc Virgilius Georgic. lib. 4:

Nunc age, naturas, apibus quas Iupiter ipſe
addidit,

addidit, expediam: pro qua mercede canoros
Curetum ſonitus, crepitantiaque æra ſecutæ
Dictæo cœli Regem pavere ſub antro.

Sed ſuſpicor fabulam inde natam, quòd Iupiter furtim ſurreptus, ſive in antrum portatus, à Meliſſa forſan melle, uti ab Amalthea lacte, quæ Regis Meliſſæi filiæ erant, ſit paſtus: vel quòd Meliſſa altera ejus nutrix Græcanicâ linguâ *apem* ſignificat. Et Mnaſeæ Patareo videtur, apes Græcum nomen à Meliſſa Oreade Nympha accepiſſe; cùm illa favos melle repletos, quos in Peloponneſo Achaiæ inſula à Pelope Tantali filio ſic dictâ, inveniebat, prima omnium guſtaverit; atque eo condimento ſaporem uniuſcujuſque cibi ſubacidum, imò & amarum mutans, homines à mutuo carnium eſu, ac, ut alii addunt, à glandibus, ad cæterarum arborum fructus, imò & hortenſia, avocaverit.

Sed ut Apes regiam dignitatem, melle in os Hieronis congeſto, portendebant; ſic eædem Platonem, quòd parvulo in cunis dormienti in labellis conſediſſent, oratorem ſingulari ſuavitate futurum indicabant: imò & Pindaro adhuc puero Thebis Theſpias proficiſcenti, ac in itinere ſub arboris umbra dormienti, prodente Pauſania, mel in os congerentes, poëticam amœnitatem promittebant. Et hujuſmodi tale è noſtris B. Ambroſio accidiſſe notum. Hinc eſt, quòd mel eloquentiæ ſuavitatem, imò dulcedinem ex laudibus eloquenti linguâ in aliquem collatis perceptam ſignificet. Et ab apibus nutritum veteres dicebant, cùm eloquentiæ cujuſdam jucunditatem commendare vellent.

Caſtam quoque ac *incorruptam Virginem* iiſdem *Apem* vocari ſuſpicor, quòd homines à coitu recenti ſupervenientes, imprimis autem feminas, ut Plutarchus in præceptis conjugalibus, aliique tradiderunt, maximo proſequatur odio, imò acriùs invadat; cùm ipſa Venerem ignoret, ut teſtis eſt Virgilius Georg. lib. 4,

Illum adeò placuiſſe apibus mirabere morem,

quòd

quòd nec concubitu indulgent, nec corpora ſegnes
in Venerem ſolvunt, aut fœtus nixibus edunt:
verùm ipſæ foliis natos, & ſuavibus herbis
ore legunt.

Hinc aliquando, Virgine quadam puerum virgineum, ut vulgò vocant, edente, in alloquio ad virgines jocati ſumus:

Wie von den Mähren zeugt Virgiel / daß ſie der wind macht ſchwanger;
ſo ſchwängert manche Jungfer auch die luft vom Bluhmen-anger.
Die Biene kent den beiſchlaf nicht / und häckt doch jungen aus /
wan ſie in ſüßem eifer küſt den zahrten bluhmen-ſtraus.
So kräftig war die Roſen luft mit eifer eingeſogen /
daß Roſelinde ſich befand / das ſüße kind / betrogen.
Woher doch komt mir dis? ſprach ſie: Jch weis von keinem man;
und gleichwol ſeh' ich / daß man mich bald Mutter nennen kan.
Der Nahme komt ihr num auch zu. Doch wer ſie Fraue nennet /
der tuht / wie ſie ſelbſt ſpricht / zu viel; weil ſie kein mann erkennet.
Jſts wahr? ſo habt ihr euch gewis / ihr Jungfern / vorzuſehn;
es möcht euch von der bluhmen luft ſonſt auch ein ſchimpf geſchehn.

Alii tamen, in quibus eſt Taxites, volunt regem apum ſemen ſingulis cellis imponere. De quo videſis Voſſium de Idol. l. 4, c. 66, pag. 1511, & Plinium N. H. l. 11, c. 16.

Cæterùm quòd *egregiæ ſedulitatis imago* ſit *Apis*, indicat Salomon; qui nos ad apes vadere jubet, ac ab iis diſcere, quàm laborioſæ ſint operatrices. Sed magis luculenter Virgilius Georgic. l. 4:

Venturæque hiemis memores, æſtate laborem
experiuntur, & in medium quæſita reponunt.
Namque aliæ victu invigilant, & fœdere pacto
exercentur agris: pars intra ſepta domorum
narciſſi lachrymam, & lentum de cortice gluten,
prima favis ponunt fundamina; deinde tenaceis
ſuſpendunt ceras: aliæ ſpem gentis adultos
educunt fœtus: aliæ puriſſima mella
ſtipant, & liquido diſtendunt nectare cellas.
Sunt, quibus ad portas cecidit cuſtodia ſorti,
inque vicem ſpeculantur aquas, & nubila cœli:
aut onera accipiunt venientum: aut agmine facto
ignavum fucos pecus à præſepibus arcent.
Fervet opus, redolentque thymo fragrantia mella, &c.

In

In cujus autem rei memoriam huic aſteriſmo nomen Apis inditum ſit, variæ ſunt ſententiæ. Nos tamen ſuſpicamur id factum eſſe in memoriam illius apum examinis, quod in cadavere leonis à Simſone occiſi favos conficere cœperat; ut legere eſt Iudic. c. 14, v. 8. Atque hoc non adeò inſolitum eſſe videtur, cùm apes quoque ex tauro, bove, vacca, vituloque putrefactis naſci dicantur: unde & mel, in deſcriptione Philonii, *νᾶμα θυγατέρων ταύρων*, hoc eſt, *fluentum, latex*, ſive *liquor filiarum taurorum* vocatur. Modum autem, quo ex alterius corporis corruptione procreentur, Geoponicorum auctor oſtendit. Atque ex cerebro regem, & duces; ex carne vulgus gigni ſcribunt. Si hoc verum eſt, ratio facilis erit inventu, cur apes in Oneſilai Cypriorum regis caput* ſupra urbis Amathuſiorum portam expoſitum, mella congeſſerint.

XXII. TRIANGVLVM AVSTRINVM; das Mittags-dreieck;

Deltoton; ſive *Triquetrum meridionale*, *Triangulus*, & *Trigonus*, ſive *Tricuſpis auſtralis*, aut *notius*: Græcis Δέλτα, Δελτωτὸν, Τρίγωνος, Τρίγωνον: Arabicè neotericis *Almutabet algenubi*. Quinque comprehendit ſtellas, tres ſecundæ, & duas quartæ magnitudinis: ac meridionalibus ſemper patet, Europæis verò abſconditur.

Signum hoc triangulare in memoriam *trium Patriarcharum*, ſupra collum Avis Paradiſi, in cœlum locatum eſſe ajunt: alii tamen, ut repræſentet *rerum cœleſtium* effigiem; item Ægypti. Rurſus alii id factum cenſent in gratiam *Iuſtitiæ*, ſive *Palladis*; quæ nonnullis *tergemina*, item *Tritonia* & *Tritogenia* dicta; nempe quòd vel

tertiâ menſis die, ut Ægyptiorum habet Theologia, quæ Lunam & Palladem confundere ſolet, orta ſit; unde & apud eoſdem tria tantum anni tempora fuerunt, nempe ver, æſtas, & hiems: vel ex capite Iovis nata dicatur, de quo in Erichthonii Signo ſatis amplè egimus: vel denique quòd tria præcepta ad vitam humanam neceſſaria, teſte Democrito, propoſuerit; ſcilicet benè conſulendum, rectè judicandum, & juſtè agendum: unde & numerus ternarius, & triangularis figura quæ tribus lineis æqualibus deſcribitur, à Pythagoricis illi meritò dicabatur.

Quòd verò Triangulum ſit effigies Ægypti, hanc rationem proferunt: nempe quia ea regio ejuſmodi figuram ſitu ſuo conſtituat: unde & à Græcanica littera Δ, quæ triangulari figurâ pingitur, quibuſdam *Delton* nuncupetur. Vel quia Ibis, quæ in Ægypto tantùm inveniatur, ac ejus hieroglyphicum ſit, hanc figuram pedum inceſſu, interſtitio ad æquales trianguli lineas diducto, conſtituere videatur. Sed de Triangulis, ſi vacat, adeas Pſelli libellum de Dæmonibus.

XXIII. APOVS, ſive *Apus*; der Paradies-vogel;

Quibuſdam, ſed corruptè, *Apis*; aliis *Avis Indica*, item *Manucodiata*, hoc eſt, *Avis Dei*, ſive *Avis Paradiſi*, vel *Paradiſea*: Græcè ἄπους, hoc eſt, *pedibus carens*. Novem continet ſtellas, meridionalibus ſemper conſpicuas.

Bayerus numerat 12; *nempe duas quartæ; & decem quintæ magnitudinis.*

Hæc avis in India, unde & *Avis Indica* audit, invenitur: quamvis in Ægypto quoque fuſca & ſubrutila, monedulâ minor, conſpiciatur, nomine *Avis Paradiſi*. Vocatur autem *Avis Paradiſi*, ſive quòd ignoretur, unde veniat, & quo ſe recipiat; ſive ob miram corpo-

corporis ſpeciem, & plurimam colorum diverſitatem. Hinc magni æſtimatur à Moluccorum Regulis; qui ſe in prælio, ſi illius pennas portent, vulnerari non poſſe credunt, licet in primâ acie pugnent. Imò hinc, ſuſpicor, eam à Moluccanis dici *Manucodiatam*, hoc eſt, *Avem Dei.*

Plurimæ ejus inveniuntur ſpecies; quippe quarum Aldrovandus quinque deſcribit. Vnde certa magnitudo illi non poteſt aſcribi. Quædam hirundine paullò majores viſæ ſunt. In Iava columbarum magnitudine. Et picâ maximâ non minorem à ſe viſam teſtatur Scaliger Exercitat. 228, l. 8. Quales ego Amſtelodami in Theca rerum exoticarum Iani Volkerſonii, aliiſque in locis vidi, eæ magnitudine, quod ad corpus, ſi pennæ variis coloribus mirè fulgentes demantur, vix hirundinem æquabant: capite tamen, quod preſſum, nucis juglandis pœnè magnitudine, & roſtro recto ſeſquidigitum longo, caudâ item longiſſimâ conſpicuæ. Omnes carent pedibus: unde & Græcanico vocabulo *Apodes Indicæ* vocantur. Quamvis Pigaffetta illis pedes palmum unum longos attribuat; ſed perperam. Hinc quoque falſus eſt Ariſtoteles, qui nullas aves apodes inveniri affirmat. Volatu celerrimo navium curſum, licet citiſſimus ſit, ſuperant. Ac perpetuò volant, nec uſquam quieſcunt; niſi in ramo arboris cujuſdam geminis illis ſetis ſive filis, quæ quodammodo nigra, ac tres & amplius palmos longa, dorſo annectuntur, implicatæ pendeant.

Rex tamen harum avium, cui nomen *Avis Paradiſi* propriè convenire videtur, crura & pedes ſatis longos craſſoſque, ac ad rapinam comparatos habere dicitur: ut proditum eſt Georgio Markgravio in Hiſtoria Braſiliæ naturali, quem adi. Sed ſatis de *Ave Dei* ſive *Iovis Indici:* nunc videamus quoque

Iunonis Volucrem, quæ caudâ ſidera portat.

XXIV. PAVO; der Pfaue / das Pfauen-geſtirn;

Aliis *Pavus*, & Auſonio *Pava*, in feminino, *Avis Perſica*, *Medica*, *picta*; *Ales Iunonia* Ovidio & Lucano, *Avis ſidereæ Iunonis* Claudiano: Græcè Ταὼς, & ταῶς, Æolicâ dialecto τάϝος, quod Ebraiſmo propiùs accedit; aliis ταῶν, in feminino ταώνη; Ariſtophani Μηδικὸς ὄρνις: Ebraicè תוּכִּי, in plurali תוּכִּיִּים *pavones* à תָּוָה *ſignavit*, *pinxit*, quia caudam gerit oculis pictam ac ſignatam; ſive à Chaldaico תְּוָה *admiratus eſt*, *expavit*, quòd aſpicientes expansâ caudâ in admirationem inducat: unde Iuvenalis:

— — Didicit jam dives avarus
tantùm admirari, tantùm laudare diſertos,
ut pueri Iunonis avem:

aliis תַּכָּה, de quo videſis Dictionar. Ebraic. Munſteri; vulgò פָּאוֹין, fortè à פֵּאֵר *laudavit*, quia, ut Ovidius inquit in arte amandi, l. 2,

laudatas oſtendit Avis Iunonia *pennas*:
ſi tacitus ſpectes, illa recondit opes.

פָּז quoque eſt *aurum purum* & *lapis pretioſus*, quibus caudam Pavonis quaſi exornatum vides: ſive etiam à פָּזַר *diſperſit*, quia caudam explicans, pennas quaſi diſpergit: פַּח quoque, ſive פַּח eſt *tendicula*, *laqueus expanſus*, *quo feræ capiuntur*, παγίδιον, item *lamina*, *æs percuſſum & extenſum*, *bractea*: Gallicè *Paon*; Italicè *Pavone*; Hiſpanicè *Pavon*. Septentrionalibus nunquam conſpicitur; Meridionalibus verò ſemper:

ſemper: & in Globo noſtro 19 illuſtratur ſtellis.

Bayero numerantur 14: quarum una in oculo ſiniſtro ſecundæ magnitudinis; 6 in collo, & reliquo corpore tertiæ; 4 quartæ; & tres quintæ hinc inde diſperſæ.

Pavo tam apud Græcos, quàm apud Germanos, & Latinos, alioſque Europæ populos, imo ex parte apud ipſos Ebræos, uti modo vidimus, nomen ſuum accepiſſe videtur; *ab expanſione & explicatione caudæ:* licèt Varro Latinum eſſe putet, ſed perperam, à voce, quam edunt: nempe *pupillare* dixit auctor Philomelæ.

Nam Græcum Ταὼς, ſive, ut Æolici pronunciant, τάϝος, Athenæo l. 9 eſt ἀπὸ τῆς τάσεως τῶν πτερῶν, *ab extenſione caudarum.* Quamvis malim derivare à τάφος, *podex*, quia Pavo cum podice vel cauda ſuperbit; ſive potiùs ab ἔταφον, quod ejuſdem eſt originis, & denotat, *cum ſtupore admiratus eſt*, item *ſepelivit, abſcondidit*; quia Pavo, niſi cum *admiratione ſpectetur*, pulchritudinem caudæ, *abſcondit*; aut eâ amiſsâ pudibundus *quærit latebras*: ſive ab ipſo verbo θαυμάζω, *admiror, in precio habeo:* quod originem traxiſſe videtur à θεάομαι, *contemplor*; unde Doricum θάημα, *ſpectaculum, miraculum.* Niſi potiùs utrumque ſit, uti & eſt, ab Ebraico חִיָּה *admiratus eſt contemplans.*

Germanicum verò Pfaue, ſive Belgicum Pauwe, imò ipſum Latinum *Pavo*, abſque controverſia dicitur *a pavienda & explananda, exporrigendave cauda.* Nam *pavire* (quod antiquum eſt verbum, ortumque traxit ex Germanico bauen / quod olim quoque *expandere, dilatare*, ſcilicet domicilia, ſignificavit) Romani vetuſtiſſimi non tantùm pro *ferire, petere, tundere, terere,* & *percutere*; ut ſuſpicari quis poſſit eſſe à παίειν: ſed etiam pro *excutere, explicare, planare*, & *expandere* dixiſſe videntur. Vnde eſt *pavimentum*; quod fit, cùm tundendo terra materiâ quadam ſuperſtratâ & expansâ planatur. Belgi dicunt een paveyſel / ſive plaveyſel / interjecto *l*; uti Germani die bahne / & der plahn / pro quo olim quoque

plaun ſive blaun utebantur: quæ omnia terræ ſive ſoli planitiem notant. Et ex *pavimentum* eſt *pavimentare*, Belgicè pavepen / plavepen / hoc eſt, ſternere locum quendam tegulis, ſive aliâ aliqua re extensâ. Ac *pavicula* Catoni eſt inſtrumentum, quo area complanatur. Germani vetuſtiores dicebant ein pauel / ſive bauel / à bauen: quòd non tantum *ædificare* ſignificabat, uti adhuc hodie, imò & *expandere*; unde bůgen / *curvare*, bůgel / buch / *liber*, quia ſinuari & extendi poteſt, & pauke *tympanum*, bauch, quod idem ac banſch, quaſi dicas *pandens*, ſive *expandens*; item bauſten, *tumere*, & Belgicum een bouwen, *veſtis ſpatioſa*, ſive *follicans*: ſed etiam *tundere*, ſive *tundendo opus ſuum perficere*; unde lavatricibus adhuc in uſu eſt beuche / in die beuche legen / hoc eſt, *veſtes in aquam quaſi tundere, ac tumidas reddere*. Sed hodie in uſu eſt blauel / imprimis waſche-blauel / interjecta littera l, à blauen / *tundere, percute.e*, *ac maximo aſſiduoque labore aliquid agere*: quod etiam per blǒchen reddere ſolent. Atque hinc eſſe videtur, quòd iiſdem vocabulum blau / primâ ac propriâ ſignificatione, denotet *colorem* illum *lividum* ſive *plumbeum*, quem quis fuſte aut lapide percuſſus, læſa in parte contraxit; quod venis exilibus ictu colliſis, ſanguineque ad cutem diffluente contingere ſolet: ſecundariâ verò *cæruleum* ſive *cæſium*.

Quin & *papilio*, hoc eſt, *tentorium*, ſive *tenſa*, quod Belgicè & Anglicè *pavilion*, Gallicè & Hiſpanicè *pavillon*, Italicè *padiglione* ſonat, ex illo ipſo vocabulo, bauen / quando *extenſionem* ſignificat, mutatâ littera u / in cognatum p / originem duxit: uti & *papyrus*, πάπυρος, papier / ſive ſic appelletur planta illa Ægyptiaca, ſive noſtra, qua ſcribentes utimur, charta; quia utriuſque folia latè explicantur, & extenduntur: item *papaver*, quod capita ejus follicantia tumeant; & Germanicum pappe, *pappa*, hoc eſt, *pulpamentum*, cibus infantum, quòd tundatur, ſive ebulliens ſe quaſi extendat & turgeſcat.

Hæc autem Avis, in cœlum locata videtur, quia, ſi mares

mares ſpectes, nam in feminis admodùm pauca colorum conſpicitur varietas, tantâ prædita eſt pulchritudine, ut æmula Phœnicis omnium volatilium formoſiſſimæ dicatur; quomodo Epiphanius in Theſibus Phyſiologicis apud Cauſſinum pag. 71, teſtatur. Quippe colorum exquiſitiſſimorum ac gemmantium mixturam in pennis, præſertim caudæ, radiare vides. Cæruleum ſive ſaphirinum in collo & capite: viridem in apice verticis è nudis quodammodo ſcapis virideſcentibus ac tenerrimis conſpicuo: in quorum ſummitate lilia eminent ejuſdem coloris; quibus Iuno tanquam floribus ſibi ſacratis, unde & *Sceptra Iunonia* vocantur, avem ſuam ornâſſe videtur. Quin & duabus pingitur maculis candidis oblongis oculos capitis ab utraque, nempe ſuperiore & inferiore, parte ferè ſtringentibus. Oculi verò caudæ quaſi bifidæ quatuor circulis aureo, caſtaneo, viridi, & ſapphirino conſtant: quos laudatus adverſo maximè ſole, quia ſic fulgentius radiant, expandere ſolet. Atque ea colorum diverſitas ac pulchritudo meruit, ut ipſe Iob c. 39, v. 16, pavonis pennas extulerit elogio.

Inveniuntur tamen & candidi Pavones, non tantùm in frigidis regionibus verſus boream vergentibus, ſed etiam in calidioribus. Talem enim vidit Aloyſius Cadamuſtus in Maderis; Ioannes Laurentius Ananias in parva, ut dicitur, Inſula, & Gaudentius Merula Mediolani plures; Scaliger in Gallia binos; Aldrovandus unum Bononiæ natum. Et ejuſmodi primùm natos ſuſpicor in Norvegia, cùm matres in ipſo vere ovis incubantes nivoſa loca, uti poſtea in Germania ac Italia, alba velamina caveis, in quibus incubant, obtenta, perpetuò ob oculos haberent.

Cæterùm in hanc Avem, teſte Apollodoro Metam. libro, à Iunone mutatus fertur Argus, centoculus ob prudentiam fortè dictus, Argivorum, ut quibuſdam traditum, rex aut ſaltem regulus, à Mercurio, juſſu Iovis Argivi antiquiſſimi, ſive potiùs ut ipſe imperio potiretur, occiſus. Ille verò Iupiter, qui proprio no-

mine vocatur Apis Sicyonius, & cum Ægyptio confundi ſolet, ut ad ſignum Tauri, quod vide, demonſtravimus, rem habuit cum Io, quam deperibat, Iunonis Argivæ, eóque Apidis illius uxoris, teſte Apollodoro Biblioth. l. 2, ſacerdote, ſive potiùs, ut auguror, puellâ honorariâ ac prætextatâ: quæ fortè fuit ex numero earum, de quibus ipſa Iuno apud Virgilium Æn. l. 1:

Sunt mihi bis ſeptem præſtanti corpore Nymphæ.

Sed videſis de hoc Signum modò adductum Tauri: ubi unà videbis, cujus ea fuerit filia. Atque ob hanc cauſam Io à Iunone, ſive, ut alii fabulantur, ab ipſo Iove, quò ſuſpicionem uxoris zelotypiâ captæ reprimeret, in vaccam candidam mutata, permiſſu ejuſdem Iovis licèt inviti, in cuſtodiam tradebatur Argo Areſtoris, teſte Myrleano Aſclepiade, & Terræ, juxta Acuſilaum, ſive potiùs, ut vero nomine dixit Pauſanias in Corinthiacis, Mycalis Inacho & Colaxe prognatæ, adeoque Phoronei & Iûs ſororis filio: qui eam in monte Mycenæo ad olivam quandam alligavit.

Sed Iupiter Iûs tandem miſertus, mandavit Mercurio, ut vaccam illam, quoquò modo poſſet, etiam interfecto Argo, raptam abduceret. Tum Mercurius ſumtâ paſtoris formâ, fiſtulæ cantu ſuaviſono, & virgæ ſoporiferæ tactu Argum ſopivit: imò ab Hierace juvene rurſus ſuſcitatum, ſaxo, ſive potiùs, ut habet Ovidius, in ſaxo ſedentem enſe occidit; ſuſcitatore in ſui nominis avem, quæ Latinis *accipiter* audit, mutato.

His à Mercurio ſic perpetratis, Iuno Argi cæde valde commota, œſtrum vaccæ immiſit; quo illa graviſſimè exagitata, ac è Græcia pulſa, regiones tam multas, quas in Tauri Signo enarravimus, pererravit. Vnde Virgilius Georgic. l. 3:

Hoc quondam monſtro horribiles exercuit iras
Inachiæ *Iuno peſtem meditata* Iuvencæ.

Attamen in Ægyptum, ubi poſtea Iſis vocata fuit, comite Mercurio, cujus conſilium parum feliciter ſucceſſerat, veniens, furore jam ſedato, priorem hominis

minis formam, Iovis ope, recepit: ut teſtis eſt Æſchylus in Prometheo, & Moſchus in Europa:

Fluctivagumque bovem ſpectabant in maris undis.
Iupiter hic aderat, niveæ qui terga juvencæ
tractabat dextrâ: ſeptemflui ad oſtia Nili
de bove cornutâ facta eſt mox femina pulchra.

Quamquam hoc juxta Iopen oppidum contigiſſe ſcribat Apollodorus de Diis: Ἰόπη δὲ πόλις καλεῖται, ὅτι ἐκεῖ ἡ Ἰὼ τὸν Ἄργον νικήσασα, γέγονεν ἄνθρωπος· *vocata fuit Iope civitas, quòd ibi poſt Argum ſuperatum, Io facta eſt homo.*

Atque ſic Argus eâ occaſione à Iunone in Pavonem converſus fingitur, oculis ejus, quos centum habuiſſe fertur, caudæ affixis. Per hos autem centum oculos fabularum interpretes intelligunt ſtellas; adeóque per Argum ipſum cœlum; quod ſtellis ſuis, tanquam oculis, terram aſſiduè intuetur; æque ac Argus intueri fictus eſt *Io gravidam*; qua *terram* fortè *frugiferam* adumbrârunt, imò & *agriculturam*; de quo videatur Virginis Signum. Quòd verò oculorum Argi altera pars dormire, altera vigilare vicibus alternis fingitur, hoc ideò factum videtur; quia ſtellæ in dimidia cœli parte, cùm ea ſole illuſtratur, quaſi dormire, hoc eſt, ſolis ſplendore offuſcari, ac in altera, ubi, ſole abſente, jam nox eſt, quaſi vigilare, hoc eſt, lucere deprehenduntur. Hinc Noctis hieroglyphicum erat cauda Pavonis in rotam effuſa, ſive in orbem exporrecta: Diei verò cauda ejuſdem avis complicata, ac demiſſa. Imò hinc quoque eſt, quòd Pavo viciſſitudinis divitiarum fuerit ſymbolum. Item omnis varietatis, ac mutabilitatis; unde proverbium, ποικιλώτερον ταώνος, *Pavone magis varium*: fœminarum imprimis, ob inſignitam earum inconſtantiam: nam, ut Virgilius ait Æneid. l. 4,

----- *Varium & mutabile ſemper*
femina.

Ac, ut nos aliquando luſimus,

Die Frau iſt lang von haar / doch kurtz und leicht von ſinnen.
Wer zweifelt / der verſuchs. Mann wird es täglich innen.

Atque iccircò quoque factum autumant nonnul quòd Pavo Iunoni divitiarum Deæ, tanquam pr prius, fuerit attributus.

Cæterùm uti Argum diximus deſignare Cœlum ſt latum, ac Io in vaccam mutatam, Terram; quia Æ gyptiis terræ ſymbolum, propter agriculturam, Bos: ſic Mercurius hîc, ubi, æquè ac Argus, & I refertur ad rerum naturam, nihil aliud deſignare vid tur, ac ipſum Solem; uti non ineptè comprobat Macrobio. Nam Mercurius fingitur Argum cent culum Iûs cuſtodem, primò virga aureâ, unde Homero Iliad. ο, χρυσόῤῥαπις, *auream habens virgam* vocatur, ſopiſſe, deinde enſe occidiſſe; quia Sol ex rientibus ſuis primis radiis, tanquam virgis aurei ſtellas quaſi ſopire, at ipſe poſtea totus exortus, l mine ſuo mucronato, veluti enſe, eaſdem penit quaſi interficere videtur; dum fulgore ſuo inſuperab lucem ſiderum planè offuſcat & extinguit, ſic ut nobis non ampliùs videantur. Atque hinc eſt, qu Ægyptii duas Mercurio tribuerint pinnas; unam bam & claram, alteram cæruleam: nempe illâ gnificare voluerunt hemiſphærium unum lumine So illuſtratum, cùm dies eſt; hac verò alterum eo rens, ubi cærulis cœli pratis terræ umbrâ involut nox eſt. Imò eâdem causâ, idem Mercurius dupl dicitur; nempe ſuperus, reſpectu noſtri, & inferu reſpectu antipodum. Ac illud nomen obtinet, cu Sol noſtrum illuminat hemiſphærium, hoc ver cùm ad antipodes deceſſit. Pari ratione Argi oc lorum altera pars dicitur dormire, altera vigilare; ſupra vidimus.

Sed fabulam de Io in vaccam, & Argo in Pav nem mutatis, ſic recitat Ovidius Metamorph. 1:

Cùm Deus inductâ latas caligine terras
occuluit, tenuitque fugam, rapuitque pudorem. &
Conjugis adventum præſenſerat, inque nitentem
Inachidos vultus *mutaverat ille* juvencam.
Bos quoque formoſa eſt. ------

Iuppit

Iuppiter *è terra genitam mentitur, ut auctor*
deſinat inquiri. Petit hanc Saturnia *munus.*
Quid faciat? Crudele, ſuos abdicere amores:
non dare, ſuſpectum. Victus pudor eſſet amore:
ſed leve ſi munus ſociæ generiſque torique
vacca negaretur, poterat non vacca videri.
Pellice donatâ, non protinus exuit omnem
Diva metum, timuitque Iovem, & fuit anxia furti:
donec Ariſtoridæ *ſervandum tradidit* Argo.
Centum luminibus cinctum caput Argus habebat.
Inde ſuis vicibus capiebant bina quietem;
cætera ſervabant, atque in ſtatione manebant.
Conſtiterat quocunque loco, ſpectabat ad Io:
ante oculos Io, quamvis averſus, habebat.
Luce ſinit paſci: cum ſol tellure ſub alta eſt,
claudit, & indigno circundat vincula collo. &c.
Nec ſuperûm rector mala tanta Phoronidos *ultra*
ferre poteſt: Natumque *vocat, quem lucida partu*
Pleias enixa eſt: letoque det, imperat, Argum.
Parva mora eſt, alas pedibus, virgamque potente
ſomniferam ſumſiſſe manu, tegimenque capillis, &c.
Deſilit in terras: illic tegimenque removit,
& poſuit pennas: tantummodo virga retenta eſt:
Hac agit, ut paſtor, per devia rura capellas,
dum venit, adductas: & ſtructis cantat avenis.
Voce novæ captus cuſtos Iunonius *artis*, &c.
fiſtula, mox quærit, qua ſit ratione reperta. &c.
Talia dicturus, vidit Cyllenius *omnes*
ſuccubuiſſe oculos, adopertaque lumina ſomno.
Supprimit extemplò vocem, firmatque ſoporem,
languida permulcens medicatâ lumina virgâ.
Nec mora, falcato nutantem vulnerat enſe
quà collo eſt confine caput. &c.
Arge jaces, quodque in tot lumina lumen habebas,
extinctum eſt, centumque oculos nox occupat una.
Excipit hos, volucriſque ſuæ Saturnia pennis
collocat, & gemmis caudam ſtellantibus implet. &c.

Et

Et iccircò Pavo non tantùm ſacer erat Iunoni; quam quoque nonnulli ejuſmodi Ave pictâ, tanquam ejus hieroglyphico, intelligebant: ſed currum etiam Iunonium à pavonibus trahi veteres finxerunt. Vnde Ovidius Metamorph. l. 2:

------ Habili Saturnia curru
ingreditur liquidum pavonibus æthera pictis.

Athenæus tamen ejus rei aliam cauſam profert: nempe quia pavones in inſula Samo, quæ Iunoni ſacra erat, primùm repertæ fuerint: unde & in numiſmatis Samiorum, eodem teſte, Pavo impreſſus. Sanè in eo Iunonis templo, quod Mycenis in planiore Eubœæ parte exſtructum erat, inter cætera memoratu digna viſebatur & Pavo aureus lucidiſſimis ac pretioſiſſimis lapidibus ornatus, quem Adrianus Imperator dicaverat, cum aurea corona, & purpurea palla: ubi argento quoque inſculptæ erant Herculis & Hebes nuptiæ; ut prodidit Alcetas Depoſ. Delphic. l. 2, & Pauſanias in Corinthiacis.

Sic in Numiſmatis Romanorum antiquiſſimis Fauſtinæ, & Iuliæ, Piæ Felicis imago Iunonis cum haſta ſive lancea, & patera conſpicitur, Pavone juxta appoſito, ac additâ epigraphe in hujus, IVNONI LVCINÆ; in illius verò, IVNONEM; quod lectu inſolitum. Ejuſdem quoque Fauſtinæ numiſma argenteum invenitur, in quo æquè eſt Pavo; ſicut & in Divæ MAXIMÆ, & D. MARIANÆ eadem avis caudâ in rotam paſſâ, cum inſcriptione CONSECRATIO. Imò aliud ſe offert, cujus inſcriptio DIVA PAVLINA: effigies eſt caput mulieris ab occipitio velatæ. Hæc in altero latere rurſus conſpicitur, ſed inter alas pavonis paſſas dorſo inſidens, cum epigraphe, CONSECRATIO. Quin & in illo Domitiæ Auguſtæ eſt effigies ejuſdem avis, cum inſcriptione, CONCORDIA AVGVST. Ex hac autem inſcriptione ſuſpicor numiſma cuſum, poſtquam Domitiam hanc priùs repudiatam, Domitianus Imperator iterum duxerat. Et

pavonis

pavonis effigies videtur ſibi velle, quòd idem Domitianus, cùm ſe Iovem appellari paſſus ſit, uxorem etiam Iunonis honore dignari cenſuerit: quippe quam AVGVSTAM quoque ſalutavit. In feminarum enim apotheoſi effigies Pavonis, tanquam Avis Iunoniæ, ſymbolum erat; æquè ac in illa marium Aquilæ alitis Iovis. Quamquam in Divæ Sabinæ Auguſtæ, & Fauſtinæ Piæ nummo Aquila ſit, non Pavo. Sed nihil mirum, quòd Fauſtinæ Imperatorum ſive virorum more, Aquila attribueretur; cùm ea Marco Antonino conjugi imperium dederit.

Cæterùm nec illud admirationem meretur, quòd veteres Iunoni, imò cæteris ejuſmodi feminis Pavonem, tanquam hieroglyphicum, attribuerint; cùm ille caudâ ſuâ ſurrectâ ſymbolum ſit *hominis glorioſi*, & in qualibet re *applauſum quærentis*; imò & *invidi*, ac *inconſtantis*: quod utrumque omnium ferè feminarum proprium eſt. Quippe adeò egregiam hac in re inter pavonem & feminam cernimus ſympathiam; ne minimè mireris virginem illam Leucadicam, teſte Æliano l. 11 de Animal. c. 33, tanto ardore adamatam à pavone, quem aluerat, ut eâ defunctâ ipſe quoque commori voluerit. Inceſſus præterea pavonis planè Iunonius ac femineus eſt; quem ita componit, ne unquam maculetur: præſertim quando, præſentibus, & admirantibus ſpectatoribus plurimis, pretioſam caudæ ſupellectilem oſtentat. Vnde in homines valde ſibi placentes Ovidii σκωμμάτιον Metam. l. 13: *Laudatâ pavone ſuperbior*.

Singulare autem & magnum ejus æſtimium apud veteres inter alia quoque ex eo apparet, quòd mille drachmis, ſi Antiphoni Orat. contra Eraſiſtr. fides, mas & femina venditi ſint: ac Athenis unus ſtatuto pretio ſingulis noviluniis per annos triginta ſpectaretur, multis ex Theſſalia, & Lacedæmone ſpectatum confluentibus; ut proditum Oppiano l. 2, & Lucretio de nat. rer. l. 2. Item quòd Alexander Magnus, iis in India viſis, graviſſimas in occiſores pœnas conſtituerit: & Tiberius

Tiberius Imperator hominem, qui unum è viridario ſubtraxerat, capitis ſupplicio affecerit; ut ex Æliano l. 5. de Animal. c. 21, & Suetonio in Tiberii vita conſtat: imò in Lybia ſi quis tantummodò læſiſſet, teſte Euſtathio, non impunè tulerit. Quin & Hortenſius Orator in jus vocatus eſt, quòd primus editiali cœnâ pavonem cibi causâ occidiſſet. Eos tamen Aufidius Lurco circa noviſſimum bellum piraticum primus ſaginare inſtituit, maximo cum quæſtu: quippe reditus ſeſtertiûm 60000 habuit; ſi Æliano loco adducto credimus. Et Vitellius Imperator cerebella pavonina in famoſa illa patina, quæ Minervæ clypeus dicebatur, cum aliis cibis inſolitis appoſuit. Sed pavone noſtro pennarum oculos jam in acervum contrahente, nos hîc ſubſiſtere jubemur. Iccircò qui plura de hoc noſſe deſiderat, adire poterit, præter auctores citatos, Ariſtotelem H. A. l. 9, c. 6, Ariſtophanem de Avibus, Aldrovandum Ornithol. l. 13, c. 1, 2, Columellam l. 5, c. 32, alios.

XXV. PICA INDICA, ſive *Braſilica*; die Indiſche Elſter / Agleſter / ſive potiùs Hägſter;

Pica Barbara, *Piperivora*, *Hipporynchos*, & *Burynchos*, à roſtri magnitudine *Rampheſtes*, ſive *Ramphaſtos*; aliis *Anſer*, & *Paſſer Braſilicus*, vernaculè *Tangara*; item *Tucana*, Lerio & Theveto *Toucan*; aliis *Lang*, fortè *Avis longa*, quam Indi vocant *Hoitlallotl*: Græcè κίσσα Ἰνδικὴ, *Pica Indica*, Atticis κίττα, Laconibus κεῖσσα, aliis, σίττα; Heſychio, & Phavorino βάσκιλλος, & κραγῶν, nonnullis ποικιλὶς, *pica*; χίνα, antiquis χὴν, *Anſer*, Plinio *Ganza*; στρουθὸς, ψάρις, χόλμις, βραχύβιος, δηγὴρ,

ϑηγνὴρ, *paſſer*: Ebraicè צפור, *paſſer*. Continet 8. ſtellas; quarum quatuor tertiæ, tres quartæ, & una quintæ magnitudinis.

Pica in genere conſiderata, ob garritum quem edit, unde Polluci *κιτ]ᾳβίζειν*, h.e. *more picarum ϛωμύλλειν*, ſive *blaterare*, *garrulitatis* eſt ſymbolum: ac causâ eâdem Baccho vini pariter ac ebrietatis Deo, teſte Plutarcho, ſacra: nempe quia vino inebriati ut plurimum garriunt, imò etiam ſaltare ſolent more picarum; & *arcanum demens detegit ebrietas.* Hinc Horatius:

Fœcundi calices quem non fecere diſertum?

Et dictum Athenæi l. 2, *οἶνος ϰ ἀλήθεια*, *vinum & veritas*: quod Germani ſic proferunt:

Ein trunkner mund
entdekt der wahrheit grund.

Atque eâ quoque causâ eſſe puto, quòd ſacerdotes Bacchi plerumque fuerint feminæ: quas *μιμαλόνες*, ſive, ut Suidas habet, *μιμαλλόνες* vocabant, quòd ebrios garrulos imitabantur: item *Mænades*, *Bacchas*, ab inſania, & intemperantia, morumque pravitate; uti & *Thyades*, à Thya, quæ prima Bacchi ſacra inſtituit, ac ab impetu & furore bacchantium ſic dicta videtur. Atque Bacchis hiſce picarum nomen, ac ſymbolum eò magis convenit, quò obtuſiori, ob gutturis raucedinem crapulâ contractam, ac magis variabili voce utebantur, more picarum: quæ ſingulis ferè diebus, imò horis ſonum diverſum ac raucitate obfuſcatum & corruptum edere dicuntur.

Hinc & imitantur nonnullæ, ut ex hiſtoriis notum, vagitum infantum, & hœdorum querulum, mugitum vitulorum, balatum ovium, ſibilum opilionum armenta convocantium. Ac Plutarchus lib. de Solert. animal. refert, picam alioquin loquaciſſimam, auditis Romæ buccinatoribus quaſi obſtupefactam, eveſtigiò ſiluiſſe, tantoque ſic ſilentio dies aliquot meditatam, demum veluti expergefactam omnem buccinatorum

torum ſonum ſummâ omnium admiratione reddidiſſe.

Verùm non garrulitatis modò, ſed & *mendacii* ac *ſimulationis* hieroglyphicum eſt Pica; nempe noſtra communis: quòd ea anteriore parte ſit candida, poſteriore verò nigricet; æquè ac ipſum mendacium: ut de hoc teſtatur Tryphon Grammaticus: τὸ ψεῦδος ἐν τοῖς ἐσχάτοις μελαίνεται, *mendacium extremâ parte nigreſcit:* Atque hinc dixit Pythagoras: τῶν μελανούρων μὴ γεύεσθαι, *minimè guſtandum ex iis, quæ nigrâ incedunt caudâ.* Nempe cavendos eſſe ſimulatores, ac mendaces voluit omnes.

Cæterùm quòd *Picam Indicam* ſive *Braſilicam* attinet, quam hîc conſiderare propoſuimus, quamque *piperivoram* vocant, quòd pipere victitet; ea ob inſignitam pulchritudinem inter aſtra locata videtur. Quippe præterquam quòd caput, collum, dorſum, ac alæ cum priori parte caudæ nigricent, pectus aureo colore cum rubedine quadam circumfuſum, rutilare vides; ventrem verò & femora cinnabarino, caudamque in extremitate inſigniter rubeſcentem.

Alii tamen in ejus locum ſufficiunt *Anſerem*; alii item *Paſſerem Braſilicum.* De quibus in genere conſideratis hîc aliquid dicendum putavimus: & quidem primò de Anſere noſtrate. Is ſacer erat Iunoni, æquè ac agnus & pavo; item Iſidi, & Inacho Eurydamantis, qui aliter Oeneus dictus, & Doryles nymphæ, ſive, ut alii vocant, Iphinoës filio. Quem fluvium fuiſſe finxerunt, quòd ille Argis imperans, fluvium Argivorum priùs Amphilochum dictum, ampliore alveo locupletârit, ne irrumpens in planitiem, ut ante ſolebat, agros circumvicinos cum ædibus diriperet. Vnde fluvius ille poſtea Inachi nomen adeptus eſt:

Ἴναχος Οἰνείδης Κρονίδῃ πολυφίλτατον ὕδωρ.

Inachus Oeneides cœlo gratiſſimus amnis;

ut canit Heſiodus. In eo etiam, exſtructo ſub aquis ſepulchro magnifico, ipſe Inachus dicitur ſepultus. Atque ex his vides cur Inacho Anſer ſit ſacratus: nempe quia ejuſmodi aves fluvios amant.

Hîc

Hîc incidit mihi in memoriam fabula de Nemeſi Noctis & Oceani, teſte Pauſania in Atticis, filia, cognomento Adraſtea: quæ poſtea ut vindictæ Dea fuit culta. Hanc fabulatur Apollodorus Biblioth. l. 3, ſe ipſam in anſerem mutâſſe, ut Iovis, qui eam ardentiſſimo deperibat amore, concubitum vitaret. Iovem vero cygni ſpecie aſſumtâ Anſerem illum compreſſiſſe. Vnde Nemeſin gravidam ovum peperiſſe: quod obvio opilioni, ut Ledæ ſervandum deferret, tradiderit. Atque ex eo ovo in arca Ledæ ſervato, poſtea Helenam fuiſſe natam: quam Leda veluti ex ſe genitam educârit; ut Pauſaniæ quoque traditum in Atticis. Educatam verò ac jam adultam, quia corporis formâ ac pulchritudine omnes Græciæ mulieres antecelleret, adeóque tam multos haberet procos, cauſam extitiſſe Trojani excidii: qua de re quoque vidimus in Signo Geminorum & Cygni.

Proci verò ſive competitores Helenam ambientes, hi recenſentur: Antilochus, Agapenor, Amphilochus Amphiarai, & Amphilochus Creati filius, Ajax Oilei, & Ajax Telamonis filius, Aſcalaphus, Diomedes, Eurypylus, Elephenor, Eumelus, Menelaus, Megeres, Mneſtheus, Ialmenus, Leonteus, Machaon, Polyxenus, Peneleus, Podalirius, Philoctetes, Proteſilaus, Patroclus, Stenelus, Ulyſſes, Thalpius, Schedius, Polypætes, Teucrus. Atque inter hos ne naſceretur diſſidium, Helenâ uni eorum addictâ, omnes jurare juſſi ſunt à Patre Helenes, ſe illum defenſuros, cui ea obtigiſſet, ab omni cæterorum injuria. Sed tamen eam Menelao Trojanorum regi jam deſponſatam, teſte Herodoto in Euterpe, rapuit Alexander poſtea Paris dictus, Priami & Hecubæ filius: adeóque revera factus eſt fax ignis ardentis univerſam Aſiam inflammans, qualem Hecuba, cùm illum in utero geſtaret, ſe peperiſſe ſomniabat: unde Ovidius in Paridis Epiſt. 15, ad Helenam:

Illa ſibi ingentem viſa eſt ſub imagine ſomni
flammiferam pleno reddere ventre facem.

Territa conſurgit: metuendaque noctis opacæ
viſa ſeni Priamo, vatibus ille refert.
Arſurum Paridis vates canit Ilion igni:
Pectoris, ut nunc eſt, fax fuit illa mei. &c.

Nam hoc Helenæ raptu Paris univerſæ Græciæ arma in ſe ſuoſque cives concitavit, adeò ut Aſia tota everteretur, ac ipſe patriâ extorris, denique è Lemno inſula accitus trucidaretur; imò Helena quoque à filiis domo ejecta, miſerabili ſpectaculo in arbore ſuſpenderetur: quamquam, quòd maritum liquiſſet, pœnitudine ducta, lachrymas tanto impetu fudiſſe dicatur, ut ex iis herba *Helenium* dicta, naſceretur. Quam, ſi in vino à mulieribus bibatur, Venerem, ac hilaritatem excitare, ſcripſit Alexander Cornelius in rebus Phrygiis.

Atque ſic Nemeſis illa in anſerem, uti diximus, converſa, objectum pariter ac cauſam ſuæ ultionis egregiam ipſa ex ipſo Iove concepiſſe, ac peperiſſe videtur. Quippe quæ Dea dicitur vindictæ, ac alata fingitur, quòd omnes celerrimâ perſequatur ultione; item dextrâ phialam tenens, cum Æthiopibus incluſis, quòd ad ultimas Æthiopum terras & extremum mare confugiſſe ſontibus minimè proſit; lævâ verò fraxinum cùm victoriæ ſigillis, quòd bella ob temeritatem excitet, ipſa ſemper triumphans: unde & coronâ redimita, & cervis ſtipata cernitur, quia omnibus præeſt, & omnibus, quos ſemel percuſſit, timiditatem indit cervinam. Nempe eo habitu ſtatua ejus Phidiaca ex Pario marmore effìcta, Athenis conſpiciebatur: ut proditum Demetrio Scepſio, & Pauſaniæ in Atticis.

Sed videamus quoque, cur Anſer in tanto olim apud Romanos fuerit æſtimio; ejuſque pictura *vigilantiæ* ac *cuſtodiæ* ſit hieroglyphicum. Plinius l. 10, c. 22, aliique memorant, anſeres aliquando fures Capitolium noctu ſpoliare conatos, ſilentibus tum canibus, gratitando indicâſſe, adeóque curâ ſuâ pervigili ſedem Romani imperii defendiſſe, ac conſervâſſe. Vnde

Cicero

Cicero Orat. pro Sexto Roſcio, ait: *Anſeribus cibaria publicè locantur, & Canes aluntur in Capitolio; ut ſignificent, ſi fures venerint. At fures internoſcere non poſſunt; ſignificant tamen ſi qui noctu in Capitolium venerint; & quia id eſt ſuſpicioſum; tametſi beſtiæ ſunt, in eam partem potiùs peccant, quæ eſt cautior*, &c. Atque iccircò Anſeri honores inſtituti apud Romanos: quamquam poſtea Heliogabalus omnium ille bonarum conſuetudinum illuſor, imò inverſor totius humani ordinis, ejus jecore, quod tanquam optimum cibum, inventore Scipione Metello viro conſulari, ſive, ut alii malunt, Marco Seſtio Equite Romano, maximè æſtimabant, canes paſcere juſſerit. De Anſeribus Scoticis *Clachis*, *Clak-guyſe* incolis dictis, quæ non in arboribus naſcuntur, ut Munſterus in Coſmographia, & Olaus Magnus l. 19 Hiſt. Septent. c. 6, vulgi rumore decepti, affirmant, ſed ex vermibus in Hæbridum mari ejuſmodi vermes procreandi vim habente, videſis Hectorem Boëtium in Deſcript. Scotiæ, Iacobum Martinum Scotum c. 17, I. C. Scaligerum Exercit. ad Cardan. 51, diſt. 2, & Io. Pincierum in Ænigmat. p. 1.

Verùm ea Avis, quam hoc loco inter aſtra locatam conſpicimus, non eſt *Anſer Europæus*; ſed *Braſilicus*, ſive *Indicus*: cujus corpus totum nigrum, præter pectus, & ventrem; ac oculos circulus coralli æmulus ambit. Videatur de hoc Ionſtonius in Avib. p. 94.

Quod jam *Paſſerem* in genere conſideratum concernit: ille ſacer erat Veneri, ob ſalacitatem. Atque hinc *amoris* & quidem *ſalacis* eſt hieroglyphicum. Quin & Sappho Veneris currum à paſſeribus trahi finxit; fortè eò, ut ſuſpicor, quòd paſſerum caro, ac imprimis ova comeſta, ex Medicorum ſententia, ut Therſicles annotat, item Platina l. 5, Venerem langueſcentem corroborent, adeoque equitem pigrum excitatâ titillatione, ephippiatum reddant. Vnde & Græcis στρουθοὶ vocantur, παρὰ τὸ μετὰ οἴστρου πρὸς Ἀφροδίτην θέειν, juxta Euſtathium: quo nomine quoque olim *membrum virile* dictum teſtatur Pherecides. Sanè ſala-

ciſſimos eſſe, ac ad Venerem maximè pronos, argumento eſt, quod Aldrovandus, ut ipſe teſtis eſt Ornithol. l. 15, c. 10, quendam obſervârit, qui longè minori quàm horæ ſpacio, vigeſies femellam inivit, pluries initurus niſi illa locum mutâſſet. Idem ferè habes apud Scaligerum Exercit. 269. Quare nihil mirum, quòd ſalax ille Veneris avis, caſtæ Palladis avem Noctuam tanto perſequatur odio: imò quòd vulgò diutiùs anno vix vivere dicatur; quandoquidem & homines Venerem nimiùm exercentes, etiam ante diem effœtos, ac viribus planè exhauſtos cernas. Præter ſalacitatem & *petulantia* ac *nequitia* illis attribuitur: qualem habuit Catullus, de quo Martialis:

Iſſa eſt Paſſere nequior Catulli.

Item *docilitas*, cùm ſæpiſſimè ita manſueti, & ad juſſa herilia obſequentes evadant, ut ad puerorum manus vocati advolent, ac baſia etiam, illud edocti, applicent. Talem habuit Virgo quædam Amſtelodamenſis Suſanna Bartelotia: quem carmine elegantiſſimo ac ſatis longo celebravit Clariſſimus Barlæus. Atque id ipſum ex Latino in Belgicum tranſtulit Iuſtus Vondelius Coloniæ Agrippinæ in Germania natus, Poëtarum tamen Belgii facilè Coryphæus. Initium eſt:

Muſchke, voeſterkint / te minne
by de minnelike Maagt /
vleiertje van uw vriendinne;
die uw gild den krans ontdraagt /
en hoe kleen / in wetenſchappen
Baas en overvlieger zijt /
en met tilpen / hupplen / trappen /
boertigh pikken allertijt
uw Suzanne kont verkwikken
en doen lachen. &c.

Sed *Paſſer Indicus*, in ſpecie conſideratus, cui in aſtris hîc locus eſt, quod ad pennas, quæ diverſorum ſunt colorum, ab illis noſtris longè differt. Ionſtonius de Avibus pag. 67, ex Aldrovandi Ornith. l. 15, c. 22, quatuor imprimis recenſet genera. Macrourus, quòd longam

longam habeat caudam ſic dictus, qui rurſus duplex: conſtituit primum: Brachyurus, quaſi dicas kurtz-ſchwantz, nempe cui cauda brevior, ſecundum: Erythromelanus, & Cyanerythromelanus, ab ejuſmodi coloribus ſic dictus, tertium: Porphyromelanus quartum. Qui verò *Braſilicus* vocatur, ac vernaculè *Tangara*, totus, præter caput, quod ſubflavum, nigricat. Mirum eſt, quod barbari de hiſce paſſeribus narrant: nempe eos inter ſeſe choreas ducere, & uno mortui inſtar humi procumbente, inconditum murmur ac ſtrepitum edere; at hoc reſurgente, ac eundem ſtrepitum edente, omnes unà avolare. De hoc videſis quoque Ionſtonium de Avib p. 147.

XXVI. HYDRVS; die Kleine Schlange / Waſſer-ſchlange;

Græcè ὕδρος, *Serpens aquaticu*, excipiens ore extremitatem Eridani, complectitur quindecim ſtellas.

De hoc Signo ſerpentino, cùm planè novum ſit, ac veteribus incognitum, nihil habemus, quod memorare poſſimus. Attamen ne vacuum, ac abſque additamento quodam prætereuntes linquamus, addere quædam placet ex Poëtis de origine ſerpentum in genere conſideratorum: quos Baccho ſacros fuiſſe teſtatur Plutarchus in Probl. Sympoſiacis: unde & Mimallones, hoc eſt, mulieres Bacchi ſacra celebrantes, angues pro zonis crinibus paſſis implicatos gerebant, cornibus, quæ capitibus ſuis, teſte Iſacio, alligabant, extantibus.

Serpentes verò, uti & φαλάγγια, ac viperas aliaque ejuſmodi terræ monſtra ex Titanum ſanguine eſſe nata, teſtatur Nicander in Theriacis: nempe cùm adverſus Iovem pugnantes vulnerati eſſent, & ſanguis eorum in terram deflueret. Quamquam Acuſilaus tradat omnes ſerpentes è Typhonis ſanguine pullulâſſe:

lâſſe: & Apollonius Rhodius de ædificat. Alexandriæ, è ſanguine Meduſæ: de qua vidimus in Signo Pegaſi. Typhon vero, ſive Typhoëus, fuit filius, teſte Heſiodo, Terræ & Tartari ſive Erebi: & Homerus tradit hymno in Apollinem, Iunonem ægrè ferentem, quòd Iupiter, eâ non adhibitâ, Minervam ex ſuo peperiſſet capite, Deos omnes advocâſſe, ut ſibi facultatem itidem ſine maris congreſſu pariendi concederent: ac hoc impetrato, terram manu percuſſiſſe: unde poſtea natus ſit Typhon, quem dracænæ educandum tradiderit. Videatur de hoc quoque Artemon, & Theodorus in bello Gigantum; item Ovidius Metam. l. 1, & quod nos ſupra diximus in Piſcium Signo. Sed audiamus Heſiodum, qui Typhonem in Theogonia ſic, uti quidam Latinè reddidit, depingit:

Verùm ubi Titanas cœlo turbâſſet ab alto
Iuppiter, hunc genuit mox Alma Typhoëa Tellus
poſtremum, ex Erebo Veneris dulcedine capta.
Huic palmæ ad quævis miranda negotia duro
robore erant, promptique pedes: centum capita altis
ex humeris ſævi ſurgebant torva Draconis,
ora ſub hinc linguis lambentia cæca triſulcis;
igne coruſcabant ciliis ſub lumina tetris.
Denique quodque caput flammam ſpirabat & ignem:
omnibus his inerant voces, variumque ſonabant,
horrendumque dabant gemitum: ſæpè ora tonabant,
numinibus magnis ut ſint concurrere viſa;
interdum ingenti tauri mugire boatu;
interdum gemitum ſævi dare viſa leonis;
interdumque canum latrantum emittere voces.
Rurſus & horrendum ſonitum ab radicibus imis
mittebant montes umbroſi: luce ſed illa
denique viſa potens nimiùm foret illa propago,
atque viros, ſuperoſque Deos viciſſet; ab alto
ni pater omnipotens, hominum ſator atque Deorum,
æthere det tonitrus, & fulmina crebra repentè. &c,

Præter-

Præterea quoque Zenodotus aliam nobis de ortu ſerpentum enarrat fabulam, cùm inquit, hominem quendam degiſſe in Attica regione, nomine Phalangem in arte militari à Pallade inſtructum; cui ſoror fuerit Arachne, artificio nendi ſuendique, ac telæ conficiendi celebris. Cum hac rem habuiſſe Phalangem: unde Deam facti turpitudine commotam, ambos in ſerpentes mutâſſe. Et cùm Arachne, Deâ ſic volente, à filiis, quos maximo vitæ diſcrimine peperit, fuerit corroſa, id etiam cæteris ejuſdem generis poſtea accidiſſe. Alii tamen, quod ad Arachnen, fabulantur, eam deveniſſe cum Minerva in certamen de lanificio ac textura; unde dea indignata, Arachnen radio percuſſerit, ac tanto animi dolore affecerit, ut ea ſeipſam laqueo ſuffocans, in araneam mutata ſit: quæ etiamnum nere ac texere non deſinat, filiſque ſuis adhuc hæreat penſilis. Sed ficta ſunt hæc, eò, quòd Arachne puella Lyda, Plinio teſte, linum, retia, & telas, æquè ac ejus filius Cloſter fuſos, invenerit: quod etiam de Pallade traditur. Hîc incidit mihi in memoriam cumulus ille telarum araneorum, qui cum maxima omnium admiratione, eâ ipsâ horâ, qua Gregorius Patriarcha Conſtantinopolitanus, cum Macario, Pyrrho, aliiſque, qui unam in Chriſto naturam ſtatuebant, centum & quinquaginta Præſulum ſententiâ damnati erant, in medium cecidit populum: unde, cùm araneus ſymbolum ſit rerum futilium ac inanium, etiam in ipſis ſacris Scripturis, augurati ſunt eam, quam modò diximus, opinionem araneарum inſtar inanem, eoque conventu diſjectam fuiſſe.

Cæterùm, quoniam hîc de ſerpentibus ſive colubris nobis eſt ſermo, non intermittere poſſumus, quin unà paucis quoque attingamus, colubrum illum, ſub quo Satanas latitans, primos noſtros parentes ſeduxit, ſi Ebræis credimus, ſpeciem habuiſſe Cameli. Nam R. Moſes Ben-Meimon More Nebochim 2, c. 31, ait: *Coluber fuit equitatus, & ejus quantitas ſicut Cameli, & equitatus ejus, ſicut ille, qui decepit Evam,*

& ipſe fuit Samaël. Sic vocatur Diabolus perditor, à שחת *perdidit.* Quamquam in Traditione veteris Eccleſiæ Orientalis ſit *Sachaël.* Nempe ubi legitur: *Accuſationis* Sachaëlis *ne recorderis; memento autem defenſionis Michaëlis.* Atque ita Satanas, ac *motus proprius*, ut Hierocles Stoicus Comment. in aurea Pythagoræ carmina loquitur, *hominem incitavit, ut malum ſecutus ſit, bonum relinquens.*

XXVII. DORADO, aliis *Xiphias*; der Schwert-fiſch;

Gladius, Piſcis gladiatus; Piſcis auratus, quibuſdam *Aurata, Chryſophris*; Hermolao *Tomus Thurinus*, Alberto *Miles*: Græcè Epicharmo, & Athenæo l. 7, σκιφίας, Menandro ξιφιάς. Homerus vocat κύνα, Heſychius & Varinus θρηνέα, alii *Thranin*; unde fortè Hermolao *Thurinus.* Continet in globo noſtro novem ſtellas.

Bayerus verò numerat 5; nempe 3 tertiæ, & 2 quartæ magnitudinis.

Poſitus eſt propè nubeculam, uti dicitur, majorem, & Polum Eclipticæ auſtrinum: ac *Xiphias* dicitur à roſtro gladiato; quo tanquam gladio utens, piſces, antequam comedat, transfigit, quin & naves perforat. Sed eas in Indico mari ad ſeſquipalmum perforâſſe', imò roſtro diſſecuiſſe, uti Ionſtonius H. N. de piſcibus pag. 7, perſuaſus videtur, vix crediderim. Hoc tamen ex nautis ea, ubi Xiphiæ degunt, loca frequentantibus ſæpiſſimè audivi, quòd ſerrato ſuo roſtro ſociorum navalium manus & pedes aliquando amputârit. Similiter nec de *Remora*, ſive, ut Plauto dicitur, *remiligine* piſce, ſive potiùs piſciculo (nam admodùm parvus eſt) crediderim, quòd ille navigiis

navigiis ſaltem adhærens, ea ſiſtere, ac veluti anchorâ eorum curſum infrænare ac remorari, imò retrahere ex ſuo robore valeat; adeò ut ventorum procellarumque furori, licet impetuoſiſſimè ſæviant, imperet, ac omnes eorum vires illudat. Videatur tamen de hoc Plinius N. H. l. 9, c. 25, & l. 32, c. 1, Bellonius de Aquatil. l. 2, & Trebius Niger, qui eum longitudine pedem non excedere ait; item Ariſtoteles, Geſnerus, Suarezius Diſput. Metaphyſ. 18, Fracaſtor. de ſymphat. c. 8, Lonicerus de Aquaticis, Keckermannus in Probl. nautic. Baſilius 8. Hexaem. homil. 7, Oppianus Halieut. l. 1, c. 221, imprimis autem doctorum hujus ſeculi facilè Phœnix Athan. Kircherius Art. Magnet. l. 3, & I. Pincerius in Ænigm. p. 87, 88, &c.

Cæterùm *Xiphiæ* nomen tribuitur etiam illis ſtellis ex genere Cometarum in mucronem faſtigiatis, ac quodam gladii nitore conſpicuis, radiorum tamen expertibus: unde ξιφίας κομήτης, *Cometes mucronatus*; de quo videſis Plinium l. 2, c. 25, & l. 32, c. 2. Item Lapidi cuidam apud Kiranidem; in cujus ariolandi Arte de eo hæc legas: *In* Xiphia *lapide, hoc eſt, in ſapphiro, ſculpe accipitrem, & ſub pedibus ejus* Xiphiam piſcem: *deinde incluſam ſub eadem gemma herbæ* Xiphii (de qua videatur Theophraſtus Hiſt. Plant. l. 7, c. 12) *radicem geſta in annulo. Hic enim annulus caſtus eſt: quem ſi habueris, omnia, tanquam ex oraculo, cognoſces. Quod ſi eandem gemmam in ſimulachro aliquo collocâris, de rebus, quas ſcire volueris, fundet oracula.*

XXVIII. PISCIS VOLANS, ſive *alatus*; der Fliegende fiſch / fliegelfiſch;

Volatilis, *volucris*; nonnullis *Paſſer marinus*; *Hirundo marina*; neotericis Græcanicè *Chelidon*

lidon Thalaſſea, *χελιδών*. Continet quinque ſtellas, duas quartæ & tres tertiæ magnitudinis.

De hoc nihil memoratu digna occurrunt; niſi quòd vulgò ſupra aquas pinnis ſuis, tanquam alis, volare dicatur: unde & *Piſcem volantem* appellant. Iccirco nos accingamus ad contemplationem ultimi Signi, figurâ & nomine Chamæleontis novo inſigniti.

XXIX. CHAMÆLEON, die Ratten-eider;

Χαμαιλεών, quaſi dicas, *parvus leo*: niſi cum Iſidoro à *camelo*, & *leone* deducere velis: Barbaris *Gameleon*, *Zamaleon*, *Hamaleon*, & *Maleon*. Urſæ minori ferè opponitur, cujus quoque formam, quod ad ſtellarum ſitum, veluti refert: quarum novem continet, quæ omnes ſunt tertii luminis.

In deſcriptione hujus animalis valde variant auctores. Ac in hoc falſi ſunt veteres, quòd ſcripſerint aëre victitare; cùm recentiores, inter quos eſt Peireſcius, & Bellonius l. 2, c. 25, obſervârint locuſtas, erucas, muſcas, ſcarabæos & ſimilia animalcula vorare. Famis tamen patientiſſimum eſt. Et caudâ pedibuſque muri, quem vulgò *rattum*, alii *glirem* vocant, reliquo verò corpore lacertæ reſpondere, pœnè omnes teſtantur: unde & nos Germani eine Ratten-eider, quaſi *lacertam murinam*, diximus. Degit in Aſia, Africa, India, inſulâ Madagaſcar imprimis, ac in hortorum ſepibus Cairi ad Nilum. De quo videatur Plinius N. H. l. 8, c. 33, Ariſtoteles H. A. l. 2, c. 11, Theophraſtus de mutantib. coloribus, Gaſſendus in Vita Peireſcii pag. 325, Bellonius Obſervat.

ſervat. l. 2, c. 34, Petrus Crinitus de honeſta Diſcipl. l. 18, c. 14, & Io. Pincierus Ænigm. p. 10, 14, &c.

Cæterùm valde pavidum eſt, quia exangue ferè, & frigidum: ideóque pro adjacenti ſive ſubjecta materia colorem ſubinde mutare videtur, & oculis, & caudâ, & toto corpore, quod ob ſuccum exiguum ferè pellucidum: redditque ſemper quemcunque proximè attingit, præter rubrum, & candidum. Quamquam Ambroſinus affirmet candidum quoque recipere. Imò Ovidius Metam l. 15, fab. 15, nullum excipit colorem, cum inquit:

Id quoque quod ventis animal nutritur, & aurâ,
protinus aſſimilat, tetigit quoſcunque colores.

Idem videtur affirmare & Tertullianus de Pallio. Atque hinc *Chamæleonte mutabilior*, proverbii loco apud Eraſmum Chil. 4, l. 18, c. 14, dicitur in homines verſipelles ac varios: & Alciatus Chamæleontis naturam in Emblematibus ſuis ſatis feſtivè detorſit in Adulatores, cùm ſcribit:

Semper hiat, ſemper tenuem, qua veſcitur, auram,
reciprocat Chamæleon;
& mutat faciem, varios ſumitque colores,
præter rubrum, *vel* candidum.
Sic & adulator populari veſcitur aurâ,
hianſque cuncta devorat;
& ſolùm mores imitatur Principis atros,
Albi, *&* pudici *neſcius.*

FINIS.

INDEX

Rerum, & verborum memorabilium, quæ in hoc opere continentur.

A.

ABracaleus vocabulum Arabicum, unde derivetur, 38
Abrahamus Patriarcha Ægyptios imbuit Aſtronomiâ, 8
Abſyrtides inſulæ, 236
Abſyrtus Æetæ ex Caucaſia Aſterodia filius & Medeæ frater, Pacuvio *Segialeus* dictus, 235. Ob formæ præſtantiam cognomen *Phaëthontis* accepit: ex cujus & Medeæ ſororis hiſtoria videtur enata fabula Phaëthontis, quem filium Solis & Climenes finxerunt, 236
Achilles Pelei ex Thetide filius, 207
Actæon Cadmi filius & Cecropis I Socer, quomodo in Attica primus regnâſſe dicatur, 42. Unde Actæon videatur dictus, 43
Adad ſummus maximuſque Syrorum Deus cum Atergatide conjunctim cultus, adumbrâſſe videtur Ichthyen, ſive potiùs Cupidinem, aut Adonidem, 101
Adraſtea, vide *Nemeſis.*
Adriani Imperatoris Pavo aureus Iunoni dicatus. 364
Æacus cur Iovis filius ſit dictus, 210
Aëdon Philomelæ cognomen, unde formatum ſit, 43
Ægæus Pandione II prognatus, unde filius Neptuni magis videatur dictus, quàm quòd in mare ſe præcipitaverit, ut Voſſio viſum, 44. Quot uxores habuerit, 45. An Medeam quoque duxerit, *ibid.*
Ægis Iovis ſcutum, unde ſic dictum, 91
Ægocerus, 22
Æneas Philoſophus defunctum Orphea Cygni ſpecie, & Luſciniæ Homerum evocandos docuit, 204
Æquinoctia verna in quem incidant diem, 23
Ægyptus pluviâ planè deſtituta, ac ſterilis, quomodo humectetur ac fœcundetur, 238, 252. Olim undis obruta marinis, quomodo Nili beneficio terra ſit facta, 239
Aër apud Chaldæos & Syros cur Columbæ figurâ ſit cultus, 98
Æſculapius in Serpentarium cœleſtem converſus, quibus parentibus ſit natus: & cur rariùs *Epidaurius*, quàm *Meſſenius* dicatur, 147. Ob quam cauſam & Græcis & Romanis ut ſanitatis numen ſit cultus: ac ſimulachro ejus canis additus, 148. Æſculapii nomen unde compoſitum ſit, *ibid.* Idem quando vixerit: quodque Medicinam à Chirone hauſerit, ac Argonauticæ expeditioni interfuerit, 149. Defunctis quibuſdam reddidiſſe vitam, ac alios deſperato in morbo curâſſe fertur, *ibid.* Cur in cœlum receptus dicatur ſerpentem in manu tenens, 150: ac geſtamen ejus baculus ſerpente involutus; imò ipſe quibuſdam totus fuerit ſerpens, 151. Quare ex ovo corniculæ fingatur prognatus, *ibid.* Qua occaſione Romani eundem colere cœperint, *ibid.* Ejus munia & ſymbola medica, 152
Æeta & Perſeus fratres, quibus paren-

parentibus ſint nati, 235. Æeta relicto paterno Corinthi regno, in Colchide regnavit; ac duxit Idyiam Oceani, & Hecaten juniorem Perſei fratris filiam; unde nata dicitur Medea, & Circe altera, *ibid.* Ex Caucaſia Aſterodia ſuſcepiſſe fertur Abſyrtum Pacuvio *Segialeum*, ac poſtea quoque *Phaëthontem* dictum, *ibid.*
Æthiopes cur admodum brevioris ſint vitæ, 309
Æthon nomen variorum equorum, 216
Agamemnon Mycenarum rex expeditionis Trojanæ Imperator, cur Leonis picturam in clypeo geſſerit, 69. à conjuge Clytemneſtra interficitur, *ibid.*
Agnus Iunoni ſacer, 368
Alcairum olim *Memphis* dictum quis condiderit, 163
Alciatus Italico *lieute* deceptus, chelyn ſive *lutam* perperam ac ridiculè dixit *citharam halieuticam*, 197
Alcides quid ſignificet, 164
Alcis apud Tacitum, quale ſit numen, 50. In quo receditur à Voſſio, qui contrarium ſtatuit, 51. An per duo illa numina Germani intellexerint principium unum boni, alterum mali, *ibid.* An vero *Cæli* & *Terræ* numen, ſive etiam *Iovem* & *Neptunum*, 55
Alcmena vocabulum unde, 164
Alemannus Hercules Germanorum, 307
Alexander poſtea *Paris* dictus, quibus parentibus ſit natus, & quomodo mortem ſibi acciverit, 370
Alexander Magnus cur ſpolio leonino tectus, in quodam numiſmate ſit effictus; ac urbem à ſe conditam *Leontopolin* dixerit, 66. Aliam in memoriam canis Perthæ condidit, 257. Si quando pervigilandum eſſet, quid fecerit, 306
Alexander Severus lepuſculorum eſitatione formoſus ac gratioſus factus, 248
Alemanni aliter *Germani*, unde ſic dicti, 160
Ἀλέμανοι Græcorum, unde originem ducat, 160
Amalthea nomen Capræ, cujus lacte Adraſtea & Ida Iovem Infantem nutriviſſe dicuntur, 90. Ejus cornu ingentibus virtutibus præditum, 91. Amalthea cujus filia, uxor, & mater fuerit, 128
Amiſadoris uxor *Chimæra*, 222.
Ammon Libycus, 22. Quis fuerit; & ejus templum quis condiderit, 26, 28. Unde à Lybiis Sol occidens ſit creditus, 29. Ammon Galeam ex pelle capitis bubuli cornuta in bello geſtâſſe videtur; uti & filius Oſiris, 271
Amor Dei cur non naturalis, ſed ſupernaturalis ſit, 199
Amphiaraus vates, 331
Amphion & Zethus Gemini, 40
Amphion fidicen, rex Thebæ, quibus parentibus ſit natus; & quomodo Platoni organicam, qua canitur lyrâ, inveniſſe dicatur; 191. Cur primus Mercurio aram dicâſſe videatur; & unde Lyram acceperit, *ibid.* Thebas quomodo muris cinxerit; eaſque cur ſeptem muniverit portis, 192. Qua occaſione cum tota familia perierit, *ibid.*
Amphitrite quibus parentibus ſit nata; & quomodo à delphino, ut Neptuno nuberet, perſuaſa, 209
Amulius Albaniæ rex Numitorem fratrem natu majorem expellit, ac ejus filiam Rheam Sacerdotio Veſtali addicit, 290. Occiditur à Romulo, 291

Anaces perperam derivari ab ἀνακῶς, ſive ἄνω; ac eo vocabulo, præter Caſtorem & Pollucem, etiam alios appellari, 49
Anaxilas Rheginus importatis in Siciliam leporibus, quid damni attulerit regioni, 249
Anaximander Mileſius quid tentaverit, 2
Andromeda in Aſteriſmis variè nuncupatur, 118. Ejus ſtellæ; ac denominatio & pictura apud Arabes, 119. Qua occaſione cœlum ſit nacta, *ibid.* Quot filios Perſeo pepererit, *ibid.* & 120. In ejus locum ex Scripturis ſubſtituitur Abigail, *ibid.* Ejus fabula poëticè & hiſtoricè enarrata, 115, 118
Animas defunctorum evocari poſſe, opinio Chaldæorum & Ægyptiorum, 204
Annus Ægyptiis *Iſis* dictus, 266 Annus eorum magnus; cur *Canicularis* ſit appellatus, *ibid.* Annum cur λυκάβαντα dixerint Græci, 288
Anſer efficit ſignum cœleſte, 368, 371. Cur apud Romanos in tanto fuerit æſtimio: & qualia præbeat hieroglyphica, 371 Ejus jecur optimus cibus æſtimatus, *ibid.* Anſer Braſilicus totus niger, *ibid.*
Anſeres Scotici unde naſcantur, 371
Antinoia urbs Ægypti, unde ſic appellata ſit, 179
Antinous cœleſtis variè appellatur; ejusq; ſtellæ enumerantur, 179. Antinous quis fuerit, & qua occaſione inter aſtra pariter ac in Deos Ægyptios relatus ſit, *ibid.* Quinquennali certamine honorabatur à Matinenſibus, 180. Alia ejus Signi petitur denominatio ex Scripturis, 181
Antiſthenes cur *Cynicus* ſit dictus, 256
M. Antonius cur Leones in triumphali pompa ſubmiſerit, 70. Ciceronis de hac re judicium, *ibid.* Idem Panos Sacerdotem egit, 296
Anubis Typhonis ex Nephtha filius, Oſiridis ſive Mitzraimi patruus, cur in canem cœleſtem converſus fingatur, 268, 270. Cur item capite canino pingatur, ac *Semihomo canis* dicatur, 270, 271
Aper Erymantheus ab Hercule captus, 169
Aphellan vocabulum Arabicum, quid denotet, 38
Apis unde locum inter aſtra meruiſſe videatur, 350, 353. Qualia præbeat ſymbola, *ib.* & 351, 352. Apes Hieronem expoſitum; uti & Iovem infantem quomodo nutriviſſe dicantur, 350, 351. Nomen eorum Græcum unde ſit, 351. Platoni in labellis conſidentes, quid ſignificârint; item Pindaro, mel in os congerentes, *ibid.* Venerem ignorant, *ibid.* Earum ſeduluslabor, 352
Apis Sacerdotum Ægypti princeps, 148
Apis Sicyonius Niobem ſororem duxit; unde natus eſt Argus, 32
Απόλλων unde derivetur, 39
Apollo vetuſtiſſimus *Iubal.* 191. Secundus, Oſiridis ſive Mitzraimi frater, ac præſes novem virginum Muſices intelligentiſſimarum; qui Poëſin & Muſicen inveniſſe creditur, *ibid.* Vti & Laurum. 39. Hinc dicitur Muſicorum Deus, 206
Apollo cur *Delphinius*, & in Delphinum converſus, ad urbem Delphos adnatâſſe dicatur, 212 unde natus; & quot equis currus ejus trahi fingatur, 216. Cur in corvo latuiſſe fingatur, 379. Cur λύκος ſit dictus, & λύκειος, 287, 288. Eidem cur templum

Sicionii dedicaverint,287. Cur Decachordo pingatur, 187, 188

Apollo Athenienſis, Erichthonius, quibus parentibus ſit natus, 128, 131

Apous ſive Apus cœleſtis, quomodo aliter appelletur; & quot ſtellis conſtet, 354

Aqua cur piſcis figurâ à quibuſdam populis ſit culta, 98

Aquarius cœleſtis variis inſignitur appellationibus, 92. Quid deſignet, & quot ſtellis ſit conſpicuus, *ibid.* Arabibus pingitur *Mulus clitellatus cum duobus doliis*, 93. Ejus pictura in noſtris globis: & cur hoc ſignum à nonnullis in quatuor dividatur aſtra, *ibid.* Moſes quomodo ad hoc Signum applicari poſſit, 95

Aquila Nili nomen unde ſit, 238

Aquila cœleſtis variè appellatur: & quot ſtellis ſit conſpicua, 174. Cur Iovi ſacra, ac in cœlum locata; item cur rex avium ſit conſtituta, 175, 176. Aquila Typhone & Echidnâ prognata, cur & quomodo Promethei cor & jecur exediſſe fingatur, 176, 177. Vnde à Bayero perperam caſtigantur qui Aquilam cœleſtem *βάσκανον* & *βασκανιςήριον* dicunt, *ibid.* Aquilæ cœleſtis denominatio petitur ex Scripturis, 178

Ara cœleſtis quomodo aliter appelletur, 296. Ejus ſtellæ, 297. De ejus tralatione in cœlum variæ opiniones, 298, 299. Alia ex Scripturis elicitur, *ibid.*

Aræ cur inſtitutæ, 297

Arachnes in ſerpentem, ſive in araneam mutatæ fabula hiſtoricè relata, 375

Araneorum origo, 375. Eorum cumulus, Macario modò damnato, in medium cadens populum, quid denotârit, *ibid.*

Arca Noë, 324, 344.

Arcas Calliſtûs filius, qua ratione in Booten ſit mutatus, 139

Archimedes tentavit conſtructionem Sphæræ cœleſtis, 2. Idem quomodo aurifabri furtum Hieroni Syracuſarum regi detegerit, 280

Arctophylax & Arcturus, vocabula æquivalentia, 138

Ἄρκτος vocabulum unde ſit formatum, 111

Ἀρκτεύεσθαι apud Pollucem quid ſignificet, 110

Arcturus ſtella Bootis, cur ſic dicatur, 137, 138.

Argo-navis quomodo aliter appelletur, 324. Quot ſtellis luceat; & unde ſic dicatur, 325, 327. Duo habuit gubernacula; in quorum auſtraliori ſtella *Canopus*, *ibid.* Vbi & à quo, quave materiâ exſtructa; ac cur *Pelias*, item *Pegaſea*, *Tritonia*, & *Pica garrula*, ſive *fatidica* ſit dicta, 327: item *Æmonia*, 329. Argonavis per Lybiæ deſertum bajulatur, 334. Neptuno conſecratur, ſive Palladi; ac inter aſtra collocatur, 339. Pro quo Chriſtiani *Arcam Noë* repoſuerunt, 344

Argonautarum fabulæ de aurei velleris raptu origo, 27. Eorum numerus, & nomina, 331, 332, 333. Conflictus cum Æetæ copiis; & raptâ Medeâ, receptus, 336. Iidem cur Mynii dicti, 328

Argos Peloponneſi unde ſic dicta, 32

Argus quis fuerit 359: & quibus parentibus ſit natus, 360. Ejus in pavonem mutati fabula, 359, 360, 361, &c. Centum in Argo oculi quid denotent; & cur eorum dimidia pars, alterâ dormiente, vigilare ſit ficta, 361

Argus Agenoris filius & Iaſi pater, 32
Argus Apidis Sicyonii & Niobes filius, 32
Argus canis Ulyſſis, redeuntem dominum poſt viginti annos agnovit, 255
Ariadna Minois ex Paſiphaë filia, 143, 144
Ariadna Gemina Naxiis culta, altera à Theſeo rapta cum mœſtitia, altera Bacchi uxor cum hilaritate, 143
Aries princeps Signorum cœleſtium, ejuſque appellationes variæ, 21, 26. Quid denotet 22. Ejus ſtellæ, *ibid.* Cur Arietis figura in Globis ad notam ♉, ac figura ♉ ad notam ♊ pingatur, 23. Ejus inter aſtra receptionis duæ recenſentur opiniones, 23, 26. Arietis orientis efficientia, *ibid.* & 24. Cur Iovis & Minervæ ſidus cenſeatur, 29. Ejus in cœlum tralationis ratio ex S. Codice depromitur, 29
Aries cur apud Romanos ſymbolum fuerit principatus, 29
Aries Phrixi Ephorus, quid effecerit, 24, 25. Cur Aureus dictus, 27. Ab Argonautis ex Colchide liberatus creditur, *ibid.* Quomodo Iovis Ammonis nomen meruiſſe videatur, 28
Arion Periandri Citharœdus, & dithyramborum inventor, cur Neptuni fingatur filius, 191, 209, 211. Ejus fabula poëticè & hiſtoricè relata, *ibid.* & 212. Statua cum epigrammate Græco, 209, 211
Ariſtæus cur Sirio hoſtias immolârit, 264
Ariſtotelis opinio de Via lactea rejicitur, 15. Idem in quo falſus, 355
Arten ſcaphæ Miſnicæ unde ſic dictæ, 321
Arſinoë Æſculapii Meſſenii mater, aliter *Coronis* dicta, 147
Arſuitus Danus cum cane & equo ſimul in eodem ſepulchro humari voluit, 257
Artaga idem ac Atargatis, unde formetur, 102
Aſelini montes, unde ſic dicti, 232
Aſelli ſtellæ in pectore Cancri, 60. Qua occaſione Cancri Signo ſint illati, 63. Eorum Præſepe ſplendidum apparens, quid denotet, *ibid.*
Aſelli tres in Boöte ſtellæ, 137, 138
Aſer Ebraicum propriè idem ſonat ac *decachordum*, 189, 190
Aſtarte aliter Europa dicta, unde & quando hoc nomen acceperit, 31
Aſteria Latonæ ſoror, cur in coturnicem, ac poſtea in Inſulam ſit converſa, 289
Aſtra cur Ibycus dixerit σείρια, & alii σειρῆνες, 263
Aſtræa Aſtræi filia, cur *Iuſtitia* dicta; ac inter aſtra ſit relata, 77. Cur caput ejus nubibus tegatur, *ibid.*
Aſtrocyonis & Procyonis differentia, 251
Aſtronomia Adamo cœlitus infuſa, & à S. Patribus exculta, ad Phœnices pervenit, 7: & ab his ad alios populos, 6, 8. Quomodo ea conſervata ſit, 7, 8
Atargatis ſive Atergatis Syriæ regina, ac Dea, unde ſic dicta, 99. Eadem à piſcibus abſumta, aliis piſce, ſive etiam ovo prognata creditur, 99. Κατ' ἐξοχὴν dicebatur *Dea Syria* ſive Hieropolitana, 100. Ejus ſimulachrum cum ſpecie leonum, quid denotaverit, 101. Eadem erat ac Venus, *ibid.* Nomen hoc variè effertur: & unde formatum ſit, 102. Duplex videtur fuiſſe numen, nempe

nempe telluris ac maris, *ibid.*
Athamas Thebanorum rex cur filium Phrixum immolari juſſerit, 23, 24
Athena ubi, & qua occaſione *Palladis* nomen acceperit, 129. An Athena, & Pallas ſive Minerva diverſæ fuerint Deæ, *ibid.* Cranaum Athenæ ſive Minervæ Græcanicæ patrem fuiſſe, teſtimonio Tzetzis, atque ex ipſius Cranai ac Tritonis, ejuſque uxoris nomine demonſtratur, *ibid.*
Ἀθηνᾶ an originem traxerit ex Ægyptiaca, an verò ex Chaldaica, ſive Græcanica lingua, 41, 42
Athenæ urbs à Cecrope I condita, unde acceperit nomen, 41, 42, Controverſia de imponendo hoc nomine inter urbis conditores; ubi Minerva prævaluit, 42. Quid Minervæ nomine hîc intelligatur, *ibid.*
Athenarum nomen hodie obſolevit: pro quo in uſu eſt *Satines*, fortè à *Sais*, ſive *Saitica Dea*, quaſi dicas *Saitines*, 43
Athenienſium reges enumerantur, 40, 130
Atlantiades aliter Plejades, 34
Atlas Ægyptius primus tentavit conſtructionem Sphæræ cœleſtis, 2
Atlas Aſtrologus dictus, Promethei filius quando vixerit, 2
Attica regio unde ſic dicta, 43
Aves Stymphalides ab Hercule occiſæ, ſive crepitaculis æneis ex Arcadia abactæ, 171
Augeas Eupolidis canis, 255
Augiæ ſtabulum bovillum ab Hercule purgatum, 170, 171
Auguſto Cæſari cur Libram cœleſtem in manus tradiderint Po[illegible]æ, 81
Avis [illegible]radiſi, cur ſic dicatur, 354. Ejus æſtimatio apud Indos; & deſcriptio, 355
Aula bovis antrum Eubœæ, unde id nominis acceperit, 33
Aureum Vellus ſecundùm varios variè interpretatur, 27, 28, 330.
Aurei Velleris cuſtodes, 334
Auriga cœleſtis variè nuncupatur, 125. Ejus ſtellæ: & quomodo Mahumetanis pingatur, 126. In ſiniſtro humero gerit Capram Amalthcam, & ſub hac in vola ſiniſtra hœdos ſive capellas, *ibid.* Cur capra illa *Olenia* dicatur, & cur in cœlum recepta ſit, 127, 128. Phliaſiis Capra ahenea inaurata ad placandum hoc ſidus ſacra, *ibid.* In Aurigam cœleſtem mutatus dicitur *Erichthonius*, 128. Item *Bellerophon*, 133. Ac *Trochilus, Myrtilus, Cillantes* & *Oenomaus*, 134. Nigidio *Auriga*, quem Ægyptii *Oron* dicunt: nobis Patriarcha *Iacob*, *ibid.*
Aurocabali Poëtæ poſtea Iambici dicti, 302
Aurora quibus parentibus ſit nata; quibus & quot equis vecta, curſum ſuum conficiat, 224, 225. Ex ejus cum Cephalo, id eſt, Sole concubitu, quomodo generetur Phaëthon, 234, 235

B.

Bacchæ cur Orphea dilacerârint, 195
Bacchalium Bacchi poculum, idem ac κισσύβιον, 275
Bacchus cur Dionyſus, item Liber ſit dictus, 48, 142. Baccho cur *hedera*, æquè ac *vitis* ac aliæ plantæ, ſit ſacra; eique *Hederei* nomen indiderint, 142. Vbi hederam invenerit, & plantaverit, *ibid.* Idem leo factus, Tyrrhenos piratas in delphinos mutatos in fugam vertit, 210. Bacchus ſive Liber triumphorum Deus, primus coronam capiti impo-

ſuiſſe fertur: & cur perpetuus juvenis ſit fictus, 142, 144. Ejus Sacerdotes cur plerumque fuerint feminæ: ac unde *Mimallones*, item *Mænades*, *Bacchæ*, & *Thyades* dictæ, 367. Cur angues crinibus implicatos geſſerint, 373

Bacchus Ægyptius quis fuerit, 271: item Arabicus, 268

Baculus Iacobi ſive Cingulum Orionis, tres in Orione ſtellæ, *tres Reges* vulgò dictæ, 242

Baleares inſulæ auxilium militare contra lepores petunt, 249

Bambyca urbs eadem ac Edeſſa & Hierapolis, 100

Barbiton Anacreontis, quot nervis conſtiterit, 187

Batecumbus quid tentaverit, 3

Bauch / bauſten / baute ſive paute / buch / unde, 358

Bauen quid olim ſignificârit, 358

Bayeri lapſus circa viam lacteam corrigitur, 15. Ejuſdem error, dum putat Canem minorem quoque dici *Foveam*, unde promanârit, 252

Becmannus in eo falſus, quòd vocabulum *Nilus* ex ἰλὺς formatum cenſeat, 238

Beelzebub, 350

Bel quid veteribus Germanis ſignificârit, 52. In quo Schedius falſus, qui interpretatur *candidum*, 53

Belbok bonorum Deorum apud Germanos princeps, ſed perperam, dictus; cùm potiùs videatur fuiſſe malorum, 51, 52, 53

Bellerophon Cæſii ſive Taraxippi Siſypho prognati filius, anteà *Hipponus* dictus, quomodo Pegaſo vectus, Chimæram confecerit poëticè & hiſtoricè narratur, 219, 220, *&c.* Cur patriâ excedere ſit coactus, 219. Ad Prœtum confugit; cujus uxor, ob denegatum concubitum, ingentes ei ærumnas creavit, 221. Tres nationes devicit; & quales eæ fuerint, *ibidem*: Vnde Iobatis gener ac regni ſucceſſor eſt pronunciatus, 222. Pegaſum fræno aureo à Pallade accepto, primùm rexiſſe dicitur: unde infrænandorum equorum uſus ad poſteros emanârit, 223. Primus item naves bellicas, claſſes, ac prælia navalia inſtituiſſe fertur, 224. Cur Pegaſo vectus cœlum aſcendere tentans, equo à Iove œſtro concitato præcipitatus fingatur, *ibid.* Ejus fabula phyſicè explicatur, 225. Bellerophon in Aurigam cœleſtem mutatus, 133

Bellona Martis Auriga, 217

Bellonica nomen Palladis, quid ſignificet, 131

Belus unde, 238. Cur Sol oriens ſit creditus, 29

Bernhardi matris ſomnium de cane, quid ſignificârit, 256

Beronice Ægypti Regina Ptolemæi I uxor, cur à Venere immortalitate donata, 135. Ejus Comam ſideribus intulit Conon, *ibid.*

Beronices leo linguâ faciei adulabatur, 71

Blau quid ſignificet, & unde ſit, 358

Bot cur veteribus tantundem ſonet, ac *bonus* ſive etiam *malus dæmon*, 52

Bootes quomodo aliter appelletur, 136. Ac Arabibus pingatur, 137. Quot ſtellis conſtet, *ibid.* Ejus figura in Mappa Turcica: ac unde Arabibus *Sagitta*, aliis item *Cuſtos Vrſæ* dicatur, 138. Ejus nomina propria ex Gentilium fabulis, ac ſacro Codice depro[illegible], 139

Boſphorus unde ſic dictus, 33

Brahæus, vide Tycho.

Bronætus cognomen Cranai, quid ſignificet, 131

Bucepha-

Bucephalus equus Alexandri, 217. Ei defuncto cur Alexander duxerit exequias, ac urbem tumulo ejus nomine circumdederit, 218

Builbak vocabulum Belgicum, corruptum videtur ex *Belbok*, 53

C.

Coeli regiones principales, 14

Cœlii opinio de uſu Pſalterii, & Nablii rejecta, 190

Cæſaris imagini cur candidam faſciam coronæ laureæ præligatam detraxerint, 361. Ejus Palma columbarum nidis frequentata, 324

Guilielmus Cæſius, ſive Blaeuw, quid in Aſtronomicis præſtiterit, 3

Cæſius ſive Glaucus, vero nomine Androgeos dictus, & ab Athenienſibus occiſus, cujus fuerit filius, 143,149,169. Vitæ reſtituitur ab Æſculapio, 150

Caleb filius Iephunne Moſis ſocius, cur Nonno in canem cœleſtem converſus, ac, ut uvas maturet, ſtellis ſplendidiſſimis præditus fingatur, 268, 269. Ejus hiſtoria, fabulæque ex illa natæ narrantur, 268.269.270

Calliſto in urſam cœleſtem converſa, cujus ſit filia, 109. Ejus fabula narratur; fabulæque origo indicatur, *ibid.* & 110

Cancer animal cur decreſcente lunâ fame maceretur, accreſcente verò pingueſcat, 62

Cancer, ſignum cœleſte, variè appellatur, 59. Quid denotet, & quot ſtellis conſtet, 60. Cur prima Solis porta dicatur, o, 90. Ejus ſtella in pectore nebuloſa *Præſepium* dicta, ac aliæ duæ *Aſelli* nuncupati, 60, Cancer cur inter aſtra locatus ſit, & in eum locum, ubi Sol quaſi retrorſum ferri cernitur, 61, 62. Hoc Signo ſignificari *Cancrum Iuſtitiæ*, cujus mentio facta in Epiſtola ad Epheſios, Paullina, 63

Canis qualia præbeat ſymbola, 254,256. Ejus fidelitatis exempla narrantur, *ibid.* & 255: item docilitatis, & memoriæ, ac ſagacitatis, 255. Canis variis Diis ſacer: ac cur eorum ſimulachris ſit adpictus, 256, 257. Cur Græcis κύων ſit dictus, 257. Canibus quales detulerint honores antiqui: præſertim Proëmphanes, qui Canem ſibi pro rege delegerunt, *ibid.* Canis cum diademate pictus, aut faſciâ velatus, Ægyptiis quid ſignificârit, 257

Canis Major diverſimodè appellatur, 258,259. Ejus ſtellæ, 260. Cur Orientalibus *dexter* dicatur, 251: item *Sirius*, 251, 252. Sirius oriens quàm magnum Ægyptiis adferat commodum, & quomodo, 252. Canis Major unde *Seth*, ſive *Sothis* ſit dictus, 260. Eo vocabulo notari maleficam Canis naturam, ut *Sirii* nomine beneficam; & quare, 252. Canis majoris ſtella in fronte Iſis dicta; item *Mara*: quo vocabulo intelligi videtur *Maria* Moſis ſoror, æquè ac Moſes tertius ille Oſiris *Sirio*; uti ſtellam in Canis maxilla fulgentiſſimam propriè vocant, 260, 261. Vnde prior dicitur quoque *Luna*; æquè ac altera *Sol*; nempe *Canicula*, quæ quibuſdam malè *Mara*, & *Iſis*, imò & *Luna* audit, *ibid.* *Sirius* ſtella unde ſic dicta: & cur prima inter fixas honore divino ſit aucta, imò ipſi Veneris ſtellæ ab Ægyptiis prælata, *ibid.* & 263.

& 263. A *σείελος* eſſe *σειελᾶν* & *σελᾶν*, h.e. *coruſcare*, 263. *Sirius* commune *Canis* & *Solis* nomen, *ibid.* Cur gentiles Sirium ſummo religionis cultu proſecuti ſint, imprimis Cei, & Cilices, 264. Ejus maximæ operationes & ampliſſimi in terra effectus, 265. Eidem cur Romæ rufi-canis exta immolârint, *ib.* Ejus ortum ſummo ſtudio obſervabant Ægyptii: ac quomodo eundem eis ſignificârit Oryx, 266, 267. Canis major qua occaſione in cœlum, & juxta leporem ſit collocatus, 267, 268. Aliis videtur hoc eſſe in memoriam *Anubis*, ſive potiùs *Calebi* Moſis ſocii; & quare, 268. Alia Canis imago ac memoria adfertur ex Scripturis, 271, 272

Canis minor quomodo aliter appelletur, & quot ſtellis conſtet, 250. Cur Orientalibus *ſiniſter* dicatur: & an *Canicula* ſit; item quid ſibi apud Bayerum *Fovea* velit, 251. Quomodo Ægyptii loco Canis minoris, vel potiùs majoris, *Foveam* pinxiſſe *frumentariam* videri poſſint, 252. Canis minor, quo oriente Virgilius natus, cur in cœlum receptus videatur, 253, 254. Quem deſignet: & quare non procul à Virginis ſigno ſit poſitus, 258. Alius adfertur ex Scripturis, *ibid.*

Canopus oppidum Ægypti, & ſtella Argonavis, unde ſic dicantur, 325. Canopus ſtella cur dicatur *Terreſtris* & *Ponderoſa*, 327

Canopus Menelai navium rector, quomodo perierit, 325. Ut Deus aquarum ab Ægyptiis cultus, & Neptunus dictus, 326. Quomodo fraude Sacerdotis cujuſdam ſuperârit Ignem, *ibid.*

Capitolium Romæ anſeribus defenſum, 371

Capra Amaltheæ cur *Olenia* dicatur, ac in cœlum recepta ſit, 127. An mulier fuerit *Capra* dicta, 128

Capricornus cœleſtis variè nuncupatur, 89. Quid denotet, & quot ſtellis conſtet, *ibid.* Cur *Signum hiemale*, & *Ianuale*, item *altera Solis Porta* dicatur, *ibid.* Capricornum Auguſtus Imperator habuit horoſcopantem, 90. Ejus dimidia pars Capra illa fingitur, quæ *Amalthea* vocatur, *ibid.* Alterum dimidium eſt piſcis; & cur, 91. Signo huic fictitio aliud ſubſtituitur ex hiſtoria ſacra, 92

Carolus Guſtavus, Suecorum rex, cur Leonis hieroglyphico ſit uſus, 65. Ejus elogium, *ibid.* Qua in re imitatus ſit Alexandrum Magnum, 66

Caſſiopeia variè effertur, ac variis inſignitur appellationibus, 116. Quot ſtellis conſtet, 117. An ſtella illa anno 1572 in hoc aſteriſmo apparens, fuerit cometa, *ibid.* Caſſiopeiæ denominatio & pictura apud Arabes, 117. Cur *inverſa* dicatur, *ibid.* Appellatio hujus aſteriſmi ex Scripturis deprompta, 118

Caſtor & Pollux ubi & quomodo ſint nati, 46. E Pephno deportati dicuntur à Mercurio Pellenen: quomodo hoc poſſit interpretari, *ibid.* Cur *Tyndarides*, *Oebalidæ*, *Dioſcuri*, *Familiares*, *Penates*, *Anaces*, *Dii Samothraces* ſint dicti, 47, 48, 49. Iidem rapiunt filias Leucippi: unde Caſtor à Lynceo cæſus, 58. Quo tempore & cur in deos relati, *ibid.* Pollux immortalitate donatus eam cum Caſtore dimidiatam communicavit, 59.

Eo-

Eorum ſimulachra, 58. Cur à Poſtumio Romæ templo dignati, 48. Soli Caſtori ædem vovit Cæſar, 49. Iidem deſcendiſſe videntur ab Enakim Cananææ, *ibid.* An in Samothrace ſint culti, 50. An per hæc duo numina Germani intellexerint principium unum boni, alterum mali, 51: An verò *Cœli* & *Terræ* numen, ſive etiam *Iovem* & *Neptunum*, 55
Catharina Victoria von dem Werder Muſices utriuſque intelligentiſſima, 200
Cecrops I Attici regni & urbis Athenarum conditor, quando vixerit, 41. duxit filiam Actæonis Cadmo prognati, 42. Cur biformis ſit fictus, *ibid.* & in Aquarium converſus, 95. Ejus filiæ ciſtæ Erichthonianæ cuſtodes, 133
Cecrops ſecundus, Erechthei filius, cum primo ſæpiſſimè confunditur, 41
Celſus Epicureus quo nomine ab Origene ſit reprehenſus, 180
Centaurea herba Germanis malè interpretatur Tauſendgülden-kraut/ 87
Centaurus quomodo aliter appelletur, & quot ſtellas contineat, 283. Centauri qui fuerint; & unde ſic dicantur, *ibid.* Eorum Lapitharumque bellum quando ſit geſtum: & unde Centauris formam adeò monſtroſam affinxerint; quidque eâ formâ denotetur, 284. Centaurus cœleſtis commune videtur Centaurorum ſymbolum, *ibid.* Aliæ de hoc Signo opiniones, 285. Centauro ſubſtituitur ex Scripturis *Nebucadnezar*, 286
Cephalus idem ac Sol, quomodo cum aurora congrediens, procreet Phaëthontem, 235. Ejus ſuaſu Auroræ fidem uxoris ſuæ tentantis fabula, 267
Cepheus variè nuncupatur, 114. Quot ſtellis luceat, 115. Quomodo Arabes hoc Signum pinxerint, *ibid.* Cepheus quis fuerit, & qua occaſione in cœlum locatus ſit, *ibid.* & 116, 118. Cur *Dominus Solis* ſit dictus, 116. Alia hujus Aſteriſmi appellatio ſubſtituitur ex Scripturis, *ibid.*
Cerberus ab Hercule captus, 171, 172
Ceres cujus ſit filia: & quòd ea ad ſignum Virginis ſpectet, 75: ac quare, 76. Cur in ea Fortunæ, Pacis, ſive Concordiæ & Iuſtitiæ numina quaſi coaleſcant, 79
Cerva Mœnalis pedibus æreis aureisque cornibus ab Hercule capta, 171
Cervi longævitas unde ſit, 304. Cervus ab Agathocle interfectus, *ibid.*
Cetus cœleſtis variè appellatur, 225. Quot ſtellis conſtet, 226. Cur in ejus locum *Draconem marinum* ſubſtituerit Bayerus, *ibid.* Cetorum magnitudo, 227. Ceti in cœlum recepti variæ fabulæ, *ibid.* Cetis fabuloſis ſubſtituitur alius ex Hiſtoria Sacra, 228
Chabriæ Athenienſium ducis dictum, 69
Cham Mitzraimi pater cum cornibus arietinis fictus, 26, 33. in Deos relatus, 28. Ejus delubrum, 26, 29
Chamæleon ſignum cœleſte, quot ſtellas contineat, 378. Chamæleon animal unde ſic dicatur, 378. Quòd aëre victitet, negatur, *ibid.* Cur colorem pro adjacenti materia mutare, ac omnes colores recipere videatur, 379. Adulatorum ſymbolum, *ibid.*
Chimæræ fabula poëticè & hiſtoricè

ricè relata, 219,220, &c. phyſicè explicatur, 225
Chiron inventor chirurgiæ, Saturni ſive Neptuni Theſſalici Ixionis filius, cur *Chiron*, & unde *Pelethronius* ſit appellatus; item cur supernâ parte homo, infernâ equus fingatur, 284, 285. Idem cur Phillyrides appelletur, 85. Achillis fuit præceptor, 86: & omnium ferè ſui temporis Græciæ Principum, 87, 149. Item Medicus & Empiricus; hinc quoque *herba Centaurea* nomen, ibid. Morbos citharâ pulsâ ſedavit, *ibid.* Quomodo vitâ ſit functus, & in cœlum receptus, *ibid.* & 285.
Chiron canis Codri, 257
Chriſtiani cur piſces ſint appellati, uti & ipſe Chriſtus 310, 103; ac piſcium imaginem cum cruce in annulo geſtârint, 104
Chriſtus Sibyllarum Piſcis myſticus, 103
Ciceronis locus notatus, 94, 95
Cillantes Pelopis auriga, in Aurigam cœleſtem mutatus, 134
Circe gemina, prior Æetæ ſoror; altera filia, quæ Sarmatarum regi nupſit, 235
Cirni populi, cur centenis quadragenis annis vivere exiſtimentur, 304
Cithara Apollinis repertum, uti & Chelys, Scaligero perperam dicitur *Lyra Mercurii reformata*, 186: Quam poſt citharam inventam à Mercurio indicat Diodorus; & qua occaſione, 187. Citharam Apollinis longè pauciores habuiſſe chordas, quàm illam, cujus figuram Hieronymus deſcribit, *ibid.* Citharæ vocabulum ex lingua Germanica formatum, 198. Cithara Germanica reformata, vulgo Kittare dicta, 200
Cleomedes quid tentaverit, 2
Clymene Phaëthontis mater, unde ſic dicta, 234
Codrus cum cane in eodem ſepulchro humari voluit, 257
Colchi Ægyptiorum Colonia, etiam Scythæ & Aſiani dicti, 330, 331
Columba qualia præbeat ſymbola: item an bile deſtituatur, 322. Cur Ἱέρεων videatur dicta, *ibid.* Ejus docilitas, *ibid.* & 323. Columba Ioſuæ, Mahumedis, Decimi Bruti, Thauroſthenis, *ibid.* Qua ratione in cœlum locata videatur, *ibid.*
Columba Noë etiam gentilibus nota, 321
Columba cœleſtis variè appellatur, 313. Quot ſtellis conſtet, 314. Columba unde ſic dicta, *ibid.* & 318. Qua ratione inter aſtra locata videatur, 314. Qualia præbeat ſymbola, 315, 318, 319, 320. Cur Veneri ſit ſacra; ejusque currui addita, 315. In Cypro primùm reperta: earumque frequentia circa Erycinæ Veneris templum, *ibid.* Columba cur Veneri adeò grata, ac pro Dea ſit culta, 316. Columbis cur Syri abſtinuerint: & quid *Columba* vocabulum apud Ieremiam deſignet, 317. Vnde Græcis περιστερὰ dicatur, 318. Columbarum congreſſus quomodo fiat, 319. Columba nigra quid ſignificârit Ægyptiis, *ibid.* & 320
Columnæ Aſtronomicæ ab Adami hæredibus ante Diluvium exſtructæ, 7
Coma Beronices variè appellatur, 134. Quot ſtellis conſtet; & quando hoc nomen acceperit, *ibid.* Qualem ei figuram ſubſtituerit Bayerus, veteres ſecutus, *ibid.* Qua occaſione, & à quo inter aſtra ſit relata, 135. Ejus aliæ denominationes

nes

nes ex Scripturis depromuntur, 136
Comus hilaritatis Deus, 141
Concordia imagine Virgo repræſentatur, 78
Conon Mathematicus quid in Aſtronomicis præſtiterit, 135
Conſualia ludi ſolemnes Neptuno Equeſtri à Romulo inſtituti, 86
Conſus Romanorum Neptunus Equeſtris, 86
Copernici Sphæra deſcribitur, 3, 4
Coria Minervæ apud Arcades nomen, quid ſignificet, 129
Corinna Thebana qua occaſione coronam meruerit, 302. Ejus pictura capite tenia vincto in Tanagræorum Gymnaſio, *ibid.*
Cornu unde ſic dictum, 300. cur potentiæ regiæ ſit ſymbolum, 275
Cornu Copiæ ſive Amaltheæ, unde ortum, 127
Corœbus quintum Tetrachordo addidit nervum, 188
Corona unde ſic dicta, 300. Coronarum varia genera apud veteres uſitata, *ibid.* & 301, 302. Corona Poëtarum qualis fuerit 302. Cur eis hederacea ac ſimul laurea ſit attributa, 303. Muſarum ex pennis Sirenum, & Comi ex floribus, 141. Qualem Liber primus geſtârit, 142. Corona nullis, præterquam Diis, olim conceſſa, 144. cur Legum ſit hieroglyphicum, 141
Corona auſtralis variè appellatur, 299. Quot ſtellis ornetur, 300. Quomodo pingatur; & in cujus gratiam inter aſtra recepta fingatur; 302, 303. Ejus imago ex Scripturis depromitur, 303, 304
Corona Septentrionalis quomodo aliter appelletur; & quot ſtellis abſolvatur, 140. Ejus picturæ variæ, 141, 142. Cur *Cretica* ſive *Gnoſſia* dicatur; & cujus ea fuerit, 143, 145. Cur in cœlum tranſlata ſit; 144, 145 Aliæ ex Sacra Hiſtoria in ejus locum ſufficiuntur, *ibid.*
Coronis ob amorem Scini ab Apolline telo transfixa, 278
Corvus cœleſtis quomodo aliter appelletur; & quot ſtellis conſtet, 277. Ejus fabula narratur, 272, 273, 278, 279. Corvus qualia efficiat ſymbola, 278. Qua occaſione candidæ ejus plumæ in nigras ſint converſæ, 273, 278. Humanam imitatur vocem: uti videre eſt in Corvis Romanis variis, 278. Voces ejus ſexaginta quatuor numerantur, 279. Cur Apollini divinationis præſidi ſit ſacer: ac ova ejus atrandis capillis inſervire dicantur, *ibid.* Corvorum calliditas & impoſtura. 280. Corvus cur Mathematici ſit ſymbolum, *ibid.* Cur ſiti damnatus fingatur ab Apolline, 281. Cur Herculi ſit ſacer: ac galeæ olim ejus figurâ inſignes fuerint, *ibid.* Corvus unde *Avis Pomptica* ſit dictus, *ibid.* Cur optimum fidei conjugalis poſſit eſſe ſymbolum: item cur pullos ſuos uſque ad ſeptimum diem deſerat, 282. Quomodo illi à parentibus deſerti nutriantur: & qua ratione corvus in cœlum locatus fingatur, *ibid.* Alia ratio ex Scripturis oſtenditur, *ibid.*
Coryſaſia Minervæ apud Meſſenios nomen, quid denotet; & cur illi ſit inditum, 129
Coryphe nomen matris Minervæ *Coria* dictæ, quid ſignificet, 129
Cranaus rex ſive Iupiter Athenienſis, Athenæ ſive Minervæ Atticæ pater, 128. Cranai voca-

vocabulum unde formatum ſit; & quomodo Poëtis anſam dederit fingendi Minervam ex Iovis capite eſſe natam, 129. Cranaus videtur idem fuiſſe ac *Triton*, & *Brontæus*, 129, 131. Ejus uxor an *Coryphe* fuerit, 129
Crater cœleſtis quomodo aliter appelletur, & quot ſtellis conſtet, 274. *Crater* vocabulum unde derivetur, *ibid. &* 275. Crater cœleſtis quid denotet, *ibid.* & qua occaſione inter ſidera locum acceperit, 273, 276. Variæ de eo opiniones, 275, 276. Gentilium poculis rejectis, alia ſubſtituuntur ex Sacris, 176
Creteus Iaſonis avus, quibus parentibus ſit natus, 329
Criticorum, quibus radices vocabulorum ex ſola Græca ſive Latina lingua petuntur, error demonſtratur, 197
Crius Phrixi Ephorus, vide *Aries*.
Crocutæ unde progenerentur, 65
Croton unde natus, ubi educatus; & cur in cœlum ſit receptus, 88
Crux cœleſtis, variè appellatur, 344. Ejus ſtellæ, 345. Cur in cœlum locata videatur, *ibid.* Crucis ſignum in annulis, & cute portabant veteres Chriſtiani: & quid denotet, 346. An in ſecundo Chriſti adventu appariturum ſit in cœlo, *ibid. &* 347. Crucis diverſæ apparitiones, 347, 348. Crucis ſymbolum Avis volitans, & Palma, 348
Cryſaor unde natus fingatur, 222
Cupido filius Veneris fictitius deſcribitur, 85. Vnde procreatus fingatur, 316. Ejus ſagitta aurea ſymbolum amoris; & unde ſit ficta, 181, 182. Ejuſdem plumbea quid operetur, 182
Curetes qui fuerint, & unde ſic dicantur, 106. Cur *Corybantes* & *Dactyli Idæi* nuncupati, *ibid.* Eorum ſorores in urſas, ut videtur, converſas, fortè conſtituere caudam Vrſæ minoris 107
Cyclops cur Neptuni filius ſit dictus, 210
Cygnea urbs Germaniæ, unde ſic dicatur, 161
Cygnæa cantio quid denotet, 202
Cygnus cur Muſici ſenioris, & eximii concivium diffamatoris ſit ſymbolum, 202, 203. Quare in ſenium vergens, ſuavius canere fingatur, 202. Cur Apollini ſit ſacer; ac Pindaro *inhoſpitalis* dictus, 203. Cygnus amoris hieroglyphicum: unde & Veneri ſacer, ejuſque currus cygnis trahi; imò Iupiter, quo Ledam, ſive, ut aliis placet, Nemeſin comprimeret, in cygnum transformatus fingitur, 204. In hanc avem cur mutati fingantur ſocii Diomedis; & Cygnus Ligurum rex, 206: item Cygnus Martis & Cleobulinæ filius; ac Cygnus ille ab Achille occiſus, 207
Cygnus cœleſtis variis inſignitur nominibus, 201. Quot ſtellis conſtet, 202. Cur non procul à Lyra occupet locum; & quomodo à veteribus pictus; item qua occaſione in cœlum locatus ſit, 204, 205, 206. Alia ejus tralationis cauſa adfertur ex Scripturis, 207
Cygnus Ligurum rex qua occaſione in ſui nominis avem mutatus ſit, 206
Cygnus Martis & Cleobulinæ filius ab Hercule quare occiſus ſit, 207. Cygnus Neptuni filius cur ab Achille ſit interemtus, *ibid.* Cygnus Herculis Alemanni filius, 207

Cyllarus Caſtoris ſive Dioſcurorum equus, donum Mercurii, 57, 215. Romæ in æde Caſtoris ſtellatus videbatur, *ibid.*
Cynoſura unde formetur, 104. A Thalete primùm obſervata, 105, 106
Cytherea unde ſic dicta, 198

D.

DÆdalus unde ortum traxerit, & cur in Siciliam fugâ ſe receperit, 88
Dæmon cur hirci ſpecie ſit cultus à Zabiis, 52
Dagon Syrorum numen ſimplex cetaceâ pelle veſtitum, 102. Palæſtinis duplex, *ibid.* & 103. Vnde ſic dictum, 103
Danaës fabula poëticè & hiſtoricè relata, 121
David non Pſalterio, ſed Nablio uſus videtur, cùm in hortum Batſabæ proſpiciens, amore lavantis laſcivo caperetur, 190
Dea Hieropolitana, ſive Syria tumorem immittens, quomodo placetur, 100. Eadem cenſetur ac Atergatis, *ibid.*
Deianira Herculis Thebani conjux, quomodo Neſſi fraude perſuaſa, Herculem morte affecerit, 173
Delius idem ac Apollo 279
Delphinus φιλανθρωπίας ſymbolum, 208. Et Grati animi, 209. Idem infenſiſſimus hoſtis Crocodili, 208. Curator nuptiarum Neptuni & Amphitrites, 209: Vnde in nummis & ſtatuis à Cupidine frænatus conſpicitur; imò Neptuno ſacratus, ejuſque idolo inſculptus, & ipſe Neptunus ſub ejus imagine colebatur, 210. Cur Bacchi ſimulachro adpictus ſit, *ibid.* Delphinos homines ſuppoſito dorſo ex interitu liberâſſe, fabuloſum videri; & unde eæ fabulæ originem duxerint, 212. Cur veteres delphini figurâ naves inſigniverint; item nautas delphinos dixerint, ſive in delphinos mutatos finxerint, *ibid.* & 213. Delphinus cur Apollini ſit ſacer, 213
Delphinus cœleſtis quomodo aliter nuncupetur; & quot ſtellis conſtet, 208. De hoc in cœlum relato variæ Gentilium opiniones, 209, 210, 214. Alia ex Scripturis adducitur, 214. Cur Apollinis, Neptuni & Tritonis nomine notetur, 213, 214
Demophoontis poculi fabula; 276
Demoſthenis genitura, 75
Derce, ſive Derceto nomen numinis ex *Atergatis* corruptum, 103. Derceto Dea Syria, quomodo in piſcem ſit mutata, 98 Hujus in honorem Syri piſcium abſtinent eſu, 99
Deucalion Theſſalus in Aquarium converſus, cujus fingatur filius: & quod Noachum adumbret, 93, 321. Deucalionis fabula ex hiſtoria Noë conficta, 321. Deucalion Græcanicus, quis fuerit, 322. Deucaliones plures in unum confuſi, 321
Diadema regium inſigne quale fuerit, 300
Diana Dea venationis & piſcationis, 305. Eidem cur cervi & piſces ſacri: ac ejus currui cervi candidi additi, *ibid.* Dianæ canis ſacer, & lupus; unde *Cyonia*, & *Lycea* dicta, 257
Dii Syrii cur Arnobio dicantur ovòrum progenies, 99
Diogenes cur *Cynicus* ſit dictus, 256. Ejus impudentia, *ibid.*
Diomedis equi ab Hercule capti, 169. Diomedis ſocii cur in

cygnos mutati fingantur, 206
Dionyſus Bacchi cognomen, unde formatum ſit, 48, 142
Dioſcuri Batavis aliiſque populis pro Diis marinis habiti, 55, 56. Romanis præſides erant bellorum, victoriarumque, 56. Cur eorum ſignis veteres navigia exornârint, *ibid.* In tempeſtatibus è cœlo deſcendere, & navigantium velis quaſi ſtellæ inſiſtere creduntur, 56. Vnde ea opinio profluxerit, 57. Dioſcurorum nomen, unde compoſitum ſit, 48. Eorum Templum Athenis, cur *Anaceum* dictum, 49
Dodonææ ſilvæ arbores, cur loquaces fictæ; Ejusque mulieres fatidicæ Columbæ dictæ, 328
Domitianus Iupiter dictus, 365
Dorado ſignum cœleſte variè appellatur: & quot contineat ſtellas, 376
Draco cur ſic dicatur; ac omnibus Heroibus, Palladi, Iunonique imprimis ſit ſacer, 114. Draco aurei velleris cuſtos, quis fuerit, 334
Draco variè appellatur, 111. Quot ſtellas contineat, 112. De ejus receptione in cœlum duæ traduntur opiniones, *ibid.* & 113. Vnde ſit natus, & quot habuerit capita; item quod ejus proprium fuerit nomen, 113. Fabula ejus hiſtoricè refertur, *ibid.* & 114. Cur cuſtodiæ ac vigilantiæ ſit ſymbolum, 114. Draconi fabuloſo ſubſtituitur alius ex Scripturis, *ibid.*
Dryops Apollinis & Diæ filius, 293
Durides Lyſimachi canis, 255

E.

EBræi quomodo Globum cœleſtem diſtribuerint, 8. Quod ejuſmodi diſtributione non contentus eſſe poſſit Aſtronomus, 9
Echidna quomodo ſit ficta, & quid denotet, 114
Ecliptica, ſive circulus Eclipticus, 20
Edom à gentilibus cur *Erythra* dictus, 158
Electrum unde ortum traxiſſe fingatur, 231
Emerepes Lacedæmoniorum Ephorus cur Phrynidi Enneachordo utenti duos amputaverit nervos, 188
Endymion rex Elidis, unde à Luna adamatus, & cum ea congreſſus quinquaginta filias ſuſcepiſſe fingatur, 232. Cur perpetuò dormiviſſe; item à Iove in cœlum raptus, oblatoque idolo deceptus, ac ad inferos detruſus dicatur, 233. Quomodo ejus fabula ex Iaſonis, Medeæ & Abſyrti hiſtoria conficta videatur, 236
Enoch de Siderali Scientia ſcripſit, 8
Epaphus filius Niobes & Apidis, quo in loco ſit natus, 33. Ductâ in uxorem Memphi Ægyptii regis filiâ, imperio potitus, urbem condidit, cui nomen indidit uxoris, *ibid.* Idem cum Phaëthonte quare contenderit, 230
Εφαπλὶς quid ſignificet, 85
Ephemerion, 343
Ephydriades fontium præſides Phaëthontem tumulo dediſſe finguntur, 232
Epigonus omnium primus, poſito plectro, digitis modulatus fertur, 198
Equi Deorum aliorumque varii enumerantur, 215, 216, 217. Equos ſingulos ſingulis aſtris dabant veteres, 217. Equus deſultor Heſpero & Lucifero ſacratus: ut bigæ, aliis quadrigæ, Lunæ; trigæ, Inferis; qua-

quadrigæ, Soli, quibus quintum adjungere videtur Martialis; & ſejugæ Iovi 216, 217. Equi Solis coloribus diſcernuntur; uti & Lunæ, ac Veneris, 216. Equus Pallantis in hujus exequiis collachrymâſſe fertur, *ibid.* Equi bijuges Martis, 217. Equum victorem Marti quando ſacrificârint Romani, *ibid.* Equi quadrijuges, aliis bijuges Auroræ, 224, 225

Equuleus cœleſtis quomodo aliter appelletur; & quot ſtellis conſtet, 214. Cur *Cyllarus* eſſe videatur; aut equus filii Trojani, quo paupercula cujuſdam filium obtrivit, 215. Cur *ſemiſectus*, & intra nubes ſe abſcondere pingatur; ac in memoriam Saturni in equum converſi; ſive ut ſymbolum Neptuni, aſtris illatus videatur, *ibid.* Cur *Bucephali* nomine notari poſſit, 217. Alia denominatio adfertur ex Scripturis, 218

Equus cur Marti ſacer, ac bellorum ſit hieroglyphicum, 217. Equus ſtellatus in æde Caſtoris Romæ, 215

Erichthonius in aurigam cœleſtem converſus, quibus parentibus ſit natus; & unde hoc nomen acceperit, 128. Cranao Athenæ Patri, ejecto Amphictione, in Athenienſium regno ſuccedit, 130. Fabula de ejus nativitate narratur, 132 Ob inventum currus & quadrigarum ſuperiori medietate homini, inferiore ſerpenti ſimilis, ac in cœlum locatus fingitur, 132, 133

Eraſmus Roterodamus in quo Papicolas ſuos reprehenderit, 310

Eridanus cœleſtis quomodo aliter nuncupetur, 228. Ejus ſtellæ, 229. Eridanus Italiæ fluvius, unde hoc nomen acceperit, *ibid.* Eridanus cœleſtis exortu ſuo maximam imbrium vim concitare ſolet, 233. Alii in ejus locum ſubſtituerunt Nilum; & quare: alii, præſertim Poëtæ, cùm iis jocandi eſt animus, alios fluvios, 239, 240. Cur *Menus* eidem ſubſtituatur, 241. Alia ejus denominatio adfertur ex Scripturis, *ibid.*

Erigone alia Icarii filia, alia Ægiſthi & Clytemneſtræ, 76. Prior qua occaſione in cœlum ſit recepta, *ibid.* & 139

Erthum terræ numen, idem fuiſſe videtur ac Ἔρα, ſive Rhea, 102

Erythræum mare unde ſic appelletur, 120, 158. Idem ac *Mare rubrum*, & *Idumæum*, *ibid.*

Eumæi Vlyſſis ſubulci genitura, 37

Euryſtheus, cujus imperia exſecutus eſt Hercules Thebanus, quis fuerit, 165

Europa cujus filia fuerit, 30. Quomodo & quando ſit rapta, 31. In ejus honorem numiſmata à Sidoniis cuſa, 31. Eam qui rapuit, quod nomen habuerit ſecundùm varios, *ibid.* Vnde Diis jam adſcripta *Aſtarte* ſit dicta, *ibid.*

Europa Orbis quarta pars, unde ſic dicta, 31

Excetra Lernæa ab Hercule occiſa, invidiæ ſymbolum, 273

F.

FAſcia diadematis nomine dicta, 300. Faſcia candida à Baccho inſtituta, ut regum eſſet inſigne, 301

Ficus Romula ſive Rumina ſive Ruminalis, unde ſic dicta; & quando aruerit, 291

Firmici lapſus circa ortum Argonavis,

gonavis, 340
Fiſtula Satyrorum cur ſeptem cicutis fuerit compacta, 188
Flammulæ navigantium velis inſiſtentes, quid ſint, 56. Cur *Caſtores* audiant vulgo, 57
Fortuna cur Virginis Signum eſſe cenſeatur, 76, 78, 79. Ejus ſimulachro Amaltheæ cornu in manum tradidit Bupalus, 78. Fortuna & Ceres, & Genius Iovialis, & Pales æſtimatur, *ibid.*

G.

Gadir inſula poſtea *Erythra* dicta, 170
Galea, & *galerus* unde ſic dicantur, 271
Galeæ pelliceæ varia apud Græcos obtinuerunt nomina, 270, 271. Galeæ ferreæ ac æneæ qualem olim habuerint figuram, 271. Galea Marci Valerii cum corvi ſigno, 271; egregium in hiſtoria peperit figmentum, 281
Gallus animal ſolare Menſi ſacer, 67. Gallus ejuſque cantus cur leoni timorem incutiat; ac eo immolato, Cecropis animam evocari crediderint Græci, 67, 68
Ganymedes cujus ſit filius, & frater, 93, 94. Cur ab aquila raptus dicatur; & quis Iupiter, qui rapuit, fuerit, *ibid.* Vnde *Aquarii* nomen acceperit, 94, 180. Ejus fabula poëticè & hiſtoricè relata, 176
Gelo quomodo ex inſtante periculo à lupo ſervatus ſit, 293
Gemini, ſignum cœleſte, variè appellantur, 38. Quid denotent, & quot ſtellis conſtent, 39. Variè de hoc Signo recenſentur opiniones, *ibid.* *& ſequ.* Receptiori opinione *Sidera Ledæa* dicas, 45. His Arabes duos ſubſtituunt Pavones, 59. Nos ſubſtituimus partum Rebeccæ geminum, ſive Davidem cum Ionathane, *ibid.*
Gemma Friſius, quid in Aſtronomicis præſtiterit, 3
Germani veteres pugnam cominus committentes, quibus armis ſint uſi, 163. Qua occaſione Patrios Deos immutârint, ac Romanos receperint, 50, 51. *Germanorum* nomen idem ſignificat, ac *Alman*, 160. Eorum lingua quomodo multarum aliarum mater videatur, 197
Geryon cur triplicis naturæ ſit fictus, 170. Ejus boves ab Hercule abactæ, unde quibuſdam *mala aurea* fuiſſe putentur, 170
Glauca Medeæ fraude perdita, 342
Glaucus Deus marinus, quid Argonautis prædixerit, 328
Globi cœleſtis ſolidi conſtructio à quibus tentata ſit, 2, 3. Ejus picturæ apud Ebræos, 6. Diſtributio apud eoſdem, & Poſtellum, 8
Gorgones quæ, & quot fuerint, 122. Earum deſcriptio, & ubi habitârint, 123. Vnde ſic dictæ, *ibid.*
Gorgophone omnium prima ad ſecundas tranſiiſſe fertur nuptias, 120
Grææ Meduſæ Sorores, 122
Grumium Draconis ſtella, 112
Grus cœleſtis quomodo aliter dicatur, 305. Quot ſtellis conſtet, 306. Grus qualia præbeat ſymbola; ac quomodo verem, & hiemem adeſſe ſignificet, *ibid.* Cur lapidem pede geſtet, ac arenam degluttiat, *ibid.* & 307. Cur Avis *Palamedis*, ſive *Naupliadis*, & *Strymonia*, item *Biſtonia* dicatur, 307. Ejus alæ & pedes portatæ,

portatæ, quid efficiant, *ibid.* & 308. Gruum cum Pygmæis pugna: & cur ea Avis inter aſtra locata videatur, ratio ex Scripturis producitur, 308.

Guterbok boni Germanorum Dei, & oppidi Saxoniæ nomen, 53

H.

HAdriani Iunii pro *Mara*, *Nara* reſcribentis error, 260

Hanno Carthaginenſis omnium primus leonem manſuefaciens, cur patriâ excedere ſit juſſus, 70

Harpa Barbarorum inſtrumentum Muſicum, 188

Hebe antiquitus *Ganymeda*, Latinis poſtea *Iuventas* dicta, juventutis ac æſtatis Dea credebatur, 180. Vnde fabula de ejus lapſu, quo partes pudendas ſuperis oſtendiſſe dicitur, ſit conficta *ibid.* Herculi nupta, 94

Hecate gemina: prior Ariſtæi Pæonis filia & Perſei uxor; altera Perſei & Hecates prioris filia, aliter *Perſeis* dicta, 235. Hecate phyſicè eadem eſt ac *Proſerpine*, ac *Luna*; unde & Virgilio dicitur *tergemina*, ac Bacchylidi *filia noctis*, ſive *Tartari* Orpheo, 236

Hecubæ Paridem in utero geſtantis ſomnium, 369

Hedera cur Ægyptiis *Chenoſiris*, ſive *Oſiridis planta* dicta; ac vitibus prælata ſit, 142, 275. Exercitum hederâ coronatum ex India reduxit Alexander, *ibid.* Hedera Artis ſymbolum 303

Helena cur *Tyndaris* & *Oebalis* dicatur, 47. In cœlum recepta, navigantibus præſidere, ac ſalutaris eſſe putatur, 57. Helenæ Polluciſque ex ovo prognatorum fabula hiſtoricè relata, 47, 369. Helenæ, obſeſsâ Trojâ, laboranti unde Iupiter in cygnum mutatus ſuppetias tuliſſe fingatur, 207. Ejus canis in Euripi alveo ſubmerſus ac in cœlum locatus, 258. Helena cauſa Trojani excidii, ejuſque proci, *ibid.* Integra fabula narratur, 369, 370. Ejus tragica mors, 370

Helenium Herba unde orta, & quare ſic dicta, 370

Heliachim cur dicatur in Scripturis Catulus Leænæ, 71

Heliogabalus in conviviis Phœnicem promittebat, 312

Helles Athamantis filia, qua occaſione *Helleſponto* dederit nomen, 24

Hercules Atlantis Ægyptii diſcipulus, Sphæræ cœleſtis conſtructionem tentavit 2

Herculis nomen ab ipſis Germanis ſuo Alemanno fuiſſe inditum: ac unde formatum ſit, 162, 163. Hercules furore correptus, filios enecat, 72. Cur Lycrophroni dicatur *Leo trinoctius*, 165, 228. Herculis Trapezii nomen unde ſit ortum, 174. Herculis poculum ſive ſcyphus, 276. Ejuſdem in Ceti alveo tres dies commorantis fabula hiſtoricè expoſita, 227, 228. Hercules varios fuiſſe, eoſque gentiles in unum confudiſſe demonſtratur, 157, 161, 162, 165

Hercules Ægyptius Oſiridi exercitus præfectus, 39. Idem omnium antiquiſſimus, *Gignon* vel *Gigon* dictus, 157. Ægyptio-Cananæus, *Ioſua*, 157. Ejus geſta ſuo Herculi tranſcripſerunt Tyrii, 159

Hercules Creticus ſive Telchinus, inſtituit certamen Olympicum, 160

Hercules

Hercules Germanus & Celticus *Alman* dictus; unde Germani *Alemanni* ſunt nuncupati, 160. Primus fuiſſe fertur Bojorum conditor, & ultimus Germanorum rex; primus item Hercules, quem inter aſtra locaverint veteres, 161. Ejus Idolum æreum in Suevorum cœnobio hactenus ſervatum; ac cultus mixtus, *ibid.*

Hercules Libycus *Maceris* dictus, Coloniam in Inſulam Sardiniam duxit, 160

Hercules Phœnicius ſive Tyrius, *Palæmon*, & *Melicarthus* ſive *Melicerta*, item *Malica* dictus, 157. Aliis *Deſanaus, Dorſanes*, & *Diodas*, 158. Quando vixerit, & unde ſit ortus, *ibid.* Tyrum ædificat; unde *Tyrius*, & *Melicarthus* dictus videtur, *ibid.* Cur *Indicus* ſit appellatus, 158

Hercules Romanus, *Sangus* ſive *Sancus*, & *Sanctus*, *Semo Fidius* dictus, 160

Hercules Thebanus omnium famigeratiſſimus, cur *Amphitryoniades* ſit dictus, 163. Genus ſuum tam paternum, quàm maternum quomodo duxerit ab Inacho, ſerie oſtenditur, *ibid.* Ex Iove quodam tralatitio & Alcmena natus fertur, 164. Vnde *Alcides*; ac quomodo etiam *Hercules* poſtea ſit dictus, *ibid.* & 162. Ejus ætas, & deſcenſus ad inferos hiſtoricè narratur, 164, 165, 171. Originem à Cadmo duxit: ac omnium pœnè Heroum geſta Herculea, ut Mitzraimi, Ioſuæ, Samſonis, imò Ionæ Prophetæ in ventre balænæ commorantis hiſtoriam, ad ſe unum traxit, 165. Ejus labores cur duodecim ſtatuerint, illiſque duodecim annos attribuerint; item cur duodecim Diis altaria erexiſſe dicatur, 166. Hi labores ordine recenſentur, à pag. 167 uſque ad 173. Vnde clavam ſuam acceperit; & cur ea trinodis fingatur; quo jure Herculi hos labores impoſuerit Euryſtheus, 167, 184: cur ei ſagittas triſulcas tribuerint, 184. Ejus concubitus cum quinquaginta filiis Theſpii, 172. Qua occaſione impeditus Argonauticam expeditionem non abſolverit, 332. Quomodo Neſſi fraude perierit; & cur Senecæ *Oeteus* dicatur, 173

Hercules Tyrius alter, ſive Aſiaticus in Gadium Hiſpaniæ Inſulam Phænicum Colonia deductâ, Gerionem ſubegit; unde *Gaditanus* eſt dictus, ac ſub hoc nomine cum *Melicartho* veteri conjunctim cultus, 159

Hercules triplici modo conſideratus ac veneratus, 166. Hercules Perſarum ac Medorum Phyſicus ſive Theologicus *Sandes*, *ibid.* Hercules Celticus ſymbolicus, *Ogmius* dictus, 157. Hercules Romanus ſymbolicus, *Recaranus* & *Caranus*, ſive *Garanus*, Poëtis *Gradivus* dictus, 157

Hercules cœleſtis variis inſignitur nominibus; 154, 155. Ejus ſtellæ, 155, 156. Quomodo in Globis noſtris; item Arabibus pingatur, 156. Cur & quomodo in cœlum locatus ſit, 172. In ejus locum à quibuſdam ſufficitur *Theſeus* & *Lycaon*, 169, 173. Item *Tahmyras*, & *Orpheus*, 174. Ex Sacro Codice reponitur *Ioſua*, ſive *Samſon*, *ibid.*

Hercunia Germaniæ ſylva unde ſic dicta, 161

Hermanubis, 269, 270

Hermippus cur in Delphinum cœle-

cœleſtem converſus dicatur, 214
Hermodori genitura, 75
Heſiodi cadaver in mare abjectum, & à Delphino ſervatum, 209
Heſionis fabula poëticè & hiſtoricè relata, 227
Heſperides quibus parentibus ſint prognatæ, 113. Earum nomina ac munera; quidque per illas intelligatur, *ibid.*
Hierax qua occaſione in accipitrem ſit mutatus, 360
Hieroſolyma cur ab Ezechiele Leæna dicatur, 71
Higianis Phryx ſextum in inſtrumentis Muſicis reperit nervum, 188
Hippammones cum cane in eodem ſepulchro humari voluit, 257
Hipparchus primus videtur tentaſſe conſtructionem Globorum cœleſt. ſolidorum, 2. Primus ſtellas inſtrumentis ſciſcitatus eſt, *ibid.* eaſq; primus numeravit, ac in ordinem, concinnato Catalogo, redegit, 3
Hippolytæ Amazonum reginæ baltheus ab Hercule acquiſitus, 169
Homo Lupinus, λυκάνθρωπος, cur in lupum converſus fingatur, 295
Horæ Iovis ex Themide filiæ, Solis currui equos jungunt, 231
Horti Iaſonii in Colchide, 336
Hyades in Tauro ſtellæ collectim nominatæ, cur *ſuculæ*, ſive *ſucculæ* dicantur, 34, 37; item ὑάδες, 36, 37. De numero earum variant auctores, *ibid.* Hyades ob educationis beneficium à Baccho in ſtellas relatæ, cur filiæ dicantur Atlantis, 37. His orientibus naſci putantur ſubulci; quod ipſum exemplò Eumæi Ulyſſis ſubulci probatur, *ibid.*
Hydræ Lerneæ ab Hercule confectæ fabula poëticè & hiſtoricè relata, 168
Hydra cœleſtis variè nominatur: ac quot ſtellis conſtet, 272. Ejus figura & poſitus deſcribitur; ac ratio adfertur, cur ei adjunxerint Corvum cum Cratere, *ibid.* & 273. Quare olim multis capitibus ſit efficta, 273. Alia ex Scripturis ſubſtituitur, *ibid.*
Hydrus cœleſtis, quot ſtellis conſtet, 373
Hylas Herculis filius, ſive potiùs catamitus, 332

I.

IAſion unus ex Geminis, cujus fuerit filius, 39. Ex ejus & Cereris concubitu natus dicitur Plutus, 40
Iaſon quibus parentibus ſit natus; & unde originem duxerit, 329. A Chirone educatus; ex quo nomen *Iaſonis* acceperit, 330. Aratorem egit, *ibid.* Mittitur à patruo Pelia ad recuperandum Aureum vellus, 331. Ejus præſtantia & virtutes, 333. Iuxta Syrtem Libyæ templum condidit, Herculi poſtea conſecratum, *ibid.* Ejus in Colchidem adventus, & facinora ibi perpetrata, auxilio Medeæ, 334, 335, 336. Ejuſdem nuptiæ cum Medea; & reditus in patriam, 337. Occupatâ fraude Medeæ regiâ, quid fecerit, 339. Quomodo perierit, 341, 342. Medeâ repudiata Glaucam duxit, 342. Ejus templum Abderæ, 44
Ibis avis inceſſu ſuo triangulum conſtituit, 354
Icarus ſive Icarius Erigones pater, qua occaſione à Paſtoribus ſit interfectus, 78. Quare in Booten mutatus, 139. Ejus

jus canis cur in cœlum receptus ſit 258
Icarii boves ſeptem Vrſæ minoris ſtellæ 105. Item Majoris, 107
Ichthye filius Atergatidis, 96, 99
Ida cur fulmine ictus periiſſe dicatur, 58
Idmon vates Argonautarum ſocius, 331
Idola cur caninis pellibus apud Romanos fuerint induta, 257
Idumæus idem eſt ac *Phœnix*, *Erythræus*, & *Rufus*, 158
Ignis ſacrificantium cur *internuncius*, item *medius* ſit dictus, 297. Ignes S. Hermi, S. Nicolai, S. Petri, & S. Telmi, 56
Imaginum cœleſtium variæ appellationes, 5. Inventionis rationes oſtenduntur, *ibid.* Auctores memorantur, 6. Earum deformatio ab Arabibus inſtituta, *ibid.* in imagines Sanctorum commutatio, operâ Bayeri & Schilleri, *ibid.* & 7. vide *Signa cœleſtia.*
Impoſtor veteribus quomodo ſit pictus, 280
Inachus regni Argolici conditor, 163. Quibus parentibus ſit natus: ac cur fluvius ſit fictus, 368. Eidem cur anſer ſit ſacer, *ibid.*
Indiæ vocabulum quam laxè pateat veteribus, 159
Indus cœleſtis quomodo aliter dicatur, & quot ſtellis conſtet, 304. Qua occaſione inter aſtra relatus videatur, *ibid.*
Inkalurus Baculus Bootis, cur ſic dicatur, 138
Ino cur Phrixo ſtruxerit inſidias, 23. In mare ſe præcipitat, 28. Eadem Melicerti mater, quibus parentibus ſit orta, 158. Dicta *Leucothea*, ſive *Matuta*, *ibid.* & 28
Inſtrumenta Muſica juxta nervorum numerum variè appellantur, 187, 188
Io antiqua aliter Callithoë dicta, cujus fuerit filia, 31. Prima cenſetur Iunonis Argivæ Sacerdos; cui primus etiam ſacra feciſſe fertur Phoroneus Iſis frater, 32, 360. Iovem veneficiis ad ſui amorem illexit, ac concubitum; unde in vaccam mutata candidam, à Iunone Argo traditur cuſtodienda, 32, 360. Hoc interemto, per varias terras mari profugit, ac tandem in Ægyptum appulit; ubi Epaphum peperit, 33. Poſt partum Dea facta, & ab Ægyptiis Iſidis nomine culta, *ibid.* Cur inter aſtra recepta, agriculturæ meruerit Symbolum, 33. Io gravida terram frugiferam adumbrare videtur, 361
Io altera, Iaſi filia, quot annis vixerit poſt Io primam, 32
Ionium mare unde ſic dictum, 33
Iope oppidum unde ſic appelletur, 361
Ioppe civitas Iudeæ, unde ſic dicta, 33
Ioſeph Patriarcha Ægyptios imbuit Aſtronomia, 8. Idem cur bovis ſymbolo cohoneſtari meruerit; ac in ejus honorem ſecundum Zodiaci ſignum figuram Tauri accepiſſe videatur, 34
Iovis Ammon, 26. Ejus templum, *ibid.* Iovis filii unde dicti, 110. Ejuſdem varii concubitus à Sidonio Antipatre expreſſi, 46.
Iovis ſidus, 22, 29
Iphiculus Herculis Thebani frater uterinus mirabili corporis levitate præditus, 163
Iſis aliter Io dicta, ut Dea navigantium ac tempeſtatum ab Ægyptiis culta, 33. Cur inter aſtra recepta, agriculturæ meruerit ſymbolum, *ibid.* Ægyptiis eadem ac aliis populis

Ceres:

Ceres: ac unde vocabulum deriveṫur, 75. Reperiſſe dicitur frumentum, *ibid.* Uxor Oſiris; & eadem ac Syrorum *Atergatis*, ſi ſpectes ut numen non animale, ſed naturale, 76. Quid denotet: & cur ad Virginis Signum referatur, *ibid.* & 78
Itys Prognes ac Terei filius in Phaſianum mutatus, 43, 44
Iubal vetuſtiſſimus Apollo, 191
Iudæorum portentoſa mendacia de ſuo Og rege Baſanitarum, quid effecerint, 159
Iuno cur pavonis picturâ ſit intellecta; ejusq; currus à pavonibus trahi fictus, 364. Ei pavo, agnus & anſer dicati, 362. 368. Item lilia; unde ea *Sceptra Iunonia* dicta, 359. Ejus Virgines prætextatæ, 360
Iuno Argiva vero nomine videtur dicta Niobe, quæ Phoronei filia & Inachi neptis, 32. Cujus ea fuerit uxor, *ibid.*
Iupiter Columbis enutritus, 323. Sejugis vehi fingitur, 217. in bellum contra Titanes iturus, quid fecerit, 298
Iupiter Ammon, 22, 26, 28
Iupiter Argivus antiquiſſimus, qui Nioben, æquè ac Io vitiavit, quomodo vero nomine ſit dictus, 32, 136. Item alius Iupiter Ciceroni tertius nuncupatus, qui Ledam compreſſit, 46, 47. Ac Argolicus alter, qui Danaës pudicitiæ, in imbrem aureum mutatus, illuſit, 121. Vti & Athenienſis, ex cujus capite ſive cerebro Minerva prognata fingitur, 129
Iupiter Cretenſis, 30
Iupiter Cretenſis junior, Europæ raptor, vero nomine Aſterius, ſive Xanthus dictus, 31. Per Iovem Phrygium Ganymedis raptorem ſignatur Tantalus Phrygiæ rex, 93. Is cur in aquilam dicatur converſus, 94.
Iupiter Muſcarius, 350: Iupiter Phrixius ſive Laphyſtius, 25
Iuſtitia quomodo Ægyptiis ſit picta, 76
Ixion rex Lariſſæ in Theſſalia, cur Neptunus ſit dictus; ac in equum mutatus fingatur, 85, 86
Iynx Echûs & Panos filia, cur in avem ſit mutata, 32. Quomodo ea avis ad artes maleficas præparari ſoleat, *ibid.*

K.

Kabala unde ſic dicta, 41
Kittern unde derivetur, 199
Kochab ſtella Vrſæ minoris, 105
Kom Belgica vox unde, 274
Krank / krincken / krampf / krampe / krimpfen / krillen / unde formentur, 300

L.

Labyrinthus, 143
Ladon quis fuerit, & cur ita dictus videatur, 113
Laidis tumulus cum ſimulachro Leænæ arietem foventis inter pedes, quid ſignificârit, 71, 72
Lampadias ſtella Tauri maxima, 30. Cur *Palilicium* Romanis dicatur, 36
Lang avis, 366
Laomedon cujus ſit filius; & pater, 94. Laomedon quomodo Neptuni in mœnibus ædificandis ſervitiis abſque redhoſtimento uſus fingatur, 227
Lapithæ frenorum inventores, 223
Lares gemini quibus parentibus ſint nati, 256. Cur iis canis ſacer, eorumque ſimulachris adpictus fuerit, *ibid.* & 257
Latium unde ſic dictum, 289
Latona eadem ac Luna, 287
Latona quibus parentibus ſit nata; & quomodo Dianam & Apol-

Apollinem uno partu enixa ſit, poëticè & hiſtoricè narratur, 288, 297. Cur in Lupam à Iunone converſa fingatur, 288. Eadem in coturnicem mutata, 289. Cur *Latona* ſit dicta; & cur ei Hippolytus templum dedicaverit, *ibid.*

Laurus Naturæ ſymbolum, 303

Leænæ cur cum pardis congrediantur, & cum pantheris, ac hyænis, 65. Quomodo adulterium perpetratum tegere ſtudeant, 71

Leda ex Iovis in cygnum transformati congreſſu duo peperit ova; unde nati ſunt duo filii, & totidem filiæ, 46. Ea fabula hiſtoricè relata, 47, 205, 206. Cur Caſtor & Clytemneſtra mortales cenſeantur, reliqui duo immortales, *ibid.*

Ledæum ovum quid ſignificet, 205, 206

Leo animal, cur Vulcano, & Cybeli, ignis præſidibus ſit ſacer, item Apollini & Herculi; ac *Animal ſolare* appelletur, 65. Cur apud Ægyptios vigilantiæ fuerit ſymbolum; & oculis apertis dormiat, imò naſcatur, *ibid.* Nunquam dormire ab Ægyptiis perperam cenſetur, *ibid.* Cur iidem Leonum effigies portis urbium ædiumve; eorumque capita, ut rictibus ſuis aquas eructarent, ſiphonibus adhibuerint, 66. Vnde Leo aquarum redundantiæ cenſeatur ſymbolum, *ibid.* Quid ampliùs per Leonis picturam Ægyptii aliique ſignificârint, 67. Cur ignem, igneumque pariter ac album colorem refugiat Leo, ac facibus prætentis dometur; item cantum Gallorum extimeſcat, *ibid.* Cur caudam Leonis Græci *ἀλκαίαν*, hoc eſt, *robur* dixerint; ac ejus agitatio ſit index excandeſcentiæ, 68: eaque immota clementiæ & animi tranquilli, 69. Leonis magnanimitas, *ibid.* Exemplis demonſtratur, 70. Cybeles currus quare Leonibus trahi fingatur; eoſque M. Antonius currui triumphali junxerit, *ibid.* Manſuefactorum exempla, *ibid.* Leonum reminiſcentia & animus vindicandi, 71. Pœnas exigit Leo à Leæna adultera, 71. Ea cur meretriculis præbeat ſymbolum, *ibid.* Quomodo Chriſtus pariter ac Diabolus in Scripturis Leonis nomine notetur, 72. Atrâ bile laborat hoc animal; unde in catulos impotentiùs ſævit, *ibid.* Leones non jubati unde progenerentur, 65. Leo cur Baccho fuerit ſacer, 210

Leo Nemeæus ab Hercule occiſus, quid denotet, 72. Vnde prognatus ſit, 73, 167, 168. Primo nativitatis die Apæſamptum dilaniâſſe dicitur, 73

Leo ſignum cœleſte, variis inſignitur appellationibus, 64. Quid denotet, & quot ſtellis conſtet, *ibid.* Cur Aquario adverſus dicatur, *ibid.* ejus efficientia, 65. Qua occaſione locum apud Ethnicos inter aſtra invenerit, 72. Ac apud Ebreos inveniſſe ſuſpicetur, 73

Leopardi unde progenerentur, 65

Lepus cœleſtis variè appellatur: & quot ſtellas contineat, 247. Lepus quomodo ſymbolicè accipiatur, *ibid.* Cur Græcis *λαγὼς* videatur dictus, 248. Ejus calliditas cùm cubitum ſe recipit; & cur venuſtatem deſignet, *ibid.* Cur Veneri ſit ſacer; ac in cœlum receptus ſit, 249. Alia ejus receptionis cauſa indicatur ex Scripturis, *ibid.*

Lerna malorum unde dicatur, 168

Leuco-

Leucothea unde ſic dicatur, 287
Liber tum Noachi, tum Mitzraimi, & Moſis vocabulo cenſetur, 26. Cur Orpheo *tauricornis*, *corniger*, & Sophocli βούκερως dicatur, 301
Libra cœleſtis variis appellatur nominibus, 80. Quid deſignet, & quot complectatur ſtellas, *ibid.* Cur Libra dicatur, 81. Ea nunc ſignum inanimans, à variis olim geſtabatur, *ibid.* Ad eandem refertur Trutina Belſazarum explorans, 82. Cur Scorpionem dicatur attrahere, 83
Linus rythmos ac melos invenit, 192
Livius vulgi errore deceptus, egregiam hiſtoriæ ſuæ inuſſit maculam, 281
Longitudo & latitudo ſtellarum, 23
Ludovicus Princeps Anhaltinus Carpophororum auctor, 292
Luna cur Τριτὼ, ſive *Tritonia* dicatur, 131. Eadem poëticè dicitur *Phœbe*, *Delia*, 216. *Hecate*, *Proſerpine*, 236; *Diana*, 243
Lupercal locus Romæ cur Pani fuerit conſecratus, 296
Lupercalia quis primus inſtituerit, 296
Luperci Panos Sacerdotes, 296
Lupi-ambulantes unde ſic dicantur, 295
Lupus cur Apollini ſacer exiſtimetur, 287; cur Latonæ & Dianæ, 288, 289. item Marti, & Romulo Remoque, 289, 290, 291. Vnde *Lupus* ſit dictus; item cur in Apollinis gratiam ſit cultus, 287. Lupi quomodo flumina tranent, 288. Cur lupæ omnes certo anni tempore intra duodecim dierum ſpacium parere fingantur, 289. Lupus cur *Martius* dicatur, *ibid.* & 290. Qualia præbeat Symbola, 292, 293. Ab homine prius viſus vocem amittit, 292. Ejus aſtutiæ exemplum, *ibid.* Lupus quomodo Gelonem ex inſtante periculo liberaverit, 293
Lupus cœleſtis variè appellatur: & quot ſtellis conſtet, 286. Qua occaſione & cur in cœlum ſit tranſlatus, 293. Alia hujus tranſlationis ratio ex Scripturis elicitur, 296. Idem cur *Victima Centauri* dicatur, 299
Lux vocabulum Latinum unde, 287
Lycaon Arcadiæ rex, quo tempore vixerit, & quibus parentibus ſit natus, 173, 293. Ejus in lupum mutati fabula, 174, 293, 294; explicatur, 295. Cur Lycoſuram condiderit urbem, ac templum Iovis Lycei; eique Lupercalia inſtituerit, 296
Lycopolis Ægypti civitas unde ſic dicta, 287
Lynceus primus metallorum inventor, à Polluce interfectus, 58
Lyra, cithara, & teſtudo ſive chelys, cur à Poëtis pro eodem inſtrumento uſurpentur, 186. Lyra quomodo & qua occaſione poſt citharam, contra Scaligeri mentem, à Mercurio ſit inventa: ejuſque figura apud veteres, juxta Scaligerum, 187. Lyra Mercurii Ægyptii cur tribus nervis conſtitiſſe dicatur, *ibid.* Alia cur ſeptem, 188. Athanaſio rationis ſymbolum, 190
Lyra cœleſtis quomodo aliter appelletur, 185: & quot ſtellas obtineat, 186. Quomodo Peruanis pingatur, 185. Scaligero vocatur *Mercurii*, 190; Aliis Lyra ſive potiùs *Cithara Apollinis* ſecundi; item *Arionis*, &

& *Amphionis*, 191. Nonnullis *Lyra Orphei*, 192. Lyra cœleſtis cur x ſtellis ſit conſpicua: quomodo in hodiernis pingatur globis; item Bayero in Vranometria ſua, 195, 196. Aliud ei inditur nomen ex Scripturis, 201

M.

MAcario ob hæreſin jam damnato quid acciderit, 375

Mæra ſtella Canis majoris in fronte hærens, aliter *Iſis* dicta, Hadriano Iunio perperam ſcribitur *Neæra*, 260. Vnde vocabulum hoc ſit formatum, 261. Quibuſdam dicitur & *Luna*; uti altera, eaque principalis ac primi lucis in maxilla, *Sol*, ſive *Oſiris* vel *Sirius*, *ibid.*

Magadis organum Muſicum, unde ſic dictum, 190

Mala aurea, unde ſic dicta, 28

Manilii error de Argonavis cœleſtis ſede, & ortu, 340

Marci Valerii cognomento Corvi hiſtoria fabuloſa, 281

Mare cur lachrymas Saturni dixerit Pythagoras, 309

Mars bellorum præſes, 217. Huic cur ſacer fuerit *equus*; uti & *canis, lupus, verres, vultur, gallus*, *picus* ac *gramen*; quo etiam coronari ſolebat, *ibid.* & 257. Cur ex ejus & Veneris concubitu Timor & Pallor nati fingantur, 199

Marſias Lydus, ab Apolline qua occaſione ſit punitus, 187. Organicam, quæ aſsâ fit voce, invenit, 191.

Matuſius cur Demophoonti ſanguinem filiarum ejus vino mixtum in cratere obtulerit, 276

Μῆλον *pecus* & *pomum* ſignificans, quem errorem Hiſtoriæ creaverit, 170

Medea Æetæ & Hecates junioris filia, 235. Cur *Angitia*, ſive *Anguitia* dicta: & quomodo ex ejus & fratris Abſyrti, item Iaſonis hiſtoria enata videatur fabula Phaëthontis & Endymionis, 236. Medeæ hiſtoria fabuloſa, 335, 336, 338. Eadem quibus fallaciis Peliam interemerit, urbemque in Argonautarum poteſtatem redegerit, 338. Quomodo ſenes juventuti reſtituiſſe dicatur, 341. Vnde *Medea* ſit dicta, *ibid.* Ab Iaſone repudiata, quid fecerit, 341, 342. Medeæ unguentum, & ignis, 342. Hujus antidotum, 343

Media regio unde nomen acceperit, 45

Meduſa à Perſeo confecta, cujus fuerit filia, 122. Ejus fabula narratur, 122, 123. Meduſam mortuo patre Phorco, regnâſſe juxta Tritonidem paludem; ubi cum ſuis ſubjectis pugnatum exire conſueviſſe, 223: Ea videtur fuiſſe ſcortillum famigeratiſſimæ pulchritudinis: unde aſpicientium animos in ſui amorem attrahens, & ſtupore quaſi percellens, ficta videtur monſtrum, cujus aſpectu homines lapideſcerent, *ibid.*

Meduſæ caput, quot ſtellas contineat, 120. Ejus alia denominatio petitur ex Scripturis, 123

Mel quid ſignificet, 351. Cur *filiarum tauri liquor* dicatur, 353

Melicarthus Hercules Phœnicius, unde ſic dictus, 157, 158

Meliſſa quomodo homines à mutuo carnium eſu ad arborum fructus avocaverit, 351

Memoria vocabulum unde, 41, 42

Menes, Thinita rex Ægyptii; cujus

cujus ſymbolum bos Heliopolitanus, uti Memphiticus Ioſephi, 270

Mens dictio unde formata ſit, 41, 42.

Menſaria urbs unde ſic dicta, 174

Gerardus Mercator edidit Globos quoſdam cœleſtes, 3

Mercurius quomodo, & ubi Lyram invenerit: item tres voces, 187. In Ibidem converſus, 279. Quomodo Argum interfecerit, 359, 360; & ad Solem referatur, 362. Mercurio cur Ægyptii duas attribuerint pinnas, 362. Idem cur ſuperus, & inferus dicatur, *ibid.*

Methon Atticus, Cycli decemnovennalis inventor, quando vixerit, 22

Micrælii error indicatur, 81

Minerva ſive Athena cur ex Iovis capite ſive cerebro prognata, & ex eo armata exiliiſſe fingatur, 129, 130. Quòd mater fuerit Erichthonii, ac uxor Vulcani clancularia, 130. Cur *Tritonia* ſit dicta, item *Bellonica*, & *Brontei* filia; ac quando vixerit, 131. Sola Dearum fulminis pollet poteſtate: ac fortè idem fuit numen ac Bellona, unde & caſſidi ejus inſidebat gallus gallinaceus, *ibid.* Minervæ ſidus, 22, 29. Minerva Mentis & Victoriæ filia, Dea naturalis, à quibuſdam *Memoria* dicta, 42

Minervæ vocabulum unde formatum ſit, 41, 130

Minos cur Iovis filius ſit dictus, 210

Minos II, Cretenſium rex, Dædalum fugientem perſequitur, 88

Minotaurus quibus parentibus ſit natus, 87. Ejus fabula hiſtoricè relata: & unde ejus nomen: 88

Mitzraim Chami filius, 26. Cur in ejus honorem ſecundum Zodiaci Signum videatur accepiſſe figuram Tauri, 34. Mitzraim idem ac Ægyptus, 238

Mochos, qui primus libræ pondus invenit, videtur fuiſſe Libripens Signo Libræ olim additus, 81

Moloch cur Sol oriens ſit creditus, 29

Mopſus Vates Argonautarum ſocius, 331

Moſes quomodo ad Aquarii Signum applicari poſſit, 95. Pharaonis filiæ, cujus juſſu ille ex aquis extractus fertur, nomen, *ibid.* Cur *Moſes* ſit dictus; item *Monius* Ægyptiis, 95. Idem cur ſub nomine *Liberi* ſive *Dionyſi Arabici*, qui tertius eſt *Oſiris*, ab Arabibus pro Deo ſit cultus ac adoratus: item cur huic numini *Canem* addiderint ſocium gentiles, 268. Moſes cur à pictoribus cum cornibus binis effingatur, 301

Munſteri opinio de numine Germanico Belbok rejicitur, 53

Munſterus נבל perperam reddidit *Pſalterium*, 189

Muſæ unde ſint ortæ; earumque numerus, & munia, 188. Earum fons quàm variè appelletur: & cur Pegaſi ungulis excitatus fingatur, 222

Muſæus tentavit conſtructionem Spæræ cœleſtis, 2

Muſca cœleſtis quomodo aliter appelletur; & quot ſtellis conſtet, 349. Quare in cœlum recepta videatur, *ibid.*

Myodes muſcarum Deus, quem Hercules imprecatus eſt, 350

N.

Nablium unde ſic dicatur, 189. Ac quomodo à Pſalterio differat, 190

Nachen/ ſcaphæ ſive cymbæ trajectoriæ unde ſic dictæ, 321

Najades nymphæ fluviatiles ac Adonidis nutrices Phaëthontem tumulo dediſſe finguntur, 231, 232

Naphtha Medeæ unguentum, 242, 243. Ejus antidotum, 343

Natalis Comes locum Ciceronis malè intelligens, corrigitur, 94. Ejuſdem interpretatio ovi Ledæi rejicitur, 206

Navem cur Chriſtiani veteres in annulis ſculptam geſtârint, 344. Navigandi artis inventores, 328

Neïth Minerva Ægyptiaca, an alio nomine *Sais* ſit dicta, 41

Nemeſis poſtea *Dea vindicta* facta, ac *Adraſtæa* dicta, quibus parentibus ſit orta, 369, 205. Quomodo eam compreſſerit Iupiter: unde Helena nata, *ibid.* Ejuſdem in Anſerem mutatæ fabula, 369. Cur alata ac cervis ſtipata fingatur, ſiniſtrâ fraxinum, dextrâ phialam tenens Æthiopibus plenam, 370

Nepa cancri apud veteres nomen, quale ſit vocabulum, & unde formatum ſit, 61. Quibuſdam etiam pro Scorpione uſurpatur, *ibid.*

Nephele Phrixi mater à marito repudiata, quid fecerit, 23, 24

Neptunalia Neptuni Nautici feſtum à Conſualiis, feſto Neptuni Terreſtris ſive Equeſtris, diverſum, 86

Neptuni nomen generaliter, ac ſpecialiter ſive ſtrictè conſideratur, 85. Neptuni *equeſtres*, Romanis *Conſi* dicti, quales fuerint, *ibid.*

Neptunus ille, cui cum Pallade certamen in Athenarum primordiis, quis fuerit; & unde fabulæ origo, 42. Idem percuſſâ petra equum primus produxit; ac primus equitandi & navigandi artem invenit, 215. Ejus currui quatuor junguntur equi, 214: item ceti, & vituli marini, 226. Neptuni filios quos dixerit Tzetzes, 44, 110

Nereus quibus parentibus ſit natus, 209

Nigredo cur Apollini ſit ſacra, 279. Cur firmitatis & perſeverantiæ ſit ſymbolum, 320

Nilus Ægypti fluvius quomodo in Scripturis Ebraicè dicatur; & unde vocabulum *Nilus* ſit formatum, 238. Cur Æthiopibus *Nuchul*, Ebræis *Schichor*, priſcis Latinis *Melo*, & *Aquila* appelletur: item cur Parmenoni *Iupiter Ægyptius*, ac Philoni *imitator* & *æmulus Cœli* dicatur, *ibid.* & 239. Quare in cœlum locatus ſit, 239. Cur Ægyptii Nilum cum Sole ſociato cultu honorârint, 241. Quomodo, & quo tempore ſolum Ægypti aridum & ſterile refrigeret ac fœcundet, 252. Idem unde *Oſir* & *Siris* ſit dictus, 262. Olim quoque *Ægyptus* audiit: unde αἰγυπτιάσαι, h. e. *denigrare*, 263

Nimbi capitis ornamenta, in ſtatuis regum duodecim radiis pingebantur, 301. Unde mos ille ortum traxerit, *ibid.*

Niobe Phoronei filia, quam frater Apis Sicyonius, ſive Iupiter Argivus duxit, videtur fuiſſe Iuno Argiva, 32. Caſtigare tentat amitam Io, ob concubitum Iovis, *ibid.*

Niobe Tantali filia, Amphionis uxor, 32

Noah Armenios imbuit Aſtronomiâ, uti & Scythas, 8

Nube-

Nubeculæ Magellani, 17
Numerus ternarius cur Palladi ſacer, 354
Numiſmata Sidoniorum in honorem Europæ cuſa, 31. Neronis & Antonini Pii Zodiacum exhibentia, 60. Alexandrum Magnum ſpolio leonino indutum exhibentia, 66. Auguſti Cæſaris cum Leone Cervum ſuperante, 69. Severi Pii Auguſti cum muliere inſidente leoni, 70. Iuliæ Mamnææ Auguſtæ cum Iunone dextrâ Draconem oſtendente, 114. Neronis cum Baccho Ariadnam coronâ redimitam abducente, 144. Et alia ejuſmodi, 145. Numiſma cum capite Antinoi, & Pegaſo Mercurioque, 179, 180. Galieni cum Pegaſo, 225. Octavii Auguſti cum Ceto, 226. Numiſmata Reginorum cur leporem cum curru habuerint, 249. T. Ælii, Cæſaris Antonini, Hadriani Auguſti, D. Auguſtæ Fauſtinæ, & Lucillæ cum Ara, 298. Romanorum cum Serpente, 305. Samiorum cur Pavonem habuerint, 364. Fauſtinæ, & Iuliæ; item Maximæ, Marianæ, Paullinæ, Domitiæ Auguſtæ, cum pavone, *ibid.* Sabinæ & Fauſtinæ cum Aquila, 365. Romanorum cum Argo-navi, 340
Numitor Rheæ pater ab Amulio fratre in carcerem conjectus, liberatur à Romulo ſuo nepote, 291
Nummi cur pecudis notâ ſignari cœperint 28

O.

Obſcurus unde, 238
Ocyrhoë Chironis filia, quid patri vaticinata ſit, 286.
Oenomaus in Aurigam cœleſtem mutatus, 134
Og & Typhon ſignificatione conveniunt 159
Olenus Vulcano prognatus, 127
Omphale Herculis amaſia, 333
Oneſilai caput ſupra portam Amathuſiorum expoſitum, unde mella congeſta accepiſſe videatur, 353
Opis eadem ac Rhea, 298
Orion quibus parentibus ſit natus; & qua occaſione neci datus, 83, 84
Orion cœleſtis quomodo aliter appelletur, 241. Ejus ſtellæ; & quomodo fingatur, 242. Orion quibus parentibus ſit natus, valde variant auctores: videtur tamen Hyrieo, 243. Prius *Candaon* dictus, unde. *Vrionis*, & poſtea *Orionis* nomen acceperit; item cur *Tripater* appelletur, *ibid.* Quare à Diana, ſive, ut alii, ab Aurora ad concubitum raptus; ac Pleiades unà cum matre Pleione perſecutus fingatur, 243. Ejus nativitatis fabula narrata; ac corporis proceritas indicata, 244. Cur Manilio *magni pars maxima cœli* dicatur; ac ictu Scorpionis confectus fingatur: item quomodo in cœlum ſit locatus, 245. Alia ejus interitus fabula producitur ex Diocle, ac phyſicè explicatur, 246. Phyſicè item explicatur ejus genitura, & inceſſus ſupra aquas pariter ac terras, ac alia ejuſmodi, 247 In Orionis locum aſtris inferuntur alii ex Scripturis, *ibid.* & 248
Orpheus, cujus Lyra in ſidus converſa fertur, quibus parentibus ſit natus, & quando vixerit, 192, 195. Huic Orpheorum antiquiſſimo cæterorum omnium geſta tribuerunt,

runt, *ibid.* Aſtrologiam æquè ac Theologiam Græcis primus explicavit: ac Lyram à Mercurio accepiſſe creditus eſt, 193. Quomodo cantu Sirenes ſuperaverit, & Eurydicem uxorem ab inferis obtinuerit Platoni lachrimas excutiens, *ibid.* Quomodo ſenſus ſcopulis, & ſilvis aures addidiſſe; item cur fulmine percuſſus dicatur, 194. Aliæ, quod ad ejus exceſſum, opiniones narrantur, *ibid.* & 195. A morte in cygnum mutâtus fingitur Platoni: unde & animam ejus cygni ſpecie evocandam docuit Æneas, 204. Orphei Enneachordum juxta numerum Muſarum videtur adornatum, 188

Ortygia inſula unde ſic dicta: & ejus origo, 289

Oryx quale ſit animal; & cur Ægyptiis ſymbolum Aſtrologi & Mathematici, 267

Oſiris quare cum cornibus bubulis pictus, primus item Agricola ſit dictus, 34. Oſiris ſive Liber Ægyptius primus hederam inveniſſe, ac ejuſmodi coronam portâſſe fertur, 39, 142. *Oſiridis* nomine apud Ægyptios notari Solem, Lunam, Nilum & omnem humorem, quatenus ad generationem concurrunt; æquè ac *Typhonis* vocabulo eundem Solem, ac humorem, quatenus generationi adverſantur, ut Mare, 252, 253. Cur pleraque vocabula ex *Oſiridis* nomine formata, rebus utilibus ſint indita, 253. Oſiris cum Iſide ſorore ac uxore ſua ſupremum Ægyptiis numen: is cum *Sole* & *Nilo*; hæc cum *Luna* & *Terra* culti, 262. Vnde *Oſiridis* nomen eſſe videatur: & cur ille ab Ægyptiis *niger* ſit effictus. *ibid.*

Oſiris primus ſive Mitzraimus Chami filius, quos militiæ habuerit comites, 271

Oſiris ſecundus Patriarcha Ioſeph, cujus ſymbolum Apis Ægyptius ſive bos Memphiticus, uti Heliopolitanus Menis Thinitæ, 270

Oſiris tertius erat *Liber* ſive *Dionyſus Arabicus*, divinum adumbrans Moſen, 268. Cur ei ſocium addiderint *Canem*, *ibid.*

P.

Palæmon, aliter *Portunus* dictus, Diis nauticis jungitur Virgilio, 158

Palamedes Ulyſſis fraude interemptus, quomodo ordinem aciei ac teſſeras ſive litteras invenerit, 307

Pales Iovis villicus, 78

Palilicium, aliter Lampadias, ſtella in oculo Tauri auſtrino, 36

Pallas cur *tergemina*, & *Tritonia* dicta, 353, 354. Apud Ægyptios cum Luna confunditur, 354. Ejus præcepta ad vitam humanam neceſſaria, *ibid.* Vide *Minerva*, ſive *Athena*.

Palma arbor cur Anni ſit ſymbolum, 117

Palumbes unde ſic dicatur, 314

Pan paſtorum, venatorum, ac totius naturæ Deus, quibus parentibus ſit natus; & cur in ſemi-capram ac ſemi-piſcem ſe transformaverit; ejuſque memoria in cœlum ſit relata, 91, 92. Pan modò natus, cur pelle leporinâ involutus, & in cœlum portatus à Mercurio fingatur, 248

Panda Dea pacis, quibuſdam Virginis efficit ſignum, 78. Vnde nomen hoc formatum ſit, *ibid.*

Pan-

Pandion I Erichthonii Vulcano & Athenâ prognati filius, adeoque Cranai pronepos, filias ſuas cum ſocero & nepote in aves mutatas vidit, 43
Pandion II Cecropis II filius, atque hinc Theſei non proavus, ut eſt apud Voſſium, ſed avus, 40. Cur Atticam in quatuor diviſerit regiones, 44
Pandora cur *Aſia* ſit dicta, item *Clymene*, 322
Papæ Romani corona potiùs Pontificum gentilium, quàm Ebræorum geſtamini videtur ſimilis, 302
Papaver, *papilio*, *pappa*, *papyrus*, unde ſic dicantur, 358
Parnaſſus antea *Larnaſſus* dictus, & quare, 321
Paſiphaë Minois II uxor, quibus parentibus ſit nata, 87. Ejus fabula hiſtoricè relata, 88
Paſſer efficit ſignum cœleſte, 368, 372. Cur Veneri ſacer, ac amoris ſalacis ſit ſymbolum, Veneriſque currui addatur, 371. Cur Palladis avem Noctuam tanto perſequatur odio, 372. Ejus docilitas, ac petulantia, *ibid.*
Paſſer Indicus multiplicis generis, 372. Paſſer Braſilicus, vernaculè *Tangara* 373
Pavire vocabulum antiquum unde, 357
Pavo cur Iunoni ſacer, 364: ac ſymbolum feminarum, uti Aquila marium, 365
Pavo cœleſtis quomodo aliter dicatur, & quot ſtellis conſtet, 356, 357. Hujus vocabuli origo, *ibid.* Pavo qua ratione in cœlum locatus videatur, 358. Cur lilia in capite gerat, 359. Pavones candidi ubi primùm nati videantur, *ibid.* Pavo qualia præbeat ſymbola, 361. &c. Cur Iunoni ſit dicatus, 362
Pecunia unde ſic dicatur, 28
Pecus cur veteribus μῆλον ſit dictum, 28
Pegaſus variis notatur appellationibus; ejuſque in cœlum recepti ſtellæ enumerantur, 218, 219. Equus alatus, *ib.* Vnde natus fingatur: & quid denotet, 222. Cur Fontem Muſarum ungulis ſuis excitâſſe ſit fictus; ac unde *Pegaſus* dictus, *ibid.* & 224. Quare Perſeo Pegaſum nonnulli tribuerint; æquè ac Bellerophonti, 223. Pegaſo Aurora, item Sol vehi fingitur, 224, 225. Pegaſus qua occaſione in cœlum ſit collocatus, 224. Pegaſo cœleſti aliud inditur nomen ex Scripturis, 225
Pelenor Centaurus cur inter aſtra locatus ſit, 286
Pelethronius quidam ſtrata & frenos equorum invenit, 284
Pelias cur Iaſonem occidendi animo perſecutus ſit, 329, 330.
Peloponneſus inſula unde ſic dicta, 351
Penates Dionyſio Romæ viſi, non Apollinis & Neptuni, ſed Caſtoris & Pollucis ſimulachra fuiſſe demonſtratur, 48
Perſeus quibus parentibus ſit natus; & quid præſtiterit, unde cœlum ſit nactus, 115, 121, 122. Idem in Aſteriſmis variè appellatur, 120. Ejus ſtellæ, *ibid.* & 121. Perſeo ſubſtituitur David deferens caput Philiſtæi, 123
Peruani quomodo ſtellas tam fixas, quàm erraticas adorent, 10
Petalum Pontificum Ebræorum geſtaminis nomen, unde videatur formatum, 302
Phaceris filia Veneris, ac Dea Syria in piſcem mutata, 98
Phaëthon equus Auroræ, 225, Stella Iovis, 234

Phaëthon priùs *Eridanus* dictus, unde *Phaëthontis* nomen acceperit, 229. Quibus parentibus ſit natus, 230. Ejus fabula Poëticè narratur, 231; ac Hiſtoricè phyſiceque explicatur, 232, 233, 234. Phaëthontis Theſperotorum & Moloſſorum, ſive, ut quibuſdam placet, Ligurum regis antiquiſſimi caſus, 234. Phaëthon quid ſignificet, *ibid.* Phaëthontis nomen ob formæ præſtantiam tribuitur Abſyrto Æetæ filio & Medeæ fratri; ex cujus hiſtoria videtur nata fabula Phaëthontis, qui Solis & Clymenes fingitur filius, 236

Phaëthontiades ſive Heliades, unde natæ, 231. Quomodo in populos nigras ſint converſæ; ſive Alnos, ut Virgilio viſum, *ibid.*

Phalantus ex naufragio à delphino ſervatus, 208

Phalanx Palladis diſcipulus, cur in ſerpentem ſit mutatus, 275

Phaſianus avis unde ortum trahat, 343. In hanc Itys converſus, 344

Philomela Pandionis I filia à Tereo ſtuprata, in hirundinem convertitur, 43, 44

φίλυρα quid ſignificet, 141

Phœbe ſive Luna, cur *Delia* dicta, 214. Bigis, immò à nonnullis quadrigis, aliis mulo & juvencis vehi fingitur, *ibid.* Phœbe in felem converſa, 279

Phœnices ſive Punici unde ſic dicantur, 158

Phœnix cœleſtis quomodo aliter appelletur; & quot ſtellis conſtet, 311. Phœnix unde ſic dicatur; & ejus deſcriptio; ac ubi degat, *ibid.* Romæ viſus, & quando, 312. Ejus victus, ætas, ac regeneratio, *ibid.* Cur Solis fuerit ſymbolum, & Reſurrectionis, 313

Phorcides quæ, & quot fuerint, 122

Phrixus cur & quomodo Ariete conſcenſo aufugiſſe dicatur, 23, 24. Quis Aries ille fuerit, variæ enarrantur opiniones, *ibid. &c.* Ac quomodo Diis mactatus dicatur, 25. Phryxi adventus in Colchidem ad Æetam, cujus filiam duxit, *ibid.* Ejus Templum, 26. Theſauros Athamantis & novercæ Inûs in Colchidem deportâſſe creditur, 28. Ac Arieti Ephoro ſuo nomen Iovis Ammonis attribuiſſe videtur, *ibid.*

Phthia in columbam mutata, 323

Pica Indica cœleſtis quomodo aliter appelletur, 366. Quot ſtellis conſtet, 367. Pica vulgaris cur Baccho ſacra: & qualia præbeat ſymbola, *ibid.* & 368. Ejus variæ voces; & docilitas, 367. Pica Indica cur in cœlum relata videatur; & ejus deſcriptio, 368

Pierius hallucinatur, dum apud Heſiodum ἱππότα Πέρσευς non *equitem*, ſed *profugum*, ſignificare cenſet; 223

Pietatis humanæ ſymbola, 298

Pindarus cur φύσιν Ὠαριωνείαν, pro *immani corpulentia* dixerit, 245. Idem à Corinna melico certamine quinquies ſuperatus, 302

Pirithous Theſeo arctiſſimè devinctus cujus fuerit filius, 40

Piſcis auſtralis quomodo aliter appelletur, & quot ſtellas contineat, 308, 309. Piſcis qualia præbeat ſymbola, 309, 310. Piſces maris excrementa: & unde piſcis Græcis ἰχθὺς dici videatur, 309. Cur Ægyptiis in odio fuerint, *ibid.* Cur piſcium eſu amoris ardor extingui;

gui; & piſcis luxus ſymbolum eſſe videatur, 310. Piſcis major qua ratione in cœlum relatus ſit, *ibid.* Alia adfertur ex Scripturis, 311
Piſces cœleſtes variè appellantur, 96. Quid denotent, & quot ſtellis conſtent, *ibid.* Cur Arabes hoc ſignum *Elhaut* in numero ſingulo dicant, *ibid.* Piſcibus orientibus qui naſcuntur, gemellos aut gemelliparas fieri, 97. Iidem qua ratione in cœlum ſint recepti, *ibid.* & 98. Signum ſunt humificum; unde in eo Veneris eſt exaltatio, 97. Piſcibus Gentilium fictitiis ſubſtituuntur alii ex Scripturis, 103
Piſcis volans, ſignum cœleſte, quomodo aliter appelletur, & quot ſtellis conſtet, 377, 378
Platonis anima in Aquilam cœleſtem converſa fingitur, 178
Plauſtrum minus, 104, & Majus, 107
Pleiades Iovis amaſiæ, cur inter ſidera ſint relatæ, 35. Earum nomina ſingula, *ibid.* Cur ſex tantùm appareant: unde & ἑξάστερον Arato dictæ, *ibid.* Olim ſeorſim à Tauro efficтæ, 30. poſtea in cæſura ejus pictæ; at nunc in origine verticis, 35. Pleiadum ſidus cur *veſtium inſtitorem* dixerit Plinius, 36. Ejus aliæ appellationes, 34, 36. cur Vergiliarum ſidus dicantur, *ibid.* Cur *Pleiades*, item *Atlantiades* & *Heſperides* audiant, 35
Pluto ille, qui Proſerpinam rapuit, quis fuerit, 165, 171, 172. Pluto equis uti fertur, 214
Plutus divitiarum Deus unde ſit natus, 40
Poëtæ gentiles unde portentoſa ſua deliria de ſuo Typhone ab Hercule confecto hauſerint, 159. Poëtæ cur μεταφορικῶς prolata propriè ament intelligere, 132. Idem vera nomina, aliis naturam rei exprimentibus confictis, plerumque deleverunt; ita ut conficta in hiſtoriam quoque irrepſerint, 234. Poëtis cur hederacea ac ſimul laurea tributa ſit corona: & quid in Poëta requiratur, 303
Pollux cur dicatur Hercules; item Alcides, 50. Pugilem egit, æquè ac Caſtor equitem, 57
Polus Zodiaci borealis *Clavus ferreus* videtur dictus, ob venas ferreas verſus boream in terræ viſceribus latitantes, 112
Pompejus faſciâ candidâ ulceris tegendi causâ crus obligans, ſuſpicionem de affectandis regum inſigniis ſibi peperit, 300
Poſidonius, quid tentaverit, 2
Progne Pandionis I filia Tereo nupta, in luſciniam converſa, 43, 44
Prometheus partis Ægypti princeps, idem ac Enoch, ſed falsò, creditus, 2. Cur monti Caucaſo ferreis vinculis alligatus, & ab aquila excruciatus fingatur: & quomodo ab Hercule liberatus ſit, 176, 189. Ea fabula hiſtoricè explicatur, 177, 178. Promethei plures, 322
Prophetæ negligentes ac meticuloſi, cur *canes muti* appellentur, 256
Propus ſtella Geminorum, 39
Proſerpina quo tempore à Plutone ſit rapta, 165. Ei ſacer canis, 257
Pſalterium quid ſignificet, quomodo Ebræis & Arabibus dicatur, quot nervis conſtet; ac quale ſit inſtrumentum, 189, 198. Quomodo à Nablio differat: & quòd olim quoque

μαγάδ-

μαγύδις ſit dictum, 190
Ptolemæus Lagides Ægypti rex, à quo ſucceſſores ejus dicti ſunt *Ptolemæi*, 135
Ptolemæus ſtella Argonavis, aliter *Canopus*, 325
Pygmæorum pugna cum gruibus, 308
Pythagoras cur piſcibus abſtinere juſſerit, 309

R.

Rabe unde ortum, 277
Regiomontanus Globos cœleſtes ſiderum imaginibus adornavit, 3
Reine Blanche unde ſic dicatur, 319
Remora piſcis an naves ex ſuo ipſius robore remorari valeat, 376
Remus vide *Romulus*.
Reus cur Athenis velato capite cauſam dicere ſit juſſus, 78
Rhea ſive Ἔρα videtur idem fuiſſe numen, ac Germanorum *Erthum*, 102. Rhea Cœli filia major natu ex Titæa, eadem ac Opis, 298
Rhea virgo Veſtalis Romuli Remique mater, 290. Qua pœnâ ob ſtuprum commiſſum ſit affecta, 291
Robigo Deus Romanorum, 265
Rhodos unde ſit nata, 240
Romulus & Remus gemini, quo tempore vixerint, 287. Iidem cur ſpurii dicti; & Amulii juſſu expoſiti, lupæ rumis lactati fingantur, 290. Romulus unde ſic dicatur: & quomodo cum fratre à paſtore inventus ac educatus ſit, 291
Roſa quando primùm effloruerit, 315. Veneris eſt conciliatrix, *ibid.*
Roſemund ſtella juxta caudam Cygni, Arabicè *Arided* dicta, 202
Ruma quid ſignificet, 291
Rumina ficus unde; ac quando aruerit, 291

S.

SAbeth quid ſignificet, 346
Sagitta cœleſtis variis inſignitur nominibus; & quot comprehendat ſtellas, 181. De ejus in cœlum receptione diverſæ opiniones: & qua ratione ſagitta *Herculis* triſulca in cœlum recepta videatur, *ibid.* & 182, 183, 184. Quam tamen Bayerus unicâ tantùm cuſpide pinxit, 184. Alia ſagittæ cœleſti tribuitur appellatio ex Sacro Codice, *ibid.*
Sagittarius, ſignum cœleſte, varia obtinet nomina, 84. Quid ſignificet; & quot ſtellis conſtet, *ibid.* Cur ejus loco Arabes ſagittam tantummodò pingant, 85. Sagittarius quomodo in Globis figuretur; & cujus ſit ſymbolum, *ibid.* & 87, 88. In hujus fictitii locum ſubſtituitur alius ex Scripturis, 89
Saidon ſtella Aquarii, 93
Sais urbs Ægypti, ubi *Neït*, hoc eſt, Minerva Ægyptiaca eſt culta, 41
Saitica Dea, 41
Sambuca unde ſic dicta, & quot nervis conſtiterit, 188
Samothraces unde ſic dicti, 9
Sanctus Vitus Corveiæ patronus, qui martyr obiit, cum *Swanteviti* Rugianorum idolo videtur cultus, 54
Saphenath Panéah Ægyptiacum Ioſephi cognomen, quid ſignificet, 34
Sarpedon cur Iovis filius ſit dictus, 210
Saturnus ille Chironis genitor, quomodo vero nomine ſit dictus, 85. Saturnus ſive Neptunus

ptunus Theſſalicus Ixion, quales habuerit ſatellites, 283. Quo tempore vixerit, 284. Idem ob Philyræ amorem in equum converſus, 215

Schwan ſive *Sueno* filii Alemanni ſive Herculis Germanici nomen, 53. Ejus filiæ Schwanhildis Epitaphium, 54. Is cum Swantewiti Idolo videtur cultus, *ibid.*

Scedaſi canis quid fecerit, 258

Schedii interpretatio vocabuli bet rejicitur, 53

Schickardus, quid in Aſtronomia præſtiterit, 7

Schilleri Cœlum ſtellatum Chriſtianum breviter deſcribitur, 6. Quid in eo deſideretur, 9

Schonerus Globum cœleſtem imaginibus ſiderum adornavit, 3

Scorpiones ex cancris exanimatis quando procreentur, 61

Scorpius terreſtris inſidiarum eſt ſymbolum, 83

Scorpius cœleſtis variis inſignitur nominibus, 82. Quid denotet, & quot comprehendat ſtellas, *ibid.* Ejus efficientia in iis, quos naſcentes excipit, 83. Cum Libra olim unum erat Signum; unde & *Fera magna* audit, *ibid.* Qua occaſione inter ſidera ſit relatus, *ibid.* Poëtico illi ſive fictitio Scorpioni ſubſtituitur alius ex Scripturis, 84

Scripturæ ſacræ varia loca illuſtrata, imprimis hæc: Geneſ. XXXV, IV. 318. Exod. II, X, 95. XVII, XVI, *ibid.* XXXIV, XXIX, & XXXIII, 301. Numer. XIII, XXIV, 269. XIII, V. XXXIV, 49. Deuter. XXVIII, XLIX, 178. XXXII, XVII, 52. I Sam. V. IV. 103. XXV, III, 268. 2 Reg. II, XXIV, 111. Pſalm. XXXIII, II, 189. CXXXIII, 199. CXLVII, 281. Eſ. XLIV, V, 346. Ierem. XXV, XXXVIII, 317. & XLVI, XVI, 318. Hoſ. VIII, I, 178. Sephon. III, I, 318. Matth. XXIV, XXX, 344, 346, 347

Scutorum pelliceorum origo, 73.

Scylla monſtrum ſupernè Virgineum, infernè piſcinum, 123

Scythia gemina, 331

Segimundus Germanus ex Italia redux, Vbiorum Aræ ſacerdos conſtitutus, 50, 51

Semele Bacchi mater, quibus parentibus ſit nata, 303

Semiramis gemina: prior Nini vidua; altera quoque *Attoſſa* dicta, Belochi filia, 316. Semiramis Dercetis filia, cur à columbis cibata fingatur; ac columbæ figurâ ſit culta, *ibid.* & 317. Vocabulum *Semiramis* quid ſignificet, & unde derivetur, 317

Septem triones Vrſæ minoris ſtellæ, 105. item Majoris, 107, 108

Septentrio cur ſic dicatur, 105

Septiſtellium aliter Pleiades, 34

Serpens ſeductor primorum parentum ſpecie cameli depingitur, 375. Serpentum origo juxta Poëtas, 373, 374, 375

Serpens Serpentarii variè denominatur, & quot ſtellas contineat, 153. Cur *Sagarinus* dicatur, 154. Huic ſubſtituitur alius ex ſacro Codice; *ibid.*

Serpentarius cœleſtis variè appellatur; & quot ſtellas comprehendat, 146. Tribuitur *Æſculapio*, *ibid.* & *Cæſio* ſive *Glauco*, cujus verum nomen *Adrogeos*, 150. Item *Phorbanti* & *Laocoonti*, 152. Ejus alia denominatio ex Sacro Codice deſumitur, 153

Sibylla, unde *Kabala* dicta, quid ſignificet, 41

Sidera

Sidera ob motum ac curſum admirandum, quibuſdam primùm videntur pro Diis habita: unde & ortum vocabulum Θεὸς, 262
Sidus Iovis, & Minervæ, 21, 29, 112. Veneris, 30. Phœbi, ſive Apollinis, & Herculis, 38. Mercurii, 59. Iovis & Iunonis, 64. Cereris, 73. Vulcani & Veneris, 80. Martis, 82. Dianæ, 84. *Veſtæ*, 89, 90. Iunonis, 92. Neptuni, 96. Bacchi, 112. Iſidis; 259
Signa cœleſtia quomodo aliter dicantur, 5. Eorum diſtinctio, ac numerus, 18. Vide *Imagines cœleſtes*.
Signa cœleſtia bicorpora gemellas aut gemelliparas creare putantur, 97
Signa *Zodiacalia*, cur intermedia dicantur, 18. Eorum numerus, ac nomina, *ibid.* Diſtinctio, ac notæ, 19. Ab Ægyptiis pro Diis conſiliariis habita, *ibid.* Duodecim cœli ventis adſcribuntur, 18; item præcipuis corporis humani membris, tanquam eorum gubernatores, 19. Omnia ordine conſiderantur, à pag. 21 uſque ad 104. Singula triginta conſtant gradibus, 23
Signa *Extrazodiacalia* diſtinguuntur & enumerantur, 20, 21. *Septentrionalia* ordine omnia enarrantur, à pag. 104, uſque ad 225. uti & *Meridionalia* à pag. 225 uſque ad finem.
Signum Filii hominis, quid ſit, 346, 347
Sirenes, quibus parentibus ſint natæ; & quomodo Orpheus eas ſuperaverit, 193
Sirius, vide *Canis major*.
Siſyphus ſaxum apud inferos ſubinde rediturum in montem volvere fingitur, 219
Sol poëticè dicitur Phœbus, 216; ac Cephalus, 234, 235. Sol an Virgilio & Heſiodo dicatur *Sirius*, 264. Solis portæ duæ, quæ, 90. Solem quando *Oſirin*, & quando *Typhonem* dixerunt Ægyptii, 252, 253
Spaco nomen Canis majoris, & nutricis Cyri, 259
Sphæræ cœleſtis conſtructio à quibus tentata ſit, 2. Sphæra Copernicæa duplex à Guil. Cæſio ſive Blaeuw conſtructa, deſcribitur, 3, 4
Spiritus Sanctus cur Columbæ ſpecie apparuerit ſuper Chriſtum recens baptizatum, 314
Σποράδες, cur ſic dicantur, 4, 5
Status lapſus ex ignorantia diſtinctionis Serpentum cœleſtium, 154
Stellæ *orbis*, ut vocant, *octavi* unde appellentur *fixæ*, 1. Earum Catalogus ab Hipparcho concinnatus, 3. à Tychone correctus, *ibid.* Stellæ, cur aliæ *informes* ſive *diſperſæ*, aliæ *formatæ* ſive *conſtellatæ* dicantur, 4, 5. Cur, & à quibus eæ ad certas imagines ſint redactæ, 5, 6. Stellarum quarundam conſtellatarum tam ſingulatim, quàm collectim nominatarum appellationes, 9, 10. Stellæ fixæ ratione quantitatis diſcernuntur, 11. ac diſtinctim pinguntur, 13. Primæ magnitudinis ſive lucis recenſentur, 12. Nebuloſæ cur ſic dicantur, *ibid.* Teleſcopii noviter inventi adminiculo exactè conſpici poſſunt, *ibid.* Stellæ fixæ in quo ab erraticis differant, 13. Earum quælibet ſeptem in cœlo radios ejaculatur, *ibid.* Cur aliæ Zodiacales, aliæ Extrazodiacales dicantur, 14. Stellæ *erraticæ* ſive Planetæ, cur uno inſtrumento vix repræſentari poſſint, 2. In quo à *fixis* differant, 2, 13.

Stel-

Stellarum firmamenti quæ prima cenſeatur, 22. Stellarum motus ſecundùm longitudinem, & latitudinem, 23. Stellæ omnes unoquoque annuo ſpatio 51 ſecundas procedunt, 23. Stella Electræ in Tauro, cur poſt Trojæ excidium ſe abſcondidiſſe fingatur, 35. Stella polaris cur ſic dicatur; ejuſque appellationes aliæ, 105. Poſt captam à Mahumede Conſtantinopolin ſe occultâſſe fingitur, *ibid.* Stellis vitam & animas rationales attribuerunt Stoici; imò Avicenna phantaſiam; & Simplicius tactum, viſum, auditum, 35. Stellas eſſe igneas, alique vaporibus vi Solis è terra extractis, 234. Stellarum cultus apud Peruanos, deſcribitur, 10. Numerus à variis variè inſtituitur, 11, 12
Sthenobœa Prœti uxor Bellerophontem tentatæ pudicitiæ falsò accuſat, 221
Strabonis opinio de nomine Athenienſium urbis rejicitur, 43
Στρουθὸς unde; & quid olim ſignificârit, 371
Swanius ſive Sueno filius Herculis Alemanni, 161
Swantewits bonorum Deorum apud Germanos Princeps deſcribitur, 51. Vocabulum hoc compoſitum eſt ex Germanico ſchwahn & wit ſive weis, 53. Fortè idem fuit, ac *Swanius* ſive *Sueno* Alemanni filius, 54. Ejus idolum Helmoldo dicitur *Zuante Vith*, q. d. *Sanctus Vitus*, *ibid.*
Sycophantæ vocabulum unde, 279, 280. Originem ſuam Athenienſibus debere videtur, 280
Syri cur piſces Deorum ritu colant, eorumque abſtineant eſu, 98, 99, 100

T.

ΤάFος, ſive Ταὼς unde, 357
Taurus ignem naribus efflans, ac ab Hercule ſive potiùs Theſeo confectus, hiſtoricè conſideratus, 168, 169. Tauri æripedes ignem ſpirantes qui, 334
Taurus, vir Cretenſis, raptor Europæ, 31. Taurus Minois II Cretæ regis Notarius, 88
Taurus ſignum cœleſte variè appellatur, 29. Quot ſtellis conſtet, quidve deſignet, 30. Quomodo veteribus ſit pictus, *ibid.* Ejus in cœlum tralationis occaſio, 30, 31, *&c.* Tauri figura cur in honorem Oſiridis videri poſſit accepiſſe locum in cœlo, 34. Ejus ſtellæ collectim nominatæ, Pleiades & Hyades, *ibid.* Tauro oriente naſcuntur Cinœdi, 37. Ejus in cœlum tralationis ratio ex S. Scriptura elicitur, *ibid.*
Telemachus in aquas decidens, à delphino ſervatus, 209
Templum Iovis Dodonæi, 328
Terra beata cur *Cœlum* gentilibus ſit dicta, 269
Θεὸς unde originem ducat ac formatum ſit: & cur hoc nomen Soli primùm videatur impoſitum, 262
Tereus Martis filius, Thraciæ rex, cur in upupam ſit converſus, 43, 44
Thebæ cantu exſtructæ, & cantu rurſus deſtructæ, 192
Θηελακὰ unde, 305
Theſeus unus ex Geminis, fortè ſocium in eo Signo agnoſcit Herculem Thebanum; ſive Pirithoum, 40. Cujus fuerit filius, *ibid.* Ejus genealogia, 41. Patri Ægeo ſuccedens, cur Medeam Athenis expulerit,

rit, 45. Varias feminas rapuit; ac tandem, Lycomedis juſſu, obtruncatus eſt, 46. Theſei coronam ab Amphitrite acceptam in cœlum retulit Neptunus, 145. Theſeus unde *Herculis* nomen accepiſſe videatur, 169. Opera Herculis ab inferis receptus quomodo dicatur, 164, 165, 172
Theſpia Aſopi filia, quomodo in Virginis Signum ſit converſa, 77
Thetys Cœli & Veſtæ filia, 213
Tiara capitis ornamentum ex byſſo, 300
Timotheus domo Mileſius, ob quatuor nervos ad priſcos ſeptem adjectos, Lacedæmone pœnas dedit, 190, 196
Tiphys Argonavis archinauclerus, 329
Titæa poſt mortem *Terra* dicta, Cœli uxor, 298
Titanes fulminibus ad inferos detruſi, quibus parentibus ſint nati, 298. Cur *Titanes* ſint dicti, Ægyptiorum opinio, *ibid.*
Titanus Cœli & Titææ filius, quo pacto Saturno fratri imperio ceſſerit: item cur Iovi Saturni filio bellum intulerit, 298
Tomos urbs unde ſic dicatur, 237, 238
Trajanus Cæſar cur filium ſuum pauperculæ cuidam mulieri adjudicârit, 215
Trochilus in Aurigam cœleſtem mutatus, 134
Triangulum Auſtrinum variè appellatur; ac quot ſtellis conſtet, 353. Qua ratione in cœlum ſit locatum, *ibid. &* 354
Triangulum Boreale variè appellatur, 124. Ejus ſtellæ: & cur *Deltoton* dicatur, *ibid.* Quid deſignet; & quare in cœlo ſit ſuſpenſum, 125
Triptolemus unus ex Geminis, cujus fuerit filius, 40. Cereris amaſius, & agriculturæ inventor, *ibid.* Qua occaſione in cœlum ſit raptus, *ibid.*
Triton Neptuni & Oceani buccinator, quibus parentibus ſit natus; ac quomodo effictus, 213. Hoſtes Deorum in bello Gigantæo, inflatâ conchâ, perterruit ac in fugam vertit, 214
Triton videtur idem fuiſſe ac Cranaus: & unde id nomen derivetur, 129
Troja, Apolline lyram pulſante, muris cincta, 192
Tropus ſtella Geminorum, 39
Tros Ganymedis pater, cur Tantalum bello petierit, 176
Tubi optici à variis reperti, quid præſtare poſſint, 12
Tutulus ſive Titulus unde ſic dictus; & quale fuerit ornamentum, 302
Tybelinus Saxonibus idem ac *Zornebok*, 54. Quod eſt ex Germanico Tüfel ſive Teufel / non autem ex διάβολος, 54, 55
Tycho Brahæus, quid in Aſtronomicis præſtiterit, 3. Ejus Syſtema mundi, 4. Quid obſervaverit, 23
Typhoëus ſive Typhon quibus parentibus fingatur natus, 91, 97, 374. Monſtrum horribile, 97, 374
Typhon videtur idem eſſe ac Python, 288. Typho quid denotet, 114
Typhonis nomine apud Ægyptios notari Solis, Maris, imò Vini ac ejuſmodi rerum malignitatem humorem generabilem depaſcentem; æquè ac *Oſiridis* vocabulo omnia amica & generationi conducibilia: & utriuſque cauſa, 253

V. Vel-

V.

Vellus aureum, 25. Variæ de eo opiniones, 26, 27, 28.
Veneti cur atratis veſtimentis olim ſint uſi, 320
Venus cur in piſcis figuram ſe cum filio ſuo mutaverit, 97. Sub nomine *Dagonis*, vel *Dercetûs*, vel *Atargatidis* culta, 98. Venus unde *Cytherea* dicta, 198, 199. Cur ex Veneris & Martis concubitu Timor ſive Tremor, & Pallor nati fingantur, 199. Vnde *Venus* dicatur, *ibid.* Cur ejus currus cygnis trahi fingatur, 204. item columbis, 315. & paſſeribus, 371. Veneri cur lepus ſit ſacer, 249. Venus in Columbam purpuream ſive roſaceam transformata, 315. Cur roſeâ coronâ ornetur, 315. Vnde nata fingatur, 315, 316. Veneres multas agnoverunt gentiles, quarum geſta uni tribuerunt, 316. Veneri cur myrtus ſacra, 141. Veneris ſidus, 30. Veneris ſtella inter erraticas prima cultu divino aucta, 261
Veſta eadem ac Terra, 298
Via lactea, quomodo aliter appelletur; & cur tam paucas in Globis depictas oſtendat ſtellas, 14, 17. Vnde lacteus iſte candor illi accedat, variè diſputatur, ac vera opinio oſtenditur, 14, 15. Quòd inter meteora perperam numeretur ab Ariſtotele, 15. Ejus definitio, *ibid.* & 17. Tractus, 16
Vidua unde formatum videatur, 320
Viduæ cur albis linteis redimitæ ac vittatæ incedant, 319. Vidua regia cur apud Gallos *la Reine blanche* appelletur, *ibid.*
Viperarum conditarum eſus ad quid conducat, 305
Virgilius Maro quo ſidere oriente ſit natus 253
Virgo caſta cur veteribus Apis ſit dicta, 351. Virgines cur Vrſas dixerint Athenienſes, 110, 111
Virgo, Signum cœleſte, variè nuncupatur, 73. Quid denotet, & quot ſtellis conſtet; quas inter duæ reliquis fulgidiores, 74. Symbolum nativitatis Ieſu videtur I. Pico, 75. Cur *Fortunam* dixerint nonnulli, 76, 78: & *Cererem* ſive *Iſidem*; ac *Erigonen*, 76: item *Theſpiam*, *Aſtræam*, *Themidem*, & *Iuſtitiam*, 77: imò & *Pacem*, ſive *Concordiam* ac *Pandam*, 78. Quomodo Bayerus Pacis & Cereris numen in Virginis Signo conjunctim repræſentare voluerit, *ibid.* Virgo cœleſtis cur ſymbolum cenſeri poſſit Pacis & Fortunæ, 79. Virginis appellationes aliæ ex Scripturis adducuntur, *ibid.* Virgo ſignum ſterile; unde in eo Veneris eſt humiliatio, 97
Ulyſſes cur Δελφινόσημος ac *Subſimus* ſit dictus, 209. Idem in quo reprehenſus ſit à Palamede, 307
Voſſius emendatus, 40
Vrſa major variis inſignitur nominibus, 107. Quot ſtellas complectatur; 108. Sinenſibus olim annorum principium deſignabat, 109. Cur *Helice* ac *Plauſtrum* dicatur; & ab hoc Signo currus inventum proceſſiſſe videatur, *ibid.* Cur Calliſtûs nomine notetur, *ibid.* Item *Vrſa Lycaonia*, *Parrhaſia*, ſive *Parrhaſis*, *Mœnalis*, & *Erymanthis* nuncupetur, 110. Ejus ſtellæ cur nunquam occidere videantur, poëticâ ratione indicatur, *ibid.* Ratio appel-

appellationis ac tralationis hujus Signi in cœlum ex Scripturis depromitur, 111
Vrſa minor variis effertur nominibus, 104. Quot ſtellis abſolvatur, 105. Cur *Plauſtrum* ſive *currus dicatur*, *ibid.* item *Phœnice* & *Calliſto*, 106. *Arctum* h. e. *Vrſam* primus appellavit Thales, 105. An hoc Signo unus ex Curetibus, ſive eorum ſorores in urſas converſæ denotentur, 106. Ei induntur nomina ex Scripturis deſumta, 107
Vrſæ vocabulum cur Virginibus olim ſit attributum, 110, 111.
Vulcanus quomodo genuerit filium Erichthonium, poëticè ac hiſtoricè narratur, 128, 132
Vultur cadens, 185. Cur ſic dicatur; & hodie loco teſtudinis marinæ Veterum pingatur, 196

W.

Währ-wölfe unde ſic dicantur, 295
Witwe unde ſic formatum, & quare, 319, 320
Wolken Germanicum unde, 300

X.

Xanthippus cani cynotaphium erexit, 257
Xiphias piſcis unde ſic dictus, 376. Xiphias cometes mucronatus, 377. Xiphias lapis ad quid conducat, *ibid.*

Z.

Zerne cur Vandalis ſecundo ſignificatu ſignificet *nigrum*, 55
Zieglerus, quid tentaverit, 3
Zodiacus quomodo aliter dicatur, ac juxta latitudinem dividatur, 20
Zornebok malorum Deorum apud Germanos princeps, 52. Vocabulum hoc unde ſit compoſitum, 55. Cur *Niger Deus* ſit dictus, *ibid.*